räckligt omfattande arbetsreserv ha slutligen ökats genom att på grund av den kända bristen på tekniker kvalificerad personal icke kunnat anställas på vägförvaltningarna i tillräcklig omfattning. Den direkta ledningen av förberedelsearbetena för investeringsföretagen har därför vid många vägförvaltningar måst handhavas av någon av de ordinarie ingenjörerna, vilken med hänsyn till sina ordinarie arbetsuppgifter naturligt nog icke kunnat ägna sin fulla kraft åt investeringsplanläggningen.

Investeringsplanen i vad den avser byggande av allmänna vägar på landsbygden fördelar sig på de olika anslagen enligt följande. Till jämförelse har även angivits motsvarande summor för investeringsplanen för budgetåren 1944/45 och 1945/46.

	Ordinarie arbetsprogram 1946/47 milj. kr.	Allmän investeringsreserv 1946/47 milj. kr.	Hela investeringsplanen 1946/47 milj. kr.	Hela investeringsplanen för budgetåret 1945/46 milj. kr.	Hela investeringsplanen för budgetåret 1944/45 milj. kr.
Nyanläggning av bygdevägar	11·0	22·0	33·0	30·7	23·6
Nyanläggning av ödebygdsvägar	4·5	6·0	10·5	10·0	9·4
Byggande av huvudvägar	15·0	54·0	69·0	64·3	54·0
Ombyggnad av bygdevägar och ödebygdsvägar	6·0	26·5	32·5	27·1	18·0
Förstärkning och förbättring av vägar	8·0	—	8·0	—	—

Om den allmänna investeringsreserven toges helt i anspråk, skulle detta innebära ca 4 000 000 dagsverken eller sysselsättning för 16 000 årsarbetare. Största lämpliga arbetsstyrka beräknas vintertid bliva ca 10 000 man.

Beträffande planläggningsarbetets bedrivande har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen hänvisat till en till investeringsutredningen lämnad redogörelse, vilken återgivits i utredningens betänkande SOU 1945: 12, s. 142—143. Planläggningsarbetet och samarbetet med länsstyrelserna och de lokala organen ha sålunda skett i huvudsak på samma sätt som vid upprättandet av flerårsplaner enligt bestämmelserna i vägstadgan. Företagen finnas registrerade på kort hos såväl väg- och vattenbyggnadsstyrelsen som vederbörande vägförvaltning.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har vidare meddelat, att länsstyrelserna i ett flertal fall inkommit med förslag till utbyten, ändringar och tillägg i investeringsplanen. Ju längre tid som förflöte, innan investeringsreserven behövde tagas i anspråk, desto större vore sannolikheten för att denna komme att innehålla respektive läns näst de ordinarie arbetena mest angelägna företag. Föreslagna ändringar i och tillägg till investeringsplanen underginge viss granskning hos styrelsen. I de fall nya företag framkomme, som ansåges mera angelägna än tidigare upptagna företag, gåves de företräde i förberedelsearbetet.

Under sommaren och hösten 1945 hade en av styrelsens tjänstemän genom besök vid vägförvaltningarna skaffat sig kännedom om planeringsarbetets ställning och inhämtat de uppgifter, som lagts till grund för den här framlagda redogörelsen.

För närvarande påginge i samråd med militära myndigheter en utredning angående intagande i investeringsplanen av sådana militärt önskvärda vägföretag, vilka även kunde anses angelägna ur civil synpunkt. Detta står också i samklang med investeringsutredningens uttalande, att för riksförsvaret betydelsefulla vägarbeten förutsättas i tillräcklig omfattning ingå bland investeringsplanerna för övriga vägarbeten.

Företag, som av de militära myndigheterna ansetts ur försvarssynpunkt icke böra utföras, hava icke medräknats i denna redogörelse. Under senaste tiden hava, enligt vad väg- och vattenbyggnadsstyrelsen meddelat, överläggningar hållits mellan styrelsen och representanter för försvarsstaben angående principerna för behandlingen av vägbyggnadsfrågor ur försvarssynpunkt. En översyn av de berörda företagen påginge, vilken inom kort beräknades ge och i många fall redan givit till resultat, att förut förbjudna företag komme att få utföras, dock som regel under vissa villkor.

Den färdigplanerade investeringsreservens uppskattade tillväxt under år 1946 framgår av nedanstående tablå.

Tidpunkt	Total kostnad för färdigplanerade företag Milj. kronor
1/1 1946	108·6
1/7 1946	185·4
1/1 1947	199·7

Den stora uppskattade ökningen av färdigplanerade företag fram till den 1/7 1946 förklaras av att under vintern 1945/46 de förslag beräknas bliva färdigställda, för vilka utearbetet skett under sommaren 1945.

Vägbeläggningar på landsbygden.

Investeringsutredningen har i sina betänkanden (SOU 1944: 12 och 1945: 12) framhållit, hurusom ett ackumulerat behov förelåge av betongbeläggningar och bituminösa beläggningar med hänsyn till att sådana arbeten på grund av materialbrist icke kunnat komma till utförande under krigsåren. Utredningen framhöll också, att underhåll av befintliga bituminösa beläggningar under en följd av år kunnat utföras endast i begränsad omfattning och att därför ett mycket stort behov att iståndsätta sådana beläggningar uppkommit, vilket om möjligt borde tillgodoses innan trafiken åter komme i gång i full omfattning.

Vad utredningen sålunda anfört om behovet av nya beläggningar och om upprustning av de under kriget starkt förslitna bituminösa beläggningarna gäller fortfarande fullt ut. Under år 1945 hava utförts ca 300 000 m² tunna slitlager samt ca 1 000 000 m² ytbehandlingar. Dessutom hava flickningsarbeten verkställts med användande av tjärbetongmassa. De utförda arbetena kunna anses endast som mycket nödtorftigt underhåll av redan befintliga beläggningar och motsvara ej normalt underhåll. Vägbeläggningarna äro

därför alltfort i stort behov av förstärkt underhåll. I vissa fall torde beläggningarna komma att spolieras, om de ej inom en nära framtid ytbehandlas eller förses med slitlager.

I petitaskrivelse den 30 september 1945 har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen äskat anslag på riksstat för budgetåret 1946/47 med tillhopa 6 000 000 kronor till nya vägbeläggningar. I årets statsverksproposition (VI ht., s. 50) har föredragande departementschefen under hänsynstagande till å ena sidan de stora behoven av vägbeläggningar och å andra sidan nödvändigheten att begränsa de anslag, som skola avräknas mot automobilskattemedel, förordat ett anslag av 4 800 000 kronor.

För investeringsutredningens räkning har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen gjort vissa utredningar angående lämplig storlek av en investeringsplan för vägbeläggningar på landsbygden. Den i samband därmed företagna inventeringen, som alltfort är föremål för bearbetning inom styrelsen, ligger till grund för styrelsens bedömanden vid fördelning av tillgängliga medel för ifrågavarande arbeten och anses jämväl kunna läggas till grund vid bedömandet av en investeringsreserv. I det följande lämnas en kortfattad redogörelse för styrelsens utredningsarbete och för de resultat detta arbete givit.

I skrivelse den 7 november 1944 anhöll väg- och vattenbyggnadsstyrelsen hos länsstyrelserna om uppgift på sådana vägar, som lämpligen borde förses med betongbeläggning eller bituminös beläggning. Över de inkomna uppgifterna bereddes länsvägnämnderna tillfälle att yttra sig. Beträffande behovet av underhållsytbehandlingar eller alternativt tunna slitlager på befintliga bituminösa beläggningar infordrades uppgifter från vägförvaltningarna. Av länsstyrelserna lämnade uppgifter angående beläggningsföretag hava efter viss bearbetning i styrelsen sammanställts i en förteckning, som överlämnats till arbetsmarknadskommissionen.

Det aktuella behovet av nya beläggningar är enligt vad utredningen givit vid handen utomordentligt stort och överstiger avsevärt vad som anses möjligt att genomföra på två år. Vid studium av länsstyrelsernas uppgifter visade det sig dock utomordentligt svårt att länen emellan rättvist avväga de verkliga behoven av beläggningar. Vid en sådan avvägning måste nämligen hänsyn tagas till ett flertal faktorer, som kunna vara svåra att bedöma, exempelvis tillgången på lämpligt grus- och stenmaterial inom länet, barmarksunderhållets varaktighet, trafikens art och storlek m. m. Beläggningar borde, framhåller vederbörande väginspektör inom väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, först och främst läggas på sådana vägar, där grusunderhållet ställde sig ofördelaktigt ur ekonomisk synpunkt. I stort sett ökade underhållskostnaderna med trafikintensiteten, varför det i regel kunde anses motiverat att de starkast trafikerade vägarna i första hand erhölle beläggning. Med hänsyn till den för närvarande ringa medelstilldelningen har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen dock ansett, att arbetsprogrammet borde koncentreras till sådana arbeten i samhällena, som betingas av speciella trevnadsskäl och hygieniska synpunkter.

I årets statsverksproposition (VI ht., s. 49) har återgivits av väg- och vat-

tenbyggnadsstyrelsen gjord redogörelse för behovet av vägbeläggningar, varav framginge, att totalkostnaden för utförande av beläggningar, som vore ekonomiskt fullt motiverade, redan vid ingången av budgetåret 1946/47 uppginge till 100 000 000 kronor. Styrelsen ansåge det önskvärt, att anslag under budgetåret 1946/47 upptoges för beläggningsarbeten för en kostnad av minst 15 000 000 kronor. Tillgången på bindemedel ansåg styrelsen kunna antagas bliva tillräcklig för att genomföra ett sådant program, och likaså skulle maskiner och övriga anordningar kunna påräknas för realiserandet av programmet.

I *bil. 15* hava länsvis sammanställts uppgifter om befintliga vägbeläggningar, om väglängd med större trafik år 1936 än 200 fordon per dygn samt om aktuellt behov av vägbeläggningar enligt väg- och vattenbyggnadsstyrelsens uppskattning. Vid angivande av det aktuella behovet har den totala väglängden avpassats så att den motsvarar en kostnad för beläggningsarbeten av ca 30 000 000 kronor.

Även i fråga om underhållsytbehandling och utförande av tunna slitlager på redan befintliga beläggningar har ett stort behov kunnat konstateras. En sammanlagd vägyta av 2 750 000 m² skulle vara i behov av omedelbart underhåll, varjämte senast under år 1947 ca 7 000 000 m² skulle behöva underhållas genom ytbehandling eller genom att beläggas med tunt slitlager.

Det finnes sålunda uppenbarligen ett betydande och angeläget behov av vägbeläggningsarbeten på de allmänna vägarna. Investeringsplanens omfattning kan dock av flera skäl icke göras så stor, som vore motiverat endast med hänsyn till omfattningen av de angelägna arbetsobjekten. Sålunda är den maskinella utrustningen för bl. a. tillverkning av blandningsmassor begränsad. Beläggningsarbeten äro ej heller lika lämpliga ur sysselsättningssynpunkt som andra vägarbeten, enär de för själva beläggningsarbetets utförande äro i hög grad beroende av årstid och väderlek och därjämte kräva rätt betydande insatser av fackarbetare. Man har dock viss möjlighet att utnyttja beläggningsarbeten såsom sysselsättningsobjekt vintertid genom att förlägga tillverkningen av erforderligt stenmaterial till vinterhalvåret.

Med beaktande av de anförda omständigheterna synes arbetsprogrammet för beläggningar på landsbygdens vägar böra begränsas till en kostnadsram av ca 15 000 000 kronor för ett budgetår. Samma storlek för investeringsplanen har tidigare föreslagits av investeringsutredningen och lagts till grund för det beviljade anslaget för ifrågavarande ändamål å allmän beredskapsstat för budgetåret 1944/45. I årets statsverksproposition äskas som förut nämnts anslag till vägbeläggningar med 4 800 000 kronor. Med hänsyn härtill och till att tidigare anvisade anslag beräknas vara helt förbrukade vid utgången av innevarande budgetår skulle sålunda för budgetåret 1946/47 kunna inrymmas en investeringsreserv för ca *10 000 000 kronor* inom ramen för vad som i fråga om beläggningsarbeten beräknas kunna utföras under budgetåret.

Byggande av städernas allmänna vägar och för biltrafiken viktiga gator.

För väg- och gatuhållning i vad avser allmänna vägar och för biltrafiken viktiga gator inom de städer och samhällen, vilka äro väghållare, gäller, att tilldelning av statsbidrag till byggandet som regel sker enligt fördelningsplaner upprättade för tvåårsperioder samt att statsbidrag utgår med 95 procent. Beträffande gatuarbeten skola dock i vissa fall avdrag göras för gatukostnadsbidrag.

Med skrivelse den 11 januari 1946 har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen till arbetsmarknadskommissionen överlämnat ett förslag till investeringsplan för budgetåret 1946/47. Närmare uppgifter om förslagets omfattning och fördelning på olika orter framgår av *bil. 16*. Förslaget till investeringsplan omfattar väg- och gatuarbeten för 57 200 000 kronor, varav arbeten för 7 000 000 kronor beräknas kunna utföras med bidrag av redan fördelade medel samt av medel, som beräknas bliva disponibla under budgetåret. I den allmänna investeringsreserven föreslås sålunda ingå arbeten för *50 200 000 kronor*.

Till jämförelse kan nämnas, att å beredskapsstat för budgetåret 1944/45 uppförts anslag till bidrag till byggande av vägar och gator motsvarande en byggnadskostnad av 35 400 000 kronor samt att investeringsutredningens förslag till investeringsreserv för budgetåret 1945/46 innefattar arbeten av här ifrågavarande art för 37 900 000 kronor.

I flertalet fall komma företag, som ingå i reserven, icke att kunna slutföras under året och dessa företag komma då att vid budgetårets utgång kvarstå i mer eller mindre ofullbordat skick. Hela den vid budgetårets slut återstående byggnadskostnaden för påbörjade företag, därest reserven tages i anspråk i sin helhet, har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen beräknat komma att uppgå till ca 75 000 000 kronor.

Upprättandet av investeringsplanen inom väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har i huvudsak skett genom en revidering och komplettering av den för innevarande budgetår föreslagna planen, vilket möjliggjorts genom att tillförlitligare uppgifter kunnat erhållas efter hand som planeringen av de ingående företagen fortskridit. I förslaget till plan för budgetåret 1945/46 hade kostnaden för en del företag ej kunnat uppskattas. Därest förberedelsearbetena för något av dessa företag vid den nya planens upprättande inte fortskridit så långt att en preliminär kostnadsberäkning varit möjlig, har företaget uteslutits. Däremot har en del bättre planerade nya företag med lika hög angelägenhetsgrad kunnat medtagas. För att påskynda planläggningsarbetet av de i investeringsplanen ingående företagen ha i vissa fall projekteringsbidrag beviljats kommunerna från ett anslagsbelopp av 250 000 kronor, som för ändamålet av Kungl. Maj:t ställts till väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förfogande och vars behållning för närvarande utgör 150 000 kronor.

I *bil. 17* har sammanställts resultatet av en av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen gjord utredning, utvisande hur långt förberedelsearbetena den 1 januari 1946 fortskridit för de företag, som ingå i förslaget till investerings-

plan för budgetåret 1946/47. Som jämförelse har en analog beräkning gjorts över förberedelsearbetenas omfattning ett år tidigare för 1945/46 års investeringsplan. Som synes, har antalet företag, så förberedda, att de omedelbart kunna igångsättas, ökats från 64 till 105, vilket motsvarar en beräknad kostnadsökning från 9 400 000 till 15 500 000 kronor.

Genom städernas och de stadsliknande samhällenas olika tillgång på arbetsmaskiner och arbetsbefäl m. m. äro deras möjligheter att fullfölja programmet varierande. Med ledning av uppgifter från berörda städer och samhällen har beräknats, att ca 15 procent av samtliga företag i allmänna investeringsreserven och särskilda grovarbetsreserven äro avsedda att utföras på entreprenad. Dessa arbeten utgöras i huvudsak av broar, vägportar och viadukter. I övriga fall, omfattande ca 85 procent av det hela, synas vederbörande städer och samhällen hava för avsikt att utföra arbetena i egen regi.

För att utröna storleken i relation till folkmängden av de sysselsättningsmöjligheter, som allmänna investeringsreserven och särskilda grovarbetsreserven skulle innebära, har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen för varje stad beräknat det totala antalet arbetare per 1 000 invånare, som kan erhålla jämn sysselsättning vid ifrågavarande arbeten. Sålunda skulle antalet arbetare, som kunna sysselsättas vid ifrågavarande arbeten i förhållande till invånarantalet uppgå till följande promilletal i nedan angivna städer och samhällen.

Mindre än 1 ‰	Mellan 1 och 2 ‰	Mellan 8 och 10 ‰	Större än 10 ‰
Norrtälje	Karlskrona	Sala	Karlskoga
Trelleborg	Landskrona	Sölvesborg	Kungälv
Vimmerby	Katrineholm	Vänersborg	Fagersta
Växjö	Malmö	Nässjö	Filipstad
Örnsköldsvik	Lidköping	Sandviken	
Kalmar	Linköping	Mjölby	
Hudiksvall	Göteborg	Ljungby	
Ängelholm	Norrköping	Arboga	
Kiruna	Umeå	Degerfors	
Nybro	Ystad		
Oskarshamn	Ulricehamn		
Tomelilla	Stockholm		
Hälsingborg	Vetlanda		
Lysekil	Visby		
Uppsala			
Värnamo			

I övriga här ej uppräknade 64 städer och samhällen, som äro väghållare, beräknas kunna sysselsättas mellan 2 och 8 arbetare per 1 000 invånare. Sysselsättningsmöjligheterna äro, som framgår av förenämnda relativtal, mycket ojämnt fördelade på olika städer och stadsliknande samhällen. Städerna Norrtälje, Trelleborg, Vimmerby, Växjö och Örnsköldsvik äro mer eller mindre i sådant läge, att några nu aktuella byggnadsbehov i fråga om allmänna vägar och för biltrafiken viktiga gator icke redovisats, och dessa

orter äro icke heller representerade med något arbete bland reservföretagen. De större städerna beräknas i allmänhet kunna sysselsätta 1 à 2 arbetare per 1 000 invånare med arbeten av här ifrågavarande kategori.

Med ledning av uppgifter — i den mån sådana stått att få — från städer och samhällen angående möjligheten att vid dessa arbeten bereda sysselsättning vintertid har en uppskattning härutinnan gjorts beträffande företagen i den allmänna investeringsreserven. Uppgifterna giva närmast stöd för det antagandet, att denna reserv vintertid skall kunna utnyttjas till omkring hälften. Vid berörda arbeten samt i det följande omnämnda beläggningsarbeten, som föreslås ingå i investeringsreserven, torde vintertid kunna sysselsättas maximalt 2 500 man. Antalet dagsverken, som skulle kunna erhållas ur den allmänna investeringsreserven under budgetåret 1946/47, beräknas till 1 600 000, vilket motsvarar sysselsättning för ca 6 400 årsarbetare.

Förutom den ovannämnda investeringsreserven av gatu- och vägarbeten har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen föreslagit, att i likhet med innevarande år en reserv beräknas av arbeten avseende beläggning av gator och vägar.

För närvarande vore enligt vad styrelsen meddelat ca 50 procent av här ifrågavarande städers och samhällens vägar och gator allmänna, respektive av sådan betydelse för automobiltrafiken att de vore berättigade till statsbidrag. Under förutsättning av en normal utveckling och med ledning av tidigare förbrukning av bituminösa bindemedel hade det normala behovet av beläggningar uppskattas till omkring 1 000 000 m^2 per år för städernas och samhällenas hela gatu- och vägnät och till 500 000 m^2 per år för de statsbidragsberättigade vägarna och gatorna. I investeringsplanen för sistnämnda kategorier av vägar och gator räknades med 1 000 000 m^2, vilket motsvarar det dubbla normalårsbehovet. Kostnaden för utförandet av beläggningar i här angiven omfattning kunde uppskattas till *8 000 000 kronor.*

Sammanlagt skulle såsom av det föregående framgår investeringsplanen för byggande av städernas allmänna vägar och för biltrafiken viktiga gator för budgetåret 1946/47 omfatta arbeten för (57 200 000 + 8 000 000 =) 65 200 000 kronor, varav det ordinarie arbetsprogrammet 7 000 000 kronor och den allmänna investeringsreserven *58 200 000 kronor.*

Det mot det författningsenliga statsbidraget (95 procent) svarande anslaget för genomförande av hela den föreslagna investeringsreserven synes med hänsyn till att en del av kostnaderna skola täckas av tomtägarnas gatukostnadsbidrag kunna avrundas nedåt till 55 000 000 kronor.

Arbetena i den särskilda grovarbetsreserven behandlas gemensamt med motsvarande arbeten för landsbygden i ett särskilt avsnitt av betänkandet (s. 197).

Byggande av enskilda vägar.

Å allmän beredskapsstat för budgetåret 1944/45 respektive investeringsutredningens förslag till investeringsreserv för budgetåret 1945/46 hava företag avseende byggande av enskilda vägar medtagits till följande belopp:

Budgetår	Beräknad kostnad	Beräknat anslag
1944/45	4 000 000	3 000 000
1945/46	6 000 000	3 600 000

I samband med den förnyade inventeringen av kommunala och enskilda investeringsobjekt, för vilka närmare redogöres å s. 310, hava kompletterande uppgifter inhämtats angående de till investeringsutredningen anmälda enskilda vägföretagen. Med ledning av dessa kompletteringar samt av uppgifter från kommuner och enskilda intressenter angående nya arbetsobjekt hava sammanställningar gjorts länsvis. Dessa sammanställningar hava remitterats till vederbörande länsstyrelser med förfrågan, huruvida företagen kunde anses angelägna, i vilken utsträckning planläggningsarbetet utförts samt huruvida intressenterna kunde bedömas ha möjlighet att, därest författningsenligt statsbidrag utginge, bidraga med sin andel i kostnaden för företagens utförande eller därest så icke vore fallet, huruvida vederbörande kommun hade för avsikt biträda intressenterna. Länsstyrelsernas yttranden grunda sig på av vederbörande vägförvaltningar och i vissa fall landsfiskaler gjorda utredningar. Då länsstyrelserna haft kännedom om ytterligare vägföretag, lämpliga att intagas i investeringsreserven, samt då till kommissionen anmälda företag av olika anledningar icke ansetts lämpliga att intagas i investeringsreserven, hava uppgifter härom lämnats kommissionen.

Inom kommissionens kansli företagen bearbetning av utredningsmaterialet har givit vid handen, att kostnaden för som investeringsobjekt lämpliga företag uppgår till omkring 14 600 000 kronor. Häri innefattas samtliga de företag, som med ledning av de inhämtade uppgifterna kunnat bedömas vara angelägna och så förberedda, att de — i flera fall dock efter vissa kompletterande förberedelsearbeten — skulle kunna påbörjas vid ingången av budgetåret 1946/47. Av de sålunda utvalda företagen äro företag för 1 300 000 kronor sådana, till vilka bidrag redan beviljats, men som av olika anledningar icke kommit till utförande. Vid företag för 4 100 000 kronor hava intressenterna bedömts kunna bidraga med sin andel av kostnaden, under det att kommunerna förklarat sig hava för avsikt att bidraga vid företag för 6 800 000 kronor. Vid företag, motsvarande en kostnad av 2 400 000 kronor, anses intressenterna icke kunna bidraga med sin andel av kostnaden och vederbörande kommuner hava icke fattat beslut om att bidraga till företagens utförande. I vissa fall hava vägintressenterna förklarat sig kunna bidraga endast med vissa naturaprestationer. Särskilt i dylika fall men även i vissa andra ha vederbörande kommuner förklarat att, därest statsbidrag kunde påräknas med 60 procent, kommunen vore villig att själv svara för övriga erforderliga penningmedel.

Vad beträffar de enskilda vägföretagens lämplighet som sysselsättningsobjekt vid en arbetsmarknadskris må framhållas, att de till övervägande delen måste komma till utförande sommartid och med hänsyn härtill icke äro idealiska arbetslöshetsarbeten. Vissa röjnings- och sprängningsarbeten kunna emellertid i de flesta fall utföras även vintertid och de större enskilda

vägföretagen äro i fråga om användbarhet som vinterarbeten ofta jämförbara med smärre allmänna vägar. En väsentlig nackdel är dock, att företagen i regel icke kunna beräknas bliva igångsatta lika snabbt som statliga vägföretag, beroende på det ofta stora antal enskilda intressenter, vilkas beslut och penninganskaffning först måste avvaktas. Dessutom måste naturligen före arbetenas påbörjande den noggranna behovsprövning i varje särskilt fall genomföras, vilken icke alltid kunnat utföras på det förberedande stadium, under vilket uttagningen till investeringsplanen ägt rum.

På grund av det stora behovet av enskilda vägbyggnader och med hänsyn till att dessa arbeten äro föga materialkrävande och till största delen kunna utföras med ovan arbetskraft, böra de dock tillmätas relativt stor betydelse som arbetsreserv, särskilt för beredande av sysselsättning åt friställd arbetskraft inom orten.

Under förutsättning att tre fjärdedelar av den tillgängliga mängden angelägna och i huvudsak förberedda arbeten skulle kunna komma till utförande under ett år skulle totala investeringsvolymen avseende enskilda vägar — utöver sådana företag, till vilka bidrag redan beviljats — kunna få en omfattning motsvarande en årskostnad av 10 000 000 kronor.

I årets statsverksproposition, VI ht., s. 65, äskas för budgetåret 1946/47 ett anslag av 3 200 000 kronor till bidrag till byggande av enskilda vägar. Enligt statsverkspropositionen skulle av det äskade beloppet omkring 1 210 000 kronor behövas till fortsättnings- och slutbidrag till företag, som i vanlig ordning beviljats bidrag första gången år 1944 eller 1945, och 50 000 kronor till täckande av byggnadsbidrag, som utlovats av förutvarande vägdistrikt och som ansetts böra övertagas av staten. Det återstående beloppet, 1 940 000 kronor, har beräknats till nya företag; dock att ett belopp av högst 100 000 kronor av anslaget i förekommande fall skulle få tagas i anspråk för upprättande av en behovsplan för enskilda vägar. Då någon behållning på tidigare anvisade anslag icke beräknas föreligga vid utgången av löpande budgetår, kan det ordinarie arbetsprogrammet för nästföljande budgetår beräknas få en omfattning motsvarande vad som kan utföras med bidrag från det äskade anslaget, d. v. s. under antagande av i regel 60 procents statsbidrag arbeten för 5 300 000 kronor, varav för nya företag 3 200 000 kronor. Den allmänna investeringsreserven föreslås med utgångspunkt härifrån omfatta arbeten för *6 800 000 kronor.*

Enligt gällande statsbidragsgrunder kan statsbidrag till ifrågavarande företag utgå med högst 60 procent av den beräknade kostnaden, där anläggningen måste anses vara för väghållaren synnerligen betungande. Då synnerliga skäl därtill äro, kan dock bidraget efter Kungl. Maj:ts prövning i varje särskilt fall höjas till högst 75 procent.

Under normala förhållanden hava vägintressenterna tidigare i en viss icke obetydlig utsträckning kunnat fullgöra sin bidragsskyldighet i form av naturaprestationer av olika slag. För det fall däremot att det enskilda vägföretaget förutsättes komma till utförande med hänvisad arbetskraft, kan detta för vägintressenterna medföra kontanta utlägg, där eljest naturaprestationer

kunnat komma i fråga. Vidare ligger det i sakens natur, att under en arbetsmarknadskris strävan att placera största möjliga antal arbetare på varje särskilt arbetsobjekt kan ha till följd en mer eller mindre påtaglig forcering av arbetet, vilket kan bidraga till stegring av de kontanta utgifterna och även av realkostnaderna.

Med hänsyn härtill synes vid enskilda vägföretag, som utnyttjas för att bereda arbetstillfällen åt hänvisad arbetskraft, åtminstone i vissa fall skäl kunna föreligga för att bevilja högre statsbidrag än 60 procent av den beräknade kostnaden. Detta högre bidrag kan därvid förknippas med särskilda villkor angående hänvisning av arbetskraft.

Om normalt statsbidrag, 60 procent, skulle utgå till hela den mängd företag, som i det föregående föreslagits ingå i investeringsreserven och som beräknats kosta 6 800 000 kronor, skulle det mot denna kostnad svarande behovet av statsmedel uppgå till 4 080 000 kronor. Under förutsättning, att såsom ovan anförts bidraget i en del fall skulle behöva höjas, har det för arbetenas utförande erforderliga anslaget uppskattats till 4 500 000 kronor.

Stensättning av vägar och gator.

I årets statsverksproposition (VI ht., punkten 23) äskas för budgetåret 1946/47 ett anslag av 1 000 000 kronor till stensättning av vägar.

Enär väg- och vattenbyggnadsstyrelsen beräknar att icke någon behållning av tidigare anvisade medel skulle kvarstå vid utgången av innevarande budgetår, torde det ordinarie arbetsprogrammet kunna beräknas innefatta arbeten för 1 000 000 kronor.

Till arbetsmarknadskommissionen har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen den 24 november 1945 överlämnat en förteckning över investeringsobjekt avseende stensättningar av vägar på landsbygden och i sådana städer och stadsliknande samhällen, där kronan är väghållare. Uppgifterna hava av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen sammanställts i *bil. 18*. Denna förteckning slutar på i runt tal 6 700 000 kronor för ett budgetår.

Beträffande stensättningsarbeten i sådana städer och samhällen, som äro väghållare, har styrelsen den 11 januari 1946 lämnat uppgifter, varav framgår, att stensättningar av vägar och gator inom ifrågavarande städer och samhällen skulle under ett budgetår kunna utföras för i avrundat tal likaledes 6 700 000 kronor. Uppgifterna angående dessa arbetens fördelning på berörda städer och samhällen återgivas i *bil. 16*. Tillgången på anmälda angelägna investeringsobjekt på landsbygden samt i städer och stadsliknande samhällen skulle sålunda vara tillräcklig för att motivera en investeringsplan för nästkommande budgetår omfattande arbeten för ca 13 400 000 kronor.

En plan av sådan storlek torde emellertid svårligen kunna genomföras med hänsyn till att stensättningar till betydande del måste utföras av sådan specialutbildad arbetskraft, varpå tillgången är begränsad, och i betraktande jämväl av att säsongen för stensättningsarbete är kort. Arbetsmarknadskommissionen har fördenskull ansett sig böra föreslå en begränsning av investeringsplanen för budgetåret 1946/47 till att omfatta arbeten på landsbygden

och i städer och stadsliknande samhällen för ett sammanlagt belopp av 9 500 000 kronor eller samma belopp, som beräknats i investeringsutredningens förslag till inventeringsplan för innevarande budgetår. Härav skulle 1 000 000 kronor avse ordinarie arbetsprogram och *8 500 000 kronor* allmän investeringsreserv. För genomförande av investeringsreservens arbetsprogram erfordras för landsbygden 4 300 000 kronor och för städerna, såsom statsbidrag enligt de grunder, som gälla för bidrag till städernas väghållning (se s. 185), 4 000 000 kronor eller tillhopa 8 300 000 kronor.

I förslaget till investeringsplan för stensättningar hava icke medräknats några kostnader för steninköp, utan det har förutsatts att sten skall kunna erhållas från statens stenförråd på sedvanliga villkor, d. v. s. utan ersättning.

Beträffande möjligheterna att utnyttja stensättningsarbeten i arbetsmarknadsreglerande syfte må framhållas, att sådana arbeten i regel icke gärna kunna utföras vintertid, att de ansträngа transportapparaten i jämförelsevis hög grad och att de kräva tillgång till specialutbildad personal i jämförelsevis stor omfattning samt därför endast i begränsad utsträckning kunna bereda sysselsättning åt friställd, icke yrkesutbildad arbetskraft.

Slutligen må lämnas en översikt över det utredningsarbete på förevarande område, som utförts av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen och legat till grund för det framlagda förslaget till investeringsplan.

I skrivelser till länsstyrelserna den 31 oktober 1944 begärde väg- och vattenbyggnadsstyrelsen uppgifter, angående vilka vägsträckor på landsbygden samt i de städer och stadsliknande samhällen, där kronan är väghållare, som lämpligen borde stensättas. Över de inkomna förslagen bereddes länsvägnämnderna tillfälle att yttra sig. Ur uppgifterna om önskvärda stensättningsarbeten utvaldes av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen de företag, som enligt styrelsens åsikt i första hand borde ifrågakomma. Urvalsprincipen var därvid, att sådana vägar, som lågo i städer och samhällen eller voro infartsvägar till dessa och som på grund av trafikens storlek eller av andra orsaker lämpligen borde stensättas, i första hand togos under omprövning. Hänsyn togs jämväl till företagens belägenhet med tanke på erforderliga stentransporter. Arbetsprogrammet begränsades genom ett första urval till att omfatta stensättningar för en sammanlagd byggnadskostnad av ca 8 000 000 kronor. Beträffande de företag, som upptagits i det preliminära programmet, skall väg- och vattenbyggnadsstyrelsen svara för detaljplanering fram till ett förberedelsestadium, då arbetena omgående skola kunna igångsättas, för den händelse omständigheterna påfordra detta. Härutöver må nämnas, att vissa, av länsstyrelserna till stensättning föreslagna vägsträckor av skilda anledningar — bl. a. med hänsyn till att trafikintensiteten varit för låg — av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen ansetts ej böra komma i fråga för stensättning, varför de överförts till planen för vägbeläggningar av annat slag.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsens utrednings- och förberedelsearbete beträffande stensättningar i sådana städer och samhällen, som själva äro väghållare, har utförts efter enahanda linjer som motsvarande utredningar

och förberedelser för investeringsplanen för byggande av vägar och gator. Samarbete har sålunda vid planernas uppgörande ägt rum med länsstyrelser, vägförvaltningar samt vederbörande städer och samhällen. Detaljplaneringen sker liksom beträffande andra kommunala företag av vederbörande städer och samhällen.

Byggande av broar.

För budgetåret 1946/47 äskas i årets statsverksproposition (sjätte huvudtiteln, punkterna 24, 25 och 26) dels anslag av 12 000 000 kronor till byggande av broar, dels särskilda anslag av 3 000 000 kronor till byggande av bro vid Bergnäset och av 1 500 000 kronor till byggande av bro vid Hjulsta. Inberäknat arbeten, som kunna komma att utföras för behållning av tidigare anvisade anslag, beräknas det ordinarie arbetsprogrammet för brobyggnader under nästkommande budgetår uppgå till 21 700 000 kronor. Härutöver föreslår arbetsmarknadskommissionen en allmän investeringsreserv av brobyggnader om *2 900 000 kronor,* varigenom hela den brobyggnadsverksamhet, som finansieras med särskilda broanslag, skulle uppgå till 24 600 000 kronor. I följande tablå hava ovannämnda uppgifter sammanställts med motsvarande uppgifter för budgetåren 1944/45 och 1945/46.

Budgetår	Investeringsplan kronor	Ordinarie arbetsprogram kronor	Investeringsreserv kronor
1944/45	10 000 000	6 900 000	3 100 000
1945/46	13 100 000	9 800 000	3 300 000
1946/47	24 600 000	21 700 000	2 900 000

Utnyttjandet av förslaget till allmän investeringsreserv för nästa budgetår beräknas kunna giva ca 60 000 dagsverken, motsvarande en arbetsstyrka av ca 240 årsarbetare.

Utrednings- och planeringsarbetet i fråga om brobyggnader har bedrivits på samma sätt som under föregående budgetår. Investeringsplanen har sålunda upprättats av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen efter samråd med vederbörande länsstyrelser och vägförvaltningar. De förberedande arbetena hava bedrivits och pågå alltjämt dels inom styrelsen dels ock vid respektive vägförvaltningar. Jämsides med förberedelsearbetena för de företag, som ingå i den särskilda investeringsplanen för broar, bedrives motsvarande arbete beträffande de i investeringsplanerna för vägbyggnader ingående broarna.

Förslag till fördelning av reservationsanslaget till byggande av broar för budgetåret 1945/46 har, enligt vad väg- och vattenbyggnadsstyrelsen meddelat i skrivelse till arbetsmarknadskommissionen den 2 januari 1946, uppgjorts inom styrelsen och utsänts till länsstyrelserna för yttrande. Samtliga i detta förslag upptagna broar hava förutsatts ingå i investeringsplanen för budgetåret 1946/47. I planen skulle därjämte på två undantag när ingå de företag, som kvarstå helt från planen för budgetåret 1945/46, vidare företag, vilka pågå och icke beräknas bliva färdigställda före den 1 juli 1946, ävensom de företag, vilka beräknas kunna igångsättas under första halv-

året 1946 men som beräknas icke hava färdigställts till den 1 juli 1946. För dessa två senare grupper företag hava endast upptagits kostnader för de arbeten, som beräknas kvarstå den 1 juli 1946. I planen hava därjämte upptagits broarna över Mälaren vid Hjulsta och över Lule älv vid Bergnäset, för vilka som förut nämnts särskilda anslag å riksstaten utgå. Det sålunda uppgjorda förslaget till investeringsplan omfattar totalt 102 företag med en sammanlagd byggnadskostnad exklusive vad som beräknas bliva nedlagt i företagen före den 1 juli 1946 av ungefär 31 300 000 kronor, varav för broarna vid Hjulsta och Bergnäset 15 000 000 kronor. Av denna byggnadskostnad beräknade styrelsen att arbete för ungefär 15 400 000 kronor skulle kunna utföras under ett budgetår, varav för broarna vid Hjulsta och Bergnäset 3 600 000 kronor.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har vidare meddelat, att av det för nästa budgetår äskade anslaget till byggande av broar minst 7 000 000 kronor beräknas komma att användas till förstärkning och ombyggnad av sådana broar, som på grundval av resultatet av den nu inom styrelsen pågående utredningen om bärigheten hos landets broar visat sig vara i behov av omedelbara åtgärder. Styrelsen har även räknat med, att vid fördelningen av medel till ordinarie arbeten för budgetåret 1946/47 andra företag än de, som upptagits i den preliminära investeringsplanen, måste kunna ifrågakomma. Styrelsen har slutligen med hänsynstagande till det antal företag, som beräknas kunna utföras under nästa budgetår, föreslagit, att investeringsplanen gives en omfattning av 24 600 000 kronor. För att komma upp till detta program måste till det ordinarie byggnadsprogrammet läggas en allmän investeringsreserv för nästa budgetår om 2 900 000 kronor.

Planläggningsarbetet för broar är mycket personal- och tidskrävande och redan de begränsade möjligheterna att genomföra erforderliga förberedelsearbeten måste verka återhållande vid dimensioneringen av en investeringsplan för brobyggnader.

Det må också erinras om, att i de väg- och gatuarbeten, som medtagits i förslagen till allmän investeringsreserv och särskild grovarbetsreserv för väg- och gatubyggnader ingå ett mycket stort antal broar. Det totala antalet broföretag ingående i sådana vägarbeten på landsbygden uppgår till omkring 800 med en byggnadskostnad, som preliminärt uppskattats till mellan 40 och 50 milj. kronor. Enbart av broar med mer än 10 meters spännvidd ingå i byggnadsprogrammet för statliga vägar över 300 för en uppskattad byggnadskostnad av över 30 milj. kronor.

I genomsnitt torde de i investeringsplanerna för vägbyggnader ingående broarbetena vara ur sysselsättningssynpunkt värdefullare än arbetena i den särskilda planen för brobyggnader, eftersom de sammanhänga med och ofta äro nödvändiga förutsättningar för genomförande av större vägarbeten, vilken sistnämnda kategori av arbeten ju är särskilt lämpad att bereda sysselsättning åt friställd, icke yrkesutbildad arbetskraft. I den mån en utvidgning av den särskilda investeringsplanen för broarbeten skulle medföra en fördröjning av planeringsarbetet för de i vägbyggnadsplanerna ingående bro-

arna, skulle detta t. o. m. kunna verka minskande på det totala sysselsättningsprogram, som i ett givet läge skulle stå till buds.

Även att genomföra ett brobyggnadsprogram av den omfattning, varom här är fråga, torde komma att stöta på svårigheter, dels emedan arbetet med uppgörandet av detaljritningar och granskning av dessa komme att bliva mycket omfattande i förhållande till den begränsade tillgången på härför kvalificerad personal, dels emedan behovet av arbetsledare, kontrollanter och arbetsmaskiner skulle bliva svårt att fylla, särskilt som samtidigt måste förutsättas en expansion även av i tekniskt hänseende närstående kategorier av arbeten.

Vad angår brobyggnaders lämplighet ur sysselsättningssynpunkt må ur investeringsutredningens betänkande (SOU 1944: 12 s. 131) åberopas följande synpunkter.

Brobyggnader kräva relativt stor mängd material, och deras verkan ur arbetsmarknadssynpunkt berör därför även verkstadsindustrien. För arbetenas utförande erfordras en jämförelsevis stor procent specialarbetare, varför detta slag av arbeten vanligen icke är särskilt förmånligt ur sysselsättningssynpunkt i en arbetslöshetsperiod. En utökning av arbetsstyrkan vid pågående företag är vidare i regel möjlig att genomföra blott i mycket begränsad omfattning, enär broarbeten i regel äro av sådan art, att de icke lämpligen kunna bedrivas annat än med ett begränsat antal arbetare. Den fördelen erbjuda dock brobyggnader, att deras utförande kan ske relativt oberoende av årstiden.

Byggande och förbättring av vissa för riksförsvaret betydelsefulla vägar.

Under de senaste åren hava särskilda anslag med jämförelsevis stora belopp beviljats till byggande och förbättring av vissa för riksförsvaret betydelsefulla vägar. Arbetsmarknadskommissionen har icke ansett sig för nästkommande budgetår böra föreslå någon särskild investeringsreserv beträffande dylika vägar. Vägarbeten, som väsentligen eller delvis äro betingade av militära skäl, förutsättas ingå i tillräcklig omfattning under andra rubriker. Vid utgången av löpande budgetår återstående belopp — uppskattningsvis 5 900 000 kronor — av tidigare beviljade anslag jämte i statsverkspropositionen för nästa budgetår äskat anslag av 2 000 000 kronor räcker för övrigt till för en investering i för riksförsvaret betydelsefulla vägar av 7 900 000 kronor.

Uppförande av garage och förrådsbyggnader.

För budgetåret 1946/47 föreslås en allmän investeringsreserv av arbeten avseende uppförande av garage och förrådsbyggnader för en beräknad kostnad av *2 300 000 kronor*. Inberäknat i statsverkspropositionen under kapitalbudgeten föreslaget ordinarie anslag till förrådsbyggnader m. m. om tillhopa 2 500 000 kronor skulle alltså hela den föreslagna investeringsplanen för budgetåret 1946/47 innefatta arbeten för 4 800 000 kronor (se bil. 19).

Enligt samma princip som angivits i årets statsverksproposition, kapitalbudgeten: bil. 5, s. 231, föreslås för investeringsreserven särskilda anslag för sådana byggnadsföretag för vilka kostnaderna överstiga 100 000 kronor, medan för mindre byggnadsföretag ett gemensamt anslag föreslås.

Såsom meddelats i statsverkspropositionen, kapitalbudgeten, bil. 5, s. 222, har en den 31 oktober 1944 gjord inventering visat, att det i fråga om garageanläggningar och verkstadsbyggnader förelåge ett investeringsbehov av sammanlagt 12 120 000 kronor. Härtill komme att sanitära anordningar för en beräknad sammanlagd kostnad av 800 000 kronor behövde utföras i befintliga garage. Enär för budgetåret 1945/46 anvisats 2 500 000 kronor för uppförande av garage och förrådsbyggnader m. m., och då departementschefen i årets statsverksproposition, kapitalbudgeten: bil. 5, s. 233 biträtt av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen gjort förslag, att av de för arbetsprogrammets genomförande erforderliga medlen ett sammanlagt belopp av 5 050 000 kronor skulle anvisas å tilläggsstat till riksstaten för innevarande budgetår, komme sålunda utöver i årets statsverksproposition upptaget belopp att kvarstå ett icke tillgodosett investeringsbehov av (12 920 000 — 2 500 000 — 5 050 000 — 2 500 000 =) 2 870 000 kronor.

I skrivelse till arbetsmarknadskommissionen den 21 december 1945 har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen meddelat, att av den sålunda återstående delen av byggnadsprogrammet garageanläggningar och förrådsbyggnader för en sammanlagd kostnad av 2 300 000 kronor äro eller synas kunna bliva detaljplanerade i sådan utsträckning, att arbetet med deras uppförande kan beräknas bliva påbörjat under budgetåret 1946/47. Investeringsreserven föreslås med utgångspunkt härifrån omfatta arbeten för 2 300 000 kronor.

Till jämförelse må nämnas att å beredskapsstat för budgetåret 1944/45 uppfördes ett anslag till förlag till väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förrådsfond av 500 000 kronor avsett för uppförande av garage och förrådsbyggnader m. m. I investeringsutredningens förslag till allmän investeringsreserv för innevarande budgetår ha medtagits arbeten för en kostnad av 4 250 000 kronor.

Beträffande i reserven ingående företag av större omfattning har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen lämnat följande upplysningar.

Garage inom vägmästareområde 4 vid Björklinge, Uppsala län.

Befintligt garage är otillräckligt för arbetsområdets behov varjämte värme- och ventilationsanordningarna äro otillfredsställande. Lokaler för manskap samt vägmästarkontor saknas. För närvarande uppställas vissa fordon i filialgarage vid Isgrena. Detta garage, som befinner sig i dåligt skick, skall slopas i samband med att nytt garage uppföres vid Björklinge, som ligger centralt inom området och dit driften enligt vägförvaltningens mening bör centraliseras. Kostnaderna ha beräknats till 190 000 kronor.

Garage inom vägmästareområde 3 vid Vagnhärad, Södermanlands län.

Nuvarande garage vid Vagnhärad är otillräckligt, varför en maskin för närvarande måste förvaras i provisoriskt skjul vid Tystberga. Lokaler för manskap och vägmästarekontor saknas. Lämpligaste plats för nybyggnad har befunnits vara Vagnhärad, som är beläget centralt inom arbetsområdet samt invid järnväg. Nybyggnaden har kostnadsberäknats till 145 000 kronor.

Garage inom vägmästareområde 7 vid Bodafors, Jönköpings län.

Befintligt garage vid Bodafors utgöres av ett otillfredsställande träskjul utan uppvärmningsanordningar, varför nytt garage erfordras för uppställning och skötsel av arbetsområdets maskinpark. Bodafors synes vara ändamålsenligaste platsen för nybyggnad på grund av fördelaktig belägenhet i förhållande till vägnät och järnväg. Kostnaderna beräknas till 145 000 kronor.

Garage inom vägmästareområde 13 vid Brålanda, Älvsborgs län.

Utrymmet i befintligt garage vid Brålanda är för litet och medgiver ej, att alla fordon förvaras inomhus. Värmeanläggningen är otillräcklig, varjämte lokaler saknas för manskap och vägmästarekontor. Verkstadsutrymmet i nuvarande garaget är därjämte för litet. Större om- och tillbyggnad eller nybyggnad förlagd till samma plats som nuvarande garage föreslås. Brålanda är centralt beläget inom området och har järnvägsförbindelse. Företaget har kostnadsberäknats till 100 000 kronor.

Garage inom vägmästareområde 5 vid Timmele, Älvsborgs län.

Vid Timmele beläget garage är otillräckligt och har så låg takhöjd, att maskiner måst ombyggas för att kunna köras in i detsamma. Byggnaden saknar lokaler till personalrum för manskap och till kontor för vägmästare. Nytt garage för 175 000 kronor föreslås förlagt till Timmele, som är beläget utmed länshuvudväg invid järnväg samt i närheten av staden Ulricehamn.

Garage inom vägmästareområde 10 vid Säffle, Värmlands län.

Befintligt garage vid Säffle, som är beläget å ofri grund, är otillräckligt för arbetsområdets behov. Ett antal maskiner måste nu inhysas i bristfälligt skjul. Nuvarande markområde är för litet och möjlighet att utöka tomten finnes ej. Nytt garage föreslås bliva uppfört å annat område men även detta vid Säffle, som utgör centrum för områdets vägnät och är beläget invid järnväg. Kostnaderna härför ha beräknats till 175 000 kronor.

Garage inom vägmästareområde 5 vid Vintrosa, Örebro län.

Huvudgaraget för arbetsområdet vid Ånstaberg avses att kompletteras med ett garage för 165 000 kronor vid Vintrosa för att minska tomkörningar. Vintrosa är centralt beläget utmed rikshuvudväg och järnväg.

Garage inom vägmästareområde 5 vid Åselby, Kopparbergs län.

Nuvarande garage vid Åselby är otillräckligt. Manskapslokaler samt vägmästarekontor saknas. Nybyggnad för 125 000 kronor föreslås bliva uppförd i anslutning till det befintliga garaget vid Åselby invid Borlänge.

Garage inom vägmästareområde 10 vid Arnäsvall, Västernorrlands län.

Befintligt garage vid Arnäsvall är otillräckligt och befinner sig i bristfälligt skick. Byggnaden är ur brandsynpunkt uppförd på otillfredsställande sätt. Nybyggnad av garage har föreslagits på ny tomt vid Arnäsvall. Denna

plats är belägen i korsningspunkt för ett flertal huvudvägar inom arbetsområdet, ca 5 km från Örnsköldsvik. Utredningen om garagets förläggning är emellertid ännu ej slutförd, varför annan plats inom området också är tänkbar för garaget. Kostnaden för företaget har beräknats till 170 000 kronor.

Garage inom vägmästareområde 18 vid Vilhelmina, Västerbottens län.

Nuvarande garage vid Vilhelmina är icke tillräckligt, varjämte verkstad och personalutrymmen saknas. För att kunna tillgodose lokalbehovet erfordras en tillbyggnad för 120 000 kronor. Vilhelmina har befunnits vara bästa plats för områdets centralgarage, då denna ort ligger i arbetsområdets centrum.

Garage inom vägmästareområde 18 vid Moskosel, Norrbottens län.

Befintligt garage vid Moskosel är otillräckligt för nuvarande maskinpark. Verkstad och utrymme för manskap saknas. En större om- och tillbyggnad eller nybyggnad, kostnadsberäknad till 135 000 kronor, skulle täcka lokalbehovet. Moskosel, som är korsningspunkt för områdets huvudvägar samt ligger vid järnväg, är den fördelaktigaste förläggningsplatsen för garaget.

Särskild grovarbetsreserv för väg- och gatubyggnader.

Utöver den allmänna reserven av arbeten för statliga och statsunderstödda vägar och gator m. m. föreslås en särskild grovarbetsreserv av vägarbeten för en sammanlagd kostnad av *145 300 000 kronor*. Av detta belopp skulle 11 500 000 kronor vara erforderligt för marklösen o. d. och 133 800 000 kronor stå till förfogande för täckande av byggnadskostnader.

Beträffande grunderna för sammansättningen av en sådan reserv och principerna för dess utnyttjande hänvisas till vad därom anförts i det föregående (s. 9).

Vid framläggandet av förslag till grovarbetsreserv för budgetåret 1944/45 meddelade investeringsutredningen, att den hos väg- och vattenbyggnadsstyrelsen begärt utredning angående en dylik reserv, vilken helst borde vara så omfattande att den kunde giva sysselsättning åt 15 000 à 20 000 man. Det framhölls även, att kostnaderna för en sådan reserv kunde uppskattas till 170 000 000 kronor och att detaljplanerandet av hela denna reserv icke torde medhinnas före ingången av budgetåret 1944/45 men att vissa företag borde kunna vara färdigplanerade vid budgetårsskiftet och att resten borde planeras så snabbt som möjligt, så att grovarbetsreserven under loppet av ifrågavarande budgetår efter hand kunde tagas i anspråk.

För budgetåret 1945/46 föreslog investeringsutredningen en motsvarande reserv om 180 000 000 kronor.

Utredningsarbetet beträffande arbetena i den särskilda grovarbetsreserven har i fråga om samarbete med lokala myndigheter bedrivits enligt samma principiella riktlinjer, som tillämpats beträffande motsvarande arbeten i den allmänna investeringsreserven.

Den av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen föreslagna särskilda grovarbetsreserven består av företag, som medföra liten åtgång av svåråtkomligt ma-

terial och som — även vintertid — lämna möjlighet att sysselsätta jämförelsevis stora arbetsstyrkor. Även i övrigt hava de rena sysselsättningsynpunkterna tillmätts större vikt vid urvalet till denna reserv än i fråga om den allmänna investeringsreserven. Sålunda har särskild hänsyn tagits till företagens läge genom att större företräde givits arbeten på och i närheten av särskilt konjunkturkänsliga trakter. På grund av dessa synpunkter hava i fråga om den särskilda grovarbetsreservens fördelning på länen och på de olika kategorierna av vägar icke tillämpats samma relationer som för motsvarande arbeten på ordinarie budget och i den allmänna investeringsreserven. För de län, där arbetslöshetsriskerna äro störst, har sålunda beräknats särskilt stor grovarbetsreserv. Ävenså har på huvudvägarna kommit en jämförelsevis stor andel av den särskilda grovarbetsreserven, eftersom arbeten på de större vägarna i regel äro gynnsammare ur sysselsättningssynpunkt än arbeten på småvägar.

Beträffande den särskilda grovarbetsreserven för landsbygdens vägar har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen i skrivelse till arbetsmarknadskommissionen den 22 december 1945 meddelat, att totalomfattningen av reserven utgör 290 000 000 kronor. Den del härav, som med hänsyn till utförda förberedelsearbeten kunde medräknas som reserv för budgetåret 1946/47, representerade en total kostnad av 180 700 000 kronor, fördelad på följande typer av vägarbeten.

	Totalkostnad	Byggnadskostnad under budgetåret 1946/47
	Milj. kronor	Milj. kronor
Nyanläggning av bygdevägar	18·2	11·5
Nyanläggning av ödebygdsvägar	2·5	1·5
Byggande av huvudvägar	122·1	77·0
Ombyggnad av bygdevägar och ödebygdsvägar	37·9	25·0
Summa	180·7	115·0

Enligt uppgift av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen skulle på företagen i den särskilda grovarbetsreserven under budgetåret 1946/47 kunna utföras arbete för sammanlagt 97 700 000 kronor under antagande att företagen bedreves i normal arbetstakt. Under förutsättning av forcering i arbetena har emellertid styrelsen ansett, att denna siffra kunde ökas till 115 000 000 kronor, fördelad på de fyra typerna av vägarbeten enligt ovanstående sammanställning.

En jämförelse med den särskilda grovarbetsreserven för innevarande budgetår ger vid handen, att de sammanlagda byggnadskostnaderna minskats från 151 400 000 till 115 000 000 kronor. Beträffande orsakerna till minskningen har styrelsen hänvisat till de synpunkter, som på s. 178 anförts beträffande planeringen, och därjämte framhållit, att företagen i den allmänna investeringsreserven för sina förberedelser erfordrat mera tid och personal än som från början förutsetts, varför den särskilda grovarbetsreserven i viss mån kommit i efterhand, då största vikten lagts vid förberedelsearbetet för de mera angelägna företagen i den allmänna investeringsreserven.

Företag i grovarbetsreserven uppskattas vid nedannämnda tider under år 1946 bliva färdigplanerade i en omfattning, som motsvarar följande byggnadskostnader.

Tidpunkt	Total kostnad för färdigplanerade företag Milj. kronor
1/1 1946	51·8
1/7 1946	135·6
1/1 1947	180·7

I den angivna slutsumman, 115 000 000 kronor, för arbeten i den särskilda grovarbetsreserven under nästkommande budgetår hava icke kostnader för marklösen inräknats. Sistnämnda kostnader kunna för ett första byggnadsår uppskattas till 11 500 000 kronor. Kostnaden för hela den särskilda grovarbetsreserven av vägbyggnader på landsbygden skulle enligt detta förslag för nästa budgetår sluta på 126 500 000 kronor.

Arbeten i denna del av den särskilda grovarbetsreserven beräknas kunna giva ca 4 200 000 dagsverken, motsvarande ca 16 800 årsarbetare. Största lämpliga arbetsstyrka vintertid beräknas kunna bliva ca 13 000 man.

Vad angår väg- och gatubyggnader i städerna beräknade investeringsutredningen för budgetåret 1944/45 en särskild grovarbetsreserv av arbeten för 40 000 000 kronor. På grund av att tillgången på förberedda arbetsobjekt, vilka samtidigt vore tillräckligt angelägna och tillräckligt lämpliga ur sysselsättningssynpunkt, var mindre god för ett sysselsättningsprogram av denna storlek, föreslog utredningen att som underlag för den särskilda grovarbetsreserven för innevarande budgetår skulle medräknas företag för en sammanlagd kostnad av 36 000 000 kronor, varav under budgetåret skulle kunna utföras arbeten för 17 400 000 kronor. Vid den revidering av den särskilda grovarbetsreserven som företagits av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, har framgått, att numera finnas lämpliga och i tillräcklig grad förberedda arbeten motsvarande en sammanlagd kostnad av 38 700 000 kronor, varav under budgetåret 1946/47 skulle kunna utföras arbeten för 18 800 000 kronor. Med hänsyn härtill föreslås för nästa budgetår en särskild grovarbetsreserv av sistnämnda omfattning.

Denna reserv beräknas innebära ca 650 000 dagsverken, vilket motsvarar sysselsättning för 2 600 årsarbetare. Största arbetsstyrkan vintertid synes kunna uppgå till 1 500 man.

Förslaget till särskild grovarbetsreserv för budgetåret 1945/46 innebär alltså för städernas del en ökning med 1 400 000 kronor, medan samtidigt motsvarande reserv för landsbygden minskats med 36 100 000 kronor, d. v. s. för hela den särskilda grovarbetsreserven i vad den består av vägbyggnader en minskning av (36 100 000 — 1 400 000 =) 34 700 000 kronor till *145 300 000 kronor*. Härav utgöra kostnaderna för marklösen 11 500 000 kronor och de egentliga byggnadskostnaderna *133 800 000 kronor*.

Anslag till statliga och statsunderstödda vägar och gator m. m.

Beträffande anslag till arbeten, som föreslås ingå i den särskilda grovarbetsreserven hänvisas till vad som anförts å s. 367 i detta betänkande.

Under åberopande av det, som anförts beträffande investeringsplanen i övrigt för statliga och statsunderstödda vägar och gator m. m., hemställer arbetsmarknadskommissionen, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att å allmän beredskapsstat för budgetåret 1946/47 uppföra följande anslag, nämligen

å driftbudgeten under sjätte huvudtiteln:

Vägunderhåll och vägbyggnader.

Väghållning på landet samt i städer och stadsliknande samhällen:

Barmarksunderhållet	kronor	40 500 000
Nyanläggning av bygdevägar	»	24 000 000
Nyanläggning av ödebygdsvägar	»	6 500 000
Byggande av huvudvägar	»	64 000 000
Ombyggnad av bygdevägar och ödebygdsvägar	kronor	29 500 000
Vägbeläggningar	»	10 000 000

Väghållning i städer och stadsliknande samhällen:

Bidrag till byggande av vägar och gator	kronor	55 000 000

Enskild väghållning:

Bidrag till byggande av enskilda vägar	»	4 500 000

Diverse ändamål:

Stensättning av vägar	»	8 300 000
Byggande av broar	»	2 900 000

samt å kapitalbudgeten under Diverse kapitalfonder: *Väg- och vattenbyggnadsverkets förrådsfond,*

Förrådsbyggnader m. m.:

Smärre byggnadsarbeten, tillbyggnader m. m.	kronor	755 000
Garage i vägmästareområde nr 4, Uppsala län	»	190 000
Garage i vägmästareområde nr 3, Södermanlands län	»	145 000

Garage i vägmästareområde nr 4, Jönköpings län	kronor	145 000
Garage i vägmästareområde nr 5, Älvsborgs län	»	175 000
Garage i vägmästareområde nr 10, Värmlands län	»	175 000
Garage i vägmästareområde nr 5, Örebro län	»	165 000
Garage i vägmästareområde nr 5, Kopparbergs län	»	125 000
Garage i vägmästareområde nr 10, Västernorrlands län	»	170 000
Garage i vägmästareområde nr 18, Västerbottens län	»	120 000
Garage i vägmästareområde nr 18, Norrbottens län	»	135 000

10. Investeringsplan för civila flygplatser.

Förslaget till investeringsplan för statliga och statsunderstödda flygplatser för budgetåret 1946/47 innefattar en investeringsreserv avseende byggande och förbättring av flygplatser om *9 250 000 kronor*. Med tillägg av det i statsverkspropositionen under kapitalbudgeten, bil. 5, äskade ordinarie anslaget under luftfartsfonden om tillhopa 8 300 000 kronor samt en beräknad behållning vid utgången av löpande budgetår å anslaget till byggande och förbättring av flygplatser av i runt tal 950 000 kronor, skulle hela den för budgetåret 1946/47 under luftfartsfonden föreslagna investeringsplanen omfatta arbeten och anskaffningar för sammanlagt 18 500 000 kronor. Arbetsmarknadskommissionen föreslår därjämte en särskild grovarbetsreserv för en kostnad av 5 000 000 kronor.

Vid uppgörandet av förslaget till investeringsreserv har arbetsmarknadskommissionen samrått med luftfartsstyrelsen och 1944 års flygplatsutredning.

I skrivelse till arbetsmarknadskommissionen den 26 september 1945 har flygplatsutredningen erinrat om att utredningen hade framlagt förslag till anläggning av storflygplats, vilken för en första utbyggnad kostnadsberäknades till 88 500 000 kronor, samt i utlåtande angående eventuell begränsning av den första byggnadsetappen för storflygplatsen därjämte förordat, att vissa arbeten å Bromma flygplats, kostnadsberäknade till 10 440 000 kronor, måtte komma till utförande. Utredningen hade vidare framlagt förslag till utbyggnad av vissa för den inhemska reguljära lufttrafiken erforderliga flygplatser, vilka angivits i årets statsverksproposition, kapitalbudgeten: bil. 5, s. 176, och vilka kostnadsberäknats till 16 670 000 kronor. Därjämte påginge utrednings- och planläggningsarbetet för ett flertal andra flygplatser, varom förslag förmodades kunna framläggas under loppet av vintern.

Luftfartsstyrelsen har den 25 september 1945 överlämnat en preliminär investeringsplan för budgetåret 1946/47. Planen innehåller arbeten i investeringsreserven för 31 010 000 kronor samt en preliminär uppgift beträffande ordinarie arbeten för 23 600 000 kronor. Dessa arbeten inkludera icke storflygplatsen. I skrivelse till Kungl. Maj:t den 20 oktober 1945 angående tillfällig ökning av personalen å luftfartsstyrelsens marktjänstbyrå har styrelsen emellertid meddelat, att styrelsen icke haft möjlighet att ombesörja detaljplanering av varken ovannämnda arbeten eller dem, som avses komma till utförande under innevarande budgetår.

Av det å tilläggsstat till riksstaten för budgetåret 1945/46 uppförda anslaget till planering av allmänna arbeten har ett belopp av 300 000 kronor beräknats för luftfartsstyrelsens behov (prop. 334, s. 35). I skrivelse till Kungl.

Maj:t den 31 januari 1946 angående storflygplats har luftfartsstyrelsen meddelat, att styrelsen med anlitande av sålunda anvisade medel igångsatt tekniska utredningar ävensom undersökningar i syfte att få fram en angelägenhetsgradering av flygplatsanläggningar i landet. Detta arbete beräknades taga en tid av två till tre år ehuru delresultat efter hand kunde framläggas beträffande flygplatser, vilkas allmänna betydelse vore uppenbar. En mera omfattande plan, jämförlig med vägväsendets flerårsplaner, vore icke möjlig att framlägga under den närmaste tiden, men förutsättningarna härför antogos vara för handen om några år, varvid styrelsen avsåge att framlägga en sådan plan.

Av största vikt är att planeringsläget beträffande reserven av flygplatsarbeten i väsentlig mån förbättras, enär dylika arbeten av flera skäl äro värdefulla ur sysselsättningsynpunkt. Dels utgöras de nämligen i vad gäller fältarbeten till stor del av sådana grovarbeten, som kunna utföras av arbetskraft utan särskild yrkesutbildning, dels äro dessa arbeten koncentrerade inom ett begränsat område, vilket ur organisations- och förläggningssynpunkt är värdefullt dels ock äro arbetena i stor utsträckning belägna i närheten av sådana större befolkningscentra, där arbetslöshet kan befaras.

Enär svårigheterna med hänsyn till de omfattande utredningar, som en flygplatsfråga i regel kräver, och till den rådande bristen på kvalificerad teknisk personal äro särskilt stora, är det angeläget att tillgängliga planeringsresurser såvitt möjligt koncentreras på ett program, som det ligger inom möjligheternas gräns att hinna färdigplanera i tid. För att få till stånd en sådan investeringsreserv, som överensstämmer med luftfartsstyrelsens planeringsresurser har kommissionen samarbetat med styrelsen.

I samråd med luftfartsstyrelsen har sålunda det förslag till investeringsreserv utarbetats, som återgives i *bil. 20*. Bilagan innehåller jämväl uppgifter angående de arbeten, som äro avsedda att komma till utförande med anlitande av ordinarie medel.

Kommissionen har icke ansett sig i det nu framlagda förslaget till investeringsreserv för civila flygplatser för budgetåret 1946/47 böra medtaga byggande av storflygplats, då denna flygplatsfråga är av mycket stor omfattning och statsmakterna ännu icke tagit ställning till densamma. Detta företag skulle emellertid vara mycket lämpligt för att bereda sysselsättning åt friställd icke yrkesbildad arbetskraft. Därest med anledning av luftfartsstyrelsens förslag i ovannämnda skrivelse den 31 januari 1946 beslut om flygplatsens byggande skulle fattas av årets riksdag synes därför i investeringsreserven böra medtagas arbeten å flygplatsen i den omfattning sådana arbeten kunna bedrivas utöver det ordinarie arbetsprogrammet.

Luftfartsstyrelsens förslag om anvisande för nästa budgetår av medel för arbeten å Jönköpings, Örebro och Östersunds flygplatser har icke bifallits av Kungl. Maj:t. Departementschefen har (kapitalbudgeten: bil. 5, s. 190), då inrikesflyg av någon betydelse pågått alltför kort tid för att tillräckliga erfarenheter därav ännu kunnat erhållas, ansett att frågan om utbyggnad av nya flygförbindelser i landet borde anstå, tills markorganisationen å de

redan trafikerade linjerna i huvudsak blivit utbyggd i avsedd omfattning. Då departementschefen emellertid påpekat, att det gjorda ställningstagandet till de av luftfartsstyrelsen framförda förslagen om arbeten å flygplatser icke utgjorde hinder för att även andra än de i propositionen förordade arbetena igångsattes, därest så skulle anses angeläget av arbetsmarknadspolitiska skäl, samt förutsatt, att medel skulle få disponeras av anslag å allmän beredskapsstat till bestridande av kostnaderna för dylika arbeten, har arbeten vid nu nämnda flygplatser ansetts böra inräknas i investeringsreserven.

Förutom de i bilagan närmare specificerade arbetena vid olika flygplatser har upptagits ett belopp avseende arbeten vid Göteborgs och Kiruna flygplatser.

Beträffande Göteborgs flygplats meddelas i årets statsverksproposition, kapitalbudgeten: bil. 5, s. 187, att flygplatsutredningen för närvarande arbetar med lösandet av denna flygplatsfråga och beräknar under instundande vår komma att framlägga förslag rörande flygplatsen. Därvid utredes såväl frågan om byggande av en ny flygplats i stadens närhet som möjligheterna att utvidga det nuvarande fältet vid Torslanda. Med hänsyn till pågående utredningar har Kungl. Maj:t ansett att nya anläggningar å Torslanda flygplats borde komma till stånd endast i sådana fall att ett uppskov skulle medföra allvarliga olägenheter. Av luftfartsstyrelsen äskade anslag till uppförande av personalbostäder och anläggande av förbindelsebana å flygplatsen, kostnadsberäknade till resp. 100 000 kronor och 900 000 kronor, har Kungl. Maj:t icke upptagit i statsverkspropositionen, enär arbetena icke ansetts böra för närvarande utföras.

Beträffande Kiruna flygplats har luftfartsstyrelsen äskat anslag för budgetåret 1946/47 till arbeten, vilka närmare angivits i årets statsverksproposition, kapitalbudgeten: bil. 5, s. 182. De i propositionen angivna arbetena avse flygplatsens utbyggnad genom förlängning av den befintliga huvudrullbanan.

I skrivelse till arbetsmarknadskommissionen den 17 januari 1946 har luftfartsstyrelsen erinrat om, att 1944 års flygplatsutredning för flygfältsarbeten m. m. å Kiruna flygplats upptagit ett belopp av 950 000 kronor, avsett huvudsakligen för utökning av en bana till 1 200 m längd samt för flyttning av två kraftledningar. Luftfartsstyrelsen har vidare meddelat, att flygplatsutredningens förslag numera underkastats förnyad granskning. Lutningsförhållandena på den bana, som kan förlängas till 1 200 meter, uppginge på en del ställen till 1: 45, stråkbredden vore 200 meter och hårdgjorda banans bredd 40 meter. Enligt nu föreliggande förslag till internationella normer för flygfält, vilka av styrelsen blivit kända först i december 1945, vore motsvarande fordringar för huvudlandningsbanor: längdlutning 1: 100, stråkbredd 300 meter och bredd på rullbanan 60 meter. Med den utbyggnad, som inrymmes inom det föreslagna beloppet 950 000 kronor, komme Kiruna flygfält icke att uppfylla kraven enligt internationella normer. Som en följd härav komme avsevärda inskränkningar att uppstå dels i fråga om de flygplantyper, som kunde angöra fältet, dels i fråga om regulariteten. Fältet komme med andra ord ej att tillfredsställande kunna fylla det ändamål, för vilket det vore avsett.

I grovarbetsreserven för innevarande budgetår ingår såsom arbeten inom flygförvaltningens ämbetsområde utvidgning av flygfältet i Kiruna för en kostnad av 1 520 000 kronor. Luftfartsstyrelsen hade jämväl till granskning upptagit flygvapnets förslag till utvidgning. Det militära förslaget innebure en betydligt ökad kostnad innan fältet kunde erhålla en huvudlandningsbana om 1 200 m längd. En utbyggnad enligt flygvapnets förslag medförde dock, att fältet i huvudsak komme att motsvara internationella fordringar, varjämte en avsevärt större trafikregularitet möjliggjordes.

Utvecklingen komme enligt luftfartsstyrelsen sannolikt att framtvinga, att fältet i framtiden utbyggdes enligt de internationella normerna. Kostnaderna för justering, breddning och förlängning av en av de befintliga banorna jämte erforderlig justering av närliggande bana för en sådan utbyggnad beräknade luftfartsstyrelsen till 4 550 000 kronor. Utbyggnad av en motsvarande bana enligt flygvapnets förslag, dock med ökning av stråkbredden och banbredden till 300 resp. 60 m. hade luftfartsstyrelsen kostnadsberäknat till 2 800 000 kronor.

Då även militära skäl sannolikt komme att framtvinga en utbyggnad, och då en militärt godtagbar sådan icke kunde erhållas enligt flygplatsutredningens förslag, hade luftfartsstyrelsen funnit det välbetänkt att frångå sitt på utredningens förslag grundade ställningstagande i ärendet och i stället föreslå, att utbyggnaden utfördes enligt flygvapnets förslag. Styrelsen ville föreslå, att ett belopp av 1 000 000 kronor upptoges i investeringsreserven för nästkommande budgetår. En utbyggnad enligt sistnämnda alternativ medförde dessutom den väsentliga fördelen att fältet i sitt nuvarande skick kunde användas under hela utbyggnadstiden.

Ur ren arbetsmarknadssynpunkt äro ovannämnda företag av stort värde, eftersom tillgången på arbeten i investeringsreserven i Göteborgstrakten och Kirunatrakten är förhållandevis mindre god i relation till de arbetslöshetsrisker, som konjunkturomslag skulle kunna medföra för dessa orter. Med hänsyn härtill föreslås, att i investeringsreserven inräknas ett belopp av 2 500 000 kronor för arbeten vid Göteborgs och Kiruna flygplatser, då enligt av luftfartsstyrelsen under hand lämnade upplysningar häremot svarande arbeten skulle kunna utföras under nästa budgetår. Beloppet torde beträffande Göteborgs flygplats få avse sådana arbeten, varom beslut kan komma att fattas efter flygplatsutredningens ovannämnda utredning. Beträffande Kiruna flygplats är det ur arbetsmarknadssynpunkt angeläget, att slutgiltig utredning snarast verkställes angående den lämpliga utbyggnaden av flygfältet, så att detta företag vid behov kan tillgripas för beredande av sysselsättning åt friställd arbetskraft.

Vad angår de olika slag av flygplatsarbeten, som kunna komma i fråga, har av flera skäl icke föreslagits någon investeringsreserv av belysningsanläggningar och radiofyrar. Dels är nämligen projekteringen av sådana arbeten jämförelsevis tidskrävande och tillgänglig planeringspersonal torde komma att bliva fullt sysselsatt med anläggningar ingående i det ordinarie arbetsprogrammet, dels bestå sådana arbeten till stor del av materialbeställningar,

vilka äro beroende av import och i övrigt kunna effektueras endast av ett fåtal svenska firmor. I investeringsreserven ingå sålunda endast fältarbeten (terrasserings- och beläggningsarbeten) samt husbyggnader.

Den allmänna investeringsreserven beträffande civila flygplatser har uppskattats innefatta ca 200 000 dagsverken, motsvarande sysselsättning för ca 800 årsarbetare. Den största arbetsstyrka, som kan sysselsättas vid arbetena i den allmänna investeringsreserven beräknas bliva 1 000 man sommartid och 300 man vintertid.

Beträffande i förslaget till inventeringsreserv ingående företag hava följande uppgifter inhämtats.

Visby flygplats.

Såsom i årets statsverksproposition, kapitalbudgeten: bil. 5, s. 190, påpekats, är frågan om komplettering och utbyggnad av Visby flygplats för närvarande under behandling av flygplatsutredningen. Återstående kostnader för fältutvidgning och anläggning av rullbana hava av luftfartsstyrelsen beräknats till 2 600 000 kronor. I enlighet med vad luftfartsstyrelsen i skrivelse den 21 december 1945 till arbetsmarknadskommissionen föreslagit har i förslaget till investeringsreserv för budgetåret 1946/47 upptagits arbeten å detta fält för ett belopp av 500 000 kronor.

Jönköpings flygplats.

Enligt vad luftfartsstyrelsen meddelat erfordras, för att Jönköpings flygplats skall få ett huvudstråk av erforderlig längd, ytterligare fältutvidgning utöver de arbeten, som för närvarande äro under utförande i arbetsmarknadskommissionens regi. I skrivelse den 21 december 1945 till kommissionen har luftfartsstyrelsen meddelat, att kostnaderna för denna ytterligare fältutvidgning beräknats till 500 000 kronor. Arbeten för 200 000 kronor skulle kunna utföras under budgetåret 1946/47 och ha därför medtagits i förslaget till investeringsreserv för nämnda budgetår.

Stockholm—Bromma flygplats.

Luftfartsstyrelsen har i skrivelse den 30 oktober 1945 till Kungl. Maj:t hemställt, att för nästa budgetår måtte anvisas 6 440 000 kronor för vissa byggnadsarbeten vid Bromma flygplats. I skrivelse den 25 september 1945 till arbetsmarknadskommissionen har styrelsen meddelat, att därjämte en investeringsreserv av 4 100 000 kronor kunde upptagas för ytterligare byggnadsarbeten. Kungl. Maj:t har emellertid (kapitalbudgeten: bil. 5, s. 183) icke bifallit styrelsens framställning, enär utbyggnaden av Bromma flygplats ägde sådant samband med frågan om storflygplatsen, att med prövningen borde anstå till dess sistnämnda fråga blivit mogen för avgörande.

Enär det är angeläget, att en reserv av arbeten av grovarbetskaraktär i stor omfattning finnes tillgänglig i eller invid Stockholm och då det visar sig att den reserv av dylika arbeten, som kan åstadkommas genom stadens egna organ är alltför liten, är det ur arbetsmarknadssynpunkt angeläget, att arbeten vid Bromma flygfält kunna intagas i investeringsreserven. Under förut-

sättning, att frågan om storflygplatsen kan lösas tillräckligt snabbt skulle, enligt vad luftfartsstyrelsen uppgivit, med hänsyn bl. a. till planeringsresurserna kunna räknas med en reserv av arbeten för en kostnad av 4 000 000 kronor under nästa budgetår. Arbetsmarknadskommissionen har därför funnit skäl att i förslaget till investeringsreserv för nästa budgetår medräkna arbeten för sistnämnda belopp.

Örebro flygplats.

Luftfartsstyrelsen hemställde i skrivelse den 30 oktober 1945 till Kungl. Maj:t, att ett anslag av 200 000 kronor måtte anvisas för nästa budgetår till förbättring av gamla fältet å Örebro flygplats. Denna framställning har icke bifallits av Kungl. Maj:t. Såsom anförts å s. 202 har arbetet ansetts böra medtagas i investeringsreserven.

Därutöver har luftfartsstyrelsen till arbetsmarknadskommissionen under hand meddelat, att i närheten av flygplatsen en bäck behövde grävas om och rensas upp samt att en mindre omläggning av järnvägslinjen Pålsboda—Örebro beräknades bliva erforderlig. Utredning härom påginge och kostnaderna uppskattades till sammanlagt 300 000 kronor. Därjämte förelåge behov av en mindre administrationsbyggnad, iordningställande av tillfartsväg samt iordningställande av stationsområdet. De sistnämnda arbetena hava kostnadsberäknats till respektive 80 000, 50 000 och 20 000 kronor.

I förslaget till investeringsreserv för budgetåret 1946/47 hava inräknats samtliga ovanberörda arbeten för en sammanlagd kostnad av (200 000 + 300 000 + 80 000 + 50 000 + 20 000 =) 650 000 kronor.

Skellefteå flygplats.

Luftfartsstyrelsen har meddelat, att plan för byggande av ytterligare ett flygfält för norrlandsflyget, nämligen vid Skellefteå, föreligger färdig samt att staden föranstaltar om anskaffande av erforderliga markområden. I skrivelse den 21 december 1945 till arbetsmarknadskommissionen har styrelsen meddelat, att kostnaderna för fältarbetena beräknats till 3 000 000 kronor, varav enligt från styrelsen under hand lämnade uppgifter under budgetåret 1946/47 skulle kunna utföras arbeten för 800 000 kronor. Sistnämnda belopp har beräknats i förslaget till investeringsreserv för nästa budgetår.

Östersunds flygplats.

Luftfartsstyrelsen hemställde i skrivelse till Kungl. Maj:t den 30 oktober 1945, att för budgetåret 1946/47 måtte anvisas ett belopp av 600 000 kronor till fältarbeten vid Östersunds flygplats. Kungl. Maj:t har emellertid (kapitalbudgeten: bil. 5, s. 190) icke funnit skäl bifalla styrelsens förslag om anvisande av medel härtill för nästa budgetår. Vidare har luftfartsstyrelsen i skrivelse den 21 december 1945 till arbetsmarknadskommissionen meddelat, att totalkostnaden för fältarbetena vid flygplatsen beräknats till 2 000 000 kronor.

I förslaget till investeringsreserv för nästa budgetår har med hänsyn till vad som anförts å s. 202 beräknats samma belopp, som av styrelsen äskats å riksstat, d. v. s. 600 000 kronor.

Särskild grovarbetsreserv för civila flygplatser.

Utöver den allmänna reserven av arbeten å civila flygplatser upptogs å allmän beredskapsstat för budgetåret 1944/45 en särskild grovarbetsreserv om 3 000 000 kronor. Investeringsutredningen föreslog för innevarande budgetår en dylik reserv av 5 000 000 kronor. I likhet med vad fallet är beträffande den allmänna reserven har i samråd med luftfartsstyrelsen uppgjorts en specificerad plan på företag, som för budgetåret 1946/47 föreslås ingå i en särskild grovarbetsreserv med ett sammanlagt belopp för budgetåret av 1 600 000 kronor. Företagen hava sammanställts i bil. 20.

Till den föreslagna särskilda grovarbetsreserven av flygplatsarbeten hava hänförts arbeten å flygplatsanläggningar för segelflyget vid Ålleberg. Detta innebär ur anslagssynpunkt en förenkling, enär arbeten av denna kategori normalt icke finansieras av Anslaget till byggande och förbättring av flygplatser men väl synas kunna få bidrag av Anslaget till åtgärder för arbetsmarknadens reglering m. m., från vilket sistnämnda anslag den särskilda, grovarbetsreserven är avsedd att finansieras. Därjämte hava till denna reserv hänförts vissa av luftfartsstyrelsen anmälda företag, som synas vara av lägre angelägenhetsordning än övriga företag eller beträffande vilka tillräcklig utredning för bedömning av angelägenhetsgraden ännu icke föreligger.

Med hänsyn till att angelägenhetsbedömningen av här ifrågavarande arbeten måste betraktas som i hög grad osäker och kan komma att ändras vid det slutliga ställningstagande, som flygplatsutredningen kan komma att göra i dessa frågor, förutsättes att utbyte av företag må kunna ske om särskilda anledningar därtill skulle uppkomma. Då vidare utredningsarbetet inom den närmaste tiden torde kunna förväntas giva möjlighet att såsom sysselsättningsobjekt utnyttja flygplatser i större utsträckning än den plan utvisar, som nu kunnat framläggas, har arbetsmarknadskommissionen funnit skäl föreslå en särskild grovarbetsreserv för nästa budgetår av *5 000 000 kronor*.

Arbetena i denna del av den särskilda grovarbetsreserven uppskattas innefatta ca 115 000 dagsverken, motsvarande sysselsättning för ca 460 årsarbetare.

I det följande lämnas en redogörelse för de specificerade företagen i förslaget till särskild grovarbetsreserv.

Kristianstads och Hälsingborgs flygplatser.

I skrivelse till arbetsmarknadskommissionen den 21 december 1945 har luftfartsstyrelsen meddelat att förberedelsearbetena för flygplatser vid Kristianstad och Hälsingborg, beträffande vilka erforderliga fältarbeten kostnadsberäknats till respektive 2 000 000 och 3 000 000 kronor, äro så långt framskridna, att under budgetåret 1946/47 arbeten beräknas kunna utföras vid var och en av flygplatserna för 500 000 kronor.

Företagen ha medtagits i förslaget till särskild grovarbetsreserv för nästa budgetår med 500 000 kronor för vart och ett av företagen.

Gällivare flygplats.

Det vid Gällivare befintliga flygfältet är enligt luftfartsstyrelsen för närvarande mindre lämpligt som trafikflygfält. För att öka dess användbarhet borde förlängning och justering av en bana komma till stånd. Styrelsen har under hand meddelat, att kostnaden för de här erforderliga arbetena uppskattats till 2 500 000 kronor samt att arbeten för 200 000 kronor kunna utföras under nästa budgetår. Sistnämnda belopp har medräknats i förslaget till särskild grovarbetsreserv för budgetåret 1946/47.

Ållebergs flygplats.

Enligt vad luftfartsstyrelsen under hand meddelat har den alltmera ökande segelflygverksamheten vid Ålleberg ställt allt större krav på landnings- och startmöjligheterna uppe på bergkalotten på Ålleberg samt visat att behov av utvidgning av fältet föreligger. Luftfartsstyrelsen har i skrivelse till arbetsmarknadskommissionen den 21 december 1945 preliminärt beräknat kostnaden för dessa arbeten till 1 400 000 kronor och föreslagit att 400 000 kronor beräknas såsom reserv för budgetåret 1946/47. Sistnämnda belopp har medräknats i förslaget till särskild grovarbetsreserv för nästa budgetår.

Anslag till civila flygplatser.

Beträffande anslag till de arbeten, som föreslås ingå i den särskilda grovarbetsreserven, hänvisas till redogörelsen å s. 367.

Under hänvisning till vad som i övrigt anförts i den föregående framställningen, hemställer arbetsmarknadskommissionen, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Byggande och förbättring av flygplatser* å allmän beredskapsstat för budgetåret 1946/47 å kapitalbudgeten under Luftfartsfonden uppföra
ett anslag av ..... kronor 9 250 000.

11. Investeringsplan för handelshamnar och farleder.

Förslag till investeringsplan för handelshamnar och farleder för budgetåret 1946/47, innefattande en investeringsreserv om *37 757 200 kronor,* har sammanställts i *bil. 21.* Beträffande förslaget må följande anföras.

För budgetåret 1945/46 framlade investeringsutredningen (SOU 1945: 12 och 13, s. 172—178 och bil. 17) en investeringsplan för handelshamnar och farleder, vilken upprättats med utgångspunkt från en av kommerskollegium verkställd utredning. Enligt denna hänfördes till handelshamnarna varje sådan i kommunal eller enskild ägo varande hamn, för vilken Kungl. Maj:t fastställt hamntaxa. Vid tiden för utredningens verkställande förelågo beträffande 73 dylika hamnar projekt avseende reparations- och underhållsarbeten för en sammanlagd kostnad av ca 15,7 milj. kronor samt utvidgnings- och nyanläggningsarbeten för sammanlagt ca 138,7 milj. kronor.

I förslaget till investeringsplan för budgetåret 1945/46 upptogos arbeten för i runt tal 43 milj. kronor, vilket belopp motsvarade något mer än dubbla den av kommerskollegium vid dess utredning beräknade normala årliga investeringen. Planen inrymde *dels* i stort sett alla de förenämnda reparations- och underhållsarbetena, *dels ock* av utvidgnings- och nyanläggningsarbetena sådana företag, som projekterats i vissa av kommerskollegium angivna, för sjöfarten och landets samfärdsel i övrigt särskilt betydelsefulla hamnar. Sistnämnda hamnar utgjordes av dem, som hittills visat den största utvecklingskraften med avseende på trafikens omfattning.

Den investeringsplan som för innevarande budgetår sammanställdes enligt de nämnda, i korthet återgivna principerna omfattade hamnarbeten i 33 städer och samhällen.

Till följd av arbetsmarknadssituationen och materialförsörjningsläget har endast ett fåtal i planen ingående företag hittills utförts eller påbörjats. Endast i förhållandevis ringa omfattning hava vidare nya arbetsobjekt av hithörande art anmälts till arbetsmarknadskommissionen. Ej heller hava viktigare skäl framkommit för modifiering av de av kommerskollegium angivna principerna för utväljande av hamnbyggnadsprojekt att ingå i investeringsplanen.

Ehuru det med hänsyn till i föregående stycke anförda förhållanden kunnat väntas, att investeringsplanen för budgetåret 1945/46 utan större förändringar skulle vara tillämplig även för nästföljande budgetår, har dock revidering av planen av andra orsaker blivit erforderlig. Sålunda hava vid detaljplaneringen av de skilda företagen ej oväsentliga justeringar av de beräknade

kostnaderna för vissa arbeten visat sig nödvändiga. Beträffande några av de största hamnarna hava nya synpunkter framkommit i fråga om de projekterade företagens angelägenhetsgrad. Vidare har den arbetstakt, vari varje särskilt företag vid behov kan bedrivas, numera säkrare kunnat bedömas, sedan arbetsplanerna i stor omfattning blivit verkställda.

Följande arbetsföretag hava, sedan föregående investeringsplan upprättades, påbörjats och i allt väsentligt färdigställts, varför de nu avförts från planen:

Göteborg: spåranordningar för hamnarna,
» Kajskjul 107,
» Distriktskontor i Sannegårdshamnen,
Hälsingborg: Hamnmagasin vid Oceankajen.
Karlshamn: Bergsprängning och hamnspår.
Landskrona: 257 m kaj vid Fosfatfabriken,
» 50 m kaj vid norra hamnbassängen.
Malmö: Neapelgatan i Frihamnen.
Stockholm: Träbryggor i Sicklakanalen.
Sundsvall: Ombyggnad av kajer vid järnvägsbassängen.
Västerås: Verkstadsbyggnad i djuphamnen.
Örnsköldsvik: Ombyggnad av Strandkajen.

Beträffande de i planen upptagna projekten i Halmstad, Hjo, Karlstad, Mariefred, Nyköping, Oskarshamn, Strängnäs, Sölvesborg, Trosa, Umeå, Valdemarsvik och Varberg hava några förändringar icke anmälts vare sig i fråga om angelägenheten eller i fråga om företagens avsedda omfattning eller beträffande den beräknade kostnaden, varför uppgifterna om projekten å dessa orter bibehållits oförändrade.

I fråga om arbetena i det nu föreliggande förslaget till investeringsplan må anföras följande.

Gävle hamn. Det i förslaget till investeringsplan för budgetåret 1945/46 upptagna företaget, avseende utförande av en större brosvängkran med remtransportör för malmutlastning, beräknas numera draga en kostnad av ca 500 000 kronor. Företaget, vars utförande anses bliva aktuellt, så snart malmexporten från de mellansvenska gruvfälten över Gävle återupptages, synes böra kvarstå i investeringsreserven.

Stadens myndigheter hava anmält tvenne nya företag. Det ena av dessa avser en större utbyggnad, kostnadsberäknad till 18 000 000 kronor, av uthamnen Fredriksskans, där ny hamnbassäng, kajer, spår, kranar och upplagsplatser erfordras. Då arbetena avse ren hamnutvidgning av betydande mått, synes företaget i avvaktan på 1944 års hamnutrednings förslag tills vidare icke böra intagas i investeringsplanen.

Det andra företaget avser bortmuddring av det s. k. norra Skansgrundet och är kostnadsberäknat till 350 000 kronor. Grundet, vilket är beläget utanför den södra kajen i Fredriksskanshamnen, uppgives vara till stort hinder för fartygens navigering. Arbetet har föreslagits ingå i investeringsplanen, därvid

muddringsarbeten för ca 200 000 kronor beräknats kunna utföras under investeringsåret.

Göteborgs hamn. Planen har underkastats omarbetning i enlighet med synpunkter, som framkommit vid den alltjämt pågående detaljplaneringen och vilka föranlett upprättande av ett nytt tidschema för utförande av stadens hamnarbeten. Under det att investeringsplanen för budgetåret 1945/46 upptog arbeten i Göteborg för en kostnad av 14 690 000 kronor, innefattar den reviderade planen arbeten för ca 18 070 000 kronor, varav för ordinarie arbeten ca 9 670 000 kronor och för investeringsreservens arbeten ca 8 400 000 kronor. Omfattningen av de i den reviderade planen sålunda ingående arbetena anses motsvara vad som är möjligt att utföra av anläggningar i hamnen under budgetåret 1946/47.

Hälsingborgs hamn. Det i förslaget till investeringsplan för budgetåret 1945/46 ingående företag, som avser byggande av hamnmagasin vid Oceankajen, har, såsom ovan anförts, numera färdigställts och därför avförts ur planen.

Projekteringen av det andra i planen ingående företaget, nämligen anläggning av en ny massgods- och industrihamn söder om Gränsgatan, är numera färdig och den beräknade kostnaden för den nya hamnen uppgår till ca 28 milj. kronor, varav ca 8 milj. kronor för hamnutrustning. Av kostnaden har ett belopp av 2 milj. kronor upptagits såsom investeringsreserv.

Jönköpings hamn. Det i planen upptagna arbetet, avseende ombyggnad av en 45 m lång träkaj, som befinner sig i mycket dåligt skick, beräknas numera kosta 30 000 kronor.

Kalmar hamn. De i förslaget till investeringsplan för budgetåret 1945/46 upptagna arbetena, nämligen anläggning av en 120 m lång kaj vid Finngrundet samt muddring och utfyllning å Tjärhovets sjösida, kvarstå oförändrade.

Staden har anmält ett nytt företag, avseende ombyggnad på en längd av 120 m av en befintlig träkaj på Tjärhovets insida, därvid kajen avses bliva utförd i betong för en beräknad kostnad av 170 000 kronor. Enär företaget är att hänföra till reparationsarbeten, har detsamma ansetts böra inrymmas i investeringsplanen.

Karlstads hamn. I farleden till yttre hamnen avses att genom muddring iordningställa en ny hamnbassäng. Muddringsmassorna skola användas till utfyllnad av ett industriområde. Kostnaden uppgår till 100 000 kronor. Kommerskollegium förordade i sin ovannämnda utredning intagande i investeringsplanen av förefintliga utvidgningsprojekt vid Karlstad. Genom stadens försorg har verkställts utredningsarbete i fråga om hamnens utvidgningsbehov, och staden har såsom lämpligt arbetsobjekt anmält en första utbyggnadsetapp med en beräknad kostnad av 680 000 kronor avseende en kajbyggnad. Företaget anses särskilt lämpligt såsom sysselsättningsobjekt, enär vid detsamma kan sysselsättas relativt stor arbetsstyrka och enär materialåtgången för kajbyggnaden är förhållandevis ringa.

Kristinehamns hamn. De i förslaget till investeringsplan för budgetåret 1945/46 ingående företagen kvarstå oförändrade.

Staden har anmält, att anbud inom kort komme att infordras på en 8-tons

vipparmskran och en bandtransportör med en sammanlagd beräknad kostnad av 500 000 kronor. Utförandet av dessa kan sålunda beräknas ske under nu avsett investeringsår, varför företaget intagits i investeringsplanen såsom ordinarie arbete.

Köpings hamn. I fråga om stadens i förslaget till investeringsplan för budgetåret 1945/46 inrymda företag ha inga förändringar vidtagits.

Staden har anmält tvenne nya företag, vilka hava karaktären av reparationsarbeten och därför ansetts böra inrymmas i investeringsplanen. Det ena avser ombyggnad för en kostnad av 28 000 kronor av en träkaj i södra delen av gamla hamnen, det andra ombyggnad för en kostnad av 32 000 kronor av en liknande kaj i norra delen av gamla hamnen.

Landskrona hamn. Beträffande det i förslaget till investeringsplan för budgetåret 1945/46 intagna företaget, avseende utförande av 12 dykdalber vid ön Gråen, har någon förändring icke vidtagits i planen.

Staden, som under år 1945 färdigställt bland annat en 50 m lång, ny kaj i norra hamnbassängen, har redan tidigare framhållit behovet av ytterligare kajer i denna bessäng. Förslag härtill, omfattande 500 m kajer, muddring, kranar m. m., föreligger nu och väntas bliva underställt stadsfullmäktige inom den närmaste tiden. Företaget, som beräknats kosta 2 800 000 kronor, har ansetts böra inrymmas i investeringsplanen, därvid arbeten för 1 650 000 kronor anses kunna utföras under investeringsåret.

Malmö hamn. Av de i förslaget till investeringsplan för budgetåret 1945/46 upptagna arbetena har utbyggnad av Neapelgatan i frihamnen numera påbörjats och beräknas vara färdigställd före innevarande budgetårs utgång, varför detta företag avförts ur planen.

Stadens hamnförvaltning har meddelat, att anslag om 1 000 000 kronor anvisats till ytterligare ett företag, avseende en första etapp av beslutad utbyggnad av industrihamnen. Detta företag, som till väsentliga delar torde komma till utförande under nästa budgetår, har upptagits i investeringsplanen.

Norrköpings hamn. Av det i förslaget till investeringsplan för budgetåret 1945/46 intagna företaget, avseende muddring m. m. för ny hamnbassäng, angavs en mindre del med en beräknad kostnad av 50 000 kronor såsom ordinarie arbete. Denna del är numera utförd. Återstoden av företaget med en beräknad kostnad av 3 500 000 kronor synes böra kvarstå i planen, därvid kostnaden för arbeten under investeringsåret liksom tidigare bör upptagas till 700 000 kronor.

Nyköpings hamn. Vid projektering av det i förslaget till investeringsplan för budgetåret 1944/45 inrymda företaget avseende ombyggnad av kaj i västra delen av stadens hamn befanns att även andra hamnkajer voro i sådant tillstånd, att de borde ombyggas. Projektet har på grund härav utvidgats och kommit att omfatta ombyggnad av kajer för en beräknad kostnad av 886 000 kronor. Enär frågan om angelägenheten av ifrågavarande kajers ombyggnad anses böra ytterligare utredas, har i planen tills vidare intagits endast den kajombyggnad, som i första hand ansetts vara i behov av ombyggnad och förstärkning och som beräknats kosta 110 000 kronor.

Stockholms hamn. De i förslaget till investeringsplan för budgetåret 1945/46 intagna uppgifterna om hamnarbeten i Stockholm hava justerats i samråd med stadens hamnförvaltning. Den reviderade investeringsplanen har därefter kommit att inrymma arbeten för tillhopa 7 920 000 kronor, varav för ordinarie arbeten 3 720 000 kronor och för investeringsreservens arbeten 4 200 000 kronor.

Sundsvalls hamn. Såsom ovan nämnts har det i förslaget till investeringsplan för innevarande budgetår upptagna företaget, avseende ombyggnad av vissa kajer vid järnvägsbassängen, fortskridit så långt att detsamma förväntas bliva färdigt under innevarande budgetår, varför det avförts ur planen. Det likaledes i planen ingående företaget, avseende ombyggnad av Finnkajen, beräknas numera draga en kostnad av 400 000 kronor, under det att företaget tidigare beräknades kosta 600 000 kronor. Det företag, som avser utförande av strandskoning och kajer i Selångersån, har bibehållits oförändrat. Det i planen upptagna företaget, avseende ombyggnad av ett befintligt kajskjul för en kostnad av 170 000 kronor, har ersatts med ett projekt, som avser utförande av ett kombinerat tullhus och varuskjul med en beräknad kostnad av 800 000 kronor, varav under investeringsåret beräknas kunna utföras arbeten för 400 000 kronor.

Södertälje hamn. Det i förslaget till investeringsplan för innevarande budgetår upptagna arbete, som avser utbyggnad av Södertälje uthamn, har bibehållits oförändrat i den reviderade planen.

Ett av staden nyanmält företag av karaktären reparationsarbete, nämligen ombyggnad av en kaj i uthamnen för en beräknad kostnad av 51 000 kronor, har inrymts i planen.

Sölvesborgs hamn. Det i planen intagna företaget avser hamnens utvidgning genom anläggning för en kostnad av 474 000 kronor av en ny hamnbassäng med 130 meter kaj.

Uddevalla hamn. Beräknade kostnaden för det i förslaget till investeringsplan för innevarande budgetår upptagna arbetet, omfattande förlängning av Badökajen, har genom en ändring av planen för arbetet ökats till 1 064 000 kronor. I samband med utförande av detta företag planeras en enligt stadens uppgifter välbehövlig ny hamnrangerbangård, kostnadsberäknad till 1 386 000 kronor. Även detta arbete har inrymts i planen.

I fråga om övriga i planen ingående arbeten i Uddevalla hamn hava inga förändringar vidtagits.

Västerviks hamn. Företaget avseende breddning av Blockholmssundet kvarstår i den reviderade planen oförändrat.

Staden har anmält ett nytt projekt, nämligen anskaffning av tvenne 5-tons vipparmskranar. Då behovet av kranutrustning uppgivits vara stort, har arbetet ansetts böra inrymmas i investeringsplanen.

Västerås hamn. De i förslaget till investeringsplan för innevarande budgetår ingående företagen kvarstå oförändrade.

Därjämte har såsom ordinarie arbeten i planen inrymts ett nyanmält före-

tag, varigenom avses att med ett nytt hamnmagasin ersätta vissa äldre hamnmagasin, vilka skola rivas för att lämna plats för utvidgning av ASEA:s anläggningar.

Örnsköldsviks hamn. I upprättade planer för fortsatt utbyggnad av stadens hamn ingår bland annat ombyggnad av vissa i dåligt skick varande träkajer å Framnäsudden. Detta projekt, kostnadsberäknat till 1 275 000 kronor, har föreslagits ingå i planen, därvid för arbeten under investeringsåret beräknats ett belopp av 500 000 kronor.

Degerhamns hamn. Det i förslaget till investeringsplan för innevarande budgetår ingående företaget har till en del utförts och kostnaden för återstående arbeten utgör ca 120 000 kronor.

Oxelösunds hamn. Det företag, som avser förlängning av kaj nr 10, kvarstår oförändrat.

Tidigare anmälda arbeten, avseende ombyggnad av kajerna 5, 6 och 7, hava upptagits i planen. Kajerna uppgivas nämligen vara så svaga, att modern kranutrustning för närvarande icke kan användas på dem.

Revideringen av investeringsplanen har utförts efter samråd med myndigheterna i respektive kommuner. Därvid har konstaterats, att detaljplaneringen av det stora flertalet av de i planen ingående arbetena är slutförd. Man kan på grund härav räkna med, att företagen skola kunna utan tidsutdräkt igångsättas.

För planens genomförande kunna beräknas åtgå omkring 750 000 dagsverken, motsvarande ca 3 000 årsarbetare. Beträffande materialbehovet hänvisas till bil. 31.

Enligt den i det föregående lämnade redogörelsen har såsom investeringsreserv upptagits ett sammanlagt belopp av 37 757 200 kronor, varav för kommunala hamnar 36 357 200 kronor och för enskilda hamnar 1 400 000 kronor.

Statsbidrag till handelshamnar och farleder utgår jämlikt bestämmelserna i kungörelsen den 10 augusti 1928 (nr 328) med högst två tredjedelar av den beräknade byggnadskostnaden. Bidragsandelens storlek prövas i anslutning härtill från fall till fall och har under senare år, i den mån statsbidrag överhuvud taget utgått, varierat från en tiondedel till två tredjedelar. Vid prövning av andelens storlek torde hänsyn ha tagits till hamnarbetenas angelägenhet ur det allmännas synpunkt och till hamnens ekonomi m. m.

Det möter givetvis svårigheter att nu bedöma, huruvida och med vilken andel de kommuner och enskilda, vilkas projekterade hamnarbeten inrymts i förslaget till investeringsplan, vid normal prövning skulle erhålla statsbidrag, därest ansökan därom gjordes. Under de senare årens kris ha många hamnars bärighet avsevärt minskats, andras har ökat, och en av grunderna för bidragsandelens bedömande har därigenom ändrats. En överslagsberäkning med ledning av under senare år fattade beslut om anvisande av statsbidrag giver vid handen, att, om vederbörande hamnförvaltningar skulle erhålla statsbidrag till de i investeringsplanen angivna arbetena i ungefär samma omfattning som vid tidigare utförda arbeten, för investeringsplanens ge-

nomförande skulle krävas anvisande av statsmedel med minst 5 000 000 kronor utöver det i 1946 års statsverksproposition äskade anslaget å 200 000 kronor. Vid denna beräkning hava icke medtagits några bidrag för arbetena i sådana hamnar — exempelvis i Stockholm, Göteborg och Malmö — till vilka bidrag av anslag å riksstat till hamnar och farleder tidigare ej utgått. Vid en arbetslöshetskris torde det emellertid kunna bliva nödvändigt — för stimulerande av företagens igångsättande genom att lämna gottgörelse för de extra kostnader, som kunna föranledas av företagens utförande med hänvisad arbetskraft eller vid olämplig årstid eller dylikt — att i viss omfattning anvisa statsbidrag även till arbeten i dylika ur ekonomisk synpunkt välställda kommuner. I andra fall torde undantagsvis högre bidragsandel än tidigare kunna motiveras. Med hänsyn härtill synes bidragsanslaget böra upptagas med ett belopp av 10 000 000 kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer arbetsmarknadskommissionen, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till handelshamnar och farleder* å allmän beredskapsstat för budgetåret 1946/47 å driftbudgeten under sjätte huvudtiteln uppföra
ett anslag av ..... kronor 10 000 000.

12. Investeringsplan för fiskehamnar.

Förslag till investeringsplan för statliga och statsunderstödda fiskehamnar för budgetåret 1946/47, innefattande en investeringsreserv om *9 246 300 kronor,* har sammanställts i *bil. 22.* Beträffande förslaget får arbetsmarknadskommissionen anföra följande.

I samband med framläggande av förslag till investeringsplan för ifrågavarande hamnar för budgetåret 1944/45 redogjorde investeringsutredningen för verkställd beräkning av den normala investeringen i dessa hamnar under en 10-årsperiod före kriget. Denna angavs vid nuvarande prisläge motsvara ca 3 000 000 kronor per år. På grund härav gavs planen för nämnda budgetår en omfattning av ca 6 000 000 kronor. Då emellertid fiskehamnsprojekt av betydande angelägenhet föreligga på ett mycket stort antal platser utmed rikets kuster och då hamnarbetena i många fall utgöra lämpliga sysselsättningsobjekt vid arbetslöshet, föreslog investeringsutredningen vid upprättande av investeringsplan för fiskehamnar för budgetåret 1945/46 en sådan ökning av planen, att den kom att omfatta arbeten med en sammanlagd beräknad kostnad av ca 9 000 000 kronor.

Vid den nu i samråd med 1944 års fiskehamnsutredning verkställda revideringen av ifrågavarande investeringsplan har sistnämnda kostnadsram bibehållits. Med hänsyn till de begränsade anslag, som under de senaste åren anvisats under sjätte huvudtiteln till fiskehamnsarbeten, samt enär det icke nu kan bedömas, för vilka arbeten dessa anslag kunna komma att tagas i anspråk, har någon uppdelning av de i planen ingående företagen i ordinarie arbeten och investeringsreserv icke varit möjlig.

I fråga om urvalet av de företag, vilka intagits i föreliggande förslag till investeringsplan för nästa budgetår, må anföras följande.

Enligt uppgifter, vilka erhållits vid samråd med 1944 års fiskehamnsutredning, föreligger behov av hamnarbeten för fiskets behov vid i runt tal 250 orter i landet, och dessa arbeten beräknas draga en sammanlagd kostnad av mellan 30 och 40 milj. kronor. Företagen bestå såväl av nyanläggnings- som utvidgnings- och förbättringsarbeten. Att åstadkomma en fullt rättvisande gradering av dessa arbeten ur angelägenhetssynpunkt möter stora svårigheter såväl med hänsyn till de mycket olika betingelser, varunder fisket bedrives utmed olika kuststräckor, som på grund av att företagen än avse nyanläggningar, än utvidgningar eller andra förbättringar. I samråd med fiskehamnsutredningen har kommissionen därför verkställt urvalet av de i investeringsplanen intagna arbetena så, att omslutningen av de inom varje särskilt län belägna företagen ungefärligen kommit att motsvara länets

andel av det totala fiskehamnsbehovet i riket. Inom varje särskilt län har därefter utvalts de såsom mest angelägna ansedda företagen. Vid urvalet har dessutom liksom vid uppgörandet av investeringsplanen för innevarande budgetår hänsyn tagits till de resurser i fråga om arbetsledning och arbetsmaskiner, särskilt mudderverk, som stå till förfogande för arbetenas utförande.

I planen ingå efter omarbetningen 10 företag vid statens fiskehamnar och 47 företag vid statsunderstödda fiskehamnar eller sammanlagt 57 företag. På initiativ av fiskehamnsutredningen hava samtliga företag varit föremål för sådan planering genom väg- och vattenbyggnadsstyrelsens försorg att arbetena utan tidsutdräkt kunna igångsättas. Investeringsplanen bör sålunda, om så erfordras, kunna fullt utnyttjas under budgetåret 1946/47.

De i planen ingående arbetena beräknas innefatta omkring 300 000 dagsverken, motsvarande ca 1 200 årsarbetare. Beträffande materialåtgången hänvisas till bil. 31.

Såsom ovan nämnts har nu ifrågavarande investeringsreserv upptagits till ett belopp av 9 246 300 kronor. Härav kommer på arbeten, avseende utvidgning och förbättring av statens fiskehamnar och farleder 2 568 000 kronor samt på arbeten, avseende byggande och underhåll av statsunderstödda fiskehamnar 6 678 300 kronor.

Till arbeten i statens fiskehamnar, vilka bekostas helt av statsmedel, har Kungl. Maj:t i 1946 års statsverksproposition för budgetåret 1946/47 äskat ett anslag av 500 000 kronor. För genomförande av investeringsplanen, i vad densamma avser statens fiskehamnar, skulle sålunda erfordras ett ytterligare anslag av 2 068 000 kronor.

De statsunderstödda fiskehamnarna utföras regelmässigt med 90 procent bidrag av statsmedel. För investeringsplanens genomförande skulle sålunda erfordras anslag med 90 procent av 6 678 300 kronor, d. v. s. med 6 010 400 kronor. I 1946 års statsverksproposition har Kungl. Maj:t för budgetåret 1946/47 äskat ett anslag av 500 000 kronor. Utöver nämnda medel erfordras alltså ett ytterligare anslag av 5 510 400 kronor.

Med hänsyn till att vissa belopp av de redan begärda anslagen om 500 000 kronor vartdera till statens fiskehamnar och till statsunderstödda fiskehamnar torde böra reserveras för oförutsedda, brådskande reparationsarbeten har utredningen ansett sig böra förorda, att anslagsbeloppen å beredskapsstat avrundas uppåt till 2 300 000 kronor respektive 5 700 000 kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer arbetsmarknadskommissionen, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att å allmän beredskapsstat för budgetåret 1946/47 å driftbudgeten under sjätte huvudtiteln uppföra följande anslag, nämligen

Utvidgning och förbättring av statens fiskehamnar och farleder ..... kronor 2 300 000
Bidrag till byggande och underhåll av statsunderstödda fiskehamnar ..... » 5 700 000.

13. Investeringsplan för undersöknings- och förberedande gruvarbeten.

Efter framställning av arbetsmarknadskommissionen har Sveriges geologiska undersökning verkställt utredning angående vilka undersöknings- och förberedande gruvarbeten, som lämpligen skulle intagas i investeringsreserven för budgetåret 1945/46. Undersökningen har därvid såsom lämpliga investeringsobjekt angivit arbeten vid nedannämnda gruvor.

Företag	Total kostnad	Kostnad för budgetåret 1946/47
	Kronor	Kronor
Rävlidmyrgruvan	550 000	220 000
Högkulla-Lappmössan	525 000	300 000
Bjurfors mellersta malm	350 000	220 000
	1 425 000	740 000

Samtliga dessa företag, vilka i ovanstående tabell ordnats efter angelägenhetsgrad, äro belägna inom Västerbottens län, det förstnämnda i Lycksele och de båda övriga i Norsjö kommun. Företagen avse arbeten å fyndigheter, som äro inmutade för kronans räkning.

Till belysande av den normala omfattningen av ifrågavarande slag av arbeten kan nämnas, att till undersöknings- och förberedande gruvarbeten under budgetåren 1933/34—1945/46 anvisats anslag med i medeltal ca 470 000 kronor per år. För budgetåret 1946/47 har Kungl. Maj:t i statsverkspropositionen X ht. s. 36—37 till samma ändamål föreslagit ett anslag av 500 000 kronor.

Vid arbeten av här ifrågavarande slag kunna till huvudsaklig del endast sysselsättas arbetare vana vid sprängningsarbeten, varför dylika arbeten främst skulle ha betydelse som sysselsättningsreserv för gruvarbetare eller annan med bergarbeten van arbetskraft. Med hänsyn till att gruvindustrien måste bedömas som förhållandevis konjunkturkänslig och då det ur ekonomisk synpunkt är fördelaktigt att — i den mån angelägna arbetsobjekt finnas tillgängliga — sysselsätta friställd arbetskraft vid sådan produktion, där dess yrkeskunnighet kan komma till största nytta, har arbetsmarknadskommissionen ansett ifrågavarande arbeten böra medtagas i investeringsreserven. Enligt beräkning av Sveriges geologiska undersökning skulle vid de förenämnda arbetena kunna sysselsättas tillhopa 60 arbetare, motsvarande ca 15 000 dagsverken under ett år. (Se bil. 31.)

Beträffande de särskilda företagen har geologiska undersökningen lämnat följande upplysningar.

Rävlidmyrgruvan. Undersökningsarbetena under jord å denna fyndighet avbrötos år 1944. Det ansågs att fyndighetens brytvärdighet var klarlagd, och att fortsatt undersökning lämpligen kunde uppskjutas för att senare upptagas i samband med tillredning för brytning; tills vidare planerades emellertid viss diamantborrning från dagen till komplettering av de tidigare undersökningarna. Dylik diamantborrning har även utförts, men den blev föga upplysande, emedan hålen visa en stark tendens till krökning och därför lätt kunna passera över eller under malmkropparna, vilkas utsträckning i vertikal led är ringa. Någon mera omfattande borrningsserie kom därför icke till stånd.

Rävlidmyrgruvan är i mångt och mycket likartad med den närbelägna »legodriftsgruvan» Rävliden. Ett utnyttjande av zinkmalmerna i båda (silver och blyförande) bör ske gemensamt. Särskilt ur denna synpunkt är en vidare undersökning av Rävlidmyran behövlig inom jämförelsevis nära framtid. Kostnaderna ha approximativt beräknats som följer:

Materiel och anläggningar	96 700 kr.
Drift: 18 man under 30 månader à 14 000/mån.	420 000 »
Diamantborrning under jord	25 000 »
Summa	541 700 kr. el.
i runt tal	550 000 kr.

Högkulla—Lappmössan. För fyndigheten Ö:a Högkulla avses tillredningsarbete för brytning, jämte därtill anknutna smärre undersökningsarbeten. Arbetet måste förr eller senare komma till utförande.

Kostnaden har beräknats sålunda:

Materiel och anläggningar	92 700 kr.
Drift: 18 man under 22 mån. à 14 000/mån.	308 000 »
Summa	400 700 kr. el.
i runt tal	400 000 kr.

Lappmössan (Skäggträskberget) är ett undersökningsobjekt, som på grund av malmförningens oregelbundenhet icke lämpligen kan undersökas med diamantborrning från dagen. Undersökningsplanen har beräknats till:

Materiel och anläggning	17 850 kr.
Drift: 6 man under 20 mån. à 4 700/mån	94 000 »
Diamantbergborrning	10 000 »
Summa	121 850 kr. el.
i runt tal	125 000 kr.

Detta företag och Högkulla kunna utföras oberoende av varandra.

Bjurfors mellersta malm tillhör Malånäsfältet, där staten äger inmutareandelen i samtliga hittills utmålslagda fyndigheter. Jordägareandelen uti den ifrågavarande fyndigheten tillhör Sävenäs Nya Sågverksaktiebolag. Fyndigheten, som påvisades genom elektrisk malmletning, har hittills endast undersökts genom ett antal borrhål, av vilka 4 stycken genomgå malmzonen på 12 till 45 meters djup under jordytan och 3 andra på 65 till 85 meters djup. Av borrkärnorna framgår, att fyndigheten sammansättes av bankar av relativt samlad sulfidmalm, skilda åt av gråbergsbankar. Malmmineralen äro huvudsakligen svavelkis, magnetkis och zinkblände.

Enligt borrningarna utgöres fyndighetens viktigaste del å ca 30 meters djup av tre malmlinser om sammanlagt ca 900 m^2:s area och med i genomsnitt 36,1 % svavel

och 5 % zink. Därtill kommer en lins av mycket zinkfattig malm med lägre genomsnittlig svavelhalt. De djupare borrhålen giva intrycket, att fyndigheten försvagas mot djupet på så sätt, att malmen allt mera uppdelas av gråbergsbankar. Utnyttjande av fyndigheten förutsätter tydligen anrikning av hela produktionen. Den sammanlagda malmkvantitet, som enligt de utförda borrningarna kan anses sannolik, rör sig om 150 000 à 200 000 ton.

Sveriges geologiska undersökning har länge ansett det vara ett önskemål att utföra en grundligare undersökning av fyndigheten i fråga än vad de utförda borrningarna innebära. Tillkomsten av linbanan Kristineberg—Boliden, på vilken malm från fyndigheten skulle kunna lastas med användande av de vid Bjurfors östra malm utförda anläggningarna, innebär en högst betydande förbättring i transportsituationen och ger sålunda fyndigheten ökat intresse. Å andra sidan är Bjurfors mellersta malm både till sannolik kvantitet och kvalitet av den art, att dess närmare undersökande måste anses mindre väsentligt än ett flertal av ämbetsverkets övriga arbetsuppgifter.

Undersökningen har på grund av det anförda hittills icke funnit anledning upptaga sistnämnda fyndighet i planerna för undersöknings- och förberedande gruvarbeten men ansett att den borde intagas i en investeringsreserv för dylika arbeten, dock i angelägenhet efter de tidigare omnämnda företagen. Beträffande kostnad för företaget har undersökningen lämnat följande uppgifter.

Materiel och anläggning	92 000 kr.
Drift: 18 man under 17 mån. à 14 000/mån.	238 000 »
Diamantbergborrning	20 000 »
Summa	350 000 kr.

Under åberopande av det anförda hemställer arbetsmarknadskommissionen, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Sveriges geologiska undersökning: Undersöknings- och förberedande gruvarbeten* å allmän beredskapsstat för budgetåret 1946/47 å driftbudgeten under tionde huvudtiteln uppföra ett anslag av .. kronor 740 000.

14. Investeringsplan för lotsverket.

För budgetåren 1944/45 och 1945/46 har investeringsreserv för lotsverket upptagits med följande belopp.

Budgetåret 1944/45 (å beredskapsstat),

driftbudgeten	kronor	366 000
kapitalbudgeten	»	1 124 000
eller sammanlagt	kronor	1 490 000

Budgetåret 1945/46 (investeringsutredningens förslag),

driftbudgeten	kronor	600 000
kapitalbudgeten	»	1 000 000
eller sammanlagt	kronor	1 600 000

Förslag till investeringsplan för lotsverket för budgetåret 1946/47, har uppgjorts i samråd med lotsstyrelsen och innefattar för investeringsreserven färdigplanerade eller under planering varande företag för en sammanlagd kostnad av 2 460 000 kronor. En sammanställning av planen återgives i *bil. 23*. Därjämte har av lotsstyrelsen föreslagen reserv av reparations- och underhållsarbeten å byggnader och anläggningar tillhörande lotsstyrelsens delfond av statens allmänna fastighetsfond redovisats å s. 308 i detta betänkande.

Arbetena inom lotsstyrelsens verksamhetsområde äro var för sig av liten omfattning och därjämte i många fall ur kommunikationssynpunkt svårtillgängligt belägna. Det bjuder därför särskilda svårigheter att inom detta område organisatoriskt bemästra en tillfällig större ansvällning av byggnads- och anläggningsverksamheten. Med hänsyn härtill har det befunnits nödvändigt att räkna med en avsevärt mindre total investeringsreserv än vad tillgången på angelägna och lämpliga arbeten i och för sig skulle kunna föranleda. I samråd med lotsstyrelsen har arbetsmarknadskommissionen därför beräknat den effektiva investeringsreserven under budgetåret 1946/47 till arbeten för en kostnad av *1 600 000 kronor,* eller samma belopp som upptagits i investeringsutredningens förslag till reserv för innevarande budgetår. Då för nästa budgetår i statsverkspropositionen föreslagits ordinarie arbeten för lotsverket i vad avser säkerhetsanstalter för sjöfarten för en kostnad av 1 640 000 kronor, omfattar således hela den föreslagna investeringsplanen, i den utsträckning den kan anses vara möjligt att utnyttja i arbetsmarknads-

reglerande syfte under budgetåret, arbeten och anskaffningar för tillhopa 3 240 000 kronor.

Till jämförelse må nämnas, att lotsstyrelsen, såsom framgår av 1945 års statsverksproposition (X ht. s. 122—123), verkställt en inventering av sådana arbetsuppgifter rörande sjöfartens säkerhetsanstalter, som borde komma till utförande under de närmaste tio åren och att därvid den sammanlagda kostnaden för dessa arbeten beräknades till 16 000 000 kronor, eller i medeltal per år 1 600 000 kronor. Investeringsutredningen har jämväl med stöd av den faktiska medelsanvisningen under de fem budgetåren 1939/40—1943/44 beräknat den normala investeringen till samma belopp (SOU 1944: 12, s. 152—153). Den nu föreslagna investeringsplanen synes sålunda omfatta i runt tal två års normal investering.

De i investeringsreserven föreslagna objekten torde kunna anses vara tillräckliga för den beräknade investeringsvolymen om 1 600 000 kronor, även om hänsyn tages till den eventualiteten, att vissa av de föreslagna arbetena skulle komma till utförande redan under innevarande budgetår till följd av inträdande arbetslöshet. I detta spörsmål har lotsstyrelsen bland annat anfört följande.

Enligt styrelsens uppfattning kan nämligen en därigenom inträdande minskning i antalet arbetsobjekt i reserv för budgetåret 1946/47 i allt fall icke antagas komma att omfatta större volym av arbeten än som motsvarar ungefär en fjärdedel av investeringsreservens effektiva omfattning för budgetår. Detta sammanhänger därmed, att på grund av de speciella förhållanden, som äro att beakta i fråga om lotsverkets arbeten — bl. a. arbetsplatsernas vintertid i transport- och kommunikationshänseende i regel svårtillgängliga belägenhet samt svårigheten att anordna inkvartering av arbetare under samma tid — påbörjandet av några arbetsföretag av mera betydande omfattning för lotsverkets del icke lämpligen böra komma i fråga förrän under våren 1946, även om förändrade förhållanden på arbetsmarknaden skulle göra ett tidigare igångsättande önskvärt.

Av de i förslaget till investeringsreserv för innevarande budgetår ingående företagen hava 17 företag för en sammanlagd kostnad för budgetåret — för vissa företag reviderad — av 609 000 kronor upptagits i årets statsverksproposition och således överförts till ordinarie arbeten i investeringsplanen för budgetåret 1946/47. Det i investeringsreserven för budgetåret 1944/45 och investeringsutredningens förslag till investeringsreserv för innevarande budgetår ingående företaget avseende anordnandet av vägförbindelse till Ölands norra uddes fyrplats samt det i nämnda förslag till investeringsreserv ingående företaget avseende uppförande av ny fyr på skäret Båtmansmössan vid Höggarnsfjärden i inloppet till Stockholm hava avförts från investeringsplanen. Beträffande det förstnämnda företaget meddelar lotsstyrelsen, att detta befunnits vara beroende av lösningen av vissa tämligen invecklade rättsfrågor, och beträffande det sistnämnda, att fyrens placering å nämnda skär vid detaljplaneringen befunnits icke innebära den lämpligaste tänkbara lösningen för sjöfartens vidkommande. Med hänsyn härtill anser styrelsen att påbörjandet av dessa arbeten bör uppskjutas tills vidare.

I likhet med de principer, som tillämpades av investeringsutredningen vid uppgörandet av förslag till investeringsreserver för budgetåret 1944/45 och 1945/46, ha företag, som kräva förhållandevis liten materialåtgång och som särskilt lämpa sig för sysselsättning av arbetskraft utan specialutbildning, givits förhållandevis större utrymme i investeringsreserven än vad som är fallet inom lotsverkets normala investeringsverksamhet. Med hänsyn till den höga angelägenhetsgraden hos vissa företag avseende fyranläggningar och därmed sammanhängande arbeten samt husbyggnadsarbeten, har det dock ansetts motiverat att i likhet med i reserven för innevarande budgetår jämväl medtaga ett antal företag av denna kategori. Ett ianspråktagande av dessa företag skulle nämligen kunna utnyttjas för utfyllande av ordertillgången vid vissa industrier och för konjunkturutjämning inom byggnadsverksamheten.

Beträffande de i investeringsplanen angivna kostnaderna för lotsuppassningshus må framhållas, att kostnaderna i likhet med företagen i de tidigare investeringsplanerna inkludera vissa mindre belopp för anskaffande av inventarier.

De mot de disponibla reservföretagen för tillhopa 2 460 000 kronor svarande arbetstillfällena kunna beräknas till ca 11 000 dagsverken för grovarbetare och ca 39 000 för yrkesarbetare i egentlig anläggningsverksamhet jämte ca 11 000 industridagsverken.

Såsom ovan framhållits kunna emellertid dessa arbetstillfällen icke alla utnyttjas under en tid av ett år. Ett ianspråktagande av lotsverkets investeringsreserv i den största utsträckning — intill en kostnad av ca 1 600 000 kronor — som ansetts vara möjlig under ett budgetår, beräknas giva ca 7 000 dagsverken för grovarbetare och ca 25 000 för yrkesarbetare i egentlig anläggningsverksamhet jämte ca 7 000 industridagsverken. Det största antal arbetare, som samtidigt skulle kunna sysselsättas med dessa arbeten, beräknas till ca 20 grovarbetare och ca 125 yrkeskunniga anläggningsarbetare. Det må dock påpekas, att arbetet som regel endast kan bedrivas under 8 à 9 månader av året. Materialbehovet och det ovannämnda dagsverksantalet för arbeten motsvarande en totalkostnad av 1 600 000 kronor angivas i *bil. 31*. De angivna materialkvantiteterna hava emellertid liksom dagsverksantalet beräknats i proportion till materialbehovet för hela den mot kostnadssumman 2 460 000 kronor svarande reserven. Materialbehovet och dagsverksantalet kan dock variera avsevärt, beroende på vilka företag som inom den lägre kostnadsramen bliva tagna i anspråk. De angivna kvantiteterna utgöra därför endast uppskattade medelvärden.

I den efterföljande framställningen refereras företag för företag de förslag och motiveringar, som lotsstyrelsen förebragt för företagen i investeringsreserven. Dessa hava icke givit kommissionen anledning till erinran eller särskilt uttalande.

Bojar.

Tre lys- och ljusbojar vid resp. Östra Finngrundsbanken, Västra Finngrundsbanken och Argos grund.

Lotsstyrelsen har i skrivelse till arbetsmarknadskommissionen den 3 oktober 1945 föreslagit, att i investeringsreserven skulle medtagas anskaffning av tre lys- och ljudbojar, vilka skulle ersätta tre lysbojar av äldre typ utan ljudpipa, vilka för närvarande äro utlagda å Östra Finngrundsbankens respektive Västra Finngrundsbankens och Argos grunds bojstationer i Bottenhavet. Styrelsen har nämligen funnit det angeläget att till ledning för sjöfarten jämväl mistsignalering anordnas vid dessa bojstationer. De tre nu befintliga lysbojarna skulle, därest den föreslagna nyanskaffningen komme till stånd, tagas i bruk för andra stationer.

Anskaffningen av dessa tre bojar beräknas draga en kostnad av 50 000 kronor.

Fyrar.

Elektrifiering av Vinga fyr- och lotsplats.

Enligt av lotsstyrelsen i skrivelse den 31 augusti 1945 till Kungl. Maj:t gjord hemställan skulle å riksstat för budgetåret 1946/47 till detta företag anvisas 140 000 kronor, varav å driftbudgeten 133 000 kronor och å kapitalbudgeten 7 000 kronor. I årets statsverksproposition (X ht., s. 116) har emellertid i vad gäller anslaget å driftbudgeten endast äskats 103 000 kronor. Därvid förutsättes, att de arbeten, som till följd av denna nedskrivning måste anstå, skulle få utföras i vanlig ordning under budgetåret 1947/48.

Med hänsyn härtill har arbetsmarknadskommissionen funnit skäl i förslaget till investeringsreserv för nästkommande budgetår för ifrågavarande företag medtaga det belopp, som icke kunnat inrymmas å riksstaten, d. v. s. 30 000 kronor.

Förbättring av uppassningsförhållandena vid Bjuröklubbs lotsplats samt elektrifiering av fyren Bjuröklubb med mistsignalstation.

I skrivelse till Kungl. Maj:t den 31 augusti 1945 har lotsstyrelsen hemställt, att till förbättring av uppassningsförhållandena vid Bjuröklubbs lotsplats samt elektrifiering av fyren Bjuröklubb med mistsignalstationen skulle å riksstaten för budgetåret 1946/47 anvisas 165 000 kronor, varav å driftbudgeten 135 000 kronor och å kapitalbudgeten 30 000 kronor. Departementschefen har emellertid (X ht., s. 116) förordat, att för nästkommande budgetår till företaget i vad gäller anslaget å driftbudgeten allenast måtte anvisas 60 000 kronor, varvid de arbeten, som till följd av denna nedskrivning måste anstå, skulle få utföras under budgetåret 1947/48.

Med hänsyn härtill har arbetsmarknadskommissionen funnit skäl att i förslaget till investeringsreserv för budgetåret 1946/47 uppföra ett anslag av 75 000 kronor till ifrågavarande företag.

Ny fyr vid Björns fyrplats.

I skrivelse till investeringsutredningen den 1 april 1944 yttrade lotsstyrelsen beträffande anordnande av nytt fyrtorn och förbättrad fyrbelysning vid Björns fyrplats följande.

Vid Björns fyrplats, som är belägen på en ö i havsbandet mellan Gävlebukten och Öregrundsgrepen, utgöres fyrbyggnaden av ett 11 m högt fyrtorn, uppfört vid gaveln av ett av bostadshusen vid fyrplatsen. Fyrens ljuskälla utgöres av fotogenglödljus. Ljusstyrkan hos det vita skenet är 2 700 hefnerljus. Från sjöfartshåll hava klagomål framförts över att fyren på grund av fyrlågans ringa höjd över vattenytan och den svaga ljusstyrkan icke är synlig så långt som önskvärt vore. Till jämförelse kan nämnas, att ljusstyrkan hos de närliggande fyrarna Eggegrund, Örskär, Understen och Svartklubben uppgår till respektive 180 000, 90 000, 700 000 och 35 000 hefnerjus. Anordnandet av bättre fyrbelysning vid Björns fyrplats anser lotsstyrelsen i hög grad motiverat. Då det för att erhålla ett fyrsken av tillfredsställande ljusstyrka erfordras, att den nuvarande fyrapparaten och fyrlanterninen utbytas mot nya sådana, och detta icke lämpligen låter sig göra med bibehållande av det nuvarande tornet, får styrelsen föreslå uppförande av ett nytt fyrtorn. Detta skulle byggas till en höjd av 15 m, varigenom önskemålet om högre höjd över vattenytan för fyrlågan jämväl bleve tillgodosett, och uppföras i anslutning till platsens mistmaskinhus. I fyren skulle insättas en fyrapparat av 4:e ordningen med dalénljus. Härigenom skulle ljusstyrkan komma att uppgå till 30 000 hefnerljus för vitt sken.

Sedan numera elektrifieringen av Garpens fyr blivit genomförd, har lotsstyrelsen meddelat, att fyrapparaten av 4:e ordningen från denna fyr nu är disponibel och kan överflyttas till Björns fyr. I detta sammanhang behövde därför icke upptagas någon annan kostnad för fyrapparatur än den till 10 000 kronor beräknade kostnaden för anordnande av dalénljus i sistnämnda fyrapparat, vilken för närvarande vore försedd med fotogenglödljus. Själva fyrtornets uppförande beräknade styrelsen draga en kostnad av 30 000 kronor. Totalkostnaden för företaget skulle således bliva 40 000 kronor.

Företaget har tidigare medtagits i beredskapsstaten för budgetåret 1944/45 och i förslaget till investeringsreserv för budgetåret 1945/46.

Ny fyr på Grepensgrund i Öregrundsgrepen samt elektrifiering av fyrarna Örskär och Djursten.

I skrivelse till investeringsutredningen den 1 mars 1944 meddelade lotsstyrelsen i frågan om anordnande av ny fyr vid Grepensgrund i Öregrundsgrepen samt elektrifiering av fyrarna Örskär och Djursten till en början om betydelsen av den inomskärsfarled, som framgår mellan nordöstra Upplands fastlandskust och den därutanför belägna, långsträckta ön Gräsö. Denna utgjorde i fredstid huvudfarled mellan Östersjön och Bottenhavet; under dåvarande krigsförhållanden vore den sjöfartens enda förbindelse mellan sagda farvatten.

Styrelsen lämnade därefter en översikt över de befintliga säkerhetsanstalterna för farleden, vilka betecknades såsom tillfredsställande för delen söder om Öregrund men i behov av vissa förbättringar för delen norr därom, som framginge genom den vida och grunduppfyllda Öregrundsgrepen. På denna

del utgjordes säkerhetsanstalterna bland annat av den utanför Gräsöns nordspets belägna bemannade fyren Örskär, vilken tjänstgjorde som angöringsfyr för norrifrån kommande fartyg, den likaledes bemannade fyren Djursten, belägen på Gräsölandet ett stycke norr om Öregrund, samt det mitt i Öregrundsgrepen stationerade fyrskeppet Grepen, vilka samtliga tre fyranordningar vore försedda med mistsignalanläggningar. Beträffande de tre sålunda befintliga säkerhetsanstalterna anförde lotsstyrelsen.

Fyrskeppet Grepen är ett av lotsverkets äldre fyrskepp — det är byggt år 1883 — och det är därjämte det minsta svenska fyrskeppet — dess bemanning utgöres blott av tre man. Fyrskeppet saknar eget framdrivningsmaskineri. Fyrljuset på fyrskeppet har den mycket ringa ljusstyrkan av 500 hefnerljus; mistsignalmaskineriet utgöres av en tämligen ljudsvag tyfonanläggning. På grund av fyrskeppets litenhet och dess ringa bemanning — plats finnes ej för större besättning — har det av säkerhetsskäl icke ansetts lämpligt att hålla det på stationen under hösten och vintern om än isförhållandena så skulle tillåta, utan det har då ersatts med ett av de större reservfyrskeppen, vars besättning utgöres av sju man. Årligen ligger sålunda detta reservfyrskepp omkring tre månader på Grepens station.

Vid Örskär finnes sedan 1925 en tämligen modern fyrapparat för dalénljus, vars ljusstyrka är 90 000 hefnerljus. Å andra sidan sker mistsignaleringen vid fyrplatsen enligt det mest ålderdomliga system, som för närvarande tillämpas inom lotsverket, nämligen med knallsignaler. Under tjocka avfyras en sådan knallsignal var femte minut; den ledning, som mistsignaler av detta slag kunna lämna sjöfarten, är skäligen dålig på grund av de korta ljuden och de långa uppehållen dem emellan. Härtill kommer, att detta system för mistsignalering blir mycket dyrbart i drift.

Ljuskällan i Djurstens fyrapparat är glödljus för fotogen, vilket med befintlig lins ger en ljusstyrka av allenast 9 000 hefnerljus. För mistsignalering användes ett mindre och tämligen ljudsvagt tyfonmaskineri. Hela utrustningen vid fyrplatsen är tämligen föråldrad och försliten.

Frågan om indragning av fyrskeppet Grepen hade länge diskuterats, men lotsstyrelsen hade icke ansett sig böra framlägga något slutgiltigt förslag härom, förrän frågan om elektrifiering av Gräsö blivit aktuell.

Detta företag — som blivit avsevärt fördröjt på grund av krisförhållandena — har numera kommit till utförande. Losstyrelsen har därför föreslagit utbyte av fyrskeppet Grepen mot en fast fyr på grundet Grepensgrund samt elektrifiering av fyrarna Örskär och Djursten.

Djurstens fyrplats vore avsedd att elektrifieras genom direkt anslutning till kraftleverantörens, Älvkarleby kraftverk, ledning, under det att till Örskär en 7 km lång luftledning och till fyren Grepensgrund en 7 km lång sjökabel finge anordnas på lotsverkets bekostnad.

Lotsstyrelsen anförde vidare.

I samband med elektrifieringen förändras Djursten till helautomatisk fyrplats med fjärrmanövrering från lotsstationen i Öregrund, varvid fyrplatsens nuvarande bemanning — ordinarie fyrmästare och fyrvaktare — indrages. Fyren på Grepensgrund göres likaledes helautomatisk med fjärrmanövrering från Örskärs fyrplats, vars nuvarande bemanning bibehålles oförändrad. Som reserv för det elektriska kraftnätet anordnas helautomatiska dieselaggregat vid Djursten och på Grepensgrund. I samband med elektrifieringen utbytes vid Örskär den nuvarande mistsignaleringen med knallsignaler mot en nautofonanläggning, varjämte ett maskindrivet reservkraftaggregat installeras.

De byggnadsarbeten, som bliva förknippade med förslagets genomförande, utgöra anordnandet av den bottenfasta fyren på Grepensgrund, uppförande av ett mindre maskinhus vid Örskär samt ombyggnad av fyren vid Djursten, varvid den förses med ny lanternin och inredes för att inrymma reservkraftaggregat och elektrisk utrustning.

Efter verkställd detaljplanering meddelade lotsstyrelsen i skrivelse den 15 november 1944 till investeringsutredningen, att kostnaderna för fyrbyggnaden på Grepensgrund och för ombyggnad av fyren Djursten beräknats till 250 000 respektive 20 000 kronor. Kostnaderna för apparater, kraftledningar, kablar o. d. hade tidigare beräknats till 440 000 kronor och uppförandet av maskinhus vid Örskär till 20 000 kronor, varför den sammanlagda kostnaden för företagets genomförande skulle komma att uppgå till 730 000 kronor.

Genom indragning av fyrskeppet Grepen och av personalen vid Djursten uppstode enligt vad lotsstyrelsen anfört i sin ovannämnda skrivelse den 1 mars 1944 lönebesparingar om ca 24 000 kronor per år, varjämte kostnaden för underhåll av fyrskepp minskades med omkring 7 000 kronor årligen. Vidare innebure förändringen beträffande mistsignaleringen vid Örskär en årlig driftkostnadsminskning av ca 3 000 kronor, under det att övriga driftkostnader förbleve i huvudsak oförändrade. Slutligen komme för andra ändamål användbar fyrapparatur m. m. att frigöras, varjämte fyrskeppet Grepen och ett vid Djursten befintligt bostadshus kunde avyttras; värdet av ifrågavarande materiel jämte det beräknade försäljningsvärdet av fyrskeppet och bostadshuset utgjorde omkring 25 000 kronor, vilket belopp kunde sägas motsvara en besparing av 1 000 kronor per år.

Lotsstyrelsen uttalade i anslutning härtill följande.

De årliga besparingar för statsverket, som enligt det förestående skulle uppkomma vid förslagets genomförande, uppgå sålunda till sammanlagt (24 000 + 7 000 + 3 000 + 1 000 =) 35 000 kronor. Beräkningen är gjord efter den prisnivå, som var rådande i augusti 1939. Under nuvarande förhållanden med högre löner, högre pris på knallsignalammunition och exceptionellt stegrade priser på flytande motorbränsle skulle de sammanlagda årliga besparingarna komma att uppgå till ej mindre än omkring 50 000 kronor. Frånräknas ränta och amortering på anläggningskapitalet, 700 000 kronor, efter en räntefot av 4 procent och vid 50 års amorteringstid, utgörande omkring 32 500 kronor, skulle sålunda efter förslagets genomförande uppstå en årlig nettovinst för statsverket av 2 500 kronor vid ett prisläge, motsvarande det, som var rådande i augusti 1939. Härav framgår, att förslagets räntabilitet blir tillfredsställande. Frånsett detta innebär förslagets genomförande så stora förbättringar ur sjöfartens synpunkt — nämligen bl. a. tillkomsten av en fast ljusstark fyr med avskärmning på Grepensgrund, samt ökad ljusstyrka och avsevärt förbättrad mistsignalering vid Örskär och Djursten — att enbart dessa fördelar motivera förslagets genomförande.

Såsom investeringsreserv för budgetåret 1946/47 föreslås ingå arbeten avseende uppförande av fyrbyggnader på Grepensgrund och maskinhus vid Örskär samt ombyggnad av fyren Djursten, för vilka den sammanlagda kostnaden uppgår till (250 000 + 20 000 + 20 000 =) 290 000 kronor.

Företaget hade upptagits å beredskapsstat för budgetåret 1944/45 och i förslaget till investeringsreserv för budgetåret 1945/46.

Ny fyr på Slätö vid Singöfjärden.

I fråga om anordnande av ny fyr på Slätö vid Singöfjärden anförde lotsstyrelsen i skrivelse den 15 november 1944 till investeringsutredningen att i inomskärsfarleden genom Singöfjärden väster om Singö, belägen i Öregrunds södra skärgård, beredde passagen förbi fyren Halvvägen stora svårigheter under mörker, särskilt för de större fartyg, vilka numera anlöpte Hallstavik med dess stora industrianläggningar. Såväl från sjöfartshåll som från personalen vid de båda lotsplatser, Öregrund och Svartklubben, varifrån lotsningen i leden ombesörjdes, hade önskemål uttalats, att fyrbelysningen i farleden måtte förbättras. Lotsstyrelsen finge därför föreslå, att en ny fyr anordnades på sydöstra delen av Slätö, belägen väster om Singö. Kostnaden för denna fyr hade beräknats till 10 000 kronor.

Detta företag kvarstår oförändrat från investeringsutredningens förslag till investeringsreserv för budgetåret 1945/46.

Ny fyr på Selaön i Mälaren.

Lotsstyrelsen har i skrivelse den 31 augusti 1945 till Kungl. Maj:t hemställt om medel å riksstat för budgetåret 1946/47 till ny fyr på Selaön i Mälaren, och därvid framhållit följande.

Den del av stora farleden genom Mälaren, som framgår över Grönsöfjärden väster om norra Björkfjärden, ca 16 distansminuter nordnordväst om Södertälje, är fyrbelyst medelst två agafyrar, benämnda Ytterholm och Grönsö, belägna på ett avstånd från varandra av ca 6,5 nautiska mil. Mellan dessa fyrar framgår farleden vid nordöstra delen av Selaön i en skarp kurva, och på grund därav bliva dessa fyrar otillräckliga för att under mörker vid dålig sikt giva en säker ledning för navigeringen. För avhjälpandet av denna olägenhet föreslår lotsstyrelsen, att en ny agafyr uppföres på Selaön mitt för nämnda farledskrök.

Kungl. Maj:t har emellertid (X ht., s. 116) funnit att med medelsanvisningen å riksstat till bl. a. detta företag finge anstå emedan viss beskärning av lotsstyrelsens anslagsäskanden befunnits nödvändig.

Företaget ingår i förslaget till investeringsreserv för innevarande budgetår och har jämväl medtagits i föreliggande förslag till reserv för nästkommande budgetår med av lotsstyrelsen äskat belopp, 10 000 kronor.

Nya fyrar på Bryggholmen i farleden Stockholm—Västerås.

I skrivelse till Kungl. Maj:t den 15 augusti 1945 har lotsstyrelsen hemställt att till nya fyrar på Bryggholmen i farleden Stockholm—Västerås måtte anvisas 20 000 kronor å riksstat för budgetåret 1946/47. Styrelsen har därvid bl. a. anfört följande.

Farleden Stockholm—Västerås framgår mellan Stabyfjärden och Oknöfjärden förbi Flatgarn och Bryggholmen ca 7 distansminuter sydsydost om Enköping i flera kurvor mellan uddar och landgrundningar. För tryggande av navigeringen under mörker i detta farledsavsnitt finnas två agafyrar, Flatgarn och Oknö Hälludde. Denna fyrbelysning kan dock ej anses tillräcklig för de stora fartyg, som numera här framföras. Lotsstyrelsen föreslår därför, att fyrbelysningen i fråga kompletteras med två fyrar på ön Bryggholmen, av vilka den ena bör uppföras på den södra och den andra på den västra delen av ön.

Kungl. Maj:t har emellertid (X ht., s. 116) icke bifallit lotsstyrelsens anslagsäskande i denna del utan funnit att med medelsanvisningen å riksstaten till ifrågavarande företag finge anstå.

Företaget ingår i förslaget till investeringsreserv för budgetåret 1945/46 och har jämväl medtagits i föreliggande förslag till investeringsreserv för budgetåret 1946/47.

Elektrifiering av fyren Hoburg jämte mistsignalstation.

Behovet av elektrifiering av fyren Hoburg jämte mistsignalstation har motiverats i 1945 års statsverksproposition, X ht., s. 127. Enligt av lotsstyrelsen i skrivelse till Kungl. Maj:t den 31 augusti 1945 framlagt förslag skulle för detta företag anvisas 75 000 kronor å riksstat för budgetåret 1946/47 av den till 145 000 kronor beräknade totalkostnaden. Då Kungl. Maj:t funnit det nödvändigt att föreslå en beskärning av lotsstyrelsens äskanden, varvid bland annat med ifrågavarande företag skulle få anstå, har arbetsmarknadskommissionen funnit skäl medtaga företaget intill en kostnad av 75 000 kronor i förslaget till investeringsreserv för budgetåret 1946/47.

Företaget kvarstår oförändrat från förslaget till investeringsreserv för budgetåret 1945/46.

Förbättring av fyrbelysning och mistsignalering för angöring av Oxelösund.

Enligt vad lotsstyrelsen anförde i skrivelse den 15 november 1944 till investeringsutredningen angjordes inloppet till Oxelösund icke blott av de fartyg, som vore destinerade till nämnda plats, utan även av fartyg på ingående till och utgående från Norrköping. Det sistnämnda gällde särskilt sådana fartyg, som anlitade lots, enär lotsombyte därvid skulle verkställas utanför inloppet till Oxelösund.

Angöringen av ifrågavarande inlopp, varest kringliggande farvatten vore uppfyllda av en mångfald grund, bränningar och låga skär, vore vid mindre goda siktförhållanden mycket riskabel, enär befintliga säkerhetsanstalter därvid icke gåve nöjaktig vägledning. Ingen av de tre fyrar, vilka vore belägna i inloppet, kunde nämligen sägas uppfylla de fordringar, som numera borde uppställas på en angöringsfyr. Två av de nämnda fyrarna befunne sig i enskild ägo och anordnades på sin tid — år 1908 — såsom ledfyrar för navigering i inloppet. Den tredje vore lotsverkets år 1867 anlagda fyr Femörehuvud. Sistnämnda fyr, vilken tillika vore mistsignalstation och hade ständig bevakning, vore belägen vid den nordligaste farledsgrenen västerifrån till Oxelösund, vilken vid tiden för fyrens anläggande utgjorde en huvudfarled. Numera användes emellertid denna farledsgren blott av mindre fartyg i inomskärstrafik. Fyrplatsens apparatutrustning vore mycket föråldrad. Fyren utgjordes av en mindre lykta, placerad i en utbyggnad på platsens bostadshus; den vore lotsverkets enda kvarvarande fyr med veklampa som ljuskälla. Dess ljusstyrka uppginge allenast till 70 hefnerljus, medan ljusstyrkan hos de båda övriga fyrarna i inloppet till Oxelösund utgjorde 200 och 400 hefner-

ljus. Mistsignalanordningen vid Femörehuvud bestode av en primitiv anordning med signalklocka, vars kläpp dreves av ett urverk med lod.

Lotsstyrelsen hade sedan länge haft uppmärksamheten riktad på frågan om förbättring av fyrbelysning och mistsignalering vid inloppet till Oxelösund men hade hittills varit nödsakad att låta frågan anstå i avvaktan på genomförandet av ett flertal andra nyanläggningar och förbättringar av säkerhetsanordningar för sjöfarten, vilka varit av än större vikt och därför måst givas företräde. Det hade emellertid länge stått klart, att fyren Femörehuvud borde kunna indragas eller i varje fall ändras till obevakad fyr i samband med frågans slutliga lösning, oavsett dennas detaljutformning. Styrelsen hade därför hållit fyrmästarbefattningen — den enda ordinarie befattningen vid fyrplatsen — tillsatt allenast på förordnande alltsedan dess siste ordinarie innehavare avgick med pension den 31 maj 1941.

I och för frågans lösning föreslog lotsstyrelsen anläggande av en från Oxelösunds lotsstation fjärrmanövrerad elektrisk angöringsfyr jämte mistsignalutrustning på skäret Vinterklasen i yttre delen av inloppet till Oxelösund samt uppförande av en mindre agafyr med kolsyredriven mistklocka vid Femörehuvud i stället för den nuvarande föråldrade fyr- och mistsignalanläggningen därstädes, varigenom bevakningen på denna fyrplats, bestående av en fyrmästare och ett extra fyrbiträde, kunde indragas. Den nya angöringsfyren på Vinterklasen avsågs ansluten till allmänt elektriskt distributionsnät i Oxelösund. Från Oxelösunds lotsstation kunde då mistsignalmaskineriet alltefter behov till- och frånkopplas och övervakning i övrigt av anläggningarnas funktion verkställas genom vakthavande lotspersonals försorg. Anläggningen borde jämväl omfatta anordnande av ett brännoljedrivet reservkraftaggregat, som vid avbrott på kraftnätet automatiskt skulle träda i verksamhet. Kostnaden för förenämnda arbeten beräknades uppgå till omkring 200 000 kronor.

Företaget kvarstår oförändrat från förslaget till investeringsreserv för budgetåret 1945/46.

Elektrifiering av fyren Ölands södra udde jämte mistsignalstation.

Beträffande detta företag må hänvisas till 1945 års statsverksproposition, X ht. s. 127—128, varest motivering för detsamma finnes angiven. Företaget har av lotsstyrelsen kostnadsberäknats till 140 000 kronor, och styrelsen har i skrivelse till Kungl. Maj:t den 31 augusti 1945 hemställt om anvisande på riksstaten för nästa budgetår av 70 000 kronor. Då denna hemställan icke vunnit Kungl. Maj:ts bifall, enär det befunnits nödvändigt med en beskärning av lotsverkets anslagsäskanden, varvid medelsanvisningen å riksstat till bl. a. detta företag måste anstå (X ht., s. 116), har arbetsmarknadskommissionen i stället medtagit företaget i förslaget till investeringsreserv för budgetåret 1946/47.

Företaget kvarstår oförändrat från förslaget till investeringsreserv för budgetåret 1945/46.

Förbättring av mistsignaleringen och anordnande av nytt fyrtorn vid Vens fyrplats.

Beträffande de på ön Ven belägna säkerhetsanstalterna för sjöfarten erinrade lotsstyrelsen i skrivelse den 1 mars 1944 till investeringsutredningen, att 1938 och 1939 års riksdagar anvisat tillhopa 190 000 kronor för vissa förbättringar vid Hakens fyrplats på Vens ostsida och för nyanläggning av fyr på Vens sydsida. Dessa företag utfördes i anslutning till att elektrisk kraft blev tillgänglig på ön medelst sjökabel från fastlandet. De båda fyrplatserna utrustades med elektriska mistsignalinstrument, s. k. nautofoner, försedda med gemensam instrumentering vid Hakens fyrplats, där fyrpersonal finnes i motsats till vad som gäller beträffande fyren på Vens sydsida, som icke har ständig bevakning.

Styrelsen yttrade vidare.

Den nyssnämnda instrumenteringen vid Hakens fyrplats för de båda nautofonerna utfördes för en mycket obetydlig merkostnad på sådant sätt, att i framtiden jämväl en tredje nautofon, nämligen vid Vens fyrplats på öns västra sida, skulle kunna anslutas till och drivas från Haken. Härvid skulle endast behöva tillkomma en förbindelseledning över ön mellan de båda fyrplatserna samt ett nytt ljudinstrument med tillhörande ställning vid Vens fyrplats. Däremot skulle icke någon ny, tämligen kostbar instrumentering och ej heller något nytt reservkraftaggregat, avsett att användas vid förekommande strömavbrott på kraftnätet, behöva anskaffas.

Lotsstyrelsen framhöll de fördelar, som skulle vinnas genom ersättande av den vid Vens fyrplats år 1912 anlagda mistsirenanläggningen mot en elektrisk nautofonanläggning, vilka fördelar för sjöfartens del bestode däri, att mistljudet bleve fem à tio gånger starkare samtidigt som själva ljudinstrumentet kunde placeras på lämpligare plats i förhållande till farleden, och vilket för lotsverkets vidkommande innebure en årlig lönebesparing om ca 4 000 kronor genom att den nuvarande bemanningen vid fyrplatsen kunde minskas med en man.

I samband med anordnandet av en nautofonanläggning borde fyren, som nu vore placerad i en otidsenlig fyrlanternin på taket av ett bostadshus, överflyttas till ett fristående fyrtorn av betong med direkt anslutning till maskinhuset.

Kostnaden för nautofonanläggningen har av lotsstyrelsen beräknats till 45 000 och för det nya fyrtornet till 20 000 kronor eller sammanlagt till 65 000 kronor.

Företaget medtogs å beredskapsstat för budgetåret 1944/45 och ingick i investeringsutredningens förslag till investeringsreserv för budgetåret 1945/46.

Elektrifiering och halvautomatisering av Hållö fyr jämte mistsignalstation.

I skrivelse till Kungl. Maj:t den 31 augusti 1945 har lotsstyrelsen hemställt att å riksstat för budgetåret 1946/47 måtte anvisas erforderligt belopp, 95 000 kronor, till elektrifiering och halvautomatisering av Hållö fyr jämte mistsignalstation. Lotsstyrelsen har härom anfört följande.

Hållö fyrplats är belägen på västkusten strax söder om Smögen. I fyren, som anlades år 1842, utgöres ljuskällan av en år 1907 installerad apparat för fotogenglöd-

ljus. Mistsignalering har alltsedan år 1894 ägt rum vid platsen. År 1928 installerades såsom ersättning för förutvarande knallsignalapparat en elektrisk nautofonanläggning, vars kraftkälla utgöres av en på platsen uppställd, brännoljedriven generator. Nautofonanläggningen är en av lotsverkets äldsta, och dess ljudinstrument består till skillnad från alla övriga nu i drift varande anläggningar av blott en enhet, varför dess ljudstyrka är tämligen begränsad. Fyrplatsens bemanning utgöres av tre ordinarie befattningshavare, nämligen fyrmästare och två fyrvaktare.

Sedan elektrisk kraftledning för några år sedan framdragits till Smögen, äro betingelserna för en fullständig elektrifiering och halvautomatisering av fyrplatsen synnerligen gynnsamma. Kraftledning, delvis såsom sjökabel, skulle härvid framdragas från Smögen till Hållö för en kostnad av omkring 50 000 kronor, däri inberäknat kostnader för transformatorstation på Hållö m. m. Elektriskt ljus skulle då kunna införas i fyren och nautofonanläggningen anslutas till kraftnätet. Sistnämnda anläggning skulle i samband därmed kompletteras med en andra enhet samt ändras på sådant sätt, att den skulle kunna drivas utan ständig passning. Vidare skulle i den nya utrustningen ingå ett reservkraftaggregat, som automatiskt träder i funktion vid strömavbrott på kraftnätet, ävensom erforderliga alarmanordningar för att nattetid underrätta fyrpersonalen om eventuellt inträffande fel på fyr- eller mistsignalanläggning. Slutligen skulle elektrisk belysning installeras i tjänstelokaler och personalbostäder. Kostnaderna för dessa anskaffningar och arbeten beräknas till 45 000 kronor, varför den totala kostnaden för förslagets genomförande skulle komma att uppgå till 95 000 kronor.

Ett genomförande av förslaget komme att innebära väsentliga fördelar för sjöfarten. Fyrens ljusstyrka komme sålunda genom elektrifieringen att ökas från nuvarande 72 000 hefnerljus till minst 400 000 hefnerljus, innebärande en avsevärd ökning av fyrens lysvidd i disig luft. Mistsignalernas styrka och hörvidd komme även att ökas ej blott med anledning av ljudinstrumentets utökning till dubbla effekten utan även på grund därav, att två enheter hos ljudinstrumentet åstadkomma en sådan koncentration av ljudet i horisontalplanet, som icke kan erhållas med blott en enhet.

Sedan de nu föreslagna förändringarna vid Hållö fyrplats genomförts, torde bemanningen vid fyrplatsen kunna reduceras. Vakttjänstgöringen nattetid bör nämligen kunna indragas, enär apparaturen efter ändringarnas genomförande kan arbeta utan ständig tillsyn och besked om inträffande tjocka nattetid kan lämnas fyrpersonalen per telefon från den fyrplatsen närbelägna lotsutkiken i Smögen, där vakt hålles dygnet runt. Kostnaderna för elektrisk kraft för fyrplatsens behov bliva visserligen något högre än kostnaderna för nuvarande förbrukning av lysfotogen och brännoljor, beräknade efter förkrigspriserna, men till följd av personalminskningen kommer ändock en minskning av platsens driftkostnader att uppstå.

Kungl. Maj:t har emellertid (X ht., s. 116) funnit en beskärning av lotsstyrelsens anslagsäskanden nödvändig, varvid med medelsanvisningen till bl. a. detta företag måste anstå. Företaget har därför överförts till förslaget till investeringsreserv för budgetåret 1946/47 och för företaget har därvid räknats med ett anslagsbehov å beredskapsstat av 95 000 kronor.

Hamnar och vägar.

Förbättring av hamn- och vägförhållandena vid Järnäs lotsplats.

I årets statsverksproposition (X ht., s. 109—117) har till förbättring av hamn- och vägförhållandena vid Järnäs lotsplats, vilket företag kostnadsberäknats till 100 000 kronor, upptagits ett belopp av 50 000 kronor till ar-

betets påbörjande. I enlighet med förslag av lotsstyrelsen har företaget därjämte medtagits i investeringsreserven med ett belopp om 50 000 kronor.

Företaget har tidigare medtagits å beredskapsstat för budgetåret 1944/45 samt i investeringsutredningens förslag till investeringsreserv för budgetåret 1945/46.

Förbättring av hamnförhållandena vid Rödkallens lotsuppassningsställe under Luleå lotsplats.

I skrivelse den 1 mars 1944 till investeringsutredningen meddelade lotsstyrelsen, att hamnförhållandena vid Rödkallens lotsuppassningsställe under Luleå lotsplats, vore i behov av förbättring snarast möjligt. Vattendjupet i och utanför hamnen uppginge vid medelvatten till blott ca 2,2 m och kunde vid lågvattenstånd, som relativt ofta inträffar i denna del av Bottenviken, vara ända till 1,0 m lägre. Lotsstyrelsen framhöll vidare att, ehuru den största lotskuttern vid platsen hade ett maximalt djupgående av blott 1,10 m, sistnämnda vattendjup vid sjöhävning vore alldeles otillräckligt. Från Rödkallen, ett av landets större lotsuppassningsställen, ombesörjdes nästan all lotsning in till Luelå. Till belysande av lotsningens omfattning meddelade lotsstyrelsen, att lotspenningintäkten vid Luleå lotsplats under åren 1934—1938 i medeltal utgjorde ca 104 000 kronor per år och under åren 1940—1943 ca 290 000 kronor.

Lotsstyrelsen anförde i fortsättningen.

För att erhålla förbättrade hamnförhållanden är det nödvändigt att bygga ut en helt ny och större hamnbassäng innanför den nu befintliga och i skydd av den nuvarande hamnpiren. Den större och djupare hamnbassängen skulle bildas genom uppmuddring till 3,0 m djup och anläggandet av erforderliga kajer i form av stenfyllda timmerkistor till en längd av ca 50 m, varjämte ett större kajplan bör anordnas av de uppmuddrade massorna jämte slipanläggning för torrsättning av båtarna. Till förhindrande av muddermassornas bortspolning av sjön bör sluttskydd i form av stenglacis anordnas på tre sidor av det utfyllda kajplanet. Därjämte skulle en ny vägförbindelse i form av en stenfylld bank eller plankvandring av ca 150 m längd anordnas ut till den nya båthamnen.

Den nu befintliga västra hamnarmen, bestående av betongkasuner, måste skyddas mot isens åverkan genom en större stenfyllning, som åt hamninloppet till måste avgränsas genom ett antal stenfyllda timmerkistor. Slutligen måste omfattande muddringsarbeten utföras i tillfartsrännan från sjön in till hamnen. Denna ränna torde till större delen av sin längd, ca 250 m, böra göras ca 20 m bred och 3,0 m djup. För att med båtar vinna tillträde till den nya hamnen måste därjämte en av betongkasunerna, som bilda kaj i den gamla hamnen, avlägsnas. Kostnaderna för samtliga dessa arbeten kunna i avvaktan på närmare undersökningar på platsen anges till 150 000 à 200 000 kronor, varav ungefär halva kostnaden belöper sig på muddringsarbetena, som dock ej kunna någorlunda exakt beräknas förrän provmuddring kunnat verkställas. Med hänsyn till att man ej bör taga risken att stationera ett så dyrbart arbetsredskap som ett mudderverk ute vid Rödkallen, där detta ej kan beredas erforderligt skydd vid en uppträdande storm, kan man därstädes ej använda sig av mudderverk, utan torde muddringarna böra verkställas med anlitande av släpskopor eller dylikt.

Arbetet har av lotsstyrelsen beräknats taga minst två år i anspråk, och för första årets arbeten skulle ett belopp av 100 000 kronor erfordras.

Förslaget upptogs å beredskapsstat för budgetåret 1944/45 och ingick i förslaget till investeringsreserv för budgetåret 1945/46.

Förbättring av hamnförhållandena vid Rönnskärs lotsplats.

Lotsstyrelsen har i skrivelse den 1 mars 1944 till investeringsutredningen anfört följande.

Hamnförhållandena vid Rönnskärs lotsplats äro synnerligen otillfredsställande. Djupet i den nuvarande båthamnen uppgår i det djupaste partiet endast till knappa 1,9 m vid medelvatten, och djupgåendet för den stora lotskuttern utgör normalt ca 1,25 m. Vid nordliga stormar uppträder ofta i norra delen av Bottenviken mycket lågt vattenstånd, ända till 1,0 m under det normala. Stora kuttern måste då förläggas i boj på Kinnbäcksfjärden, ca 2 distansminuter från lotsplatsen; den kan därvid nås endast genom användandet av småbåtar. Tjänsten för lotsarna blir härigenom mycket försvårad, varjämte onödig tidsutdräkt vållas för färden ut till lotssökande fartyg. En förbättring av hamnförhållandena är därför i hög grad av behovet påkallad. För detta ändamål bör en helt ny hamnbassäng anordnas utanför den nu befintliga, där vattendjupet uppgår till 3 à 4,5 m. Härvid måste från en befintlig stenpir utläggas ett antal stenfyllda timmerkistor som vågbrytare till en total längd av ca 50 m. Med hänsyn till förekommande kraftig isskjutning böra kistorna delvis plankklädas som skydd mot isens nötning och givas stora dimensioner. Därjämte måste stora utfyllningar av sten utföras för att bära av isen, så att den ej får så stor kraft mot kistorna. Slutligen måste en del stenrensning under vattnet företagas för att skapa bättre utrymme i hamninloppet. Under förutsättning att stenrensningsarbeten ej behöva komma till utförande i större utsträckning än vad hittills utförda undersökningar utvisa, kan kostnaden för ovannämnda arbeten beräknas till 100 000 kronor.

Företaget upptogs å beredskapsstat för budgetåret 1944/45 och ingick i förslaget till investeringsreserv för budgetåret 1945/46.

Förbättring av hamnförhållandena vid Skags lotsuppassningsställe under Örnsköldsviks lotsplats.

Vid Skags lotsuppassning, belägen på Stora Harskäret ca 11 distansminuter ostsydost om Örnsköldsvik, vore hamnen enligt vad lotsstyrelsen meddelat i skrivelse till investeringsutredningen den 15 november 1944 nästan obrukbar, enär lotsbåtarna vid hårt värder och vissa vindar ej kunde taga sig ut ur eller in i hamnen, på grund av att vattendjupet i inloppet till densamma blott utgjorde ca 2 meter vid medelvatten. Den innanför liggande hamnbassängen vore däremot 3 meter djup. Lotsarna måste därför ständigt passa vädret och vid annalkande storm, innan sjöhävningen i hamninloppet blivit alltför svår, föra lotskuttern ur hamnen och förlägga densamma vid en brygga på en annan plats å stora Harskäret. Vattendjupet vid sistnämnda brygga började dock numera likaledes bliva otillräckligt till följd av landhöjning och uppgrundning. En förbättring av hamnförhållandena vid lotsplatsen borde därför komma till stånd. Då lotshamnens hamnbassäng vore tillräckligt djup samt erbjöde det bästa skyddet mot sjön, borde enligt lotsstyrelsens mening dylik förbättring lämpligen åvägabringas genom muddring och undervattenssprängning i lotshamnens inlopp till ett djup av

minst 3,5 meter vid medelvatten. Samtidigt härmed borde båtbryggan i lotshamnen repareras. Kostnaden för dessa arbeten beräknades till 40 000 kronor.

Företaget kvarstår oförändrat från förslaget till investeringsreserv för budgetåret 1945/46.

Förbättring av hamn- och vägförhållandena vid Björns fyrplats.

I skrivelse den 1 mars 1944 till investeringsutredningen anförde lotsstyrelsen följande rörande behovet av förbättrade hamn- och vägförhållanden vid Björns fyrplats.

Lotsstyrelsen får vidare föreslå anläggandet av en ny hamn vid fyrplatsen. Den nuvarande hamnen, som använts sedan fyrplatsen år 1859 anlades, har under årens lopp blivit så uppgrundad, att den är otjänlig för sitt ändamål. Hamn bör därför anordnas på annan plats, där större vattendjup kan erhållas. Arbetena skulle härvid huvudsakligen bestå i upprensning av hamninloppet, utläggandet av några stenfyllda timmerkistor som vågskydd och landningsbrygga, anordnandet av en båtslip i den nya hamnen samt anläggandet av väg från den nya hamnen till fyren och bostäderna.

Vid detaljplaneringen av detta arbete hade det enligt vad lotsstyrelsen i skrivelse den 15 november 1944 till investeringsutredningen meddelat befunnits, att en viss utvidgning av arbetet vore erforderligt. Antalet stenkistor för hamnanläggningen måste nämligen väsentligt utökas för att hamnarmen skulle nå ut till erforderligt vattendjup, ca 2 meter vid medelvatten. Den sammanlagda längd av hamnarmen, som härför erfordrades, vore ca 40 meter. Vidare borde en ca 100 meter lång, 0,5 meter hög och 2 meter bred vägbank anläggas närmast hamnen, varjämte planeringsarbetena vid hamnen måste göras mera omfattande än tidigare ansetts erforderligt, för att ej vattnet vid storm och högvatten skulle översvämma hamnplanen och vägpartiet närmast hamnen. Sammanlagda kostnaden för hamn- och väganläggningarna vid fyrplatsen komme enligt i anslutning till detaljplaneringen upprättad kostnadsberäkning att belöpa sig till 50 000 kronor.

Företaget medtogs i beredskapsstaten för budgetåret 1944/45 och omnämndes i samband därmed av investeringsutredningen under rubriken Anordnande av ny fyr vid Björns fyrplats m. m. I förslaget till investeringsreserv för budgetåret 1945/46 har arbetet upptagits såsom särskilt företag.

Förbättring av hamnförhållandena vid Svartklubbens lotsplats samt anläggande av väg och brygga å Singö.

I skrivelse den 1 mars 1944 till investeringsutredningen anförde lotsstyrelsen beträffande hamnförhållandena vid Svartklubbens lotsplats.

Vid Svartklubbens lotsplats, som är belägen på en mindre ö i havsbandet utanför Singö omkring 15 distansminuter sydost om Öregrund, tjänstgöra sju befattningshavare. På samma ö som lotsplatsen ligger Svartklubbens fyrplats, vid vilken personalen utgöres av tre befattningshavare. Lotspersonalen är bosatt på Singö, medan fyrpersonalen har sina bostäder å Svartklubben.

För lotspersonalens behov finnes å Svartklubben en brygga, som är byggd år 1927. På grund av otillräcklig längd lämnar bryggan icke erforderligt skydd för den nuvarande båtmaterielen. För erhållande av en tillfredsställande hamn vid lotsplatsen får styrelsen föreslå, att bryggan förlänges omkring 15 m, att vattendjupet innanför bryggan ökas genom muddring, att en omkring 15 m lång kaj anordnas längs stranden syd om nuvarande bryggan samt att sten påfylles norr om bryggan till skydd mot sjön. Kostnaden för nu nämnda arbeten beräknas till 35 000 kronor.

I detta sammanhang upptog lotsstyrelsen vidare frågan om förbättring av den till Svartklubben förlagda personalens landförbindelser med Singö. Under det att Svartklubben låge öster om Singö, vore den egentliga bebyggelsen på denna ö belägen på dess västra sida, där lotspersonalen hade sina bostäder och där post och proviant hämtades. Färderna mellan Svartklubben och Singö måste företagas med båt vanligen till västra sidan av ön, men vid ogynnsamma is- och väderleksförhållanden nödgades personalen att från Svartklubben söka sig i land på östra sidan av Singö, varest av ålder funnes en tilläggsplats, den s. k. gamla lotshamnen, belägen på en holme, skild från Singö allenast av ett smalt, grunt sund. Enär lotshamnen emellertid saknade vägförbindelser med västra sidan av Singö, föreslog lotsstyrelsen, att en väg av enkel beskaffenhet iordningställdes från lotshamnen fram till landsvägen vid Backby å Singö, ett avstånd av omkring 1 300 m. På denna sträcka funnes till en längd av omkring 900 m närmast Backby en skogsväg, som endast behövde rustas upp, under det att närmast lotshamnen helt ny väg måste anläggas till en längd av omkring 400 m jämte en vägbank över det förut nämnda smala sundet. Vid den gamla lotshamnen borde vidare en mindre brygga uppföras.

Styrelsen hade beräknat kostnaden för arbetena å Singö till 25 000 kronor. Den sammanlagda kostnaden för företaget skulle således utgöra 60 000 kronor.

Företaget ingick i beredskapsstaten för budgetåret 1944/45 och i förslaget till investeringsreserv för budgetåret 1945/46.

Förbättring av hamnförhållandena vid Furusunds lotsplats.

Enligt vad lotsstyrelsen meddelat vore vid Furusunds lotsplats, belägen på norra delen av ön Yxlan i Stockholms skärgård, lotsarnas båtslip samt platsens prickupplag, varest ett hundratal prickar förvarades, förlagda till ett strandområde beläget ca 1 000 meter norr om lotsuppassningshuset och lotshamnen. För angöring av detta strandområde med båtar från sjön funnes inga särskilda anordningar, varför båtarna finge landa vid stranden, när prickar eller fönödenheter för båtarna skulle lossas eller avhämtas. Härigenom bleve emellertid det dyrbara båtmaterialet utsatt för onödig förslitning, varjämte lastnings- och lossningsarbetet bleve synnerligen besvärligt och tidsödande.

För avhjälpandet av dessa olägenheter borde å nämnda område anordnas en båtbrygga av ca 15 meters längd ut till erforderligt vattendjup, ca 3,0 meter vid medelvatten. Strandområdet borde därjämte utökas genom att av-

schaktning av en hög jordslänt verkställdes inom området samt genom utfyllning av schaktmassorna, så att en större kajplan bildades i och för prickupplag. Härjämte borde en spontkaj anordnas utanför det utfyllda området och vidare en förrådsbod uppföras för förnödenheter och inventarier till lotsbåtarna. Kostnaden för dessa arbeten beräknades till 25 000 kronor.

Detta företag ingick även i förslaget till investeringsreserv för budgetåret 1945/46.

Förbättring av hamnförhållandena vid Grönskärs fyrplats.

Lotsstyrelsen har beträffande detta företag framhållit, att vid Grönskärs fyrplats, belägen på ön Grönskär ca 4 distansminuter öster om Sandhamn, vore anställda en fyrmästare, en fyrvaktare samt ett extra fyrbiträde under semester, sjukdom eller annat förfall för den ordinarie personalen.

Hamnförhållandena vid platsen vore mycket otillfredsställande, i det att vattendjupet i hamnen och hamninloppet för närvarande blott uppginge till 1,0 meter vid medelvatten, oaktat upprensning genom muddring skett ett flertal gånger. Det nuvarande bottenskiktet vore emellertid så hårt, att någon ytterligare muddring ej kunde ske. Den upprensning, som nu ånyo borde komma till stånd, måste därför utföras genom torrläggning av hamnen medelst fångdammar, varefter sprängning och utgrävning av densamma skulle verkställas till erforderligt vattendjup, ca 2,0 meter vid medelvatten. I samband med torrläggningen borde en mindre tilläggsplats byggas vid ena sidan av hamnbassängen. Kostnaden för dessa arbeten beräknades till 30 000 kronor.

Företaget kvarstår oförändrat från förslaget till investeringsreserv för budgetåret 1945/46.

Förbättring av hamnförhållandena vid Dalarö lotsplats.

Vid Dalarö lotsplats i Stockholms södra skärgård vore enligt lotsstyrelsen hamnförhållandena mindre tillfredsställande. Som tilläggsplats för lotsplatsens tjänstebåtar, lotsverkets tjänstefartyg och i viss mån även för marinens fartyg funnes anlagd en ca 30 meter lång träkaj, belägen invid farleden mitt för lotsuppassningshuset. Vattendjupet längs kajen varierade mellan 2,0 och 2,5 meter, vilket vore otillräckligt. På det grundaste stället sköte en bergrygg upp, men i övrigt utgjordes botten av hård pinnmo. Det hände ofta, att de båtar som låge förtöjda vid kajen höggo i botten. Vattendjupet utmed kajen borde lämpligen genom bortsprängning av nämnda bergrygg och genom muddring ökas, så att närmast invid kajen erhölles ett djup av minst 3 meter och på ett avstånd av 3 meter från kajen ett djup av 4 meter. I samband med dessa arbeten borde kajen och därtill ansluten kajplan, vilken liksom kajen vore av träkonstruktion, bliva föremål för reparation. Kostnaden för dessa arbeten beräknades till 25 000 kronor.

Företaget kvarstår oförändrat från förslaget till investeringsreserv för budgetåret 1945/46.

Förbättring av väg vid Landsorts lotsplats.

Vid Landsorts lotsplats, belägen på ön Öja i sydligaste delen av Stockholms skärgård, funnes enligt vad lotsstyrelsen meddelat för lotsarnas behov tre skilda hamnplatser på olika sidor av ön, vilka användes alternerande allt efter vind- och väderleksförhållandenas växlingar. En av hamnplatserna vore belägen vid den s. k. Skravleviken på västsidan av öns norra del. Vägen från hamnen vid Skravleviken till uppassningshuset och lotsarnas bostäder, vilken hade en längd av ca 3 km, vore av synnerligen primitiv beskaffenhet. Den ginge på flera ställen fram över sank mark och bleve där ofta översvämmad vid regn, enär all dränering saknades. Vägbanan vore till större delen av mycket lös beskaffenhet, och på vissa avsnitt förekomme svåra backar och tvära krökar i bergig terräng. Vägen borde därför förbättras genom hårdgöring av vägbanan och genom anordnande av dräneringsdiken och vägtrummor, där så erfordrades, varjämte en del backar och krökar borde utjämnas och rätas genom bortsprängning av vissa bergpartier. Kostnaden för dessa arbeten hade beräknats till 15 000 kronor.

Detta företag medtogs jämväl i förslaget till investeringsreserv för budgetåret 1945/46.

Förbättring av hamnförhållandena vid Östergarns fyrplats.

I skrivelse den 1 mars 1944 till investeringsutredningen anförde lotsstyrelsen.

Östergarns fyrplats är belägen på Östergarns holme ca 2 distansminuter utanför Gotlands östkust. I samband med fyrplatsens flyttning från västra till östra delen av holmen anlades år 1918 i den s. k. södra bukten en ny båthamn, vilken nu i regel användes av fyrfolket. Hamnen består av en ca 25 lång betongbrygga på träkistor. På grund av hamnens utsatta läge kan fyrplatsens tjänstebåt ej alltid ligga förtöjd vid bryggan utan måste dragas upp på en slip, så snart dåligt väder är i annalkande. Hamnen är grund, och då dessutom stenar ofta föras in i densamma vid grov sjö under vissa vindförhållanden, är det många gånger förenat med stor risk att gå in i densamma med fyrbåten, vilken stöter i bottnen redan vid ganska liten sjöhävning. Vid vissa vindar är det till och med omöjligt att angöra hamnen. Av denna anledning har på öns norra sida anlagts en mindre nödhamn i form av en betongbrygga med slipanordning. Själva hamnbassängen är dock så smal, att fyrbåten ej kan vända i densamma. Vattendjupet är dessutom ringa. På grund av de dåliga hamnförhållandena på ön utsätter sig personalen ofta för stora risker, speciellt om det blåser upp under landresor. Vederbörande vill ju ej gärna stanna i land i onödan, även om det blåser ganska hårt, utan önskar i allmänhet snarast möjligt komma tillbaka till fyrplatsen och hemmet.

På grund av vad sålunda framförts ansåg lotsstyrelsen det nödvändigt att hamnförhållandena vid Östergarns fyrplats förbättrades. Detta skulle enligt lotsstyrelsens ursprungliga förslag lämpligen ske på följande sätt. Södra hamnen bottenrensades, varvid undervattenssprängning delvis måste ske. Hamnarmen förlängdes därefter ca 10 m genom utläggande av stenkistor, vilka avtäcktes med betong och förseddes med parapet av betong. Norra hamnen bottenrensades, fördjupades och förstorades medelst sprängning till sådan omfattning, att fyrplatsens båt obehindrat kunde vända i densamma. Dessutom utfördes en mindre vågbrytare mellan ett par skär intill hamnplatsen.

Vid sedermera företagen detaljplanering av ifrågavarande arbeten hade emellertid enligt vad lotsstyrelsen i skrivelse den 15 november 1944 till investeringsutredningen meddelat befunnits, att förbättring av södra hamnen icke vore möjlig att utföra till rimlig kostnad, enär erforderligt vattendjup — 2,5 à 3 m under medelvattenytan — uppnåddes först på mycket stort avstånd från land. Lotsstyrelsen yttrade vidare i denna fråga.

Bottnen vid detta hamnläge är täckt av ett tunt lager lösa stenar, under vilket kalkberget omedelbart vidtager. En fördjupning av hamnen finge därför till största delen utföras genom undervattenssprängning och skulle sålunda ställa sig mycket dyrbar. Vidare kan befaras, att hamnen efter dylik fördjupning snart nog skulle grundas upp på nytt, enär det stenlagar, varmed botten och jämväl stranden vid denna plats äro belagda, vid sjöhävning lätt råkar i rörelse och därvid igenfyller förefintliga fördjupningar i bottnen. Sagda förhållande skulle medföra ofta återkommande behov av muddring i en på angivet sätt fördjupad hamnbassäng i den nuvarande södra hamnen. Ungefär 400 meter söder om denna finnes emellertid en plats, som är väl lämpad för en hamnanläggning. Vattendjupet är här tillräckligt strax utanför strandkanten, och bottnen består av berg, varför någon risk för uppgrundning icke förefinnes. Enligt lotsstyrelsens mening bör på denna plats anläggas en ny hamn, bestående av en ca 30 meter lång hamnarm med sträckning ungefär vinkelrätt mot stranden och med en ca 15 meter lång vinkelarm i den yttre änden. Härjämte bör en mindre vågbrytare anordnas strax norr om hamnen. Såväl hamnarmarna som vågbrytaren böra utgöras av stenfyllda träkistor. Utöver dessa anläggningar erfordras uppförande av en båtslip samt byggande av en ca 400 meter lång rälsbana såsom fortsättning på en redan befintlig dylik bana, ledande från fyrplatsen till den nuvarande södra hamnen och använd för materialtransporter.

Kostnaden för samtliga nu berörda arbeten jämte förbättring av norra hamnen på sätt av lotsstyrelsen angivits i förslaget till investeringsreserv för budgetåret 1944/45 har av styrelsen beräknats till 60 000 kronor, varav 6 000 kronor för slipanläggningen och rälsbanan.

Företaget har tidigare upptagits å beredskapsstat för budgetåret 1944/45 och i investeringsutredningens förslag till investeringsreserv för budgetåret 1945/46.

Anläggning av väg till Ölands södra uddes fyrplats.

I skrivelse till investeringsutredningen den 15 november 1944 framhöll lotsstyrelsen, att vid Ölands södra uddes fyrplats vore anställda tre befattningshavare, som med sina familjer bebodde vid fyrplatsen uppförda boningshus. Den yttersta delen av Ölands södra udde kring fyrbyggnaden hade av ålder disponerats för fyrplatsens behov. För dess förbindelse med allmänna vägnätet funnes en väg av ca 4,5 km längd från fyrplatsen till Ottenby gård, beträffande vilken lotsstyrelsen yttrade.

Denna vägförbindelse utgöres icke av någon anlagd väg i egentlig mening. Endast sådana åtgärder, som erfordrats för att erhålla en för gångtrafik och hästskjutsar nödtorftigt användbar väg, hava vidtagits. Å sträckan närmast fyrplatsen går sålunda vägen till en längd av 4 km direkt på kalkberget utan att någon nämnvärd planering eller några dräneringsanordningar kommit till utförande. Å sträckan närmast Ottenby gård går vägen fram i jordterräng och här hava några gånger grus och bindjord pålagts. Denna sträcka är emellertid särskilt besvärlig ur trafiksynpunkt. Genom den tunga trafiken från och till gården och på grund av att gårdens

stora kreatursbesättning, uppgående till flera hundra djur, under den varma årstiden här dagligen passerar fram och tillbaka, har vägbanan blivit i hög grad sönderkörd samt upptrampad och bemängd med kreatursspillning. Efter nederbörd är vägbanan härstädes så lös, att nästan all trafik omöjliggöres. Särskilt höst, vinter och vår äro förhållandena mycket svåra.

Ifrågavarande vägförbindelse, som ursprungligen endast torde hava nyttjats för fyrplatsens behov, anlitades sommartid under åren närmast före krigsutbrottet för den alltmera tilltagande turisttrafiken till fyrplatsen. Förutom fyren gällde turistbesöken vid platsen, det därstädes synnerligen livliga fågellivet samt badning vid havsstranden. Det beräknas, att fyrplatsen varje sommar under nämnda tid besökts av 2 000—3 000 turister. En stor del av dessa färdades i automobil, och under senare delen av 1930-talet torde omkring 300 automobiler årligen hava trafikerat vägen. På grund av denna trafik har vägen blivit sönderkörd och är numera tidvis nära nog oframkomlig. På vägen har tidigare jämväl framförts turistomnibussar, men denna trafik, liksom även till stor del biltrafiken i övrigt, har upphört under kriget. Det kan emellertid med säkerhet förutsägas, att trafiken med motorfordon efter kriget kommer att återupptagas, och det är att förmoda, att trafikintensiteten kommer att bliva ännu större än tidigare.

På grund av vägens dåliga beskaffenhet ansåg lotsstyrelsen erforderligt, att densamma snarast möjligt iordningställdes, så att bättre vägförbindelse erhölles för bland annat transporter för fyrens behov, för personalens resor efter proviant och post och för barnens skolgång. Därest vägen allenast komme att trafikeras för lotsverkets räkning, skulle densamma kunna iordningställas och underhållas för en jämförelsevis låg kostnad. Vidtoges emellertid endast sådana enkla anordningar, som krävdes för lotsverkets behov, skulle vägen efter turisttrafikens återupptagande inom kort ånyo bliva sönderkörd och otrafikabel. Med hänsyn härtill vore det enligt lotsstyrelsens förmenande erforderligt, att en sådan vägförbindelse anordnades, som verkligen förmådde att tåla belastningen av all den trafik, som normalt kunde beräknas förekomma därstädes. Lotsstyrelsen hade tidigare hos länsstyrelsen i Kalmar län gjort ett flertal framställningar i syfte att erhålla medverkan från det allmänna vägväsendets sida till åstadkommande av en dylik vägförbindelse. Enligt vad lotsstyrelsen från väg- och vattenbyggnadsstyrelsen numera inhämtat vore det emellertid icke möjligt att inrymma företaget inom flerårsplanen för nyanläggning av bygdevägar inom Kalmar län för tiden fram till och med år 1947. Lotsstyrelsen, som för sin del ansåge, att denna väganläggning borde komma till stånd snarast möjligt, hade därför upptagit detta arbetsobjekt bland de företag, som lämpligen borde ingå i investeringsreserven för lotsverket. Kostnaderna för en mot behovet svarande väganläggning — med 3 meters vägbredd jämte mötesplatser — finge vid nuvarande prisläge beräknas till i runt tal 85 000 kronor.

Företaget kvarstår oförändrat från förslaget till investeringsreserv för budgetåret 1945/46.

Anordnande av ny båtbrygga m. m. vid Aspö lotsplats.

I skrivelse den 1 mars 1944 till investeringsutredningen meddelade lotsstyrelsen, att hamnförhållandena vid Aspö lotsplats, belägen på en ö med samma namn strax utanför Karlskrona, vore otillfredsställande, enär tillräck-

ligt kajutrymme för lotsarnas båtar för närvarande ej funnes innanför den befintliga hamnpiren i båthamnen därstädes. Efter en närmare redogörelse för utrymmena i hamnen och behovet av utökade förtöjningsplatser för vissa mindre båtar framhöll lotsstyrelsen, att dylika på lämpligaste sätt kunde erhållas genom anordnandet av en ny vinkelarm ut från den befintliga hamnpiren i lotshamnen, vilken vinkelarm skulle givas en längd av ca 25 m och utföras av stenfyllda träkistor. Dessutom borde stenfyllningen på utsidan av den befintliga stora vågbrytaren kompletteras på flera ställen.

Lotsstyrelsen har beräknat kostnaden för ifrågavarande arbeten till 35 000 kronor.

Företaget har tidigare medtagits å beredskapsstaten för budgetåret 1944/45 och i förslaget till investeringsreserv för budgetåret 1945/46.

Reparation av strandskydden vid Vens fyrplats.

Lotsstyrelsen meddelade i skrivelse den 15 november 1944 till investeringsutredningen, att vid Vens fyrplats befintliga strandskydd, vilka utförts under åren 1884—85, i huvudsak utgjordes av 6 st. 20 meter långa pirar av pålvirke, sten och betong, vilka med ca 60 meters mellanrum sträckte sig ut i sjön vinkelrätt mot stranden nedanför fyrplatsen. I varje mellanrum mellan pirarna och parallellt med dessa fanns därjämte en rad tätt nedslagna pålar. Strandskydden hade till uppgift att dämpa vågorna och därigenom förebygga underminering och skred i den härstädes ca 20 meter höga, av sandblandad lera bestående strandbrinken. Då fyrplatsen var belägen på själva krönet av strandbrinken, skulle ett skred i densamma kunna medföra, att hela platsen med därtill hörande anläggningar rasade ut i sjön. Verkställd undersökning av strandskydden hade givit vid handen, att samtliga pirar och pålrader inom en nära framtid måste grundligt repareras, enär de eljest löpte fara att helt raseras. Pålvirket i pirar och pålrader borde härvid utbytas mot betongspont, varjämte pirarna borde avtäckas med betonggjutning. Dessutom borde i strandskyddens östra del en längsgående betongspont anordnas utmed en ca 100 meter lång sträcka av stranden. Sedan reparationsbehovet sålunda blivit närmare fastställt, beräknades kostnaden för erforderliga arbeten till 50 000 kronor.

Detta företag har medtagits i beredskapsstaten för budgetåret 1944/45 och i investeringsutredningens betänkande rörande denna investeringsreserv omnämnts under rubriken Förbättring av mistsignaleringen samt anordnande av nytt fyrtorn och reparation av strandskydden vid Vens fyrplats. I förslaget till investeringsreserv för budgetåret 1945/46 har arbetet upptagits som särskilt företag. I samband därmed hade den ursprungligen beräknade kostnaden reviderats.

Förbättring av hamnförhållandena vid Falkenbergs lotsplats.

I skrivelse till Kungl. Maj:t den 31 augusti 1945 har lotsstyrelsen hemställt att å ordinarie stat för nästa budgetår måtte anvisas 20 000 kronor till förbättring av hamnförhållandena vid Falkenbergs lotsplats. Lotsstyrelsen har lämnat följande motivering.

För lotsningstjänsten vid Falkenbergs lotsplats användes en större motorkutter, vilken nu måste förtöjas vid ett enkelt s. k. pålverk bestående av 4 stycken pålar, nedslagna invid farledsrännan in till Falkenbergs hamn i närheten av ett lotsverket tillhörigt prickskjul. Denna anordning erbjuder dock intet skydd för kuttern mot vågorna från sjön och från förbipasserande fartyg, varför risk föreligger, att kuttern, om den icke är föremål för ständig tillsyn, kan komma till skada genom att slås mot pålverket, varjämte förtöjningsgodset blir utsatt för onormal förslitning.

För avhjälpande av dessa olägenheter bör vid sidan av farledsrännan invid den nuvarande förtöjningsplatsen en mindre hamnbassäng uppmuddras, som på två sidor förses med ett tätt pålverk av sammanlagt ca 25 meters längd som vågskydd. Strandsläntén måste i och för muddringen förstärkas genom en stödspont. Till förvaring av inventarier och förbrukningsartiklar för kuttern behöver härjämte uppföras en materialbod. Kostnaden för samtliga arbeten beräknas till 20 000 kronor, varav 3 000 kronor till materialboden.

Lotsstyrelsens ovannämnda framställning har icke bifallits av Kungl. Maj:t, som funnit det nödvändigt att föreslå en beskärning av styrelsens äskanden, varvid medelsanvisningen å riksstaten beträffande ifrågavarande företag skulle uppskjutas (1946 års statsverksproposition X ht., s. 116).

Företaget ingick i investeringsutredningens förslag till investeringsreserv för budgetåret 1945/46 och föreslås jämväl ingå i reserven för nästkommande budgetår.

Lotsuppassningshus.

Om- och tillbyggnad av uppassningshuset vid Rödkallens lotsuppassning under Luleå lotsplats.

Beträffande behovet av om- och tillbyggnad av uppassningshuset vid Rödkallens lotsuppassning anförde lotsstyrelsen i skrivelse den 1 mars 1944 till investeringsutredningen följande.

Vid Luleå lotsplats är lotsuppassning anordnad dels i Luleå, dels på Rödkallen, en ö i yttersta havsbandet ca 18 distansminuter söder om Luleå. Personalen vid lotsplatsen utgöres av en överlots, tio lotsar, två icke-ordinarie lotsar och en båtman. För uppassningen på Rödkallen finnes ett mindre uppassningshus, inrymmande allenast ett rum och kök, vilket är alldeles otillräckligt med hänsyn till det stora antalet befattningshavare, som på en gång uppehåller sig på Rödkallen (upp till tio man). På Rödkallen övernatta lotsarna för närvarande i allmänhet i av dem ägda stugor och använda endast uppassningshuset för vakttjänstgöringen. En sådan ordning är dock otillfredsställande, särskilt under den kalla årstiden, då lotsarnas stugor nästan ständigt måste hållas uppvärmda, med påföljd att stor bränsleåtgång uppstår, i synnerhet som stugorna delvis äro ganska primitivt byggda. En koncentration av personalens förläggning skulle dessutom underlätta tjänsten. Uppassningshuset bör därför tillbyggas, så att hela den till Rödkallen förlagda personalstyrkan kan där beredas logi. För en rationell uppassning kräves vidare att utkiksförhållandena vid platsen förbättras. För närvarande hålles utkik till sjöss från taket av en omkring 50 m från uppassningshuset belägen byggnad; upp till taket leder en öppen stege. Härigenom blir särskilt vid dålig väderlek och kyla vakttjänstgöringen onödigt påfrestande.

Med hänsyn till det anförda borde enligt lotsstyrelsen det nuvarande uppassningshuset förses med en tornliknande tillbyggnad i fyra vågningar, innehållande sovhytter för hela personalstyrkan och ett vaktrum högst upp

samt en källarvåning. Det nuvarande uppassningshuset borde därvid renoveras och apteras till kök och dagrum. Kostnaden för tillbyggnaden beräknades belöpa sig till 40 000 kronor och kostnaden för ombyggnaden av det befintliga huset till 15 000 kronor. Sammanlagda kostnaden för genomförande av ifrågavarande förslag skulle alltså uppgå till 55 000 kronor, varav för inventarier beräknats ett belopp av 4 000 kronor.

Företaget medtogs å beredskapsstat för budgetåret 1944/45 och ingick i investeringsutredningens förslag till investeringsreserv för budgetåret 1945/46.

Om- och tillbyggnad av uppassningshuset vid Rönnskärs lotsplats.

I skrivelse till investeringsutredningen den 1 mars 1944 anförde lotsstyrelsen beträffande behovet av om- och tillbyggnad av uppassningshuset vid Rönnskärs lotsplats.

Vid Rönnskärs lotsplats är lotsuppassning anordnad dels i Piteå, dels å Rönnskär, en ö belägen omkring 18 distansminuter söder om Piteå. Personalen utgöres av en lotsförman, fyra lotsar, en icke-ordinarie lots och en båtman. Under seglationstiden är tjänstgöringen i regel så ordnad, att alltid en lots skall finnas till hands i Piteå för utlotsningen, medan övriga lotsar, i den mån de ej äro på lotsning, äro förlagda på Rönnskär. På Rönnskär finnes ett uppassningshus, uppfört år 1849. Huset, som endast innehåller rum och kök, är alltför litet för att den på Rönnskär förlagda personalen skall kunna beredas logi därstädes. Hittills hava lotsarna använt lotsuppassningshuset endast för vakttjänstgöringen men i övrigt under uppehåll å Rönnskär vistats och övernattat i dem enskilt tillhöriga stugor. En dylik förläggning är dock särskilt under den kalla årstiden olämplig, icke minst med hänsyn till att ett stort antal hus på samma plats därigenom måste hållas uppvärmda samtidigt. Detta medför extra arbete och drager onödigt stora bränslekostnader, särskilt som de av lotsarna ägda stugorna endast äro byggda som sommarstugor. En koncentration av personalens förläggning till ett enda hus skulle dessutom vara till gagn för tjänsten.

Styrelsen föreslog därför, att uppassningshuset skulle förses med en tillbyggnad i två våningar, inrymmande sovhytter och ett vaktrum, det senare förlagt i övre våningen, samt en källarvåning. I samband härmed borde det befintliga lotsuppassningshuset ombyggas och restaureras. Kostnaden för tillbyggnaden beräknades till 25 000 kronor och för ombyggnad av det befintliga lotsuppassningshuset till 15 000 kronor. Sammanlagda kostnaden för genomförande av ifrågavarande förslag skulle alltså belöpa sig till 40 000 kronor, i vilket belopp ingår kostnad för inventarier med 3 000 kronor.

Företaget medtogs å beredskapsstat för budgetåret 1944/45 och kvarstår oförändrat från förslaget till investeringsreserv för budgetåret 1945/46.

Om- och tillbyggnad av uppassningshuset vid Söderarms lotsplats.

I fråga om behovet av om- och tillbyggnad av uppassningshuset vid Söderarms lotsplats anförde lotsstyrelsen i skrivelse den 1 mars 1944 till investeringsutredningen följande.

Vid Söderarms lotsplats, belägen på en ö i havsbandet i Stockholms norra skärgård, ca 16 distansminuter nordost om Norrtälje, äro anställda en lotsförman, två ordinarie lotsar, en icke-ordinarie lots och ett båtbiträde. Vid platsen finnes ett uppassningshus, som uppförts år 1863 och tillbyggts åren 1885 och 1927. Då personalen icke har några bostäder vid Söderarm, måste befattningshavarna vid tjänstgöring

därstädes övernatta i uppassningshuset, som alltså måste inrymma sovplatser för personalen. Uppassningshuset, som är dragigt och kallt samt mycket otidsenligt, är i behov av en genomgripande upprustning, varjämte särskilda sovhytter böra anordnas för de olika befattningshavarna, varför rumsindelningen behöver omändras. Värmeledning bör dessutom installeras i huset. Kostnaden för ifrågavarande arbeten beräknar styrelsen till 20 000 kronor, därav 1 500 kronor till nya inventarier.

Företaget medtogs tidigare å beredskapsstat för budgetåret 1944/45 samt i förslaget till investeringsreserv för budgetåret 1945/46.

Om- och tillbyggnad av uppassningshuset vid Furusunds lotsplats.

Vid Furusunds lotsplats vore, enligt vad lotsstyrelsen anfört i skrivelse den 15 november 1944 till investeringsutredningen, anställda en lotsförman, åtta lotsar, en extra lots och en båtman. Uppassningshuset, som ursprungligen uppförts år 1884 och tillbyggts år 1927, utgjordes av en tvåvåningsbyggnad, innehållande ett vaktrum, ett kombinerat dagrum och kök, ett sovrum med 6 sängplatser för den vaktfria personalen, ett sovrum med 10 sängplatser för lotsar från andra platser samt diverse skåp- och förrådsutrymmen för platsens lotsar. De befintliga sovrummen måste bland annat av hygieniska skäl anses otillräckliga. Sovutrymmena borde därför utökas genom anordnandet av ett antal mindre sovhytter. Dessutom erfordrades följande nya lokaler, nämligen ett förmansrum, ett rum för båtman och extra personal samt ett tvättrum. Vidare borde värmeledning installeras. De sålunda erforderliga förbättringarna nödvändiggjorde en relativt omfattande till- och ombyggnad av det befintliga huset i samband varmed en del sprängningsarbeten måste utföras på tomten. Kostnaden härför beräknades till 50 000 kronor varav 4 000 kronor till nya inventarier.

Företaget kvarstår oförändrat från förslaget till investeringsreserv för budgetåret 1945/46.

Om- och tillbyggnad av uppassningshuset vid Ystads lotsplats.

Enligt vad lotsstyrelsen anfört i skrivelse den 15 november 1944 till investeringsutredningen vore vid Ystads lotsplats anställda en lotsförman, två ordinarie lotsar och en extra ordinarie lots. Uppassningshuset vid platsen, som uppfördes år 1926, utgjordes av en envåningsbyggnad, innehållande ett vaktrum samt ett rum, vilket användes som lotskontor och tjänsterum för lotsförmannen. Huset erbjöde i sitt nuvarande skick icke tillräckliga utrymmen och motsvarade ej heller nutida krav på hygien och bekvämlighet. Avsevärda förbättringar vore därför nödvändiga. Sålunda borde särskilda sovhytter för den vaktfria personalen och för främmande lotsar samt ett rum för den extra personalen anordnas, varjämte kokvrå och tvättrum borde inrättas och värmeledning, vatten, avlopp och w. c. installeras. För vinnande av erforderligt ökat utrymme måste härvid huset påbyggas med en våning samt den nu befintliga våningen ombyggas. Kostnaden för samtliga ifrågavarande arbeten beräknades till 25 000 kronor, varav 2 000 kronor för anskaffning av nya inventarier.

Detta företag kvarstår oförändrat från förslaget till investeringsreserv för budgetåret 1945/46.

Om- och tillbyggnad av uppassningshuset vid Halmstads lotsplats.

I skrivelse den 15 november 1944 till investeringsutredningen framhöll lotsstyrelsen, att vid Halmstads lotsplats vore anställda en lotsförman, tre ordinarie lotsar, en extra ordinarie lots samt vid vissa tillfällen en särskild båtman. Uppassningshuset vid platsen, uppfört år 1856, utgjordes av en envåningsbyggnad, inrymmande ett vaktrum och ett förmansrum. Huset fyllde ej tillnärmelsevis nutida krav på bekvämlighet och hygien. Sålunda saknades sovhytter för den vaktfria personalen liksom rum för främmande lotsar, rum för den extra personalen, kokvrå, tvättrum, w. c., vatten, avlopp och värmeledning. För vinnande av nödigt utrymme och ökad bekvämlighet måste huset påbyggas med en våning samt den befintliga våningen ombyggas. I samband härmed borde vaktrummet förläggas till övre våningen för förbättring av utkiksmöjligheterna. Kostnaden för de erforderliga arbetena beräknades till 25 000 kronor, varav 2 000 kronor för nya inventarier.

Företaget kvarstår oförändrat från föreslaget till investeringsreserv för budgetåret 1945/46.

Bostäder.

Förbättring av bostadsförhållandena vid Rönnskärs fyrplats.

Vid Rönnskärs fyrplats, belägen på en ö i havsbandet omkring 18 distansminuter söder om Piteå, vore enligt vad lotsstyrelsen framhållit i skrivelse den 15 november 1944 till investeringsutredningen anställda en fyrmästare ävensom ett extra fyrbiträde under vintern samt vid semester, sjukdom eller annat förfall för fyrmästaren. På platsen funnes ett bostadshus, byggt år 1905, innehållande en lägenhet om två rum och kök samt en lägenhet om ett rum och kök. Huset borde ombyggas, så att en lägenhet om tre rum och kök erhölles för fyrmästaren och en lägenhet om ett rum och kök för det extra fyrbiträdet. Härjämte erfordrades att huset i sin helhet underkastades grundlig reparation ut- och invändigt samt ombonades, varjämte värmeledning borde anordnas. Platsens samtliga uthus, bestående av tvättstuga med underliggande källare, ved- och visthusbodar, förrådsbod för fyren samt avträden, borde likaledes repareras, och vidare vore önskvärt att anordna ett för personalen gemensamt badrum i tvättstugan. Kostnaden för dessa arbeten beräknades till 30 000 kronor.

Företaget kvarstår oförändrat från förslaget till investeringsreserv för budgetåret 1945/46.

Förbättring av bostadsförhållandena vid Stora Fjäderäggs fyrplats.

Vid stora Fjäderäggs fyrplats, belägen på en ö ca 3 distansminuter öster om nordspetsen av Holmön i Norra Kvarken, utgjordes enligt vad lotsstyrelsen meddelat i skrivelse den 15 november 1944 till investeringsutredningen personalen av en fyrmästare, en fyrvaktare och ett fyrbiträde, varjämte ett extra fyrbiträde tjänstgjorde under vintern samt vid semester, sjukdom eller annat förfall bland den ordinarie personalen. Fyrplatsens bostadsbyggnader

bestode av två bostadshus, ett mindre, avsett för fyrmästaren, och ett större för den övriga personalen jämte nödiga uthusbyggnader. Det större bostadshuset, vilket om- och tillbyggdes år 1938, varvid jämväl värmeledning anordnades, vore i gott stånd. I fyrmästarhuset installerades nämnda år likaledes värmeledning men i övrigt hade detta hus enligt vad lotsstyrelsen framhållit icke varit föremål för någon genomgripande reparation alltsedan det uppfördes år 1914. Huset behövde nu grundligt renoveras och ombonas och borde därvid bland annat förses med kopplade fönster samt modern köksinredning. Ett för personalen gemensamt badrum borde vidare anordnas, varjämte platsens uthusbyggnader vore i behov av översyn. Kostnaden för dessa arbeten hade styrelsen beräknat till 20 000 kronor.

Företaget kvarstår oförändrat från förslaget till investeringsreserv för budgetåret 1945/46.

Förbättring av bostadsförhållandena vid Agö fyrplats.

Beträffande bostadsförhållandena vid Agö fyrplats anförde lotsstyrelsen i skrivelse den 1 mars 1944 till investeringsutredningen följande.

Vid Agö fyrplats, belägen på en ö med samma namn i havsbandet ca 18 distansminuter öster om Hudiksvall, äro anställda en fyrmästare, en fyrvaktare och ett fyrbiträde samt ett extra fyrbiträde under en stor del av året.

På platsen finnas tre bostadshus, ett för fyrmästaren, byggt år 1916, ett för fyrvaktaren och fyrbiträdet, byggt år 1860, samt ett för extra fyrbiträdet, byggt år 1895.

Fyrmästarhuset innehåller tre rum och kök på nedre botten med en nyttig golvarea av 68 m² samt ett vindsrum om ca 16 m², ursprungligen avsett som skollokal. Detta hus är tillräckligt för sitt ändamål men behöver undergå en grundlig reparation ut- och invändigt samt omboning. Bland annat behöver ytterpanelen förnyas och nytt papptak påläggas. Köket, som invändigt är beklätt med spåntade bräder, bör klädas in med masonit och köksinredningen förnyas samt värmeledning och avlopp installeras.

Fyrvaktar- och fyrbiträdeshuset innehåller en lägenhet om två rum och kök med en nyttig golvarea av ca 58 m² för fyrvaktaren och en lägenhet om två rum och kök om ca 57 m², varav ett dåligt ombonat vindsrum, för fyrbiträdet. På norra gaveln till detta hus är på vinden fyren med tillhörande vaktrum anordnad. Huset bör i sin helhet ombyggas och förses med ny inredning samt nya fönster med kopplade bågar, varjämte särskild uppgång till vaktrummet på vinden ävensom värmeledning och avlopp böra anordnas.

Bostadshuset för extra fyrbiträdet är en mycket liten byggnad med yttre planmått 4,0 × 5,5 m innehållande endast ett rum med en nyttig golvarea av ca 14 m². Detta hus, som befinner sig i mycket dåligt skick, bör i sin helhet restaureras och förses med modern inredning.

Dessutom böra platsens tvättstuga och uthus överses och repareras, varjämte ett för personalen gemensamt badrum bör anordnas i tvättstugan.

Sedermera har lotsstyrelsen meddelat, att vissa reparations- och ombyggnadsarbeten å fyrmästarebostaden utförts, varjämte även rör och pumpanordningen vid en å platsen befintlig brunn måst förnyas.

Kostnaden för återstående arbeten har lotsstyrelsen beräknat till 40 000 kronor.

Företaget har tidigare medtagits i beredskapsstaten för budgetåret 1944/45 och i förslaget till investeringsreserv för budgetåret 1945/46.

Förbättring av bostadsförhållandena m. m. vid Örskärs fyrplats.

Enligt vad lotsstyrelsen anfört i skrivelse den 15 november 1944 till investeringsutredningen vore vid Örskärs fyrplats, belägen ca 12 distansminuter norr om Öregrund på en mindre ö, benämnd Örskär, strax norr om Gräsö på östra sidan av Öregrundsgrepen, anställda en fyrmästare, en fyrvaktare och ett fyrbiträde, varjämte ett extra fyrbiträde tjänstgjorde vissa månader av året under semester, sjukdom eller annat förfall för ordinarie personal. Bostadshusen på platsen vore två till antalet, av vilka det ena beboddes av fyrmästaren och det extra fyrbiträdet, det andra av fyrvaktaren och det ordinarie fyrbiträdet. Fyrmästaren disponerade en lägenhet om tre rum och kök, fyrvaktaren och fyrbiträdet vardera en lägenhet om två rum och kök samt det extra fyrbiträdet ett enkelrum. Fyrmästarhuset uppfördes på 1870-talet av en befattningshavare vid fyrplatsen samt inköptes av lotsverket år 1929 och ombyggdes samma år till fyrmästarbostad. Det andra huset vore byggt år 1852 och tillbyggdes år 1929. Samtliga lägenheter i båda husen saknade i det närmaste alla nutida bekvämligheter, varjämte husen vore dragiga och kalla. Lotsstyrelsen ansåge därför erforderligt, att husen moderniserades och ombonades samt förseddes med värmeledning, i samband varmed det extra fyrbiträdets rum borde tillbyggas med en kokvrå. En ny källare borde därjämte anordnas för det ordinarie fyrbiträdet, enär dennes nuvarande källare ej vore frostfri. Samtliga uthus behövde vidare överses, varjämte ett för personalen gemensamt badrum borde anordnas.

Fyrplatsens förbindelse med Gräsö, där post och varor avhämtades, ginge via en ca 2 km lång gångstig tvärs över Örskär samt vidare med roddbåt över sundet mellan Örskär och Gräsön. Nämnda gångstig borde förbättras, så att den åtminstone bleve framkomlig med dragkärra, och för båten borde en mindre tilläggsbrygga samt en upphalningsbädd anordnas på Örskär.

Kostnaden för samtliga nämnda arbeten beräknades till 50 000 kronor, varav 5 000 kronor för vägförbättring, båtbrygga och upphalningsbädd.

Företaget har tidigare intagits i förslaget till investeringsreserv för budgetåret 1945/46.

Förbättring av bostadsförhållandena m. m. vid Häradskärs lotsplats.

Vid Häradskärs lotsplats, belägen på en ö i havsbandet ca 13 distansminuter öster om Valdemarsvik, vore enligt vad lotsstyrelsen meddelat i skrivelse den 15 november 1944 till investeringsutredningen anställda en lotsförman, två ordinarie lotsar, en extra lots och en båtman. Bostadsbeståndet utgjordes av tre hus, varav två uppförts år 1858 och det tredje år 1877. Av de båda förstnämnda husen innehölle det ena två lägenheter om vardera två rum och kök, avsedda för de ordinarie lotsarna, och det andra en lägenhet om två rum och kök samt två lägenheter om vardera ett rum och kök, avsedda för extra lotsen samt för båtmannen respektive för lotsar från andra lotsplatser. Det tredje huset disponerades för en lotsförmansbostad om tre rum och kök samt en skollokal. Lotsplatsens skola vore numera indragen, men skollokalen borde likväl bibehållas för att kunna

tagas i bruk för inkvartering av främmande lotsar vid exceptionellt livlig sjöfart. Samtliga bostadshus befunne sig i mindre gott skick och borde genomgå grundlig renovering och ombyggnad samt därvid bland annat förses med modern köksinredning och värmeledning. Uthusen, bestående av källare, tvättstuga, ved- och visthusbodar samt avträden, borde likaledes överses och repareras, varjämte det vore önskvärt att anordna ett för personalen gemensamt badrum. I samband med dessa arbeten borde även lotsstugan på platsen, innehållande endast ett vaktrum, restaureras. Kostnaden för dessa arbeten beräknades uppgå till sammanlagt 85 000 kronor.

Företaget kvarstår oförändrat från förslaget till investeringsreserv för budgetåret 1945/46.

Förbättring av bostadsförhållandena vid Häradskärs fyrplats.

Vid Häradskärs fyrplats, belägen på en ö omedelbart intill den ö, på vilken lotsplatsen vore förlagd, utgjordes personalen enligt vad lotsstyrelsen anfört i skrivelse den 15 november 1944 till investeringsutredningen av en fyrmästare jämte ett extra fyrbiträde under vintern samt vid semester, sjukdom eller annat förfall för fyrmästaren. På platsen funnes ett bostadshus, byggt år 1863, innehållande en lägenhet för fyrmästaren om kök och tre rum, varav ett vindsrum, samt två lägenheter om vardera kök och två rum, varav det ena likaledes vore förlagt till vinden. Sistnämnda lägenheter vore tidigare, då fyrplatsen hade större bemanning, båda i bruk, men numera användes endast den ena, nämligen såsom bostad för det extra fyrbiträdet. Då huset numera vore i dåligt skick, borde det underkastas en grundlig reparation ut- och invändigt samt ombonas, varjämte de två i fortsättningen erforderliga bostäderna borde förses med värmeledning. I samband härmed vore det lämpligast att omdisponera utrymmena så, att dessa båda lägenheter, en om tre rum och kök för fyrmästaren och en om ett rum och kök för det extra fyrbiträdet, helt förlades till bottenvåningen. Platsens samtliga uthus, bestående av tvättstuga, visthusbodar, källare och avträden, vore det likaledes erforderligt att reparera. Ett för personalen gemensamt badrum borde dessutom anordnas. Kostnaden för dessa arbeten beräknades till 30 000 kronor.

Företaget kvarstår oförändrat från förslaget till investeringsreserv för budgetåret 1945/46.

Förbättring av bostadsförhållandena vid Högby fyrplats.

Enligt vad lotsstyrelsen meddelat vore vid Högby fyrplats, belägen på östra sidan av Öland, numera sedan fyren elektrifierats anställda en fyrmästare samt ett tillfälligt biträde vid semester, sjukdom eller annat förfall för fyrmästaren.

I skrivelse den 1 mars 1944 till investeringsutredningen meddelade styrelsen, att fyrplatsens bostadsbestånd utgjordes av ett år 1898 uppfört bostadshus 10,8 × 16,3 m med källarvåning ovan mark, vilken innehölle nödiga ekonomiutrymmen, en bostadsvåning innehållande en lägenhet för fyrmäs-

taren om två rum och kök med en nettoarea av 62 m² samt en lägenhet om ett rum och kök med en nettoarea av ca 42 m². I vindsvåningen disponerade fyrmästaren ett rum utan eldstad om ca 10 m². Lotsstyrelsen anförde vidare följande.

Källarvåningen är uppförd av granit, invändigt beklädd med tegel, och bostadsvåningen av kalksten, likaledes invändigt beklädd med tegel. Mellan naturstenen och teglet har ett tätande asfaltskikt ursprungligen anbringats. Med tiden har detta byggnadssätt visat sig olämpligt i havsbandet. Lägenheterna ha sålunda i många år varit fuktiga, så att mögel bildats och trävirket i golven angripits av röta. Speciellt på sydvästra sidan har vatten under vissa vindförhållanden inträngt i sådan grad, att det runnit längs väggens insida. För att förbättra förhållandena installerades värmeledning år 1941, varjämte utvändigt alla fogar mellan kalkstenarna kratsades rena och ny fogstrykning utfördes. En viss förbättring har också därefter inträtt, men på sydvästra sidan rinner vatten fortfarande längs väggens insida vid vissa vindförhållanden. Dessutom är byggnaden alltjämt mycket kall, varför oproportionerligt mycket bränsle åtgår för dess uppvärmning, vilket personalen ett flertal gånger klagat på. Orsaken till nämnda olägenheter torde vara, att den ursprungligen utförda tätande asfaltisoleringen mellan kalksten och tegel har blivit förstörd, på grund av att de flyktiga beståndsdelarna i isoleringen avdunstat genom solbestrålningens uppvärmning av murverket om sommaren, så att vatten härigenom utifrån kunnat tränga in i teglet och förorsakat fuktighetsbildning på insidan. För att effektivt kunna utestänga fukten måste byggnaden utvändigt förses med ett tätt skikt slamputs och utanpå denna puts ett värmeisolerande skikt av siporex eller liknande material, som i sin tur förses med en tät utvändig puts.

I samband härmed böra invändigt vissa mindre ändringsarbeten komma till utförande, så att fyrmästarlägenheten kommer att omfatta tre rum och kök i samma plan. Det återstående köket, som är mycket stort, avses som bostad för det extra biträdet.

Kostnaden för de föreslagna arbetena beräknades av lotsstyrelsen till 15 000 kronor.

Företaget hade upptagits å beredskapsstat för budgetåret 1944/45 och i förslaget till investeringsreserv för budgetåret 1945/46.

Förbättring av bostadsförhållandena för personalen vid Dämmans fyrplats.

Beträffande bostadsförhållandena vid Dämmans fyrplats, framhöll lotsstyrelsen i skrivelse den 15 november 1944 till investeringsutredningen, att personalen vid Dämmans fyrplats, som utförde sin vakttjänst i den på ett undervattensgrund mitt i Kalmarsund uppförda fyren, hade sina bostäder förlagda vid Svartö på fastlandet ca 9 km nordost om Mönsterås och på ett avstånd sjöledes från fyren av ca 4 distansminuter. Vid platsen vore anställda tre ordinarie befattningshavare, nämligen en fyrmästare, en fyrvaktare och ett fyrbiträde, varjämte ett extra fyrbiträde tjänstgjorde under vintern samt under semester, sjukdom eller annat förfall för ordinarie personal. Bostadsbyggnaderna vid Svartö bestode av två hus, av vilka det ena, uppfört år 1923, innehölle en lägenhet om kök och tre rum, varav ett vindsrum, för fyrmästaren samt ett vindsrum för det extra fyrbiträdet. Det andra huset, som uppförts år 1874, innehölle två lägenheter om vardera kök och två rum, varav ett vindsrum, vilka lägenheter vore avsedda för fyrvaktaren och fyrbiträdet. Det

förstnämnda bostadshuset vore i tämligen gott stånd men borde moderniseras i vissa avseenden och bland annat förses med värmeledning samt vatten och avlopp. Det andra bostadshuset däremot vore dragigt och kallt och i hög grad angripet av röta samt saknade helt tidsenlig inredning, varjämte husets planlösning vore mycket otillfredsställande. Detta hus borde om- och tillbyggas samt förses med ny inredning ävensom värmeledning samt vatten- och avloppsledningar. Ett för personalen gemensamt badrum borde vidare anordnas, varjämte samtliga uthusbyggnader behövde överses. Vattenförhållandena vore dessutom otillfredsställande. En ny brunn borde därför anordnas, eventuellt genom jord- och bergborrning. Kostnaden för de vid platsen erforderliga arbetena beräknades uppgå till sammanlagt 40 000 kronor.

Företaget kvarstår oförändrat från förslaget till investeringsreserv för budgetåret 1945/46.

Förbättring av bostadsförhållandena vid Smygehuks fyrplats.

Vid Smygehuks fyrplats, belägen på Skånes sydkust ca 7 distansminuter öster om Trelleborg, vore enligt vad lotsstyrelsen anfört i skrivelse den 15 november 1944 till investeringsutredningen anställda tre ordinarie befattningshavare, nämligen en fyrmästare, en fyrvaktare och ett fyrbiträde, varjämte ett extra fyrbiträde tjänstgjorde vid semester, sjukdom och annat förfall bland den ordinarie personalen. Fyrplatsens bostadsbyggnader bestode av ett bostadshus för fyrmästaren, uppfört år 1921 och ett bostadshus för de båda övriga ordinarie befattningshavarna, uppfört år 1883, varjämte funnes erforderliga uthusbyggnader. Bostadshusen saknade tidsenlig inredning, vatten- och avloppsledningar samt värmeledning, varför omfattande förbättringsarbeten vore erforderliga. Det äldre huset, vilket ej genomgått någon större reparation eller renovering sedan det byggdes, vore mycket kallt och dragigt, och en grundlig reparation och omboning av detta hus borde därför komma till stånd i samband med övriga förbättringsarbeten. Dessutom borde för det extra biträdet en bostad om ett rum med kokvrå anordnas genom tillbyggnad av det äldre bostadshuset, och slutligen behövde samtliga uthusbyggnader på platsen överses. Kostnaderna för ifrågavarande arbeten beräknades till 40 000 kronor.

Företaget kvarstår oförändrat från förslaget till investeringsreserv för budgetåret 1945/46.

Förbättring av bostadsförhållandena vid Kullens fyrplats.

Vid Kullens fyrplats, belägen på Skånes västkust ca 7 distansminuter nordnordväst om Höganäs vore enligt vad lotsstyrelsen framhållit i skrivelse den 15 november 1944 till investeringsutredningen anställda tre ordinarie befattningshavare, nämligen en fyrmästare, en fyrvaktare och ett fyrbiträde, varjämte ett extra fyrbiträde tjänstgjorde under semester, sjukdom eller annat förfall bland den ordinarie personalen. Fyrplatsens bostadsbyggnader bestode av ett bostadshus för fyrmästaren och ett för den övriga personalen, varjämte funnes erforderliga uthusbyggnader.

Fyrmästarhuset, som uppförts år 1900, vore rymligt men mycket kallt och dragit beroende bland annat därpå, att fönstren vore onödigt stora och av olämplig konstruktion. Byggnaden tarvade en genomgående reparation ut- och invändigt, häri inbegripet insättning av nya kopplade fönster, modernisering och komplettering av köksinredningen, införande av värme- och vattenledning, varjämte ett för personalen gemensamt badrum borde anordnas i byggnadens källarvåning.

Det andra bostadshuset vore uppfört år 1866 och tillbyggt åren 1926—27. Det innehölle tre lägenheter om vardera två rum och kök. Två av dessa lägenheter hade år 1942 ombonats och försetts med tidsenlig köksinredning samt avlopp. Den tredje behövde jämväl ombonas och renoveras, och samtidigt borde samtliga lägenheter förses med värme- och vattenledning, varjämte byggnaden i dess helhet borde genomgå en grundlig reparation utvändigt.

Vid platsen funnes en ca 100 meter djup borrbrunn, som utförts år 1942. Vattennivån i brunnen låge emellertid så djupt, att det vore förenat med stor möda att pumpa upp vattnet med handkraft, varför en elektriskt driven djupvattenpump och ett mindre pumphus för denna borde anordnas.

Förutom nämnda arbeten erfordrades jämväl reparation av platsens uthusbyggnader.

Kostnaden för samtliga arbeten hade lotsstyrelsen beräknat till 40 000 kronor.

Företaget kvarstår oförändrat från förslaget till investeringsreserv för budgetåret 1945/46.

Förbättring av bostadsförhållandena vid Väderöbods fyrplats.

Vid Väderöbods fyrplats, belägen i yttersta havsbandet i Bohusläns skärgård ca 8 distansminuter västsydväst om Fjällbacka, vore enligt vad lotsstyrelsen meddelat i skrivelse den 15 november 1944 till investeringsutredningen anställda en fyrmästare, en fyrvaktare, ett fyrbiträde och ett extra fyrbiträde under vintern samt vid semester, sjukdom eller annat förfall bland den ordinarie personalen. På platsen funnes två bostadshus, båda byggda år 1866, varav det ena, innehållande tre rum och kök, vore avsett för fyrmästaren. Det andra huset inrymde två lägenheter om två rum och kök för fyrvaktaren respektive fyrbiträdet samt ett vindsrum för det extra fyrbiträdet. Båda husen borde grundligt renoveras och ombonas och förses med tidsenlig inredning samt värme- och avloppsledning. Ett för personalen gemensamt badrum borde därjämte anordnas. Dessutom tarvade samtliga uthus översyn och reparation. Slutligen borde även vissa väg- och hamnförbättringar komma till utförande. Kostnaden för dessa arbeten beräknades till sammanlagt 50 000 kronor, varav 5 000 kronor belöpte å väg- och hamnförbättringar.

Företaget kvarstår oförändrat från förslaget till investeringsreserv för budgetåret 1945/46.

Gasbehållare.

Anskaffning av gasbehållare för obevakade fyrar.

Lotsstyrelsen har i skrivelse den 3 oktober 1945 till arbetsmarknadskommissionen föreslagit, att i investeringsreserven måtte upptagas anskaffande av 80 stycken gasbehållare för obevakade fyrar. Enär under senare år enligt vad lotsstyrelsen meddelat antalet obevakade fyrar betydligt ökats, hade vissa svårigheter uppstått att medhinna erforderliga resor med lotsverkets tjänstefartyg för förnyande av fyrarnas gasförråd. Genom en ökning av antalet gasbehållare avsåge nu styrelsen att möjliggöra överförande av ett större antal behållare samtidigt till varje fyr, varigenom antalet resor för ifrågavarande ändamål skulle kunna väsentligt minskas. Kostnaden för denna anskaffning, vilken medräknats i förslaget till investeringsreserv för budgetåret 1946/47, har styrelsen beräknat till 30 000 kronor.

Anslag till lotsverket.

Av det å s. 220 anförda framgår att, därest investeringsreserven för budgetåret 1946/47 skulle behöva utnyttjas i största möjliga utsträckning, å beredskapsstat för samma budgetår skulle erfordras anslag om sammanlagt 1 600 000 kronor. I likhet med vad som sker vid anvisande å riksstaten av medel till säkerhetsanstalter för sjöfarten torde även å beredskapsstat kostnaderna för de i reserven ingående företagen böra fördelas på särskilda anslag å driftbudgeten och kapitalbudgeten. I bifogade sammanställning, *bil. 24*, återges ett av lotsstyrelsen uppgjort förslag till dylik fördelning. Enligt detta förslag skulle kostnaderna, 2 460 000 kronor, för samtliga de disponibla reservföretagen fördelas med 1 178 500 kronor å driftbudgeten och 1 281 500 kronor å kapitalbudgeten. Hur anslagsbehovet kan komma att fördela sig mellan drift- och kapitalbudget vid ett utnyttjande av investeringsreserven i den begränsade omfattning, som ovan angivits, är givetvis icke möjligt att på förhand med någon säkerhet beräkna med hänsyn till ovissheten om vilka företag som kunna komma att utnyttjas. Med hänsyn härtill har kommissionen ansett lämpligt att föreslå en fördelning av det erforderliga totala anslagsbeloppet, 1 600 000 kronor, i huvudsak i samma proportioner som i den förenämnda sammanställningen (bil. 24). Detta skulle innebära, att anslag av 750 000 kronor skulle uppföras å driftbudgeten och anslag av 850 000 kronor å kapitalbudgeten.

I nämnda sammanställning hava jämväl angivits de belopp, med vilka avskrivning enligt de för lotsverket tillämpade reglerna skulle ske, därest företagen komma till utförande med medel från anslag å beredskapsstat.

Under åberopande av det anförda hemställer arbetsmarknadskommissionen, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att å allmän beredskapsstat för budgetåret 1946/47 uppföra följande anslag, nämligen

å driftbudgeten under tionde huvudtiteln:
Lotsverket: Säkerhetsanstalter för sjöfarten ..... kronor 750 000
å kapitalbudgeten under Statens allmänna fastighetsfond:
Säkerhetsanstalter för sjöfarten ..... kronor 850 000.

15. Investeringsplan för statliga husbyggnadsföretag för verk och myndigheter m. m.

Förslag till investeringsplan för budgetåret 1946/47 för statliga husbyggnadsföretag för förvaltning, sjukhus, vetenskapliga och kulturella institutioner, undervisning o. s. v. har sammanställts i *bil. 25* och innefattar i statsverkspropositionen och Kungl. Maj:ts propositioner 1946: 67 och 76 upptagna arbeten för en kostnad av 44 032 300 kronor samt en investeringsreserv med ett sammanlagt anslagsbehov av 24 380 400 kronor.

Till jämförelse må nämnas att å allmän beredskapsstat för budgetåret 1944/45 uppfördes anslag till statliga husbyggnadsföretag för verk och myndigheter m. m. om sammanlagt 17 301 200 kronor samt att i investeringsutredningens förslag till investeringsreserv för innevarande budgetår medtagits företag för sammanlagt 28 904 100 kronor.

I likhet med investeringsutredningen (SOU 1944: 12 s. 173) har arbetsmarknadskommissionen icke funnit det vara möjligt att angiva något visst belopp som normal investering för här ifrågavarande ändamål. Omfattningen av här avsedd byggnadsverksamhet har nämligen företett väsentliga växlingar, och storleken av investeringarna av denna art under tiden före kriget torde därjämte endast i ringa mån kunna vara vägledande för bedömande av storleken av motsvarande normala investering under tiden närmast efter kriget. Det må i detta sammanhang erinras om, att ett betydande antal angelägna byggnadsföretag under krigsåren fått anstå och att det under nämnda tid ackumulerade behovet i fråga om byggnader torde vara av avsevärd omfattning. Vidare må framhållas, att den under senare år allt mer ökade statliga verksamheten självfallet medför en ökning av normalbehovet av statliga husbyggnader.

Arbetsmarknadskommissionen har på grund av ovan åberopade omständigheter icke ansett det möjligt att vid uppgörandet av förslag till investeringsplan bestämma reservens storlek med utgångspunkt från ett uppskattat värde på den normala investeringen. Omfattningen har i stället fått bestämmas av förefintligheten av sådana angelägna objekt, för vilka utrednings- och förberedelsearbetet varit så långt framskridet eller bedömts kunna fullföljas med sådan snabbhet, att företagen, om så befunnes önskvärt, kunde komma till utförande eller i vart fall igångsättas under det avsedda budgetåret.

I fråga om husbyggnadsföretagens lämplighet såsom sysselsättningsobjekt i en arbetsmarknadskris må hänvisas till vad arbetsmarknadskommissionen härom anfört under de allmänna synpunkterna, s. 11.

I investeringsreserven för nästa budgetår har arbetsmarknadskommissionen i första hand medtagit de statliga husbyggnadsföretag, till vilka anslag uppförts å allmän beredskapsstat för budgetåret 1944/45 och i förslaget till investeringsreserv för budgetåret 1945/46. Emellertid kommer ett icke obetydligt antal av dessa företag icke längre i fråga för medtagande i reserven dels på grund av att medel för företagen redan anvisats eller föreslagits skola anvisas å riksstaten, dels på grund av inträffade förändringar rörande behovet av företagen. I stället har arbetsmarknadskommissionen, efter samråd med vederbörande departement, uppfört vissa nya, av verk och myndigheter anmälda företag i förslaget till investeringsreserv.

Vid upprättandet av det föreliggande förslaget till investeringsplan för statliga husbyggnader för verk och myndigheter m. m. har arbetsmarknadskommissionen vidare haft samråd med byggnadsstyrelsen, som verkställt granskning av inkomna uppgifter. Styrelsen har härvid särskilt framhållit, att uppgifterna i vad de angå vissa i den föreslagna reserven ingående husbyggnader blott preliminärt angivit byggnadernas utformning, till följd varav byggnadskostnaderna av styrelsen i många fall kunnat beräknas endast uppskattningsvis.

Den föreslagna investeringsreserven har uppskattats innefatta ca 100 000 dagsverken för grovarbetare och ca 290 000 dagsverken för yrkeskunniga byggnadsarbetare, motsvarande ca 400 resp. ca 1 100 årsarbetare. Av material erfordras bland annat 11 000 ton cement och 1 700 ton valsat järn; i övrigt hänvisas beträffande materialbehovet till *bil. 31.*

I det följande behandlas departementsvis de i förslaget till investeringsreserv ingående företagen.

Justitiedepartementet.

I förslaget till investeringsreserv för budgetåret 1946/47 hava i vad det gäller husbyggnader inom justitiedepartementets verksamhetsområde endast medtagits byggnadsarbeten vid fångvårdsanstalter. I samråd med justitiedepartementet föreslås en allmän investeringsreserv innefattande av fångvårdsstyrelsen föreslagna företag för en sammanlagd kostnad av *2 512 000 kronor*. En sammanställning häröver återfinnes i *bil. 25.*

Till jämförelse må nämnas att å allmän beredskapsstat för budgetåret 1944/45 uppfördes anslag till byggnadsarbeten vid fångvårdsanstalterna av sammanlagt 532 500 kronor samt att i investeringsutredningens förslag till investeringsreserv för innevarande budgetår beräknades anslag för dylikt ändamål av sammanlagt 298 500 kronor.

I sina anslagsäskanden för budgetåret 1946/47 har fångvårdsstyrelsen hemställt om anslag till nybyggnad för fängelset i Gävle. Nybyggnaden skulle förläggas till Brynäs, beläget i Gävle stads ytterområde. Å den nuvarande fängelsetomten planerades, enligt vad byggnadsstyrelsen uppgivit, nybyggnad för länsstyrelsen i Gävleborgs län och i årets statsverksproposition (kapitalbudgeten, bil. 5, s. 216) har ett anslag av 750 000 kronor beräknats för

ändamålet. Medel för uppförande av den nya fångvårdsanstalten hava emellertid icke föreslagits i statsverkspropositionen. Då emellertid, såsom av det anförda framgår, frågan om anslag till den nya fångvårdsanstalten synes böra prövas i samband med frågan om anslag till byggnadsarbetena för länsstyrelsen och enär Kungl. Maj:t med hänsyn härtill torde komma att föreslå, att jämväl anslag till förstnämnda ändamål upptages å riksstaten för nästa budgetår, har arbetsmarknadskommissionen icke inräknat något belopp för den nya fångvårdsanstalten i förslaget till investeringsreserv för nästa budgetår.

I fråga om angelägenheten av de i den föreslagna investeringsreserven ingående företagen refereras i det följande vissa uppgifter, som lämnats av fångvårdsstyrelsen, i den mån icke redogörelser för företagen återfinnas i av Kungl. Maj:t avgivna propositioner.

Bostadshus vid sinnessjukavdelningen å Håga.

I årets statsverksproposition (kapitalbudgeten, bil. 1, punkten 1) har upptagits ett anslag av 130 000 kronor till ett personalbostadshus vid sinnessjukavdelningen å Håga. Fångvårdsstyrelsen har såsom lämpligt investeringsobjekt att ingå i investeringsreserven för budgetåret 1946/47 föreslagit uppförande vid nämnda sinnessjukavdelning av ytterligare ett personalbostadshus av samma typ, som det i propositionen avsedda.

Beträffande behovet av ökat bostadsutrymme för personal vid sinnessjukavdelningen å Håga hänvisar arbetsmarknadskommissionen till vad härom anförts i statsverkspropositionen. Byggnadskostnaderna hava av fångvårdsstyrelsen beräknats till 120 000 kronor.

Gymnastik- och skolbyggnad vid ungdomsanstalten å Skenäs.

Till uppförande av gymnastik- och skolbyggnad vid ungdomsanstalten å Skenäs upptogs ett anslag av 82 500 kronor å allmän beredskapsstat för budgetåret 1944/45 (proposition 1944: 281, s. 152—153).

Företaget har jämväl medtagits i förslaget till investeringsreserv för budgetåret 1945/46.

Beträffande behovet av ifrågavarande företag hänvisar arbetsmarknadskommissionen till vad som anförts i förenämnda proposition.

Fångvårdsstyrelsen har till kommissionen meddelat, att det ursprungliga förslaget till byggnad omarbetats bland annat för att tillgodose av gymnastikinspektören framställda önskemål.

Kostnaderna för byggnaden hava numera av byggnadsstyrelsen beräknats till 120 000 kronor. Därest anstaltens elever skulle deltaga i arbetet — enligt fångvårdsstyrelsen torde detta kunna förutsättas — beräknas dock enligt byggnadsstyrelsen kostnaderna kunna minskas till ca 105 000 kronor.

För det fall, att företaget skulle komma till utförande för att sysselsätta friställd arbetskraft, synes man dock böra räkna med den högre kostnadsberäkningen, varför arbetsmarknadskommissionen i förslaget till investeringsreserv för nästa budgetår räknat med ett belopp av 120 000 kronor.

Verkstadslokal vid kronohäktet i Ystad.

För uppförande av verkstadslokal vid kronohäktet i Ystad upptogs ett anslag av 32 000 kronor å allmän beredskapsstat för budgetåret 1944/45 (prop. 1944: 281, s. 151—152). Kommissionen hänvisar till vad i angivna proposition anförts beträffande ifrågavarande företag.

Företaget kvarstår i förslaget till investeringsreserv för budgetåret 1946/47 oförändrat från förslaget till reserv för innevarande budgetår.

Fångvårdsanstalter invid Jönköping och Örebro.

Fångvårdsstyrelsen har i skrivelse den 31 augusti 1945 till arbetsmarknadskommissionen föreslagit, att i investeringsreserven för nästa budgetår skulle ingå uppförande av fångvårdsanstalter av ny typ invid Jönköping och Örebro i stället för i nämnda städer nu befintliga kronohäkten, vilka tillhörde en föråldrad anstaltstyp och dessutom vore olämpligt belägna i städernas centrum. Uppförandet av de nya fångvårdsanstalterna vore ett led i genomförandet av den i strafflagberedningens betänkande angående verkställigheten av frihetsstraff m. m. (SOU 1944: 50) framlagda planen för ordnandet av fångvårdens anstaltsväsen.

Om den nya anstaltstypen har redogörelse lämnats i nämnda betänkande. De av strafflagberedningen framlagda synpunkterna hava återgivits i Kungl. Maj:ts proposition nr 342 till 1945 års riksdag med förslag till lag om verkställighet av frihetsstraff m. m. (s. 52—53), varför arbetsmarknadskommissionen kan inskränka sig till att hänvisa till propositionen.

Tomtmark för de nya anstalterna hade enligt fångvårdsstyrelsen ännu icke anskaffats, men undersökningar påginge om markförvärv.

Byggnadskostnaderna för varje anstalt hava av fångvårdsstyrelsen preliminärt beräknats till 1 000 000 kronor.

Gymnastikbyggnader vid fångvårdsanstalterna i Uppsala, Ystad och Nyköping.

Fångvårdsanstalterna i Uppsala, Ystad och Nyköping äro för närvarande ungdomsanstalter och förutsättas av strafflagberedningen i dess betänkande angående verkställighet av frihetsstraff m. m. (SOU 1944: 50 s. 311, 312 och 318) jämväl i fortsättningen bibehållas för sitt nuvarande ändamål.

Fångvårdsstyrelsen har anfört, att det vid dessa ungdomsanstalter vore av vikt att gymnastiken kunde på ett ändamålsenligt sätt användas i den fostrande verksamheten. Avsaknaden av särskilda inomhuslokaler för gymnastik vore därför mycket kännbar. Styrelsen har föreslagit, att en gymnastikbyggnad måtte uppföras vid envar av de nämnda fångvårdsanstalterna. Kostnaden för varje byggnad har av styrelsen beräknats till 80 000 kronor.

Anslag under justitiedepartementet.

Under åberopande av vad som i det föregående anförts hemställer arbetsmarknadskommissionen, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att å allmän beredskapsstat för budgetåret 1946/47 å kapitalbudgeten under Statens allmänna fastighetsfond uppföra följande anslag, nämligen

Bostadshus vid sinnessjukavdelningen å Håga	kronor	120 000
Gymnastik- och skolbyggnad vid ungdomsanstalten å Skenäs	»	120 000
Verkstadslokal vid kronohäktet i Ystad	»	32 000
Fångvårdsanstalt invid Jönköping	»	1 000 000
Fångvårdsanstalt invid Örebro	»	1 000 000
Gymnastikbyggnader vid fångvårdsanstalterna i Uppsala, Ystad och Nyköping	»	240 000

Socialdepartementet.

Förslaget till investeringsplan för statliga husbyggnadsföretag för verk och myndigheter m. m. för budgetåret 1946/47 innefattar, i vad detsamma avser företag hänförliga till socialdepartementets verksamhetsområde, en investeringsreserv med ett sammanlagt anslagsbehov av *4 590 000 kronor.* En sammanställning av de olika i planen ingående arbetena återfinnes i *bil. 25.*

Till jämförelse må nämnas att å allmän beredskapsstat för budgetåret 1944/45 uppfördes anslag till statliga husbyggnadsföretag inom socialdepartementets verksamhetsområde med sammanlagt 5 680 200 kronor samt att i investeringsutredningens förslag till investeringsreserv för budgetåret 1945/46 beräknades ett anslagsbehov till dylika ändamål om 5 558 100 kronor.

I fråga om angelägenheten av de i den föreslagna investeringsreserven ingående företagen hänvisar arbetsmarknadskommissionen till de redogörelser, som lämnats beträffande dessa arbeten av vederbörande verk och myndigheter och som i det följande i huvudsak återgivas, till den del icke redogörelse för företagen återfinnes i av Kungl. Maj:t avgivna propositioner.

Uppförande av hem för blinda i förskolåldern.

Till bidrag till uppförande av hem för blinda i förskolåldern uppfördes ett anslag av 72 000 kronor å allmän beredskapsstat för budgetåret 1944/45 (proposition 1944: 281, s. 69—71). Arbetsmarknadskommissionen hänvisar till vad i angivna proposition anförts beträffande ifrågavarande företag.

Byggnadsstyrelsen har meddelat, att kostnaderna efter detaljplanering av företaget av styrelsen beräknats till 175 000 kronor, innebärande en kost-

nadsökning av 45 000 kronor. I anslutning härtill har arbetsmarknadskommissionen i förslaget till investeringsreserv för budgetåret 1946/47 för ifrågavarande ändamål upptagit ett belopp av 175 000 kronor, varav 58 000 kronor avses att bestridas av tillgängliga fondmedel och återstoden, 117 000 kronor, genom bidrag av statsmedel.

Företaget kvarstår oförändrat från förslaget till investeringsreserv för innevarande budgetår.

Vissa byggnadsarbeten vid statens alkoholistanstalt å Venngarn.

I skrivelse den 29 augusti 1945 till Kungl. Maj:t har styrelsen för statens alkoholistanstalt å Venngarn hemställt om anvisande för budgetåret 1946/47 av medel till följande byggnadsarbeten vid anstalten, nämligen *dels* ombyggnad av den s. k. gula flygeln, *dels* uppförande av centraltvättstuga *dels ock* uppförande av personalbostadshus. Kostnaderna för dessa arbeten hava beräknats till sammanlagt (50 000 + 45 000 + 35 000 =) 130 000 kronor.

I årets statsverksproposition har Kungl. Maj:t i avbidan på särskild proposition föreslagit att ett reservationsanslag av 95 000 kronor beräknas till vissa byggnadsarbeten vid anstalten.

Arbetsmarknadskommissionen har i förslaget till investeringsreserv för nästa budgetår i vad denna avser byggnadsarbeten vid anstalten medtagit *dels* ovannämnda byggnadsarbeten till den del medel för dem icke beräknas bliva anvisade å riksstaten eller arbeten till ett belopp av (130 000 — 95 000 =) 35 000 kronor, *dels ock* följande av anstaltens styrelse i skrivelse till kommissionen den 26 september 1945 anmälda företag, nämligen uppförande av tre personalbostadshus samt inredning av gymnastikbyggnadens vind till bostadsrum för ogift personal. Kostnaderna för de tre personalbostadshusen hava beräknats till 115 000 kronor och för arbetena å gymnastikbyggnaden till 50 000 kronor eller tillhopa 165 000 kronor.

I förslaget till investeringsreserv för nästa budgetår har sålunda inräknats byggnadsarbeten vid anstalten för (35 000 + 115 000 + 50 000 =) 200 000 kronor.

Anstaltens styrelse har i nyssnämnda skrivelser till Kungl. Maj:t och arbetsmarknadskommissionen beträffande behovet av ökat bostadsutrymme för personal vid anstalten anfört, att detta behov vore trängande på grund av den personalökning som under de senare åren förekommit vid anstalten. På grund av anstaltens läge — avståndet till Sigtuna vore en halvmil och regelbundna kommunikationer till nämnda stad funnes ej — måste bostäder tillhandahållas all personal såväl gift som ogift. Genom beslut den 9 oktober 1942 hade Kungl. Maj:t uppdragit åt byggnadsstyrelsen att i samråd med anstaltens styrelse för en sammanlagd kostnad av högst 70 000 kronor låta uppföra två nya, för gift personal vid anstalten avsedda bostadshus. Genom dessa hus, som färdigställts sommaren 1943, hade anstalten erhållit ett synnerligen välbehövligt tillskott av fyra tjänstemannabostäder. I det anslag av 95 000 kronor som å riksstaten för innevarande budgetår beviljats för byggnadsarbeten vid anstalten, avsågos vidare 35 000 kronor för ytter-

ligare ett personalbostadshus. Behovet av bostäder vid anstalten vore emellertid härmed icke fyllt. Styrelsen har särskilt framhållit, att det för anstalten vore angeläget, att tillfredsställande familjebostäder kunde upplåtas åt befattningshavarna, enär det mötte betydande svårigheter att erhålla och behålla duglig personal, om den icke kunde beredas tillfälle till familjebildning.

De för byggnadsföretagen erforderliga grovarbetena beräknades kunna utföras av vid anstalten intagna personer.

Beträffande de olika byggnadsföretagen har från anstaltens sida meddelats i huvudsak följande.

Ombyggnad av den s. k. gula flygeln.

I skrivelse till Kungl. Maj:t angående anslagsäskanden för budgetåret 1945/46 har styrelsen för statens alkoholistanstalt å Venngarn bland annat anfört, att vid Venngarns slott funnes en från 1700-talet kvarstående flygelbyggnad, benämnd gula flygeln, som med avseende på exteriören vore skyddad som byggnadsminnesmärke. Byggnaden befunne sig i förfallet skick. men på grund av rådande bostadsbrist hade tre i densamma inredda lägenheter måst upplåtas till anställningshavare vid anstalten. Sedan numera nya bostadshus uppförts vid anstalten, vore för närvarande endast en lägenhet om ett rum och kök i flygelbyggnaden tagen i anspråk såsom familjebostad, medan övriga utrymmen disponerades tillfälligt dels för ogift personal, dels för provisorisk förläggning av vårdtagare, vilket senare förhållande blivit nödvändigt med anledning av tidvis förekommande överbeläggning vid anstalten.

Enligt ett genom anstaltsstyrelsens försorg upprättat förslag till ombyggnad av gula flygeln hade avsetts att i byggnaden inrymma bostad för lantbruksinspektoren samt gårdskontor. Härutöver disponibelt utrymme borde ordnas så, att detsamma alternativt kunde tagas i anspråk för kontor eller bostäder. Den byggnad, i vilken inspektorsbostaden och även gårdskontoret nu vore inrymda, vore på grund av sin belägenhet mindre lämplig som familjebostad, varför en bättre bostad för inspektoren borde anskaffas. Ej heller gårdskontorets förläggning till denna byggnad vore tillfredsställande med hänsyn till att densamma vore belägen ca 400 meter från slottet, i vilket anstaltens övriga expeditioner vore inrymda.

Det upprättade förslaget till gula flygelns ombyggnad anslöte sig, har styrelsen vidare meddelat, nära till den nuvarande rumsindelningen, varför befintliga mellanväggar av timmer kunde bibehållas. För uppnående av bättre belysning i en del rum hade föreslagits upptagande av fyra nya fönster, vilka dock hade placerats så, att byggnadens från slottsgården synliga sidor bleve helt orörda. Under husets västra del vore avsikten att inreda ett brandsäkert arkivrum, enär sådant saknades vid anstalten. Befintlig källare under husets östra del borde bibehållas såsom hushållskällare med hänsyn till att den hade ålderdomlig karaktär med murade valv. Det syntes vara av ett visst kulturhistoriskt intresse, att den icke ombyggdes. Uppvärmning av byggnaden skulle

ske genom anslutning till en i slottets södra flygel befintlig värmecentral. Kostnaden för den föreslagna ombyggnaden hade beräknats till 50 000 kronor.

Företaget har medtagits i förslaget till investeringsreserv för innevarande budgetår.

Centraltvättstuga för personal m. m.

Till uppförande av centraltvättstuga för personal m. m. vid alkoholistanstalten å Venngarn upptogs ett anslag av 45 000 kronor å allmän beredskapsstat för budgetåret 1944/45 (proposition 1944: 281, s. 71). Arbetsmarknadskommissionen hänvisar till vad i angivna proposition anförts beträffande ifrågavarande företag.

Företaget har medtagits i förslaget till investeringsreserv för innevarande budgetår.

Uppförande av personalbostäder.

Såväl det i styrelsens petita för nästa budgetår avsedda bostadshuset som de tre därutöver i styrelsens skrivelse till kommissionen angivna bostadshusen avsågos bliva av samma typ som de i det föregående omförmälda, under år 1943 färdigställda bostadshusen och inrymma vardera två lägenheter om två rum, hall och kök i tidsenlig standard. Kostnaderna för varje hus hade beräknats till 35 000 kronor, vartill komme ett belopp om 10 000 kronor för utvändiga ledningar m. m. för de tre i styrelsens skrivelse till kommissionen åsyftade bostadshusen. Anstalten förfogade över erforderlig tomtmark.

Inredning av gymnastikbyggnadens vind till bostadsrum.

För inredning av gymnastikbyggnadens vind till bostadsrum för ogift personal har inom byggnadstyrelsen uppgjorts skissförslag, enligt vilket å vinden skulle anordnas ett 10-tal enkelrum, en dubblett samt ett badrum, varjämte vissa arbeten skulle utföras för åstadkommande av erforderliga trappuppgångar. Kostnaderna för företaget hade beräknats till 50 000 kronor.

Vissa byggnadsarbeten vid statens skyddshem.

Socialstyrelsen har i skrivelse till Kungl. Maj:t den 10 december 1945 med förslag till anslagsäskanden för budgetåret 1946/47 beträffande skyddshemsverksamheten hemställt, att till byggnadsarbeten m. m. vid statens skyddshem måtte upptagas ett anslag av 503 800 kronor.

Anslaget avsåge utförande av följande byggnadsföretag: Bostäder för lärare och två andra befattningshavare samt ombyggnad och renovering av flygelbyggnad vid Lövsta skolhem och yrkesskola, två bostadshus för rektor och lärare vid Folåsa skolhem, tre personalbostadshus vid Gräskärrs skolhem, svinhus vid Brättegårdens yrkesskola, svinhus vid Forsane yrkesskola samt rektorsbostad och två bostadshus för annan personal vid Johannisbergs skolhem och yrkesskola.

I årets statsverksproposition (V ht. s. 131) har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att i avbidan på särskild proposition i ämnet för nästa budgetår till

byggnadsarbeten m. m. vid statens skyddshem beräkna ett reservationsanslag av 503 800 kronor i enlighet med socialstyrelsens framställning.

Samtliga ovannämnda byggnadsarbeten vid skyddshemmen medtogos i investeringsutredningens förslag till investeringsreserv för innevarande budgetår. Investeringsutredningen upptog härutöver i nämnda förslag till investeringsreserv följande byggnadsarbeten vid skyddshemmen, nämligen nybyggnad av gymnastikhus samt renovering och ombyggnad av elevhems- och skolbyggnaderna vid Folåsa skolhem, gymnastikhus och fem personalbostadshus vid Ljungskogs yrkeshem samt gymnastikhus och ett personalbostadshus vid Sundbo yrkeshem. Dessa arbeten, för vilkas utförande erfordras ett anslagsbelopp av 473 200 kronor eller avrundat 473 000 kronor, föreslås ingå jämväl i investeringsreserven för nästa budgetår.

Beträffande de olika byggnadsföretagen må i huvudsak anföras följande.

Nybyggnad av gymnastikhus samt renovering och ombyggnad av elevhems- och skolbyggnaderna vid Folåsa skolhem.

Till vissa byggnadsarbeten vid Folåsa skolhem uppfördes ett anslag av 327 500 kronor å allmän beredskapsstat för budgetåret 1944/45 (proposition 1944: 281, s. 72—74, statsutskottets utlåtande nr 215). Byggnadsarbetena avsågo ombyggnad och renovering av elevhems- och skolbyggnaderna vid hemmet samt nybyggnad av gymnastikhus och två bostadshus för rektor och lärare. Till uppförande av rektorsbostaden och lärarbostaden har såsom här ovan framhållits socialstyrelsen i skrivelse den 10 december 1945 hemställt om medel å riksstat för nästa budgetår. Kostnaderna för de två bostadshusen belöpa sig enligt vad som uppgivits i nyssnämnda skrivelse till 47 000 kronor för rektorsbostaden, 39 500 kronor för lärarbostaden samt 18 000 kronor för utvändiga ledningar, administration, arvoden och oförutsedda utgifter för båda företagen eller tillhopa (47 000 + 39 500 + 18 000 =) 104 500 kronor.

Kostnaderna för uppförande av gymnastikbyggnaden samt för ombyggnad och renovering av elevhems- och skolbyggnaderna hava upptagits till (327 500 — 104 500 =) 223 000 kronor.

Gymnastikhus vid Ljungaskogs yrkeshem.

Till uppförande av gymnastikhus vid Ljungaskogs yrkeshem beräknades, utöver tidigare å riksstaten anvisade medel, ett belopp av 45 300 kronor under det å allmän beredskapsstat för budgetåret 1944/45 uppförda anslaget till vissa byggnadsarbeten vid statens skyddshem (proposition 1944: 281, s. 74—76). Arbetsmarknadskommissionen hänvisar till vad i angivna proposition anförts beträffande ifrågavarande företag.

Två personalbostadshus vid Ljungaskogs yrkeshem.

Socialstyrelsen har i skrivelse den 14 oktober 1944 till investeringsutredningen beträffande uppförande av två personalbostadshus vid Ljungaskogs yrkeshem meddelat, att dessa båda byggnader, som vardera skulle inrymma två rum och kök, vore avsedda för anstaltens nattvakter, vilka hittills fått

hyra bostad på tre kilometers avstånd från yrkeshemmet. Detta vore mindre lämpligt med hänsyn till att i nattvakternas tjänsteåligganden inginge bland annat viss morgon- och kvällstjänstgöring med övervakning och tillsyn av eleverna. Vid förekommande rymningar, olycks- och sjukdomsfall och dylikt vore det även av vikt att jämväl befattningshavare, som vid sådant tillfälle ej hade tjänstgöring, vore lätt tillgängliga, varför bostad borde beredas dem inom anstaltens område. Kostnaden för uppförandet av de föreslagna två personalbostadshusen hade beräknats till sammanlagt 54 000 kronor.

Tre personalbostadshus vid Ljungaskogs yrkeshem.

Socialstyrelsen har i förutberörda skrivelse beträffande uppförandet vid Ljungaskogs yrkeshem av ytterligare tre personalbostadshus utöver de två i det föregående nämnda bostadshusen vid anstalten meddelat, att en av dessa byggnader vore avsedd för yrkesläraren i skrädderi, vilken nu bebodde en tvårumslägenhet, som ur flera synpunkter vore mindre lämplig som personalbostad. Bland annat vore lägenheten trång och av betydligt sämre kvalitet än övriga yrkeslärarbostäder vid hemmet. Lägenheten borde lämpligen kunna användas som lokal för skrädderiverkstaden, vilken nu vore provisoriskt inrymd i en skolsal.

Det andra av de föreslagna personalbostadshusen vore avsett för gårdskarlen vid yrkeshemmet. Denne förhyrde nu i närheten av hemmet en mycket primitiv bostad, vilken vore av en sådan beskaffenhet, att den inom de närmaste åren sannolikt komme att bliva utdömd såsom hälsofarlig. I gårdskarlens arbetsuppgifter inginge pannskötsel, reparationer på belysningsnätet och på vattenuppfordringsverket med flera dylika arbeten. Dessa åligganden vore av sådan art, att han borde hava sin bostad förlagd till hemmets område eller i dess omedelbara närhet. Någon möjlighet att förhyra annan bostad i närheten av hemmet än den, som gårdskarlen nu bebodde, funnes icke.

Det tredje föreslagna bostadshuset vore avsett för yrkeshemmets rättare. Den nuvarande innehavaren av rättarbefattningen bebodde egen fastighet i närheten av yrkeshemmet. Han skulle inom den närmaste framtiden pensioneras men komme även för tiden därefter att bo kvar. Hans efterträdare kunde icke beredas bostad i yrkeshemmets närhet på annat sätt än genom att bostad för hans räkning uppfördes genom statens försorg. Kostnaden för de föreslagna tre personalbostadshusen, vilka vore avsedda att uppföras enligt fastställda typritningar, hade beräknats uppgå till sammanlagt 75 000 kronor.

Gymnastikhus vid Sundbo yrkeshem.

Till uppförande av gymnastikhus vid Sundbo yrkeshem beräknades, utöver tidigare å riksstaten anvisade medel, ett belopp av 50 900 kronor under det å allmän beredskapsstat för budgetåret 1944/45 uppförda anslaget till vissa byggnadsarbeten vid statens skyddshem (proposition 1944: 281, s. 74—76). Arbetsmarknadskommissionen hänvisar till vad i angivna proposition anförts beträffande ifrågavarande företag.

Personalbostadshus vid Sundbo yrkeshem.

I skrivelse till investeringsutredningen den 14 oktober 1944 har socialstyrelsen beträffande uppförandet av ett personalbostadshus vid Sundbo yrkeshem meddelat, att det föreslagna bostadshuset vore avsett för en av yrkeshemmets två nattvakter. Denne kunde icke beredas familjebostad i närheten av yrkeshemmet. Den enda plats, där bostad möjligen kunde förhyras för ifrågavarande befattningshavare, vore Fagersta, vilket emellertid låge på ett avstånd av 8 kilometer från yrkeshemmet, varför det icke vore lämpligt att därstädes anskaffa bostad åt nattvakten. I dennes tjänstgöring inginge nämligen övevakning och tillsyn av eleverna även under viss del av dagen, varjämte det vore av vikt att han även under sin fritid lätt kunde inställa sig på arbetsplatsen vid förekommande sjukdoms- och olycksfall, rymningar och dylikt. Genom uppförande av den föreslagna nattvaktsbostaden skulle yrkeshemmets bostadsbehov vara täckt. Kostnaden för det föreslagna personalbostadshuset, vilket vore avsett att uppföras enligt fastställda typritningar, hade beräknats till 25 000 kronor.

Vissa byggnadsarbeten vid statens sinnessjukhus m. m.

I årets statsverksproposition (kapitalbudgeten, bil. 4, s. 1) har beträffande byggnadsarbeten vid statens sinnessjukhus m. m. meddelats, att medicinalstyrelsen i skrivelse den 11 september 1945 framlagt förslag angående den statliga sinnessjukvårdens och den statliga sinnesslövårdens planering under de närmaste tio åren. Vidare har meddelats att byggnadsstyrelsen och medicinalstyrelsen i ett flertal särskilda skrivelser gjort framställning om anvisande av medel för nästa budgetår till byggnadsarbeten vid de statliga sinnessjukhusen. Förenämnda förslag vore för närvarande föremål för övervägande inom socialdepartementet. Särskild proposition skulle framläggas i ämnet. För byggnadsarbeten beräknades härvid ett anslag av i runt tal 5 800 000 kronor bliva erforderligt.

Arbetsmarknadskommissionen har på grundval av medicinalstyrelsens och byggnadsstyrelsens ovanberörda framställningar i samråd med socialdepartementet uppgjort en preliminär investeringsplan (ordinarie arbeten och investeringsreserv) för byggnadsarbeten vid sinnessjukhusen för budgetåret 1946/47. I planen ingå i följande tablå upptagna företag.

Sjukhus	Arbetenas art	För budgetåret 1946/47 erforderliga belopp kronor
Marieberg	Om- och nybyggnadsarbeten (etapp I)	597 200
Psykiatriska kliniken vid akademiska sjukhuset i Uppsala	Nybyggnad	620 000
Furunäset	Ombyggnads- och utvidgningsarbeten.....	600 000
Hammar	Ombyggnadsarbeten	30 000
Grangärde	Ombyggnadsarbeten	100 000

Sjukhus	Arbetenas art	För budgetåret 1946/47 erforderliga belopp kronor
Ulleråker	Ny- och ombyggnadsarbeten	118 000
Sundby	Ändringsarbeten, uppförande av bostäder för uppsyningsman och maskinmästare	120 000
Vipeholm	Paviljong för kvinnor	895 000
»	Personalbostäder	75 000
	Läkarbostäder vid elva sjukhus	520 000
Birgitta	Nybyggnader (etapp I)	1 000 000
S:t Jörgen	Ändrings- och tillbyggnadsarbeten m. m.	683 000
Marieberg	Om- och nybyggnadsarbeten (etapp II)	555 000
Umedalens	Uthusbyggnader	27 500
Ulleråker	Kylanläggning	30 000
Sundby	Pumpanläggning	22 600
S:t Lars	Elektriska arbeten	115 000
Furunäset	» »	81 000
S:ta Maria	» »	47 300
Frösö	» »	50 000
Sundby	» »	20 300
S:ta Gertrud	Utvidgning och förbättring av vattenverket	63 000
S:t Lars	Nya ekonomibyggnader å arrendegården Hunnerup	108 000
Källshagen	Växthus	68 500
V:a Mark	Fest- och samlingssal	40 000
Salberga	» » »	45 000
Furunäset	Tvättstuga m. m.	15 000
Salberga	Omändring av flyktinglägret Olofsfors	625 000
Furunäset	Ombyggnad och renovering av personalbostäder	185 000
Restad	Ombyggnad av administrationsbyggnad	290 000
S:t Lars	Utvidgning av centralvärmeledning	135 000
Ryhov	Nattvaktsrum m. m.	27 000
Restad	Svinhus	118 000
Furunäset	Upptagningspaviljong	500 000
Marieberg	Paviljong	600 000
Frösö	Upptagningspaviljong	500 000
	Summa kronor	**9 626 400**

I investeringsreserven föreslås ingå de i tablån upptagna företagen till vilka i särskild proposition angående anslag till byggnadsarbeten vid statens sinnessjukhus m. m. medel icke komma att föreslås bliva anvisade å riksstat.

Det för budgetåret 1946/47 erforderliga medelsbehovet för de i tabellen upptagna företagen uppgår till 9 626 400 kronor. Frånd ragas från nämnda belopp det i statsverkspropositionen beräknade anslagsbeloppet 5 800 000 erhålles (9 626 400 — 5 800 000 =) 3 826 400 kronor, eller i avrundat belopp 3 800 000 kronor, vilket sistnämnda belopp preliminärt beräknas utgöra medelsbehovet för investeringsreserven av byggnadsarbeten vid sinnessjukhusen.

Beträffande de olika byggnadsföretagen må i huvudsak anföras följande.

Om- och nybyggnadsarbeten (etapp I) vid Mariebergs sjukhus, nybyggnad för psykiatriska kliniken vid akademiska sjukhuset i Uppsala, ombyggnads- och utvidgningsarbeten vid Furunäsets sjukhus, ombyggnadsarbeten vid Hammars och Grangärde sekundärsjukhus samt ny- och ombyggnadsarbeten (etapp II) vid Ulleråkers sjukhus.

Till nu nämnda arbeten hava vissa medel tidigare anvisats å riksstat. I tabellen hava upptagits belopp, som ansetts erforderliga för att möjliggöra ett fullföljande av arbetena i fråga. Enär Kungl. Maj:t ännu icke tagit ställning till vilka företag det tidigare berörda, i statsverkspropositionen beräknade beloppet skulle avse, synas företagen böra medtagas i investeringsplanen.

Ändringsarbeten samt uppförande av bostäder för uppsyningsman och maskinmästare vid Sundby sjukhus.

Till ändringsarbeten samt uppförande av bostäder för uppsyningsman och maskinmästare vid Sundby sjukhus beräknades ett belopp av 120 000 kronor under det å allmän beredskapsstat för budgetåret 1944/45 uppförda anslaget till vissa byggnadsarbeten vid statens sinnessjukhus (proposition 1944: 281 s. 195—197). Arbetsmarknadskommissionen hänvisar till vad i angivna proposition anförts beträffande arbetena.

Ny paviljong för kvinnor vid Vipeholms sjukhus.

Till uppförande av ny paviljong för kvinnor vid Vipeholms sjukhus uppfördes ett anslag av 880 000 kronor å allmän beredskapsstat för budgetåret 1944/45 (proposition 1944: 281 s. 203—205). Arbetsmarknadskommissionen hänvisar till vad i nämnda proposition anförts beträffande företaget.

Byggnadsstyrelsen har meddelat, att kostnaderna för företaget numera av styrelsen beräknats till 895 000 kronor.

Företaget har medtagits i förslaget till investeringsreserv för innevarande budgetår.

Personalbostäder vid Vipeholms sjukhus.

Till uppförande av personalbostäder vid Vipeholms sjukhus beräknades ett belopp av 75 000 kronor under det å allmän beredskapsstat för budgetåret 1944/45 uppförda anslaget till vissa byggnadsarbeten vid statens sinnessjukhus (proposition 1944: 281, s. 213—214). Arbetsmarknadskommissionen hänvisar till vad i angivna proposition anförts beträffande företaget.

Företaget har medtagits i förslaget till investeringsreserv för innevarande budgetår.

Uppförande av läkarbostäder vid statens sinnessjukhus.

Till uppförande av läkarbostäder vid statens sinnessjukhus uppfördes ett anslag av 200 000 kronor å allmän beredskapsstat för budgetåret 1944/45 (proposition 1944: 281, s. 217 och 218). Arbetsmarknadskommissionen hänvi-

sar till vad i angivna proposition anförts beträffande förevarande byggnadsföretag. Kostnaderna hava numera av byggnadsstyrelsen beräknats till 270 000 kronor.

Såsom av propositionen framgår är det å beredskapsstat upptagna beloppet avsett för läkarbostäder vid sex sinnessjukhus, nämligen vid Sundby, S:t Lars, S:ta Maria, Restads, Källshagens och Säters sjukhus. Med hänsyn till det stora behovet av nya bostäder för läkare vid sinnessjukhusen har i förslaget till investeringsplan för budgetåret 1946/47 utöver läkarbostäder vid de nämnda sex sjukhusen medtagits ytterligare sex dylika bostadshus, nämligen ett bostadshus vid vardera Ryhov, S:ta Gertrud, S:t Olofs och Frösö sjukhus samt två bostadshus vid Mariebergs sjukhus. Kostnaderna för de sex sistnämnda byggnaderna hava av medicinalstyrelsen beräknats till sammanlagt 250 000 kronor.

I förslaget till investeringsreserv för innevarande budgetår hava ovannämnda läkarbostäder vid Sundby, S:t Lars, S:ta Maria, Restads, Källhagens, Säters, Frösö och Mariebergs sjukhus medtagits.

Nybyggnader (etapp I) vid Birgittas sjukhus.

1945 års riksdag har fattat beslut om inköp av vissa markområden för nybyggnader vid Birgittas sjukhus i Vadstena (proposition 1944: 242 s. 12—18). Arbetsmarknadskommissionen hänvisar till den redogörelse, som i propositionen lämnats beträffande nybyggnaderna. Första etappen av nybyggnadsprogrammet omfattade enligt propositionen arbeten för 4 150 000 kronor. För påbörjande av nämnda etapp har i förslaget till investeringsplan upptagits ett belopp av 1 000 000 kronor.

Ändrings- och tillbyggnadsarbeten m. m. vid S:t Jörgens sjukhus.

Medicinalstyrelsen har i sina anslagsäskanden för nästa budgetår hemställt om anvisande av medel till ändrings- och tillbyggnadsarbeten m. m. vid S:t Jörgens sjukhus. Ändringsarbeten skulle ske i administrationsbyggnaden och den s. k. kasinobyggnaden. I sistnämnda byggnad skulle sjukhusets medicinska centrum omfattande apotek, röntgen, operationssal, behandlingsrum, tandklinik, laboratorium m. m. förläggas. Å den s. k. paviljong I skulle en tillbyggnad utföras, varigenom 45 nya vårdplatser skulle erhållas. Även ny transformatorstation skulle anordnas. Kostnaderna för de olika arbetena hade beräknats till (16 000 + 113 500 + 506 500 + 47 000 =) 683 000.

Om- och nybyggnadsarbeten (etapp II) vid Mariebergs sjukhus.

I skrivelse till Kungl. Maj:t den 22 oktober 1945 har medicinalstyrelsen och byggnadsstyrelsen hemställt om anvisande av medel för budgetåret 1946/47 för utförande bland annat av om- och nybyggnadsarbeten (etapp II) vid Mariebergs sjukhus. Arbetena, som skulle påbörjas under nästa budgetår och slutföras under budgetåret 1947/48, omfattade ombyggnad av paviljongerna 5, 6, 8 och 9—12, utvändiga arbeten m. m. för nämnda byggnader samt nybyggnad av bostadshus för två läkare. Kostnaderna för nu nämn-

da arbeten uppginge till 1 235 000 kronor. Härav syntes enligt styrelserna för budgetåret 1946/47 lämpligen böra anvisas 500 000 kronor.

I den första byggnadsetappen inginge ombyggnad av köksbyggnaden, som jämväl inrymde matsalar samt bostadsrum för personal, däribland två lägenheter för gift maskinpersonal. Enligt styrelsernas mening måste det ur sociala synpunkter anses mindre tillfredsställande att bibehålla dessa bostadslägenheter inom byggnaden, då de vore belägna på blott omkring fem meters avstånd från intilliggande oroliga patientavdelningar. Styrelserna ansåge, att dessa lägenheter i stället borde inredas för ogift personal och att för ifrågavarande gifta maskinpersonal skulle uppföras en nybyggnad, som lämpligen borde placeras inom sjukhusområdets östra del. Kostnaderna för denna nybyggnad beräknades uppgå till 55 000 kronor, inklusive utvändiga ledningsarbeten m. m.

Sammanlagt erfordrades sålunda för utförande av här ovan angivna arbeten under budgetåret 1946/47 ett belopp av (500 000 + 55 000 =) 555 000 kronor.

Uthusbyggnader vid Umedalens sjukhus.

I skrivelse till Kungl. Maj:t den 5 januari 1945 har medicinalstyrelsen begärt medel för uppförande vid Umedalens sjukhus av dels en uthusbyggnad för vagnar, byggnadsställningar m. m. dels ock ett redskapsskjul för trädgårdens behov. Kostnaderna för arbetena hava av styrelsen beräknats till 27 500 kronor.

Ny kylanläggning vid Ulleråkers sjukhus.

Medicinalstyrelsen har i skrivelse till Kungl. Maj:t den 3 december 1945 hemställt om anvisande av medel till ny kylanläggning vid Ulleråkers sjukhus. I skrivelsen har framhållits att det nuvarande kylmaskineriet vore av en föråldrad typ och krävde kontinuerlig tillsyn och skötsel under drifttiden. Detsamma borde ersättas med ett nytt automatiskt verkande maskineri. Vidare borde ytterligare två kylrum snarast anordnas då utrymmet i de befintliga kylrummen visat sig otillräckligt. Kostnaderna för en ny kylanläggning vid sjukhuset hava av styrelsen beräknats till 30 000 kronor.

Elektriska arbeten vid S:t Lars, Furunäsets, S:ta Maria, Frösö och Sundby sjukhus.

Medicinalstyrelsen har i sina anslagsäskanden för nästa budgetår hemställt om anvisning av medel för utförande av elektriska arbeten vid S:t Lars, Furunäsets, S:ta Maria, Frösö och Sundby sjukhus. Arbetena avsåge vid *S:t Lars sjukhus* omläggning från likström till växelström samt komplettering av transformatoranläggningar, vid *Furunäsets sjukhus* förstärkning och komplettering av befintliga installationer m. m på grund av ökad belastning, vid *S:ta Maria sjukhus* iordningställande av ny transformatorstation, vid *Frösö sjukhus* fortsatt omläggning från likström till växelström samt vid *Sundby*

sjukhus installering av ny transformator. Kostnaderna för arbetena vid de olika sjukhusen beräknades uppgå till (115 000 + 81 000 + 47 300 + 50 000 + 20 300 =) 313 600 kronor.

Utvidgning och förbättring av vattenverket vid S:ta Gertruds sjukhus i Västervik.

Till utvidgning och förbättring av vattenverket vid S:ta Gertruds sjukhus i Västervik uppfördes ett anslag av 63 000 kronor å allmän beredskapsstat för budgetåret 1944/45 (proposition 1944: 281, s. 200—201). Arbetsmarknadskommissionen hänvisar till vad i angivna proposition anförts beträffande ifrågavarande företag.

Företaget har medtagits i förslaget till investeringsreserv för innevarande budgetår.

Uppförande av nya ekonomibyggnader å arrendegården Hunnerup under S:t Lars sjukhus i Lund.

Till uppförande av nya ekonomibyggnader å arrendegården Hunnerup under S:t Lars sjukhus i Lund beräknades ett belopp av 108 000 kronor under det å allmän beredskapsstat för budgetåret 1944/45 uppförda anslaget till vissa byggnadsarbeten vid statens sinnessjukhus (proposition 1944: 281, s. 211—213). Arbetsmarknadskommissionen hänvisar till vad i ovan angivna proposition anförts beträffande ifrågavarande företag.

Företaget har medtagits i förslaget till investeringsreserv för innevarande budgetår.

Pumpanläggning vid Sundby sjukhus.

Medicinalstyrelsen har i sina anslagsäskanden för nästa budgetår hemställt om anvisning av medel för utförande av pumpanläggning vid Sundby sjukhus. Genom anläggningen skulle avloppsvattnet från vissa lågt belägna bostadshus inom sjukhusområdets nordvästra område i stället för att som nu direkt flyta ut i sundet mellan sjukhusområdet och Strängnäs stad tryckas upp till det ca 8 meter högre belägna huvudavloppssystemet.

Kostnaden hade av medicinalstyrelsen beräknats till 22 600 kronor.

Uppförande av växthus vid Källshagens sjukhus i Vänersborg.

Till uppförande av växthus vid Källshagens sjukhus i Vänersborg beräknades, utöver tidigare å riksstat anvisade medel — 26 500 kronor —, ett belopp av 10 500 kronor under det å allmän beredskapsstat för budgetåret 1944/45 uppförda anslaget till vissa byggnadsarbeten vid statens sinnessjukhus (proposition 1944: 281, s. 215—216). Arbetsmarknadskommissionen hänvisar till vad i angivna proposition anförts beträffande ifrågavarande företag. Kostnaderna hava numera av byggnadsstyrelsen beräknats till 95 000 kronor. Till följd härav erfordras för byggnadsföretaget utöver tidigare å riksstat anvisade medel ett belopp av 68 500 kronor.

Företaget har medtagits i förslaget till investeringsreserv för innevarande budgetår.

Fest- och samlingssal vid Västra Marks sjukhus i Örebro.

Till inredande av fest- och samlingssal vid Västra Marks sjukhus i Örebro beräknades, utöver tidigare å riksstat anvisade medel — 50 000 kronor — ett belopp av 20 000 kronor under det å allmän beredskapsstat för budgetåret 1944/45 uppförda anslaget till vissa byggnadsarbeten vid statens sinnessjukhus (proposition 1944: 281, s. 215—216). Arbetsmarknadskommissionen hänvisar till vad i angivna proposition anförts beträffande ifrågavarande företag. Kostnaderna hava numera av byggnadsstyrelsen beräknats till 90 000 kronor. Till följd härav erfordras för byggnadsföretaget utöver tidigare å riksstat anvisade medel ett belopp av 40 000 kronor.

Företaget har medtagits i förslaget till investeringsreserv för innevarande budgetår.

Fest- och samlingssal vid Salberga sjukhus i Sala.

Till inredande av fest- och samlingssal vid Salberga sjukhus i Sala beräknades, utöver tidigare å riksstat anvisade medel — 40 000 kronor —, ett belopp av 16 000 kronor under det å allmän beredskapsstat för budgetåret 1944/45 uppförda anslaget till vissa byggnadsarbeten vid statens sinnessjukhus (proposition 1944: 281, s. 215—216). Arbetsmarknadskommissionen hänvisar till vad i angivna proposition anförts beträffande ifrågavarande företag. Kostnaderna hava numera av byggnadsstyrelsen beräknats till 85 000 kronor. Till följd härav erfordras för byggnadsföretaget utöver tidigare å riksstat anvisade medel ett belopp av 45 000 kronor.

Företaget har medtagits i förslaget till investeringsreserv för innevarande budgetår.

Tvättstuga och desinfektionsanläggning vid Furunäsets sjukhus i Piteå.

Till uppförande av tvättstuga och desinfektionsanläggning vid Furunäsets sjukhus vid Piteå uppfördes, utöver tidigare å riksstat anvisade medel, ett anslag av 15 000 kronor å allmän beredskapsstat för budgetåret 1944/45 (proposition 1944: 281, s. 215 och 216). Arbetsmarknadskommissionen hänvisar till vad i ovan angivna proposition anförts beträffande ifrågavarande företag.

Företaget har medtagits i förslaget till investeringsreserv för innevarande budgetår.

Omändring av Olofsfors flyktingläger till statlig sinnesslöanstalt.

I skrivelse till Kungl. Maj:t den 3 december 1945 har medicinalstyrelsen hemställt om anvisande av medel till ombyggnad av flyktinglägret i Olofsfors vid Avesta till för asociala imbecilla avsedd sekundäravdelning, ansluten till Salberga sjukhus.

Vid planläggningen av lägret, vilket uppförts av byggnadsstyrelsen med anledning av Kungl. Maj:ts uppdrag den 19 november 1943, hade hänsyn tagits till att lägret, sedan detta fyllt sin primära funktion som flyktingläger, skulle kunna omändras till sekundäravdelning till Salberga sjukhus.

Lägret, som för närvarande användes för vård av tuberkulösa flyktingar, torde, enligt vad medicinalstyrelsen framhållit, i varje fall under förra delen av nästkommande budgetår komma att utrymmas. I samråd med representanter för byggnadsstyrelsen hade verkställts utredning om erforderliga om- och tillbyggnadsarbeten. Det vore härvid att beakta, att bostäder på grund av lägrets belägenhet på avsevärt avstånd från bebyggelse måste beredas för hela den vid sekundäravdelningen anställda personalen, ett förhållande som icke förelåge vid något annat statligt sinnessjukhus. Avdelningen skulle kunna bereda vård för 160 patienter.

Kostnaden för företaget hade beräknats till 625 000 kronor.

Ombyggnad och renovering av personalbostäder vid Furunäsets sjukhus.

Medicinalstyrelsen har i skrivelse till Kungl. Maj:t den 5 januari 1945 hemställt om anvisande av medel till ombyggnad och renovering av personalbostäder vid Furunäsets sjukhus. Arbetena avsåge två byggnader med fyra lägenheter om ett rum och kök i varje samt tre envåningshus. Standarden i dessa lägenheter kunde enligt medicinalstyrelsen ej sägas motsvara den som staten numera plägade hålla i till tjänstemän uthyrda bostäder. Bostäderna saknade sålunda vattenklosetter och vore svåra att hålla tillfredsställande uppvärmda. Lägenheter om blott ett rum och kök kunde vidare ej längre anses vara tillfredsställande.

Styrelsen har föreslagit, att de åtta enrumslägenheterna måtte förändras till sex tvårumslägenheter samt att samtliga fem bostadshus skulle grundligt ombonas och förses med badrum och vattenklosetter. Härjämte skulle nya avloppsledningar anläggas och det elektriska ledningsnätet omläggas. Kostnaderna för arbetena ha beräknats till 185 000 kronor.

Ombyggnad av administrationsbyggnaden vid Restads sjukhus vid Vänersborg.

I skrivelse till Kungl. Maj:t den 17 februari 1942 hemställde medicinalstyrelsen, att å riksstaten för budgetåret 1942/43 måtte upptagas anslag till renovering av administrationsbyggnaden vid Restads sjukhus vid Vänersborg, enligt ett genom styrelsens försorg utarbetat förslag. Kostnaden för företaget hade beräknats till 193 000 kronor.

Medicinalstyrelsen har i sin ovan berörda skrivelse bland annat anfört, att sjukhusets administrationsbyggnad, alltsedan sjukhuset tagits i bruk år 1905, icke undergått några väsentliga förändringar med avseende på de i byggnaden inrymda, för sjukhusets förvaltning och medicinska centrum avsedda lokalerna. Utvecklingen på sinnessjukvårdens område sedan sjukhusets öppnande hade medfört, att lokalerna blivit både för små och otidsenliga. Dessutom hade beläggningssiffran ökats från 1 000 till ca 1 350. Vidare hade behovet av lokaler för arbetsplatser åt läkare och föreståndarskor inom sjukhuset avsevärt ökats. De anförda omständigheterna ävensom det förhållandet, att särskilda utrymmen för tandvård och röntgen saknades, hade sedan flera år tillbaka aktualiserat frågan om renovering och ombyggnad av administrationsbyggnaden.

Enligt det framlagda förslaget skulle i byggnadens norra del anordnas expeditionslokaler för hjälpverksamhet, sjukhuschef, direktion och kansli samt överläkare jämte arbetslokaler för underordnade läkare. Vidare skulle i byggnadens södra del ordnas ett rum för syssloman, varjämte därstädes befintliga bostadsrum skulle inredas till expedition för uppsyningsman och föreståndarskor.

I den till byggnaden anslutna flygelbyggnaden vore sjukhusets medicinska centrum avsett att förläggas, såsom undersöknings-, röntgen-, tandbehandlings- och operationsrum med tillhörande biutrymmen. Vidare vore avsett att där inreda kapprum för festsalen, bostäder m. m.

Byggnadsstyrelsen hade i yttrande över ombyggnadsförslaget den 16 december 1941 meddelat, att styrelsen intet hade att erinra mot detsamma och ej heller mot de för företaget beräknade kostnaderna.

Kostnaden för ombyggnad av administrationsbyggnaden har numera av byggnadsstyrelsen beräknats uppgå till 290 000 kronor.

Företaget har medtagits i förslaget till investeringsreserv för innevarande budgetår.

Utvidgning av centralvärmeledningen vid S:t Lars sjukhus i Lund.

I skrivelse till Kungl. Maj:t den 6 mars 1942 har medicinalstyrelsen bland annat anfört, att sedan en ny ångcentral uppförts vid S:t Lars sjukhus i Lund och sjukhusets centralvärmeledning fått ökad kapacitet, hade frågan om en ökning av antalet till centralvärmeledningen anslutna byggnader blivit aktuell. Den föreslagna utvidgningen av värmeledningsnätet komme att medföra stora fördelar för sjukhuset, varför densamma snarast möjligt borde komma till utförande. Den rådande bränslesituationen och de senare årens stränga vintrar hade särskilt starkt framhävt behovet av utvidgningens genomförande. Enligt det förslag, som upprättats för utvidgning av sjukhusets centralvärmeledning, avsåges att införa värmeledning dels i den s. k. västra administrationsbyggnaden, dels ock i åtta av västra sjukhusets personalbostadshus. Anslag till ifrågavarande arbeten hava icke uppförts å riksstaten. Kostnaden för företaget har av byggnadsstyrelsen preliminärt beräknats till 135 000 kronor.

Företaget har medtagits i förslaget till investeringsreserv för innevarande budgetår.

Anordnande av nattvaktsrum m. m. vid Ryhovs sjukhus.

I skrivelse till Kungl. Maj:t den 12 december 1945 har medicinalstyrelsen hemställt om anvisande av medel för anordnande av nattvaktsrum m. m. vid Ryhovs sjukhus i Jönköping. Styrelsen har meddelat att personalföreningarna vid sjukhuset hemställt att vid detsamma skulle anordnas dels lokaler för föreningarnas sammanträden, studiecirklarnas arbete och personalens uppehåll under kortare fritider mellan dagens olika tjänstgöringspass, dels sovlokaler för gifta nattvakter. Styrelsen har föreslagit, att en förutvarande verkstadsbyggnad, som inrymde bostäder för ogift personal, måtte ombyggas

för att tillgodose ovan berörda önskemål. På vinden till denna byggnad skulle inredas sovrum för nattvakter och i bottenvåningen skulle anordnas en större möteslokal med kapprum, kök, tre sammanträdesrum och en klubblokal. Kostnaderna för företaget hava beräknats till 27 000 kronor.

Uppförande av nytt svinhus m. m. vid Restads sjukhus vid Vänersborg.

Medicinalstyrelsen har under hand meddelat, att det svinhus, som tidigare funnits vid Restads sjukhus, hade förstörts vid eldsvåda. Vid en anstalt av Restadssjukhusets storlek med omkring 1 400 personer vore det lämpligaste sättet för tillvaratagande av köksavfall och dylikt att vid anstalten bedriva svinskötsel, vilket också vore ekonomiskt lönande för sjukhuset. Ett nytt svinhus borde således med det snaraste uppföras. De befintliga ekonomibyggnaderna för sjukhusets lantbruk befunne sig vidare numera i ett så dåligt skick att uppförandet av nya vore aktuellt. Kostnaderna för nytt svinhus och nya ekonomibyggnader för lantbruket hade beräknats till 118 000 kronor.

Företaget har medtagits i förslaget till investeringsreserv för innevarande budgetår.

Paviljonger vid Furunäsets, Mariebergs och Frösö sjukhus.

I medicinalstyrelsens ovannämnda skrivelse till Kungl. Maj:t den 11 september 1945 med förslag till 10-års plan för den statliga sinnessjukvården och den statliga sinnesslövården har föreslagits att en paviljong skulle uppföras vid vardera Furunäsets, Mariebergs och Frösö sjukhus under de närmast följande budgetåren.

Vid Furunäsets sjukhus skulle uppföras en upptagningspaviljong för 30 män och 30 kvinnor. Sjukhuset skulle därigenom kunna emottaga 940 patienter och därmed skulle upptagningsområdets behov av vårdplatser bliva tillgodosett.

Vid Mariebergs sjukhus bleve enligt medicinalstyrelsen efter de nu pågående om- och nybyggnadsarbetena den normala vårdkapaciteten 1 039 platser. För att tillgodose upptagningsområdets behov krävdes utöver beslutade utvidgningsarbeten ytterligare 140 platser för slöa patienter. Medicinalstyrelsen föresloge, att en särskild paviljong för 80 män måtte uppföras. Erforderliga kvinnoplatser kunde beredas i en vid sjukhuset befintlig provisorisk evakueringspaviljong.

Vid Frösö sjukhus skulle uppföras en upptagningspaviljong med 60 platser. Dessa platser skulle fördelas lika mellan mans- och kvinnoavdelningarna. Paviljongen skulle konstrueras i huvudsaklig överensstämmelse med en vid Sidsjöns sjukhus uppförd paviljong av motsvarande slag.

Kostnaderna för envar av paviljongerna vid Furunäsets och Frösö sjukhus hava av medicinalstyrelsen beräknats till 500 000 kronor och kostnaden för paviljongen vid Marieberg till 600 000 kronor.

Anslag under socialdepartementet.

Under åberopande av det ovan anförda hemställer arbetsmarknadskommissionen, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att å allmän beredskapsstat för budgetåret 1946/47 uppföra följande anslag nämligen

å driftbudgeten:

under femte huvudtiteln

Bidrag till uppförande av hem för blinda i förskolåldern	kronor	117 000
Statens alkoholistanstalt å Venngarn: Vissa byggnadsarbeten	»	200 000
Statens skyddshem: Vissa byggnadsarbeten	»	473 000

å kapitalbudgeten:

under Statens allmänna fastighetsfond:

Vissa byggnadsarbeten vid statens sinnessjukhus m. m.	kronor	3 800 000.

Kommunikationsdepartementet.

Förslaget till investeringsplan för statliga husbyggnadsföretag för verk och myndigheter m. m. för budgetåret 1946/47 innefattar, i vad detsamma avser företag hänförliga till kommunikationsdepartementets verksamhetsområde, en investeringsreserv om *3 709 000 kronor* att helt och hållet bekostas med statsanslag. En sammanställning av de olika i planen ingående arbetena återfinnes i *bil. 25.*

Till jämförelse må nämnas att å allmän beredskapsstat för budgetåret 1944/45 uppfördes anslag till statliga husbyggnadsföretag inom kommunikationsdepartementets verksamhetsområde med sammanlagt 4 536 000 kronor samt att i investeringsutredningens förslag till investeringsreserv för budgetåret 1945/46 beräknades ett anslagsbehov till dylika ändamål om 10 345 000 kronor.

I fråga om angelägenheten av de i den föreslagna investeringsreserven ingående företagen hänvisar arbetsmarknadskommissionen till de redogörelser, som lämnats beträffande dessa arbeten av vederbörande verk och myndigheter och som i det följande i huvudsak återgivas, till den del icke redogörelse för företagen återfinnes i av Kungl. Maj:t avgivna propositioner.

Ökade lokaler för hovrätten för Övre Norrland.

Vad angår behovet av ökade lokaler för hovrätten för Övre Norrland vill arbetsmarknadskommissionen inledningsvis hänvisa till av byggnadsstyrelsen i skrivelse till Kungl. Maj:t den 6 februari 1945 framlagda, i årets stats-

verksproposition (kapitalbudgeten, bil. 5, s. 206) återgivna allmänna riktlinjer beträffande det med anledning av den beslutade rättegångsreformen ökade lokalbehovet vid hovrätterna.

Byggnadsstyrelsen framförde i nämnda skrivelse ett preliminärt förslag efter vilket ett utbyggande av hovrättsbyggnaden i Umeå kunde tänkas ske. Enligt detta skulle åt sessionssalarna och samtliga arbets- och tjänsterum beredas plats inom det nuvarande hovrättshuset. Detta komme att medföra en utflyttning av arkivet och biblioteket till en mindre flygelbyggnad, avsedd att förläggas bakom den befintliga byggnaden vid dennas nordvästra hörn. En förutsättning för att detta förslag skulle kunna genomföras vore bland annat, att så små mått som omkring 80 respektive 50 m² kunde anses godtagbara till sessionssalarna.

I berörda skrivelse anförde styrelsen, att mera omfattande åtgärder måhända kunde visa sig påkallade. Den knappa tiden hade nämligen icke medgivit mera ingående samråd med representanter för hovrätten vid utarbetandet av det preliminära förslaget. I skrivelse till byggnadsstyrelsen den 23 maj 1945 har hovrätten också framhållit, att de utrymmen, som beräknats för befattningshavarnas arbetsrum, synts väl knappa. Hovrätten har även gjort gällande, att det med hänsyn till det hårda klimatet i Övre Norrland av allmänna hälsoskäl vore nödvändigt, att arbetsrummen gjordes någorlunda rymliga och att dessa jämte sessionsrummen i största möjliga utsträckning förlades åt soligt väderstreck. Dessutom borde enligt skisser, som bilagts skrivelsen, de båda sessionssalarnas storlek icke underskrida 80 respektive 90 m².

Byggnadsstyrelsen har i skrivelse till Kungl. Maj:t den 8 oktober 1945 förklarat, att styrelsen med anledning av att ett tillgodoseende av hovrättens sålunda framförda synpunkter, vilka syntes styrelsen berättigade, skulle medföra en avsevärd revidering och utökning av det ursprungliga programmet, ansett sig böra upptaga byggnadsfrågan till förnyad prövning.

Styrelsen har härvid i huvudsak anfört följande.

Den nuvarande hovrättsbyggnaden utgöres av det gamla folkskoleseminariet, uppfört i 1800-tal-klassicism. De höga rumshöjderna och den bundna planlösningen utgöra faktorer, till vilka stor hänsyn måste tagas vid utförandet och utformandet av en om- och tillbyggnad. Följande tre olika principlösningar hava undersökts:

1) förlängning åt båda sidor av det nuvarande huset,

2) uppförande av två till huvudbyggnaden anslutna, låga flygelbyggnader samt

3) uppförande av en låg, paviljongliknande byggnad på sydvästra framsidan av byggnaden.

Alternativ 1, utbyggt i den omfattning, som kan anses vara för hovrätten tillfredsställande, beräknas medföra en kostnad av 400 000 kronor. Alternativ 2 och 3 beräknas båda draga en kostnad av omkring 335 000 kronor. Kostnadsskillnaden beror, bland annat, på att byggnadsvolymen vid ett utbyggande av alternativ 1 på grund av de stora rumshöjderna komme att överstiga volymen av en tillbyggnad enligt alternativ 2 eller 3.

Från hovrättens sida har vid förhandlingarna i frågan förordats en lösning enligt alternativ 1, med hänsyn till de fördelar ur arbetssynpunkt detta erbjuder för hovrätten, varjämte hänvisats till att den trädgård, som omgiver bygg-

naden och som även står öppen för allmänheten, enligt detta alternativ lämnas i huvudsak orörd. Därigenom bevaras även möjligheten till framtida utbyggnad, om sådan skulle erfordras.

Då alternativ 1, såsom ovan nämnts, ställer sig icke oväsentligt dyrare än de båda andra alternativen, kan det synas tveksamt, huruvida en lösning enligt detta alternativ bör väljas. Med hänsyn till de från hovrättens sida anförda skälen och då bevarandet av framtida utbyggnadsmöjligheter givetvis skulle kunna vara av visst värde, finner emellertid styrelsen, som har för avsikt att ytterligare bearbeta de olika förslagen i syfte att om möjligt nedpressa kostnaderna, att möjlighet även bör hållas öppen för genomförande av alternativ 1, för det fall detta förslag vid den slutliga prövningen skulle visa sig lämpligast.

I ovannämnda skrivelse den 8 oktober 1945 har styrelsen hemställt om anslag för utförande av ny-, till- och ombyggnadsarbeten vid hovrätterna av 2 650 000 kronor, varav 400 000 beräknades för hovrätten i Umeå.

Anslag för byggnadsarbeten vid hovrätten i Umeå har icke föreslagits i årets statsverksproposition. Arbetsmarknadskommissionen har dock efter samråd med kommunikationsdepartementet funnit skäl att i förslaget till investeringsreserv för nästa budgetår upptaga ett belopp av 400 000 kronor för utökning av lokalerna för nämnda hovrätt.

Ökade lokaler för hovrätten över Skåne och Blekinge.

Jämväl beträffande behovet av ökade lokaler för hovrätten över Skåne och Blekinge vill arbetsmarknadskommissionen hänvisa till av byggnadsstyrelsen i skrivelse till Kungl. Maj:t den 6 februari 1945 framlagda, i årets statsverksproposition (kapitalbudgeten, bil. 5, s. 206) återgivna allmänna riktlinjer beträffande det med anledning av den beslutade rättegångsreformen ökade lokalbehovet vid hovrätterna.

Byggnadsstyrelsen har i nämnda skrivelse hemställt om anslag för bland annat utförande av tillbyggnader vid hovrättshuset i Malmö och därom anfört i huvudsak följande.

Förslaget beträffande tillbyggnader vid hovrättshuset i Malmö har efter styrelsens direktiv utarbetats av arkitekten I. Callmander.

Beträffande Skånska hovrätten avser planläggningen att bereda utrymme för tre divisioner. De härför erforderliga lokalerna kunna icke beredas inom den befintliga byggnaden. Inredande av rum på vinden kan, trots att takresningen är mycket hög, ej verkställas, då takstolarnas konstruktion omöjliggör sådan utan att hela taket nedrives och ombygges, varjämte vissa rum i undervarande våning hava större höjd än andra, vilket ävenledes i hög grad skulle försvåra och fördyra ett inredande av vinden. Behovet av ökade lokaler måste därför tillgodoses genom tillbyggnad. Enligt det utarbetade förslaget tillfogas sålunda två symmetriskt placerade flyglar, förbundna med huvudbyggnaden på sådant sätt att invändig kommunikation erhålles. Det befintliga huset lämnas i stort sett orört med undantag för genombrytningarna till flyglarnas förbindelsegångar. Härvid erhålles såväl tillräckliga och ändamålsenliga lokaler som en ur arkitektonisk synpunkt tillfredsställande lösning av byggnadsfrågan.

Bottenvåningen upptages av invid huvudingången förlagda expeditionslokaler för sekreterare och aktuarie, rum för kanslipersonal, ledamöter, fiskaler och aspiranter, hovrättens arkiv samt bostad för expeditionsvakt. Till den övre våningen äro förlagda de tre sessionssalarna med tillhörande överläggnings- och vittnesrum, pre-

sidentens ämbetsrum, rum för advokater och åklagare, ett par rum för skrivbiträden samt ett reservrum. De nuvarande, i nordöstra, respektive nordvästra hörnen av huvudbyggnaden belägna sessionsrummen äro alltför små för att kunna användas vid muntliga förhandlingar och avses därför att utnyttjas såsom bibliotek och rum för aspiranter. Den större sessionssalen förlägges till västra flygeln och den nuvarande plenisalen beräknas i fortsättningen bliva använd såsom sessionssal, varjämte en andra mindre sessionssal förlagts till östra flygeln. Väntplatser för allmänheten kunna anordnas i den befintliga byggnadens rymliga hallar.

Kostnaderna för utförande av tillbyggnaderna hade av byggnadsstyrelsen beräknats till 600 000 kronor.

Anslag för företaget anvisades icke å riksstaten för budgetåret 1945/46 men företaget medtogs i förslaget till investeringsreserv för samma budgetår.

I skrivelse till Kungl. Maj:t den 8 oktober 1945 har styrelsen hemställt om anslag för utförande av ny-, till- och ombyggnadsarbeten vid hovrätterna av 2 650 000 kronor, varav 600 000 kronor beräknats för hovrätten i Malmö. Anslag för byggnadsarbeten vid sistnämnda hovrätt har icke äskats i årets statsverksproposition. Arbetsmarknadskommissionen har däremot efter samråd med kommunikationsdepartementet i förslaget till investeringsreserv för nästa budgetår upptagit ett belopp av 600 000 kronor till ökade lokaler för hovrätten i fråga.

Tillbyggnad av landsstatshuset i Halmstad.

I skrivelse den 10 januari 1946 till arbetsmarknadskommissionen har byggnadsstyrelsen föreslagit att i förslaget till investeringsreserv för budgetåret 1946/47 måtte upptagas utförande av tillbyggnad till landsstatshuset i Halmstad för en beräknad kostnad av 850 000 kronor. Av skrivelsen bifogad promemoria framgår bland annat att i det nya landsstatshuset i Halmstad, vilket med anledning av Kungl. Maj:ts uppdrag den 27 februari 1942 uppförts utan reservutrymmen i enlighet med civila byggnadsutredningens anvisningar, vore sedan ett par år tillbaka alla tillgängliga arbetsplatser tagna i anspråk, varför behovet av en tillbyggnad blivit alltmera trängande. I förslaget till det nu uppförda landsstatshuset förutsattes att en eventuell framtida tillbyggnad skulle kunna ske österut å kronan tillhörigt område framför Halmstads kyrka. Mot en sådan tillbyggnad anfördes redan från början, att densamma skulle i viss utsträckning komma att skymma kyrkan. För att bevara den värdefulla stadsbilden planerade nu byggnadsstyrelsen att genom byte av tomtmark med Halmstads stad förvärva för tillbyggnaden lämpligare tomt i kvarteret S:t Nicolaus. Underhandlingar påginge för närvarande mellan byggnadsstyrelsen och staden om ifrågavarande tomtbyte. Även annan tomtmark har ifrågasatts för planerad nybyggnad men slutligt ställningstagande i denna fråga har ännu ej skett.

I årets statsverksproposition (kapitalbudgeten bil. 5, s. 215—216) har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till byggnadsarbeten för länsstyrelserna för budgetåret 1946/47 i avvaktan på särskild proposition i ämnet beräkna ett investeringsanslag av 10 000 000 kronor. Av nämnda belopp beräknas preliminärt 850 000 kronor vara erforderligt för länsstyrelsen i Hallands län.

Från byggnadsstyrelsen har under hand meddelats till kommissionen, att det med hänsyn till den ännu ej lösta tomtfrågan icke kunde väntas, att byggnadsstyrelsen kunde så förbereda ifrågavarande byggnadsföretag att anslag till detsamma kunde av Kungl. Maj:t föreslås upptagas å riksstaten för budgetåret 1946/47.

I anslutning härtill och med hänsyn till att planeringsarbetet dock torde kunna bedrivas så att företaget skulle kunna påbörjas under budgetåret 1946/47 har arbetsmarknadskommissionen efter samråd med kommunikationsdepartementet medtagit uppförandet av tillbyggnad av landsstatshuset i Halmstad i investeringsreserven med ett belopp av 850 000 kronor.

Uppförande av grovlaboratorium m. m. vid statens väginstitut.

Till uppförande av grovlaboratorium m. m. vid statens väginstitut har ett anslag av 60 000 kronor uppförts å allmän beredskapsstat för budgetåret 1944/45 (proposition 1944: 281, s. 248). Arbetsmarknadskommissionen hänvisar till vad i angivna proposition anförts om detta företag och föreslår att företaget intages i investeringsreserven för nästa budgetår.

Företaget kvarstår oförändrat från förslaget till investeringsreserv för innevarande budgetår.

Vissa byggnadsarbeten å Gripsholms slott.

Till utförande av vissa byggnadsarbeten å Gripsholms slott har ett anslag av 99 000 kronor upptagits å allmän beredskapsstat för budgetåret 1944/45 (proposition 1944: 281, s. 101—102). Arbetsmarknadskommissionen hänvisar till vad i angivna proposition anförts beträffande ifrågavarande företag och föreslår att detsamma intages i investeringsreserven för budgetåret 1946/47 med ovannämnda belopp.

Nybyggnad för statens geotekniska institut.

Genom beslut den 30 juni 1944 uppdrog Kungl. Maj:t åt byggnadsstyrelsen att i samråd med statens geotekniska institut utreda frågan om nybyggnad för institutet och anvisade för utredningsarbetet ett belopp av 7 000 kronor. Till investeringsutredningen och statens arbetsmarknadskommission har institutet i skrivelse den 17 januari 1944 respektive den 4 februari 1946 beträffande behovet av nybyggnad för institutet anfört i huvudsak följande.

Enligt statsmakternas beslut (proposition 1943: 333, riksdagens skrivelse 1943: 480) hade vid årsskiftet 1943/44 väg- och vattenbyggnadsstyrelsens geotekniska avdelning utbrutits ur styrelsen och omorganiserats till ett statens geotekniska institut. Detta hade till uppgift att stå statliga och kommunala myndigheter samt enskilda till tjänst med geotekniska undersökningar och utredningar samt att bedriva geoteknisk forskning och undervisning. Institutet hade tills vidare sina kontorslokaler inrymda i huset Narvavägen 25 och huset Gumshornsgatan 6, sitt borrförråd i huset Narvavägen 23 samt sitt laboratorium i statens väginstituts huvudbyggnad vid Drottning Kristinas väg, varest även ett mindre magasinsutrymme disponerades i gårdsbygg-

naden. Kontorslokalerna hade en golvyta av 510 m², laboratoriet en yta av 230 m² och övriga utrymmen en yta av 85 m² exklusive sådana allmänna utrymmen som korridorer m. m.

Institutet ville framhålla, att det vore en mycket stor olägenhet att lokalerna vore belägna så långt från varandra som nu vore fallet. Arbetet bleve därigenom splittrat, och mycken tid ginge förlorad för personalen vid förflyttning mellan arbetsplatserna. Det vore alltså synnerligen önskvärt, att institutets lokaler snarast möjligt förlades till samma byggnad.

Institutet har vidare anfört, att ett visst samarbete vore avsett att äga rum mellan institutet och tekniska högskolan i fråga om undervisning i geoteknik. Därvid skulle demonstrationer, elevlaborationer och examensarbeten m. m. anordnas inom institutet. Uppenbarligen kunde detta icke ske i nämnvärd omfattning, förrän institutet fått större lokaler.

I januari 1944 sysselsatte institutet 16 personer. Sedan dess hade personalen ökat och utgjordes i januari 1946 av 42 personer, vartill kommo två, som anställts men ännu ej börjat tjänstgöra. Den starka personalökningen föranleddes huvudsakligen av institutets växande konsultationsverksamhet. Vid senaste årsskiftet sysselsattes direkt i denna 23 personer. Konsultationsavdelningen väntades fördubbla sin verksamhet under de kommande åren, så att den omkring år 1949 skulle komma att bestå av ca 45 personer. Institutets forskningsverksamhet beräknades få minst samma omfattning som vägforskningen inom statens väginstitut, varför forskningsavdelningen beräknades komma att bestå av ca 30 personer omkring år 1949. För närvarande utgjorde forskningen ca 20 % av institutets verksamhet men komme med den beräknade personalen att utgöra ca 40 %. Som hjälpavdelningar till konsultations- och forskningsavdelningarna behövde institutet en mekanisk avdelning med verkstad samt en kameral avdelning. Den mekaniska avdelningen bestode för närvarande av sju personer inklusive borrförrådsföreståndaren och beräknades öka med fyra. Till institutets verkstad erfordrades dessutom 12 personer. Den kamerala avdelningen bestode för närvarande av sju personer och beräknades öka med sex. För institutets ökade verksamhet beräknades komma att erfordras en personal om 116 personer och lokalutrymme av något mer än 4 000 m² exklusive korridorer och andra allmänna utrymmen.

Från byggnadsstyrelsen har till arbetsmarknadskommissionen meddelats, att utredning angående nybyggnad för statens geotekniska institut numera påginge inom styrelsen och att kostnaden för en dylik byggnad preliminärt beräknats till 1 700 000 kronor.

Företaget kvarstår — dock med ändring av kostnaderna — från förslaget till investeringsreserv för innevarande budgetår.

Anslag under kommunikationsdepartementet.

Under åberopande av vad här ovan anförts beträffande den föreslagna investeringsreserven för statliga husbyggnadsföretag för verk och inrättningar m. m. i vad densamma avser företag hänförliga till kommunikationsdepartementets verksamhetsområde hemställer arbetsmarknadskommissionen, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att å allmän beredskapsstat för budgetåret 1946/47 å kapitalbudgeten under Statens allmänna fastighetsfond uppföra följande anslag, nämligen

Ökade lokaler för hovrätten för Övre Norrland	kronor	400 000
Ökade lokaler för hovrätten över Skåne och Blekinge	»	600 000
Tillbyggnad av landsstatshuset i Halmstad	»	850 000
Uppförande av grovlaboratorium vid statens väginstitut	»	60 000
Vissa byggnadsarbeten å Gripsholms slott	»	99 000
Nybyggnad för statens geotekniska institut	»	1 700 000

Finansdepartementet.

I förslaget till investeringsreserv för nästa budgetår i vad det gäller husbyggnader inom finansdepartementets verksamhetsområde hava — liksom å allmän beredskapsstat för budgetåret 1944/45 och i investeringsutredningens förslag till investeringsreserv för innehavande budgetår — endast medtagits av generaltullstyrelsen anmälda byggnadsarbeten.

Generaltullstyrelsen hemställde i skrivelser till Kungl. Maj:t den 22 maj och den 27 september 1945 om anvisande av anslag å tillhopa 1 572 000 kronor för uppförande eller inredande av personalbostäder vid vissa av tullverkets gränsposteringar. I årets statsverksproposition (kapitalbudgeten, bil. 6, punkten 1) har för budgetåret 1946/47 för ifrågavarande ändamål upptagits ett anslag av 500 000 kronor. Departementschefen har i propositionen framhållit, att anslaget i fråga borde ställas till generaltullstyrelsens förfogande för genomförande av de angelägnaste av de föreslagna arbetena samt för förberedelser för de övriga. Frågan om anvisande av medel för de återstående kostnaderna för programmets genomförande torde, har departementschefen vidare framhållit, i första hand få upptagas till behandling vid anmälan av förslaget till beredskapsstat för nästa budgetår.

I anslutning härtill och till vad generaltullstyrelsen anfört i sina i statsverkspropositionen återgivna motiveringar för ifrågavarande arbeten, har arbetsmarknadskommissionen funnit skäl att i investeringsreserven medtaga samtliga av generaltullstyrelsen i ovannämnda skrivelse upptagna arbeten, som icke beräknas komma till utförande med förenämnda riksstatsanslag av 500 000 kronor.

En sammanställning av de olika i planen ingående arbetena återfinnes i *bil. 25.*

För hela den sålunda föreslagna investeringsreservens genomförande skulle å beredskapsstat för budgetåret 1946/47 erfordras anslag om (1 572 000 — 500 000 =) 1 072 000 kronor, eller i avrundat belopp *1 000 000 kronor.*

Under åberopande av det anförda hemställer arbetsmarknadskommissionen, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa byggnadsarbeten vid tullverkets gränsbevakning* å allmän beredskapsstat för budgetåret 1946/47 å kapitalbudgeten under Statens allmänna fastighetsfond uppföra ett anslag av .. kronor 1 000 000.

Ecklesiastikdepartementet.

Förslaget till investeringsplan för statliga husbyggnadsföretag för verk och myndigheter m. m. för budgetåret 1946/47 innefattar, i vad detsamma avser företag hänförliga till ecklesiastikdepartementets verksamhetsområde, en investeringsreserv om *4 996 400 kronor.* En sammanställning av de olika i planen ingående arbetena återfinnes i *bil. 25.*

Till jämförelse må nämnas, att å allmän beredskapsstat för budgetåret 1944/45 uppfördes anslag till statliga husbyggnadsföretag inom ecklesiastikdepartementets verksamhetsområde av sammanlagt 3 690 500 kronor samt att i investeringsutredningens förslag till investeringsreserv för budgetåret 1945/46 hade upptagits anslag till dylika ändamål av 6 225 000 kronor.

I fråga om angelägenheten av de i den föreslagna investeringsreserven ingående företagen hänvisar arbetsmarknadskommissionen till de redogörelser, som lämnats beträffande dessa arbeten av vederbörande verk och myndigheter och som i det följande i huvudsak återgivas, till den del icke redogörelser för företagen återfinnas i av Kungl. Maj:t avgivna propositioner.

Iordningställande av arkivlokaler m. m. för Skara domkapitel.

I skrivelse den 13 mars 1945 till Kungl. Maj:t har domkapitlet i Skara äskat ett anslag — eventuellt å beredskapsstat — av 60 750 kronor för iordningsställande av arkivlokaler, sessionssal och panncentral m. m. i konsistoriehuset i Skara.

Anslag å riksstat för ifrågavarande ändamål har icke föreslagits i årets statsverksproposition.

I nyssnämnda skrivelse och därtill fogade promemoria av den 13 mars 1945 har beträffande de nuvarande lokalerna anförts i huvudsak följande.

Konsistoriehuset tillhör Skara domkyrka. I huset äro inrymda ämbets- och tjänstelokaler åt domkapitlet och stiftsnämnden. Dessa omfatta ungefär 2 590 m^3. Den del av byggnaden, som ej upplåtits åt nämnda myndigheter, är uthyrd för affärs- eller bostadsändamål utom ett rum, som domkyrkosysslomannen äger disponera som

expeditionslokal. Sistnämnda utrymmen omfatta ca 1 420 m³. Domkapitlets *arkivlokaler* äro ur brandsäkerhetssynpunkt synnerligen otillfredsställande. Redan år 1937 hade vederbörande landsarkivarie vid inspektion av desamma framställt anmärkningar mot befintliga anordningar för arkivets skyddande mot brandfara. Förhållandena härutinnan hade därefter ytterligare försämrats. Vid en genom byggnadsstyrelsens försorg år 1938 verkställd besiktning av arkivlokalerna hade vissa ifrågasatta anordningar till skydd mot brandfara funnits nödvändiga. Med hänsyn till de utomordentligt viktiga och till stor del oersättliga handlingar, som där förvaras, är det oundgängligen nödvändigt att anordningar för effektivt skydd för arkivet snarast vidtagas. *Sessionslokalen* verkar som den nu gestaltar sig helt enkelt torftig. Det synes därför högeligen angeläget att med det snaraste åtgärder vidtagas, ägnade att förläna rummet en värdig prägel, överensstämmande med dess egenskap av sessionssal. *Fastighetens nuvarande värmesystem* fungerar icke tillfredsställande. År 1942 företogs vissa provisoriska anordningar för åstadkommande av förbättrad uppvärmning av fastigheten. Sålunda uppsattes då en ny värmepanna och en cirkulationspump. Dessa provisoriska åtgärder voro emellertid icke tillräckliga för åstadkommande av effektiv uppvärmning av fastigheten. Det är oundgängligen nödvändigt att åtgärder till förbättring av värmesystemet snarast vidtagas. Dessa anordningar böra vidtagas samtidigt som arkivlokalerna och sessionssalen iordningställas, enär arbetena på visst sätt gripa in i varandra.

Enligt ett av länsarkitekten i Skaraborgs län den 6 mars 1945 uppgjort förslag fördela sig kostnaderna för iordningsställandet av konsistoriehuset sålunda.

Byggnadsarbeten i källaren, arkivlokalerna och sessionssalen	kronor	27 150
Rörledningsarbeten	»	6 760
Elektriska arbeten	»	1 300
Arvoden och oförutsedda kostnader	»	6 540
Hyllinredning, valvdörr, arkivdörrar och brandfönsterluckor	»	10 380
Möbler m. m. till sessionssalen	»	6 550
Utvändiga arbeten (omputsning, målning av tak m. m.)	»	6 480
Summa kronor		65 160.

Då vissa av ovan angivna arbeten (utvändiga arbeten, vissa rörledningsarbeten m. m.) vore gemensamma för hela konsistoriehuset, hade länsarkitekten framhållit, att Skara domkyrkas kassa borde bestrida kostnaderna för en del av dessa arbeten. Enligt vad i förslaget härom närmare angivits skulle domkyrkokassans andel härvidlag uppgå till 4 410 kronor.

I enlighet härmed har domkapitlet beräknat behovet av statsmedel för här ifrågavarande byggnadsföretag till (65 160 — 4 410 =) 60 750 kronor.

Byggnadsstyrelsen har i utlåtande den 13 december 1945 förklarat sig icke hava annat att erinra mot det av länsarkitekten uppgjorda förslaget än att föreslagna isoleringsåtgärder beträffande ytterväggarna borde ytterligare övervägas. Kostnadsberäkningen för företaget har styrelsen ansett sig kunna godtaga.

Riksantikvarieämbetet har förklarat att ur kulturhistorisk synpunkt intet vore att erinra mot företaget.

Arbetsmarknadskommissionen har funnit skäl medtaga ovanberörda arbeten i förslaget till investeringsreserven för nästa budgetår. De till 6 550 kronor kostnadsberäknade anskaffningarna av möbler m. m. till sessionssalen har kommissionen dock icke i detta sammanhang medräknat i förslaget till investeringsreserv. Till byggnadsföretaget i fråga torde i anledning härav å beredskapsstat böra upptagas ett anslag av (60 750 — 6 550 =) 54 200 kronor eller i runt tal 54 000 kronor. Kommissionen har härvidlag utgått ifrån den härovan angivna kostnadsfördelningen mellan staten och domkyrkokassan. Huruvida annan fördelning bör ifrågakomma har kommissionen icke ansett sig böra taga ställning till.

Domkapitelshus i Växjö.

Till uppförande av domkapitelshus i Växjö uppfördes ett anslag av 120 000 kronor å allmän beredskapsstat för budgetåret 1944/45 (prop. 1944: 281, s. 107—109). Arbetsmarknadskommissionen hänvisar till vad i ovan angivna proposition anförts beträffande ifrågavarande byggnadsföretag.

Företaget kvarstår oförändrat från förslaget till investeringsreserv för innevarande budgetår.

Magasinsbyggnad vid statens etnografiska museum.

Föreståndaren för statens etnografiska museum har i skrivelse till investeringsutredningen inledningsvis erinrat om att 1937 års riksdag för budgetåret 1937/38 anvisat ett reservationsanslag av 160 000 kronor till uppförande av en magasinsbyggnad för museet. Därjämte hade av 1938 års riksdag anvisats ett tilläggsanslag för täckande av beräknad merkostnad för byggnaden ifråga. Innan arbetena på magasinsbyggnaden hunnit igångsättas, hade emellertid Kungl. Maj:t föreskrivit, att uppförandet av ifrågavarande byggnad icke finge påbörjas, förrän Kungl. Maj:ts tillstånd därtill lämnats. De anvisade anslagen hade sedermera förfallit.

Beträffande behovet av magasinsbyggnaden har museets föreståndare framhållit, att museet sedan flera decennier måst kämpa med olidliga lokalförhållanden, vilka icke blott försvårat utan nästan omöjliggjort vården av museets dyrbara, staten tillhöriga samlingar. Enär samlingarna på grund av bristande utrymmen måste hållas nedpackade i lådor och lårar, hade det icke kunnat undvikas, att desamma tagit skada på grund av bristande vård. Under rådande förhållanden vore det icke heller möjligt att utöva den kontroll över föremålens tillstånd, som rätteligen skulle krävas. Vidare har föreståndaren framhållit, att en av museets viktigaste uppgifter, nämligen att utgöra ett forskningsinstitut för allmän etnografi, i högsta grad försvårats, då samlingarna endast delvis vore tillgängliga för studerande och forskare. Genom den föreslagna magasinsbyggnadens tillkomst skulle avsevärda lättnader beredas för arbetet inom museet, varjämte den etnografiska forskningens bedrivande i hög grad skulle underlättas.

Enligt uppgift av byggnadsstyrelsen har kostnaden för magasinsbyggnaden omräknats till 300 000 kronor.

Företaget kvarstår oförändrat från förslaget till investeringsreserv för innevarande budgetår.

Iordningställande av undervisnings- och konserveringslokaler i vitterhets-, historie- och antikvitetsakademiens ämbetsbyggnad.

Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien har vid överlämnandet till investeringsutredningen av förslag till arbetsobjekt lämpade att ingå i en investeringsreserv bland annat upptagit frågan om iordningställande av undervisnings- och konserveringslokaler för statens historiska museum. Härutinnan har akademien anfört, att det ansåges vara utomordentligt värdefullt för museet, om stadigvarande förbindelse kunde knytas mellan museets verksamhet och Stockholms högskolas undervisning i konsthistoria och arkeologi. Därigenom skulle, framhåller akademien, ett levande samband åstadkommas mellan museets studiematerial och högskolan, till ömsesidig båtnad för båda parter. Från högskolans sida hade ansetts, att dylikt samarbete bäst kunde ordnas därigenom, att de konsthistoriska och arkeologiska seminarierna vid högskolan för sin undervisning och för sina bibliotek och fotografisamlingar finge lokaler upplåtna inom vitterhetsakademiens ämbetsbyggnad, till vilken akademiens stora bibliotek och avbildningssamlingar vore förlagda. Ett dylikt arrangemang syntes även ur akademiens synpunkt vara det lämpligaste. Enligt akademiens uppgift hade avsikten varit, att högskolan skulle betala hyra för de sålunda upplåtna lokalerna. Lokalerna skulle inredas i tillgängliga utrymmen i bottenvåningen i akademiens ämbetsbyggnad.

Vitterhetsakademien har vidare anfört, att stort behov förelåge att inom akademiens byggnad jämväl inrymma lokaler för en ateljé för konservering av äldre textilier, huvudsakligen åt kyrkor och museer. Det vore enligt akademiens mening möjligt att inrymma dessa lokaler inom samma del av ämbetsbyggnadens bottenvåning, där de förutnämnda seminarielokalerna skulle inredas.

Kostnaderna för de föreslagna arbetena hade beräknats till sammanlagt 32 000 kronor.

Företaget kvarstår oförändrat från förslaget till investeringsreserv för innevarande budgetår.

Om- och tillbyggnad för meteorologiska institutionen vid universitetet i Uppsala.

Större akademiska konsistoriet vid Uppsala universitet har bland universitetets framställningar om anslag för budgetåret 1946/47 upptagit en begäran om ett belopp av 135 000 kronor för om- och tillbyggnad av institutionsbyggnaden för meteorologiska institutionen i enlighet med ett av byggnadsstyrelsen upprättat förslag.

Beträffande behovet av ökade lokaler har institutionens föreståndare i skrivelser till Matematisk-naturvetenskapliga sektionen den 9 september 1936 och den 5 september 1944 anfört, att den nuvarande institutionsbyggnaden, som

vore uppförd år 1885, vore alldeles för liten. Sålunda saknades erforderligt utrymme för bibliotek, uppställning och förvaring av instrument, vartill komme, att utrymme för ordnat vetenskapligt arbete saknades. Stor fara förelåge för att såväl värdefulla boksamlingar som samlingar av värdefulla instrument skulle förstöras på grund av otillfredsställande förvaring.

De krav flygvapnet ställt på utbildning av meteorologer torde, har i ovannämnda skrivelse den 5 september 1944 framhållits, icke vara så stora att någon ökning av lokalerna utöver den som erhölles genom den föreslagna om- och tillbyggnaden torde vara erforderlig. Enligt flygvapnets beräkningar fordrades endast en nyrekrytering av 5 meteorologer per år. Då den nya institutionsbyggnaden skulle tillåta utbildning av minst 15 à 20 meteorologer per år vore den fullt tillfredsställande.

Anslag för om- och tillbyggnad av här ifrågavarande institutionsbyggnad har icke upptagits i årets statsverksproposition, men med hänsyn till det visade behovet av företaget i fråga har arbetsmarknadskommissionen medtagit detsamma i förslaget till investeringsreserv för budgetåret 1946/47 med ett belopp av 135 000 kronor.

Nybyggnad för en reumatisk och en ortopedisk avdelning vid akademiska sjukhuset i Uppsala.

De jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 17 oktober 1941 av chefen för socialdepartementet tillkallade sakkunniga för fortsatt utredning av frågan om reumatikervårdens utbyggande och de reumatiska sjukdomarnas bekämpande (1941 års reumatikervårdssakkunniga) uttalade i en den 28 februari 1942 avgiven utredning om reumatikervårdens ordnande, att det otvivelaktigt krävdes ett ökat antal vårdplatser på specialsjukhus för reumatiska och andra invalidiserande sjukdomars vård. Dessa platser borde i första hand förläggas till avdelningar vid undervisningssjukhus. De sakkunniga hava föreslagit inrättandet dels vid Karolinska sjukhuset i Stockholm av en avdelning för reumatiska och andra invalidiserande sjukdomars vård, dels ock vid Akademiska sjukhuset i Uppsala av en avdelning för reumatisk och en avdelning för ortopedisk vård. Beträffande behovet av reumatikervårdens ordnande hänvisas i övrigt till vad i propositionen 1943: 151 härutinnan anförts.

I skrivelse till Kungl. Maj:t den 26 november 1943 meddelade byggnadsstyrelsen, att styrelsen på uppdrag av Kungl. Maj:t upprättat förslag jämte kostnadsberäkningar för uppförande av en reumatisk och en ortopedisk avdelning vid akademiska sjukhuset i Uppsala. Kostnaderna för företaget hade av styrelsen beräknats till 2 765 000 kronor. Styrelsen hemställde att för budgetåret 1944/45 måtte för ifrågavarande ändamål anvisas ett belopp av 1 000 000 kronor. Anslag för byggnadsföretaget upptogs emellertid icke på riksstaten.

Byggnadsstyrelsen har sedermera meddelat, att kostnaden för den förevarande nybyggnaden numera beräknats till 2 180 000 kronor.

Vid utförandet av byggnadsarbeten vid akademiska sjukhuset i Uppsala

synes den principen i allmänhet hava tillämpats, att Uppsala läns landsting bidragit med viss del av kostnaden. Huruvida så bör ske även beträffande här föreliggade byggnadsföretag, har kommissionen icke ansett sig böra taga ställning till.

Arbetsmarknadskommissionen har med nyss angivna reservation funnit skäl att i förslaget till investeringsreserv för budgetåret 1946/47 för ifrågavarande arbete upptaga ett belopp av 1 000 000 kronor, motsvarande kostnaderna under ett första byggnadsår.

Företaget kvarstår oförändrat från förslaget till investeringsreserv för innevarande budgetår.

Nybyggnad för bakteriologiska institutionen vid universitetet i Lund.

Till nybyggnad för bakteriologiska institutionen vid universitetet i Lund uppfördes ett anslag av 525 000 kronor på allmän beredskapsstat för budgetåret 1944/45 (prop. 1944: 281, s. 267—269). Arbetsmarknadskommissionen hänvisar till vad som anförts i fråga om detta företag i ovannämnda proposition.

Företaget kvarstår oförändrat från förslaget till investeringsreserv för innevarande budgetår.

Nybyggnad för institutionen för ärftlighetsforskning vid universitetet i Lund.

Till nybyggnad för institutionen för ärftlighetsforskning vid Lunds universitet samt till förvärv av härför erforderlig mark uppfördes anslag av 360 000 respektive 60 000 kronor på allmän beredskapsstat för budgetåret 1944/45 (prop. 1944: 281, bil. 14, punkt 5).

För markförvärvet beviljade riksdagen anslag å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1944/45. Arbetsmarknadskommissionen hänvisar till vad i ovan angivna proposition anförts beträffande byggnadsföretaget.

I fråga om kostnaderna för uppförande av institutionsbyggnaden har byggnadsstyrelsen meddelat, att dessa vid den pågående detaljplaneringen av företaget visat sig vara för lågt beräknade och att desamma numera av styrelsen beräknades till 490 000 kronor.

I anslutning till det ovan anförda har arbetsmarknadskommissionen funnit skäl att för uppförande av institutionsbyggnad för institutionen för ärftlighetsforskning vid Lunds universitet i förslaget till investeringsreserv för budgetåret 1946/47 upptaga ett belopp av 490 000 kronor.

Företaget kvarstår — dock med ändring av kostnaderna — från förslaget till investeringsreserv för innevarande budgetår.

Utökade lokaler för institutionen för silikatkemisk forskning vid Chalmers tekniska högskola.

Styrelsen för Chalmers tekniska högskola har i skrivelse den 11 september 1945 till Kungl. Maj:t hemställt om beviljande av anslag för budgetåret 1946/47 till utbyggnad av silikatkemiska institutionen vid högskolan.

Beträffande forskningsverksamheten vid institutionen och behovet av en ökning av lokalerna för densamma har styrelsen i förenämnda skrivelse anfört följande.

Sedan många år har en banbrytande forskningsverksamhet bedrivits inom institutionen för kemisk teknologi vid Chalmers tekniska högskola, berörande de fasta ämnenas reaktionsförmåga. Därvid har problem rörande oxidkemi och silikatkemi på grund av dessa ämnesgruppers egenskaper kommit att spela en huvudroll. De omsättningar det här gäller äro samtidigt av en utomordentligt stor betydelse för tekniken. Tidigare, innan de på vetenskapligt sätt kunnat behandlas, ha med dem förbundna processer och fabrikation i stor utsträckning måst behandlas empiriskt. För modern teknik är icke detta tillfyllest, varför här finnes ett stort fält, som fordrar vetenskaplig genomarbetning, ett fält, där inlån av utländska forskningsresultat i allmänhet är omöjligt på grund av substansernas av lokala förhållanden ofta beroende reaktionsindividualitet. Problemen äro i första hand förbundna med vår fabrikation av glas och keramiska produkter av alla slag, men även med ett vida mer än hittills igångsatt utnyttjande av svenska mineralförekomster och avfallsprodukter. Som exempel på arbeten av senare slaget, vilka inom institutionen lett till viktigare resultat må nämnas: Metoder för att råda bot på den under kristiden accentuerade bristen på soda för vår glasframställning, avhjälpandet av svårigheter med anskaffandet av aluminiumoxid och av kali för jordbruket. År 1943 sammanslöto sig företagen Gustavsbergs porslinsfabriker, Mälardalens tegelbruk och Surte glasbruk för samarbete med Chalmers tekniska högskola för vetenskaplig bearbetning av glas och keramiska problem. Då de befintliga lokalerna voro otillräckliga, beviljade staten medel för inredning av ytterligare en våning av den s. k. maskinbyggnaden, hörande till institutionen för kemisk teknologi och en begynnelse till en institution för silikatkemisk forskning tillkom. Härigenom kunde snabbt skaffas en viss utökning av lokalerna men dessa äro fortfarande långt ifrån tillräckliga för behovet, vilket redan från början förutsågs. Under nu kommande fredstid måste det ovan berörda utforskandet av hur man skall nyttogöra ett flertal av i Sverige rikligt förekommande råmaterial eller avfall såsom nefelinsyeniter, fältspater, leptiter, skifferaska, skifferkoks, samtliga innehållande de i många tekniska avseenden grundläggande viktiga alkalimetallerna, genomföras.

Högskolans styrelse har för att fördela kostnaderna föreslagit en utbyggnad i två etapper. I den första etappen skulle den här ovan omförmälda s. k. maskinbyggnaden ombyggas och genom en tillbyggnad förenas med byggnaden för kemiska institutionen och i den andra etappen skulle maskinbyggnaden påbyggas med en våning och förses med en tillbyggnad mot norr i riktning mot det planerade konservforskningsinstitutets avsedda plats. För närvarande vore endast den första etappen avsedd att komma till utförande. Ritningar till utbyggnaden hade upprättats av professor M. Wernstedt.

Byggnadsstyrelsen har i utlåtandet den 24 november 1945 förklarat sig kunna godtaga det av högskolestyrelsen framlagda förslaget till utbyggnad. De av Wernstedt beräknade kostnaderna för byggnadsföretaget — 683 400 kronor för första etappen och 381 600 kronor för andra etappen eller sammanlagt 1 065 000 kronor — hava synts byggnadsstyrelsen skäliga.

Medel för här ifrågavarande byggnadsföretag hava icke äskats i årets statsverksproposition. Arbetsmarknadskommissionen har emellertid funnit skäl att i förslaget till investeringsreserv för budgetåret 1946/47 upptaga ett belopp av 683 400 kronor för utförande av första etappen av detsamma.

Nybyggnad för bibliotek m. m. vid Chalmers tekniska högskola.

Till nybyggnad för bibliotek m. m. vid Chalmers tekniska högskola har ett anslag av 1 000 000 kronor uppförts å allmän beredskapsstat för budgetåret 1944/45 (proposition 1944: 281, s. 270—275). Arbetsmarknadskommissionen hänvisar till vad som anförts om företaget i förenämnda proposition.

Företaget kvarstår oförändrat från förslaget till investeringsreserv för innevarande budgetår.

Ändrings- och reparationsarbeten i byggnaden för kemiska institutionen vid Chalmers tekniska högskola.

Till ändrings- och reparationsarbeten i byggnaden för kemiska institutionen vid Chalmers tekniska högskola har ett anslag av 63 000 kronor uppförts å allmän beredskapsstat för budgetåret 1944/45 (proposition 1944: 281, s. 275—276). Beträffande motiveringen för företaget hänvisar arbetsmarknadskommissionen till vad som anförts i nyssnämnda proposition.

Företaget kvarstår oförändrat från förslaget till investeringsreserv för innevarande budgetår.

Simhallsanläggning vid gymnastiska centralinstitutet.

Föreståndaren för gymnastiska centralinstitutet anförde i skrivelse till investeringsutredningen den 15 mars 1944 beträffande behovet av simhallsanläggning vid institutet bland annat att den i institutets utbildningsplaner ingående simundervisningen för närvarande bedreves i olika badanläggningar inom Stockholm. Förutom de tidsödande och för institutets elever kostsamma resorna uppstode därigenom även den olägenheten, att undervisningen stördes av den samtidigt badande allmänheten. Simundervisningen vid institutet kunde därför under de rådande förhållandena icke bedrivas på ett tillfredsställande sätt. För att eleverna skulle kunna uppfylla de fordringar, som komme att ställas på dem såsom lärare i fysisk fostran, vore det oundgängligt, att de utbildades till duktiga simlärare. I utbildningen inginge därför, förutom förvärvande av personlig färdighet i olika simsätt, jämväl undervisningsövningar och livräddningsövningar. Den föreslagna simhallen vore avsedd att jämväl upplåtas åt allmänheten varje dag efter klockan 16 samt hela dagarna under de tider av året, då undervisning icke bedreves vid institutet.

En på hemställan från institutets direktion av Stockholms stads idrottsstyrelse verkställd beräkning av driftkostnaderna för simhallen utvisade, att hallen kunde beräknas giva ett årligt netto på minst 20 000 kronor. Kostnaderna för simhallsanläggningen hade beräknats till 594 000 kronor.

Företaget kvarstår oförändrat från förslaget till investeringsreserv för innevarande budgetår.

Anslag under ecklesiastikdepartementet.

Under åberopande av vad härovan anförts hemställer arbetsmarknadskommissionen, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att å allmän beredskapsstat för budgetåret 1946/47 uppföra följande anslag, nämligen

å driftbudgeten

under åttonde huvudtiteln:

Iordningställande av arkivlokaler m. m. för Skara domkapitel	kronor	54 000
Domkapitelshus i Växjö	»	120 000

å kapitalbudgeten

under statens allmänna fastighetsfond:

Magasinsbyggnad vid statens etnografiska museum	kronor	300 000
Iordningställande av undervisnings- och konserveringslokaler i vitterhets-, historie- och antikvitetsakademiens ämbetsbyggnad	»	32 000
Om- och tillbyggnad för meteorologiska institutionen vid universitetet i Uppsala	»	135 000
Nybyggnad för en reumatisk och en ortopedisk avdelning vid akademiska sjukhuset i Uppsala	»	1 000 000
Nybyggnad för bakteriologiska institutionen vid universitetet i Lund	»	525 000
Nybyggnad för institutionen för ärftlighetsforskning vid universitetet i Lund	»	490 000
Utökade lokaler för institutionen för silikatkemisk forskning vid Chalmers tekniska högskola	»	683 400
Nybyggnad för bibliotek m. m. vid Chalmers tekniska högskola	»	1 000 000
Ändrings- och reparationsarbeten i byggnaden för kemiska institutionen vid Chalmers tekniska högskola	»	63 000
Simhallsanläggning vid gymnastiska centralinstitutet	»	594 000

Jordbruksdepartementet.

Förslaget till investeringsplan för statliga husbyggnadsföretag för verk och myndigheter m. m. för budgetåret 1946/47 innefattar, i vad detsamma avser företag hänförliga till jordbruksdepartementets verksamhetsområde, en investeringsreserv om *2 773 000 kronor* att helt och hållet bekostas med statsanslag. En sammanställning av de olika i planen ingående arbetena återfinnes i *bil. 25.*

Till jämförelse må nämnas att å allmän beredskapsstat för budgetåret 1944/45 uppfördes anslag till statliga husbyggnadsföretag inom jordbruksdepartementets verksamhetsområde om sammanlagt 3 690 500 kronor samt att i investeringsutredningens förslag till investeringsreserv för budgetåret 1945/46 uppförts anslag för dylika ändamål om sammanlagt 3 379 500 kronor.

I fråga om angelägenheten av de i den föreslagna investeringsreserven ingående företagen hänvisar arbetsmarknadskommissionen till redogörelser, som lämnats av vederbörande verk och myndigheter och som i det följande i huvudsak återgivas, till den del icke redogörelser för företagen återfinnas i av Kungl. Maj:t angivna propositioner.

Byggnadsarbeten vid lantbrukshögskolan.

Kärlförsöksgård vid lantbrukshögskolan.

I sina petita för budgetåret 1946/47 har styrelsen för lantbrukshögskolan hemställt om anvisande av medel till ny kärlförsöksgård vid lantbrukshögskolan för institutionerna för allmän jordbrukslära och växtodlingslära.

I årets statsverksproposition (kapitalbudgeten, bil. 8, s. 6) har vid redogörelse för styrelsens anslagsäskanden beträffande ifrågavarande byggnadsföretag meddelats, att enligt styrelsens uppfattning den nuvarande kärlförsöksgården befunne sig i så undermåligt skick att den icke längre lämpligen kunde användas för sitt ändamål. Enligt upprättat förslag till en ny anläggning för kärlförsök skulle en första byggnadsetapp, avseende utrymmen för nyssnämnda båda institutioner, draga en kostnad av 175 000 kronor.

Anvisning av medel för här ifrågavarande företag har icke föreslagits i årets statsverksproposition. Arbetsmarknadskommissionen har emellertid funnit skäl medtaga företaget i förslaget till investeringsreserv för nästa budgetår.

Företaget kvarstår — dock med ändring beträffande kostnaderna — från förslaget till investeringsreserv för innevarande budgetår.

Varmväxthus och lagringsrum för potatis vid lantbrukshögskolan.

Lantbrukshögskolans styrelse har i skrivelse till investeringsutredningen den 1 november 1944 meddelat, att många av de problem, som inom institutionen för växtodlingslära vid högskolan upptoges till behandling, behövde

fullföljas med vegetationsförsök även under senhösten och vintern. Ofta nog kunde förberedande arbeten i stor utsträckning utföras i växthus under den mörka årstiden, varför tillgång till ett varmväxthus vore synnerligen viktigt. För dessa förberedande arbeten kunde emellertid plats icke beredas inom de varmväxthus, som disponerades av andra institutioner. Ett särskilt växthus syntes sålunda böra uppföras för ändamålet. Det föreslagna växthuset syntes icke behöva göras större än att det erhölle en golvyta om ca 100 kvadratmeter. Därest varmväxthuset uppfördes i anslutning till högskolans kärlförsöksgård, syntes kärlförsöksgårdens värmeanläggning kunna utnyttjas även för växthuset. Kostnaden för varmväxthuset hade beräknats till 16 300 kronor. Detta belopp hade upptagits redan på beredskapsstat för budgetåret 1938/39.

Högskolans styrelse har vidare meddelat, att å beredskapsstat för budgetåret 1939/40 ett anslag av 34 300 kronor upptagits till uppförande av nämnda växthus jämte lagringsrum för potatis vid lantbrukshögskolan. Då det för verksamheten vid institutionen för växtodlingslära vid högskolan vore av stor vikt, att såväl varmväxthus som lagringsrum för potatis komme till utförande, hemställde styrelsen, att medel för båda dessa ändamål måtte upptagas i investeringsreserven.

Byggnadsstyrelsen har efter granskning av de lämnade uppgifterna meddelat, att kostnaderna för byggnadsföretagen i fråga numera av styrelsen beräknats till 50 000 kronor.

I anslutning till det ovan anförda har arbetsmarknadskommissionen i förslaget till investeringsreserv för budgetåret 1946/47 upptagit ett belopp av 50 000 kronor för uppförande av varmväxthus samt lagringsrum för potatis vid lantbrukshögskolan.

Företaget kvarstår oförändrat från förslaget till investeringsreserv för budgetåret 1945/46.

Institutionsbyggnad m. m. vid botanisk-genetiska trädgården vid lantbrukshögskolan.

I sina anslagsäskanden för nästa budgetår har styrelsen för lantbrukshögskolan begärt medel för uppförande av institutionsbyggnad m. m. vid botanisk-genetiska trädgården vid högskolan.

I årets statsverksproposition (kapitalbudgeten, bil. 8, s. 4) har lämnats en redogörelse för förslaget, till vilken arbetsmarknadskommissionen hänvisar.

Kostnaderna för företaget uppgå enligt en av byggnadsstyrelsen verkställd utredning till 700 000 kronor, vilka fördela sig sålunda:

Institutionsbyggnad	kronor	505 000
Bostadshus för trädgårdsmästare	»	30 000
Växthus	»	141 000
Lada för växtmateriel, som skördas vid försök	»	24 000
Summa	kronor	700 000.

Enligt högskolans styrelse borde utförandet av i byggnadsföretaget ingående byggnadsarbeten fördelas på två år på så sätt, att första året uppfördes institutionsbyggnad och lada samt andra året trädgårdsmästarebostad och växthus.

I 1946 års statsverksproposition har Kungl. Maj:t föreslagit att ett belopp av 26 000 kronor anvisas för utförande av ladan.

Med hänsyn till att det vid ett kristillfälle kan befinnas lämpligt att hava tillgång till ett flertal byggnadsobjekt och då från byggnadsstyrelsens sida förklarats, att samtliga de projekterade arbetena vid behov kunna utföras under ett år, har arbetsmarknadskommissionen i förslaget till investeringsreserv upptagit ett belopp av (700 000 — 26 000 =) 674 000 kronor för uppförande av institutionsbyggnad, trädgårdsmästarebostad och växthus vid botanisk-genetiska trädgården vid lantbrukshögskolan.

Nybyggnad för restaurang m. m. vid lantbrukshögskolan.

I skrivelse till Kungl. Maj:t den 21 augusti 1945 har styrelsen för lantbrukshögskolan hemställt om anvisande av medel för nybyggnad för restaurangen m. m. vid högskolan. En kortfattad redogörelse för företaget har lämnats i årets statsverksproposition (kapitalbudgeten, bil. 8, s. 6). Härutöver har högskolans styrelse i nyssnämnda skrivelse beträffande behovet av byggnadsarbetena framhållit, att studentkåren redan år 1938 i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställt om utredning angående byggnad för studentkårens räkning, inrymmande kårlokaler och restaurang. Därvid hade studentkåren påvisat de otillfredsställande lokalförhållandena för kåren. I anledning därav hade Kungl. Maj:t under år 1938 uppdragit åt byggnadsstyrelsen att verkställa den begärda utredningen och samtidigt anvisat medel härtill. Förslag till nybyggnad för restaurang, kårlokaler, aula, motionshall m. m. vid lantbrukshögskolan upprättades också år 1941 genom byggnadsstyrelsens försorg och slutade på en kostnad av 825 000 kronor. Enligt nu rådande prisläge beräknades kostnaderna för företaget till 1 030 000 kronor, varav 700 000 kronor beräknades för en första byggnadsetapp, omfattande samtliga lokaler utom aulabyggnaden.

Högskolans styrelse ville understryka, att kårlokalerna sedan länge vore alldeles för trånga. Svårigheterna hade efter hand ökats och komme ytterligare att ökas, sedan elevantalet i första årskursen numera höjts från 20 till 30. En förflyttning av kårens lokaler från institutionsbyggnaden vore även ur andra synpunkter än kårens synnerligen önskvärd. Även de båda husdjursinstitutionerna, som vore inrymda i stora institutionsbyggnaden, disponerade alltför ringa utrymmen. Om studentkåren flyttade från sina nuvarande lokaler, kunde dessa disponeras för ökning av de båda nämnda institutionernas utrymmen.

Beträffande aulan har styrelsen framhållit, att den nuvarande aulan rymde endast 127 personer, varför det redan nu vore svårt att samtidigt bereda plats åt samtliga lärare och studenter. Med hänsyn till att högskolan ofta besöktes av studiegrupper och sammanslutningar, vilka borde kunna samlas i

aulan för åhörande av föredrag och dylikt, borde högskolan äga tillgång till en aula rymmande minst 500 personer. En aula av denna storleksordning kunde emellertid icke inrymmas i den nuvarande institutionsbyggnaden, varför nybyggnad måste uppföras för ändamålet.

De nuvarande restauranglokalerna vid lantbrukshögskolan vore, enligt vad högskolans styrelse anfört, synnerligen otidsenliga, vilket medförde stora svårigheter för restaurangens behöriga skötsel. Därtill komme, att matsalen endast rymde högst 80 gäster, vilket medförde stark trängsel under lunchtid. De olidliga förhållandena hade medfört, att praktiskt taget samtliga befattningshavare vid lantbrukshögskolan upphört att äta lunch å restaurangen och i stället medförde matsäck.

Av årets statsverksproposition framgår, att statskontoret i yttrande över byggnadsfrågorna vid lantbrukshögskolan bl. a. anfört, att särskild uppmärksamhet syntes böra fästas vid frågan, om uppförandet av kårlokal för studenter borde anses vara en sådan statlig angelägenhet, att statsverket skulle bestrida hela kostnaden härför.

I årets statsverksproposition har anvisning av medel för här ifrågavarande företag icke föreslagits. Arbetsmarknadskommissionen har emellertid efter samråd med jordbruksdepartementet funnit skäl att i förslaget till investeringsreserv för nästa budgetår medtaga företaget med det ovannämnda beloppet, 700 000 kronor.

Företaget kvarstår oförändrat från förslaget till investeringsreserv för innevarande budgetår.

Bostäder för assistenter vid lantbrukshögskolan.

Lantbrukshögskolans styrelse har i skrivelse den 1 november 1944 till investeringsutredningen meddelat, att vid högskolan saknades bostäder för gifta assistenter, vilka under rådande förhållanden tvingades anskaffa bostad utanför högskolans område. Vissa av assistenterna hade emellertid sådana arbetsuppgifter, att det ur arbetssynpunkt vore mycket önskvärt, att de vore bosatta på Ultuna. För tillgodoseende av detta önskemål borde sålunda uppföras bostäder för åtminstone tre gifta assistenter. Enligt styrelsens mening borde bostäderna uppföras efter av domänstyrelsens jordbruksbyrå upprättad typritning B 10. Kostnaderna för ifrågavarande bostäder hade beräknats till 30 000 kronor per styck eller sammanlagt 90 000 kronor.

Byggnadsstyrelsen har efter granskning av inkommet material meddelat, att utöver kostnaderna för själva bostadsbyggnaderna tillkomme kostnader för utvändiga ledningar och dylikt, av styrelsen beräknade till 15 000 kronor. Totalkostnaden för de föreslagna assistentbostäderna uppginge därför till sammanlagt 105 000 kronor.

I anslutning till det nu anförda har arbetsmarknadskommissionen i förslaget till investeringsreserv för budgetåret 1946/47 för ifrågavarande ändamål upptagit 105 000 kronor.

Företaget kvarstår oförändrat från förslaget till investeringsreserv för budgetåret 1945/46.

Vaktmästarebostad vid husdjursförsöksanstalten.

Å allmän beredskapsstat för budgetåret 1944/45 (proposition 1944: 281, s. 129—131) uppfördes för byggnadsarbeten vid lantbrukshögskolan ett anslag av 208 000 kronor, varav 23 000 kronor avsetts för uppförande av vaktmästarebostad vid husdjursförsöksanstalten.

Arbetsmarknadskommissionen hänvisar till vad i ovan angivna proposition anförts beträffande detta företag.

Företaget kvarstår oförändrat från förslaget till investeringsreserv för budgetåret 1945/46.

Utbyggnad av husdjursförsöksanstaltens lokaler för fjäderfäförsök vid Bäcklösa.

Beträffande behovet av utbyggnad av husdjursförsöksanstaltens lokaler för fjäderfäförsök vid Bäcklösa må hänvisas till vad härom anförts i 1945 års statsverksproposition (IX ht., s. 43). Företaget kvarstår med oförändrat kostnadsbelopp, 50 000 kronor, från förslaget till investeringsreserv för budgetåret 1945/46.

Häststall vid Kungsängen.

Beträffande behovet av nytt häststall vid Kungsängen hänvisar kommissionen till vad härom anförts i årets statsverksproposition (kapitalbudgeten bil. 8, s. 6).

Kostnaderna för häststallet hava av byggnadsstyrelsen beräknats till 85 000 kronor, om detsamma uppfördes av sten, och till 76 000 kronor, om trä i stället användes. Styrelsen har med hänsyn till eldfaran förordat det förstnämnda alternativet.

Av styrelsen för lantbrukshögskolan gjord framställning om anvisande av medel för budgetåret 1946/47 för här ifrågavarande byggnadsföretag har icke av Kungl. Maj:t upptagits i statsverkspropositionen. I förslaget till investeringsreserv för nästa budgetår har arbetsmarknadskommissionen emellertid efter samråd med jordbruksdepartementet upptagit företaget med ett belopp av 85 000 kronor.

Företaget har tidigare — dock med annat kostnadsbelopp — upptagits på allmänna beredskapsstaten för budgetåret 1944/45 och i förslaget till investeringsreserv för budgetåret 1945/46.

Ombyggnad av ladugården vid Kungsängen.

Beträffande behovet av ombyggnad av ladugården vid Kungsängen må hänvisas till vad härom anförts i årets statsverksproposition (kapitalbudgeten, bil. 8, s. 6). Företaget har av styrelsen för lantbrukshögskolan beräknats kosta 23 000 kronor. Byggnadsstyrelsen har emellertid framhållit, att kostnadsberäkningen bör höjas till 32 000 kronor.

Av styrelsen för lantbrukshögskolan gjord framställning om anvisande av medel för här ifrågavarande byggnadsföretag har icke av Kungl. Maj:t upp-

tagits i statsverkspropositionen för innevarande år. I förslaget till investeringsreserv för nästa budgetår har emellertid arbetsmarknadskommissionen efter samråd med jordbruksdepartementet medtagit företaget med den av byggnadsstyrelsen beräknade byggnadskostnaden, 32 000 kronor.

Företaget kvarstår — dock med ändring av kostnaden — från förslaget till investeringsreserv för budgetåret 1945/46.

Djurstallar m. m. vid Öjebyns försöksgård.

Styrelsen för lantbrukshögskolan har såsom lämpligt investeringsobjekt att ingå i investeringsreserven för budgetåret 1946/47 föreslagit uppförande av djurstallar med lada och loge, gödselhus och silos vid Öjebyns försöksgård. Arbetsmarknadskommissionen hänvisar till den redogörelse för bland annat detta företag, vilken lämnats i Kungl. Maj:ts proposition nr 139 till 1944 års riksdag angående inrättande av en försöksgård i Norrbottens län m. m.

Företaget har av högskolans styrelse kostnadsberäknats till 175 000 kronor och föreslås ingå med detta kostnadsbelopp i investeringsreserven för budgetåret 1946/47.

Byggnadsarbeten vid Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut.

Å beredskapsstat för budgetåret 1944/45 (proposition 1944: 281 s. 131—134) uppfördes för byggnadsarbeten vid Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut ett anslag av 860 000 kronor. Av detta belopp voro 270 000 kronor avsedda för uppförande av elevbostäder, 35 000 kronor för bostad för lärare, 60 000 kronor för lagerkällare vid statens trädgårdsförsök samt 60 000 kronor för växthus- och värmeanläggning, första etappen.

Nu angivna arbeten hava jämväl upptagits i investeringsutredningens förslag till investeringsreserv för innevarande budgetår.

Redogörelser för arbetena ha lämnats i nyssnämnda proposition samt beträffande elevbostäderna och växthusanläggningen jämväl i årets statsverksproposition (kapitalbudgeten, bil. 8, s. 11—12). Kostnaderna hava för de två sistnämnda företagen av byggnadsstyrelsen numera beräknats till 295 000 respektive 95 000 kronor.

Arbetsmarknadskommissionen har funnit skäl medtaga företagen i investeringsreserven med ett sammanlagt belopp av (295 000 + 35 000 + 60 000 + 95 000 =) 485 000 kronor.

Byggnadsarbeten vid Veterinärhögskolan.

Kombinerat luftskyddsrum och garage.

I en den 8 oktober 1943 till investeringsutredningen inkommen uppgift från veterinärhögskolan har utförande av kombinerat luftskyddsrum och garage föreslagits såsom lämpligt objekt i investeringsreserven. Nuvarande skyddsrum vid högskolan rymde, enligt vad högskolan anfört, endast 205 personer mot beräknade minst 300 skyddsbehövande, vilket antal komme att ytterligare ökas, när obstetrisk-bujatriska kliniken vid högskolan bleve

färdigställd. Vid högskolan funnes vidare behov av garage för såväl person- som lastbilar. Då det inom högskolans område funnes möjlighet att åstadkomma ett fullträffsäkert utrymme genom utsprängning i berg, ansåges denna möjlighet böra utnyttjas. Därest skyddsrummet gåves en lämplig utformning, syntes detsamma även kunna användas såsom garage, varigenom garageringsfrågan för bilarna vid högskolan samtidigt bleve löst. Kostnaderna för anläggande av ett kombinerat luftskyddsrum och garage hade av högskolan preliminärt beräknats till 50 000 kronor.

En av investeringsutredningen gjord jämförande överslagsberäkning av kostnaden för ett friliggande garage för samma antal bilar, som kunde rymmas i det föreslagna bergsrummet, har givit vid handen, att kostnaden för ett sådant garage icke i nämnvärd grad komme att understiga den beräknade kostnaden för bergrummet.

I anslutning till det ovan anförda har arbetsmarknadskommissionen funnit skäl att i förslaget till investeringsreserv upptaga ett belopp om 50 000 kronor för kombinerat luftskyddsrum och garage vid veterinärhögskolan.

Företaget kvarstår oförändrat från förslaget till investeringsreserv för budgetåret 1945/46.

Byggnadsarbeten vid statens skogsforskningsinstitut.

Växthus och insektarium.

Statens skogsforskningsinstitut har i skrivelse den 21 augusti 1945 till arbetsmarknadskommissionen såsom lämpligt investeringsobjekt att ingå i investeringsreserven för budgetåret 1946/47 föreslagit uppförande av växthus och insektarium vid institutet.

Beträffande ifrågavarande byggnadsarbete har institutet meddelat, att i det ursprungliga förslaget till nybyggnad för skogsforskningsinstitutet funnes upptaget växthus och insektarium. I besparingssyfte hade dessa arbeten sedermera ställts på framtiden. Byggnadsplanen i övrigt beräknades vara färdig före 1 juli i år.

Sedan byggnadsplanen fastställdes, hade, enligt vad institutet meddelat, en ny forskarbefattning i skogsmykologi inrättats vid institutet, varjämte den zoologiska forskningen erhållit ökat arbetsbiträde. Vidare hade institutet i budgetförslaget för 1946/47 hemställt, att den genetiska forskningen skulle utvidgas och organiseras som en särskild avdelning från den 1 juli 1946. Förslag härom har av Kungl. Maj:t framlagts i årets statsverksproposition (IX ht. s. 296—301).

För ett framgångsrikt arbete på den genetiska, mykologiska och zoologiska forskningens områden vore det, har institutet slutligen framhållit, i hög grad önskvärt, att det planerade växthuset och insektariet snarast möjligt komme till utförande.

Kostnaderna för företaget hava av institutet beräknats till 24 000 kronor. Företaget har med denna kostnadssumma medtagits i förslaget till investeringsreserv för budgetåret 1946/47.

Byggnadsarbeten vid statens veterinärmedicinska anstalt.

Uppförande av två personalbostäder.

Såsom lämpligt investeringsobjekt att medtagas i investeringsreserven har från statens veterinärmedicinska anstalt bland annat föreslagits uppförande av två personalbostäder vid anstalten. Anstalten har beträffande behovet av personalbostäder meddelat, att i det år 1939 framlagda förslaget rörande nybyggnader vid anstalten upptagits fem bostadslägenheter om 3 rum och kök, inrymda i ett radhus. Sedan det framlagda byggnadsprogrammet i besparingssyfte blivit kraftigt beskuret, hade emellertid endast tre av de ursprungligen föreslagna tjänstebostäderna kommit till utförande. Ett uppförande av de två nu aktuella bostäderna skulle alltså, framhåller anstalten, icke medföra någon ökning av det ursprungligen framlagda byggnadsförslaget.

De båda bostadslägenheterna syntes enligt anstaltens mening närmast böra avses för en smådjursskötare och en befattningshavare i serumstallarna. Genom att dessa befattningshavare bleve bosatta inom anstaltens område, skulle möjligheterna att anordna en tillfredsställande vård av och tillsyn över anstaltens olika försöksdjur och för serumframställning använda hästar i hög grad förbättras, vilket med hänsyn till de stora värden anstaltens djurbestånd representerade måste betraktas såsom synnerligen eftersträvansvärt. Anstalten ville i detta sammanhang nämna, att en uppimmuniserad häst kunde beräknas besitta ett värde av mellan 8 000 och 12 000 kronor.

Kostnaden för de två tjänstebostäderna, vilka skulle uppföras såsom radhus liksom de tre tidigare uppförda, hade av anstalten beräknats till 55 000 kronor

I anslutning till vad statens veterinärmedicinska anstalt sålunda anfört har arbetsmarknadskommissionen för ifrågavarande ändamål i förslaget till investeringsreserv för budgetåret 1946/47 upptagit ett belopp av 55 000 kronor.

Företaget kvarstår oförändrat från förslaget till investeringsreserv för budgetåret 1945/46.

Uppförande av två laboratorsbostäder.

Statens veterinärmedicinska anstalt har såsom objekt i investeringsreserven föreslagit uppförande av två laboratorsbostäder vid anstalten.

Beträffande ifrågavarande byggnadsarbeten har anstalten meddelat, att det syntes angeläget att de två laboratorsbostäderna bleve uppförda bland annat av den anledningen, att veterinär därigenom komme att finnas omedelbart tillgänglig under hela dygnet vid hastigt uppkommande sjukdomsfall bland anstaltens djur ävensom för omhändertagande av utom arbetstiden inkommande undersökningsmaterial i sådana fall, då undersökning med minsta möjliga tidsutdräkt behövde företagas. Även i övrigt syntes det bliva till gagn för arbetet och ordningen inom anstalten, att två befattningshavare i ledande ställning bleve boende inom anstaltens område.

Anstalten har slutligen meddelat, att den undersökt möjligheterna att för laboratorsbostad få disponera ett av lantbruksakademien ägt bostadshus inom

anstaltens område. Lantbruksakademien hade emellertid förklarat sig för närvarande icke kunna överlåta ifrågavarande bostadshus till statsverket.

Kostnaden för uppförande av två laboratorsbostäder vid vetrinärmedicinska anstalten har av anstalten beräknats till 90 000 kronor.

I anslutning till det ovan anförda har arbetsmarknadskommissionen för ifrågavarande ändamål i förslaget till investeringsreserv upptagit ett belopp av 90 000 kronor.

Företaget kvarstår oförändrat från förslaget till investeringsreserv för budgetåret 1945/46.

Anslag under jordbruksdepartementet.

Under åberopande av vad som i det föregående anförts hemställer arbetsmarknadskommissionen, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att å allmän beredskapsstat för budgetåret 1946/47 å kapitalbudgeten under Statens allmänna fastighetsfond uppföra följande anslag, nämligen

Byggnadsarbeten vid lantbrukshögskolan ..	kronor	2 069 000
Byggnadsarbeten vid Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut	»	485 000
Byggnadsarbeten vid veterinärhögskolan ..	»	50 000
Byggnadsarbeten vid statens skogsforskningsinstitut	»	24 000
Byggnadsarbeten vid statens veterinärmedicinska anstalt	»	145 000

Handelsdepartementet.

Förslaget till investeringsplan för statliga husbyggnadsföretag för verk och myndigheter m. m. för budgetåret 1946/47 innefattar, i vad detsamma avser företag hänförliga till handelsdepartementets verksamhetsområde, en investeringsreserv om *4 800 000 kronor* att helt och hållet bekostas med statsanslag. En sammanställning av de olika i planen ingående arbetena återfinnas i *bil. 25*.

Till jämförelse må nämnas att å allmän beredskapsstat för budgetåret 1944/45 icke uppförts några anslag till statliga husbyggnadsföretag inom handelsdepartementets verksamhetsområde samt att i investeringsutredningens förslag till investeringsreserv för budgetåret 1945/46 upptagits anslag till dylika ändamål med 2 645 000 kronor.

I fråga om angelägenheten av de i den föreslagna investeringsreserven ingående företagen hänvisar arbetsmarknadskommissionen till de redogörelser, som lämnats beträffande dessa arbeten av vederbörande verk och myndigheter och som i det följande i huvudsak återgivas, till den del icke redogörelse för företagen återfinnes i av Kungl. Maj:t avgivna propositioner.

Ökade lokaler för Sveriges geologiska undersökning.

Beträffande behovet av ökade lokaler för Sveriges geologiska undersökning har undersökningen i huvudsak meddelat följande.

Sedan Sveriges geologiska undersökning för nära 30 år sedan inflyttade i sina nuvarande med Naturhistoriska riksmuseet sammanbyggda lokaler, har undersökningens verksamhet, särskilt i vad som rör utforskandet av landets mineraliska råvarutillgångar och överhuvud taget geologiens praktiska tillämpningar, ökat högst betydligt i omfattning. Den fast anställda personalens numerär är nu mera än dubbelt så stor som den var år 1915, och samlingarna av malm-, bergarts- och jordartsprov ha sedan dess flerdubblats. De nya arbets- och förvaringsutrymmen, som härigenom blivit oundgängligen behövliga, ha erhållits genom successiva ändringar av de nuvarande lokalerna samt ett strängt utnyttjande av förefintliga utrymmen. För beredande av erforderliga arbetsrum åt nytillkomna tjänstemän togos sålunda redan år 1918 i anspråk utrymmen, som ursprungligen avsetts såsom samlingsmagasin, och den år 1925 indragna förste vaktmästarebostaden omändrades till laboratorielokaler, som befunnits behövliga. Vid nyinrättandet år 1939 av ett geokemiskt laboratorium kunde lokalfrågan endast lösas temporärt och på sådant sätt, att nödvändigt minimiutrymme uppläts inom riksmuseets mineralogiska avdelning.

De tunga samlingarna av bergartsprov ha hopflyttats så mycket som synes tillåtligt ur belastningssynpunkt. Då dessa samlingar närmast ha karaktären av arkivalier, kan någon utsortering icke tillgripas för att bereda utrymme för den årliga tillväxten, vilket utrymme nu saknas. I samband med vindsröjning hava de på vinden magasinerade tunga samlingarna måst i stor utsträckning inplaceras i källarvåningens korridor.

Det nuvarande biblioteksutrymmet är fullständigt utnyttjat och medgiver ej längre en ordnad uppställning av nyförvärv.

Vad angår undersökningens laboratorier, så hava sedan länge klagomål förekommit över dessa till källarvåningen förlagda lokalers hygieniska bristfälligheter.

Ämbetsverkets behov av ökade lokalutrymmen sammanfattades på sin tid i skrivelse till byggnadsstyrelsen den 18 juni 1938. Utöver befintliga lokaler om ca 5 700 m² beräknades då ett ytterligare utrymme av 2 200 m² erfordras. Sedan dess har emellertid lokalbehovet ökats bl. a. för det geokemiska laboratoriet och för vissa för laboratorierna gemensamma utrymmen, avseende provkrossning, verkstadsarbete m. m., varför nu ytterligare 400 m² skulle erfordras. Hela det angelägna behovet av lokaltillskott skulle därför uppgå till 2 600 m².

Förslag till lösning av ovanberörda lokalfråga föreligger icke utarbetat. Sveriges geologiska undersökning har emellertid meddelat, att ökat utrymme skulle kunna erhållas antingen genom uppförandet av en helt ny byggnad för undersökningen eller genom tillbyggnad av den byggnad där undersökningen nu disponerade lokaler. Tillbyggnaden skulle därvid i första hand avse utrymmen för utvidgning av laboratorierna samt för magasinering av vissa samlingar.

Medelsbehovet för de båda alternativen har uppskattats till ca 4 000 000 respektive ca 2 000 000 kronor.

Sveriges geologiska undersökning har förutsatt att en ingående prövning göres, huruvida man icke genom smärre ändringsarbeten å nuvarande tjänste-

lokaler skulle kunna begränsa nybyggnadsbehovet och ernå en tillfredsställande lösning genom det mindre kostnadskrävande tillbyggnadsalternativet.

Vid den fortsatta utredningen angående lokalfrågans lösning bör kontakt hållas med 1945 års gruvutredning, vilken kan tänkas komma att avgiva förslag, som inverka på lokalbehovet för Sveriges geologiska undersökning.

Enär förutsättningar torde finnas att utredningsarbetet angående ifrågavarande lokalfråga skall kunna bedrivas så, att byggnadsarbetet skulle kunna påbörjas under budgetåret 1946/47, har i förslaget till investeringsreserv för budgetåret 1946/47 räknats med ett belopp av 1 000 000 kronor till påbörjande av byggnadsarbetet.

Nybyggnad vid statens provningsanstalt.

Beträffande behovet av nybyggnad för elektriskt-fysikaliska avdelningen vid statens provningsanstalt har anstalten i huvudsak anfört följande.

Provningsanstaltens elektriskt-fysikaliska avdelning har under sin hittillsvarande verksamhet varit inrymd i den för provningsanstalten 1920 uppförda huvudbyggnaden och disponerade där från början en golvyta av ca 250 m^2. Detta utrymme utökades 1940 med två mindre rum, varjämte en korridor togs i anspråk som instrumentförråd och uppackningsrum. Sammanlagda golvytan blev därigenom ca 340 m^2. Genom den utveckling verksamheten vid avdelningen under den gångna tiden undergått särskilt efter år 1938 har utrymmet blivit alldeles otillräckligt. Detta har medfört, att endast ett fåtal mätanordningar kunnat hållas permanent uppställda. Större delen av apparaturen har måst ställas upp och åter nedmonteras för varje uppdrag, vilket förorsakar tidsförlust, ökade provningskostnader, en försämring av mätningarnas noggrannhet och även en dålig beredskap. En väsentlig utökning av avdelningens laboratorieutrymme är därför ofrånkomlig.

I och med den snabba utvecklingen inom den mekaniska verkstadsindustrien har mättekniken undergått en oerhörd utveckling. Den fysikaliska delen av avdelningens arbetsområde har härigenom fått ökad betydelse och behovet av utrymme för denna del av avdelningens verksamhet har därför i hög grad ökat. För noggranna fysikaliska mätningar krävs tillgång till arbetslokaler, i vilka temperaturen kan hållas konstant inom snäva gränser och där damm och dylikt i möjligaste mån kan utestängas. Någon möjlighet att inom provningsanstaltens nuvarande lokaler anordna rum, vilka fylla dessa fordringar, finnes icke.

Behovet av ljudtekniska provningar har ävenledes ökats, och provningsanstalten har inkommit med begäran om anslag till erforderlig apparatutrustning. Lokalfrågan för sådana provningar synes tillfälligt kunna ordnas genom samarbete med tekniska högskolan, men på längre sikt blir nödvändigt att iordningställa några rum speciellt utformade för ändamålet.

Provningsanstaltens arkivutrymmen äro redan nu otillräckliga och provningsanstalten beräknar att ett ökat arkivutrymme omfattande ca 300 hyllmeter kommer att erfordras inom icke avlägsen framtid. Därest nybyggnad för elektriskt-fysikaliska avdelningen kommer till stånd, kunna vissa av denna avdelnings nuvarande lokaler tagas i anspråk för arkiv.

Byggnaden beräknas preliminärt innehålla en golvyta av ca 2 200 m^2. Kostnaden har beräknats till 1 200 000 kronor.

Ritningar och kostnadsberäkningar torde enligt vad byggnadsstyrelsen meddelat kunna färdigställas i så god tid att arbetena skulle kunna påbörjas i början av budgetåret 1946/47. Byggnadsarbetena beräknas kunna fullbordas på ett år. I förslaget till investeringsreserv har därför medtagits hela det beräknade beloppet, 1 200 000 kronor, för byggnadsföretaget.

Nybyggnader vid ingenjörsvetenskapsakademiens försöksstation.

I skrivelse till Kungl. Maj:t den 30 november 1944 hemställde ingenjörsvetenskapsakademien, att dess försöksstation vid Drottning Kristinas väg i Stockholm snarast måtte utbyggas i enlighet med av akademien framlagd plan. Anslag för ifrågavarande ändamål upptogs emellertid icke å riksstaten för budgetåret 1945/46.

Akademien erinrade i sin ovannämnda skrivelse inledningsvis om att den i skrivelse till statssekreteraren i handelsdepartementet den 22 september 1943 framfört en plan för utbyggnad av akademiens försöksstation. Planen grundade sig på ett projekt, som uppgjordes av akademien under åren 1939—1940 och som syftade till att åstadkomma ett centralt forskningsinstitut bestående av fyra byggnader samt en något större huvudbyggnad. Samtliga byggnader skulle vara belägna inom det område norr om statens provningsanstalt och väster om Drottning Kristinas väg, inom vilket en första av de föreslagna byggnaderna kommit till utförande.

Akademien framhöll även vissa synpunkter och önskemål, grundade på de erfarenheter, som vunnits av den sedan ungefär ett år i drift varande försöksstationsbyggnaden. Det hade sålunda visat sig, att de i försöksstationen inrättade s. k. servisavdelningarna, särskilt servislaboratoriet och verkstaden, blivit tagna i anspråk i betydligt större utsträckning än som tidigare beräknats. Detta hade sin grund i att de olika laboratorieavdelningarna inom stationen i allt större omfattning kommit till insikt om fördelen av att på servisavdelningarna överlåta sådana uppgifter, för vilka dessa vore avsedda, såsom analysarbeten, mätningar och dylikt liksom arbete av verkstads- och hantverksmässig natur. Därigenom frigjordes forskningsavdelningarnas tid för mera centrala arbetsuppgifter.

Den omfattande apparaturen för försök i halvteknisk skala fordrade för sin drift ett betydande antal hjälpkrafter från servisavdelningarna. Som en följd av detta vore servisavdelningarna trångbodda, varför endast med svårighet plats kunde beredas för den personal, som erfordrades för att fullgöra inlämnade uppdrag. Det vore akademiens uppfattning, att dessa avdelningar borde hållas samlade i den nu färdigställda byggnaden. Den erforderliga utvidgningen skulle åstadkommas på så sätt att vissa i byggnaden nu arbetande laboratorier förflyttades till någon av de tillärnade byggnaderna.

En annan erfarenhet, som akademien åberopade, gällde frågan om förrådsutrymmen. De nu tillgängliga förrådsutrymmena vore alltför knappt tillmätta. Det låge i forskningsarbetets natur, att ett ständigt utbyte av apparatur måste förekomma. För apparater, som för tillfället icke användes, borde finnas möjlighet till uppställning i särskilda närbelägna reservutrymmen. Sådana uppställningsplatser krävde i själva verket nästan lika stort utrymme som själva arbetsplatserna. Det vore alltså av största vikt, att behovet av nödvändiga reservutrymmen bleve tillgodosett. Även beträffande förråden i egentlig mening ställdes åtminstone delvis stora anspråk.

De vunna erfarenheterna visade enligt vad akademien framhållit

att servisavdelningarna i den nuvarande byggnaden behövde ökat utrymme, varför vissa av laboratorieavdelningarna i den nuvarande byggnaden måste överflyttas till de planerade,

att i de planerade byggnaderna borde införas rikligt med förstklassiga förråds- och extrautrymmen (vilka delvis även borde täcka behovet för den redan uppförda byggnaden),

samt att det vore ytterst önskvärt att i de planerade byggnaderna plats reserverades för mer eller mindre temporära ännu ej förutsebara forskningsbehov.

De planerade byggnaderna, av vilka i första hand två borde komma till utförande, syntes böra givas i huvudsak samma utförande som den redan uppförda byggnaden samt förses med källare under varje byggnad. I vardera byggnaden skulle erhållas en nyttig golvyta om 2 000 m².

I skrivelse till Kungl. Maj:t den 31 augusti 1945 har akademien hemställt, att medel måtte anvisas för uppförande under budgetåret 1946/47 av den ena av ovannämnda byggnader. Den i skrivelsen avsedda byggnaden skulle innehålla laboratorielokaler och andra utrymmen för följande ändamål.

1. Läder- och garveriforskning
2. Motorlaboratorium
3. Färg- och fernissforskning
4. Frys- och kyllaboratorium
5. Instrument och mätmetodik
6. Fotografiskt laboratorium
7. Bränsleteknik och disponibelt
8. Förråd m. m.
9. Forskardubbletter
10. Forskarbostäder
11. Maskinistbostad.

Anslag till ifrågavarande byggnad har emellertid icke för nämnda budgetår äskats av Kungl. Maj:t.

Ingenjörsvetenskapsakademien har i skrivelse till arbetsmarknadskommissionen den 24 september 1945 föreslagit att den andra av ovannämnda två byggnader skulle medtagas i förslaget till investeringsreserv för nästa budgetår. Byggnaden i fråga skulle inrymma lokaler för följande ändamål.

1. Försökshall genom två våningar
2. Tegelforskning
3. Glasforskning m. m.
4. Bioteknik
5. Korrosionsforskning
6. Förråd
7. Disponibelt (bl. a. bränsleteknik)
8. Stationens administration, konferenser, arkiv.

Byggnadsstyrelsen har beräknat kostnaden för den i akademiens ovanberörda skrivelse till Kungl. Maj:t den 31 augusti 1945 åsyftade byggnaden till 1 150 000 kronor, samt meddelat, att kostnaden för den i akademiens ovannämnda skrivelse till arbetsmarknadskommissionen avsedda byggnaden, för vilken slutgiltig kostnadsberäkning ännu ej förelåge, torde uppgå till samma belopp. Arbetsmarknadskommissionen har i förslaget till investeringsreserv för nästa budgetår inräknat ett belopp om 2 300 000 kronor till uppförande av båda laboratoriebyggnaderna.

I investeringsutredningens betänkande med förslag till investeringsreserv för innevarande budgetåret har beräknats anslag för den ena av nyssnämnda byggnader.

Ökade lokaler för statens hantverksinstitut.

Beträffande behovet av ökade lokaler för statens hantverksinstitut har institutet anfört i huvudsak följande.

Den till biblioteket upplåtna lokalen, 7,80 × 11,50 m, är alldeles otillräcklig för sitt ändamål. Lokalen är genom en provisorisk vägg delad i tvenne avdelningar; den ena användes till läsrum och expedition, den andra till bokförråd. I den sistnämnda har även bibliotekarien sin plats. Då biblioteket hastigt växer genom årlig accession av ca 400 tidskriftsårgångar och 800—1 000 boknummer, behövs snarast ett 100-tal löpmeter hyllor för att på ett tillfredsställande sätt kunna uppställa det som nu ej får lämplig plats samt för att möta de närmaste årens behov av hyllor. Enär bibliotekslokalen icke ursprungligen är avsedd för sitt nuvarande ändamål, är den i flera avseenden olämplig. Bland annat kan icke på tillfredsställande sätt besökarna kontrolleras, vilket också är ett viktigt skäl till, att biblioteket får andra utrymmen till sitt förfogande.

Då bibliotekarien även skall sköta förlagsverksamheten och ofta skall föra förhandlingar med författare, förläggare och andra, behöver han ett särskilt rum.

Därtill kommer, att bibliotekslokalen behöver tagas i bruk för sitt ursprungliga ändamål som föreläsningssal. Kursverksamheten vid institutet ökar hastigt, och det händer ofta, att svårigheter uppstå vid uppgörande av schema för de olika kursernas föreläsningar. Kvällskurser ha icke kunnat anordnas i den utsträckning, som är önskvärd, enär föreläsningslokaler saknas.

Behov föreligger vidare av moderna skyddsrum. De nuvarande motsvara icke tidens krav på soliditet. Önskligt vore även, att utrymme funnes i tillfredsställande skyddsrum för institutets arkiv och dyrbarare arbeten i biblioteket samt för institutets samling av konstverk.

Om institutet finge nya skyddsrum, kunde de gamla användas till förrådsrum, som institutets verkstads- och laboratorieavdelningar äro i synnerligen stort behov av.

Institutet föreslår, att lokalerna utvidgas genom tillbyggnad. Lämplig plats för en sådan synes vara utrymmet i vinkeln mellan föreläsningsbyggnadens norra gavel, mot Katarinavägen, och bredvidliggande kanslibyggnadens östra vägg, mot Renstiernas gata. I berget under den föreslagna tillbyggnaden och längre in under komplexet kunde goda skyddsrum erhållas, även för allmänheten. Ingång till skyddsrummen borde ordnas från Renstiernas gata. Med trappor och hiss kunde lätt kommunikation ske till tillbyggnaden ovanför. Institutet skulle på så sätt få en mera lättåtkomlig (huvud-)entré. För närvarande äro nämligen entréerna till institutet icke tillfredsställande ur trafiksynpunkt.

Kostnaderna hava preliminärt beräknats till 300 000 kronor.

För utarbetande av en plan för hantverksinstitutets utbyggnad har chefen för handelsdepartementet den 19 februari 1946 tillkallat utredningsmän. Enligt vad som upplysts beräknas utredningsarbetet beträffande institutets byggnadsfråga kunna bedrivas så att byggnadsarbetet skulle kunna påbörjas under budgetåret 1946/47. Efter samråd med handelsdepartementet har arbetsmarknadskommissionen därför i förslaget till investeringsreserv upptagit ett belopp av 300 000 kronor för utökning av institutets lokaler.

Anslag under handelsdepartementet.

Under åberopande av vad som i det föregående anförts hemställer arbetsmarknadskommissionen, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att å allmän beredskapsstat för budgetåret 1946/47 å kapitalbudgeten under Statens allmänna fastighetsfond uppföra följande anslag, nämligen

Ökade lokaler för Sveriges geologiska undersökning	kronor	1 000 000
Nybyggnad vid statens provningsanstalt ..	»	1 200 000
Nybyggnader vid ingenjörsvetenskapsakademiens försöksstation	»	2 300 000
Ökade lokaler för statens hantverksinstitut	»	300 000.

16. Investeringsplan för reparations- och underhållsarbeten å byggnader och anläggningar tillhörande statens fastighetsfonder.

Förslag till investeringsreserver för budgetåret 1946/47 för reparations- och underhållsarbeten å staten tillhöriga fastigheter, innefattande för statens allmänna fastighetsfond en reserv om *2 155 000 kronor* och för försvarets fastighetsfond en reserv om *1 600 000 kronor*, har sammanställts i *bil. 26*.

Statens allmänna fastighetsfond.

Å allmän beredskapsstat för budgetåret 1944/45 har för reparations- och underhållsarbeten å byggnader och anläggningar å delfonder under statens allmänna fastighetsfond upptagits följande belopp.

Fångvårdsstyrelsens	delfond	kronor	120 000
Medicinalstyrelsens	»	»	500 000
Byggnadsstyrelsens	»	»	500 000
Uppsala universitets	»	»	125 000
Lunds »	»	»	75 000
Karolinska sjukhusets	»	»	60 000
		Summa kronor	1 380 000

I förslaget till investeringsreserv för innevarande år har investeringsutredningen å de olika delfonderna för reparations- och underhållsarbeten upptagit samma belopp som för dem upptagits i beredskapsstaten för budgetåret 1944/45, varjämte utredningen å slottsbyggnadernas delfond, vilken fond inrättats den 1 juli 1945, för motsvarande ändamål upptagit ett belopp av 750 000 kronor.

I Kungl. Maj:ts proposition 1944: 281 angående ovanberörda beredskapsstat har åberopats vad investeringsutredningen i sitt den 3 april 1944 avgivna betänkande (SOU 1944: 12) anfört beträffande anslag till reparations- och underhållsarbeten av här ifrågavarande art. I betänkandet (s. 175—176) framhöll utredningen härom inledningsvis i huvudsak följande.

Reparations- och underhållsarbeten å fastigheter för statliga verk och myndigheter, sjukhus, vårdanstalter, vetenskapliga och kulturella institutioner, undervisningsanstalter och dylika ändamål, vilka arbeten bestridas av anslag å staten för statens allmänna fastighetsfond, hava sedan krigsutbrottet 1939 i viss mån blivit eftersatta dels på grund av rådande brist på material och arbetskraft, dels ock till följd av en restriktiv medelsanvisning för detta ändamål, betingad ej allenast av nämnda förhållanden utan jämväl av statsfinansiella skäl. Samtidigt som medelstilldelningen

sålunda minskats, hava kostnaderna för arbetets utförande stegrats, vilket tillsammans inneburit, att omfattningen av reparations- och underhållsarbetena måst avsevärt inskränkas. De arbeten, som inom de minskade anslagens ram kommit till utförande, hava företrädesvis varit sådana, som icke kunnat anstå utan fara för en byggnads bestånd eller användbarhet eller utan risk att en förefintlig bristfällighet skulle förvärras så avsevärt, att kostnaden för erforderlig reparation, om denna uppskötes, skulle bliva oproportionerligt stor. Utöver arbeten av nu antytt slag hava endast de mest angelägna av de åtgärder, som normalt bruka utföras för nu ifrågavarande medel, kunnat komma till stånd. Den såväl nominellt som i än högre grad reellt minskade medelstilldelningen torde främst hava medfört, att sådana arbeten tills vidare fått uppskjutas, vilka hava karaktär av ändring, förbättring eller modernisering, inberäknat till- och ombyggnader av den omfattning, att de kunnat utföras med anlitande av underhållsmedel. Ekonomiskt sett hava utgifterna för sist avsedda arbeten framflyttats men däremot icke inbesparats. Inskränkningen i arbetenas omfattning har emellertid även inneburit, att man under de gångna åren fått åtnöjas med en något sänkt standard i fråga om byggnadernas och inredningens beskaffenhet, t. ex. med avseende på fasadernas utseende och på invändig målning, golvbeläggning o. s. v. Sistnämnda förhållande kan sägas i betydande utsträckning hava inneburit en direkt besparing genom en verklig minskning av det löpande underhållet; de underlåtna åtgärderna hava endast till en del skjutits på framtiden, till den större delen hava de inbesparats.

Investeringsutredningen meddelade vidare, att utredningen med biträde av byggnadsstyrelsen införskaffat uppgifter om den minskning av medelstilldelningen för reparations- och underhållsarbeten, som under krigsåren ägt rum beträffande de olika delfonderna. Denna sammanlagda minskning hade jämte de ökningar av anslagen, som skulle varit erforderliga för att underhållsarbetena med hänsyn till prisstegringen skulle hava kunnat bedrivas i för fredsförhållanden normal omfattning, beräknats för de olika delfonderna. Av de sålunda erhållna kostnadsbeloppen belöpte sig viss del, vilken av utredningen på grundval av uppgifter från byggnadsstyrelsen uppskattats till en tredjedel, enligt det föregående på den besparing som uppstått genom standardsänkningen under krigsåren. Återstående två tredjedelar syntes böra anvisas för utförande av de sålunda eftersatta arbetena. Dessa arbeten vore i sin art väl lämpade att komma till utförande i arbetsmarknadsreglerande syfte, främst enär arbetena vart för sig vore av begränsad omfattning eller kunde uppdelas i etapper och sålunda i allmänhet kunde utföras på relativt kort tid. Ifrågavarande företag kunde på grund härav merendels bedrivas i den omfattning, som för tillfället kunde vara önskvärt med hänsyn till arbetsmarknadsläget.

Med hänsyn till att byggnaderna för arbetets utförande såsom regel kunde utrymmas endast i mindre omfattning borde enligt investeringsutredningen de eftersatta arbetena fördelas över tre à fyra år. I enlighet härmed hade såsom investeringsreserv för budgetåret 1944/45 medtagits reparations- och underhållsarbeten under de olika delfonderna för ett belopp motsvarande en fjärdedel à en tredjedel av det anslagsbehov, som på sätt i det föregående angivits beräknats utöver den normala årliga medelstilldelningen föreligga för utförande av de eftersatta arbetena.

Beträffande reparations- och underhållsarbetena å *fångvårdsstyrelsens delfond* anförde investeringsutredningen i sitt förenämnda betänkande, att fångvårdsstyrelsen utginge ifrån att 325 000 kronor vid förkrigspriser finge anses som normalt årligt belopp till reparations- och underhållsarbeten för fångvårdsstyrelsens delfond av statens allmänna fastighetsfond. Skillnaden mellan detta belopp och det belopp, som i fångvårdsstyrelsens delfond av fastighetsfonden upptagits till reparations- och underhållskostnader m. m. under krigsåren 1940/41—1943/44 utgjorde respektive 35 000, 25 000, 75 000 och 50 000 kronor eller tillhopa 185 000 kronor. Lades härtill såsom kompensation för ökade materialpriser och stegrade arbetslöner ett belopp motsvarande 25 procent å 325 000 kronor för vart och ett av de fyra budgetåren 1940/41—1943/44, skulle beloppet ökas med 325 000 kronor (0,25 × 1 300 000) till 510 000 kronor, vilket alltså skulle motsvara kostnaderna för på grund av rådande förhållanden underlåtna reparations- och underhållsarbeten. Av nämnda belopp torde enligt av investeringsutredningen tillämpad schematisk beräkning en tredjedel kunna anses utgöra verklig besparing, under det att två tredjedelar eller i runt tal 340 000 kronor torde böra anvisas för utförande av eftersatta arbeten.

Reparations- och underhållsarbeten å fångvårdsstyrelsens byggnader utfördes enligt styrelsen huvudsakligen av fångar, men det för budgetåret 1944/45 i vanlig ordning utgående anslaget 325 000 kronor, beräknades vara tillräckligt för beredande av arbete åt fångarna, varför de arbeten, som kunde komma till utförande såsom investeringsreserv skulle bereda ökade arbetstillfällen inom den öppna arbetsmarknaden.

Med hänsyn till vad ovan anförts hade utredningen funnit, att i fråga om fångvårdsstyrelsens delfond såsom investeringsreserv för budgetåret 1944/45 borde upptagas reparations- och underhållsarbeten för en kostnad av 120 000 kronor.

Föredragande departementschefen har i det såsom bilaga till årets statsverksproposition framlagda förslaget till stat för statens allmänna fastighetsfond för budgetåret 1946/47 beträffande reparations- och underhållskostnader m. m. under fångvårdsstyrelsens delfond anfört, att med hänsyn till framlagda beräkningar och till det anslag av 250 000 kronor, som anvisats å tilläggsstat I till riksstaten för löpande budgetår för modernisering av vissa fångvårdsanstalter, en sänkning av den för innevarande budgetår till 325 000 kronor upptagna delposten vara möjlig. Med utgångspunkt från att till fångvårdsstyrelsens förfogande borde stå medel för genomförande av erforderliga iståndsättningsarbeten samt de smärre förbättringsarbeten, vilka i samband därmed kunde visa sig önskvärda syntes enligt departementschefen posten böra upptagas till 260 000 kronor för nästa budgetår.

Då ordinarie medel till iståndsättningsarbeten sålunda ställts till fångvårdsstyrelsens förfogande finner arbetsmarknadskommissionen det i tidigare investeringsreserv upptagna beloppet för reparations- och underhållsarbeten böra sänkas. Från fångvårdsstyrelsens sida har jämväl förslag härom gjorts. Med hänsyn härtill synes ett belopp av 90 000 kronor böra i förslaget till in-

vesteringsreserv för nästa budgetår beräknas till reparations- och underhållsarbeten å fastigheter tillhörande fångvårdsstyrelsens delfond.

De för *Uppsala universitets, Lunds universitets, medicinalstyrelsens* och *byggnadsstyrelsens delfonder* å allmän beredskapsstat för budgetåret 1944/45 beräknade beloppen för reparations- och underhållsarbeten hava hittills icke utnyttjats och medel hava ej heller i övrigt anvisats till utförande av eftersatta reparations- och underhållsarbeten å fastigheter tillhörande dessa delfonder. Från universiteten i Uppsala och Lund hava gjorts framställningar om att de å den allmänna beredskapsstaten för budgetåret 1944/45 upptagna beloppen för reparations- och underhållsarbeten borde i investeringsreserven för nästa budgetår höjas för Uppsala universitets del från 125 000 kronor till i runt tal 180 000 kronor och för Lunds universitets del från 75 000 till 100 000 kronor. Då från universitetens sida framhållits att reparations- och underhållsarbeten till nu föreslagna höjda belopp kunde komma till utförande under budgetåret 1946/47 utöver det beräknade ordinarie programmet av dylika arbeten, har arbetsmarknadskommissionen efter samråd med byggnadsstyrelsen funnit skäl i förslaget till allmän investeringsreserv för nämnda budgetår upptaga reparations- och underhållsarbeten för universitetens delfonder med de av universiteten föreslagna beloppen. För reparations- och underhållsarbeten å medicinalstyrelsens och byggnadsstyrelsens delfonder, hava i enlighet med från nämnda styrelser gjorda framställningar i förslaget till allmän investeringsreserv för nästa budgetår upptagits samma belopp, som å allmän beredskapsstat för budgetåret 1944/45 eller 500 000 kronor för vardera fonden.

Beträffande *Karolinska sjukhusets delfond* har från sjukhuset meddelats, att någon ökning av reparations- och underhållsarbeten under budgetåret 1946/47 utöver det föreslagna ordinarie programmet av dylika arbeten med hänsyn till sjukhusets behöriga drift icke lämpligen kunde ifrågakomma. I anledning härav har i förslaget till investeringsreserv för nästa budgetår icke upptagits några reparations- och underhållsarbeten för ifrågavarande delfond.

I årets statsverksproposition har för reparations- och underhållsarbeten å byggnader och anläggningar tillhörande *slottsbyggnadernas delfond* i förslaget till stat för statens allmänna fastighetsfond för budgetåret 1946/47 upptagits sammanlagt 701 000 kronor. I nyssnämnda belopp inginge iståndsättningsarbeten på grund av att reparationer tidigare eftersatts till ett belopp av 90 000 kronor. Enligt propositionen hade byggnadsstyrelsen beräknat sammanlagda behovet av medel till iståndsättningsarbeten å byggnader och anläggningar tillhörande slottsbyggnadernas delfond till ca 800 000 kronor. Efter avdrag av det nyssnämnda beloppet 90 000 kronor kvarstår sålunda iståndsättningsarbeten till ett belopp av i runt tal 700 000 kronor. Arbetsmarknadskommissionen har funnit skäl i förslaget till allmän investeringsreserv för nästa budgetår upptaga reparations- och underhållsarbeten för slottsbyggnadernas delfond till sistnämnda belopp.

Någon investeringsreserv av reparations- och underhållsarbeten för *gene-*

raltullstyrelsens delfond synes enligt från generaltullstyrelsen erhållna uppgifter icke böra upptagas.

Å beredskapsstat för budgetåret 1944/45 samt i investeringsutredningens förslag till investeringsreserv för budgetåret 1945/46 upptogs icke något belopp för reparations- och underhållsarbeten *å lotsstyrelsens delfond.*

För nästa budgetår torde emellertid, enligt vad lotsstyrelsen i skrivelse till arbetsmarknadskommissionen framhållit, ökning av reparations- och underhållsarbeten vara möjlig utöver det föreslagna ordinarie programmet av dylika arbeten och de byggnadsföretag som medtagits i den för lotsstyrelsen uppgjorda investeringsplanen.

Enligt lotsstyrelsen uppginge det belopp, som enligt beräkningsgrunder motsvarande de ovan refererade, av investeringsutredningen tillämpade borde anvisas till utförande av eftersatta arbeten avseende lotsstyrelsens delfond till 256 000 kronor. Detta belopp borde jämnt fördelas över tre budgetår med i runt tal 85 000 kronor per år.

Med hänsyn till vad sålunda anförts har arbetsmarknadskommissionen i fråga om lotsstyrelsens delfond ansett sig böra i förslaget till allmän investeringsreserv för budgetåret 1946/47 upptaga reparations- och underhållsarbeten för en kostnad av 85 000 kronor.

Försvarets fastighetsfond.

I förslaget till stat för försvarsväsendets fastighetsfond för budgetåret 1946/47 (proposition 1946: 62) hava till reparations- och underhållskostnader upptagits anslag å arméns delfond med 8 398 000 kronor, å marinens delfond med 2 871 000 kronor samt å flygvapnets delfond med 2 453 000 kronor eller tillsammans (8 398 000 + 2 871 100 + 2 453 000 =) 13 722 000 kronor. I nu angivna belopp inginge iståndsättningsarbeten på grund av att reparationer tidigare eftersatts till 950 000 för arméns delfond, 400 000 för marinens delfond och 250 000 för flygvapnets delfond.

Efter samråd med försvarsdepartementet har arbetsmarknadskommissionen till utförande av eftersatta reparations- och underhållsarbeten i förslaget till allmän investeringsreserv för nästa budgetår upptagit följande belopp nämligen 1 000 000 kronor för arméns delfond, 500 000 kronor för marinens delfond samt 100 000 för flygvapnets delfond.

Det för marinens delfond upptagna beloppet, 500 000 kronor, kvarstår oförändrat från tidigare investeringsreserver.

Anslag till reparations- och underhållsarbeten å byggnader och anläggningar tillhörande statens fastighetsfonder.

Ett utnyttjande av de föreslagna investeringsreserverna för statens fastighetsfonder vid en under budgetåret 1946/47 inträffande arbetsmarknadskris förutsätter, att Kungl. Maj:t dessförinnan inhämtat riksdagens bemyndigande

att under för allmänna beredskapsstaten gällande förutsättningar få överskrida de å respektive delfonder för budgetåret 1946/47 upptagna anslagsposterna till reparations- och underhållskostnader m. m. med de i reserverna för respektive delfond upptagna beloppen. Arbetsmarknadskommissionen hemställer alltså, att Kungl. Maj:t i samband med framläggandet av förslag till allmän beredskapsstat för budgetåret 1946/47 måtte inhämta dylikt bemyndigande i fråga om följande delfonder med för varje fond nedan angivet belopp.

Statens allmänna fastighetsfond:

Slottsbyggnadernas	delfond	kronor	700 000
Fångvårdsstyrelsen	»	»	90 000
Medicinalstyrelsen	»	»	500 000
Byggnadsstyrelsen	»	»	500 000
Uppsala universitets	»	»	180 000
Lunds universitets	»	»	100 000
Lotsstyrelsen	»	»	85 000

Försvarets fastighetsfond:

Arméns	delfond	kronor	1 000 000
Marinens	»	»	500 000
Flygvapnets	»	»	100 000

17. Investeringsplan för vissa kommunala och enskilda arbeten.

Investeringsplanen för vissa kommunala och enskilda arbeten för budgetåret 1946/47 (bil. 28) är i likhet med tidigare investeringsplaner uppdelad efter olika slag av arbetsobjekt. I densamma ingå icke enskilda vägföretag eller statsbidragsberättigade gator inom städer och större samhällen. Dylika företag hava redovisats i investeringsplanen för statliga och statsunderstödda vägbyggnader. Ej heller sådana i vissa fall kommunala eller enskilda arbeten som civila flygfält, handelshamnar och farleder samt fiskehamnar inrymmas i här ifrågavarande avsnitt av planen utan hava behandlats i det föregående i sammanhang med statliga arbeten, tillhörande motsvarande kategorier.

I jämförelse med investeringsplanen för budgetåret 1944/45 tillkommo i investeringsutredningens förslag till plan för budgetåret 1945/46 vissa nya kategorier av företag. Sålunda hade genom medverkan av Skytteförbundens överstyrelse m. fl. organisationer en särskild utredning verkställts angående angelägna arbeten för skjutbanor av olika slag. Från landets flottningsföreningar hade av investeringsutredningen införskaffats uppgifter angående planerade förbättringsarbeten för allmänna flottleder. I fråga om investeringsobjekt inom de enskilda järnvägarnas förvaltningsområden avgav Svenska Järnvägsföreningen till utredningen förslag till lämpliga arbeten. Investeringsutredningen införskaffade vidare från landets folkhögskolor ett betydande antal förslag till arbeten, vilka ifråga om angelägenheten prövades av skolöverstyrelsen och folkhögskoleinspektören. På grundval av de sålunda inkomna uppgifterna uppgjordes av utredningen förslag till investeringsplaner för nämnda slag av arbeten för budgetåret 1945/46. Efter samråd med egnahemsstyrelsen och pensionsstyrelsen uppgjorde utredningen vidare förslag till investeringsplaner för badhus och tvättinrättningar på landsbygden. Den investeringsplan för kommunala och enskilda arbeten för budgetåret 1946/47, som i det följande framlägges av arbetsmarknadskommissionen, innehåller även planer för dessa i förslaget till investeringsreserv för budgetåret 1945/46 nytillkomna arbeten, sedan det av investeringsutredningen insamlade materialet reviderats efter förfrågningar hos kommuner och övriga intressenter antingen direkt eller genom länsarbetsnämndernas förmedling.

Ytterligare må nämnas, att investeringsutredningen särskilt undersökt möjligheterna att bland investeringsobjekten upptaga reparationsarbeten av olika slag. Endast vissa enhetliga grupper av specialarbeten hava härvid kunnat ifrågakomma. Med hänsyn till svårigheten att administrera dylika arbeten

och med beaktande av att storleksordningen av kostnaderna för reparationsarbeten oftast är mycket liten ävensom att arbetena kunna giva sysselsättning huvudsakligen endast åt vissa slag av specialarbetare, såsom målare och snickare, fann utredningen skäl att i förslaget till plan för budgetåret 1945/46 upptaga endast reparationsarbeten för folkskoleväsendets byggnader, vilka arbeten utgöra en relativt stor och enhetlig kategori.

I likhet med förslaget för innevarande budgetår har i förslaget till investeringsreserv för budgetåret 1946/47 av reparationsarbeten å kommunala och enskilda byggnader endast medtagits sådana avseende folkskolor. Redogörelse för arbetena återfinnes under rubriken Underhåll av skolbyggnader.

Av sammanställningen på s. 312 framgår vilka olika slag av företag, som förekomma i investeringsplanen för kommunala och enskilda arbeten. I sammanställningen hava i kolumn 1 angivits totalkostnaderna för de olika kategorierna av arbetsprojekt, och i kolumn 2 huru dessa kostnader procentuellt äro fördelade. Siffrorna avse samtliga de företag, som med hänsyn till angelägenhetsgraden kunnat upptagas i planen och vilka äro så förberedda, att de vid behov kunna igångsättas under instundande budgetår.

I kolumnerna 3 och 4 hava på motsvarande sätt angivits dels fördelningen av kostnaden vid av arbetsmarknadskommissionen beräknat största möjliga ianspråktagande av planen under budgetåret 1946/47, dels den procentuella fördelningen av samma kostnad.

Den i sammanställningen redovisade minskningen av totalkostnaderna för de olika kategorierna av till förfogande stående angelägna och förberedda företag från i kol. 1 angivna belopp till lägre i kol. 3 angivna värden, vilka för varje kategori av företag representera den högsta sammanlagda kostnad, för vilken arbeten beräknas kunna bliva utförda under budgetåret 1946/47, har ansetts nödvändig av följande, av investeringsutredningen anförda skäl.

Samtliga företag, vilka bedömts vara angelägna och tillräckligt förberedda och som därför upptagits i planen, representera en byggnadssumma, som betydligt överstiger värdet av två års normal investering inom de investeringsområden, om vilka här är fråga. Skulle sålunda alla dessa företag utföras före utgången av budgetåret, innebure detta ett utnyttjande av företag med lägre angelägenhetsgrad än dem, som ingå i investeringsplanerna för statliga arbeten, och sålunda medföra en icke motiverad förskjutning av förhållandet mellan planernas omfattning inom olika verksamhetsområden. I detta sammanhang må vidare erinras om att ett icke obetydligt antal av de planerade företagen kan komma att igångsättas i vanlig ordning redan innevarande budgetår, varför även av detta skäl en reducering är nödvändig för att erhålla en uppfattning om storleken av den arbetsvolym, som verkligen kan beräknas stå till förfogande under det instundande budgetåret.

En annan anledning till att det ansetts skäligt att genomföra vissa reduktioner är, att större svårigheter måste bedömas föreligga att med kort tidsfrist igångsätta de kommunala och enskilda företagen än motsvarande statliga. Dessa svårigheter kunna vara av olika slag, exempelvis, då fråga är om kommunala företag, nödvändigheten att avvakta kommunala beslut, be-

Investeringsobjekt	Fördelning av kostnaderna för samtliga i planen upptagna företag			Fördelning av kostnaderna vid beräknat största ianspråktagande av planen		
	Kronor	Procent		Kronor	Procent	
	1	2		3	4	
Vatten- och avloppsanläggningar:						
I bebyggelseområden med mindre än 10 000 invånare	142 523 000	17·4		57 000 000	12·2	
i bebyggelseområden med mer än 10 000 invånare	65 204 000	8·0	25·4	26 000 000	5·6	17·8
Skolbyggnader:						
Allmänna läroverk	10 634 000	1·3		4 300 000	0·9	
Kommunala mellanskolor och kommunala flickskolor	18 265 000	2·2		7 300 000	1·6	
Byggnader för folkskoleväsendet:						
Nybyggnader	115 902 000	14·2		46 000 000	9·9	
Underhåll	1 800 000	0·2		1 800 000	0·4	
Högre folkskolor och praktiska mellanskolor	7 363 000	0·9		3 000 000	0·6	
Byggnader för lantbrukets undervisningsverksamhet	17 475 000	2·1		11 500 000	2·5	
Byggnader för yrkesutbildning	20 672 000	2·5		10 300 000	2·2	
Byggnader för folkhögskolväsendet	4 401 000	0·5	23·9	3 400 000	0·7	18·8
Sjukhus	94 207 000		11·5	70 000 000		15·1
Branddammar	5 000 000		0·6	5 000 000		1·1
Diverse kommunala husbyggnader:						
Samlingslokaler	12 283 000	1·5		12 000 000	2·6	
Brandstationer	9 621 000	1·2		3 900 000	0·8	
Tvättstugor och badhus	10 980 000	1·3		4 400 000	0·9	
Övriga kommunala husbyggnader (ålderdomshem, kommunalhus, medborgarhus etc.)	79 622 000	9·7	13·7	32 000 000	6·9	11·2
Diverse kommunala anläggningsarbeten:						
Gator och vägar	32 131 000	3·9		25 000 000	5·4	
Övriga kommunala anläggningsarbeten (hamnar, el- och gasverkens utvidgningsarbeten, kyrkogårdar etc.)	71 507 000	8·7	12·6	57 000 000	12·2	17·6
Fritidsanläggningar:						
Idrottsplatser, anläggningar för inomhusidrott	16 441 000	2·0		11 200 000	2·4	
Vandrarhem, friluftsbad och semesteranläggningar, friluftsbad etc.	15 135 000	1·8	3·8	9 700 000	2·1	4·5
Skjutbanor	600 000		0·1	600 000		0·1
Torrläggningsföretag [1]	26 103 000		3·2	21 000 000		4·5
Flottledsarbeten	8 298 000		1·0	8 200 000		1·8
Arbeten vid enskilda järnvägar	13 012 000		1·6	13 000 000		2·8
Elektrifieringsarbeten	20 000 000		2·4	20 000 000		4·3
Diverse enskilda arbeten	1 961 000		0·2	1 900 000		0·4
Summa	**821 140 000**		**100·0**	**465 500 000**		**100·0**

[1] I tabellen angivna uppgifter avse företag vilkas anläggningskostnad överstiger ca 10 000 kronor.

roendet av underställningspliktig upplåning samt den omständigheten att kommunerna kunna hava intresse av att vid föga omfattande arbetslöshet inom den egna kommunen söka reservera arbetsobjekten inom denna för eventuell arbetslöshet framdeles inom den egna kommunen. I fråga om enskilda arbeten är igångsättandet ofta beroende av gemensamt beslut av ett flertal intressenter, vilket kan vålla tidsutdräkt. Dessutom torde såväl kommunala som enskilda företagare kunna tänkas i vissa fall sakna intresse av att som arbetslöshetsarbeten utföra även angelägna företag med hänsyn till de villkor i fråga om hänvisning av arbetskraft m. m., som kunna bli förknippade med sådana arbeten.

Vad beträffar storleken av den reduktion, som genomförts, har denna varierat beroende på företagens art. Å ena sidan har exempelvis förutsatts, att i fråga om flertalet husbyggnader endast ca 40 procent av de företag, vilka upptagits i investeringsplanen, skulle kunna bliva utförda under budgetåret till följd av bland annat den med hänsyn till det omfattande programmet för produktion av bostadshus och andra angelägna byggnader sannolika bristen på fackkunniga byggnadsarbetare. Å andra sidan torde kunna förutsättas, att grovarbetsbetonade företag i betydligt större utsträckning än husbyggnader bliva utförda under en arbetsmarknadskris med hänsyn till dylika arbetsobjekts större användbarhet för sysselsättning av ovan arbetskraft.

Kommunernas planläggningsarbete har i många fall underlättats genom att arbetsmarknadskommissionen beviljat statsbidrag för erforderliga undersöknings- och planläggningsarbeten. (Se även bil. 3.) Sådana bidrag ha efter ansökningar utgått till kommuner och intressenter, vilka på grund av sin ekonomiska ställning, de avsedda företagens relativa storlek eller andra skäl kunnat bedömas vara i behov härav. Kungl. Maj:t har genom beslut den 4 augusti 1944 och den 10 november 1944 ställt till arbetsmarknadskommissionens förfogande 500 000 resp. 1 000 000 kronor att disponeras till bidrag till härför avsedda planeringsarbeten. Av dessa medel ha intill den 25 januari 1946 beviljats ca 1 436 000 kronor.

1945 års riksdag har under höstsessionen å tilläggsstat I för budgetåret 1945/46 anvisat ytterligare 1 500 000 kronor, som av Kungl. Maj:t genom beslut den 15 februari 1946 ställts till kommissionens förfogande för ifrågavarande ändamål. I årets statsverksproposition (V ht., s. 48) har för ändamålet för nästa budgetår äskats ett belopp av 1 800 000 kronor.

Kommunerna ha på de flesta håll med intresse medverkat vid de åtgärder, som vidtagits och planeras för att möta en eventuell arbetslöshet. Detta har bl. a. framgått av den avsevärda mängd företag, som anmälts vid 1943, 1944 och 1945 års inventeringar av arbetsobjekt (jfr s. 6).

En viss ojämnhet i planläggningsarbetet har emellertid kunnat konstateras. I allmänhet synes man i sådana delar av landet, som berördes av 1932—33 års arbetsmarknadskris, ha bedrivit förberedelserna mera energiskt än på andra håll. Såsom investeringsutredningen framhållit, finns det dock även exempel på kommuner, vilka under tidigare arbetsmarknadskriser haft stora svårigheter att sysselsätta kommunens arbetslösa, och som trots dessa

tidigare erfarenheter föga åtgjort för att förbereda arbetsmöjligheter genom kommunala arbeten.

Mera förklarligt är att vissa kommuner, som tidigare haft ringa eller ingen erfarenhet av arbetslöshet, bedriva sin planering i ett tempo, som huvudsakligen bestämmes av det omedelbara behovet ur angelägenhetssynpunkt och som icke leder till att någon nämnvärd sysselsättningsreserv uppkommer. Det är emellertid i dylika fall ett samhällsintresse, att, även om kommunens egna arbetslöshetsrisker bedömas vara små, hänsyn tages till risken för arbetslöshet på annat håll och i synnerhet i närliggande kommuner. I händelse av en större arbetsmarknadskris torde det nämligen icke vara möjligt att bereda sysselsättning för alla arbetslösa i deras hemortskommuner. Även om för de särskilt arbetslöshetsdrabbade kommunerna den finansiella sidan av saken kan ordnas genom statsbidrag, återstår dock som en begränsningsfaktor beträffande kommunernas möjligheter att inom egna gränser sysselsätta friställd arbetskraft det förhållandet, att man, därest alla arbetslösa inom de av krisen drabbade kommunerna skulle hjälpas enligt arbetslinjen, snart nog nödgades tillgripa arbetsobjekt av betydligt lägre angelägenhetsgrad än dem som finnas att tillgå på andra håll.

Det utredningsunderlag, som stått till förfogande vid upprättandet av förslag till 1946/47 års investeringsplan, har varit betydligt mera omfattande än det, som legat till grund för tidigare planer, beroende främst på att investeringsbehoven blivit mera fullständigt utredda. Angelägenhetsgraden av de föreslagna företagen har också kunnat prövas noggrannare och en vidgad kännedom har kunnat vinnas om i vilken utsträckning företagen varit i erforderlig grad detaljplanerade. Då större delen av kommunernas och landstingens uppgifter infordrats genom länsarbetsnämnderna, har den lokalkännedom som nämnderna representera kunnat nyttiggöras och en värdefull kontroll dessutom erhållits över de av kommunrepresentanterna lämnade uppgifterna. Till följd härav torde möjligheterna att med begränsad tidsfrist igångsätta kommunala och enskilda företag i den omfattning planen förutsätter numera hava ökats i väsentlig grad.

För utväljande av de företag, som medtagits i investeringsplanen, hava, såsom närmare behandlats i kap. Allmänna synpunkter på investeringsreservens sammansättning och omfattning m. m. (s. 8—15), med endast obetydliga justeringar tillämpats de urvalsprinciper som tidigare angivits av investeringsutredningen. I sitt betänkande SOU 1944: 12 anförde utredningen härom bland annat följande, vilket i huvudsak fortfarande äger giltighet.

Målet för utredningens arbete enligt de direktiv som givits, skulle vara att nå fram till en total investeringsreserv motsvarande ungefärligen två års normala investeringsbehov, vilken reserv skulle vara så noggrant tekniskt och ekonomiskt utredd, att den kunde, om så ansåges önskvärt, fullt utnyttjas redan under ett första år. Vad till en början det normala investeringsbehovet beträffar, hava genom förfrågningar hos respektive kommuner inhämtats uppgifter över gjorda investeringar under 10-årsperioden 1930—1939, med stöd av vilka uppgifter ett ungefärligt begrepp kunnat erhållas om det normala anläggningsbehovet. För de kommuner, vilka av olika skäl icke inkommit med svar på de begärda upplysningarna angående investeringen, har det normala investeringsbehovet uppskattats på följande sätt. Med ledning av de efter

förfrågan erhållna värdena på den normala investeringen och befolkningssiffran i de kommuner, som lämnat uppgifter, har beräknats medelvärdet på den årliga kommunala investeringen per innevånare dels för städer, dels för landskommuner. För att erhålla investeringsbehovet för de kommuner, från vilka svar på förfrågan icke ingått, har därefter respektive kommuns invånarantal multiplicerats med det nyssnämnda specifika investeringsvärdet. Då godtagbara uppgifter på normal kommunal investering erhållits från över 60 procent av antalet tillfrågade kommuner, torde de specifika investeringsvärdena — ca 8 kronors investeringsbehov per invånare för landskommuner och ca 27 kronors investeringsbehov per invånare i städer — vara tillräckligt noggranna för de jämförelser, som här behöva göras.

De från kommunernas sida föreslagna arbetena representera icke alltid förslagsställarnas normala investeringsbehov. Under de gångna krigsåren hava nämligen vissa arbeten i stor utsträckning måst inskränkas eller blivit fördröjda av ekonomiska skäl eller på grund av materialbrist och brist på arbetskraft eller ock på grund av att erforderliga utredningar till följd av personalbrist blivit försenade. Ett stort antal av dessa försenade arbeten har nu av kommunerna ansetts böra komma till utförande snarast.

I detta sammanhang må uppmärksamheten även fästas på att vissa nybildade samhällen, exempelvis Solna stad, Sollentuna köping m. fl., i avvaktan på fastare administrativa former under längre tidsperioder uppskjutit önskvärda och nödvändiga kommunala investeringsarbeten, varför mycket stora berättigade behov att utföra nyanläggningar måste bedömas föreligga. Andra samhällen åter — exempelvis Linköping, Enköping och Köping — vilkas expansion tidigare varit mycket obetydlig, hava genom tillkomsten av nya fasta militärförläggningar eller större industrier tvingats planlägga betydande exploateringsarbeten för att möta det starkt ökade behovet av exempelvis bostäder.

Vid uttagningen av de föreslagna objekten till investeringsplanen hava dessa i tillämpliga delar prövats efter den fredsmässiga angelägenhetsgraden. Härvidlag har utredningen i stor utsträckning varit hänvisad till ett subjektivt bedömande. Största hänsyn har givetvis tagits till de av förslagsställarna och remissinstanserna anförda synpunkterna och sakskälen.

Det i det följande framlagda förslaget till investeringsplan för kommunala och enskilda arbeten för budgetåret 1946/47 innefattar arbeten för ca 465 000 000 kronor, varav ca 195 000 000 kronor uppskattas utgöra ordinarie arbeten och ca 270 000 000 kronor investeringsreserv. Till jämförelse må nämnas, att förslagen till investeringsplaner för budgetåren 1944/45 och 1945/46 omfattade arbeten för 321 000 000 respektive 372 000 000 kronor, varav 143 000 000 respektive 147 000 000 kronor beräknades utgöra ordinariearbeten och 178 000 000 respektive 225 000 000 kronor investeringsreserv. Det må dock erinras om att siffrorna för de olika åren icke äro direkt jämförbara, då vissa förändringar skett i fråga om vilka kategorier av arbeten, som ingå i dessa investeringsplaner, varjämte efter hand allt flera kommuner lämnat uppgifter angående investeringsobjekt. Genom materialbristens och byggnadsregleringens återhållande inverkan torde det uppdämda behovet av här ifrågavarande anläggnings- och byggnadsarbeten även under de sistförflutna åren ha ökat, varför man måste räkna med ordinariearbeten av större omfattning under den närmaste framtiden än vad som kunde anses behövligt 1944/45 och 1945/46.

Enskilda statsunderstödda arbetsobjekt som upptagits i planen beräknas kunna bliva utförda för en sammanlagd kostnad av ca 80 000 000 kronor.

Av en sammanställd översikt (bilaga 28) framgår, huru de för kommunal och enskild investering tillgängliga arbetena fördela sig på landets olika län samt på städer och landskommuner. Planen för landskommunerna omfattar företag för en väsentligt större kostnad i förhållande till den beräknade normala investeringen än vad som är fallet för städerna. Detta sammanhänger bland annat med att landsbygdens behov i fråga om sådana allmänna nyttigheter som vatten och avlopp, offentliga byggnader m. m. i allmänhet är förhållandevis sämre tillgodosett än städernas. En omständighet att beakta i detta sammanhang är även att de offentliga investeringarna på landsbygden till större del än i städerna bestå av ur ren sysselsättningssynpunkt värdefulla grovarbeten. Redan vid riksdagsbehandlingen av förslaget till allmän beredskapsstat för budgetåret 1944/45 framhöll också statsutskottet önskvärdheten av att förefintliga möjligheter till beredande av arbetstillfällen på landsbygden i görligaste mån tillvaratoges.

Investeringsplanen för kommunala och enskilda arbeten innebär uppskattningsvis följande antal dagsverken, nämligen för grovarbetare ca 8 500 000, för yrkeskunniga arbetare i anläggningsarbeten ca 3 000 000 och för industriarbetare ca 230 000. Frändragas de dagsverken, som kunna beräknas belöpa sig på ordinarie arbeten, återstår för investeringsreserven resp. 5 500 000, 1 600 000 och 100 000 dagsverken, vilka motsvara 28 800 årsarbetare, varav 22 000 grovarbetare, 6 400 yrkeskunniga arbetare i anläggningsverksamhet och 400 industriarbetare. Beträffande beräknad materialåtgång för planens genomförande hänvisas till bilaga 31.

a. Investeringsobjekt för Stockholms stad.

Investeringsutredningens förslag till investeringsplaner för budgetåret 1944/45 och 1945/46 för Stockholms stad innefattade arbeten för respektive 116 och 107 milj. kronor. Enär en avsevärd del av de i sistnämnda förslag ingående företagen numera antingen äro utförda eller hava påbörjats, har en omfattande revidering av detsamma visat sig erforderlig. Med anledning härav tillskrev arbetsmarknadskommissionen den 20 juni 1945 stadskollegiet i Stockholm med anhållan, att Stockholms stad ville uppgöra ett nytt förslag till investeringsplan, gällande budgetåret 1946/47, och samtidigt lämna uppgift om vilka i den tidigare planen upptagna företag, som blivit utförda eller påbörjade och därför borde utmönstras ur planen. För att en arbetslöshet i förening med materialbrist skulle kunna bemästras framhöll kommissionen lämpligheten av att staden även inkom med förslag till en extra reserv av arbeten, vilka icke vore i större grad materialkrävande och icke förutsatte större yrkeskunnighet hos arbetskraften, även om man därvid skulle behöva tillgripa företag, som icke vore så angelägna, att de med eljest tillämpad bedömning borde medtagas i investeringsplanen för nästkommande budgetår. Från staden har till kommissionen överlämnats dels en preliminär uppgift på nya arbetsobjekt, vilka antoges lämpliga att ingå i ifrågavarande investerings-

plan, dels kompletterande uppgifter till i investeringsplanen för 1945/46 ingående arbetsobjekt. Upprättande av slutgiltigt förslag till investeringsplan pågår hos staden, då detta skrives. Det i det följande framlagda förslaget till investeringsplan har baserats — förutom på kvarstående delar av investeringsutredningens plan för 1945/46 — huvudsakligen på ovannämnda preliminära uppgifter från staden.

Med anledning av de genom krigets upphörande förändrade förutsättningarna för den arbetstakt, i vilken staden enligt ordinarie program planerar att utföra sina investeringar, har kommissionen ansett en förnyad uppskattning av de normala investeringarnas omfattning erforderlig. Stadens kapitalinvesteringar åren 1930—1944 hava angivits i Stockholms stads statutlåtande för år 1945 och framgå av följande tabell.

Stadens kapitalinvesteringar fördelade på lånemedel och andra medel.

(1 000-tal kronor).

År	Lånemedel	Andra medel	Summa
1930	27 183	28 685	55 868
1931	49 869	28 120	77 989
1932	54 316	26 320	80 636
1933	34 359	19 245	53 604
1934	29 455	14 136	43 591
1935	31 147	15 856	47 003
1936	27 377	18 561	45 938
1937	45 924	22 549	68 473
1938	52 935	21 165	74 100
1939	80 918	15 309	96 227
1940	52 667	14 852	67 519
1941	54 728	8 930	63 658
1942	56 712	10 805	67 517
1943	76 621	11 108	87 729
1944	66 972	13 453	80 425
Summa	**741 183**	**269 094**	**1 010 277**

De i tabellen angivna totalinvesteringarna innefatta fastighetsförvaltningens inköp och nybyggnader av fastigheter, byggnad av gator, vägar, kyrkogårdar m. m., investeringar i stadens affärsdrivande verk, hälsovård och sjukvård, socialvård, skolor, idrott, bibliotek m. m. Däremot innefattar tabellen icke stöd åt den privata bostadsverksamheten och icke heller investeringar, verkställda av vissa aktiebolag, i vilka staden har andelar (bland dem aktiebolaget Stockholms spårvägar) annat än i den mån staden ökat sitt aktieinnehav i dessa företag. Detta har under den i tabellen angivna 15-årsperioden skett till belopp utgörande endast ca 2 % av hela investeringen under perioden. Genom att tabellen även innefattar stadens köp av mark och fastigheter, blir densamma icke direkt användbar för bedömning av de av staden utförda arbetena, men torde dock kunna användas för bedömning

av variationerna i de årliga investeringarna under den tidsperiod, som tabellen omfattar. Av tabellen framgår, att stadens investeringar år 1943 uppgingo till 87 729 000 kronor och 1944 till 80 425 000 kronor. Rådande byggnadsreglering och brist på material torde hava medfört att en hel del planerade investeringar under dessa två år hava måst uppskjutas och nu väntas komma till utförande så snart ske kan. Några exakta uppgifter om de kommande investeringarna hava icke stått att erhålla. Från stadens finansavdelning har upplysts, att budgetförslaget för år 1946 omfattar 82 300 000 kronor på kapitalbudgeten jämfört med 63 600 000 kronor år 1945. Därutöver tillkommer emellertid arbeten, vilka kunna utföras med reserverade medel eller till vilka ytterligare anslag kan komma att beviljas under året. Med hänsyn till vad som upplysts av de särskilda myndigheterna synes kunna förutsättas, att stadens ordinarie arbeten år 1946 bli av betydligt större omfattning än under 1943 och 1944 samt kunna komma att uppgå till ca 100 milj. kronor. För år 1947 kunna i ännu mindre grad några säkra uppgifter lämnas, men då de allmänna förutsättningarna för investeringsverksamheten torde vara desamma som nu, synes det rimligt att räkna med samma ordinarie arbetsprogram för detta år.

Den av kommissionen framlagda investeringsplanen för Stockholms stad för budgetåret 1946/47 framgår av bil. 28 och 30 och innefattar arbeten för ca 127 000 000 kronor, vilka beräknas kunna utföras under ifrågavarande budgetår. Beräkningen har grundats på de särskilda kommunala verkens uppskattning av hur stor del av de anmälda arbetena, som lämpligen kunna utföras under åren 1946 och 1947, varvid icke räknats med någon forcering av arbetena utöver vad respektive verk ansett lämpligt. Av ovannämnda summa avser ett belopp av 63 000 000 kronor huvudsakligen husbyggnadsarbeten, såsom skolhus, fattigvårds- och barnavårdsanstalter jämte sjukhus och förvaltningsbyggnader av olika slag, samt 51 000 000 kronor anläggningsarbeten, såsom vissa gatu- och ledningsarbeten, brobyggnader, tunnelbanan, idrottsanläggningar m. m. Arbeten för 13 000 000 kronor utgöras av vattenledningsanläggningar, gas- och elverkens ledningsarbeten samt spårvägens överbyggnad jämte elektriska ledningar. Arbetsobjekten inom sistnämnda grupp äro således i hög grad materialkrävande och kunna bereda sysselsättning endast åt en relativt begränsad arbetsstyrka i förhållande till företagens kostnad. I detta sammanhang redovisas icke handelshamnar, civila flygfält samt statsbidragsberättigade gator, eftersom sådana investeringsobjekt behandlats under särskilda rubriker i det föregående (se även bil. 16 och 20—21). Bland arbetsobjekt av större betydelse, vilka upptagits i Stockholms stads investeringsplan, må nämnas Södersjukhusets fullbordande, om- och tillbyggnad av Sabbatsbergs m. fl. sjukhus, diverse angelägna folkskolebyggnader, utvidgning av Norsborgsverket samt arbetena med tunnelbanan från Lindhagensgatan på Kungsholmen genom övre Norrmalm till Kungsgatan. Ett belopp av ca 9 000 000 kronor har upptagits för vissa exploateringsarbeten för fastighetsnämndens räkning huvudsakligen i stadens ytterområden. Ovannämnda arbeten ingå i stadens ordinarie arbetsprogram för år 1946 men torde i viss ut-

sträckning kunna forceras vid en arbetsmarknadskris. En undersökning härom pågår sedan hösten 1945 inom fastighetsnämnden, gatunämnden och idrottsstyrelsen; resultatet föreligger emellertid icke, när detta skrives.

Vissa av staden föreslagna investeringsobjekt ha av olika skäl icke medräknats i ovannämnda kostnadssummor, enär de för närvarande icke kunna antagas bliva tillgängliga för sysselsättning av arbetskraft under nästkommande budgetår. Vissa av dessa företag kunna dock genom ändrade förhållanden komma att visa sig mera angelägna än man vid planens uppgörande kunnat förutsätta och med anledning därav tidigare än beräknat bliva färdigplanerade, vilket sålunda skulle medföra en viss ökning av planens omfattning. Det torde dock härvidlag mest vara frågan om materialkrävande arbeten och husbyggnader.

Stadens ordinarie arbetsprogram, sedan de kategorier, som icke här redovisats som kommunala arbeten, frånräknats, uppskattas till ca 90 milj. kronor. — Investeringsplanen överstiger sålunda de ordinarie arbetena med endast 37 000 000 kronor, som skulle utgöra den egentliga arbetsreserven. Detta kan synas anmärkningsvärt litet, i synnerhet som denna reserv till stor del utgöres av husbyggnader och även de mera grovarbetsbetonade företagen såsom tunnelbane- och ledningsarbetena äro rätt materialkrävande. Hänsyn måste emellertid tagas dels till att en mängd under kriget återhållna företag nu beräknas komma till utförande som ordinarie arbeten, dels till att själva grundförutsättningarna för stadsplanearbetet i Stockholms stad och kringliggande områden genom de senaste årens utveckling ändrats. Sistnämnda förhållande synes vara av så stor vikt, att en kortfattad redogörelse härför må lämnas.

På grund av de befolkningsprognoser, som uppgjorts före kriget och vilkas slutresultat framlades år 1942 i utredningen »Demografiska undersökningar av Stockholms folkmängdstillväxt» (Stockholms stads statistik), ansåg man sig tidigare kunna räkna med att Storstockholms befolkning icke skulle komma att överstiga 900 000 innevånare inom en överskådlig framtid. Under de senaste fem åren har emellertid befolkningsökningen uppgått till i genomsnitt över 20 000 per år och folkmängden uppgick vid slutet av år 1945 till ungefär 830 000. Ökningen, som tidigare till övervägande del orsakades av inflyttning, beror nu även i betydande grad på nativitetsöverskott. Efter nya befolkningsprognoser, som uppgjorts genom Stockholms stads försorg, anser man sig numera böra räkna med att Storstockholms befolkning inom en icke alltför avlägsen framtid (cirka 20 à 30 år) mycket väl kan komma att uppgå till 1,2 à 1,3 milj. invånare. Den nya bosättning, som befolkningsökningen jämte en önskvärd standardhöjning måste medföra, skulle om möjlighet därtill funnes, till större delen äga rum inom icke alltför långt avstånd från det centrala Stockholm. Inom stadens administrativa område finnes emellertid icke tomtmark, som med nuvarande krav på standard, på tillgång på offentliga byggnader och på reservationer för olika ändamål beräknas kunna inrymma mer än ytterligare ca 175 000 invånare. Om nuvarande utveckling fortsätter, står man sålunda inom en mycket snar framtid inför det läget

att bostäder inom staden icke längre kunna beredas stadsbefolkningen. Här bör tilläggas, att bebyggelsetätheten inom staden på många håll anses för stor, och att en utflyttning av olika skäl till ytterområdena ur denna synpunkt vore önskvärd, vilket ytterligare skulle avsevärt minska tillgången på bostäder för nytillkommande befolkning.

För att söka bemästra det sålunda uppkomna läget hava Stockholms stadsfullmäktige beslutat organisera en särskild generalplaneavdelning inom stadsplanekontoret med uppgift att utarbeta en generalplan, som skall giva en överblick över stadsbyggnadsprogrammet i Storstockholm, sålunda icke endast inom stadens administrativa område utan även utanför detsamma. Generalplanen skall angiva huvudlinjerna för markdisposition, trafiknät och ledningsnät, principerna för de särskilda områdenas inre uppbyggnad samt den inbördes tidsföljd, i vilken olika detaljer i planen successivt skola genomföras.

Den generalplan, som påbörjats, skall baseras på antagandet om ett framtida invånarantal i Storstockholm av 1,1 à 1,3 milj. Det skall även vara generalplanearbetets uppgift att klarlägga möjligheterna för samverkan mellan Stockholms stad och grannkommunerna i fråga om planläggning, bostadsbyggande och bostadspolitik samt kommunikationsväsende.

Beträffande ifrågavarande angelägenheter hänvisas även till riksdagsberättelsen för år 1939, S: 22, angående tillsättandet av en kommitté för kommunal samverkan, vari enligt skrivelse från överståthållaren med instämmande i huvudsak av kammarkollegiet och länsstyrelsen i Stockholms län framhölls nödvändigheten av att finna former för en närmare regelbunden samverkan mellan Stockholms stad och dess förorter. Kommittén i fråga har senare ombildats till 1944 års kommitté för kommunal samverkan.

Generalplaneutredningen för Stockholm beräknas till sina huvuddrag vara färdig vid slutet av år 1946, och det är att vänta, att en form för kommunal samverkan mellan staden och grannkommunerna skall kunna utarbetas som resultat av kommitténs arbete.

Staden har i januari 1946 utsett en delegation, som skall upptaga direkta förhandlingar i här berörda frågor med grannkommunerna.

Det stadsplanearbete i Stockholms stads ytterområden, som för närvarande utföres, står i beroende av resultatet av generalplaneutredningens arbete. Det är därför i allmänhet icke möjligt att utarbeta planer på längre sikt förrän resultatet föreligger av denna utredning. Möjligheterna att såsom arbetslöshetsarbeten i förtid utföra exploateringsarbeten eller arbeten på trafikleder, ledningar m. m. i stadens ytterområden äro sålunda för närvarande mycket begränsade. Detta återverkar även på stadens investeringsplaner, som till följd härav måste begränsas till att omfatta arbeten, för vilka principfrågorna kunnat lösas oberoende av generalplaneutredningens problemställningar. Sådana arbeten finnas bland annat att tillgå i den inre staden, t. ex. stadens tunnelbanearbeten. Ytterligare utsträckning av dessa arbeten hindras emellertid av att stadsfullmäktige ännu icke tagit ställning till alla härmed sammanhängande stadsplanefrågor. Möjligheterna att inom Stock-

holms stad bereda sysselsättning vid offentliga arbeten för eventuellt friställd arbetskraft inom den närmaste framtiden torde, som av det anförda framgår, icke vara särdeles stora.

Att staden, som ovan nämnts, planerar en avsevärd utökning av sina ordinarie arbeten torde dock vara i viss mån ägnat att minska riskerna för arbetslöshet. Ett särskilt ogynnsamt läge skulle emellertid uppstå, därest vid en större arbetsmarknadskris materialbrist förhindrade utförandet av husbyggnadsarbeten eller ledningsarbeten m. m.

Staden befinner sig numera i ett sådant stadium av sin utveckling, att de flesta nyanläggningar äro av mer eller mindre materialkrävande art. Det torde överhuvud taget vara förenat med svårigheter att finna angelägna grovarbeten i samhällen, där marken är hårt utnyttjad. För Stockholms del medföra dessa förhållanden, att tillgången på grovarbeten inom staden är ringa. Av staden har uppskattats, att sådana arbeten äro tillgängliga för endast ca 27 milj. kronor, varav ca 16 milj. kronor avser ledningsarbeten. Att märka är dock, att därutöver gatu- och vägarbeten i Stockholm för 6 667 000 kronor i den allmänna investeringsreserven och 5 615 000 kronor i den särskilda grovarbetsreserven ingå i den av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen upprättade investeringsplanen för statsbidragsberättigade gator och vägar, se s. 183 och bil. 16.

Om man skall uppnå en något så när betryggande arbetsmarknadsberedskap för Stockholm, synes det vara nödvändigt, att stadens planeringsfrågor snarast lösas samt att en större reserv av grovarbeten planlägges.

Efter att sålunda en allmän översikt lämnats över tillgängliga investeringsobjekt inom Stockholms stad, redovisas i det följande de olika avsnitten av investeringsplanen för kommunala och enskilda arbeten. Härvid är att märka, att även Stockholms stads arbeten behandlas i anslutning till investeringsobjekten för övriga kommuner i landet.

b. Anläggningar för vattenförsörjning och avlopp.

Angående av riksdagen tidigare beviljade medel till statsbidrag till anläggningar för vattenförsörjning och avlopp, bidragsverksamhetens organisation och behovet av sådana anläggningar hänvisas till årets statsverksproposition, VI ht., s. 90—96.

Investeringsutredningen upptog vatten- och avloppsanläggningar i förslaget till investeringsplan för budgetåret 1944/45 för 158 000 000 kronor och i förslaget för budgetåret 1945/46 för 170 000 000 kronor. De av utredningen framlagda förslagen avsågo företag i städerna samt sådana företag på landsbygden, som såvitt kunde bedömas skulle falla inom väg- och vattenbyggnadsstyrelsens ämbetsområde. Förslagen innefattade således icke sådana företag på landsbygden, som enligt gällande författningar handläggas av egnahemstyrelsen. Beträffande dessa förutsattes förslag till investeringsplan komma att framläggas av denna styrelse.

Det slutliga avgörandet i tveksamma fall, huruvida ett statsbidragsärende skall handläggas av den ena eller andra styrelsen, torde icke kunna fattas på nuvarande stadium utan först i samband med beviljandet av statsbidrag, varvid vid skiljaktiga meningar mellan styrelserna frågan skall hänskjutas till Kungl. Maj:ts avgörande.

Med stöd av den under hösten 1945 med länsarbetsnämndernas medverkan utförda inventeringen hava ur 1945/46 års plan avförts sådana företag, som pågå och beräknas bliva slutförda under budgetåret, samt erforderlig justering verkställts av kostnaden för återstående företag i reserven. Efter denna revidering kvarstå från förslaget till investeringsplan för 1945/46 vatten- och avloppsanläggningar för ca 131 000 000 kronor. Dessa företag synas i första hand kunna medtagas i investeringsplanen för budgetåret 1946/47. Av nämnda kostnadssumma tillhör ca 86 000 000 kronor företag på landsbygden och ca 45 000 000 kronor företag i städer (varav 14 700 000 kronor städer med mindre än 10 000 invånare och 30 400 000 kronor städer med mer än 10 000 invånare). I samband med ovannämnda inventering hava nya förslag till vatten- och avloppsanläggningar år 1945 anmälts till arbetsmarknadskommissionen. I fråga om de nya förslag, som avse företag på landsbygden, har samråd skett med väg- och vattenbyggnadsstyrelsen beträffande företagens angelägenhet och möjligheterna att medhinna planeringen i så god tid, att arbetena kunna påbörjas under budgetåret 1946/47. För att vid behandlingen av dessa frågor icke mer än nödvändigt belasta den nyupprättade organisationen inom väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har bedömningen av företag i städerna verkställts inom kommissionens kansli och i huvudsak grundats på uppgifter från de kommunala organen.

Kostnaderna för samtliga angelägna, nyanmälda företag, som beräknas kunna bliva förberedda i tillräckligt god tid för att kunna intagas i investeringsplanen för nästa budgetår beräknas utgöra ca 35 000 000 kronor för företag på landsbygden och 42 000 000 kronor för företag i städerna (varav ca 7 000 000 kronor i städer under 10 000 invånare och ca 35 000 000 kronor i städer över 10 000 invånare). Tillsammans med från föregående budgetår kvarstående 131 000 000 kronor finnas alltså tillgängliga företag avseende vatten- och avloppsanläggningar för ca 208 000 000 kronor. Av nedanstående sammanställning framgå de i planerna för budgetåret 1944/45—1946/47 ingående företagens fördelning på bebyggelseområden med mera respektive mindre än 10 000 invånare.

	Anläggningskostnader i milj. kr. enligt förslagen till investeringsplan för		
	1944/45	1945/46	1946 47
Städer och samhällen med mer än 10 000 invånare..	70	53	65
Mindre än 10 000 invånare	88	117	143
Summa	**158**	**170**	**208**

Anläggningsarbeten för beredande av vattenförsörjning och avlopp äro väl ägnade att tagas i anspråk för att bereda sysselsättning åt arbetslösa. I stor utsträckning kunna de utföras vintertid och med icke yrkesutbildad arbetskraft. I vilken omfattning investeringsplanen kan bliva tagen i anspråk, kommer emellertid i första hand att bliva beroende på tillgången på rör av olika slag. Vad beträffar smidda rör ha vissa svårigheter gjort sig gällande att tillgodose hela behovet inom landet, och importmöjligheterna äro svåra att bedöma. Enligt upplysningar, som inhämtats från statens industrikommission, synes det också vara anledning att befara svårigheter med försörjningen med heltjocka gjutjärnsrör. Den inhemska produktionen av heltjocka gjutna muffrör torde under 1946 bli av så ringa omfattning, att den ej nämnvärt kan väntas inverka på tillgången. På sista tiden har enligt industrikommissionen viss import ägt rum och någon ökning härav kan väntas. Det synes troligt att tillgången på heltjocka gjutna rör blir tillräcklig för att tillgodose det normala behovet under 1946, om man räknar med att en viss del av detta behov tillgodoses genom inom landet tillverkade stålmuffrör och tryckrör av betong (bonnarör). Det bör emellertid framhållas, att tillverkningskapaciteten i fråga om stålmuffrör och bonnarör är begränsad, och att de sistnämnda endast utföras med relativt stor rördiameter. Tillverkningen av stålmuffrör är beroende av importen av bituminösa isoleringsmaterial, vilken dock numera torde kunna anses säkerställd. Möjligheter finnas också att i stället för gjutjärnsrör använda asbestcementrör, ehuru sådana rör icke för närvarande tillverkas inom landet. Alla kända omständigheter synas dock visa, att möjligheten att vid behov genomföra den utvidgning av arbetsprogrammet, som förslaget till investeringsplan för vattenledningsarbeten skulle innebära, är beroende av en ökning i importen av heltjocka gjutjärnsrör. En sådan importökning kan dock, när detta skrives, icke med någon grad av säkerhet beräknas. Eftersom avlopp i flertalet fall förutsatts bliva utförda i samband med vattenledningsarbeten, finnes risk att även avloppsarbetena måste anstå på grund av brist på vattenledningsrör. Andra skäl, som tala mot en alltför stor optimism vid bedömningen av investeringsmöjligheterna för vattenförsörjning och avlopp, äro att tillgången på specialarbetare icke torde medgiva en allför stor ansvällning av verksamheten.

Med hänsyn till de ovan antydda svårigheterna att i större utsträckning utvidga investeringsverksamheten torde försiktigheten bjuda, att man icke förutsätter att arbeten för mer än cirka 40 procent av totalkostnaden för den tillgängliga investeringsvolymen kunna utföras under nästa budgetår. Utföras arbeten i denna utsträckning, innebär detta en byggnadsverksamhet motsvarande ett kostnadsbelopp av sammanlagt 83 000 000 kronor, varav ca 57 000 000 kronor för samhällen med mindre än 10 000 invånare och ca 26 000 000 kronor för samhällen med mer än 10 000 invånare. Göres uppdelningen i stället efter städer och landsbygd, erhålles, att företag för ett kostnadsbelopp av 48 000 000 kronor på landsbygden och 36 000 000 kronor i städerna skulle kunna utföras under ett budgetår. Med hänsyn till att en

betydande del av de av städerna anmälda vatten- och avloppsledningsföretagen torde komma till utförande som ordinarie arbeten samt att en viss del av de företag, som eventuellt komma till utförande som arbetslöshetsarbeten, torde finansieras medelst gatukostnadsersättningar enligt stadsplanelagen, synes beräkningen av behovet av statsanslag i stort sett böra baseras på kostnaderna för de på landsbygden belägna företagen. Visserligen kunna även företag i städerna i vissa fall erhålla statsbidrag, men detta torde uppvägas av att större samhällen på landsbygden säkerligen komma att utföra en del av de i investeringsplanen ingående företagen utan statsbidrag. Totalkostnaderna för de på landsbygden belägna vatten- och avloppsanläggningar, som förutsättas kunna utföras under budgetåret, beräknas enligt ovan till ca 48 000 000 kronor. Uppskattas statsbidraget till i medeltal 50 procent av anläggningskostnaden uppgår det sammanlagda bidragsbehovet till 24 000 000 kronor.

I statsverkspropositionen för innevarande år (VI ht., s. 97) har Kungl. Maj:t föreslagit att till Bidrag till anläggningar för vattenförsörjning och avlopp för budgetåret 1946/47 anvisas ett reservationsanslag av 2 000 000 kronor. Med hänsyn härtill beräknas det för budgetåret 1946/47 å beredskapsstat erforderliga beloppet till 22 000 000 kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer arbetsmarknadskommissionen, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

> att till *Bidrag till anläggningar för vattenförsörjning och avlopp* å allmän beredskapsstat för budgetåret 1946/47 å driftbudgeten under sjätte huvudtiteln uppföra ett anslag av ..... kronor 22 000 000.

c. Skolor.

Uppförande av skolbyggnader.

Beträffande de skolbyggnader, som medtagits i investeringsutredningens förslag till investeringsplan för budgetåret 1945/46, har utvecklingen redan visat, att en stor procent varit av högsta angelägenhetsgrad. I planen ingående byggnadsföretag av denna kategori hava nämligen till mycket stor del utförts eller beräknas bliva utförda i vanlig ordning redan under detta budgetår. Sålunda måste, förutom företag i Stockholms stad, närmare hälften eller företag för ca 47 000 000 kronor av de i planen för innevarande budgetår ingående företagen för ca 99 000 000 kronor av denna anledning utmönstras vid uppgörande av investeringsplan för budgetåret 1946/47 inom grupperna folkskolor, folkhögskolor, kommunala mellanskolor, kommunala flickskolor m. m. samt allmänna läroverk. En ny omfattande inventering av arbetsobjekt har emellertid under medverkan av länsarbetsnämnderna utförts under år 1945. Över de inkomna förslagen ha yttranden inhämtats från skolöverstyrelsen beträffande allmänna läroverk, övriga kommunala skolor samt

folkskolor med flera skolor för folkundervisningen, från överstyrelsen för yrkesutbildning beträffande yrkesskolor och från lantbruksstyrelsen beträffande skolor för lantbrukets yrkesundervisning. Förslaget till investeringsplan för 1946/47 innehåller skolbyggnader representerande ett sammanlagt byggnadsvärde av ca 196 000 000 kronor fördelade på följande grupper.

Allmänna läroverk	10 634 000
Kommunala mellanskolor, kommunala flickskolor m. m.	18 265 000
Byggnader för folkskoleväsendet	115 902 000
Högre folkskolor och praktiska mellanskolor	7 363 000
Folkhögskolor	4 401 000
Centrala verkstadsskolor	12 500 000
Vissa andra yrkesskolor	8 172 000
Skolor för lantbrukets yrkesundervisning	17 475 000
S:a	195 712 000.

Beträffande byggnader för *allmänna läroverk* har yttrande av skolöverstyrelsen avgivits beträffande företagens relativa angelägenhet samt meddelande lämnats om i vad mån byggnadsförslagen varit föremål för styrelsens granskning. Av de inkomna förslagen finnas åtskilliga, som även tidigare varit föremål för skolöverstyrelsens yttrande, men vilka vid uppgörandet av tidigare planer icke varit tillräckligt förberedda för att kunna påräknas som sysselsättningsobjekt. En del av dessa företag hava emellertid nu hunnit bliva så förberedda, att de kunna komma till utförande under nästa budgetår. Kostnadssumman för dessa företag, vilka alla medtagits i förslaget till investeringsplan för budgetåret 1946/47, utgör 5 650 000 kronor. Hela förslaget till plan för nämnda budgetår innefattar, inberäknat från tidigare planer kvarstående företag, byggnader för allmänna läroverk för sammanlagt 10 634 000 kronor. Under budgetåret uppskattas 40 % härav, eller arbeten för ca 4 300 000 kronor, kunna utföras.

Beträffande *kommunala mellanskolor, kommunala flickskolor m. m.* har skolöverstyrelsen genomfört en gradering efter behovsgrad, varvid jämförelse verkställts mellan företag belägna inom samma län. De nyanmälda företag, som hava hög angelägenhetsgrad och befunnits vara så förberedda, att de skulle kunna påbörjas under budgetåret 1946/47, draga en sammanlagd kostnad av ca 7 000 000 kronor. Tillsammans med från föregående års plan kvarstående företag omfattar förslaget till investeringsplan för budgetåret 1946/47 byggnader för högre kommunala skolor för sammanlagt 18 265 000 kronor. Under budgetåret uppskattas 40 % härav, eller företag för ca 7 300 000 kronor, kunna utföras.

Beträffande *folkskolor* har skolöverstyrelsen vid avgivande av yttrande till kommissionen graderat företagen så, att till angelägenhetsgrad I hänförts byggnadsföretag, vilka avse att tillgodose ett synnerligen trängande behov av nya skollokaler och vilka därför snarast möjligt böra komma till utförande. Till angelägenhetsgrad II hava hänförts byggnadsföretag, som visserligen bedömts vara angelägna, men vilka dock ännu någon tid hjälpligt

skulle kunna undvaras genom utnyttjande av befintliga lokaler. distriktets egna eller förhyrda. Till denna angelägenhetsgrad har överstyrelsen även hänfört företag, avseende huvudsakligen gymnastiklokaler. Till angelägenhetsgrad III hava slutligen hänförts företag, vilka — ehuru behövliga — ansetts tills vidare kunna uppskjutas. Fördelningen på de tre angelägenhetsgrupperna framgår av nedanstående sammanställning.

Företag av			Företag, som böra anstå eller som icke äro så utredda, att angelägenhetsgrad kunnat angivas ca Kronor
Angelägenhetsgrad I Kronor	Angelägenhetsgrad II Kronor	Angelägenhetsgrad III Kronor	
104 791 000	27 853 000	1 282 000	5 050 000

Förslaget till investeringsplan för folkskolebyggnader för nästa budgetår har begränsats till företag av angelägenhetsgrad I. Planeringsläget för dessa företag synes vara sådant, att de åtminstone i regel torde kunna igångsättas under budgetåret. Kostnaden för en del mycket stora byggnadsföretag, vilka av olika anledningar icke väntas kunna igångsättas förrän under senare delen av budgetåret 1946/47, har vid uppgörande av investeringsplanen endast inräknats med belopp motsvarande den del av företagen, som beräknas kunna utföras under nämnda budgetår. Som resultat av den förenämnda år 1945 företagna inventeringen hava byggnader för folkskolor därför tillförts förslaget till investeringsplan för en till 81 600 000 reducerad kostnadssumma. Tillsammans med de företag, som kvarstå från förslaget till investeringsplan för innevarande budgetår, kommer den för budgetåret 1946/47 tillgängliga mängden av angelägna företag att innefatta folskolebyggnader för sammanlagt ca 115 900 000 kronor. Såsom i det föregående (s. 311) framhållits, synes endast en del av de företag, vilka utgöra sysselsättningsreserven av kommunala och enskilda företag, kunna beräknas bliva utförda under budgetåret. Under antagande att 40 procent av företagen skulle kunna bliva utförda under ett budgetår skulle detta giva en påräknelig investeringsvolym motsvarande en kostnad av ca 46 000 000 kronor.

Från den 1 januari 1946 tillämpas nya grunder för statsbidrag i enlighet med beslut av 1945 års riksdag. Enligt dessa grunder göres statsbidraget beroende av antalet skattekronor per invånare i vederbörande kommun och skall utgå med mellan 35 och 80 procent av den verkliga kostnaden. I den utredning (SOU 1945: 25), som legat till grund för de nya bidragsbestämmelserna och som kalkylerade med en minsta bidragsandel av 20 procent, hade medelprocenten för statsbidraget beräknats till ca 50 procent av företagens verkliga kostnad. Enär riksdagen fastställt en högre minimiprocent än de sakkunnigas förslag, torde även medelprocenten komma att bliva något högre än de sakkunniga beräknat. Uppskattningsvis synes erforderligt anslag till bidrag till utförande under nästa budgetår av folkskolebyggnader för

46 000 000 kronor utgöra ca 25 000 000 kronor. I årets statsverksproposition (VIII ht., s. 333—334) har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till Folkskolor m. m.: Bidrag till vissa byggnadsarbeten anvisa ett förslagsanslag av 8 000 000 kronor. För genomförande av den nu föreslagna investeringsplanen skulle sålunda av statsmedel erfordras ytterligare (25 000 000 — 8 000 000 =) 17 000 000 kronor.

Beträffande *högre folkskolor och praktiska mellanskolor* har yttrande avgivits av skolöverstyrelsen beträffande angelägenheten, varvid i huvudsak följts samma grunder som för folkskolor. De nyanmälda företag, som hava den högsta angelägenhetsgraden och anses så förberedda, att de kunna påbörjas under budgetåret 1946/47, draga en sammanlagd kostnad av ca 6 300 000 kronor. Tillsammans med från föregående års plan kvarstående företag skulle man kunna i sysselsättningsreserven för budgetåret 1946/47 räkna med högre folkskolor och praktiska mellanskolor för sammanlagt ca 7 400 000 kronor. På samma sätt som beträffande folkskolorna uppskattas 40 procent härav, eller företag för ca 3 000 000 kronor, kunna utföras under ett budgetår.

Beträffande *byggnader för folkhögskoleväsendet* genomförde investeringsutredningen år 1944 en särskild inventering, varvid förfrågningar gjordes förutom hos landstingen även direkt till vederbörande folkhögskolor. Efter samråd med skolöverstyrelsen fann utredningen skäl att i förslaget till investeringsplan för budgetåret 1945/46 upptaga arbeten för folkhögskolorna till en sammanlagd kostnad av ca 3 400 000 kronor, fördelade på 17 skolor. Efter revidering utförd år 1945 av det av utredningen samlade materialet kvarstå av ovannämnda 17 företag 9 stycken för ca 2 200 000 kronor, vartill komma 6 nyanmälda företag för 2 200 000 kronor, som av skolöverstyrelsen prövats angelägna och beräknas kunna påbörjas under nästkommande budgetår. Investeringsplanen för budgetåret 1946/47 föreslås sålunda omfatta byggnader för folkhögskoleväsendet för en sammanlagd kostnad av ca 4 400 000 kronor. På grund av att planen i sin helhet icke torde kunna genomföras på ett år har en reduktion verkställts. Enligt denna beräknas arbeten för högst 3 400 000 kronor kunna bliva utförda under nästa budgetår.

Investeringsutredningens förslag till investeringsplan för budgetåret 1945/46 omfattade *byggnader för yrkesundervisning* för 16 800 000 kronor, varav centrala verkstadsskolor för ett kostnadsbelopp av 12 900 000 kronor. Sistnämnda byggnadsarbeten administreras av landstingen. Efter revidering av investeringsutredningens material kvarstår av förslaget till investeringsplan för innevarande budgetår yrkesskolor för ca 10 600 000 kronor, varav centrala verkstadsskolor för ca 9 600 000 kronor. Vid 1945 års inventering har anmälts ytterligare ett antal företag avseende byggnader för yrkesutbildning. Beträffande dessa hava yttranden inhämtats från överstyrelsen för yrkesutbildning. Överstyrelsen har därvid vitsordat angelägenheten av flertalet anmälda företag. Då emellertid icke alla synas så förberedda, att de skulle kunna påbörjas under nästkommande budgetår, föreslås i investeringsplanen för budgetåret 1946/47 medtagas endast 8 nyanmälda företag för en be-

räknad kostnad av ca 10 100 000 kronor, varav centrala verkstadsskolor för ca 2 900 000 kronor. Sammanlagt innehåller sålunda förslaget till investeringsplan för 20 700 000 kronor sådana yrkesskolor, vilka falla inom överstyrelsens för yrkesutbildning verksamhetsområde. Härav beräknas ca 12 500 000 kronor till centrala verkstadsskolor. Sistnämnda skolbyggnader med undantag för tvenne företag för en beräknad kostnad av sammanlagt 1 400 000 kronor ingå bland de företag, som överstyrelsen för yrkesutbildning haft att taga hänsyn till vid beräkning av anslagsbehovet för budgetåren 1945/46 och 1946/47. Enligt gällande statsbidragsgrunder för centrala verkstadsskolor (SFS 1941: 716) kan bidrag utgå med 50 procent av kostnaderna, vilket skulle innebära ett bidragsbehov av 6 250 000 kronor vid fullt utnyttjande av planen. I statsverkspropositionen till årets riksdag (VIII ht., s. 461) har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till bidrag till inrättande av centrala verkstadsskolor m. m. anvisa ett förslagsanslag av 4 000 000 kronor. Av propositionen framgår, att betydande reservationer på förenämnda anslag kunna beräknas kvarstå vid ingången av budgetåret 1946/47. Med hänsyn härtill samt till anslagets karaktär ävensom till det förhållandet, att man icke torde kunna räkna med att alla de i planen medtagna företagen kunna slutföras under investeringsåret synes för nästa budgetår något anslag å beredskapsstat till ifrågavarande ändamål icke erfordras.

Investeringsutredningen föreslog att i investeringsplan för budgetåret 1945/46 skulle ingå byggnadsarbeten vid *lantmanna- och lanthushållsskolor* och *vissa andra skolor för lantbruksundervisning* för en sammanlagd kostnad av 15 400 000 kronor. Efter verkställd revidering av det föreliggande materialet kvarstå sådana förtag för 11 200 000 kronor. Dessa föreslås bliva överförda till investeringsplanen för budgetåret 1946/47. I samband med inventeringen år 1945 hava anmälts en betydande mängd nya företag. Beträffande dessa har lantbruksstyrelsens yttrande inhämtats. De företag, som synas i erforderlig grad förberedda och vilkas angelägenhet lantbruksstyrelsen kunnat vitsorda, motsvara en sammanlagd kostnadssumma av 6 200 000 kronor. Hela förslaget till investeringsplan föreslås i anslutning härtill innehålla byggnadsarbeten vid vissa lantbruksundervisningsanstalter för tillhopa 17 500 000 kronor. I anslutning till den bedömning, som investeringsutredningen gjort beträffande möjligheterna att på ett år genomföra arbeten av ifrågavarande slag, synes man kunna utgå ifrån att högst 70 procent av de tillgängliga företagen, eller företag för 11 500 000 kronor, kunna komma till utförande under investeringsåret. Av ifrågavarande företag beräknas arbeten för 10 500 000 kronor utgöra statsbidragsberättigade företag. Då statsbidrag författningsenligt utgår med $^3/_4$ av de av Kungl. Maj:t godkända byggnadskostnaderna för ifrågavarande företag, torde medelsbehovet för planens genomförande för budgetåret 1946/47 kunna uppskattas till 7 900 000 kronor. Kungl. Maj:t har i statsverkspropositionen för innevarande år föreslagit riksdagen att till Bidrag till byggnadsarbeten vid vissa lantbruksundervisningsanstalter anvisa ett reservationsanslag av 2 600 000 kronor. För genomförande av den föreslagna investeringsplanen skulle sålunda av statsmedel erfordras ytterligare (7 900 000 — 2 600 000 =) 5 300 000 kronor.

Anslag till uppförande av skolbyggnader.

De statsbidrag, som skulle kunna ifrågakomma, därest byggnadsföretag gällande allmänna läroverk, kommunala mellanskolor m. m., högre folkskolor, folkhögskolor eller andra sådana undervisningsanstalter, till vilkas uppförande statsbidrag normalt icke utgår, bleve utnyttjade i arbetslöshetsmotverkande syfte, torde böra utgå av anslaget till åtgärder för arbetsmarknadens reglering m. m. (se s. 367).

Under åberopande av det i övrigt anförda hemställer arbetsmarknadskommissionen, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att å allmän beredskapsstat för budgetåret 1946/47 å driftbudgeten uppföra följande anslag, nämligen

under åttonde huvudtiteln:

Folkskolor m. m.: Bidrag för vissa byggnadsarbeten ..... kronor 17 000 000

under nionde huvudtiteln:

Bidrag till byggnadsarbeten vid vissa lantbruksundervisningsanstalter ..... kronor 5 300 000.

Underhåll av skolbyggnader.

I innevarande års statsverksproposition (VIII ht, s. 335—336) har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att under rubriken Folkskolor m. m. till underhålls- och materielbidrag anvisa ett förslagsanslag av 1 000 000 kronor, varav 100 000 kronor enligt särskilda bestämmelser till bidrag till folk- och småskolor av lägre form än A och B 1. Beträffande det författningsenligt utgående underhålls- och materielbidraget hänvisas till den redogörelse, som lämnats i 1945 års statsverksproposition, VIII ht, s. 417—419. Skolöverstyrelsen avgav i samband med sina år 1944 avgivna anslagsäskanden för budgetåret 1945/46 en av riksdagen begärd motivering rörande grunderna för ifrågavarande anslags disposition och förordade därvid, att det nu utgående statsbidraget skulle inskränkas till att avse endast inventarie- och materielanskaffningen men däremot ej underhållet av skollokaler. Överstyrelsen fann att ett bortfallande av de jämförelsevis obetydliga belopp, som med nu utgående låga statsbidrag kunnat disponeras för lokalunderhållet, för det övervägande antalet skoldistrikt endast skulle få ringa inverkan i ekonomiskt avseende. Överstyrelsen framhöll emellertid samtidigt att styrelsen alltjämt vore av den meningen, att starka skäl talade för att bidrag utginge för underhåll av skollokaler med hänsyn till skoldistriktens stora kostnader därför.

Det torde vara ställt utom tvivel, att det behöriga underhållet av skollokaler inom landet blivit mer eller mindre eftersatt under de senare åren, i viss mån till följd av det efter år 1940 minskad statsbidraget till underhåll m. m. Skäl synas således föreligga att under en efterkrigsperiod stimulera till en

återhämtning av vad som blivit eftersatt i fråga om underhåll av skollokaler och att därför åtminstone temporärt höja statsanslagen till underhåll av skollokaler.

De byggnadsarbeten, om vilka här är fråga, äro emellertid på grund av varje särskilt företags förhållandevis ringa omfattning och på grund av att genom dem arbetstillfällen huvudsakligen beredas åt specialarbetare, såsom målare och snickare, icke särskilt lämpade som sysselsättningsobjekt för friställd arbetskraft under en arbetsmarknadskris. Vidare måste arbetena i regel utföras under skolferier och svårigheterna bliva stora att till rimlig kostnad ordna en tekniskt sakkunnig tillsyn och kontroll. De ifrågavarande arbetena hava emellertid i allmänhet en mycket hög angelägenhetsgrad och fordra intet omfattande planläggningsarbete. Det synes därför skäligt, att de beaktas vid utformningen av investeringsreserven av kommunala och enskilda objekt, ehuru med hänsyn till ovan anförda omständigheter en viss återhållsamhet bör iakttagas vid beräkningen av anslag för ändamålet. Investeringsutredningen tillstyrkte (SOU 1945: 12, s. 267) för sin del, att i investeringsplanen för budgetåret 1945/46 skulle upptagas underhållsarbeten vid folkskolebyggnader av en omfattning, motsvarande två års normal investering. Det synes lämpligt, att jämväl i investeringsplanen för budgetåret 1946/47 inräknas dylika arbeten till samma omfattning.

Under förutsättning att beträffande storleken av statsbidraget de före år 1940 gällande bestämmelserna skulle tillämpas, skulle bidraget motsvara ca 25 kronor per skollokal, d. v. s. hälften av det gemensamma anslaget till underhåll av skollokaler samt för tillhandahållande av inventarier och undervisningsmateriel. Två års normal investering skulle sålunda förutsätta ett statsbidrag av 50 kronor för varje skoldistriktet tillhörig lokal. Före den år 1940 företagna sänkningen av bidragsbeloppen till hälften anvisades till underhålls- och materielbidrag ett anslag om 1 800 000 kronor, varav halva beloppet kan anses hava varit beräknat för underhållsbidrag. Det normala underhållsbidraget kan således anses hava uppgått till 900 000 kronor. Det anslag, som efter angivna beräkningsgrunder erfordras vid ett genomförande av en till två års normal investering beräknad investeringsplan under budgetåret 1946/47, skulle sålunda bliva 1 800 000 kronor.

Investeringsutredningen hade (SOU 1945: 12, s. 325) kommit till den uppfattningen, att därest investeringsreserven toges i anspråk, de föreslagna bidragsbeloppen icke borde utgå automatiskt. Det syntes vara nödvändigt, att behovet av reparationsarbeten behörigen styrktes. Genom detta tillvägagångssätt bleve också möjligheterna större att i första hand få underhållsarbeten utförda vid de byggnader, där reparationsarbetet blivit mest eftersatt. Investeringsutredningen hade övervägt, vilka möjligheter, som förelåge att genomföra den önskvärda behovsprövningen, och därvid funnit, att svårigheterna att pålägga något av de statliga tekniska organen denna prövning bleve alltför stora. Varken väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, byggnadsstyrelsen eller egnahemsstyrelsen syntes genom sina tjänstemän ha någon möjlighet att utan personalförstärkning åtaga sig ett kontrollarbete för de här ifrågava-

rande företagen. Kostnaderna för kontrollen skulle därvid bliva allt för betydande i förhållande till reparationsarbetenas omfattning. Utredningen föreslog med anledning härav att åt vederbörande folkskolinspektörer skulle anförtros uppgiften såväl att konstatera, att behovet av underhållsarbeten förelåge, som att avsyna och godkänna de arbeten, som eventuellt komme till utförande med anslagsmedel å beredskapsstat. Detta arbete syntes inspektörerna kunna utföra i direkt samband med den vanliga inspektionsverksamheten.

Vid den närmare utformningen av de bestämmelser, som borde ligga till grund för anslagsmedlens utbetalande, syntes enligt utredningens uppfattning böra beaktas, att bidragen borde utgå per skolenhet med 50 kronor per lokal, dock högst med kostnaden för det planerade reparationsarbetet. Som underlag för beräknandet av bidragets storlek borde följaktligen finnas en kostnadsberäkning, som granskats av folkskolinspektören och som kunde godtagas av vederbörande länsstyrelse. Med hänsyn till att utredningen föreslagit ändrade bidragsgrunder vid ett utnyttjande av investeringsreserven, föreslog utredningen, att medlen skulle upptagas å ett särskilt för detta ändamål å allmän beredskapsstat uppfört anslag.

Grunderna för dispositionen av underhålls- och materielbidraget till folkskolor äro för närvarande under utredning av de sakkunniga för utredning rörande förhållandet mellan staten och skoldistrikten m. m. (se innevarande års statsverksproposition VIII ht, s. 336). I avvaktan på resultatet av ifrågavarande utredning föreslår arbetsmarknadskommissionen, att de av investeringsutredningen framförda grunderna för beviljande av bidrag till underhåll av skollokaler tillämpas vid ett eventuellt ianspråktagande av denna del av investeringsreserven. Anslagsbehovet å beredskapsstat för budgetåret 1946/47 synes böra uppskattas till samma belopp som av investeringsutredningen beräknades för innevarande budgetår, d. v. s. till 1 800 000 kronor.

Under åberopande av vad ovan anförts hemställer arbetsmarknadskommissionen, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Folkskolor m. m.: bidrag till underhåll av skollokaler* å allmän beredskapsstat för budgetåret 1946/47 å driftbudgeten under åttonde huvudtiteln uppföra ett anslag av ..... kronor 1 800 000.

d. Sjukhus.

Det av investeringsutredningen framlagda förslag till investeringsplan, vilket lades till grund för allmän beredskapsstat för budgetåret 1944/45, upptog sjukhusbyggnader för landstingen för 33 000 000 kronor. I utredningens motsvarande förslag för budgetåret 1945/46 hade mängden sådana företag ökats väsentligt och representerade en sammanlagd kostnad av 58 000 000 kronor. Härtill kommo sjukhusbyggnader i städer, som icke deltaga i landsting, för 16 600 000 kronor, varför den sammanlagda kostnaden för sjukhusbyggnader

blev ca 75 000 000 kronor. Under rubriken sjukhus redovisas i förslaget till plan för nästkommande budgetår samtliga sjukhusbyggnader utom byggnader för folksanatorierna, vilka redovisas bland Diverse enskilda arbeten och underrubriken Byggnader för vissa statsunderstödda institutioner. Med stöd av den under hösten 1945 med länsarbetsnämndernas medverkan utförda inventeringen ha ur planen avförts sådana företag, som påbörjats och beräknas bliva slutförda under innevarande budgetår, varjämte erforderliga justeringar verkställts av kostnaden för återstående företag. Slutligen har från landstingen och berörda kommunala myndigheter via länsarbetsnämnderna infordrats uppgifter på nya, angelägna företag, vilka lämpligen borde kunna ingå i investeringsplanen för nästkommande budgetår. Uppgifter från Stockholms stad hava infordrats direkt från staden, såsom närmare uppgivits under rubriken Investeringsobjekt för Stockholms stad (s. 316). Från 1945/46 års investeringsplan kvarstående företag samt sådana nyanmälda, som efter samråd med medicinalstyrelsen befunnits tillräckligt angelägna och förberedda för att medtagas i investeringsplanen för budgetåret 1946/47, draga tillsammans en kostnad av ca 94 000 000 kronor.

Till följd av de begränsningar av användningsmöjligheterna såsom sysselsättningsobjekt, vilka överhuvud taget äro utmärkande för husbyggnadsarbeten — sjukhusbyggen äro härvidlag ej undantag — samt med hänsyn till att byggnadstiden för vissa av företagen kan bliva längre än beräknat, synes man icke böra räkna med att företag för hela den nämnda kostnaden skulle kunna genomföras under ett budgetår. Om man i likhet med investeringsutredningen beräknar, att ungefär tre fjärdedelar av företagen skulle kunna utföras, skulle detta innebära, att den utnyttjningsbara investeringsplanen skulle innehålla sjukhusbyggen för ca 70 000 000 kronor.

Enligt här nedan lämnade närmare uppgifter har det sammanlagda erforderliga statsbidragsbeloppet för planens genomförande i den del densamma omfattar företag, till vilkas utförande bidrag normalt utgår, beräknats till 3 300 000 kronor. Härav har till tuberkulossjukvårdsanstalter beräknats 1 000 000 kronor, till epidemisjukhus 700 000 kronor, till hem för kroniskt sjuka 1 000 000 kronor och till förlossningsanstalter 600 000 kronor. Därest sjukhusbyggnader, till vilkas utförande statsbidrag normalt icke utgår, skulle bliva utförda i arbetsmarknadsreglerande syfte, torde erforderligt bidrag böra utgå av anslaget till åtgärder för arbetsmarknadens reglering m. m. (se s. 367).

Till *Bidrag till uppförande, inrättande eller inlösen av vårdhem för lättskötta sinnessjuka* uppfördes å allmän beredskapsstat för budgetåret 1944/45 ett anslag av 300 000 kronor, medan däremot intet anslag utöver det i 1945 års statsverksproposition äskade beräknades bliva erforderligt för genomförande av den för budgetåret 1945/46 föreslagna investeringsplanen. I statsverkspropositionen för innevarande budgetår finnes intet anslag upptaget till ifrågavarande ändamål. Investeringsplanen för nästkommande budgetår föreslås innehålla byggnadsarbeten av detta slag för ca 2 700 000 kronor, varav författningsenligt statsbidrag beräknas utgå med sammanlagt ca 400 000 kronor.

Beloppet skulle sannolikt komma att fördelas på mer än ett budgetår, därest ifrågavarande arbetsobjekt i sin helhet komme till utförande. Något särskilt anslag å beredskapsstat under denna anslagsrubrik utöver tidigare beviljade medel synes icke erforderligt.

Till *Bidrag till uppförande eller inrättande av tuberkulossjukvårdsanstalter* uppfördes å allmän beredskapsstat för budgetåret 1944/45 ett anslag av 1 000 000 kronor. Investeringsutredningen föreslog för budgetåret 1945/46 ett anslag å beredskapsstat för detta ändamål av 600 000 kronor. Medicinalstyrelsen har, såsom framgår av årets statsverksproposition, V ht., s. 240 och 244, för nästa budgetår föreslagit ett belopp av 1 435 000 kronor för ändamålet i fråga. Härav utgjorde 834 214 kronor det belopp, som enligt till styrelsen inkomna ansökningar om statsbidrag erfordrades till anordnande av nya vårdplatser för lungtuberkulösa. Framställningar om statsbidrag med tillhopa 308 000 kronor väntades enligt styrelsen före utgången av budgetåret 1946/47. Därjämte förelåge en framställning om bidrag till uppförande av barnavdelning och personalbostäder vid Kronprinsessan Viktorias kustsanatorium i Barkåkra.

Direktionen för kustsanatoriet har i skrivelse till Kungl. Maj:t den 16 juli 1945 i underdånighet hemställt, att Kungl. Maj:t av 1946 års riksdag täcktes begära statsbidrag till uppförande vid kustsanatoriet av följande nybyggnader:

A.	Nybyggnad för barnavdelning m. m.	kronor 450 000
B.	Nytt bostadshus åt förste underläkaren alternativt sysslomannen	» 69 000
C.	Nytt bostadshus åt maskinmästaren	» 40 000
		Summa kronor 559 000.

Direktionen har i förenämnda skrivelse bl. a. anfört, att nuvarande barnavdelning inrymdes i ett enkelt trähus i två våningar. Huset vore ursprungligen uppfört som tillfälligt epidemisjukhus men hade sedan tagits i bruk som vårdavdelning. Utmed södra fasaden funnes en solveranda med glastak och väggar. Denna borttoge större delen av ljuset för innanför liggande sjuksalar och hindrade effektiv genomvädring av desamma. Byggnaden vore dåligt värmeisolerad och taken i bristfälligt skick. Direktionen fäste särskild vikt vid att få brandfara avlägsnad, då den befintliga byggnaden, som ovan nämnts, vore uppförd av trä. Den nya barnavdelningen, som beräknades för 35 vårdplatser, skulle inrymmas i ett plan och över densamma skulle förläggas en våning med personalrum. Dessa skulle ersätta två rum, som genom rivning av nuvarande barnavdelning förlorades, samt täcka det ökade behov av personalrum, som beräknades bliva erforderligt, när arbetstiden för sjukvårdspersonalen inom kort skall nedbringas från nuvarande 54 till 48 timmar per vecka.

För att anskaffa familjebostad om fyra rum och kök jämte hembiträdesrum åt den vid sanatoriet anställde förste underläkaren erfordrades enligt direktionen nybyggnad, enär lämpliga familjebostäder icke kunde förhyras i samhället.

Direktionen funne vidare nödvändigt, att familjebostad anskaffades åt maskinmästaren vid sanatoriet. Enär lämplig bostad icke för närvarande och sannolikt ej heller senare kunde förhyras i intilliggande samhälle, måste nytt bostadshus, lämpligen om tre rum och kök, uppföras vid sanatoriet.

Medicinalstyrelsen har i skrivelse till Kungl. Maj:t den 20 september 1945 vitsordat, att stort behov förelåge av att vid sanatoriet anordna såväl en barnavdelning som nya bostäder för vardera förste underläkaren och maskinmästaren. Styrelsen har därvid tillstyrkt, att dessa arbeten så snart ske kan måtte komma till utförande. Med hänsyn till kustsanatoriets svaga ekonomiska ställning syntes det vara erforderligt, att kostnaderna för samtliga ifrågavarande arbeten bestredes av statsmedel, dock högst med i direktionens ansökan för respektive ändamål angivet belopp. Kostnaderna syntes böra belasta anslaget till Bidrag till uppförande eller inrättande av tuberkulossjukvårdsanstalter.

Byggnadsstyrelsen har i skrivelse till Medicinalstyrelsen den 30 augusti 1945 efter vissa smärre anmärkningar mot de åtföljande ritningarna förklarat sig i övrigt icke hava någon erinran mot förslaget och de till 559 000 kronor beräknade kostnaderna för detsamma.

Direktionen för sanatoriet har i skrivelse till statens arbetsmarknadskommission den 22 augusti 1945 anmält ifrågavarande företag till investeringsplanen, dock med framhållande av att ansökan om bidrag till byggnadsföretaget inlämnats till Kungl. Maj:t.

Anslag till uppförande av byggnader för barnavdelning och personalbostäder m. m. vid kustsanatoriet i Barkåkra har i statsverkspropositionen icke äskats å riksstat för nästkommande budgetår. Med hänsyn till vad ovan anförts, synes emellertid uppförande av ifrågavarande byggnader böra ingå i investeringsplanen för nästa budgetår. Byggnadskostnaderna synas böra bestridas av statsmedel intill av Kungl. Maj:t godkänd kostnad. Å beredskapsstat synes därför böra uppföras ett anslag av 559 000 kronor.

Medicinalstyrelsens beräkningar av anslagsbehovet till lungtuberkulosanstalter utvisar något högre sammanlagt bidragsbelopp än vad som motsvarar de i investeringsplanen upptagna företagen av denna kategori. Detta synes kunna förklaras dels av att till styrelsen sådana företag blivit anmälda, som icke varit fullt färdigplanerade och beträffande vilka planeringsmöjligheterna ansetts vara ovissa, dels av att företag, vilka äro under utförande men likväl kunna erfordra utbetalning av anslag under nästkommande budgetår, avförts ur investeringsplanen, varigenom härför erforderliga bidrag icke ingå i den inom kommissionens kansli utförda beräkningen av behovet av statsmedel för investeringsplanens genomförande. Med hänsyn till att vissa landsting på kommissionens förfrågningar icke synas ha lämnat fullständiga svar beträffande sina byggnadsplaner och kommissionens primärmaterial därför torde vara mera ofullständigt än medicinalstyrelsens, synes det lämpligast, att styrelsens beräkningar läggas till grund för den följande uppskattningen av behovet av statsmedel för nästkommande budgetår. Under denna förutsättning skulle behovet av anslag för nästa budgetår för investeringsplanens realiserande efter avdrag av ett belopp av 500 704 kronor, som

av medicinalstyrelsen beräknats återstå å anslaget vid utgången av innevarande budgetår, kunna beräknas till (834 214 + 308 000 + 559 000 — 500 704 =) 1 200 510 kronor.

I statsverkspropositionen för innevarande år har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till Bidrag till uppförande eller inrättande av tuberkulossjukvårdsanstalter för budgetåret 1946/47 anvisa ett reservationsanslag av 350 000 kronor, varav ett belopp av 200 000 kronor beräknas till statsbidrag till anordnande av nya vårdplatser för lungtuberkulösa. Sistnämnda belopp avser arbeten av sådant slag, som ingår i den föreslagna investeringsplanen, medan återstående 150 000 kronor äro avsedda till andra ändamål. Å beredskapsstat synes till bidrag till uppförande eller inrättande av tuberkulossjukvårdsanstalter erfordras (1 200 510 — 200 000 =) 1 000 510 kronor eller i runt tal 1 000 000 kronor.

Till *Bidrag till uppförande eller inrättande av epidemisjukhus* uppfördes å beredskapsstat för budgetåret 1944/45 ett anslag av 200 000 kronor och i investeringsutredningens förslag till investeringsreserv för budgetåret 1945/46 beräknades för samma ändamål ett anslagsbehov av 550 000 kronor. Medicinalstyrelsen har, såsom framgår av årets statsverksproposition, V ht., s. 258, för budgetåret 1946/47 till ifrågavarande ändamål hemställt om anvisande av ett anslag å riksstat av 1 160 000 kronor. Det av medicinalstyrelsen äskade beloppet motsvarar epidemisjukhus för en större byggnadssumma än som med ledning av till kommissionen inkommet primärmaterial kunnat föreslås ingå i förslaget till investeringsplan för nästkommande budgetår. Då emellertid medicinalstyrelsen torde bygga sina beräkningar på ett mera omfattande material, hava dessa lagts till grund för beräkningen av anslagsbehovet, vilket under dessa förutsättningar uppgår till i runt tal 1 100 000 kronor.

I innevarande års statsverksproposition har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till Bidrag till uppförande eller inrättande av epidemisjukhus för budgetåret 1946/47 anvisa ett reservationsanslag av 400 000 kronor. Å beredskapsstat beräknas därför komma att erfordras ett belopp av (1 100 000 — 400 000 =) 700 000 kronor till samma ändamål.

Till *Bidrag till uppförande m. m. av hem för kroniskt sjuka* upptogs å beredskapsstat för budgetåret 1944/45 ett anslag av 100 000 kronor och i investeringsutredningens förslag till investeringsreserv för budgetåret 1945/46 räknades med ett anslagsbehov av 300 000 kronor. Medicinalstyrelsen har, såsom framgår av årets statsverksproposition, V ht., s. 261—262, till samma ändamål för budgetåret 1946/47 äskat ett belopp på riksstat av 1 480 000 kronor. Det av styrelsen äskade beloppet överstiger avsevärt bidragsbehovet för de företag av ifrågavarande kategori, som anmälts till kommissionen och som med hänsyn till planeringsläget ansetts kunna påräknas som sysselsättningsreserv under nästa budgetår. Även beträffande dessa byggnadsföretag hava emellertid medicinalstyrelsens beräkningar ansetts böra läggas till grund för uppskattningen av anslagsbehovet. Det synes dock med hänsyn till att medicinalstyrelsens beräkningar till betydande del grundats på väntade framställningar om statsbidrag till företag, som ännu icke torde vara

detaljplanerade, vara motiverat att reducera uppskattningen av anslagsbehovet till förslagsvis 1 250 000 kronor.

I statsverkspropositionen för innevarande år har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till Bidrag till uppförande av hem för kroniskt sjuka för budgetåret 1946/47 anvisa ett reservationsanslag av 250 000 kronor. Å beredskapsstat beräknas därför ett belopp av (1 250 000 — 250 000 =) 1 000 000 kronor bliva erforderligt.

Till *Bidrag till uppförande eller inrättande av förlossningsanstalter* uppfördes å beredskapsstat för budgetåret 1944/45 ett anslag av 600 000 kronor. Samma belopp beräknades i investeringsutredningens förslag till investeringsreserv för budgetåret 1945/46. Medicinalstyrelsen har för budgetåret 1946/47 för samma ändamål äskat ett belopp av 1 000 000 kronor, varvid styrelsen utgått från oförändrade bidragsgrunder. Med skrivelse den 22 november 1945 har 1941 års befolkningsutredning överlämnat betänkande om förlossningsvården (se 1945 års statsverksproposition, V ht. s. 297). Kungl. Maj:t har i innevarande års statsverksproposition föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1946/47 till bidrag till uppförande eller inrättande av förlossningsanstalter anvisa ett reservationsanslag av 400 000 kronor. Det belopp, som erfordras på beredskapsstat, kommer att till väsentlig del bestämmas av statsmakternas slutliga ställningstagande till medicinalstyrelsens äskanden och befolkningsutredningens förslag. I avvaktan på statsmakternas ställningstagande har i detta sammanhang räknats med ett anslagsbehov motsvarande skillnaden mellan det av medicinalstyrelsen äskade beloppet och det av Kungl. Maj:t preliminärt föreslagna eller 600 000 kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer arbetsmarknadskommissionen, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att å allmän beredskapsstat för budgetåret 1946/47 å driftbudgeten under femte huvudtiteln uppföra följande anslag, nämligen

Bidrag till uppförande eller inrättande av tuberkulossjukvårdsanstalter	kronor	1 000 000
Bidrag till uppförande eller inrättande av epidemisjukhus	»	700 000
Bidrag till uppförande m. m. av hem för kroniskt sjuka	»	1 000 000
Bidrag till uppförande eller inrättande av förlossningsanstalter	»	600 000

e. Branddammar m. m.

Beträffande samtliga anmälda förslag (branddammar, brandbrunnar, fördämningar, upprensningar o. d.) avseende anskaffande av nödig vattentillgång för släckning av brand har inhämtats yttrande från riksbrandinspek-

tören (statens brandinspektion), som prövat företagens angelägenhet ur brandskyddssynpunkt. Samtliga från investeringsutredningens förslag till investeringsplan för budgetåret 1945/46 kvarstående företag och sådana nyanmälda, som med hänsyn till de vidtagna förberedelserna synas lämpliga härtill, hava föreslagits ingå i investeringsplanen för budgetåret 1946/47. Sammanlagda kostnaden för dessa företag utgör ca 1 800 000 kronor.

I yttrande den 1 november 1945 till arbetsmarknadskommissionen över förslag till branddammar m. m. har riksbrandinspektören framhållit, att arbetsmarknadskommissionen och luftskyddsinspektionen i slutet av år 1940 gjorde en undersökning beträffande behovet av vattenreservoarer för eldsläckningsändamål. Denna utredning visade, att omkring 6 000 brandbrunnar och branddammar samt omkring 3 100 fördämningar och upprensningar vore önskvärda för att vattenfrågan inom respektive kommuner skulle bliva tillfredsställande löst. Av dessa arbeten skulle ca 1 600 dammar och brunnar samt ca 600 uppdämningar och upprensningar komma på luftskyddsorter, under det att övriga företag omkring 4 400 respektive omkring 2 500 skulle avse icke-luftskyddsorter, d. v. s. i stort sett rena landsbygden. Riksbrandinspektören har i sitt ovannämnda yttrande vidare anfört följande:

En undersökning i fråga om luftskyddsorter, som verkställdes av luftskyddsinspektionen hösten 1943, visade, att av ovanstående arbeten endast omkring 600 stycken branddammar och 42 regleringsarbeten blivit utförda. Betydande arbeten återstå sålunda och kostnaderna för dessa arbeten kunna i runt tal uppskattas till 20 miljoner kronor.

I den nu pågående undersökningen av behovet av vattenreserver i länen, som företages av respektive länsbrandinspektörer, har tills dato följande redovisning lämnats beträffande branddammar och brandbrunnar.

Län	Branddammar antal	Brandbrunnar antal	Län	Branddammar antal	Brandbrunnar antal
Stockholms län	30		Älvsborgs län	1	1
Uppsala »	201		Skaraborgs »	289	110
Södermanlands »	137	165	Värmlands »	377	
Östergötlands »	1	1	Örebro »	1	1
Jönköpings »	[2]450		Västmanlands »	1	1
Kronobergs »	92		Kopparbergs »	[3]	
Kalmar »	200		Gävleborgs »	1	1
Gotlands »	1	1	Västernorrlands »	20	
Blekinge »	1	1	Jämtlands »	250	1
Kristianstads »	30		Västerbottens »	1	1
Malmöhus »	1	1	Norrbottens »	41	
Hallands »	70		Summa	2 187	275
Göteborgs och Bohus län	1	1			

[1] Behovet under utredning av länsbrandinspektören. — [2] Antalet innefattar även brunnar.
[3] Antal ej angivet men kostnadsberäknat till 320 000 kronor.

De i 1940 års undersökning upptagna vattenreserverna utgöras av dels sådana, som erfordras enligt 1945 års brandlag, alltså för fredsändamål, dels sådana, som erfordras för civilförsvaret såsom reserver för befintliga vattenledningar m. m. Skall en gradering av dessa arbeten göras torde f. n. den förstnämnda kategorien, »fredsdammarna», vara den mest nödvändiga. För att erhålla en uppfattning om vad som är det ena eller det andra i den gjorda undersökningen kan man utgå ifrån att samtliga arbeten å »icke-luftskyddsorter» äro nödvändiga för fredsändamål under det att det stora flertalet arbeten i »luftskyddsorter» torde vara betingade av civilförsvaret.

Investeringsutredningen ansåg sig i sitt förslag till plan för innevarande budgetår kunna upptaga företag avseende branddammar m. m. för en totalkostnad av 5 000 000 kronor. Av riksbrandinspektörens ovannämnda yttrande synes framgå, att det med hänsyn till behovet av dylika anläggningar finnes anledning att föreslå samma omfattning av investeringsplanen för budgetåret 1946/47. Statsbidrag kan enligt gällande författningar beviljas kommuner till anläggande av branddammar med högst 50 procent av anläggningskostnaderna. Om högsta bidragsprocenten tillämpas, blir sålunda statsmedel till ett belopp av 2 500 000 kronor erforderligt för planens genomförande.

I innevarande års statsverksproposition har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till bidrag till kommuner för anläggande av branddammar för budgetåret 1946/47 anvisa ett reservationsanslag av 100 000 kronor. Utöver detta belopp synes sålunda å allmän beredskapsstat erfordras ett anslag av 2 400 000 kronor.

Under åberopande av vad ovan anförts hemställer arbetsmarknadskommissionen, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till kommuner för anläggande av branddammar* å allmän beredskapsstat för budgetåret 1946/47 å driftbudgeten under sjätte huvudtiteln uppföra ett anslag av ..... kronor 2 400 000.

f. Diverse kommunala husbyggnader m. m.

Samlingslokaler.

För att få en så fullständig kännedom som möjligt om det aktuella behovet av samlingslokaler gjorde investeringsutredningen år 1944 hos statens nämnd för samlingslokaler framställning om undersökning av de byggnadsprojekt, som varit kända av nämnden. Med stöd av denna undersöknings resultat föreslog utredningen, att samlingslokaler för tillsammans 4 800 000 kronor skulle ingå i investeringsreserven för budgetåret 1945/46.

Sedan förenämnda utredningsresultat redovisats, ha emellertid vissa förändringar skett och ytterligare sådana beräknas komma att inträffa fram till ingången av budgetåret 1946/47. Sålunda har ett fåtal av företagen utförts eller beräknats komma att bliva utförda före utgången av innevarande budgetår. Vad som utförts motväges dock av kostnadsökningar å de övriga företagen, så att den sammanlagda kostnaden för från innevarande budgetår

kvarstående samlingslokaler kan beräknas till samma belopp som hela reserven för budgetåret 1945/46, 4 800 000 kronor. Vidare har från kommunala organ lämnats uppgifter om ett antal nya företag. Dessa uppgifter ha remitterats till statens nämnd för samlingslokaler för yttrande. I samband härmed verkställde nämnden en förnyad översyn av till nämnden inlämnade förslag till samlingslokaler med hänsyn till lämpligheten att medtaga dessa i investeringsreserven. Härav framgick, att ett antal företag med en sammanlagd kostnad av 11 900 000 kronor kunde ifrågakomma. Nämnden överlämnade till kommissionen en förteckning över dessa företag, med angivande av beräknad byggnadskostnad samt planeringsläget såvitt detta var känt. Med stöd av de sålunda inhämtade uppgifterna har kommissionen efter samråd med nämnden ansett sig kunna föreslå, att av kommuner till kommissionen anmälda företag för en kostnad av 3 100 000 kronor samt å ovannämnda av nämnden upprättade förteckning upptagna företag för 4 400 000 kronor lämpligen böra medtagas i investeringsreserven för budgetåret 1946/47. Tillsammans med de från budgetåret 1945/46 kvarstående förslagen beräknas sålunda stå till förfogande tekniskt förberedda förslag till samlingslokaler för en sammanlagd kostnad av (4 800 000 + 3 100 000 + 4 400 000 =) 12 300 000 kronor. Härtill komma vissa samlingslokaler inom sådana byggnader, som jämväl inrymma lokaler för andra ändamål. Huru stor del av byggnadskostnaderna för dessa företag, som kan förutsättas belöpa sig på dessa samlingslokaler, kan dock icke närmare angivas.

Enligt gällande författningar kan *bidrag* av statsmedel beviljas kommun och *lån* av statsmedel beviljas bolag, förening eller stiftelse till anordnande av allmänna samlingslokaler.

Enär en avsevärd behållning kvarstår på reservationsanslaget till bidrag till anordnande av allmänna samlingslokaler (se innevarande års statsverksproposition (V ht., s. 52) och då endast en mindre del av investeringsplanen omfattar företag av den kategori, att de enligt gällande författning kunna beviljas statsbidrag, finner kommissionen icke anledning föreslå, att särskilt anslag å driftbudgeten upptages å beredskapsstat för budgetåret 1946/47 till detta ändamål.

Statens nämnd för samlingslokaler har framhållit (se årets statsverksproposition, kapitalbudgeten, bilaga 4, s. 6), att enligt upplysningar, som nämnden inhämtat från folketshusföreningarnas riksorganisation, ordenshusens riksförening, lantbruksförbundets byggnadsförening och samfundet för hembygdsvård, sagda organisationer under slutet av 1944 hade ritningsuppdrag, avseende allmänna samlingslokaler med en sammanlagd byggnadskostnad av ca 45 000 000 kronor.

Kungl. Maj:t har i årets statsverksproposition föreslagit riksdagen att till lån till anordnande av allmänna samlingslokaler för budgetåret 1946/47 anvisa ett investeringsanslag av 5 000 000 kronor. Behovet av statsmedel för att genomföra ett byggnadsprogram för samlingslokaler, omfattande företag för 12 300 000 kronor, kan — bortsett från sådana bidrag, vilka förutsättas kunna utgå av reserverade medel — beräknas till ca 5 000 000 kronor till lån,

varför det å ordinarie stat äskade beloppet skulle vara tillräckligt härför. Med hänsyn till den stora mängd arbetsplaner till samlingslokaler, som enligt ovan äro under utarbetande, samt till den starka utveckling, som enligt nämnden för samlingslokaler kan väntas, anser kommissionen likväl efter samråd med nämnden, att 2 000 000 kronor skulle kunna upptagas å beredskapsstat till detta ändamål.

Till jämförelse må nämnas att å beredskapsstat för budgetåret 1944/45 upptogs ett belopp av 2 000 000 kronor, under det att intet anslag föreslagits såsom investeringsreserv för innevarande budgetår.

Under åberopande av det anförda hemställer kommissionen, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lån till anordnande av allmänna samlingslokaler* å allmän beredskapsstat för budgetåret 1946/47 å kapitalbudgeten under Fonden för låneunderstöd uppföra ett anslag av ..... kronor 2 000 000.

Brandstationer.

Till investeringsutredningen och arbetsmarknadskommissionen hava från kommunalt håll såsom investeringsreserv föreslagits ett antal brandstationer. Beträffande ifrågavarande företag har yttrande inhämtats från riksbrandinspektören (Statens Brandinspektion), som efter verkställd utredning kunnat vitsorda angelägenheten ur brandteknisk synpunkt av samtliga underställda förslag. Av de åren 1943 och 1944 anmälda företagen, vilka av utredningen föreslogos ingå i investeringsreserven för budgetåret 1945/46 ha en del påbörjats, vilket framgår av den under medverkan av länsarbetsnämnderna verkställda översynen av dessa förslag. De återstående företagen jämte de till kommissionen år 1945 anmälda beräknas draga en sammanlagd kostnad av 9 600 000 kronor. Företag för sistnämnda summa föreslås ingå i investeringsreserven för budgetåret 1946/47. Det är att märka, att större delen av de inkomna anmälningarna avser relativt stora företag i städer och större samhällen. Enär statsbidrag till sådana byggnader enligt gällande författning i regel utgår endast till kommun, som den 1 juli 1944 icke ägde brandstation, samt är begränsat till 6 000 kronor för varje företag, blir det bidrag, som enligt normala statsbidragsgrunder kan utgå till de anmälda företagen, litet i relation till totalkostnaden.

Beträffande de förslag, som gälla landsbygden, framgår av riksbrandinspektörens yttrande, att endast en liten del — ca 90 företag — av behovet inom ifrågavarande område anmälts till utredningen eller kommissionen.

Riksbrandinspektören har härom anfört följande i sitt yttrande till kommissionen den 1 november 1945.

Genom brandlagens ikraftträdande den 1 januari 1945 har varje kommun blivit skyldig att anskaffa och underhålla materiel, byggnader och andra för brandförsvaret erforderliga anordningar samt draga försorg om nödig vattentillgång för släckning av brand. Som en följd härav måste brandstationer anläggas i stor utsträckning särskilt på landsbygden. Antalet har dock kunnat hållas nere genom

att vissa kommuner kunna sammanslås till eldsläckningsområden med gemensam brandstation. Genom i lagen stadgad skyldighet till släckningshjälp kommunerna emellan ha ofta större krav måst ställas på befintliga brandkårers utrustning, vilket i sin tur medfört, att tillbyggnader eller nybyggnader av brandstationer även av denna anledning måste igångsättas å en del platser, där brandkår tidigare funnits.

Behovet av brandstationer har nyligen undersökts av länsbrandinspektörerna, och enligt från dem ingångna rapporter skulle inalles 517 stationer behöva byggas.

För att erhålla en rationell lösning av planerna till brandstationer har statens brandinspektion låtit utarbeta typritningar. Då ovan upptagna brandstationer som regel äro avsedda för 1—2 brandbilar, torde byggnadskostnaden kunna sättas till 21 000 à 30 000 för station eller i runt tal till 25 000 kronor pr styck. Till underlättandet av kommunernas finansiering härav lämnar staten, enligt kungl. kungörelsen den 13 oktober 1944 angående statsbidrag till uppförande av brandstationer, under vissa villkor ett bidrag av $^1/_3$ av byggnadskostnaderna, dock högst 6 000 kronor.

Behovet av ovannämnda 517 brandstationer har enligt rapporterna följande fördelning på länen:

Stockholms	län	31	Älvsborgs	län	[1]
Uppsala	»	14	Skaraborgs	»	[1]
Södermanlands	»	23	Värmlands	»	45
Östergötlands	»	42	Örebro	»	11
Jönköpings	»	24	Västmanlands	»	21
Kronobergs	»	16	Kopparbergs	»	5
Kalmar	»	30	Gävleborgs	»	33
Gotlands	»	38	Västernorrlands	»	12
Blekinge	»	[1]	Jämtlands	»	30
Kristianstads	»	5	Västerbottens	»	37
Malmöhus	»	10	Norrbottens	»	72
Halland	»	18			
Göteborgs och Bohus	län	[1]		Summa	517

[1] behovet under utredning av länsbrandinspektören.

Civilförsvarsstyrelsen beräknar i sin år 1945 avgivna petitaskrivelse genomsnittskostnaden för dessa brandstationer till omkring 20 000 kronor samt statsbidragsbehovet till 6 000 kronor för varje brandstation eller sammanlagt i runt tal 3 100 000 kronor. Om detta byggnadsprogram genomföres på fyra år, skulle för nästa budgetår erfordras 775 000 kronor av statsmedel. I statsverkspropositionen för innevarande år har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till bidrag till kommuner för uppförande av brandstationer för budgetåret 1946/47 anvisa ett reservationsanslag av 400 000 kronor. Ett belopp av ytterligare 375 000 kronor eller avrundat 400 000 kronor skulle sålunda erfordras å beredskapsstat för att det i civilförsvarsstyrelsens skrivelse föreslagna programmet skulle kunna genomföras.

Under åberopande av det anförda hemställer kommissionen, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till kommuner för uppförande av brandstationer* å allmän beredskapsstat för budgetåret 1946/47 å driftbudgeten under sjätte huvudtiteln uppföra ett anslag av ..... kronor 400 000.

Badhus och tvättstugor.

Som ett led i den verksamhet, pensionsstyrelsen bedriver i syfte att förebygga eller häva arbetsoförmåga eller befordra folkhälsan, ingår bland annat åtgärder att åt större folkskikt åstadkomma badmöjligheter, särskilt på landsbygden. För sådant ändamål ställas å riksstaten under det å femte huvudtiteln uppförda reservationsanslaget till åtgärder till förebyggande och hävande av invaliditet medel till pensionsstyrelsens förfogande för annan verksamhet än den individuellt invaliditetsförebyggande, vilka medel av pensionsstyrelsen bl. a. disponeras till statsbidrag till mindre badanläggningar på landsbygden. I en del fall lämnar pensionsstyrelsen bidrag även till badanläggningar, som innehålla avdelningar för tvätt.

Enligt Kungl. Maj:ts kungörelse den 22 december 1939 må egnahemsstyrelsen bevilja statsbidrag till ekonomisk förening, som har till ändamål att företrädesvis för mindre hushåll på den egentliga landsbygden anskaffa och driva tvättinrättningar med maskinell utrustning. Sistnämnda bidrag må utgå med 25 procent av de godkända kostnaderna för anskaffande av tvättinrättning med utrustning; dock må, om särskilda skäl föranleda därtill, bidrag beviljas med högst 40 procent av nämnda kostnader.

Investeringsutredningen mottog i samband med de år 1943 och 1944 verkställda inventeringarna av arbetsobjekt ett antal förslag avseende anläggning av bad- och tvättinrättningar till vilka enligt de grunder, som ovan angivits, statsbidrag skulle ha kunnat komma i fråga. Å allmän beredskapsstat för budgetåret 1945/46 föreslog utredningen med anledning härav uppförande dels av ett anslag av 125 000 kronor under femte huvudtiteln till åtgärder till förebyggande och hävande av invaliditet, dels av ett anslag av 400 000 kronor under nionde huvudtiteln till bidrag för anläggande av gemensamma tvättinrättningar på landsbygden.

I samband med den av arbetsmarknadskommissionen år 1945 verkställda inventeringen av kommunala och enskilda arbetsobjekt ha även ett antal förslag avseende badhus och tvättinrättningar på landsbygden inkommit, så att sådana företag för ett sammanlagt kostnadsbelopp av ca 11 000 000 kronor, varav ca 2 200 000 kronor på landsbygden, finnas tillgängliga och så förberedda, att de lämpligen skulle kunna ingå i en investeringsreserv för nästkommande budgetår. Kommissionen har delgivit pensionsstyrelsen resp. egnahemsstyrelsen hela det föreliggande materialet, såväl det från investeringsutredningens undersökningar kvarstående som det under år 1945 via länsarbetsnämnderna inkomna, samt anhållit om styrelsernas yttrande om lämpligheten att medtaga sådana företag i en investeringsreserv för budgetåret 1946/47.

Pensionsstyrelsen har med anledning härav i skrivelse till arbetsmarknadskommissionen den 18 december 1945 anfört, att styrelsen för närvarande på grund av det begränsade anslaget för ifrågavarande verksamhet och det stora antalet ansökningar om bidrag till badanläggningar icke ansett sig kunna lämna högre bidrag till folk- och skolbad än 2 000 kronor och icke

ämnade lämna bidrag till bybastur med mer än hälften av detta belopp. För budgetåret 1946/47 har pensionsstyrelsen för denna verksamhet hemställt om ett anslag av 300 000 kronor. Beträffande det av kommissionen till styrelsens förfogande ställda materialet syntes endast ett mindre antal företag vara av sådan storleksordning, att bidrag till dem enligt nu tillämpade grunder skulle kunna utgå från pensionsstyrelsen. Med hänsyn till det stora antalet till styrelsen inkomna, icke avgjorda ansökningar har styrelsen ansett sig kunna vitsorda att planeringsarbetena för dylika anläggningar i händelse av en arbetsmarknadskris torde kunna forceras, varvid även ett större antal ansökningar från kommunerna skulle kunna emotses än hittills. Om större belopp av statsmedel stode till förfogande, kunde styrelsen även bevilja statsbidrag till något större anläggningar än vad hittills skett. Pensionsstyrelsen har därför tillstyrkt att i investeringsreserven för budgetåret 1946/47 måtte intagas företag motsvarande ett anslag för ifrågavarande ändamål av 125 000 kronor. Enär Kungl. Maj:t i årets statsverksproposition (V ht., s. 90) för ifrågavarande ändamål föreslagit ett till 150 000 kronor nedsatt belopp, torde 150 000 kronor ytterligare böra upptagas å beredskapsstat. Tillsammans synes sålunda å beredskapsstat till ifrågavarande ändamål böra uppföras (150 000 + 125 000 =) 275 000 kronor.

Egnahemsstyrelsen har i skrivelse till arbetsmarknadskommissionen den 15 december 1945 anfört, att utredningsarbete påginge hos befolkningsutredningen i syfte att undersöka de tekniska förutsättningarna för en utvidgad produktion av såväl tvättstugor som badinrättningar av olika slag. Enligt vad styrelsen inhämtat torde emellertid de resultat, som utredningen kommit till beträffande tvättfrågans lösning, icke kunna väntas föranleda statliga åtgärder på området förrän tidigast vid ingången av år 1947, måhända icke förrän den 1 juli 1947. Det syntes alltså enligt styrelsen icke vara anledning att dessförinnan räkna med någon ändring av grunderna för beviljande av statsbidrag till gemensamma tvättinrättningar på landsbygden. Endast en del av de till investeringsutredningen och arbetsmarknadskommissionen anmälda förslagen till tvättstugor syntes enligt egnahemsstyrelsen vara lämpade att ingå i en investeringsreserv av statsbidragsberättigade tvättstugor. De erfarenheter, som vunnits under den tid, styrelsen fungerat som bidragsprövande myndighet för tvättstugor, hade emellertid givit vid handen, att det på landsbygden funnes ett stort behov och stigande intresse för dylika anläggningar. Anslagen till denna bidragsgivning hade uppgått till 100 000 kronor under budgetåret 1943/44, 150 000 kronor under budgetåret 1944/45 och 250 000 kronor under budgetåret 1945/46.

I proposition nr 47 till årets riksdag har Kungl. Maj:t äskat ett anslag för budgetåret 1946/47 av 250 000 kronor till Bidrag för anläggande av gemensamma tvättinrättningar på landsbygden.

Egnahemsstyrelsen har vidare i sin skrivelse till kommissionen meddelat, att de beviljade anslagen hade möjliggjort en bidragsgivning, som i medeltal ej uppnådde 20 procent av hela anläggningskostnaden för tvättinrättningarna. Om dessa anslag höjdes så att bidragsprocenten kunde ökas till

den författningsenligt högsta tillåtna, 40 procent av hela anläggningskostnaden, skulle det redan befintliga betydande intresset för tvättfrågans lösning på landsbygden lätt kunna ytterligare stimuleras genom inverkan från egnahemsstyrelsen och dess underställda organ. Härigenom skulle kunna skapas en investeringsreserv av aktuella anläggningar, som kunde tagas i anspråk, därest förhållandena på arbetsmarknaden motiverade särskilda statliga beredskapsåtgärder. Styrelsen uppskattade bidragsbehovet för en sådan investeringsreserv för budgetåret 1946/47 till omkring 400 000 kronor.

Utan att därmed ställning tages till lämpligheten av att statsbidragen till gemensamma tvättinrättningar på landsbygden genomsnittligt höjas från dem, som normalt utgå, upp till närheten av de högsta författningsenligt tillåtna, synes dock tillgången på företag av ifrågavarande slag vara tillräcklig för att motivera medtagandet av en investeringsreserv av ifrågavarande slag för budgetåret 1946/47 motsvarande den av egnahemsstyrelsen föreslagna bidragstilldelningen.

Under åberopande av det anförda hemställer kommissionen, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att å allmän beredskapsstat för budgetåret 1946/47 å d r i f t b u d g e t e n uppföra följande anslag, nämligen

under f e m t e h u v u d t i t e l n:
Åtgärder till förebyggande och hävande av invaliditet ..... kronor 275 000,

under n i o n d e h u v u d t i t e l n:
Bidrag för anläggande av gemensamma tvättinrättningar på landsbygden ..... kronor 400 000.

Övriga husbyggnader.

Under denna rubrik ha i planen upptagits samtliga sådana tekniskt förberedda och ur kommunal synpunkt angelägna kommunala husbyggnadsföretag, vilka icke äro att hänföra till skolbyggnader, sjukhus, fritidsanläggningar, brandstationer, samlingslokaler eller badhus och tvättstugor. Totalkostnaderna för dessa hava upptagits till ca 80 000 000 kronor, varav ca 20 000 000 kronor beräknats för kommunala vårdinrättningar (ålderdomshem och anstalter för barnavård). I planen ingå vidare sådana angelägna arbeten, som avse kommunalhus, medborgarhus, polisstationer, förråd, verkstäder och garage, kyrkor, ecklesiastika boställen, krematorier etc. Till gruppen övriga husbyggnader hava även hänförts vissa byggnader, av vilka en mindre del är avsedd att inrymma sådana utrymmen som samlingslokaler eller brandstationer.

Totalkostnaden för de byggnader, vilka under rubriken *Diverse kommunala husbyggnader m. m.* tillförts förslaget till investeringsplan, uppgår till 112 500 000 kronor. I jämförelse med förslaget till plan för budgetåret 1945/46 föreligger en minskning med 15 miljoner kronor, beroende på att sjukhus

i städer som icke deltaga i landsting i föregående års plan hänfördes till diverse kommunala husbyggnader men i detta förslag ingå under rubriken sjukhus. På grund av den sannolika svårigheten att kunna genomföra ett så stort kommunalt husbyggnadsprogram vid sidan av den oundgängligen nödvändiga bostadsproduktionen och det omfattande statliga husbyggnadsprogrammet beräknas att i genomsnitt ca 45 procent av de i planen upptagna företagen kunna komma till utförande under ett budgetår. Detta innebär, att efter avrundning av beloppet den aktuella investeringsplanen skulle innehålla arbeten för ca 52 000 000 kronor. I den mån statsbidrag normalt icke utgår till dessa företag torde erforderligt bidrag böra utgå av anslaget till åtgärder för arbetsmarknadens reglering m. m. (se s. 367), därest hithörande byggnadsarbeten skulle bliva utförda i arbetsmarknadsreglerande syfte.

g. Diverse kommunala anläggningsarbeten.

De arbeten, vilka i investeringsplanen redovisas under rubriken Diverse kommunala anläggningsarbeten, utgöras av alla de rent kommunala företag, vilka icke kunna hänföras till husbyggnader, hamnbyggnader, statsbidragsberättigade vägar, gator och broar, vatten- och avloppsledningar, branddammar eller fritidsanläggningar.

Vissa *gator och vägar,* vilka icke i det föregående redovisats under rubriken Byggande av städernas allmänna vägar och för biltrafiken viktiga gator (s. 183—185) eller Byggande av enskilda vägar (s. 185—188) och vilka sålunda icke äro att hänföra till statliga arbeten eller kunna komma i åtnjutande av statsbidrag under normala anslagsrubriker på riksstaten, hava av vederbörande kommuner föreslagits att ingå i investeringsplanen. Sådana arbeten ha med hänsyn till deras övervägande grovarbetskaraktär medtagits i all den utsträckning, som tillgången på tillräckligt förberedda och angelägna företag möjliggjort. Företag av detta slag beräknas finnas tillgängliga i förslaget till investeringsplan för nästkommande budgetår till ett kostnadsbelopp av ca 32 000 000 kronor.

Bland *övriga företag* under rubriken Diverse kommunala anläggningsarbeten, vilka föreslås ingå i investeringsplanen för nästkommande budgetår, märkas kyrkogårds- och parkanläggningar, spårvägsarbeten, vissa hamnbyggnader samt vissa utvidgnings- och förnyelsearbeten för de kommunala gas-, elektricitets- och vattenledningsverken. Vad beträffar arbeten för de nämnda kommunala verken hava i planen huvudsakligen medtagits sådana arbeten, som motsvara den normala årliga utvecklingen, emedan någon nämnvärd ytterligare forcering med hänsyn till tillgången på vissa material och specialarbetare icke torde vara genomförbar.

Den sammanlagda beräknade kostnaden för tillgängliga arbetsobjekt i den föreslagna investeringsplanen för diverse kommunala anläggningsarbeten utgör ca 103 000 000 kronor. Med hänsyn till att hithörande företag antingen utgöras av grovarbeten eller ingå i de större städernas ordinarie arbetspro-

gram, torde man kunna räkna med att 80 procent eller företag för ca 82 000 000 kronor kunna utföras under investeringsåret. Större delen av dessa arbeten utgöra dock, som nyss nämnts, kommunernas ordinarie arbeten, varför den egentliga arbetsreserven endast utgör en mindre del. I detta avseende åberopas vad som (s. 319) anförts beträffande investeringsplanen för Stockholms stad.

Beträffande anslag till bidrag av statsmedel till under denna rubrik upptagna företag hänvisas till vad som i det följande anföres vid beräkningen av erforderligt anslag till åtgärder för arbetsmarknadens reglering m. m. å s. 367.

h. Fritidsanläggningar.

Under rubriken Fritidsanläggningar behandlas anläggningar och byggnader, som beröra riksidrottsförbundets och statens fritidsnämnds verksamhetsområde, medan sådana byggnader, som beröra statens nämnd för samlingslokalers verksamhetsområde behandlats under rubriken Diverse kommunala husbyggnader.

År 1943 införskaffade investeringsutredningen från kommunerna vissa uppgifter om fritidsanläggningar. På grundval av dessa uppgifter upprättades förslag till investeringsreserv för sådana arbeten och uppfördes å allmän beredskapsstat för budgetåret 1944/45 anslag under tionde huvudtiteln med 1 500 000 kronor till fonden för idrottens främjande och 1 500 000 kronor till fonden för friluftslivets främjande. Åren 1944 och 1945 hava under medverkan av riksidrottsförbundet och statens fritidsnämnd uppgifter om fritidsanläggningar jämväl införskaffats från enskilda föreningar och organisationer.

Idrottsplatser och anläggningar för inomhusidrott.

Riksidrottsförbundets idrottsplatskommitté har på framställning av arbetsmarknadskommissionen år 1945 verkställt en inventering av aktuella projekt avseende idrottsplatser och anläggningar för inomhusidrott inom landet i dess helhet med undantag av Stockholm. De enligt förbundets mening lämpliga nytillkommande arbetsobjekten motsvara en byggnadssumma av 16 600 000 kronor, varav 12 600 000 kronor för anläggningar för inomhusidrott samt 4 000 000 kronor för idrottsplatsanläggningar. Härjämte finnas från förslaget till investeringsplan för innevarande budgetår kvarstående företag i hela landet utom Stockholms stad för 5 600 000 kronor. Härutöver hava kommunerna anmält vissa ytterligare företag till arbetsmarknadskommissionen. I hela landet utom Stockholms stad beräknas enligt de verkställda inventeringarna idrottsplatser för ca 9 200 000 kronor och anläggningar för inomhusidrott för ca 3 800 000 kronor vara så förberedda, att de beräknas kunna utföras under budgetåret 1946/47. För företag inom Stockholms stad utgöra motsvarande kostnader ca 3 200 000 kronor för idrottsplatser och ca 200 000 kronor för anläggningar för inomhusidrott.

Med hänsyn till idrottsplatsernas övervägande grovarbetskaraktär torde man kunna räkna med att under en arbetsmarknadskris ca 75 procent av de förberedda idrottsplatsföretagen eller arbeten för en kostnad av ca 9 200 000 kronor skulle kunna komma till utförande under ett budgetår. Det är dock att märka, att i idrottsplatsförslagen i regel även ingå arbeten av husbyggnadskaraktär (läktare m. m.) till en kostnad som i genomsnitt kan uppskattas till $^1/_4$ av den sammanlagda kostnaden för dessa företag. Av anläggningarna för inomhusidrott beräknas endast hälften kunna utföras under ett år, d. v. s. arbeten för en kostnad av ca 2 000 000 kronor. Hela den i det föregående behandlade utnyttjningsbara investeringsvolymen av idrottsplatser och anläggningar för inomhusidrott kan således beräknas till ca 11 200 000 kronor. Vissa i planen medtagna idrottsanläggningar hava enligt hittills tillämpad praxis icke erhållit bidrag ur fonden för idrottens främjande. Med beaktande härav har sammanlagda kostnaden för tillgängliga och angelägna företag av den art, att de skulle kunna erhålla bidrag ur fonden för idrottens främjande, uppskattats till ca 9 500 000 kronor.

Enligt hittills tillämpade grunder för lämnande av bidrag ur fonden för idrottens främjande torde normalbidraget kunna uppskattas till omkring 50 % av anläggningskostnaderna för idrottsplatser, medan något lägre bidrag i allmänhet brukar utgå till byggnader för inomhusidrott. Hela bidragsbehovet för budgetåret 1946/47 torde kunna uppskattas till i runt tal 4 500 000 kronor.

Övriga fritidsanläggningar.

Genom Statens fritidsnämnd införskaffades år 1944 från bl. a. Folkrörelsernas rese- och semesterorganisation (RESO), Svenska turistföreningen och Skid- och friluftsfrämjandet uppgifter på fritidsanläggningar, som kunde komma i fråga för utförande med bidrag ur fonden för friluftslivets främjande. I samråd med nämnden föreslog investeringsutredningen, att vissa av de anmälda företagen skulle ingå i investeringsplanen för budgetåret 1945/46. En revidering av denna plan har sedermera utförts inom kommissionens kansli efter samråd med statens fritidsnämnd, som därvid införskaffat ytterligare uppgifter beträffande tidigare föreslagna och nytillkomna företag.

Folkrörelsernas rese- och semesterorganisation (RESO) föreslog ursprungligen till investeringsreserven ett antal friluft- och semesteranläggningar, huvudsakligen i södra Sverige. Arbetena avsågo mestadels husbyggnader jämte erforderliga väg- och ledningsarbeten m. m. Föreningen framhöll i skrivelse till Kungl. Maj:t den 18 september 1944 med ansökan om bidrag till fritidsanläggning i Leksand, att den tidigare i sin verksamhet förvärvat äldre byggnader, som ombyggts för sina nya ändamål. Denna verksamhetsform vore emellertid begränsad till trakter, där den bofasta befolkningen kunnat åtaga sig inkvarteringen av semestergästerna. Dessutom vore det enligt föreningens erfarenhet ekonomiskt ofördelaktigt att omändra äldre byggnader, varför nybyggnader, som möjliggöra rationella lösningar, borde komma till

stånd för att föreningens syfte att söka åstadkomma semestervistelse åt de bredare lagren av befolkningen till överkomliga priser skulle kunna tillgodoses. Till sådana byggnader, vilka vore förhållandevis kapitalkrävande, hyste föreningen förhoppningar om det allmännas medverkan. Statsbidrag ur fonden för friluftslivets främjande hade tidigare beviljats föreningen till en sådan anläggning. Investeringsutredningen ansåg sig efter samråd med statens fritidsnämnd kunna i förslaget till investeringsplan för budgetåret 1945/46 upptaga anläggningar för 2 020 000 kronor. Utöver dessa anläggningar ha senare ytterligare två företag anmälts, vilka synas angelägna och i tillräcklig grad förberedda, varför motsvarande summa för budgetåret 1946/47 föreslås höjd till 2 700 000 kronor. Statsbidrag av anslag på riksstat har emellertid redan tillstyrkts eller beviljats med 380 000 kronor, motsvarande företag för en beräknad byggnadskostnad av 1 200 000 kronor, varför den tillgängliga investeringsreserven skulle innehålla arbeten för 1 500 000 kronor.

Svenska turistföreningen meddelade i skrivelse den 30 september 1944 till Statens fritidsnämnd, att de byggnadsprojekt, som kunde ifrågakomma inom föreningens verksamhetsområde, dels utgjordes av vandrarhem i skilda trakter av landet, dels av turiststationer i fjälltrakterna. Föreningen kunde icke uppgiva, på vilka orter föreningen avsåge att uppföra vandrarhem under det då instundande budgetåret, beroende på svårigheter att träffa avtal angående disposition av mark och befintliga byggnader, innan resp. företags ekonomi blivit tryggad. Statens fritidsnämnd förordade emellertid med hänsyn till vandrarhemmens stora betydelse för friluftslivet, att för investeringsreserven för budgetåret 1945/46 utöver den normala byggnadsverksamheten skulle beräknas en utbyggnad av vandrarhem för en kostnad av 375 000 kronor.

De föreslagna turiststationerna och stugorna i fjälltrakterna synas med hänsyn till belägenheten långt borta från tättbefolkade bygder icke särdeles lämpade som investeringsobjekt vid en hastigt påkommande arbetslöshetskris. Planläggningen av arbetena tager nämligen lång tid i anspråk, varjämte transporterna av arbetare och material bli tidsödande och dyrbara. Efter samråd med fritidsnämnden ansåg utredningen sig dock kunna föreslå, att ett mindre antal sådana företag med en sammanlagd kostnad av 575 000 kronor medtoges i investeringsreserven för budgetåret 1945/46. Totalkostnaden under budgetåret 1945/46 för turistföreningens i planen upptagna byggnader skulle alltså komma att uppgå till 950 000 kronor.

På förfrågan från fritidsnämnden har turistföreningen år 1945 meddelat, att inga förändringar under tiden inträffat med avseende på föreningens byggnadsprojekt. Med hänsyn härtill synas arbetsobjekt för samma kostnadssumma, 950 000 kronor, som för innevarande budgetår böra medtagas i investeringsplanen för budgetåret 1946/47 i vad densamma avser turistföreningens byggnadsföretag.

Skid- och friluftsfrämjandet har inkommit med förslag till ett betydande antal anläggningar, avseende turiststationer, friluftsgårdar, sporthem och sportstugor, skidbackar m. m. Anläggande av friluftsgårdar och skidbackar

innefatta grovarbeten och enkla byggnadsarbeten till större andel än andra liknande företag och förefalla därför något mera lämpade än husbyggnadsarbeten i allmänhet för sysselsättning av ovan arbetskraft. Investeringsutredningen föreslog för budgetåret 1945/46 att anläggnings- och byggnadsarbeten för Skid- och friluftsfrämjandet skulle ingå i investeringsplanen för en kostnad av sammanlagt 2 800 000 kronor. Under år 1945 hava härutöver anmälts nya förslag, delvis av grovarbetskaraktär och företrädesvis på landsbygden. Med hänsyn härtill synes en ökning av planen till en omfattning, motsvarande ett kostnadsbelopp av 3 850 000 kronor vara motiverad. Till ifrågavarande företag har statsbidrag av medel på riksstat beviljats eller tillstyrkts med sammanlagt 510 000 kronor, motsvarande en byggnadskostnad av ca 1 000 000 kronor, varför reserven skulle kunna tillföras arbeten för en byggnadskostnad av 2 850 000 kronor.

Andra enskilda organisationer än RESO, Svenska turistföreningen och Skid- och friluftsfrämjandet ingåvo år 1944 till Statens fritidsnämnd förslag till ett mindre antal fritidsanläggningar för en sammanlagd kostnad av 385 000 kronor, vilka med förord av nämnden överlämnades till investeringsutredningen. Jämväl dessa arbeten medtogos i förslaget till investeringsplan för budgetåret 1945/46 och föreslås oförändrade överföras till investeringsplanen för budgetåret 1946/47.

Städer och landskommuner hava direkt eller genom länsarbetsnämnderna till investeringsutredningen och arbetsmarknadskommissionen föreslagit ett betydande antal fritidsanläggningar av annat slag än idrottsplatser och anläggningar för inomhusidrott, såsom friluftsbad, lekplatser, skridskobanor och skidbackar. Efter verkställd revidering av de äldre uppgifterna utgör den sammanlagda kostnaden för de av sistnämnda företag, som kunna intagas i investeringsplanen för nästa budgetår 7 200 000 kronor, varav ca 4 000 000 kronor inom Stockholms stad. Av totalkostnaden kommer ett belopp av 6 000 000 kronor på friluftsbadanläggningar, varav i Stockholms stad 3 400 000 kronor. I sistnämnda summa är inräknat Eriksdals- (Danielibadet), som ensamt beräknas kunna medtagas med arbeten motsvarande 2 250 000 kronor under investeringsåret.

Totalkostnaden för de anläggningar, till vilka bidrag skulle kunna beviljas ur fonden för friluftslivets främjande och som ansetts böra medtagas i investeringsplanen för nästkommande budgetår, beräknas till ca 15 000 000 kronor, vilken summa innefattar även ordinarie arbeten. Med hänsyn till att de flesta enskilda anläggningarna utgöras av husbyggnader, i många fall förlagda till isolerade trakter med därav härrörande svårigheter i byggnadshänseende och med hänsyn till att de genom fritidsnämnden föreslagna företagens verkställighet är beroende av överenskommelse med enskilda intressenter, vilket ofta försvårar igångsättandet, har ansetts skäligt att endast räkna med att 50 procent av dessa företag kunna komma till utförande under budgetåret 1946/47, även om investeringsreserverna i största möjliga utsträckning skulle tagas i anspråk, medan för de kommunala företagen, vilka ha

övervägande grovarbetskaraktär, räknas med att 75% kan tagas i anspråk. Den utnyttjningsbara investeringsplanen för kategorien Övriga fritidsanläggningar beräknas härigenom till ca 9 700 000 kronor.

Erforderligt statsbidrag för genomförande av denna plan beräknas till 3 000 000 kronor. Härvid har hänsyn tagits till att för friluftsbadanläggningarna bidrag ur fonden för friluftslivets främjande icke torde utgå till de delar av anläggningarna, som kunna rubriceras som anläggningar för idrottsverksamhet, samt till att vissa specialanläggningar för Stockholms stad icke enligt normala grunder kunna ifrågakomma till statsbidrag. I den mån anläggningarna behöva utnyttjas som arbetslöshetsarbeten och icke kunna erhålla bidrag ur fonden för friluftslivets främjande kunna de bliva bidragsberättigade enligt de grunder, som angivas å s. 367 under rubriken Anslag till åtgärder för arbetsmarknadens reglering m. m.

Beträffande bidrag av statsmedel till under rubriken *Fritidsanläggningar* upptagna företag må erinras om att Kungl. Maj:t i innevarande års statsverksproposition föreslagit riksdagen att för budgetåret 1946/47 anvisa ett belopp av 2 250 000 kronor till fonden för idrottens främjande och 1 500 000 kronor till fonden för friluftslivets främjande. Det förra anslaget torde enligt vad som under hand upplysts av riksidrottsförbundets idrottsplatskommitté i dess helhet komma att disponeras för andra ändamål än här avsedda, varför å beredskapsstat skulle erfordras hela det å s. 347 angivna behovet av statsmedel, 4 500 000 kronor, för investeringsplanens genomförande. Av anslaget till fonden för friluftslivets främjande torde, enligt vad i det föregående anförts vid behandlingen av företag tillhörande respektive organisationer, ca 1 000 000 kronor kunna beräknas åtgå för bidrag till i planen medtagna företag, som utgöra ordinarie arbeten. Å beredskapsstat skulle således erfordras ett anslag av (3 000 000 — 1 000 000 =) 2 000 000 kronor till fonden för friluftslivets främjande.

Under åberopande av det anförda hemställer kommissionen, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att å allmän beredskapsstat för budgetåret 1946/47 å driftbudgeten under tionde huvudtiteln upptaga följande anslag, nämligen

Avsättning till fonden för idrottens främjande ..... kronor 4 500 000
Avsättning till fonden för friluftslivets främjande ..... kronor 2 000 000.

i. Skjutbanor.

Uppgifter angående investeringsobjekt, avseende skjutbaneanläggningar, hava införskaffats från Skytteförbundens överstyrelse, Svenska pistolskytteförbundet och Svenska sportskytteförbundet. I förslaget till investeringsplan för budgetåret 1946/47 har enligt nedanstående redogörelse medtagits

arbeten för en sammanlagd kostnad av 600 000 kronor, varav 530 000 kronor avse skjutbanor för föreningar, organiserade under Skytteförbundets överstyrelse, 30 000 kronor skjutbanor för föreningar organiserade under Svenska pistolskytteförbundet samt 40 000 kronor skjutbanor för föreningar organiserade under Svenska sportskytteförbundet.

Till investeringsutredningen anmäldes år 1944 av *Skytteförbundens överstyrelse* ett stort antal av överstyrelsen tillstyrkta framställningar om statsbidrag till företag, avseende utvidgnings- och reparationsarbeten för förefintliga skjutbanor. Totalkostnaden för de anmälda arbetena uppgick till ca 370 000 kronor. Genom hösten 1945 verkställda förfrågningar hos länsskytteförbunden har arbetsmarknadskommissionen erhållit upplysning om att en del av ifrågavarande arbeten av förbunden utförts eller påbörjats med egna medel. Härigenom och genom erforderliga justeringar av de ursprungliga uppgifterna kan totalkostnaden för de till investeringsutredningen anmälda företagen numera beräknas till sammanlagt 315 000 kronor. För flertalet arbeten understiger kostnaden 10 000 kronor, så att endast ungefär hälften av företagen till storleksordningen äro jämförbara med övriga i förslaget till investeringsplan för kommunala och enskilda företag ingående arbetsobjekt. Med hänsyn till att företagen äro tämligen jämnt fördelade inom landet och dessutom i stor utsträckning av grovarbetsnatur ansåg investeringsutredningen dem lämpliga att utföras under en arbetsmarknadskris och föreslog upptagande av samtliga ifrågavarande arbeten i allmänna investeringsreserven för budgetåret 1945/46. Under år 1945 har Skytteförbundens överstyrelse överlämnat ytterligare framställningar om statsanslag till skjutbanearbeten till investeringsutredningen och arbetsmarknadskommissionen. Den sammanlagda kostnaden för dessa nyanmälda arbeten utgör efter på hösten 1945 företagen revidering 215 000 kronor. Till förfogande skulle sålunda stå arbetsobjekt av denna kategori för inalles 530 000 kronor.

Svenska pistolskytteförbundet bereddes år 1944 tillfälle att inkomma med uppgifter till investeringsutredningen angående de anläggningar för pistolskytte, som under förutsättning av statsbidrag planerades komma till utförande. Av uppgifter, som förbundet därvid infordrade från föreningarna, framgick, att kostnaden för vissa större banor — huvudsakligen i städerna — uppgick till ca 57 000 kronor, medan kostnaden för ett 30-tal mindre skjutbanor, spridda över hela landet, uppskattades till ca 65 000 kronor. Det sammanlagda medelsbehovet uppgick således till i runt tal 120 000 kronor. Därutöver funnes behov av centrala, större banor i bl. a. Stockholm, Göteborg, Malmö och Karlskrona, för vilka kostnaderna dock icke kunde angivas. Arbetena, åtminstone vad de mindre banorna beträffar, torde till övervägande del vara av grovarbetskaraktär.

Med hänsyn till att pistolskjutbanor i 1944 års statsverksproposition (IV ht, punkten 65) av föredragande departementschefen i bidragshänseende förordats bliva jämställda med de gevärsskjutbanor, till vilka bidrag utgick från det under fjärde huvudtiteln uppförda anslaget till bidrag till skjut-

banors ordnande, ansåg sig investeringsutredningen kunna föreslå att i den allmänna investeringsreserven måtte medtagas vissa arbeten för pistolskjutbanors anläggande för ett sammanlagt kostnadsbelopp av 30 000 kronor. Svenska pistolskytteförbundet har icke därefter inkommit med ytterligare förslag till arbeten, varför det av investeringsutredningen föreslagna beloppet 30 000 kronor till anläggande av pistolskjutbanor synes kunna medtagas jämväl i investeringsreserven för budgetåret 1946/47.

Genom *Svenska sportskytteförbundet* inlämnades till investeringsutredningen år 1944 från olika under förbundet sorterande lokalavdelningar förslag till vissa arbeten av typen korthållsbana, jaktskyttebana, sportskyttebana och pistolbana. Totalkostnaden för de arbeten, vilka ansågos kunna tillstyrkas av förbundet, uppgick till ca 120 000 kronor. Bland dessa anläggningar medräknades en sportskyttebana i Göteborg för 50 000 kronor. Detta arbete har numera påbörjats och torde inom den närmaste tiden bliva slutfört. Kostnaden för tillgängliga arbetsobjekt bör därför minskas till ca 70 000 kronor, enär inga nya företag senare blivit föreslagna. Med hänsyn till att staten bidrager till förbundets administration och i viss omfattning utövar kontroll av dess verksamhet, ville investeringsutredningen på sin tid icke motsätta sig, att i den allmänna investeringsreserven för budgetåret 1945/46 medtoges sådana mera angelägna arbeten av ifrågavarande slag, vilkas kostnad beräknades överstiga 4 000 kronor. Efter revidering av de tillgängliga uppgifterna beräknas företag av denna storleksordning finnas tillgängliga för en kostnad av sammanlagt 41 500 kronor. Det synes lämpligt att i investeringsreserven för budgetåret 1946/47 räkna med arbeten av denna kategori för 40 000 kronor.

Särskilt anslag till bidrag till skjutbanors ordnande har icke föreslagits i innevarande års statsverksproposition. Arbetsmarknadskommissionen har icke funnit skäl föreslå att särskilt anslag för ändamålet uppföres å beredskapsstat för budgetåret 1946/47. I den mån skjutbanor kunna komma att utnyttjas såsom sysselsättningsobjekt vid arbetslöshet synes erforderligt bidrag kunna av kommissionen beviljas från det allmänna anslaget till åtgärder för arbetsmarknadens reglering m. m., för vilket närmare redogöres å s. 367 ff.

k. Torrläggningsföretag.

Vid de inventeringar av arbetsobjekt, som verkställts av investeringsutredningen åren 1943 och 1944 samt av arbetsmarknadskommissionen 1945 ha uppgifter lämnats av lantbruksstyrelsen på torrläggningsföretag, lämpliga att medtaga i en investeringsreserv. För ifrågavarande företag har som särskild urvalsprincip tillämpats att i regel endast sådana företag medtagits i förslaget till investeringsreserv, vilka antingen förelegat fullt planlagda eller varit under utredning och vilka uppfyllde gällande villkor för erhållande av statsbidrag ur statens avdikningsanslag. Förteckningar över tidigare anmälda företag ha av kommissionen överlämnats till lantbruksstyrelsen, som utsänt

dem till lantbruksingenjörerna för komplettering av uppgifterna. Lantbruksstyrelsen har sedermera till kommissionen överlämnat de från lantbruksingenjörerna inkomna kompletterande uppgifterna, vilka även omfatta under år 1945 nytillkommande företag. Med stöd av detta utredningsmaterial har kommissionen i samråd med lantbruksstyrelsen uppgjort den i det följande framlagda investeringsplanen för torrläggningsföretag för budgetåret 1946/47.

Det äldre, av investeringsutredningen insamlade uppgiftsmaterialet, vilket omfattade arbeten med en kostnad per företag av lägst 15 000 kronor och vilket föreslagits ingå i investeringsreserven för budgetåret 1945/46, beräknas representera en sammanlagd anläggningskostnad av 22 900 000 kronor. 1945 års inventering har utvidgats i så måtto att sysselsättningsobjekt medtagits med en kostnad per företag av ned till 10 000 kronor. Vid denna inventering ha nya företag inkommit för en sammanlagd kostnadssumma av 6 600 000 kronor. Å andra sidan har av den genom lantbruksstyrelsens förmedling verkställda kompletteringen av äldre uppgifter framgått, att företag för sammanlagt 3 400 000, som ingå i förslaget till investeringsreserv för budgetåret 1945/46 antingen ha färdigställts eller beräknas bliva färdigställda före budgetårets utgång och sålunda icke böra ingå i planen för nästkommande budgetår. I sistnämnda summa har även inräknats ett mindre antal företag, vilka böra utgå ur planen, emedan förrättningen återkallats eller på grund av att vattendomstolen icke kunnat medgiva tillstånd till utförandet.

Lantbruksstyrelsen har meddelat, att förutom ovannämnda företag finnes en betydande tillgång på smärre, till utredningen eller kommissionen icke anmälda företag. Den sammanlagda kostnaden för företag av denna kategori, vilka i övrigt uppfylla de uppställda villkoren för att medtagas i en investeringsreserv, beräknas av styrelsen till ca 7 000 000 kronor. Hela tillgången på torrläggningsföretag, som äro lämpliga att medtagas i investeringsreserven för nästkommande budgetår, kan därför beräknas till (22 900 000 + 6 600 000 — 3 400 000 + 7 000 000 =) 33 100 000 eller i runt tal 33 000 000 kronor.

Genom Kungl. Maj:ts kungörelse av den 25 maj 1945 ha villkoren för statsbidrag från statens avdikningsanslag ändrats, så att särskild hänsyn skall tagas till sociala fördelar av torrläggningen. Den år 1945 verkställda inventeringen har ägt rum så kort tid efter ikraftträdandet av ovannämnda ändring beträffande bidragsgrunderna, att denna icke torde ha utövat någon nämnvärd inverkan på tillgången på lämpliga investeringsobjekt.

Företag av här ifrågavarande slag äro ur vissa synpunkter lämpliga som sysselsättningsobjekt i en arbetsmarknadskris. Sålunda kunna de till största delen utföras av oskolad arbetskraft och medföra i regel endast ringa åtgång på material. I norra Sverige kunna sådana arbeten icke bedrivas under den svåraste vinterperioden, men i övriga delar av landet kunna de under normala år till stor del utföras även vintertid. Det torde få erinras om att i statsutskottets utlåtande till 1944 års riksdag över proposition med förslag till allmän beredskapsstat för budgetåret 1944/45 framhölls värdet av vattenavledningsföretag som sysselsättningsobjekt.

Med hänvisning till ovannämnda synpunkter har kommissionen ansett sig böra som underlag för förslaget till investeringsplan räkna med alla de enligt lantbruksstyrelsens utredning tillgängliga och produktiva företagen. Man torde kunna uppskattningsvis antaga, att ca 80 % av företagen skulle kunna komma till utförande under ett budgetår och med hänsyn härtill föreslås investeringsplanen för nästkommande budgetår innefatta arbeten för 26 miljoner kronor.

Vid behandlingen av det inkomna materialet har framgått, att intressenterna i flertalet fall förklarat sig äga möjligheter att göra den ekonomiska insats, som erfordras utöver det beräknade statsbidraget. På grund av den stegring av arbetslöner och priser på ifrågakommande material, som inträtt under de senare krisåren, ha emellertid åtskilliga intressenter förklarat sig ämna avvakta ett gynnsammare prisläge, innan arbetena igångsättas.

Om företagen utföras såsom arbetslöshetsarbeten, kunna dessutom vissa merkostnader uppstå genom att arbetena drivas exempelvis under olämplig årstid eller med ovan arbetskraft. Det kan i så fall befaras, att det i vissa fall kan bli svårt att intressera sakägarna för att vid ett kristillfälle igångsätta önskvärd mängd arbeten av detta slag. Investeringsutredningen har härom anfört, att vid tilldelningen av statsbidrag viss hänsyn borde tagas till dessa omständigheter. I händelse kompensation utöver det vanliga statsbidraget skulle anses med hänsyn till här angivna omständigheter böra ifrågakomma, synes tillägg böra utgå ur det ospecificerade anslaget till åtgärder för arbetsmarknadens reglering m. m. I Kungl. Maj:ts proposition nr 281 till 1944 års riksdag anförde departementschefen beträffande anslag till åtgärder för arbetsmarknadens reglering m. m. bland annat, att medel av ifrågavarande anslag kunde komma att erfordras, enär det kunde visa sig önskvärt att äga möjlighet att företaga justeringar i gällande statsbidragsregler till arbeten, för vilka särskilda anslag upptagits.

Lantbruksstyrelsen har beräknat att statsbidragsbehovet från statens avdikningsanslag för de företag, som föreslagits ingå i investeringsplanen för budgetåret 1946/47, utgör i genomsnitt 50 % av anläggningskostnaderna. Med hänsyn härtill skulle behovet av statsbidrag för de i förslaget till investeringsplanen ingående arbetena bliva ca 13 miljoner kronor.

I årets statsverksproposition (IX ht., punkten 154) har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att anvisa ett förslagsanslag till statens avdikningsanslag av 3 600 000 kronor. Därest detta belopp kommer att beviljas, skulle för genomförande av hela investeringsplanen för torrläggningsföretag erfordras att på beredskapsstat upptages ett ytterligare anslag av 9 400 000 kronor till ifrågavarande ändamål. I fråga om anslagsrubriceringen förutsättes, att liksom skett beträffande allmänna beredskapsstaten för budgetåret 1944/45 ett samlingsanslag till bidrag till vissa förbättringsarbeten å jordbrukets område kommer att föreslås å beredskapsstaten för nästa budgetår.

Under åberopande av det anförda hemställer arbetsmarknadskommissionen, att Kungl. Maj:t måtte i det anslag till *Bidrag till vissa förbättringsarbeten på jordbrukets område,* som Kungl. Maj:t kan komma att föreslå riks-

dagen att uppföra å allmän beredskapsstat för budgetåret 1946/47 å driftbudgeten under nionde huvudtiteln, inräkna ett belopp av kronor 9 400 000.

I. Elektrifieringsarbeten.

De elektrifieringsarbeten, som av kommunerna på sin tid anmäldes till investeringsutredningen, äro numera till största delen utförda. Dock kvarstår alltjämt ett numera delvis igångsatt större företag i Arvidsjaurs kommun, vilket i förslag till arbetsmarknadskommissionen anmälts såsom lämpligt att ingå jämväl i investeringsreserven för budgetåret 1946/47. Totalkostnaden för de från kommunalt håll anmälda elektrifieringsarbeten, som beräknas kunna utföras under budgetåret 1946/47, uppgår till ca 3 000 000 kronor. Härutöver föreligger emellertid alltjämt ett betydande behov av ortselektrifieringsarbeten inom samtliga delar av landet.

Beträffande behovet anförde elektrifieringsberedningen i skrivelse den 21 augusti 1945 till statssekreteraren i jordbruksdepartementet bland annat, att de kvalificerade bidragsanspråken under de senaste tre åren uppgått till ungefär 7 000 000 kronor per år och att någon tendens till avmattning ej kunnat spåras. Beredningen ansåg sig böra räkna med att ansökningar inkomma i oförändrad omfattning även under innevarande budgetår. Med hänsyn till att avspärrningen successivt avvecklades, syntes man vara berättigad räkna med att materialtillgången ej skulle utgöra hinder för en årlig subvention av nämnd omfattning. Den 1 juli 1945 voro de av riksdagen för landsbygdselektrifieringens befrämjande för det förflutna budgetåret anslagna medlen helt tagna i anspråk. Vid samma tidpunkt innelågo kvalificerade ansökningar på ca 4 000 000 kronor. Sammanlagt uppskattade beredningen vid denna tidpunkt behovet för innevarande budgetår till ca 11 000 000 kronor, vari inräknades ca 2 000 000 kronor för elektrifiering av Arvidsjaurs socken. Den 1 december 1945 har beredningen på förfrågan av kommissionen meddelat, att ansökningar numera innelåge hos beredningen, vilka, tillsammans med redan av Kungl. Maj:t under innevarande budgetår beviljade och av beredningen därutöver tillstyrkta, skulle taga i anspråk 9 250 000 kronor i statsbidrag. Härvid hade hänsyn tagits till att vissa äldre ansökningar blivit kvalificerade, sedan kopparrestriktionerna upphävts. Då man beräknade, att under återstoden av budgetåret 1945/46 skulle inkomma ytterligare ansökningar av storleksordningen 3 500 000 kronor, skulle sålunda det sammanlagda behovet under innevarande budgetår kunna uppskattas till 12 750 000 kronor. Det av riksdagen beviljade anslaget till befrämjande av landsbygdens elektrifiering för budgetåret 1945/46 utgör 7 000 000 kronor. Enär, som framgår av årets statsverksproposition IX ht., s. 203, ett anslag av ytterligare 2 000 000 kronor kommer att äskas å tilläggsstat för innevarande budgetår, beräknas det vid budgetårets utgång kvarstående behovet till 3 750 000 kronor.

Under förutsättning att i enlighet med elektrifieringsberedningens anta-

gande även under budgetåret 1946/47 kvalificerade ansökningar inkomma i samma takt som hittills, d. v. s. med ungefär 7 000 000 kronor per år, skulle man sålunda under detta budgetår, därest alla kvalificerade behov komma att tillgodoses, kunna räkna med disponibla arbetsobjekt motsvarande ett bidragsbelopp av 10 750 000 kronor. Kungl. Maj:t har i årets statsverksproposition (IX ht., s. 204) äskat ett anslag av 7 000 000 kronor till statsbidrag till här ifrågavarande ändamål. Med hänsyn till att alla under budgetåret 1946/47 inkommande projekt ej kunna väntas i sin helhet bli utförda under budgetåret, torde i investeringsplanen böra räknas med arbeten motsvarande ett lägre bidragsbelopp, förslagsvis 10 000 000 kronor. Detta belopp motsvarar enligt elektrifieringsberedningens beräkningar anslutning av omkring 110 000 subventionerade enheter. Bidragen förutsättas härvid komma att utgå med i medeltal ca 90 kronor per enhet. Om intressenternas insatser uppskattas till samma belopp, skulle bidragsbehovet motsvara nya anläggningar till en kostnad av ca 20 000 000 kronor.

Under förutsättning att successiva lättnader i materialtillgången komma att inträda under år 1946, torde det med hänsyn till arbetenas höga angelägenhetsgrad och till värdet i vissa arbetslöshetssituationer av de verkstadsbeställningar de skulle medföra, vara motiverat att i planen för budgetåret 1946/47 medtaga arbeten för 20 000 000 kronor, d. v. s. samtliga påräkneliga arbetsobjekt.

Det bör i detta sammanhang framhållas, att de elektrifieringsarbeten, om vilka här är fråga, endast innebära anordnandet av utomhusanläggningar. Ett utnyttjande av elkraften förutsätter även relativt omfattande installationsarbeten, anskaffande av förbrukningsapparater m. m. Kostnaderna härför beräknas uppgå till ungefär hälften av totalkostnaden för byggandet av utomhusanläggningar. Den föreslagna investeringsplanen om 20 000 000 kronor innebär sålunda tilläggsarbeten för ca 10 000 000 kronor.

Därest det i årets statsverksproposition äskade reservationsanslaget av 7 000 000 kronor till ifrågavarande ändamål skulle komma att anvisas av riksdagen, skulle för hela investeringsplanens genomförande därutöver erfordras ett anslag av 3 000 000 kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer arbetsmarknadskommissionen, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Befrämjande av landsbygdens elektrifiering* å allmän beredskapsstat för budgetåret 1946/47 å driftbudgeten under nionde huvudtiteln uppföra ett anslag av ..... kronor 3 000 000.

m. Flottledsarbeten.

Investeringsutredningen införskaffade år 1944 från landets flottningsföreningar uppgifter på sådana för flottningen angelägna arbeten, vilka kunde vara lämpliga sysselsättningsobjekt under en arbetsmarknadskris. Av tillfrå-

gade flottningsföreningar anmäldes sammanlagt 53 företag, vilka intogos i förslaget till investeringsplan för budgetåret 1945/46. Kostnaderna för dessa företag beräknades till sammanlagt 7 000 000 kronor. Efter år 1945 verkställd revidering av materialet föreslås investeringsplanen för flottledsarbeten för budgetåret 1946/47 omfatta företag för ca 8 300 000 kronor. De ifrågavarande arbetena, vilka i flertalet fall äro färdigplanerade, avse huvudsakligen förbättringsarbeten på redan befintliga flottleder. Upprensningar och förbättringar av flottlederna kunna verksamt bidraga till att främja och underlätta flottningen och därigenom nedbringa träförädlingskostnaderna. Angelägenheten av de föreslagna åtgärderna torde i de flesta fall få anses vara hög. Då härtill kommer, att de redovisade företagen i stor utsträckning äro belägna inom delar av landet, som äro särskilt känsliga för störningar på arbetsmarknaden, och då vidare arbetena i regel kunna och böra utföras under tider av lågvattenföring i vattendragen, d. v. s. vintertid, äro de mycket lämpliga att utnyttjas i arbetsmarknadsreglerande syfte. I det närmaste samtliga anmälda objekt hava medtagits.

Budgetåret 1933/34 och några därpå följande budgetår anvisades å riksstaten ett förslagsanslag till väg- och flottledsbyggnader å skogar i enskild ägo. Under budgetåren 1938/39—1945/46 har därefter årligen anvisats ett reservationsanslag för samma ändamål. Anslaget var budgetåret 1944/45 upptaget till 500 000 kronor och 1945/46 till 2 000 000 kronor. Kungl. Maj:t har i årets statsverksproposition för budgetåret 1946/47 äskat 2 000 000 kronor för samma ändamål.

Gällande statsbidragsgrunder till anläggningar under sistnämnda anslag innefattas i kungörelsen den 30 juni 1943 (SFS 1943: 530) angående statsbidrag till vissa väg- och flottledsbyggnader m. m. Bidrag må enligt kungörelsen utgå till företag, vars båtnad beräknas minst motsvara kostnaden, och kan beviljas till 25 procent av den av skogsvårdsstyrelsen godkända kostnaden; dock att, då särskilda skäl därtill äro, bidrag må enligt Kungl. Maj:ts medgivande utgå med högst 50 procent av samma kostnad. Enligt uppgift har statsbidrag enligt kungörelsen hittills aldrig utgått till flottledsbyggnader utan endast till vägbyggnader. Orsaken härtill torde vara den, att statsbidrag enligt kungörelsen endast kan utgå till väg- eller flottledsbyggnad å skog i enskild ägo och att de flottledsbyggnader, som varit aktuella sedan tiden för anslagets tillkomst, avsett allmänna flottleder.

Däremot har statsbidrag till flottledsarbeten utgått i annan ordning. Under perioder av arbetslöshet har nämligen först statens arbetslöshetskommission och sedan dess efterträdare statens arbetsmarknadskommission lämnat bidrag till utförande av vissa flottledsarbeten. Det bidragssystem, som därvid tillämpats, har gått ut på att kommissionen betalar de verkliga arbetskostnaderna, medan vederbörande flottningsförening bestrider kostnaderna för förläggningar, körslor, materiel m. m. samt arbetsledning och administration.

Verkställd utredning angående fördelningen av arbetslönernas andel i de totala kostnaderna för 29 undersökta företag har visat, att lönekostnaderna,

d. v. s. statsbidraget till dessa företag, varierat mellan 42,5 och 89 procent av totalkostnaderna, medan medeltalet uppgått till 72 procent. I detta sammanhang må erinras om att skogsstyrelsen i en den 17 januari 1944 dagtecknad, till chefen för finansdepartementet överlämnad promemoria angående beredande av sysselsättning inom skogsbruket vid omfattande arbetslöshet efter krigets slut framlagt förslag till bestämmelser angående statsbidrag till beredskapsföretag. Styrelsens förslag upptager två alternativ. Enligt det första skulle statsbidrag till bland annat enskilda flottledsbyggnader utgå med 50 procent av företagets godkända kostnad och enligt det andra alternativet med 60 procent av samma kostnad, i båda fallen med möjlighet att till enskild person i visst fall bevilja ett tilläggsbidrag med 15 procent.

De flottningsföreningar, som tidigare erhållit bidrag av arbetslöshetsmedel till utförande av flottledsarbeten och som inkommit med uppgifter till investeringsplanerna, torde i regel hava förutsatt, att bidrag till arbetena skulle utgå efter liknande principer som tidigare, d. v. s. att arbetskostnaderna skulle bestridas med statsmedel, medan kostnaderna för materiel, körslor, arbetsledning m. m. skulle bestridas av flottningsföreningen. En preliminär granskning av det inkomna materialet ger vid handen, att statsbidraget med tillämpande av samma princip i vissa fall skulle komma att uppgå till över 90 procent.

Från Svenska flottledsförbundets sida har gjorts gällande att, därest flottningsföreningarna skulle vara intresserade av att låta utföra flottledsarbeten med anlitande av hänvisad arbetskraft, statsbidraget för sådana arbeten måste utgå med lägst 60 procent av totalkostnaden med möjlighet för Kungl. Maj:t att, därest så befunnes skäligt, höja bidraget till 85 procent. Vidare måste enligt förbundet bidrag i första hand utgå till företag, som avsåge allmän flottled, enär samtliga hittills anmälda företag vore att hänföra till denna kategori. Någon beräkning av båtnadsvärde läte sig icke gärna göras beträffande de anmälda arbetena, vilka i huvudsak avsåge förbättringsarbeten på redan befintliga flottleder. En sådan bestämmelse komme endast att åstadkomma vissa fiktiva siffror. Därest de anmälda företagen underkastades sakkunnig prövning från fall till fall, förelåge tillräcklig säkerhet att endast ändamålsenliga företag kunde ifrågakomma. Förslagen borde lämpligen upprättas av vederbörande flottningsförening.

Enligt arbetsmarknadskommissionens uppfattning bör fortfarande statsbidrag kunna utgå till inrättande, utvidgande och förbättrande av *allmän* flottled, i den mån arbetena komma till utförande som beredskapsarbeten. Kommissionen har i likhet med investeringsutredningen däremot icke ingått i prövning av grunderna för bidragstilldelning till arbeten för flottleder i enskild ägo, enär detta utredningsområde handlägges av annat utredningsorgan.

Då de goda transportmöjligheter, som våra allmänna flottleder erbjuda, i hög grad hava bidragit och alltfort bidraga till den svenska träförädlingsindustriens utveckling och konkurrensförmåga på exportmarknaden, måste det anses vara av stort allmänt intresse, att dessa flottleder i lämplig utsträckning moderniseras. Med hänsyn till det stora statliga innehavet av sko-

gar torde det även ligga ett statligt företagarintresse i att de allmänna flottlederna drivas på ekonomiskt mest gynnsamma sätt. Det må framhållas, att nätet av *allmänna* flottleder såväl i fråga om transporterad godsmängd som i fråga om transportsträckornas längd är av väsentligt större betydelse än de *enskilda* flottlederna. Med hänsyn till anförda omständigheter bör bidrag till arbeten för allmänna flottleder jämväl i fortsättningen kunna utgå i sådana fall, då arbetena utföras som beredskapsarbeten.

Vad däremot gäller bidragsgrunderna synas skäl kunna anföras för att införa vissa ändringar. Man kan sålunda icke bortse från möjligheten att, om staten betalar lönekostnaderna och låter övriga kostnader bäras av flottledens ägare, en strävan hos bidragstagaren i alltför hög grad kan komma att göra sig gällande att så planlägga arbetena, att dessa väsentligen komma att bestå av arbetsprestationer på platsen. Härigenom riskerar man, att arbetena planeras att utföras på ett oekonomiskt sätt och att mindre angelägna men särskilt arbetskrävande företag alltför mycket skjutas fram före angelägnare men mera materialkrävande. Visserligen är det möjligt för en granskande myndighet att inverka reglerande på planläggningsarbetet, men resultatet torde dock bliva bättre, om bidragsreglerna göras sådana, att konstruktionerna icke påverkas av ekonomiska särintressen av här antytt slag Även vid utförandet av flottledsarbetena, vilket hittills skett i vederbörande flottningsförenings regi och väl även i framtiden i regel torde böra ske på detta sätt, måste man räkna med att, om staten helt bestrider lönekostnaderna, samma intresse icke finnes hos bidragstagaren att driva arbetet rationellt och billigt som om bidragstagaren vore tvungen att själv bära viss andel av dessa kostnader. Någon risk föreligger säkerligen icke för att en sådan omläggning av bidragsgrunderna, att bidrag skulle utgå jämväl å andra kostnader än arbetslöner, skulle medföra att de goda vinterarbeten för väsentligen icke yrkesutbildad arbetskraft, vilka hittills redovisats av flottningsföreningarna, icke längre skulle ställas till disposition som arbetslöshetsarbeten. På grund av arbetenas natur kan man räkna med att arbetslönerna under alla förhållanden komma att utgöra en stor andel av totalkostnaderna. Det må också erinras om att i vissa tänkbara arbetslöshetssituationer materialanskaffningar skulle vara särskilt värdefulla för att skaffa sysselsättning åt yrkesutbildade industriarbetare i deras eget yrke och på deras ordinarie arbetsplats.

Statsbidrag synes böra fastställas till 60 procent av den för företaget godkända kostnaden; dock att höjning av bidraget, när särskilda skäl därtill äro, bör kunna medgivas till högst 80 procent. Statsbidragstagare bör vara skyldig att använda hänvisad arbetskraft och att utföra arbetet under av arbetsmarknadskommissionen bestämda tidsperioder.

Det erforderliga bidragsbeloppet har under ovan angivna förutsättningar beräknats till 5 500 000 kronor.

Statsbidrag till flottledsarbeten torde böra beviljas av arbetsmarknadskommissionen från det anslag till åtgärder för arbetsmarknadens reglering m. m., varom närmare förmäles å s. 367 ff. Projektering av arbetena bör utföras av vederbörande flottningsförening.

n. Arbeten vid enskilda järnvägar.

I skrivelse till Kungl. Maj:t den 18 oktober 1944 hemställde Svenska järnvägsföreningen och Svenska järnvägsmannaförbundet, att företag vid de enskilda järnvägarna måtte få ingå i sådan investeringsreserv, varom investeringsutredningen hade att framlägga förslag, och komma i fråga till utförande i den mån arbetslöshet så kunde påkalla. Enligt de nämnda organisationernas mening skulle samma skäl för anordnande av arbetslöshetsarbeten föreligga för enskilda järnvägar som för statens, ej minst med hänsyn därtill, att huvudparten av de enskilda järnvägarna inom relativt kort tid vore avsedda att inlösas av staten. Järnvägsföreningen hade i anslutning härtill och under hänvisning till det i investeringsutredningens år 1944 avgivna betänkande, SOU 1944: 12 och 13, angivna förslaget till investeringsreserv för statens järnvägar inhämtat förslag till reservarbeten från de enskilda järnvägsförvaltningarna. De i anslutning härtill av förvaltningarna anmälda företagen hade tillhopa en omfattning, som framgår av följande sammanställning.

A.	Linje- och bangårdsarbeten, huvudsakligen krävande arbetskostnad	kronor	20 007 000
B.	Linje- och bangårdsarbeten, huvudsakligen krävande materialkostnad (härav banelektrifiering 27 034 000 kronor)	»	29 707 000
C.	Husbyggnader	»	9 505 000
D.	Rullande materiel och verkstadsmaskiner	»	44 553 000
		Summa kronor	153 772 000.

I anslutning härtill anfördes i skrivelsen.

Arbeten, som vid de enskilda järnvägarna äro avsedda att utföras som ordinarie sådana, hava ej medtagits bland förslagen. Dylika arbeten torde trots dyrtiden kunna påräknas komma att bliva utförda i ungefär normal omfattning.

De föreslagna reservarbetena äro sådana, som ingå i förvaltningarnas långsiktiga planer men som förvaltningarna äro beredda att med i regel kort varsel igångsätta redan under en näraliggande arbetslöshetsperiod, därest bidrag eller medel ställas till förfogande. Det förhållandet, att förvaltningarna framfört bifogade förslag till reservarbeten får emellertid ej ges annan innebörd än att förvaltningarna förbinda sig att utföra desamma i den mån myndigheterna önska arbetena igångsatta och överenskommelse därom inklusive om bidragsgrunderna kan komma att träffas.

Sedan Kungl. Maj:t genom remiss den 21 oktober 1944 anbefallt investeringsutredningen att avgiva utlåtande i ärendet, upptog utredningen förberedande diskussioner med representanter för Svenska järnvägsföreningen och den inom järnvägsstyrelsen fungerande förstatligandeberedningen. De härvid framkomna synpunkterna sammanfattades i investeringsutredningens år 1945 avgivna betänkande, SOU 1945: 12, på följande sätt.

I enlighet med vad som redan i den citerade skrivelsen uttalats torde ökning i konjunkturutjämnande syfte av omfattningen av anläggnings- m. fl. arbeten vid de enskilda järnvägarna icke, i varje fall icke i någon mera betydande utsträckning, vara att påräkna, utan att bidrag från det allmänna därvid utgår i en eller

annan form. Genom statsbidrag kunna emellertid komma att tillskapas värden, som vid senare statsinlösen av enskild järnväg kunna bliva svårbedömda, vilket kan komma att komplicera blivande inlösningsförhandlingar. I det extrema fallet kunde staten, sedan den först lämnat bidrag till en anläggnings utförande, vid en senare tidpunkt få inlösa samma anläggning till fulla anläggningskostnaden eller i ett åtminstone teoretiskt tänkbart fall till än högre värde. Då de som reservföretag föreslagna arbetena äro sådana, som normalt skulle komma till utförande först efter ett par eller flera års tid, vid vilken tidpunkt järnvägen i allmänhet, efter vad som nu kan bedömas, torde komma att vara överförd i statens ägo, kunna å ena sidan vissa skäl tala för att man icke genom en ur järnvägssynpunkt opåkallad tidigareanläggning av de föreslagna reservföretagen med ty åtföljande statsbidrag bör försvåra eller komplicera det blivande inlösningsförfarandet. Denna tankegång står för övrigt helt i överensstämmelse med den i direktiven för 1943 års järnvägskommittés utredningsuppdrag i fråga om ombyggnad av smalspårsbanor angivna förutsättningen, att eventuell ombyggnadsåtgärd icke syntes böra vidtagas, innan förstatligande av vederbörande järnvägsföretag ägt rum, samt att hänsyn till eventuella ombyggnadsplaner toges vid uppgörelserna om förstatligande.

Å andra sidan kan just den omständigheten, att flertalet enskilda järnvägar inom den närmaste tiden äro avsedda att förstatligas, åberopas som skäl för att staten redan dessförinnan helt eller delvis bekostar arbeten, som vid en arbetsmarknadskris kunna bereda ökad sysselsättning och vilka äro av sådan angelägenhetsgrad, att de ändock skulle komma till utförande inom den allra närmaste tiden efter ett förstatligande. Vidare skulle det ur samhällsekonomisk synpunkt te sig felaktigt, om man vid en omfattande arbetsmarknadskris finge tillgripa andra arbeten av relativt låg angelägenhetsgrad, under det att vid de enskilda järnvägarna funnes mera angelägna arbeten, vilkas utförande uppskötes till en senare tidpunkt allenast av den anledningen, att statsbidragsfrågans lösande befunnits medföra vissa särskilda svårigheter.

I förbigående må nämnas att, med hänsyn till den komplicerande inverkan, som arbetens utförande med statsbidrag eventuellt kan innebära vid kommande inlösningsförhandlingar, investeringsutredningen inledningsvis även diskuterat möjligheten att utvälja företag för en de enskilda järnvägarnas investeringsreserv på sådant sätt, att dylika komplikationer i möjligaste mån undvikas. Vid inlösen av enskild järnväg bedömes järnvägens värde i övervägande grad efter det på driftresultatet grundade affärsvärdet. I anslutning härtill låge det nära till hands att såsom reservföretag i första hand utvälja sådana företag, vilkas tillkomst icke kan annat än indirekt och på längre sikt inverka på driftresultatet. Sådana företag äro i första hand t. ex. anläggande av gångbroar och gångtunnlar samt utförande av plattformstak och vissa andra plattformsarbeten, vilka anläggningar huvudsakligen äro till för trafikanternas säkerhet och bekvämlighet men vilka endast i ringa mån torde direkt påverka järnvägens driftkostnader eller trafikinkomster. I fråga om anläggning av dubbelspår samt linjeomläggningar kan även sägas, att dylika arbeten icke kunna väntas medföra någon omedelbar inverkan på driftresultatet annat än i obetydlig mån. Anläggande av dubbelspår kommer av givna skäl icke till stånd förrän detta är erforderligt för att tillfredsställande kunna avveckla redan förevarande eller därutöver endast obetydligt ökad trafikmängd. I flertalet fall kan därför en dubbelspårsanläggning i och för sig icke väntas medföra någon trafikökning med ty åtföljande inkomstökning utan torde snarare vara att anse som en av den redan föreliggande trafikomfattningen nödvändiggjord standardförbättring. Det beträffande dubbelspårsbyggnader nu anförda torde i huvudsak kunna sägas gälla även beträffande linjeomläggningar. Vad åter angår bangårdsombyggnader och spårutvidgningar m. m., torde dylika arbeten i allmänhet vara att hänföra till sådana rationaliseringsåtgärder, som mera direkt än redan nämnda företag påverka trafikavvecklingen och därmed driftresultatet, om än det omedelbara ekonomiska utbytet icke

är av större betydenhet eller direkt påvisbart. Beträffande t. ex. grusgrops- och ballasteringsarbeten torde däremot flertalet sådana arbetens utförande med statsbidrag innebära en omedelbar vinst för järnvägsföretaget genom minskade underhållskostnader under en längre eller kortare tid efter det arbetet utförts. Vissa andra arbeten såsom utbyte av grusballast mot ballast av makadam innebära en standardförbättring, vars värde ur driftekonomisk synpunkt är mera svårbedömbart.

Att utvälja företag enligt de synpunkter, som ovan antytts, vore emellertid mindre rationellt, icke minst med hänsyn till att vid tillämpning av investeringsutredningens direktiv i första hand de ur nytto- och normala angelägenhetssynpunkter viktigaste företagen böra tagas i anspråk för arbetsmarknadsreglerande syfte, vilket knappast kan ske annat än i begränsad utsträckning, om urvalsgrunder av i det föregående angivet slag skulle tillämpas.

Av flera skäl och icke minst med tanke på ett kommande överförande i statens ägo av flertalet av de enskilda järnvägsföretagen fann investeringsutredningen, att en eventuell statsunderstödd investeringsreserv för nämnda järnvägar i princip borde sammansättas efter väsentligen samma grunder som för statens järnvägar, ehuru modifikationer i vissa avseenden kunde befinnas motiverade, betingade bland annat av de förstnämndas privatägda karaktär och av det avsedda förstatligandet av desamma.

De av investeringsutredningen anförda, i det föregående återgivna synpunkterna äro alltjämt tillämpliga, varför även i investeringsreserven för 1946/47 företag vid enskilda järnvägar torde böra inrymmas.

Förslaget till investeringsreserv för budgetåret 1946/47 av arbeten vid enskilda järnvägar har upprättats på grundval av förslag till investeringsobjekt avgivna av Svenska järnvägsföreningen med skrivelser den 20 november 1944 och den 29 augusti 1945, vilka förslag huvudsakligen omfatta företag, som utöver ordinarie arbeten för tiden intill den 1 juli 1947, av vederbörande järnvägsförvaltningar under förutsättning av normal angelägenhetsprövning och normala förhållanden i övrigt kunnat bedömas komma till utförande i vanlig ordning under tiden fram till den 1 juli 1949, d. v. s. under en tidrymd av 3 år från och med ingången av budgetåret 1946/47. Med hänsyn främst till önskvärdheten av att investeringsreservens företag i betydande utsträckning utgöras av grovarbeten har i förslaget till investeringsreserv för de enskilda järnvägarna medtagits huvudsakligen linje- och bangårdsarbeten.

I planen ingå sammanlagt 79 arbetsobjekt för en totalsumma av 13 012 000 kronor fördelade sålunda:

Järnvägar	Antal arbetsobjekt	Kostnadssumma kronor
Gotlands	5	95 000
Nora Bergslags	6	735 000
Nordmark—Klarälvens	3	433 000
Norsholm—Västervik—Hultsfreds	5	455 000
Stockholm—Nynäs	3	375 000
Stockholm—Roslagens	10	3 376 000
Stockholm—Saltsjöns	3	3 442 000
Trafikaktiebolaget Grängesberg—Oxelösund	16	730 000
Trafikförvaltningen Göteborg—Dalarne—Gävle	23	3 165 000
Trafikförvaltningen Östergötlands smalspåriga	3	100 000
Ölands	2	106 000
Summa	79	13 012 000

De arbetsobjekt, som medtagits, äro närmare specificerade i en hos arbetsmarknadskommissionen tillgänglig förteckning.

I det av investeringsutredningen upprättade förslaget till investeringsreserv för budgetåret 1945/46 hade jämväl medtagits två företag för en sammanlagd kostnad av 245 000 kronor vid Nässjö—Oskarshamns järnväg, vilka företag numera, med anledning av att järnvägen från och med den 1 januari 1946 införlivats med statens järnvägar, överförts till investeringsreserven för statens järnvägar.

Järnvägsförvaltningarna ha genom Svenska järnvägsföreningen förklarat sig villiga att, därest arbetsmarknadsläget så skulle påkalla, igångsätta de i planen medtagna företagen, därest överenskommelse kan träffas om grunderna för statsbidrags erhållande m. m.

I yttrande den 29 november 1945 har järnvägsstyrelsen förklarat sig intet hava att erinra mot föreliggande förslag till investeringsreserv för budgetåret 1946/47 för arbeten vid enskilda järnvägar.

Den för de enskilda järnvägarna föreslagna investeringsreserven kan uppskattas innefatta arbetstillfällen på anläggningsplatsen om ungefär 550 000 dagsverken, motsvarande ca 2 200 årsarbetare. Beträffande materialbehovet hänvisas till bil. 31.

Det förutsättes, att i investeringsreserven ingående företag genom berörda järnvägsförvaltningars försorg med det snaraste detaljplaneras i sådan omfattning, att de omedelbart eller med endast kort varsel kunna igångsättas efter det överenskommelse härom träffats mellan därtill bemyndigat statligt organ och vederbörande förvaltning. I den mån för planeringsarbetet behöver anlitas särskild personal eller detsamma eljest medför kostnader, som icke kunna inrymmas inom ramen av förvaltningarnas normala utgifter för ändamål av liknande art, torde statsbidrag till planeringen kunna ifrågakomma av de medel till detaljplanering av vissa kommunala och enskilda anläggningsarbeten, som administreras av statens arbetsmarknadskommission.

Ehuru det torde framstå såsom självklart må likväl framhållas, att då fråga är om företag vid järnväg, som skall övertagas av staten, torde järnvägsstyrelsen böra hava vitsordat behovet av och godkänt arbetsplan för företaget, innan detsamma kommer till utförande som arbetslöshetsarbete med statsbidrag.

Till företag, vilka må komma till utförande i arbetsmarknadsreglerande syfte, torde statsbidrag böra utgå. Beträffande grunderna härför må framhållas följande. Då i investeringsreserven endast föreslagits ingå sådana företag, som enligt vederbörande järnvägsförvaltningar under förutsättning av normal angelägenhetsprövning och normala förhållanden i övrigt kunnat bedömas komma till utförande i vanlig ordning före den 1 juli 1949, synes statsbidraget böra beräknas på sådant sätt, att bidraget täcker dels den fördyring vid arbetets utförande, som kan bliva en följd av företagets utnyttjande för arbetsmarknadsreglerande ändamål, t. ex. på grund av användning av hänvisad, vid arbetet ovan arbetskraft, arbetets utförande under olämplig årstid eller eljest på mindre rationellt sätt, dels ock sådana rän-

tekostnader, som för tiden fram till den 1 juli 1949 belöpa sig på kostnader, vilka före nämnda tidpunkt nedlagts på i arbetslöshetsmotverkande syfte igångsatt företag, i den mån järnvägsföretagets nytta av arbetet icke kan anses motsvara sagda räntekostnader. De statsbidrag, som i enlighet med vad nu anförts skulle kunna utgå för här avsedda företag, torde i allmänhet icke överstiga 30 procent av totalkostnaderna. Därest en sådan begränsning befinnes påkallad, synes det därför i anslutning härtill vara möjligt att generellt maximera statsbidraget till nämnda procenttal.

Svenska järnvägsföreningen framlade i sin förut omnämnda skrivelse den 20 november 1944 vissa förslag i fråga om statsbidragsregler, vilka för flertalet fall skulle innebära högre statsbidrag än vad ovan angivits. Som motiv härför skulle bland annat, såsom redan tidigare framhållits, kunna åberopas, att eftersom staten ändock avser att inlösa de enskilda järnvägarna, det vore av underordnad betydelse, till vilken del arbetslöshetsarbetena finansieras av statsmedel, då ju hänsyn härtill i varje fall skulle kunna tagas vid beräkning av inlösensumman. Med hänsyn till vissa av järnvägsstyrelsen befarade olägenheter av att arbeten vid enskilda järnvägar överhuvud taget komma till utförande med statsbidrag, enär detta kunde väntas i viss mån försvåra kommande inlösningsförhandlingar, synas dock skäl föreligga att begränsa statsbidragen till vad ovan angivits. Genom att enskilt järnvägsföretag enligt förslaget till bidragsgrunder endast erhåller ersättning för med ett arbetes utnyttjande i arbetsmarknadsreglerande syfte förenade merkostnader synes staten icke kunna bliva försatt i ett sämre förhandlingsläge om ett sådant arbete utföres än om det ej skulle komma till utförande.

Om såsom förutsatts företagen i investeringsreserven fylla uppställda angelägenhetskrav, synas de föreslagna bidragsreglerna jämväl ur de enskilda järnvägsförvaltningarnas synpunkter kunna anses tillfredsställande.

För hela investeringsreserven, 13 012 000 kronor, synes bidragsbehovet kunna beräknas till högst 3 000 000 kronor. Bidrag torde böra beviljas av det anslag till åtgärder för arbetsmarknadens reglering m. m., varom närmare förmäles å s. 367 ff.

o. Diverse enskilda arbeten.

Byggnader för hushållningssällskapen.

Av investeringsobjekt, som år 1944 och 1945 anmälts av olika hushållningssällskap, föreslås företag för 244 000 kronor ingå i investeringsplanen för budgetåret 1946/47. Företagen utgöras samtliga av husbyggnader.

Byggnader för vissa statsunderstödda institutioner.

Vissa ny- och ombyggnadsarbeten vid *erkända alkoholistanstalter,* nämligen vid Holmforshemmet, Älvgården, Holmahemmet, Västkusthemmet samt Björknäs medtogos av investeringsutredningen i investeringsplanen för budgetåret 1944/45 och föreslogos överförda till investeringsplanen för budget-

året 1945/46. Kostnaden för dessa företag beräknades till 264 000 kronor. Socialstyrelsen har med skrivelse till arbetsmarknadskommissionen den 14 september 1945 överlämnat ytterligare anmälningar rörande dylika företag vid Björknäs, Holmforshemmet och Vårnäshemmet för sammanlagt 290 000 kronor. Företagens angelägenhet vitsordas av styrelsen. Med hänsyn härtill föreslås samtliga ovannämnda byggnadsarbeten ingå i investeringsplanen för budgetåret 1946/47.

Vissa nybyggnads- och moderniseringsarbeten vid *folksanatorierna,* vilka administreras av Konung Oscar II:s jubileumsfond, ingingo i investeringsplanen för budgetåret 1944/45. Till bidrag till byggnadsarbeten vid folksanatorierna uppfördes sålunda ett anslag å beredskapsstat av 200 000 kronor. I skrivelse den 28 september 1944 hemställde överstyrelsen för Konung Oscar II:s jubileumsfond om anvisande av medel för byggnadsarbeten vid folksanatorierna för i runt tal 400 000 kronor (se innevarande års statsverksproposition, V ht., s. 253—254). Sistnämnda arbeten, vilka icke ännu äro påbörjade, föreslås ingå jämväl i investeringsplanen för budgetåret 1946/47. Å riksstat uppfördes för budgetåret 1945/46 ett reservationsanslag av 100 000 kronor till bidrag till vissa byggnadsarbeten vid folksanatorierna och i innevarande års statsverksproposition har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till samma ändamål anvisa ett reservationsanslag av 125 000 kronor. Härav beräknas 110 000 kronor till arbeten, som äro inräknade i ovannämnda kostnadssumma av 400 000 kronor. Därest alla dessa arbeten komma till utförande, erfordras ett ytterligare anslag av (400 000 — 100 000 — 110 000 =) 190 000 kronor, vilket belopp föreslås bliva upptaget å beredskapsstat för nästa budgetår.

Nybyggnad för Konung Gustav V:s forskningsinstitut inom Karolinska sjukhusets område för en kostnad av 750 000 kronor upptogs av investeringsutredningen i förslagen till investeringsplaner för budgetåren 1944/45 och 1945/46. Företaget föreslås även ingå i planen för budgetåret 1946/47.

Till bidrag till *vissa reparationsarbeten m. m. vid en akademien för de fria konsterna tillhörig byggnad* uppfördes å allmän beredskapsstat för budgetåret 1944/45 ett anslag av 21 000 kronor (proposition 1944: 281, s. 110). Detta företag, som även medtagits i förslaget till investeringsplan för innevarande budgetår, föreslås ingå i investeringsplanen jämväl för budgetåret 1946/47. Å allmän beredskapsstat för nästa budgetår skulle därvid erfordras anslag med 21 000 kronor.

Till *lån till August Abrahamssons stiftelse för slöjdlärarutbildning för vissa ombyggnadsarbeten* uppfördes å allmän beredskapsstat för budgetåret 1944/45 (proposition 1944: 281, s. 277) ett anslag av 20 000 kronor. Företaget ingick även i förslaget till investeringsplan för budgetåret 1945/46 och föreslås kvarstå jämväl i investeringsplanen för budgetåret 1946/47. Å beredskapsstat skulle därvid behöva upptagas anslag för ändamålet med förenämnda belopp, 20 000 kronor.

Anslag till diverse enskilda arbeten.

De statsbidrag, som skulle ifrågakomma, därest byggnader för hushållningssällskapen eller nybyggnad för Konung Gustav V:s forskningsinstitut komme att utnyttjas som sysselsättningsobjekt vid en arbetslöshetsperiod, torde böra utgå av anslaget till åtgärder för arbetsmarknadens reglering m. m. (se s. 367). De i förslaget till investeringsplan ingående byggnadsföretagen vid erkända alkoholistanstalter äro till övervägande del sådana, till vilka bidrag normalt icke utgår ur reservationsanslaget till Bidrag till anordnande av erkända alkoholistanstalter. Något särskilt anslag å beredskapsstat till detta ändamål synes därför icke böra upptagas utan de bidrag, som skulle kunna ifrågakomma vid dessa företags utförande för att bereda sysselsättning åt arbetslösa, synes böra utgå av det ovannämnda anslaget till åtgärder för arbetsmarknadens reglering m. m.

Under åberopande av det anförda hemställer arbetsmarknadskommissionen, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att å allmän beredskapsstat för budgetåret 1946/47 uppföra följande anslag, nämligen

å driftbudgeten

under femte huvudtiteln:

Bidrag till byggnadsarbeten vid folksanatorierna ..... kronor 190 000

under åttonde huvudtiteln:

Akademien för de fria konsterna med konsthögskolan: Bidrag till vissa reparationsarbeten m. m. .... kronor 21 000

å kapitalbudgeten:

under fonden för låneunderstöd:

Lån till August Abrahamssons stiftelse för slöjdlärarutbildning för vissa ombyggnadsarbeten ..... kronor 20 000

18. Anslag till åtgärder för arbetsmarknadens reglering m. m.

De arbetslöshetsarbeten, som under senare år bedrivits, ha finansierats med bidrag av ett på riksstat uppfört anslag till åtgärder för arbetsmarknadens reglering m. m. Anslaget på riksstat har därvid till sin storlek beräknats för en arbetslöshet av mycket begränsad omfattning. Arbetsmarknadskommissionens i det föregående framlagda förslag till sysselsättningsprogram vid en massarbetslöshet innebär i likhet med allmänna beredskapsstaten för budgetåret 1944/45 och förslaget till investeringsreserv för innevarande budgetår, att i den mån det på riksstat uppförda anslaget till åtgärder för arbetsmarknadens reglering m. m. icke är tillräckligt för finansiering av erforderliga beredskapsarbeten, dessa i stället skulle huvudsakligen finansieras av specificerade anslag å allmän beredskapsstat, för såvitt särskilda anslag på riksstat normalt bruka utgå till motsvarande ändamål. Sålunda skulle beredskapsstaten inrymma särskilda anslag till såväl de stora statliga verkens allmänna investeringsreserver som till bidrag till vissa slag av kommunala och enskilda arbetslöshetsobjekt.

Enär det av olika skäl icke befanns lämpligt att av specificerade anslag täcka hela det behov av statsmedel till arbeten för arbetsmarknadens reglering, som kunde befaras uppstå i en arbetsmarknadskris, uppfördes å allmän beredskapsstat för budgetåret 1944/45 ett särskilt anslag till åtgärder för arbetsmarknadens reglering m. m. Investeringsutredningen föreslog därjämte ett motsvarande anslag i förslaget till investeringsreserv för innevarande budgetår. För nästa budgetår synes jämväl böra på allmän beredskapsstat uppföras ett särskilt anslag till åtgärder för arbetsmarknadens reglering m. m. utöver det å riksstat beräknade anslaget för samma ändamål. De av investeringsutredningen i dess betänkande (SOU: 1944: 12, s. 255 ff) framförda allmänna synpunkterna rörande behovet av ett särskilt dylikt anslag äga fortfarande giltighet. Jämväl den av chefen för finansdepartementet vid hemställan om uppförande av dylikt anslag å allmänna beredskapsstaten för budgetåret 1944/45 förebragta allmänna motiveringen (proposition 1944: 281, s. 55) har fortfarande aktualitet.

Bidrag skulle sålunda i första hand från detta anslag beviljas till sådana kommunala och enskilda arbetslöshetsarbeten, som icke i normal ordning kunna komma i åtnjutande av statsbidrag men som, om de utförts som beredskapsarbeten, enligt hittills tillämpade grunder kunnat erhålla bidrag från det å riksstaten uppförda anslaget till åtgärder för arbetsmarknadens reglering m. m.

Möjligheter synas även böra hållas öppna att från ifrågavarande allmänna anslag bevilja medel till sådana kategorier av statliga, kommunala och enskilda arbeten till vilka särskilda anslag finnas uppförda å riksstaten eller föreslagits å allmän beredskapsstat. I en viss given arbetslöshetssituation kan det nämligen bliva nödvändigt att utföra även en del sådana arbeten, vilka varken medtagits i investeringsplanen eller rymmas inom specialanslagen.

Under vissa förutsättningar böra dessutom kommunala och enskilda arbeten, till vilka statsbidrag i normal ordning utgå från härför anvisade specialanslag, kunna komma i fråga för erhållande av ytterligare bidrag. En förhöjning av det normala statsbidraget skulle nämligen, såsom i det föregående (s. 17) föreslagits, kunna utgå i det fall, att vid utförande av en anläggning i arbetsmarknadsreglerande syfte vissa merkostnader uppstå på grund av att ovan arbetskraft måst användas, på grund av att företaget måste utföras under forcering eller under olämplig årstid eller på grund av andra liknande orsaker. Särskilt statsbidrag skulle kunna utgå från nämnda allmänna anslag till täckande av sådana merkostnader. Fråga uppkommer emellertid härvid, huruvida storleken av detta särskilda bidrag bör normeras med hänsyn till de för arbetet såsom sådant gällande statsbidragsgrunderna eller om full täckning för berörda merkostnader bör beredas från anslaget. Arbetsmarknadskommissionen tillämpar vid liknande bidragsgivning från det å riksstaten uppförda anslaget till åtgärder för arbetsmarknadens reglering m. m. den praxis, att om arbetet utföres helt i statlig regi och ansvaret för kostnadsfördyringen sålunda faller tillbaka på den statliga myndighet, som svarar för arbetets utförande, skola merkostnaderna täckas med bidrag fullt ut, medan i det fall arbetet utföres såsom statskommunalt arbete eller genom enskild bidragstagares försorg, den för företaget fastställda bidragsprocenten tillämpas jämväl i fråga om merkostnader av angivna slag. Fördyringar kunna nämligen uppkomma icke blott på grund av ovannämnda omständigheter utan även på grund av mindre rationell ledning av företaget. Med hänsyn till angelägenheten av att statsbidraget är så konstruerat, att en bidragstagare som själv utför eller låter utföra ett arbete icke förlorar intresset att söka nedbringa företagets kostnader, böra nämnda grunder för bidrag till merkostnader även komma till användning för arbeten, till vilka medel disponeras av anslag å allmän beredskapsstat.

Medel av förevarande anslag böra slutligen stå till förfogande för beviljande av medel till företag tillhörande den särskilda grovarbetsreserven, d. v. s. till sådana arbeten av grovarbetsnatur, vilka visserligen hava en något lägre angelägenhetsgrad än de arbeten, till vilka anslag beräknats under den allmänna investeringsreserven, men vilka det i vissa arbetslöshetssituationer kan vara nödvändigt att utnyttja som sysselsättningsobjekt med hänsyn till att de äro föga materialkrävande och icke erfordra specialutbildad arbetskraft.

Kommissionen utgår sålunda ifrån att förevarande anslag skall kunna utnyttjas

1) till de grupper av arbeten, vilka medtagits i förslaget till allmän investeringsreserv men för vilka specificerade anslag icke föreslagits,

2) till företag eller grupper av företag, för vilka särskilda anslag finnas uppförda å riksstaten eller hava föreslagits å allmän beredskapsstat men för vilka en ökning av arbetena utöver de särskilda anslagens ram av särskilda skäl kan befinnas motiverad,

3) till täckande, helt eller delvis, av merkostnader, som äro en direkt följd av ett företags utförande som arbetslöshetsarbete, i de fall då sådana merkostnader icke lämpligen böra bestridas av medel från andra anslag.

4) till grovarbeten, vilka på grund av mindre utpräglad angelägenhet icke medtagits i den allmänna reserven utan hänförts till den särskilda grovarbetsreserven, men vilka det i en svår arbetslöshetssituation kan befinnas angeläget att tillgripa som sysselsättningsobjekt.

Medelsbehoven för ovannämnda ändamål komma att variera för olika arbetslöshetssituationer. Det synes icke erforderligt att dimensionera anslaget för summan av de vart för sig största medelsbehoven, utan det torde bliva till fyllest, om anslagskraven i följande två alternativa fall beaktas. Det första fallet avser en arbetslöshetskris, då materialtillgången är tillräcklig för genomförande av ett allsidigt sammansatt sysselsättningsprogram, varvid endast medelsbehov enligt punkterna 1—3 behöva tillgodoses från här omförmälda anslag. Det andra fallet avser en situation, i vilken böra tillgodoses dels sådana i punkterna 1—3 inkluderade behov av statsmedel, vilka belöpa sig på grovarbeten, dels ock behovet av statsmedel för i punkt 4 avsedda arbeten. Utförda överslagskalkyler hava visat, att i det senare av de båda fallen komma de största kraven att ställas på medel från ifrågavarande anslag, varför anslagets storlek bör beräknas med hänsyn till detta fall.

Omfattningen av förslaget till särskild grovarbetsreserv framgår av följande sammanställning.

Förvaltande myndighet	Typ av arbetsobjekt		Medelsbehov Kronor
Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen	Allmänna vägar		[1] 145 300 000
Luftfartsstyrelsen	Civila flygplatser		5 000 000
Järnvägsstyrelsen	Dubbelspårsbyggnader		15 000 000
Försvarsstaben	Vissa lagringsanläggningar i berg m. m.		12 000 000
Arméförvaltningen	Bergrum och fullträffsäkra förråd	12 000 000	
	Idrottsplatser, skjutbanor, vägar, dräneringar, avlopp m. m.	6 335 000	18 335 000
Marinförvaltningen	Ubåtstunnlar	5 935 000	
	Förlängning av Gustavsviks torrdocka	1 000 000	
	Vissa fullträffsäkra lokaler m. m.	3 781 000	
	Smärre hamnarbeten, idrottsplatser m. m.	474 000	11 190 000
Flygförvaltningen	Flygfältsarbeten	13 746 000	
	Idrottsplatser, vägar m. m.	475 000	14 221 000
		Summa kronor	**221 046 000**

[1] Härav avses ett belopp av 11 500 000 kronor till marklösen.

Den särskilda grovarbetsreserven omfattar sålunda arbeten för en kostnad av 221 046 000 kronor. Till övervägande delen består denna reserv av helt statliga arbeten. Därjämte inrymmer den emellertid även för 18 800 000 kronor arbeten, avseende allmänna vägar och för biltrafiken viktiga gator i sådana städer och samhällen, som äro väghållare. Till utförande av dessa företag beräknas utgå statsbidrag efter samma grunder som till företag i den allmänna reserven (se s. 185), d. v. s. med 95 procent. Med hänsyn härtill blir det totala behovet av statsmedel för den särskilda grovarbetsreserven något mindre än totalkostnaden och har beräknats till 220 000 000 kronor.

Vid beräknandet av erforderliga anslag till åtgärder för arbetsmarknadens reglering m. m. böra såsom i det föregående framhållits medel beräknas icke blott för den särskilda grovarbetsreserven utan även för sådana i den allmänna investeringsreserven upptagna kommunala och enskilda arbeten, som i fråga om materialåtgång och krav på yrkesskicklig arbetskraft äro jämförbara med arbeten i den särskilda grovarbetsreserven, men för vilka särskilda anslag icke beräknats. De kategorier av här ifrågavarande företag, vilka till mera avsevärd del bestå av grovarbeten, äro flottledsarbeten, skjutbanor och diverse kommunala anläggningsarbeten.

Till arbeten å allmänna flottleder har anslag icke ansetts böra upptagas under den allmänna reserven med hänsyn till att särskilda anslag till dylika arbeten hittills icke brukat upptagas på den ordinarie budgeten och författningsbundna bidragsgrunder icke äro fastställda. Totalkostnaden för de aktuella flottledsarbetena uppgår till ca 8 300 000 kronor. Det erforderliga bidragsbeloppet till dessa arbeten har beräknats till 5 500 000 kronor (s. 359).

I fråga om skjutbanor och diverse kommunala anläggningsarbeten har den totala kostnaden för dessa i investeringsplanen beräknats till ca 85 000 000 kronor. Av denna summa torde ca 25 procent representera lämpliga grovarbeten. Under förutsättning av statsbidrag med i medeltal 50 procent av anläggningskostnaden skulle anslagsbehovet för dylika arbeten uppgå till ca 10 600 000.

I det föregående har föreslagits att i sysselsättningsplanen skulle inrymmas en investeringsreserv av arbeten vid de enskilda järnvägarna (s. 360 ff). Kommissionen har därvid förutsatt, att i den mån merkostnader uppkomma på grund av arbetenas utförande i arbetsmarknadsreglerande syfte skola dessa kunna täckas genom bidrag av statsmedel. Bidragsbehovet för dylika merkostnader synes lämpligen böra tillgodoses under förevarande anslag i likhet med vad som ansetts böra ske i fråga om motsvarande merkostnader vid utförande som arbetslöshetsarbeten av företag, till vilka bidrag enligt normala bidragsgrunder beräknats kunna utgå av specificerade anslag på allmänna beredskapsstaten. Ifrågavarande bidrags storlek torde i allmänhet icke behöva överstiga 30 procent av totalkostnaden. För hela investeringsreserven, vars kostnadsram utgör ca 13 000 000 kronor, torde bidragsbehovet kunna beräknas till högst 3 000 000 kronor, varav för den del, som består av utpräglade grovarbeten, till högst 2 300 000 kronor.

För det fall, då enligt ovan det största kravet på medel från ifrågavarande anslag kan komma att ställas, skulle sålunda ett sammanlagt anslagsbelopp av (220 000 000 + 5 500 000 + 10 600 000 + 2 300 000 =) 238 400 000 kronor bliva erforderligt. Härtill kommer önskemålet att, såsom framgår av punkterna 2 och 3 på s. 369, i speciella fall kunna bereda plats för sådana angelägna arbeten, vilka ej kunnat förutses vid investeringsplanens upprättande, samt att kunna medgiva statsbidrag till sådana merkostnader för ett arbete, som uppstå på grund av att arbetet måste utföras med ovan arbetskraft, i forcerat tempo, vid olämplig årstid etc. Med hänsyn härtill synes anslaget böra ökas något, uppskattningsvis till 245 000 000 kronor. Till jämförelse må nämnas, att motsvarande anslagsbelopp å beredskapsstaten för budgetåret 1944/45 utgjorde 225 000 000 kronor samt i investeringsutredningens förslag till investeringsreserv för budgetåret 1945/46 256 000 000 kronor.

Flertalet i den särskilda grovarbetsreserven föreslagna grupper av arbeten överensstämma med i förut upprättade förslag till reserver medtagna. Den nu föreliggande grovarbetsreserven har icke kunnat givas samma omfattning som den föreslagna reserven för innevarande år. Detta har sin huvudsakliga orsak i de svårigheter som förelegat för planering av vägbyggnader (se s. 178). För de i den allmänna investeringsreserven ingående projekten av grovarbetsnatur, till vilka bidrag har beräknats antingen under specialanslag eller under förevarande anslag, har investeringsvolymen emellertid vidgats jämfört med innevarande budgetår. Den totala mängden av grovarbeten har sålunda kunnat ökas, vilket står i överensstämmelse med det av statsutskottet gjorda uttalandet (utlåtande 1944: 212, s. 12), att bland arbetsobjekten borde beredas utrymme för grovarbeten i betydande omfattning.

Beträffande statsbidragsgrunderna och villkoren i övrigt för anslagets användning synas nu gällande principer för beviljande av statsbidrag till beredskapsarbeten även i fortsättningen böra tillämpas.

Under åberopande av det anförda hemställer arbetsmarknadskommissionen, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Åtgärder för arbetsmarknadens reglering m. m.* å allmän beredskapsstat för budgetåret 1945/46 å driftbudgeten under femte huvudtiteln uppföra ett anslag av ..... kronor 245 000 000.

19. Förslag till finansfullmakt.

I 1945 års statsverksproposition (Inkomsterna å driftbudgeten, s. 6 ff.) upptog chefen för finansdepartementet till behandling bland annat vissa med den allmänna beredskapsstatens utformning och finansiering sammanhängande spörsmål. Sålunda förutsattes att en ny beredskapsstat skulle göras fullt enhetlig och omfatta endast anslag till arbeten avsedda att utnyttjas vid en försämring av läget på arbetsmarknaden, anslag till planering av allmänna arbeten och anslag till överflyttning av arbetskraft. Anslagen till planering och till överflyttning av arbetskraft skulle stå till Kungl. Maj:ts fria förfogande. Därutöver skulle Kungl. Maj:t ha rätt att utan ytterligare prövning av riksdagen disponera å den allmänna beredskapsstaten uppförda anslag intill visst sammanlagt belopp. En sådan särskild finansfullmakt för Kungl. Maj:t skulle, framhölls det, bland annat göra det möjligt att begränsa arbetslöshetsanslagen på riksstaten till vad som motsvarade de vid en normal arbetsmarknadsutveckling motsedda behoven.

I anslutning till vad sålunda av departementschefen anförts, föreslog investeringsutredningen i sitt betänkande med förslag till investeringsreserv för budgetåret 1945/46 (SOU 1945: 12, s. 290—296), att gränsen för Kungl. Maj:ts fria dispositionsrätt skulle fastställas till 150 miljoner kronor. Det föreslagna beloppet skulle enligt utredningen möjliggöra utförande av arbeten, vilka skulle ge arbetstillfällen om uppskattningsvis lägst ca 4,5 och högst ca 7 miljoner dagsverken, beroende bland annat på i vilken utsträckning det genomförda sysselsättningsprogrammet komme att bestå av arbeten med låg eller hög lönekvot och i vilken omfattning programmet förutom med statsmedel kunde komma att finansieras med kommunala och enskilda medel. Om man såsom ett medelvärde räknade med 6 miljoner dagsverken, skulle fullmakten möjliggöra sysselsättning av i medeltal 20 000 arbetare per arbetsdag under ett år. Vad utredningen sålunda anfört har återgivits i Kungl. Maj:ts proposition nr 265 till 1945 års riksdag.

I avvaktan på fastställandet av ny allmän beredskapsstat bemyndigade 1945 års riksdag sedermera i skrivelser nr 450 och 584 Kungl. Maj:t att, därest arbetsmarknadsläget så påfordrade, inom ramen av ett belopp av 150 milj. kronor meddela beslut om arbeten, för vilka anslag uppförts å allmän beredskapsstat II och III för budgetåret 1944/45.

Arbetsmarknadskommissionen finner storleken av den av riksdagen för innevarande budgetår beviljade finansfullmakten lämpligt avvägd med hänsyn till önskvärdheten av att kunna begränsa arbetslöshetsanslagen på riks-

staten till vad som endast motsvarar medelsbehovet vid en mera normal utveckling på arbetsmarknaden men ändock möjliggöra ett snabbt och effektivt ingripande vid en eventuellt inträdande försämring i arbetsmarknadsläget. Då någon mer betydande förändring i arbetsmarknadsutsikterna icke har inträffat sedan riksdagen senast prövade anslaget, synes icke skäl föreligga att nu ifrågasätta ändring av finansfullmaktens storlek. Några fastare hållpunkter för att bedöma den lämpliga avvägningen av finansfullmakten än som stodo till buds vid frågans behandling av 1945 års riksdag vid höstsessionen torde icke heller för närvarande föreligga. Kommissionen hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att bemyndiga Kungl. Maj:t att, därest arbetsmarknadsläget så påfordrar, inom ramen av ett belopp av 150 miljoner kronor meddela beslut om utförande av arbeten, för vilka kommissionen i förevarande betänkande föreslagit att anslag skola uppföras å allmän beredskapsstat för budgetåret 1946/47.

20. Sammanfattning.

Tidigare har investeringsutredningen framlagt förslag till investeringsreserver för budgetåren 1944/45 (SOU 1944:12 och 13) och 1945/46 (SOU 1945: 12 och 13). Det förra förslaget vann med vissa smärre ändringar och tillägg statsmakternas bifall, och för reservens utnyttjande erforderliga anslag uppfördes av 1944 års riksdag å allmän beredskapsstat. Det senare förslaget har icke varit föremål för Kungl. Maj:ts eller riksdagens behandling.

Efter avlämnandet av sistnämnda förslag har utredningen överlämnat sitt utredningsmaterial till statens arbetsmarknadskommission. Inom kommissionens kansli har därefter arbetet fortsatts med erforderliga åtgärder i syfte att förbereda och planera ett sysselsättningsprogram. Vad beträffar kommunala och enskilda företag har kommissionen för detta ändamål kunnat anlita länsarbetsnämnderna såsom lokalorgan. Beträffande statliga företag har arbetet till övervägande del åvilat berörda centrala förvaltningsmyndigheter och dem underställda organ. Till planering av allmänna arbeten hava särskilda anslag uppförts å riksstat och av dessa har Kungl. Maj:t anvisat medel till detaljplanering av statliga företag, i den mån särskilda medel till sådant ändamål erfordrats. Därjämte har Kungl. Maj:t av anslagen till planering ställt vissa belopp till arbetsmarknadskommissionens förfogande till bidrag till detaljplanering av kommunala och enskilda företag. Intill den 25 januari 1946 hade kommissionen av dessa medel beviljat bidrag med sammanlagt ca 1 400 000 kronor.

Av de företag, som ingå i den för innevarande budgetår föreslagna investeringsreserven, kan en betydande del beräknas icke stå till förfogande för beredande av ökade arbetstillfällen vid en arbetsmarknadskris under nästkommande budgetår, beroende på antingen att de väntas komma till utförande inom den normala investeringens ram eller att de av skilda anledningar redan utförts eller påbörjats. Urvalsunderlaget för den komplettering av reserven, som med hänsyn härtill varit nödvändig, har utgjorts dels av vid tidigare inventeringar anmälda investeringsobjekt, vilka av olika skäl icke medtagits i förslaget till reserv för innevarande budgetår, dels ock av investeringsobjekt, som anmälts till kommissionen i samband med en under år 1945 verkställd kompletterande inventering. Urvalsunderlaget har efter hand ökats därigenom att inventeringen kommit att omfatta vissa helt nya områden eller grupper av företag och genom att inom vissa områden investeringsbehoven blivit mera fullständigt utredda.

Vid urval av objekt att medtagas i investeringsreserven för nästa budgetår hava tillämpats samma urvalsprinciper som vid upprättandet av förslaget

till investeringsreserv för innevarande år. Ej heller i fråga om riktlinjerna för reservens sammansättning har någon ändring befunnits böra ske, om än ökat utrymme i den allmänna investeringsreserven ansetts i mån av tillgång på angelägna objekt böra beredas för arbeten av grovarbetskaraktär.

Förslaget till allmän investeringsreserv för nästa budgetår omfattar arbeten för i runt tal 840 milj. kronor (mot för innevarande budgetår 790 milj. kronor). Motsvarande belopp för den särskilda grovarbetsreserven är ca 221 milj. kronor (respektive 240 milj. kronor). De statsanslag, som böra stå till förfogande för att de i reserverna medtagna företagen vid behov skola kunna utnyttjats, hava beräknats till sammanlagt ca 609 milj. kronor för den allmänna reserven och ca 220 milj. kronor för den särskilda grovarbetsreserven. Motsvarande belopp för reserverna för budgetåret 1944/45 voro ca 379 milj. kronor respektive 215 milj. kronor och för de av investeringsutredningen föreslagna reserverna för innevarande budgetår 595 milj. kronor respektive 240 milj. kronor.

Av den allmänna investeringsreservens kostnadssumma, ca 840 milj. kronor, belöpa sig ca 425 milj. kronor på företag, vilka till väsentliga delar utgöras av grovarbeten — såsom företag avseende vägar, flygfält, anläggningar för vattenförsörjning och avlopp, dubbelspår, linjeomläggningar m. m. — och ca 415 milj. kronor på företag, som äro av mera materialkrävande art eller utgöras av industribeställningar. Inom sistnämnda grupp inrymmas husbyggnader för ett belopp av 230 milj. kronor.

Därest materialknapphet skulle begränsa eller omöjliggöra utnyttjandet av materialkrävande företag för beredande av sysselsättning, kunna alltså ur de föreslagna reserverna tillgripas företag av utpräglad grovarbetskaraktär för en sammanlagd kostnad av upp till (425 + 221 =) 646 milj. kronor. Härtill komma företag av grovarbetskaraktär beträffande vilka beslut redan fattats om företagens utförande såsom beredskapsarbeten i arbetsmarknadskommissionens eller annan statlig myndighets regi eller såsom statskommunala beredskapsarbeten. På dessa företag beräknas under nästa budgetår kunna utföras arbete för en kostnad av sammanlagt ca 50 milj. kronor. För nästa budgetår står således till förfogande en sammanlagd reserv av företag av grovarbetskaraktär för en kostnad av ca 696 miljoner kronor. Det är dock att märka, att även för en mindre del av dessa arbeten förefinnes behov av bland annat rör och armeringsjärn, varpå brist kan komma att råda.

Kommissionen har jämväl beräknat investeringsreservernas fördelning mellan städer och landsbygd. Denna beräkning har givit vid handen, att av kostnaden för den allmänna investeringsreservens företag, 840 milj. kronor, hänföra sig ca 330 milj. kronor till företag inom städer och ca 510 milj. kronor till företag på landsbygden. För den särskilda grovarbetsreserven av företag för sammanlagt ca 221 milj. kronor uppgå motsvarande belopp till ca 36 milj. kronor respektive ca 185 milj. kronor.

I fråga om finansieringen av investeringsreserverna har arbetsmarknadskommissionen, i överensstämmelse med 1945 års riksdags beslut beträffande utnyttjande under budgetåret 1945/46 av allmän beredskapsstat för budget-

året 1944/45, funnit skäl föreslå, att Kungl. Maj:t inom ramen av de olika anslag till statliga, kommunala och statsunderstödda arbeten, vilka må bliva uppförda å allmän beredskapsstat, skall äga att utan riksdagens hörande utnyttja ett sammanlagt anslagsbelopp av 150 milj. kronor.

Den av kommissionen föreslagna allmänna investeringsreserven har uppskattats innefatta totalt ca 22,8 milj. dagsverken, varav 17,3 milj. dagsverken för grovarbetare och 4,5 milj. för yrkesarbetare i egentlig anläggningsverksamhet samt 1,0 milj. industridagsverken (bil. 31). Dessa antal dagsverken kunna beräknas motsvara ca 91 000 årsarbetare, varav 69 000 grovarbetare, 18 000 yrkeskunniga byggnads- och anläggningsarbetare och 3 700 industriarbetare. Sagda arbetsstyrkor äro schematiskt beräknade under antagande av för grovarbetare och yrkesarbetare i egentlig anläggningsverksamhet 250 effektiva arbetsdagar per årsarbetare samt för industriarbetare 270 effektiva arbetsdagar per årsarbetare. Det angivna antalet industridagsverken hänför sig endast till företag, som helt och hållet eller till väsentlig del utgöras av direkta industribeställningar, t. ex. beställningar av telefonapparatur, rullande järnvägsmateriel, maskinaggregat för kraftverk etc.

Den särskilda grovarbetsreserven beräknas innefatta sammanlagt ca 6,7 milj. dagsverken, varav för grovarbetare ca 6,1 milj. och för yrkeskunniga anläggningsarbetare ca 0,6 milj. dagsverken, motsvarande ca 24 400 respektive 2 400 årsarbetare eller tillhopa 26 800 årsarbetare.

Det maximala grovarbetsprogrammet, omfattande arbeten för ca 696 milj. kronor, beräknas innefatta ca 22,0 milj. dagsverken, varav för grovarbetare ca 20,0 milj. och för yrkeskunniga anläggningsarbetare ca 2,0 milj. dagsverken, motsvarande ca 80 000 respektive 8 000 årsarbetare eller tillhopa 88 000 årsarbetare.

Den föreslagna finansfullmakten om 150 milj. kronor skulle möjliggöra utförande av arbeten, vilka skulle innebära arbetstillfällen om uppskattningsvis lägst ca 4,5 och högst 7 milj. dagsverken, beroende bland annat på sammansättningen av det sysselsättningsprogram inom de föreslagna reservernas ram, som kommer till utförande. Förutsättes såsom ett bedömbart medelvärde 6 milj. dagsverken, innebär detta sysselsättning för ca 24 000 årsarbetare.

Ett ianspråktagande av det sysselsättningsprogram, som innefattas i den allmänna investeringsreserven, medför utöver ovan angivna sysselsättningsmöjligheter även dels sysselsättning i industrien för framställning inom landet av erforderliga byggnadsmaterial och andra halvfabrikat, byggnadsmaskiner, redskap och annan materiel samt drivmedel och förbrukningsartiklar för anläggnings- och husbyggnadsföretagen, dels sysselsättning i transportarbete. Härpå belöpande arbetslöner ingå, förutom arbetslöner för arbete på byggnadsplatsen, i den samlade lönekvot som angivits i bilaga 1 till detta betänkande. Sagda sysselsättning i det led av produktionen, som ligger närmast före arbetet på byggnadsplatsen, uppskattas till ca 2,7 milj. dagsverken, vilket motsvarar i runt tal 10 000 årsarbetare vid antagande av 270 effektiva arbetsdagar per årsarbetare. Därjämte medför ett ianspråkta-

gande av den allmänna investeringsreserven sysselsättning i industrien för tillverkning och reparation av maskiner och transportmedel samt för tillverkning av råvaror härför. Slutligen må erinras om det sysselsättningstillskott, som blir en följd av att köpkraften hålles uppe genom de inkomstmöjligheter, som investeringsreservens utnyttjande skulle medföra.

Med ledning av den allmänna investeringsreservens fördelning på de olika länen (bil. 27—29) har beräknats de häremot svarande sysselsättningsmöjligheterna inom respektive län, varvid sysselsättningen vid sådana företag, vilkas lokalisering icke på detta stadium kan angivas, fördelats i proportion till länens folkmängd. I nedanstående tablå har angivits det ungefärliga antal årsarbetare, som inom varje län skulle kunna beredas arbete vid företag i den allmänna reserven, samt hur stor procent av befolkningen i länet detta utgör. Till jämförelse har även angivits vissa tillgängliga uppgifter rörande antalet hjälpsökande arbetslösa i procent av invånarantalet vid höjdpunkterna av arbetslöshetskriserna på 1920- och 1930-talet.

Län	Den allmänna investeringsreservens sysselsättningsmöjligheter		Antal hjälpsökande arbetslösa i procent av invånareantalet		
	Antal årsarbetare	Årsarbetare i procent av invånareantalet	Januari 1922	Mars 1933	Medeltal år 1933
Stockholms stad	6 000	0·9	2·6	3·0	2·55
Stockholms	4 900	1·6	2·2	1·9	1·8
Uppsala	2 600	1·8	1·6	2·2	1·8
Södermanlands	3 600	1·8	2·8	1·65	1·5
Östergötlands	3 050	0·9	2·1	1·75	1·6
Jönköpings	3 500	1·4	1·9	1·1	1·05
Kronobergs	2 400	1·6	2·1	1·9	1·7
Kalmar	2 700	1·2	2·6	2·75	2·4
Gotlands	850	1·4	1·0	1·9	1·2
Blekinge	1 750	1·2	2·9	4·2	3·9
Kristianstads	3 550	1·4	0·9	1·35	1·1
Malmöhus	5 200	1·0	1·7	2·55	2·2
Hallands	1 800	1·2	1·2	1·4	1·1
Göteborgs o. Bohus	7 000	1·4	2·9	4·0	3·5
Älvsborgs	3 350	1·0	0·7	1·3	1·1
Skaraborgs	2 700	1·1	0·4	1·1	0·9
Värmlands	3 200	1·2	3·9	4·1	3·6
Örebro	3 700	1·6	2·0	2·95	2·7
Västmanlands	3 250	1·8	4·7	3·1	2·6
Kopparbergs	3 400	1·3	4·8	3·9	3·7
Gävleborgs	5 000	1·8	4·0	4·5	3·8
Västernorrlands	4 550	1·6	5·2	7·0	6·1
Jämtlands	2 800	2·0	1·6	4·6	4·2
Västerbottens	4 450	2·0	4·3	3·3	3·0
Norrbottens	5 700	2·5	8·7	6·7	5·8
Summa	**91 000**	**1·4**	**2·7**	**3·0**	**2·65**

Därest arbetslöshet skulle uppstå av större omfattning i visst eller vissa län kan en forcering av arbetena här ske, så att fördelningen mellan länen förskjutes. Å andra sidan må framhållas att de angivna sysselsättningsmöjligheterna förutsätta att planeringsarbetet för i reserverna ingående företag utföres i den omfattning, som angivits i samband med inventeringen av företag för investeringsreserven.

I bil. 31 återgivas vissa uppgifter angående materialbehovet för genomförande av sysselsättningsprogrammen. Dessa uppgifter hava införskaffats från vederbörande verk, varjämte i den mån uppgifter icke kunnat inhämtas, uppskattningar verkställts inom arbetsmarknadskommissionen.

STATENS OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1946:28
FINANSDEPARTEMENTET

Bihang C.

BILAGOR TILL

BETÄNKANDE

MED FÖRSLAG TILL

INVESTERINGSRESERV

FÖR

BUDGETÅRET 1946/47

AV STATLIGA, KOMMUNALA OCH STATSUNDERSTÖDDA ANLÄGGNINGSARBETEN

Utarbetat av

Statens arbetsmarknadskommission

STOCKHOLM 1946
ISAAC MARCUS BOKTRYCKERI-AKTIEBOLAG
467382

Innehållsförteckning.

Bilaga		Sid.
1.	Arbetslönernas andel i totalkostnaderna för olika anläggningsarbeten ...	5
2.	Särskilda bestämmelser för entreprenader avseende beredskapsarbeten inom väg- och vattenbyggnadsfacket ...	9
3.	Anvisningar angående statsbidrag till detaljplanering av kommunala investeringsobjekt ...	12
4.	Investeringsplan för postverket ...	15
5.	Investeringsplan för telegrafverket ...	16
6.	Investeringsplan för statens järnvägar ...	19
7.	Sammandrag över investeringsplan för statens järnvägar ...	31
8.	Investeringsplan beträffande dubbelspårsbyggnader ...	34
9.	Investeringsplan för statens vattenfallsverk ...	36
10.	Investeringsplan för försvarsväsendet ...	37
	b. Arméns fortifikationsförvaltnings ämbetsområde ...	37
	c. Marinförvaltningens ämbetsområde ...	43
	d. Flygförvaltningens ämbetsområde ...	47
11.	Investeringsplan för statliga och statsunderstödda vägar och gator m. m.	53
12.	Investeringsreserv för barmarksunderhåll på landsbygden ...	54
13.	Sammanställning över investeringsreservens för barmarksunderhåll fördelning på olika slag av arbeten ...	55
14.	Investeringsplan för byggande av allmänna vägar på landsbygden ...	56
15.	Utredning angående vägbeläggningar på landsbygden ...	58
16.	Investeringsplan för väg- och gatuarbeten å allmänna vägar och för biltrafiken viktiga gator i städer och samhällen, som äro väghållare ...	59
17.	Förberedelsearbetenas omfattning för väg- och gatuarbeten å allmänna vägar och för biltrafiken viktiga gator i städer och samhällen, som äro väghållare ...	61
18.	Investeringsobjekt avseende stensättningar på landsbygdens vägar ...	62
19.	Investeringsplan för garage- och förrådsbyggnader för väg- och vattenbyggnadsväsendet ...	63
20.	Investeringsplan för civila flygplatser ...	64
21.	Investeringsplan för handelshamnar och farleder ...	66
22.	Investeringsplan för fiskehamnar ...	69
23.	Investeringsplan för lotsverket ...	71
24.	Specifikation av anslagen till lotsverket ...	75
25.	Investeringsplan för statliga husbyggnadsföretag för verk och myndigheter m. m. ...	78

Bilaga Sid.

26. Investeringsplan för reparations- och underhållsarbeten å byggnader och anläggningar tillhörande statens fastighetsfonder 85
27. Uppgifter länsvis angående statlig och viss statsunderstödd investering .. 87
28. Investeringsplan för vissa kommunala och enskilda arbeten 88
29. Uppgifter länsvis angående kommunal och enskild investering 90
30. Översikt över investeringsobjekt för Stockholms stad 91
31. Kostnad, anslagsbehov, antal dagsverken och materialåtgång för investeringsreserven 92

Bilaga 1.

Arbetslönernas andel i totalkostnaderna för olika anläggningsarbeten.

(Undersökning verkställd av investeringsutredningen.)

För att tjäna som underlag för en bedömning av olika anläggningsarbetens lämplighet att utföras i arbetslöshetsmotverkande syfte hava uppgifter inhämtats från olika myndigheter, däribland väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, byggnadsstyrelsen, statens arbetsmarknadskommission, statens priskontrollnämnd, entreprenadfirmor, facksammanslutningar m. fl. På grundval av erhållna upplysningar ävensom vissa andra tillgängliga uppgifter har efterföljande översikt sammanställts över arbetslönernas andel i totalkostnaderna för olika kategorier av företag.

För varje slag av anläggningar angives i sammanställningen dels en *direkt lönekvot,* som avser arbetslöner för på byggnadsplatsen utfört arbete i procent av anläggningens totalkostnad, dels en *samlad lönekvot,* som inbegriper jämväl arbetslöner för framställning inom landet av för anläggningen erforderliga material och råvaror samt arbetsmaskiner och redskap ävensom löner för transportarbete inom landet.[1] Till löner har i detta sammanhang endast räknats avlöningar till arbetare, inkl. semesterlön, däremot icke löner till verkmästare, tjänstemän etc. De angivna procenttalen avse, där ej annat angives, fördelningen vid nuvarande prisnivå.

Framhållas må, att det tillgängliga primärmaterialet med hänsyn till såväl omfattning som noggrannhet varit av mycket skiftande beskaffenhet. Tiden har ej medgivit att komplettera och bearbeta materialet, så att detsamma kunnat framläggas med anspråk på större noggrannhet och allmängiltighet.[2] För ett generellt bedömande av olika företagskategoriers lämplighet att utföras i arbetslöshetsmotverkande syfte med hänsyn till lönekostnadens procentuella andel i totalkostnaden

[1] Beträffande den samlade lönekvoten må påpekas, att denna, för att innefatta alla i en anläggningskostnad ingående delposter av arbetslönenatur (jfr Industria 1943 nr 23, s. 1251, Arbetslönen som produktionsutgift), i sig torde böra inberäkna,

a) arbetslöner för arbetet på byggnadsplatsen,

b) arbetslöner för framställning inom landet av erforderliga råvaror, material och tillverkningar, drivmedel och förbrukningsartiklar,

c) arbetslöner för på anläggningen belöpande transportarbete, utfört inom landet eller av svenska fartyg,

d) lönekostnader, som ingå i t. ex. på anläggningen belöpande förrådskostnader hos byggherre, entreprenör, leverantör etc.,

e) den del av t. ex. dagskostnaden eller hyran för en arbetsmaskin, som representerar i genomsnittlig underhålls- och reparationskostnad för maskinen ingående lönekostnad (i den mån underhåll och reparation icke utföres på arbetsplatsen och lönekostnaden härför inräknas under punkt a),

f) den del av t. ex. avgifter för biltransporter, som representerar i genomsnittlig underhålls- och reparationskostnad för bilen ingående lönekostnad,

g) den del av i t. ex. dagskostnaden, hyran och avgifterna enligt punkterna c) och f) ingående avskrivning, som representerar i avskrivningar å maskinen resp. bilen ingående ursprungliga lönekostnader för dess tillverkning (om den är tillverkad inom landet),

h) i tillverkningskostnader för råvaror och material ingående kostnader för maskiner och anläggningar, som motsvara delkostnaderna enligt punkterna e), f) och g) etc.

I nu förevarande sammanhang har det dock ansetts icke blott tillräckligt utan även ändamålsenligast att vid beräkning av den samlade lönekvoten endast taga hänsyn till löner för arbete, som har mera direkt sammanhang med företagets utförande, däremot icke till löner för sådant arbete, som först mera indirekt påverkas av företaget, t. ex. i avskrivningar å arbetsmaskiner ingående ursprungliga lönekostnader; i enlighet härmed hava huvudsakligen kostnader enligt punkterna a), b) och c) medräknats i den samlade lönekvoten.

[2] Vad här sagts om bristande noggrannhet och allmängiltighet hos siffermaterialet gäller i särskilt hög grad den samlade lönekvoten; dess storlek är i många fall mera grundad på subjektiv uppskattning än på siffermässig beräkning.

torde emellertid det hopbragta materialet kunna anses nöjaktigt. Därest lönekvoten för vissa bestämda företag skulle bliva av avgörande betydelse vid val av arbetsobjekt att utföras under en kris, torde det under alla förhållanden bliva erforderligt att särskilt beräkna lönekvoterna för de ifrågavarande företagen.

Lönekvoten kan växla inom vida gränser för företag inom samma kategori. Exempelvis i fråga om vägbyggnader är lönekvoten större för vägarbeten i kuperad terräng, där avsevärda schaktningar och masstransporter för hand förekomma; vid arbeten i mera jämn terräng bliva kostnaderna för uttransport med bil av vägbyggnadsmaterial från sidotag, grustag och sprängstensupplag etc. förhållandevis stora, varvid lönekvoten sjunker.

Även för med avseende på terrängförhållanden o. d. likvärdiga företag kan lönekvoten variera betydligt beroende på med vilken insats av arbetsmaskiner och vilken grad av mekanisering arbetet utföres. Belysande exempel härpå äro främst flygfältsarbeten men även större vägbyggnader, såsom framgår av den efterföljande översikten.

Slutligen kunna även för mycket ensartade arbeten väsentliga variationer i lönekvot förekomma beroende på att det inbördes förhållandet mellan arbetslöne- och materialprisnivåerna kan variera mellan skilda regioner och olika orter i landet. Arbetslönerna för flertalet arbetarkategorier variera efter dyrortsgruppering. Motsvarande gäller, ehuru i mindre utpräglad grad, beträffande priserna på stora grupper byggnadsmaterial, men å andra sidan betinga vissa material samma pris inom praktiskt taget hela landet, andra åter kunna vara dyrare på en lägre dyrort än på en högre beroende på större transportkostnader o. d. I fråga om exempelvis entreprenader för värme- och sanitära installationer har vederbörande branschorganisation uppgivit, att den direkta lönekvoten varierar mellan 25 procent för Stockholm och 16 procent för A-ort på landsbygden.

Översikt över arbetslönernas andel i totalkostnaderna för olika slag av anläggningsarbeten.

Arbete m. m.	Direkt lönekvot		Samlad lönekvot
	Varierar normalt mellan ca %	Medeltal ca %	Medeltal ca %
Vägar (exkl. beläggningsarbeten) utförda av:			
Statens arbetsmarknadskommission 1/7 1941—30/6 1942	50—80	65	67
Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen såsom beredskapsarbeten	55—70	63	65
AB Skånska Cementgjuteriet på entreprenad		53	56
AB Vägförbättringar på entreprenad	42—50	46	50
Vid beräkning av ovanstående procenttal hava i totalkostnaden inräknats renstaknings- och kontrollkostnader m. m. med 3 %. I totalkostnaden har icke inräknats marklösen: denna har undersökts för ett 20-tal av väg- och vattenbyggnadsstyrelsens beredskapsarbeten och därvid befunnits variera mellan 0·5 och 25 % av byggnadskostnaden, i medeltal ca 8 % (à 10 %).			
Flygfält utförda av:			
Statens arbetsmarknadskommission (5 företag)	55—80	69	72
Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen i egen regi	42—61	52	56
AB Skånska Cementgjuteriet på entreprenad		33	41
AB Vägförbättringar på entreprenad	28—38	33	41
Vid beräkning av ovanstående procenttal hava i totalkostnaden inräknats kontrollkostnader m. m. med 5 %. Upp-			

Arbete m. m.	Direkt lönekvot		Samlad lönekvot
	Varierar normalt mellan ca %	Medeltal ca %	Medeltal ca %
gifterna avse själva fältarbetena. Byggnadskostnaderna för en medelstor anläggning fördela sig i huvudsak med ca 65 % för fältarbeten, ca 25 % för byggnader och ca 10 % för fältbelysning och radio. Härtill komma markkostnader, uppskattningsvis 5 à 30 % på byggnadskostnaden.			
Broar (exkl. stålkonstruktioner) utförda på entreprenad av:			
Sv. AB Christiani & Nielsen (10 företag)	28—44	34	40
AB Skånska Cementgjuteriet		34	40
Vid beräkning av ovanstående procenttal hava i totalkostnaden inräknats kontrollkostnader m. m. med 8 %.			
Hamnar.			
Enligt väg- och vattenbyggnadsstyrelsens kostnadsberäkningar för till investeringsutredningen redovisade företag	20—70	50	60
Om i ett hamnarbete ingår mycket muddringsarbete blir lönekvoten låg. Består arbetet däremot t. ex. huvudsakligen i byggande av vågbrytare med på platsen befintligt stenmaterial blir kvoten hög.			
Vatten- och avloppsledningar. I huvudsak enligt beräkning av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen:			
Anläggningar för en kostnad av 500 000 kronor eller mera	47—63	63	68
Anläggningar för en kostnad understigande 500 000 kronor		55	61
Vid beräkning av ovanstående procenttal hava i totalkostnaden inräknats kostnader för förslag och kontroll med 2·5 % (för större anläggningar) à 8 % (för små anläggningar). De anförda procenttalen hava erhållits från kostnadsberäkningar för vissa förslag till anläggningar. Dessa anläggningar framstå såsom ur sysselsättningssynpunkt särskilt gynnsamma, och trots att de här av investeringsutredningen angivna procentsatserna innefatta en justering nedåt av de ursprungligen framräknade, torde de likväl vara i överkant. Förhållandena hava tyvärr icke medgivit framräknande av dylika procenttal för några utförda anläggningar.			
Husbyggnader.			
Större byggnader för bostäder, förvaltning, undervisning, sjukvård etc.	28—32	30	43
Mindre byggnader (företrädesvis på landsbygden) för bostäder, skolor etc.		24	39
Vid beräkning av ovanstående procenttal har hänsyn icke tagits till tomtkostnader och ej heller till kostnader för inventarier och utrustning i byggnaderna, vilka kostnader för t. ex. sjukhus torde uppgå till ca 11 à 24 %, i medeltal ca 19 %, av byggnadskostnaden. Av den direkta arbetslönen för ett husbygge belöper sig endast 20 à högst 25 % på grovarbete, vilket alltså endast drager 6 à 7 % av byggnadens totalkostnad. För närmare belysning av lönekvoterna och kostnadsfördelningen vid husbyggnadsarbeten meddelas i efterföljande tabell uppgifter i dessa avseenden beträffande ett antal undersökta byggnadsföretag.			

Kostnadsfördelning och lönekvoter för vissa husbyggnadsföretag.

Nr	Företag m. m.		Kostnadsfördelning: Egentliga byggnadsarbeten	Värme- o. sanitära installationer	Elektriska installationer	Ritningar, administration m. m	Summa	Direkt lönekvot %	Samlad lönekvot %
1	*Bostadshus i Stockholm* (Hammarbyhöjden) enligt av socialstyrelsen beräknad kostnad[1] per 1/10 1943	%	80·4	14·5	2·7	2·4	100·0		
		kr	236 747	42 742	7 909	7 113	294 511		
	Direkt arbetslön	kr	78 114	7 688	3 117	—	88 919	30·2	
	» lönekvot	%	33·0	18·0	39·4	—	—		
	Samlad arbetslön	kr	109 644	10 888	3 817	—	124 349		42·2
	» lönekvot	%	46·3	25·4	48·3	—	—		
2	*Statens sjuksköterskeskola*, uppförd av byggnadsstyrelsen i egen regi 1941—1943	%	75·2	13·9	2·3	8·6	100·0		
		kr	570 910	105 356	17 134	65 628	759 028		
	Direkt arbetslön	kr	211 865	28 889	10 000	—	245 754	32·4	
	» lönekvot	%	37·1	22·7	58·4	—	—		
	Samlad arbetslön	kr	300 215	34 089	11 570	—	345 874		45·6
	» lönekvot	%	52·6	32·4	67·5	—	—		
3	*Karlskoga telefonstation* uppförd 1940—1941 av byggnadsstyrelsen på entreprenad	%	73·5	11·5	4·5	10·5	100·0	28·5	39·3
		kr	149 966	23 709	8 903	21 509	204 087		
4	*Verkstadsbyggnad för postverket* i Ulvsunda uppförd 1941—1943 av byggnadsstyrelsen på entreprenad	%	76·8	13·2	5·4	4·6	[2] 100·0	27·6	41·8
		kr	2 325 733	399 066	164 656	138 680	[2] 3 028 135		
5	*Länsresidens i Göteborg* uppfört 1942—1943 av byggnadsstyrelsen på entreprenad	%	78·0	10·8	3·6	7·6	[3] 100·0	29·5	40·9
		kr	517 176	71 783	23 555	50 504	[3] 663 018		
6	*Jubileumskliniken i Göteborg* uppförd 1939	%	69	13	[5] 11	7	[4] 100·0	32	45
		kr				ca	[4] 1 660 000		
7	*Bostadshus i landsortsstäder* (ej i de tre största) enligt kostnadsuppgifter från HSB för tiden 1/10 1939—1/19 1942	%	80·9	13·3	3·2	2·6	100·0	ca31	ca43
8	*Bostadshus i Stockholm* (3 st.) uppförda 1939 av HSB på löpande räkning	%	—	—	—	—	—	[6] 738·3	ca50

[1] Kostnadsberäkningen dock justerad att avse byggnad uppförd på entreprenad.
[2] Härtill kommer kostnad för hissar 79 008 kronor, utgörande 2·6 % på ovan angivet belopp.
[3] » » » » » 10 950 » » 1·7 % » » » »
[4] » » » » utrustning 310 000 » » 19 % » » » »
[5] Inkl. hissar.
[6] De direkta arbetslönerna fördela sig på olika yrkesgrupper enligt följande:

Pålare	0·5 %	Timmermän	13·0 %	Smeder	2·2 %
Grovarbetare och bergsprängare	15·1 »	Murare	12·3 »	Städerskor	1·6 »
		Plattsättare	10·8 »	Nattvakt+telefonvakt	0·7 »
Cementarbetare	8·4 »	Målare	11·1 »	Körslor	1·9 »
Bruksbärare	3·9 »	Plåtslagare	1·4 »		
Trädgårdsanläggare	2·4 »	Rörarbetare	9·2 »	Semesterersättniug	3·1 »
Snickare	7·8 »	Elektriker	4·6 »	Summa	100·0 »

[7] Den relativt större materialpris- och transportkostnadsstegringen under kriget har medfört en sänkning av den direkta lönekvoten för husbyggnader från ca 38 % 1939 till ca 30 % 1943.

Bilaga 2.

Särskilda bestämmelser för entreprenader avseende beredskapsarbeten inom väg- och vattenbyggnadsfacket.

1. Vid arbetsföretag, som här avses, skola enligt nedan angivna bestämmelser sysselsättas av den offentliga arbetsförmedlingen hänvisade arbetare, vilka uttagas bland arbetslösa, som äro anmälda som hjälpsökande hos arbetslöshetsnämnd.

2. Entreprenören är skyldig mottaga hänvisad och ur allmänna synpunkter fullgod arbetskraft. Entreprenören äger dock påfordra utbyte av arbetare, som visar sig sakna förmåga eller vilja att på nöjaktigt sätt utföra honom ålagt arbete.

3. I den mån så påfordras av Statens arbetsmarknadskommission eller enligt dess bemyndigande av arbetslöshetsnämnd eller länsarbetsnämnd skola hänvisade arbetare efter viss tids sysselsättning utbytas mot andra hänvisade arbetare. Såvitt möjligt skall dock arbetsperiod för hänvisad arbetare icke understiga 3 månader.

Entreprenören bör, i den mån gällande kollektivavtal medgiver, avpassa ackordens omfattning så, att ackordsarbete icke försvårar utbyte av arbetare. Endast då så är oundgängligen nödvändigt må utbyte av arbetare påfordras vid sådan tidpunkt, att arbetare nödgas lämna åtaget ackordsarbete.

4. Utöver det antal arbetare, som hänvisats enligt mom. 1, äger entreprenören anställa förmän och erforderliga specialarbetare enligt följande grunder.

Hos entreprenören fast anställda förmän och specialarbetare få sysselsättas vid företaget efter anmälan till arbetsförmedlingen; övriga erforderliga specialarbetare skola anställas genom arbetsförmedlingen. Totala antalet förmän och specialarbetare får dock icke utan beställarens medgivande i medeltal under 4 kalenderveckor uppgå till mer än 20 % av medeltalet av under samma tid förefintligt antal hänvisade arbetare. Härutöver äger entreprenören för egna lastbilar sysselsätta erforderligt antal chaufförer. I den mån fast anställda sådana ej finnas, skola de anställas genom arbetsförmedlingen.

5. Till grund för arbetets bedrivande skall ligga ett till entreprenadkontraktet fogat tidsschema, vari angives det antal hänvisade arbetare, som vid varje tidpunkt avses skola sysselsättas vid företaget. Beställaren äger med frångående av tidsschemat bestämma hur stor arbetsstyrka, som vid varje tidpunkt skall sysselsättas vid företaget, dock är entreprenören icke skyldig att sysselsätta hänvisad arbetskraft till större antal än som med högst 20 % överstiger det i tidsschemat angivna.

Har enligt vederbörliga styrkebesked under en sammanhängande tid av 4 kalenderveckor antalet hänvisade arbetare uppgått till mindre än 60 % av i tidsschemat angivet antal, och har entreprenören på därom gjord framställning icke medgivits att komplettera arbetsstyrkan från öppna marknaden, skall entreprenören vara berättigad till ersättning för på grund härav uppkommande merkostnader enligt i mom. 9 angivna grunder.

Finner beställaren, att företaget ur arbetsmarknadssynpukt icke bör fortsättas, är entreprenören skyldig att efter därom erhållen order nedlägga arbetet. Jämväl i sådant fall är entreprenören berättigad att erhålla ersättning enligt bestämmelserna i mom. 9.

6. Utöver entreprenadsumman äger entreprenören erhålla ersättning för sina utlägg för semesterlön eller semesterersättning till hänvisade arbetare, i den mån lönen eller ersättningen hänför sig till ifrågavarande arbete.

7. Därest entreprenören på begäran av beställaren måste nedlägga arbetet eller hålla mindre arbetsstyrka än den i tidsschemat angivna, skall entreprenören erhålla förlängning av arbetstiden med likvärdig tid och tidsschemat med hänsyn härtill omarbetas.

8. För schaktningsarbeten, som inom ramen för tidsschemat utföras under tiden fr. o. m. t. o. m. , är entreprenören berättigad till tilläggsersättning (vintertillägg), beräknat på grundval av i å-prislistan angivna procentsatser, dock under förutsättning att marken vid ifrågavarande arbetsställe är tjälad till större djup än 15 cm. Arbeten, som äro uppenbart olämpliga som vinterarbeten, må icke av beställaren påfordras bliva utförda under vintern.

9. Den i mom. 5 angivna ersättningen omfattar följande:

a) Självkostnad för avlöning till vid arbetsplatsen använd personal, som på grund av arbetsstyrkans minskning eller arbetets nedläggande icke kan till fullo utnyttjas och som entreprenören icke kan på annat håll sysselsätta, dock för fast anställd personal icke under längre tid än 2 månader från den tid, då varsel skriftligen meddelats om arbetsstyrkans minskning eller om arbetets nedläggande, och för övrig personal endast i den mån betalningsskyldighet åligger entreprenören enligt gällande arbets- eller kollektivavtal. Ersättningen enligt mom. 5, andra stycket skall utgå från och med den dag, då entreprenören efter därom gjord framställning icke medgivits rätt att komplettera arbetsstyrkan från öppna marknaden. Ersättning utgår icke till personal, som anställts vid arbetsplatsen efter det varsel utgått.

b) Självkostnad med tillägg av 12 % för extra arbeten, som direkt betingas av inskränkningen, nedläggandet eller återupptagandet, och varom skriftlig överenskommelse träffats med beställaren före deras påbörjande, såsom skyddsarbeten för förhindrande av skada å arbete och materialier, erforderlig nedmontering till transportabla enheter av större kranar och maskiner jämte eventuell återuppsättning därav m. m.

Före ett arbetes nedläggande skall besiktning och värdering ske av utförda arbeten. Har anläggning eller viss del därav tagits i bruk, åvilar underhållet härav beställaren under tid då arbetet enligt ovan är nedlagt. För underhåll av entreprenörens egna fasta anordningar för arbetet utgår icke någon ersättning.

c) Utlägg för reseersättningar till på arbetsplatsen sysselsatta tjänstemän och fast anställda förmän, specialarbetare och chaufförer för resor, som betingats av arbetsinskränkningen, avbrottet eller återupptagandet, ävensom självkostnader för av samma anledning förorsakade transporter av maskiner och redskap, dock icke för resor och transporter till annan arbetsplats.

d) Självkostnad på grund av avtal, som icke omedelbart kunna hävas eller som, enligt överenskommelse med beställaren, ej skola hävas, exempelvis grundavgift å kraftleverans, lokalhyra, brandförsäkringsavgifter och dylikt.

e) Hyra, beräknad enligt hyreslistans priser per stilleståndsdag, för maskin eller fordon, som vid varsel om arbetets inskränkning eller nedläggande var å arbetsplatsen antingen i drift eller avsedd att tagas i drift, och för vilken entreprenören icke kan finna användning på arbetsplatsen eller på annat håll, dock icke under längre tid än maskinen eller fordonet skulle behövt kvarbliva på arbetsplatsen, därest arbetsinskränkningen eller avbrottet ej inträffat, och högst under 1 månad efter det beslut om arbetets inskränkning eller avbrytande delgivits entreprenören.

f) Vid nedläggande av arbete: årlig ränta efter 4 % å vid tidpunkten för nedläggandet kontraktsenligt innestående belopp, beräknad å tiden från den dag då arbetet enligt kontraktet skulle varit färdigställt till den verkliga färdigställningsdagen, dock högst under så lång tid, som arbetet varit nedlagt, eller, då nedläggningsperioderna varit flera än en, beräknad å vid respektive nedläggningsdag innestående belopp och under högst så lång tid, som företaget i varje särskilt fall varit nedlagt. Den sammanlagda tidrymd, för vilken ränta skall utgå, får dock ej överstiga den i verkligheten uppkomna totala förseningen i vad avser färdigställandet.

10. Entreprenören är skyldig att så planlägga och bedriva arbetet att för vintern lämpliga arbeten reserveras att utföras vintertid. Bergsprängningsarbeten utföras i regel vintertid. Samma gäller även jordskärningar, som icke beröra gammal väg och ha ett schaktningsdjup av minst 1,5 m.

11. Endera parten äger påfordra entreprenadkontraktets hävande, därest arbetet av arbetsmarknadsskäl under en eller flera perioder varit nedlagt under en sammanräknad tidsrymd av minst 2 år. Entreprenören skall därvid erhålla gottgörelse för den utförda delen av entreprenaden efter à-prislistan (eller där sådan icke finnes efter värdering i förhållande till entreprenadsumman) och därutöver ersättning efter värdering för sådana av entreprenören vidtagna anordningar eller anskaffade materialier för entreprenadarbetet, som icke skäligen kunna anses belöpa på redan utförd del av arbetet. Entreprenören skall däremot icke vara berättigad till ersättning för utebliven vinst å icke utförda arbeten.

Stockholm den 8 maj 1945.

STATENS ARBETSMARKNADSKOMMISSION

Bilaga 3.

Anvisningar angående statsbidrag till detaljplanering av kommunala investeringsobjekt.

(Statens arbetsmarknadskommissions cirkulär nr B 5/1945.)

För budgetåren 1944/45 och 1945/46 har investeringsutredningen framlagt förslag till investeringsreserv av vissa statliga, statskommunala och statsunderstödda investeringsarbeten avsedda att utnyttjas som sysselsättningsobjekt i händelse av arbetslöshet. Investeringsutredningens arbetsuppgifter ha numera övertagits av Statens arbetsmarknadskommission i vad de avse *att* upprätta förslag till investeringsreserv för kommande budgetår, främst genom komplettering och revidering av reserven för löpande budgetår *samt att* främja detaljplanering av företag i investeringsreserven.

Statliga arbeten, som ingå i investeringsreserven detaljplaneras på statens bekostnad av vederbörande ämbetsverk. Beträffande kommunala och statsunderstödda investeringsobjekt ha i flertalet fall kommunerna eller vederbörande andra intressenter själva igångsatt och med egna medel bekostat erforderliga utredningar och planläggningsarbeten. Emellertid har det visat sig önskvärt, att för säkerställande av en tillräckligt snabb och omfattande detaljplanering kunna bevilja statsbidrag till kommuner eller andra intressenter, vilka på grund av sin ekonomiska ställning, det avsedda företagets relativa storlek eller andra särskilda skäl bedömas vara i behov härav för att kunna omedelbart låta verkställa erforderliga undersöknings- och planläggningsarbeten.

Till beviljande av statsbidrag till detaljplanering har Kungl. Maj:t ställt medel till arbetsmarknadskommissionens förfogande.

Storleken av statsbidrag för planläggning av kommunala objekt bestämmes för varje kommun med hänsyn till antalet skattekronor per innevånare och den kommunala skattebelastningen. Med den kommunala skattebelastningen avses »Hela komm. utdebiteringsbehovet» enligt uppgifter i senaste upplagan av Årsbok för Sveriges kommuner, i förekommande fall minskat med utgående bidrag till skattelindring, allt räknat per skattekrona. För varje kommun multipliceras antalet skattekronor per innevånare, x, med det tal, som erhålles genom att från talet 23 draga skattebelastningen, y; talet 23 har valts som en övre gräns för det faktiska skattetrycket i samtliga kommuner. Den på angivet sätt erhållna produkten, x (23—y), som blir tämligen stor för de ekonomiskt mera välsituerade kommunerna och avtar mot noll ju svagare kommunernas ekonomiska ställning är, har lagts till grund för efterföljande skala, enligt vilken den normala bidragsprocenten bestämmes. I en som bilaga till denna promemoria fogad tabell angivas för vissa antal skattekronor per innevånare och vissa skattebelastningar de enligt skalan gällande normala bidragsprocenterna. Den angivna bidragsskalan är endast avsedd att i huvudsak ligga till grund för bidragens storlek. Såväl ökning som minskning av bidragen i förhållande till skalan är avsedd att förekomma beroende på arbetsobjektets värde ur arbetsmarknadsreglerande synpunkter, behovet av ytterligare arbetsobjekt inom orten, kommunens ekonomiska förhållanden m. fl. omständigheter.

Bidrag utgår oavsett om det avsedda arbetet sedermera kommer till utförande i arbetslöshetsmotverkande syfte eller ej. I den bidragsberättigade planeringskostnaden må som regel allenast inräknas kostnader för erforderlig teknisk utredning, förslag, ritningar, kostnadsberäkning etc., däremot icke kostnader, som samman-

Skala för bestämmande av den normala bidragsprocenten för planläggningskostnader.

x (23—y)	Bidrags-procent	x (23—y)	Bidrags-procent
högst 5·76	90	121·00—150·06	50
5·76— 12·25	85	150·06—182·25	45
12·25—22·56	80	182·25—217·56	40
22·56—36·00	75	217·56—256·00	35
36·00—52·56	70	256·00—297·56	30
52·56—72·25	65	297·56—342·25	25
72·25—95·06	60	större än 342·25	20
95·06—121·00	55		

hänga med markförvärv, juridiska eller administrativa frågor, syneförrättning, domstolsförfarande etc., och ej heller må i planeringskostnad inräknas kostnader för hantlangning åt undersökningsförrättare. Bidrag utgår icke å kostnader för redan utfört projekteringsarbete; i undantagsfall kan vid fastställande av bidragsprocent hänsyn dock tagas till av den bidragssökande redan nedlagda kostnader för utredningar. Bidrag beviljas med viss procent av den verkliga projekteringskostnaden — dock utgår ej bidrag å belopp, som överstiger en vid beviljandet angiven skälig maximikostnad — och utbetalas i efterskott på grundval av redovisade kostnader. Bidrag beviljas under villkor att utredningsarbetet bedrives skyndsammast möjligt och är i sin helhet eller till angivna delar avslutat inom viss vid beviljandet angiven tid. Planläggningsarbete skall, för att komma i åtnjutande av bidrag, omfatta erforderliga arbetsritningar och handlingar för arbetets eller den första arbetsetappens utbjudande på entreprenad eller, om arbetet skall utföras på annat sätt, för dess påbörjande eljest erforderliga ritningar och beskrivningar.

Ansökan om planeringsbidrag skall ställas till Statens arbetsmarknadskommission, Stockholm och ingivas genom vederbörande länsarbetsnämnd. I ansökan skola lämnas erforderliga uppgifter angående det företag, som skall detaljplaneras, i huvudsak enligt följande schema.

A. Företagets art, belägenhet och benämning samt beräknad eller uppskattad anläggningskostnad.
B. Projekteringsarbetets nuvarande stadium, hittills fattade beslut och verkställda åtgärder, föreliggande förslag, markfrågans läge etc.
C. Arten och omfattningen av det planläggningsarbete, för vilket bidrag begäres, och den beräknade kostnaden härför.
D. Den eller de förrättningsmän (ingenjörer, arkitekter, firmor etc.), som avses att anlitas för planläggningen; tid, som enligt förrättningsmannens uppgift erfordras för planläggningsarbetet.

Stockholm den 1 augusti 1945.

STATENS ARBETSMARKNADSKOMMISSION

Tabell

angivande för vissa antal skattekronor per innevånare och vissa skattebelastningar gällande normala bidragsprocenter.

Antal skattekronor per innevånare	Skattebelastning (Hela komm. utdebiteringsbehovet minskat med bidrag till skattelindring) i kr. per skattekrona															
	5: –	6: –	7: –	8: –	9: –	10: –	11: –	12: –	13: –	14: –	15: –	16: –	17: –	18: –	19: –	20: –
2: 50							75	75	75	80	80	80	80	80	85	85
3: —		70	70	70	70	70	75	75	75	75	75	80	80	80	85	85
3: 50		65	65	70	70	70	70	70	75	75	75	75	80	80	80	85
4: —		65	65	65	65	70	70	70	70	75	75	75	75	80	80	85
4: 50		60	65	65	65	65	65	70	70	70	75	75	75	80	80	80
5: —		60	60	60	65	65	65	65	70	70	70	75	75	75	80	80
5: 50		60	60	60	60	65	65	65	65	70	70	70	75	75	80	80
6: —		55	55	60	60	60	65	65	65	65	70	70	75	75	75	80
6: 50		55	55	55	60	60	60	65	65	65	70	70	70	75	75	80
7: —		55	55	55	55	60	60	60	65	65	65	70	70	75	75	80
7: 50		50	55	55	55	55	60	60	60	65	65	70	70	70	75	80
8: —	50	50	50	55	55	55	55	60	60	65	65	65	70	70	75	75
8: 50	45	50	50	50	55	55	55	60	60	60	65	65	70	70	75	75
9: —	45	45	50	50	50	55	55	55	60	60	65	65	65	70	75	75
9: 50	45	45	45	50	50	50	55	55	60	60	60	65	65	70	70	75
10: —	45	45	45	50	50	50	55	55	60	60	60	65	65	70	70	75
10: 50	40	45	45	45	50	50	50	55	55	60	60	60	65	70	70	
11: —	40	45	45	45	50	50	50	55	55	60	60	60	65	65	70	
11: 50	40	40	40	45	45	50	50	50	55	55	60	60	65	65	70	
12: —	40	40	40	45	45	45	50	50	55	55	55	60	60	65		
12: 50	35	40	40	40	45	45	50	50	50	55	55	60	60	65		
13: —	35	35	40	40	45	45	45	50	50	55	55	60	60	65		
13: 50	35	35	40	40	40	45	45	50	50	50	55	60	60			
14: —	35	35	35	40	40	45	45	45	50	50	55	55	60			
14: 50	30	35	35	40	40	40	45	45	50	50	55	55	60			
15: —	30	35	35	35	40	40	45	45	50	50	55	55				
16: —	30	30	35	35	35	40	40	45	45	50	50	55				
17: —	25	30	30	35	35	35	40	40	45	45	50	55				
18: —	25	25	30	30	35	35	40	40	45	45	50					
19: —	25	25	25	30	30	35	35	40	40	45	45					
20: —	20	25	25	25	30	30	35	35	40	45	45					
21: —	20	20	25	25	30	30	35	35	40	40						
22: —	20	20	20	25	25	30	30	35	35	40						
23: —	20	20	20	20	25	25	30	35	35							
24: —	20	20	20	20	25	25	30	30								
25: —	20	20	20	20	20	25	25	30								

Bilaga 4.

Investeringsplan för postverket.

Anm. Med * utmärkes företag eller anskaffning, som icke redovisats i förut framlagda förslag till investeringsplaner.

Nr	Företag eller anskaffning	Totalkostnad (eller återstående kostnad) Kronor	Anslag för budgetåret 1946/47 till	
			Ordinarie arbeten Kronor	Investeringsreserv Kronor
1	2	3	4	5
1	Posthusbyggnad inom Årstaområdet i Stockholm..	1 350 000	1 350 000	
2	*Posthusbyggnad inom Hägerstensområdet i Stockholm	1 090 000	1 090 000	
3	Om- och tillbyggnad av posthuset i Linköping....	[1] 1 520 000	800 000	
4	Posthusbyggnad i Huskvarna	[1] 625 000	625 000	
5	Posthusbyggnad i Kalmar	[2] 370 000	370 000	
6	Posthusbyggnad i Göteborg	[2] 100 000	100 000	
7	Om- och tillbyggnad av posthuset i Karlstad	520 000	520 000	
8	Om- och tillbyggnad av posthuset i Sala	[1] 225 000	225 000	
9	*Inköp av tomt i Eskilstuna	275 000	275 000	
10	*Inköp av fastigheter i Katrineholm	115 000	115 000	
11	*Inköp av tomter i Landskrona	58 000	58 000	
12	*Inköp av tomter i Karlskrona	65 000	65 000	
13	*Anskaffning av motorfordon	600 000	[3] 100 000	500 000
14	*Förvärv av billinjer	200 000	200 000	
15	Postverkets dispositionsanslag	700 000	700 000	
16	Posthusbyggnad inom Gärdesstaden i Stockholm ..	1 500 000		1 500 000
17	Posthusbyggnad i Eskilstuna	[1] 1 600 000		1 600 000
18	*Posthusbyggnad i Västerås	1 260 000		1 260 000
19	*Posthusbyggnad i Uppsala	2 700 000		1 500 000
20	*Posthusbyggnad och garage i Katrineholm	1 100 000		1 100 000
21	*Posthusbyggnad och garage i Vilhelmina	500 000		500 000
22	Posthusbyggnad i Skellefteå	875 000		875 000
23	Posthusbyggnad i Arvika	[1] 1 450 000		1 000 000
	Summa	**18 798 000**	**6 593 000**	**9 835 000**
	Summa kostnad för hela investeringsplanen för budgetåret 1946/47		**16 428 000**	

[1] Kostnaden omräknad från investeringsplanen för budgetåret 1945/46. — [2] Medel tidigare anvisade. — [3] Härtill beräknad reservation den 1 juli 1946 kronor 1 700 000.

Bilaga 5.

Investeringsplan för telegrafverket.

Anm. Med * utmärkes företag, som icke redovisats i förut framlagda förslag till investeringsplaner.

Nr	Företag	Totalkostnad (eller återstående kostnad) Kronor	Anslag för budgetåret 1946/47 till	
			Ordinarie arbeten Kronor	Investeringsreserv Kronor
1	2	3	4	5
	Telegrafverkets fastigheter.			
	Telefonstationsbyggnader m. m.			
1	Telefonstationsbyggnad i kvarteret Jericho i Stockholm	[1] 1 850 000	1 850 000	
2	*Tillbyggnad av telefonstationsbyggnaden i Råsunda	210 000	210 000	
3	*Telefonstationsbyggnad i Träkvista	125 000	125 000	
4	*Telefonstationsbyggnad i Tumba	150 000	150 000	
5	Nybyggnad för post- och telegrafverken i Tierp	315 000	315 000	
6	*Telefonstationsbyggnad i Västervik	450 000	450 000	
7	Telefonstationsbyggnad i Borgholm	300 000	300 000	
8	*Telefenstationsbyggnad i Malmö	725 000	725 000	
9	Telefonstationsbyggnad i Ystad	[1] 560 000	560 000	
10	*Telefonstationsbyggnad i stadsdelen Kålltorp i Göteborg	470 000	470 000	
11	*Telefonstationsbyggnad i Åmål	335 000	335 000	
12	*Telefonstationsbyggnad i Falköping	585 000	585 000	
13	*Nybyggnad för post- och telegrafverken i Hagfors	[1] 600 000	600 000	
14	Telefonstationsbyggnad i Ludvika	[1] 510 000	510 000	
15	Tillbyggnad av telefonstationsbyggnaden i Gävle	[2] 600 000	600 000	
16	Telefonstationsbyggnad i Kiruna	[1] 325 000	325 000	
17	Telefonstationsbyggnad i Ängelholm	300 000		300 000
18	Telefonstationsbyggnad i Klippan	475 000		475 000
19	Telefonstationsbyggnad i Hässleholm	400 000		400 000
20	*Telefonstationsbyggnad i Ljungby	300 000		300 000
21	*Nybyggnad för post- och telegrafverken i Kävlinge	400 000		400 000
22	*Tillbyggnad av telefonstationsbyggnaden i Halmstad	600 000		600 000
23	*Telefonstationsbyggnad i Höganäs	250 000		250 000
24	*Tillbyggnad av telefonstationsbyggnaden i Karlshamn	100 000		100 000
25	*Tillbyggnad av telefonstationsbyggnaden i Simrishamn	250 000		250 000
26	Tillbyggnad av telefonstationsbyggnaden i Jönköping	625 000		625 000
27	Tillbyggnad av telefonstationsbyggnaden i Karlstad	600 000		600 000
28	Telefonstationsbyggnad i Sunne	300 000		300 000
29	*Telefonstationsbyggnad i Arvika	300 000		300 000
30	*Telefonstationsbyggnad i Kungälv	250 000		250 000
31	*Telefonstationsbyggnad i Ulricehamn	250 000		250 000
32	Telefonstationsbyggnad i Vimmerby	[1] 275 000		275 000
33	Telefonstationsbyggnad i Nässjö	500 000		500 000
34	Telefonstationsbyggnad i Arboga	400 000		400 000

[1] Kostnaden omräknad från investeringsplanen för budgetåret 1945/46. — [2] Medel tidigare anvisade.

Nr	Företag	Totalkostnad (eller återstående kostnad) Kronor	Anslag för budgetåret 1946/47 till	
			Ordinarie arbeten Kronor	Investeringsreserv Kronor
1	2	3	4	5
35	Telefonstationsbyggnad i Strängnäs	225 000		225 000
36	*Tillbyggnad av telefonstationsbyggnaden i Örebro	600 000		600 000
37	*Telefonstationsbyggnad i Hultsfred	250 000		250 000
38	*Telefonstationsbyggnad i Vetlanda	300 000		300 000
39	*Telefonstationsbyggnad i Nora	275 000		275 000
40	*Telefonstationsbyggnad i Nyköping	400 000		400 000
41	*Telefonstationsbyggnad i Visby	425 000		425 000
42	*Telefonstationsbyggnad i Valdemarsvik	225 000		225 000
43	*Telefonstationsbyggnad inom Högalidsområdet i Stockholm	800 000		800 000
44	Telefonstationsbyggnad i Gustavsberg	270 000		270 000
45	Nybyggnad för post- och telegrafverken i Nynäshamn	[1] 375 000		375 000
46	Ändringsarbeten i telefonstationsbyggnaden i Gävle	600 000		600 000
47	Tillbyggnad av telefonstationsbyggnaden i Ljusdal	100 000		100 000
48	Telefonstationsbyggnad i Mora	300 000		300 000
49	*Tillbyggnad av telefonstationsbyggnaden i Falun	450 000		450 000
50	*Telefonstationsbyggnad i Norberg	250 000		250 000
51	*Telefonstationsbyggnad i Köping	750 000		750 000
52	*Telefonstationsbyggnad i Sala	300 000		300 000
53	Telefonstationsbyggnad i Arvidsjaur	175 000		175 000
54	*Telefonstationsbyggnad i Kramfors	300 000		300 000
	Förrådsbyggnader m. m.			
55	Tillbyggnad av kontorsbyggnaden vid telegrafverkets verkstad i Nynäshamn	300 000	300 000	
56	*Tillbyggnad av förrådsbyggnaden i Nässjö m. m.	575 000	575 000	
57	Förråds- och kontorsbyggnad i Västanfors	[1] 350 000	350 000	
58	*Förrådsbyggnader m. m. i Slätte	370 000		370 000
59	Förrådsbyggnad i Örebro	200 000		200 000
60	Förråds-, garage- och verkstadsbyggnad i Norrköping	525 000		525 000
61	Förråds-, garage- och verkstadsbyggnad i Gävle	525 000		525 000
62	**Inköp av fastigheter*	**700 000**	**700 000**	
		25 600 000	**10 035 000**	**15 565 000**
	Telefon- och telegrafanläggningar.			
	Riks- och landskablar m. m.			
63	*Rikskabel Skövde—Grebbestad	8 800 000	8 800 000	
64	*Fortsättning av rikskabeln Norrköping—Oskarshamn till Kalmar	3 400 000	3 400 000	
65	*Rikskabel Hammar—Sollefteå	750 000	750 000	
66	Förberedande arbeten för nya rikskablar Stockholm—Enköping—Västerås—Riddarhyttan och Stockholm—Norrköping	500 000		500 000
67	*Landskablar	7 700 000	7 700 000	
68	*Utökning av överdragsstationer och bärfrekvensutrustning på blanka ledningar samt av pupiniseringen i befintliga rikskablar	2 250 000	2 250 000	
69	*Bärvågstelefoniutrustningar	3 600 000	3 600 000	
		27 000 000	**26 500 000**	**500 000**
70	**Telefon- och telegrafstationer*	**31 700 000**	**31 700 000**	

[1] Kostnaden omräknad från investeringsplanen för budgetåret 1945/46.

Nr	Företag	Totalkostnad (eller återstående kostnad) Kronor	Anslag för budgetåret 1946/47 till	
			Ordinarie arbeten Kronor	Investeringsreserv Kronor
1	2	3	4	5
	Nya abonnentanläggningar, nätarbeten och blanka mellanortsledningar.			
71	*Nya abonnentanläggningar	24 000 000	24 000 000	
72	*Nätarbeten	16 000 000	14 000 000	2 000 000
73	*Blanka riksledningar	1 500 000	1 500 000	
74	*Blanka landsledningar	2 500 000	2 500 000	
75	*Nya växelstationer m. m.	2 000 000	2 000 000	
76	Förbättring av landsbygdens telefonförhållanden	4 000 000		4 000 000
		50 000 000	**44 000 000**	**6 000 000**
		108 700 000	**102 200 000**	**6 500 000**
	Radioanläggningar.			
	Rundradioanläggningar.			
77	*Radiohus i Stockholm	14 600 000	1 500 000	
78	*Rundradiostation i Stockholm	3 700 000	500 000	3 200 000
79	Rundradiostation i Sundsvall	[1] 2 400 000	1 250 000	
80	*Vissa rundradioanläggningar	700 000	700 000	
81	*Trådradioanläggningar	1 000 000	1 000 000	
82	Rundradiosändare för kortvåg i Hörby	5 270 000		5 270 000
		27 670 000	**4 950 000**	**8 470 000**
	Radioanläggningar för kommersiell trafik.			
83	Ny kustradiostation på Västkusten	[1] 1 000 000	1 000 000	
84	*Fartygsradiostationer m. m.	1 000 000	1 000 000	
		2 000 000	**2 000 000**	
	Markradiostationer för luftfarten.			
85	*Markradiostationer för norrlandslinjen	195 000	195 000	
86	*Flyttning av markradiostationen vid Torslanda flygplats	95 000	95 000	
87	*Kortvågssändarstation vid Spånga	175 000	175 000	
		465 000	**465 000**	
		30 135 000	**7 415 000**	**8 470 000**
88	***Telegrafverkets dispositionsanslag**	**3 000 000**	**3 000 000**	
	Summa	**167 435 000**	**122 650 000**	**30 535 000**
	Summa kostnad för hela investeringsplanen för budgetåret 1946/47		**153 185 000**	

[1] Medel tidigare anvisade.

Bilaga 6.

Investeringsplan för statens järnvägar.

Anm. Företag, som föreslås ingå i investeringsreserven, hava specificerats i planen i den mån kostnaden för ett vart företag överstiger 50 000 kronor. Företag med lägre kostnad hava som regel sammanförts under kollektivrubrik under respektive sakrubriker men finnas specificerade i särskilda hos Statens Arbetsmarknadskommission tillgängliga förteckningar. I enstaka fall hava dock även smärre företag specificerats i planen.

Investeringsreservens företag hava under varje rubrik i tillämplig utsträckning ordnats enligt statens järnvägars distrikts- och bansektionsindelning.

Med * utmärkes företag eller anskaffning, som icke redovisats i förut framlagda förslag till investeringsplaner.

Kapitalbudgeten.

Nr	Företag eller anskaffning	Totalkostnad (eller återstående kostnad) Kronor	Anslag för budgetåret 1946/47 till	
			Ordinarie arbeten Kronor	Investeringsreserven Kronor
1	2	3	4	5
	A. Byggnader och anläggningar.			
	1. Bangårdar.			
	1. Bangårdsombyggnader.			
1	Förlängning av mötesspår och anordnande av tredje tågväg å vissa stationer	1 000 000	1 000 000	
2	Märsta, ändring av spårsystemet för möjliggörande av tretågsmöten	[1] 200 000		200 000
3	Ny mötesplats å linjen Älvkarleö—Skutskär	130 000	130 000	
4	Linköping, tillbyggnad med tvågodstågsspår	225 000		225 000
5	Spannarboda, anordnande av tredje tågväg	150 000		150 000
6	Dagarn, anordnande av tredje tågväg	150 000		150 000
7	Ny tunnel mellan Tomteboda och Hagalund	1 830 000		1 000 000
8	Floby, utvidgning av bangården (och i samband härmed uppförande av nytt stationshus för 100 000 kr., se nedan under VI: 1)	500 000		500 000
9	Björneborg, anordnande av tredje tågväg	95 000		95 000
10	Strömtorp, bangårdsutvidgning	130 000		130 000
11	Vansbro, nytt tillfartsspår till lokstallet m. m.	30 000		30 000
12	Vansbro, utökning av ranger- och uppställningsspår	80 000		80 000
13	Mora, utökning av ranger- och uppställningsspår m. m.	80 000		80 000
14	Linjen Falköping—Nässjö, anordnande av nya mötesplatser vid Furusjö, Ebbarpsby och Bogla	[1] 700 000	700 000	
15	Mullsjö, utvidgning av spårsystemet för erhållande av tredje tågväg	110 000		110 000
16	Habo, anordnande av tredje tågväg	170 000		170 000
17	Kållered, utvidgning av spårsystemet	105 000		105 000
18	Ombyggnad av bangården i Landskrona	500 000	500 000	
19	Eksjö, om- och tillbyggnad av bangården	210 000		210 000
20	Hjältevad, om- och tillbyggnad av bangården	35 000		35 000

[1] Kostnaden omräknad från investeringsplanen för budgetåret 1945/46.

Nr	Företag eller anskaffning	Totalkostnad (eller återstående kostnad) Kronor	Anslag för budgetåret 1946/47 till	
			Ordinarie arbeten Kronor	Investeringsreserven Kronor
1	2	3	4	5
21	Åstorp, ombyggnad och utvidgning av bangården	[1] 2 450 000		1 800 000
22	Svedala, ombyggnad av bangården	[2] 300 000		300 000
23	Linjen Hässleholm—Kristianstad, förlängning till 650 m av mötesspåren i Attarp, Ingaberga, Vinslöv, Göinge—Fridhem, Önnestad och Karpalund	275 000		275 000
24	*Förbindelsespår mellan Hässleholmslinjen och godsbangården i Kristianstad	90 000		90 000
25	*Förlängning av mötesspår samt anordnande av tredje tågväg vid Dysjön, Kotjärn, Grötingen, Dockmyr, Gastsjön, Ragunda	1 000 000		1 000 000
26	*Förlängning av mötesspår samt anordnande av tredje tågväg vid Fångsjöbacken och Graninge	250 000		250 000
27	*Anordnande av tredje tågväg vid Loster och Norrhög	250 000		250 000
28	*Ockelbo, bangårdsutvidgning	60 000		60 000
29	*Bergby, anordnande av mötesspår	80 000		80 000
30	Förlängning av mötesspår eller anordnande av tredje tågspår eller bådadera å vissa stationer inom 15 bansektionen å sträckan Krylbo—Ljusdal	155 000		155 000
31	Gällivare, utvidgning av spårsystemet, förberedande arbeten	50 000		50 000
32	*Piteå, anordnande av nytt frilastspår och omläggning av godsmagasinspåret	20 000		20 000
33	Träskholm, förlängning av mötesspår	50 000		50 000
34	*Brännland, förlängning av bangården	30 000		30 000
35	Skellefteå, utvidgning av spårsystemet	75 000		75 000
36	Bansträckan Emmaboda—Kalmar, förlängning av mötesspår vid samtliga stationer, förberedande arbeten	180 000		180 000
37	Bansträckan Emmaboda—Kalmar, bangårdsutvidgningar vid Eskilsryd, Västrakulla och Smedsby	70 000		70 000
38	Bansträckan Alvesta—Karlskrona, förlängning av mötesspår vid samtliga stationer, förberedande arbeten	230 000		230 000
39	Bansträckan Nässjö—Nybro, förlängning av mötesspår vid Gissebäck, Björköby, Ösjöbol, Gullaskruv, Orrefors och Bränahult, förberedande arbeten	100 000		100 000
40	Spårförlängningar m. m. smärre arbeten å ett 20-tal stationer	430 000		430 000
	Summa	**12 575 000**	**2 330 000**	**8 765 000**
	2. Gångbroar och gångtunnlar.			
41	Diverse arbeten	446 000	400 000	46 000
42	Mjölby, gångtunnel	60 000		60 000
43	Örebro C, d:o	175 000		175 000
44	Tumba, d:o	250 000		250 000
45	Uttran, d:o	215 000		215 000

[1] Härav disponeras 650 000 på tidigare anslag — [2] Kostnaden omräknad från investeringsplanen för budgetåret 1945/46.

Nr	Företag eller anskaffning	Totalkostnad (eller återstående kostnad) Kronor	Anslag för budgetåret 1946/47 till	
			Ordinarie arbeten Kronor	Investeringsreserven Kronor
1	2	3	4	5
46	Järna, gångtunnel	185 000		185 000
47	Katrineholm, gångtunnel (samt i samband härmed förändringar i stationshuset för kr. 16 000, se nedan under VI: 1)	184 000		184 000
48	Eskilstuna S, gångtunnel	85 000		85 000
49	Lerum, plattforms- och genomgångstunnel	200 000		200 000
50	Olskroken, plattformstunnel	300 000		300 000
	Summa	**2 100 000**	**400 000**	**1 700 000**
	3. Diverse bangårdsanordningar.			
51	Diverse bangårdsanordningar	1 000 000	1 000 000	
52	*Falköping, plattformstak över plattform II	20 000		20 000
53	*Nässjö, nya modernare plattformstak å plattformarna 3 och 4	65 000		65 000
54	*Utökning av stensättning av lastplaner i Sundsvall och Svartvik	55 000		55 000
55	*Bräcke, stensättning av lastkaj och lastplan m. m.	25 000		25 000
56	Plattformer och platsformstak, lastkajer, vägar, stensättning m. m. ett 50-tal smärre företag	1 190 000		1 190 000
57	*Permanent beläggning av plattformer vid Storvik, Ockelbo, Bollnäs och Ljusdal	200 000		200 000
58	*Luleå, stensättning med smågatsten av väg och plan vid godsmagasin och lastkaj	20 000		20 000
59	*Boden C, lastplaner, utgrävning av tjälskjutande lera, dränering och stensättning med smågatsten	50 000		50 000
60	Boden C, permanentbeläggning av mellanplattformen	10 000		10 000
61	*Övertorneå, anordnande av skyddstak för godsomlastning	20 000		20 000
62	*21 bansektionen, förlängning av plattformer och lastkajer m. m.	140 000		140 000
63	Vagnvågar och lastkranar, smärre företag	100 000		100 000
	Summa	**2 895 000**	**1 000 000**	**1 895 000**
	Säger för I Bangårdar	**17 570 000**	**3 730 000**	**12 360 000**
	I a. Tegelbackens reglering.			
64	Statens järnvägars andel	**6 000 000**	—	**1 000 000**
	II. Dubbelspårsbyggnader och linjeomläggningar.			
65	1. Fortsatt anläggning av dubbelspår, enligt specifikation i bil. 8	**215 675 000**	**10 000 000**	**40 050 000**
	2. Linjeomläggningar.			
66	Omläggning av kurvor å linjen Uppsala N—Brunna	[1] 150 000		150 000
67	Omläggning av kurvor å linjen Ålandsdal—Järlåsa	[1] 200 000		200 000
68	Linjeomläggning å del av sträckan Byringe—Stålboga	225 000		225 000

[1] Kostnaden omräknad från investeringsplanen för budgetåret 1945/46.

Nr	Företag eller anskaffning	Totalkostnad (eller återstående kostnad) Kronor	Anslag för budgetåret 1946/47 till[1]	
			Ordinarie arbeten Kronor	Investeringsreserven Kronor
1	2	3	4	5
69	Linjeomläggning vid Sticktorp å sträckan Hällberga—Eskilstuna S	[1] 95 000		95 000
70	*Omläggning av älvfåra vid Brunsberg km 376 + 675 — 376 + 820	60 000		60 000
71	Linjeomläggning vid Sjöändan å sträckan Kristinehamn—Herrhult	150 000		150 000
72	Linjeomläggning å vissa delar av sträckan Göteborg—Borås	800 000		800 000
73	Omläggning av kurvor å linjen Koskivara—Nattavara	80 000		80 000
74	Linjeomläggningar å sträckan Växjö—Emmaboda	1 900 000		1 900 000
75	Linjeomläggningar å sträckan Vissefjärda—Saleboda	200 000		200 000
76	Linjeomläggningar å sträckan Saleboda—Karlskrona	1 600 000		1 600 000
77	Linjeomläggningar, 6 smärre företag	200 000		200 000
	Summa	**5 660 000**	—	**5 660 000**
	3. Nya godstågsförbindelser	—	—	—
	4. Diverse linjearbeten.			
78	Dikning och dränering inom 18 bansektionen (Luleå)	200 000		200 000
79	D:o, d:o, 21 bansektionen (Umeå)	400 000		400 000
80	Höjning och breddning av tunnel vid Svängsta	50 000		50 000
81	Diverse arbeten, två smärre företag	60 000		60 000
	Summa	**710 000**		**710 000**
	5. Smalspårsombyggnader.			
82	Linjen Harmånger—Bergsjö	**1 000 000**		[2] **700 000**
	Säger för II Dubbelspårsbyggnader etc.	**223 045 000**	**10 000 000**	**47 120 000**
	III. Fortlöpande förstärkning av spåröverbyggnaden.			
83	1. Rälsutbyten m. m.	**12 000 000**	**12 000 000**	—
84	2. Diverse åtgärder för spårförstärkning	**2 000 000**	**1 000 000**	**1 000 000**
	Säger för III Fortlöpande förstärkning etc.	**14 000 000**	**13 000 000**	**1 000 000**
85	*IV. Skenfria vägkorsningar*	**200 000**	—	**200 000**
	V. Broar m. m.			
86	Diverse ej specificerade arbeten	**2 000 000**	**2 000 000**	—
	VI. Husbyggnader.			
	1. Stationshus.			
87	Nybyggnad å tomten nr 3 i kvarteret Pennfäktaren i Sthlm (tilläggsanslag)	265 000	265 000	

[1] Kostnaden omräknad från investeringsplanen för budgetåret 1945/46.
[2] Kostnaderna skola enligt beslut av 1945 års riksdag i första hand bestridas med medel från Bergsjö bredspårsfond, som f. n. uppgår till ca 300 000 kronor.

Nr	Företag eller anskaffning	Totalkostnad (eller återstående kostnad) Kronor	Anslag för budgetåret 1946/47 till	
			Ordinarie arbeten Kronor	Investeringsreserven Kronor
1	2	3	4	5
88	Skutskär, nytt stationshus jämte andel i utvändiga ledningar	[1] 80 000		80 000
89	Vimmerby, nytt stationshus	85 000		85 000
90	*Hallsberg, utvidgning av lokalerna för expediering av resgods och anordnande av lokaler för den däri sysselsatta personalen	50 000		50 000
91	Stuvsta, nytt stationshus	100 000		100 000
92	Strängnäs, nytt stationshus	120 000		120 000
93	*Anordnande av stationshus, godsmagasin och plattform vid Lekomberg för fullständigt trafikutbyte vid Lekomberg å linjen Ludvika—Stensbo	75 000		75 000
94	Floby, nytt stationshus	100 000		100 000
95	Lerum, ombyggnad av stationshuset	80 000		80 000
96	Väring, nytt stationshus samt mellanplattform och spåromläggning	85 000		85 000
97	Habo, nytt stationshus jämte förändring av spårsystemet	[1] 80 000		80 000
98	Trelleborg C, ombyggnad av stationshuset	100 000		100 000
99	Trelleborg F, tullviseringspaviljong	200 000		200 000
100	Klågerup, ombyggnad och modernisering av stationshuset	60 000		60 000
101	Anderslöv, nytt stationshus	60 000		60 000
102	Undersåker, modernisering och tillbyggnad av stationshuset	60 000		60 000
103	*Östersund, om- och tillbyggnad av stationshuset	120 000		120 000
104	Ånge, ombyggnad av stationshuset	120 000		120 000
105	*Härnösand, uppförande av nytt stationshus	200 000		200 000
106	Mellansel, modernisering av stationshuset	55 000		55 000
107	Borås C, om- och tillbyggnad av stationshuset	[1] 500 000	500 000	
108	Växjö, ombyggnad av stationshuset	135 000		135 000
109	*Karlshamn C, förändring av expeditionslokaler samt värmelednings- och sanitära installationer i stationshuset	130 000		130 000
110	Ronneby, modernisering av expeditionslokaler samt anordnande av skyddsrum i stationshuset	55 000		55 000
111	Stationshus, ett 100-tal smärre företag	3 050 000		3 050 000
	Summa	**5 965 000**	**765 000**	**5 200 000**
	2. Godsmagasin.			
112	Stockholm C, nytt ilgodsmagasin	5 200 000	2 000 000	
113	Södertälje C, tillbyggnad av fraktgodsmagasinet och utförande av nya expeditionslokaler	60 000		60 000
114	Borås, ilgodsbyggnad	150 000		150 000
115	Godsmagasin, 7 smärre företag	190 000		190 000
	Summa	**5 600 000**	**2 000 000**	**400 000**
	3. Personallokaler.			
116	Hagalund Övre, tillbyggnad av personallokaler för lokpersonal	75 000		75 000
117	Sävenäs rangerbangård, om- och nybyggnad av manskapshus	80 000		80 000

[1] Kostnaden omräknad från investeringsplanen för budgetåret 1945/46.

Nr	Företag eller anskaffning	Totalkostnad (eller återstående kostnad) Kronor	Anslag för budgetåret 1946/47 till	
			Ordinarie arbeten Kronor	Investeringsreserven Kronor
1	2	3	4	5
118	Nytt överliggningshus i Alvesta	250 000	250 000	
119	*Inredning av överliggnings- och skåprum m. m. för lokpersonalen inom överliggningshuset nr 8 A i Nässjö	30 000		30 000
120	*Inredning av manskapslokaler för maskin- och trafikavdelningen i Alvesta	20 000		20 000
121	*Uppförande av nybyggnad för vagn- och stallpersonal vid Hälsingborg C	30 000		30 000
122	*Uppförande av nybyggnad i Klippan för stallförmansexpedition, skåp, tvätt- och dagrum för lok- och vagnspersonal, förråd m. m. för maskinavdelningen	60 000		60 000
123	Ånge, nytt överliggningshus	300 000		300 000
124	Personallokaler, ett 20-tal smärre företag	560 000		560 000
	Summa	**1 405 000**	**250 000**	**1 155 000**
	4. Bostadshus.			
125	Två nya bostadshus i Skutskär jämte andel i utvändiga ledningar	100 000		100 000
126	Nya bostadshus	1 500 000	1 000 000	500 000
127	Utvidgning av enrumslägenheter	500 000	300 000	200 000
128	Modernisering av bostadslägenheter	2 000 000	1 000 000	1 000 000
	Summa	**4 100 000**	**2 300 000**	**1 800 000**
	5. Diverse byggnader.			
129	Nässjö, nytt mob.-förråd	75 000		75 000
130	Ånge, anordnande av banmästareförråd jämte tillhörande spåranordningar	120 000		120 000
131	*Storvik, nytt banmästareförråd vid bangården	60 000		60 000
132	Diverse byggnader, ett 10-tal smärre företag ..	450 000		450 000
	Summa	**705 000**		**705 000**
	Säger för VI Husbyggnader	**17 775 000**	**5 315 000**	**9 260 000**
133	*VII. Växel- och signalsäkerhetsanläggningar* ..	**4 000 000**	**4 000 000**	—
	VIII. Telefonanläggningar m. m.			
134	Revidering av kabelnäten på Stockholms stationer	25 000	25 000	
135	*Telefonkabel mellan Örebro och Hallsberg samt mellan Hallsberg och Laxå	800 000		800 000
136	*Telefonkabel mellan Frövi och Örebro	400 000		400 000
137	Ny lokalkabel mellan Stockholm och Älvsjö ..	40 000	40 000	
138	*Telefonkabel mellan Göteborg och Falköping ..	1 500 000		1 500 000
139	*Selektortelefonutrustning för sträckan Laxå—Charlottenberg	135 000		135 000
140	Diverse kabelarbeten på ett flertal platser	185 000	185 000	
141	Telefonkabel vid malmbanan	7 000 000		2 000 000
142	Telefonkabel mellan Växjö och Alvesta	260 000	260 000	
143	Nya blankledningar på ett flertal linjer	310 000	310 000	
144	Nya överdragsstationer i Södertälje och Laxå	105 000	105 000	
145	Komplettering och utökning av befintliga överdragsstationer	250 000	250 000	
146	Utbyggnad av automatiska telefonväxlar i Göteborg, Hälsingborg, Ystad m. fl. orter för automatiserad fjärrtelefontrafik	575 000	275 000	
147	Automatiska telefonväxlar i Norrköping, Borås, Växjö och Kalmar	165 000	100 000	

Nr	Företag eller anskaffning	Totalkostnad (eller återstående kostnad) Kronor	Anslag för budgetåret 1946/47 till	
			Ordinarie arbeten Kronor	Investeringsreserven Kronor
1	2	3	4	5
148	Automatisering av fjärrtelefonförbindelserna på linjer utgående från Stockholm mot Norrköping, Uppsala, Örebro och Västerås	970 000	330 000	
149	Automatiska telefonväxlar i Tillberga och Västerås	200 000	70 000	
150	Automatiska telefonväxlar å ett flertal medelstora stationer	285 000	285 000	
151	Selektorapparatur för automatisering av etappförbindelser	180 000	180 000	
152	Lokalutvidgningar för telefonväxlar	175 000	100 000	75 000
153	Anskaffning av s. k. ledningstagare	30 000	30 000	
154	Diverse telefonstationsutrustning	515 000	515 000	
155	Bärfrekvensförbindelser på sträckan Stockholm—Malmö och Stockholm—Göteborg	450 000	200 000	
156	Bärfrekvensförbindelser å linjerna Hudiksvall—Sundsvall, Sundsvall—Härnösand och Nyland—Sollefteå	100 000	70 000	
157	Högtalaranläggningar	600 000	280 000	280 000
158	Impulsuranläggningar	300 000	150 000	150 000
159	Svagströmsanläggningar	200 000	200 000	
	Säger för VIII Telefonanläggningar m. m.	**15 755 000**	**3 960 000**	**5 340 000**
160	*IX. Elektriska belysningsanläggningar*	**610 000**	**610 000**	—
	X. Anläggningar för elektrisk tågdrift.			
161	*Matarledning från Älvsjö till Tomteboda samt anordnande av s. k. ringmatningssystem på bangårdarna i Sthlm	1 100 000	750 000	350 000
162	Göteborg, ny omformarstation	900 000		900 000
163	Nyköping, ny omformarstation	500 000	500 000	
164	*Moholm, komplettering av omformarutrustningen	15 000		15 000
165	*Hallsberg, komplettering av omformarutrustningen	15 000		15 000
166	*Sköldinge, ombyggnad av omformarstationen	700 000		700 000
167	Göteborg, transportabelt omformaraggregat av större typ	600 000	150 000	450 000
168	Vissa ändringsarbeten i Hallsbergs omformarstation	150 000	150 000	
169	Förlängning av maskinhall m. m. i omformarstationerna i Ånge och Ockelbo	160 000	160 000	
170	Ombyggnad av omformarstationer av typ III i Älvsbyn, Bastuträsk, Vännäs, Mellansel, Östersund, Uddevalla, Fjärås och Laholm	1 280 000		680 000
171	Anskaffning av 7 st. ställverksvagnar	1 225 000		1 225 000
172	Förlängning av maskinhall m. m. i omformarstationerna i Uppsala, Falköping och Bispgården	560 000	200 000	
173	*Forsmo, ny omformarstation	1 300 000	500 000	800 000
174	Komplettering av kabelutrustningen vid vissa omformarstationer	150 000	150 000	
175	Fjärrstyrningsanläggningar vid omformarstationerna i Nässjö och Hallsberg	200 000	200 000	
176	Dressinbodar jämte förrådslokaler och manskapsrum vid vissa omformarstationer	80 000	80 000	

Nr	Företag eller anskaffning	Totalkostnad (eller återstående kostnad) Kronor	Anslag för budgetåret 1946/47 till	
			Ordinarie arbeten Kronor	Investeringsreserven Kronor
1	2	3	4	5
177	Nya linjeströmbrytare i transformatorstationen i Håmojokk	50 000	50 000	
178	Åskskydd vid vissa omformarstationer	75 000	75 000	
179	Diverse kompletteringsarbeten å anläggningar för elektrisk tågdrift	575 000	375 000	200 000
180	Komplettering av kontaktledningar samt förbättring av skyddsanordningar på ett stort antal bangårdar	360 000	360 000	
181	Utbyte av försliten kontakttråd	1 175 000	1 175 000	
182	Ombyggnad av malmbanans kontaktledningssystem	800 000	800 000	
183	Komplettering och nyanläggning av tågvärmeanläggningar	90 000	90 000	
184	Anskaffning av ytterligare 4 st. omformarvagnar för arbetsmaskiner	400 000		400 000
	Säger för X Anläggningar för elektrisk tågdrift	**12 460 000**	**5 765 000**	**5 735 000**
	XI. Elektrifiering.			
185	Linjen Stockholm—Tillberga—Köping	2 740 000	2 740 000	
186	Linjen Varberg—Borås—Herrljunga—Uddevalla	19 630 000	10 000 000	
187	Linjen Lund—Kävlinge—Landskrona med Landskrona—Billberga	4 190 000	2 000 000	
188	Linjen Uddevalla—Strömstad med Smedberg—Lysekil, elektrifieringsarbeten	ca 14 000 000	500 000	7 000 000
189	Förberedande arbeten å linjen Tillberga—Ludvika med Tillberga—Sala	ca 15 000 000		3 000 000
190	Förberedande arbeten å ostkustbanan med bilinjer	ca 60 000 000		10 000 000
191	*Förberedande arbeten å linjen Borås—Alvesta—Karlskrona med Emmaboda—Kalmar	ca 41 000 000		5 000 000
	Säger för XI Elektrifiering	**156 560 000**	**15 240 000**	**25 000 000**
	XII. Lokstations- och driftverkstadsanläggningar.			
192	*Gävle, iordningställande av den vid f. d. U. G. J. lokstation raserade pumpstationen samt uppsättande av vattenkastare vid lokstallarna	50 000		50 000
193	Kristinehamn, tillbyggnad av lokstallet med två lokplatser	60 000		60 000
194	*Nässjö, tillbyggnad av lokstallet	80 000		80 000
195	*Tillbyggnad av lokstallet i Klippan med 2 stallplatser för rälsbussar	40 000		40 000
196	Nytt lokstall i Simrishamn	200 000	200 000	
197	Växjö, tillbyggnad av lokstallet för spårvidd 0,891 m	[1] 125 000	125 000	
198	Lokstations- och driftverkstadsanläggningar, 5 smärre företag	160 000		160 000
	Säger för XII Lokstations- och driftverkstadsanläggningar	**715 000**	**325 000**	**390 000**
	XIII. Anläggningar vid huvudverkstäder.			
199	Modernisering av den elektriska anläggningen i vagnverkstaden i Örebro	200 000	200 000	

[1] Kostnaden omräknad från investeringsplanen för budgetåret 1945/46.

Nr	Företag eller anskaffning	Totalkostnad (eller återstående kostnad) Kronor	Anslag för budgetåret 1946/47 till	
			Ordinarie arbeten Kronor	Investeringsreserven Kronor
1	2	3	4	5
200	*Örebro, tillbyggnad av lokverkstaden	350 000		350 000
201	Malmö, tillbyggnad av lok- och hjulverkstaden vid huvudverkstaden	300 000	300 000	
202	*Malmö, uppförande av marketenteribyggnad ...	225 000		225 000
203	Modernisering av verkstaden i Hälsingborg ...	120 000	120 000	
204	*Notviken, tillbyggnad av lokverkstaden	150 000		150 000
205	Diverse mindre arbeten vid huvudverkstäder .	150 000		150 000
	Säger för XIII Anläggningar vid huvudverkstäder	**1 495 000**	**620 000**	**875 000**
206	*XIV. Verkstadsmaskiner m. m.*	**2 000 000**	**2 000 000**	—
207	*XV. Anläggningar vid förrådsavdelningen*	—	—	—
	XVI. Färjlägen	—	—	—
208	Summa för A Nya byggnader och anläggningar	**474 185 000**	**66 565 000**	**108 280 000**
	B. Försvarsberedskap.			
209	Försvarsberedskap, 5 delanslag	**2 935 000**	**2 935 000**	—
	C. Rullande materiel.			
210	Nyanskaffning av motorlok	200 000	200 000	
211	Nyanskaffning av elektrolok	6 575 000	6 575 000	
212	Ombyggnad av elektrolok	500 000	500 000	
213	Nyanskaffning av elektromotorvagnar	600 000	600 000	
214	Nyanskaffning av rälsbussar	4 000 000	4 000 000	
215	Ombyggnad av rälsbussar	300 000	300 000	
216	Nyanskaffning av lokomotorer	660 000	660 000	
217	Nyanskaffning av person- och resgodsvagnar ...	12 270 000	12 270 000	
218	Ombyggnad av person- och resgodsvagnar	2 115 000	2 115 000	
219	Nyanskaffning av godsvagnar	8 090 000	8 090 000	
220	Ombyggnad av godsvagnar	1 675 000	1 675 000	
221	Rullande materiel, alla slag	25 000 000		25 000 000
	Säger för C Rullande materiel	**61 985 000**	**36 985 000**	**25 000 000**
	D. Biltrafik.			
	1. Garagebyggnader m. m.			
222	Ordinarie anslag	2 200 000	2 200 000	
223	Strömstad, revisionsgarage	80 000		80 000
224	Onsala, garage	130 000		130 000
225	*Sandarne, bussgarage	180 000		180 000
226	*Åsarne, bussgarage	40 000		40 000
	Summa	**2 630 000**	**2 200 000**	**430 000**
227	2. Nyanskaffning av bilmateriel ..	**5 650 000**	**5 650 000**	—
228	3. Ombyggnad av bilmateriel	**1 060 000**	**1 060 000**	—
229	4. Förvärv av billinjer	**2 000 000**	**2 000 000**	—
	Summa för D Biltrafik	**11 340 000**	**10 910 000**	**430 000**

Nr	Företag eller anskaffning	Totalkostnad (eller återstående kostnad) Kronor	Anslag för budgetåret 1946/47 till	
			Ordinarie arbeten Kronor	Investeringsreserven Kronor
1	2	3	4	5
	E. Statens järnvägars dispositionsanslag.			
230	1. Oförutsedda och mindre arbeten	6 500 000	6 000 000	500 000
231	2. Genom olyckshändelser förstörd egendom	1 500 000	1 500 000	—
	Summa för E Dispositionsanslag	8 000 000	7 500 000	500 000
	Säger för Kapitalbudgeten	558 445 000	124 895 000	134 210 000
	Summa kostnad å kapitalbudgeten för hela investeringsplanen för budgetåret 1946/47		259 105 000	
	Vid utgången av budgetåret 1946/47 återstående anslagsbehov för i planen upptagna ordinarie arbeten		[1] 51 910 000	
	Vid utgången av budgetåret 1946/47 återstående anslagsbehov för företag endast upptagna i investeringsreserven, därest reserven tages i anspråk i sin helhet		[2] 246 480 000	
	Totalt anslagsbehov per den 1/7 1946 för samtliga i investeringsplanen upptagna företag, (motsvarar summan av kol. 3)		557 495 000	

[1] Detta belopp gäller därest de föreslagna anslagen å beredskapsstat tages i anspråk i sin helhet; anlitas dessa icke alls ökas beloppet till 64 415 000 kronor. — [2] Härav belöpa sig på dubbelspårsbyggnader 137 050 000 kronor och på elektrifiering 98 000 000 kronor samt på övriga företag 11 430 000 kronor

Driftkostnadsstaten.

Anm. Här redovisas endast företag, som föreslås ingå i investeringsreserven, och för vilka kostnaderna torde böra bestridas av driftmedel, däremot redovisas icke motsvarande ordinarie företag. Samtliga redovisade företag äro av den art och omfattning, att de i huvudsak kunna färdigställas inom ett år, varför angivna kostnadsbelopp avse företagens totalkostnader. — För bansektion angives dess huvudort inom parentes.

Nr	Företag eller anskaffning	Anslag som föreslås för budgetåret 1946/47 till företag i investeringsreserv Kronor
1	2	3
	1. Linjeomläggningar m. m.	
232	*Omläggning av kurva vid km 366 + 630 — 367 + 272 å linjen Högboda—Brunsberg	25 000
233	Kurvomläggning på linjen Stävie by—Flädie (600 m kurva)	65 000
234	Linjeomläggningar å linjen Östra Ljungby—Strömsnäsbruk	300 000
235	Linjeomläggningar å linjen Grevie—Förslövsholm (Rosenhultskurvorna)	300 000
236	Linjeomläggningar å linjen Båstad—Grevie (Dala—Greviekurvorna)	350 000

Nr	Företag eller anskaffning	Anslag som föreslås för budgetåret 1946/47 till företag i investeringsreserv Kronor
1	2	3
237	Linjeomläggning vid Vallberga och delvis ombyggnad av bangården	250 000
238	Omläggning av södra ingångslinjen till Veinge bangård	350 000
236	Linjeomläggning å linjen Skottorp—Båstad (Petersbergskurvan)	250 000
240	Linjeomläggning å linjen Veinge—Laholm (Kungsgårdskurvorna)	100 000
241	Breddning av bankar och skärningar utefter järnvägslinjen Gällivare—gränsen mot Norge	100 000
242	Kurvomläggningar inom 21 bansektionen (Umeå)	500 000
243	Omläggning av linjen Nissafors—Hestra å bandelen Borås—Alvesta	185 000
244	Borttagning av hinder i banan 2,6 m från spårmitt inom 25 bansektionen (Borås)	[1] 90 000
	Summa	**2 865 000**
	2. Dräneringsarbeten m. m.	
245	Förbättrad dränering av banvallen å delar av bansträckorna Ulriksdal—Krylbo och Uppsala—Gävle	[1] 210 000
246	*Bergrensning i vissa skärningar å 6 bansektionen	110 000
247	Omläggning av glacismurar på linjen Uddevalla—Strömstad (anmält behov 120 000 kronor)	60 000
248	Dränering av bana inom 10 bansektionen och Kristianstads län	100 000
249	Dränering av bana inom 10 bansektionen (Malmö) och Malmöhus län	100 000
250	*DräneringS- och terrasseringsarbeten å linjen Västra Torup—Hyllstofta	100 000
251	Anläggning och omläggning av dräneringsdiken utmed banan inom 14 bansektionen (Sundsvall)	100 000
252	Urgrävningar till förhindrande av uppfrysning i banan vid Bräcke, Håsjö, Ragunda och Fors	200 000
253	Anläggning och omläggning av dräneringsdiken inom 14 bansektionen och Gävleborgs län	20 000
254	Anläggning och omläggning av dräneringsdiken inom 14 bansektionen och Västernorrlands län	30 000
255	*Spårisolering och lyftning av spår inom 14 bansektionen och Västernorrlands län	50 000
256	*Spårisolering och lyftning av spår inom 14 bansektionen och Jämtlands län	75 000
257	*Bergrensning och förstärkningsarbeten i bergskärning vid km 261 å linjen Hudiksvall—Via	150 000
258	Stenarbeten med reparationer av stödjemurar vid Orsa och Sveg	[1] 15 000
259	Urgrävningsarbeten av tjälskjutande jord ur banan vid Berg, Hackås, Lockne, Näs och Åsarna	50 000
260	Spårisoleringsarbeten till förhindrande av uppfrysning av spåret vintertid jämte torvbeklädnad av dikesslänter vid Jukkasjärvi	150 000
261	Dränering av bankroppen å järnvägslinjen Gällivare—gränsen mot Norge	200 000
262	*20 bansektionen. Linjen Älvsbyn—Piteå, breddning av skärningar	20 000
263	*20 bansektionen. Dikning och dränering av banvallen	200 000
264	Fortsatta dräneringsarbeten av banvallen inom 25 bansektionen (Borås)	50 000
265	Omläggning av trummor inom 25 bansektionen (Borås)	30 000
266	Omläggning av ballastmurar inom hela 25 bansektionen (Borås)	30 000
	Summa	**2 050 000**

[1] Kostnaden omräknad från investeringsplanen för budgetåret 1945/46.

Nr	Företag eller anskaffning	Anslag som föreslås för budgetåret 1946/47 till företag i investeringsreserv Kronor
1	2	3
	3. Diverse arbeten.	
267	Diverse arbetsobjekt inom 17 bansektionen (Sollefteå)	20 000
268	Reparation och ombyggnad av snöskärmar och snögallerier inom 19 bansektionen (Kiruna)	150 000
269	Omläggning och utbyte av sådana vattenledningsrör inom 19 bansektionen (Kiruna) som äro underdimensionerade och delvis igenrostade	60 000
	Summa	**230 000**
	4. Inventarier.	
270	Ersättningsanskaffning av inventarier	**1 000 000**
	Säger för Driftkostnadsstaten	**6 145 000**

Statens järnvägars rörelsemedel.

Anm. Här redovisas endast företag, som föreslås ingå i investeringsreserven, och för vilka kostnaderna torde böra bestridas av statens järnvägars rörelsemedel, däremot redovisas icke motsvarande ordinarie företag. Samtliga redovisade företag äro av den art och omfattning, att de i huvudsak kunna färdigställas inom ett år, varför angivna kostnadsbelopp avse företagens totalkostnader.

Nr	Företag eller anskaffning	Anslag som föreslås för budgetåret 1946/47 till företag i investeringsreserv Kronor
1	2	3
	Anordnande av nya grusgropar m. m.	
271	*Älvsbyn, makadamkrossanläggning vid grusgropen	30 000
272	Ny grusgrop vid Abborrtjärn (å sträckan Vindeln—Hällnäs) ...	200 000
	Säger för S. J:s rörelsemedel	**230 000**

Bilaga 7.

Sammandrag över investeringsplan för statens järnvägar.

I sammandraget hava i kol. 3, 4 och 5 sammanställts de i motsvarande kolumner i bilaga O upptagna summorna för varje anslagstitel. För jämförelse har i kol. 6 angivits anslagsbeloppen i förslaget till investeringsreserv för budgetåret 1945/46.

Anslagstitel	Totalkostnad (eller återstående kostnad) för företag, till vilka anslag upptagas i kol. 4 o. kol. 5 Kronor	Anslag för budgetåret 1946/47 till ordinarie arbeten Kronor	Anslag för budgetåret 1946/47 till investeringsreserv Kronor	Anslag för budgetåret 1945/46 till investeringsreserv Kronor
2	3	4	5	6
Kapitalbudgeten.				
A. Byggnader och anläggningar.				
I. *Bangårdar.*				
1. Bangårdsombyggnader m. m.	12 575 000	2 330 000	8 765 000	11 550 000
2. Gångbroar och gångtunnlar	2 100 000	400 000	1 700 000	2 100 000
3. Diverse bangårdsanordningar	2 895 000	1 000 000	1 895 000	150 000
Summa	*17 570 000*	*3 730 000*	*12 360 000*	*13 800 000*
I a. *Tegelbackens reglering*	*6 000 000*	—	*1 000 000*	*1 000 000*
II. *Dubbelspårsbyggnader och linjeomläggningar.*				
1. Fortsatt anläggning av dubbelspår enl. spec. bil. 8	215 675 000	10 000 000	40 050 000	39 400 000
2. Linjeomläggningar	5 660 000	—	5 660 000	5 390 000
3. Nya godstågsförbindelser	—	—	—	—
4. Diverse linjearbeten	710 000	—	710 000	710 000
5. Smalspårsombyggnader	[1] 1 000 000	—	700 000	—
Summa	*223 045 000*	*10 000 000*	*47 120 000*	*45 500 000*
III. *Fortlöpande förstärkning av spåröverbyggnaden.*				
1. Rälsutbyten m. m.	12 000 000	12 000 000	—	—
2. Diverse åtgärder för spårförstärkning	2 000 000	1 000 000	1 000 000	2 000 000
Summa	*14 000 000*	*13 000 000*	*1 000 000*	*2 000 000*
IV. *Skenfria vägkorsningar m. m.*	*200 000*	—	*200 000*	*200 000*
V. *Broar m. m.*	*2 000 000*	*2 000 000*	—	*600 000*
VI. *Husbyggnader.*				
1. Stationshus	5 965 000	765 000	5 200 000	5 200 000
2. Godsmagasin	5 600 000	2 000 000	400 000	500 000
3. Personallokaler	1 405 000	250 000	1 155 000	1 200 000
4. Bostadshus	4 100 000	2 300 000	1 800 000	2 100 000
5. Diverse byggnader	705 000	—	705 000	700 000
Summa	*17 775 000*	*5 315 000*	*9 260 000*	*9 700 000*
VII. *Växel- och signalsäkerhetsanläggningar*	*4 000 000*	*4 000 000*	—	—
Summa för I—VII	**283 940 000**	**38 045 000**	**70 940 000**	**72 800 000**
VIII. *Telefonanläggningar m. m.*	*15 755 000*	*3 960 000*	*5 340 000*	*1 575 000*
IX. *Elektriska belysningsanläggningar*	*610 000*	*610 000*	—	*200 000*

[1] Återstående anslagsbehov 700 000. kronor.

Anslagstitel	Totalkostnad (eller återstående kostnad) för företag, till vilka anslag upptagas i kol 4. o. kol. 5 Kronor	Anslag för budgetåret 1946/47 till ordinarie arbeten Kronor	Anslag för budgetåret 1946/47 till investeringsreserv Kronor	Anslag för budgetåret 1945/46 till investeringsreserv Kronor
2	3	4	5	6
X. *Anläggningar för elektrisk tågdrift*	*12 460 000*	*5 765 000*	*5 735 000*	*5 090 000*
XI. *Elektrifiering*	*156 560 000*	*15 240 000*	*25 000 000*	*27 000 000*
XII. *Lokstations- och driftverkstadsanläggningar*	*715 000*	*325 000*	*390 000*	*600 000*
XIII. *Anläggningar vid huvudverkstäder*	*1 495 000*	*620 000*	*875 000*	*420 000*
XIV. *Verkstadsmaskiner m. m.*	*2 000 000*	*2 000 000*	—	—
XV. *Anläggningar vid förrådsavdelningen* ..	—	—	—	—
XVI. *Färjlägen*	—	—	—	—
Säger för A Byggnader och anläggningar	**474 185 000**	**66 565 000**	**108 280 000**	**107 685 000**
B. Försvarsberedskap	**2 935 000**	**2 935 000**	—	—
C. Rullande materiel	**61 985 000**	**36 985 000**	**25 000 000**	**35 000 000**
D. Biltrafik.				
1. Garagebyggnader m. m.	2 630 000	2 200 000	430 000	750 000
2. Nyanskaffning av bilmateriel....	5 650 000	5 650 000	—	3 000 000
3. Ombyggnad av bilmateriel	1 060 000	1 060 000	—	—
4. Förvärv av billinjer	2 000 000	2 000 000	—	—
Säger för D Biltrafik	**11 340 000**	**10 910 000**	**430 000**	**3 750 000**
E. Dispositionsanslag.				
1. Oförutsedda och mindre arbeten	6 500 000	6 000 000	500 000	—
2. Genom olyckshändelser förstörd egendom	1 500 000	1 500 000	—	—
Summa för E Dispositionsanslag	**8 000 000**	**7 500 000**	**500 000**	**500 000**
Säger för Kapitalbudgeten	**558 445 000**	**124 895 000**	**134 210 000**	**146 935 000**
Driftkostnadsstaten.				
1. Linjeomläggningar m. m....			2 865 000	3 200 000
2. Dräneringsarbeten m. m....			2 050 000	1 470 000
3. Diverse arbeten			230 000	230 000
4. Inventarier			1 000 000	1 000 000
Säger för Driftkostnadsstaten			**6 145 000**	**5 900 000**
Statens järnvägars rörelsemedel.				
Anordnande av nya grusgropar m. m....			230 000	410 000
Säger för S. J:s rörelsemedel			**230 000**	**410 000**
Summa för investeringsreserven			**140 585 000**	**155 245 000**

Investeringsplan beträffande dubbelspårs-

Linjedelarna äro angivna efter av järnvägsstyrelsen uppgiven angelägenhetsordning.
Till »Övriga arbeten» räknas bland annat alla bangårdsarbeten, plattformer, lastkajer och husbyggnadsarbeten (i den mån sådana förekomma) ävensom stängsel utefter linjen.

Linjedel	Total kostnad (återstående kostnad)	Terrasseringsarbeten m. m.				Spåröver-	
		Total kostnad (återst. kostnad)	Under budgetåret			Total kostnad (återst. kostnad)	Under
			kan utföras arbeten för	motsvarande 1 000-tal dagsverken	antal årsarbetare		kan utföras arbeten för
1	2	3	4	5	6	7	8
1. Järna—Skebokvarn	[1] 15 600	2 140				6 320	
varav ord. arbete			*1 500*	*65*	*250*		*1 500*
inv.reserv			640	25	110		2 000
2. Mjölby—Tranås	[1] 7 025	382				3 625	
varav ord. arbete			*382*	*15*	*65*		*1 000*
3. Gårdsjö—Skövde	[1] 15 950	3 275				6 460	
varav ord. arbete			*1 200*	*50*	*200*		*1 400*
inv.reserv			1 500	65	250		2 000
4. Falköping—Alingsås	19 000	6 000				8 000	
varav inv.reserv			2 700	110	450		
5. Örebro—Frövi	7 800	3 000				3 000	
varav inv.reserv			1 200	50	200		
6. Almedal—Kungsbacka	6 500	2 000				2 800	
varav inv.reserv			1 200	50	200		
7. Spånga—Bålsta	(terr. 2 300)	2 300					
varav inv.reserv			1 200	50	200		
8. Alby—Ånge—Bräcke	11 700	4 700				3 800	
varav inv.reserv			1 500	65	250		
9. Gåvetorp—Alvesta—Vislanda	5 500	1 700				2 300	
varav inv.reserv			1 500	65	250		
10. Kilafors—Bollnäs	4 700	2 000				1 500	
varav inv.reserv			1 500	65	250		
11. Katrineholm—Pålsboda	15 000	5 000				6 000	
varav inv.reserv,			3 000	125	500		
12. Sävsjö—Gåvetorp	14 500	4 700				6 000	
varav inv.reserv			1 500	65	250		
13. Vislanda—Ballingslöv	21 000	6 700				8 700	
varav inv.reserv			2 100	90	350		
14. Katrineholm—Åby	13 500	6 000				4 600	
varav inv.reserv			2 700	110	450		
15. Ockelbo—Kilafors	12 000	5 000				3 800	
varav inv.reserv			1 500	65	250		
16. Bollnäs—Ljusdal	17 600	7 300				5 600	
varav inv.reserv			2 100	90	350		
17. Ljusdal—Alby	26 000	10 800				8 400	
varav inv.reserv			2 700	110	450		
Summa	**215 675**	**72 997**	**31 622**	**1 330**	**5 275**	**80 905**	**7 900**
varav ord. arbete			*3 082*	*130*	*515*		*3 900*
inv.reserv			28 540	1 200	4 760		4 000

[1] De totala återstående kostnaderna för pågående dubbelspårsbyggnader hava förändrats på grund

Bilaga 8.

byggnader för budgetåret 1946/47.

Kostnader i 1 000-tal kronor. För påbörjat företag äro återstående kostnader angivna per den 1/7 1946, under förutsättning att ordinarie anslag för budgetåret 1945/46 förbrukats i sin helhet men att investeringsreserven icke tagits i anspråk.

Antalet årsarbetare är schematiskt beräknat under antagande av ca 250 effektiva arbetsdagar per man och år.

byggnad		Elektrifiering				Övriga arbeten				Summa kostnad	Arbetsstyrka. Summa antal man
budgetåret			Under budgetåret				Under budgetåret				
motsvarande 1 000-tal dagsverken	antal årsarbetare	Total kostnad (återst. kostnad)	kan utföras arbeten för	motsvarande 1 000-tal dagsverken	antal årsarbetare	Total kostnad (återst. kostnad)	kan utföras arbeten för	motsvarande 1 000-tal dagsverken	antal årsarbetare	under budgetåret	
9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
		1 890				5 250					
25	*100*		*500*	*10*	*30*		*500*	*15*	*50*	*4 000*	*430*
35	130		250	5	20		1 110	25	110	4 000	370
		1 000				2 018					
15	*60*		*350*	*5*	*20*		*768*	*20*	*75*	*2 500*	220
		1 925				4 290					
25	*90*		*500*	*10*	*30*		*400*	*10*	*40*	*3 500*	*360*
35	130		250	5	20		400	10	40	4 150	440
		2 550				2 450					
		950				850	500	15	50	3 200	500
		900				800				1 200	200
										1 200	200
										1 200	200
		1 600				1 600					
		700				800	500	15	50	2 000	300
		600				600	500	15	50	2 000	300
		1 950				2 050				1 500	250
		1 800				2 000	1 000	25	100	4 000	600
		2 700				3 000	500	15	50	2 000	300
		1 550				1 350	500	15	50	2 600	400
		1 600				1 600	500	15	50	3 200	500
		2 300				2 300	500	15	50	2 000	300
		3 500				3 300	500	15	50	2 600	400
							500	15	50	3 200	500
135	**510**	**27 515**	**1 850**	**35**	**120**	**34 258**	**8 678**	**240**	**865**	**50 050**	**6 770**
65	*250*		*1 350*	*25*	*80*		*1 668*	*45*	*165*	*10 000*	*1 010*
70	260		500	10	40		7 010	195	700	40 050	5 760

av dels ändrade dispositioner, dels omräkning till nuvarande prisläge.

Bilaga 9.

Investeringsplan för statens vattenfallsverk.

Anm. Med * utmärkes företag, som icke redovisats i förut framlagda förslag till investeringsplaner.

Nr	Företag	Totalkostnad (för påbörjade företag återstående kostnad) Kronor	Företag avsedda att utföras som ordinarie arbeten Kronor	Företag, som föreslås ingå i investeringsreserven budgetåret 1946/47 Kronor	Investeringsreserv för budgetåret 1945/46 Kronor
1	2	3	4	5	6
1	Kraftstation i Namforsen	[1] 5 500 000	4 500 000	—	—
2	Kraftstation i Forsmoforsen	15 900 000	11 400 000	—	—
3	Kraftstation vid Holleforsen	43 000 000	16 500 000	—	6 000 000
4	Kraftstation vid Harsprånget	ca 79 500 000	5 000 000	2 000 000	2 300 000
5	Tilloppstunnel och dämningshöjning vid Porjus kraftstation	560 000	560 000	—	—
6	Regleringsåtgärder i Ångermanälvens flodområde	[2] 9 500 000	7 000 000	—	—
7	Kraftstation vid Hammarby	3 500 000	—	2 000 000	2 000 000
8	Kraftstation vid Kilforsen	34 000 000	1 000 000	—	—
9	*Ett sjätte maskinaggregat i Västerås ångkraftstation	4 100 000	2 500 000	—	—
10	*Ett nionde maskinaggregat i Porjus kraftstation	3 800 000	3 000 000	—	—
11	Ett tredje maskinaggregat vid Stadsforsens kraftstation	8 600 000	—	2 000 000	2 000 000
12	*Utbyte av två turbiner i Lilla Edets kraftstation	1 100 000	—	700 000	—
13	Distributionsanläggningar och därmed sammanhängande arbeten vid statens kraftverk	40 500 000	37 500 000	3 000 000	4 000 000
14	Statens vattenfallsverks dispositionsanslag	3 500 000	2 000 000	1 500 000	[3] 3 100 000
		253 060 000	**90 960 000**	**11 200 000**	**19 400 000**

Summa kostnad för hela investeringsplanen för budgetåret 1946/47	**102 160 000**
Vid utgången av budgetåret 1946/47 återstående anslagsbehov för i planen upptagna ordinarie arbeten	[4] **140 900 000**
Vid utgången av budgetåret 1946/47 återstående anslagsbehov för företag endast upptagna i investeringsreserven, därest denna tages i anspråk i sin helhet	**8 500 000**
Totalt anslagsbehov per den 1/7 1946 för samtliga i planen upptagna företag (motsvarande summan av kolumn 3)	**251 560 000**

[1] Återstående anslagsbehov per 1/7 1946 beräknas av vattenfallsstyrelsen till 4 500 000 kronor. — [2] Återstående anslagsbehov per 1/7 1946 beräknas av vattenfallsstyrelsen till 9 000 000 kronor. — [3] Härav redovisades 1 600 000 kronor under Mindre utvidgning av förefintliga kraftstationsanläggningar och mindre regleringsföretag. — [4] Detta belopp gäller, därest de föreslagna anslagen å beredsskapsstat för de berörda anläggningarna under budgetåret tagas i anspråk i sin helhet; anlitas dessa icke alls ökas beloppet till 147 400 000 kronor.

Bilaga 10.

Investeringsplan för försvarsväsendet.

b. Arméns fortifikationsförvaltnings ämbetsområde.

Anm. Med * utmärkes företag, som icke redovisats i förut framlagda förslag till investeringsplaner.

Nr	Företag		Totalkostnad Kronor	Anslag för budgetåret 1946/47 till: Ordinarie arbeten Kronor	Investeringsreserven Kronor	Grovarbetsreserven Kronor
1	2		3	4	5	6
1	Stockholm	K 1 garage	38 000	38 000		
2		K 1 matinrättning, ombyggnad	193 000		193 000	
3		Lv 3 garage	420 000	420 000		
4		*FSF centralförråd	263 000		263 000	
5	Solna	I 1 ny förläggning	16 950 000	2 000 000		
6		I 1 idrottsplats	[1] 85 000			85 000
7		Ing 1 idrottsplats	85 000			85 000
8		S 1 S tillbyggnad av kaserner	477 000	477 000		
9		*S 1 S garage	41 000	41 000		
10		*A I S och Int 1 ny förläggning	11 247 000	1 015 000		
11		Int 1 idrottsplats	75 000			75 000
12		KS badhus med simhall och fäktsal	447 000		447 000	
13		KS sanitära anläggningar	192 000		192 000	
14		KS säkerhetsanordningar å skolskjutningsbanan	190 000	190 000		
15		KS idrottsplats	75 000			75 000
16		Officersaspirantskolor för infanteriet och kavalleriet	2 858 000	1 000 000		
17	Spånga	A 1 ny förläggning	17 290 000	4 500 000		
18		A 1 idrottsplats	[1] 92 000			92 000
19		*Tyg 1 ny förläggning	3 100 000	1 500 000		
20		*Stockholms tygstation	4 500 000	3 000 000		
21	Rosersberg	Infanteriskjutskolan, ordnande av förläggning	278 000	278 000		
22		Infanteriskjutskolan idrottsplats	75 000			75 000
23		Infanteriskjutskolan vägarbeten	13 000			13 000
24	Väddö	Luftvärnskjutskolan, nybyggnader	730 000	250 000		
25	Norrtälje	*Lv 3 nya etablissement, etapp I	3 000 000	2 000 000		
26	Uppsala	I 8 iståndsättning av baracker	32 000	32 000		
27		I 8 vägarbeten	[1] 56 000			56 000
28		*I 8 iordningställande av korthållsbanan	15 000			15 000
29		I 8 dräneringsarbeten	60 000			60 000
30	Enköping	P 1 nya etablissement	11 383 000	2 500 000		
31		P 1 idrottsplats	[1] 91 000			91 000
32		Förrådsbyggnader	462 000	150 000		
33	Strömsholm	Ridskolan, diverse byggnadsarbeten	440 000	200 000		
34	Strängnäs	P 3 matinrättning, ombyggnad	275 000		275 000	

[1] Företagets omfattning och kostnad ändrad från investeringsplanen för budgetåret 1945/46.

Nr	Företag		Totalkostnad	Anslag för budgetåret 1946/47 till		
				Ordinarie arbeten	Investeringsreserven	Grovarbetsreserven
			Kronor	Kronor	Kronor	Kronor
1	2		3	4	5	6
35		P 3 ordnande av avloppssystemet	[1] 229 000	50 000		12 000
36		*P 3 signalförråd och signalverkstad	118 000	50 000		
37		P 3 vägarbeten och stensättning	[2] 465 000			200 000
38		*P 3 utbyggnad av pistolskjutningsbana	10 000		10 000	
39	Linköping	I 4 iståndsättning av baracker	[2] 5 000	5 000		
40		I 4 ombyggnad av matinrättning	275 000		275 000	
41		I 4 korthållsbana	49 000		49 000	
42		I 4 vägarbeten och stensättning	[2] 184 000			100 000
43		I 4 dräneringsarbeten	[2] 100 000			100 000
44		T 1 garage	48 000	48 000		
45		T 1 barack	5 000	5 000		
46		T 1 vägarbeten och stensättning	[2] 16 000			16 000
47		T 1 dräneringsarbeten	[2] 68 000			68 000
48		Lv 2 matinrättning	275 000		275 000	
49		Lv 2 vägarbeten och stensättning	[2] 303 000			200 000
50		Lv 2 dräneringsarbeten	[2] 55 000			55 000
51	Jönköping	A 6 iståndsättning av baracker	[2] 4 000	4 000		
52		A 6 ombyggnad av matinrättning	275 000		275 000	
53		A 6 garage	84 000	84 000		
54		*A 6 rotfruktskällare	12 000		12 000	
55		*A 6 lastkaj med spår	22 000		22 000	
56		A 6 vägarbeten och stensättning	[2] 287 000			100 000
57		A 6 dräneringsarbeten	65 000			65 000
58	Skillingaryd	Artilleriskjutskolan, vägarbeten	[2] 336 000			200 000
59	Eksjö	I 12 baracker, iståndsättning av grenadjärborgen	155 000	155 000		
60		I 12 matinrättning, ombyggnad.	275 000		275 000	
61		*I 12 markörskydd	30 000		30 000	
62		*I 12 nyanläggning av skolskjutningsbana	60 000			60 000
63		I 12 vägarbeten	70 000			70 000
64	Växjö	I 11 baracker	[2] 10 000	10 000		
65		I 11 ombyggnad av matinrättning	275 000		275 000	
66		I 11 vägarbete	[2] 125 000			125 000
67	Visby	I 18 garage	28 000	28 000		
68		I 18 ombyggnad av skjutbanor C och D	130 000			130 000
69		I 18 vägarbeten och stensättning	[2] 279 000			150 000
70		A 7 vägarbeten	18 000			18 000
71		Gotlands tygstation	1 326 000	800 000		
72	Tofta	A 7 skolskjutningsbana	34 000			34 000
73		A 7 vägarbete	100 000			100 000
74	Kristianstad	I 6 iståndsättning av baracker	9 000	9 000		
75		I 6 matinrättning, ombyggnad	275 000		275 000	
76		S 1 K kasern, tillbyggnad	244 000	244 000		
77		A 3 nya etablissement	9 025 000	1 000 000		
78		A 3 gymnastikbyggnad	408 000		408 000	
79		A 3 idrottsplats	[2] 68 000			68 000

[1] Kostnaden omräknad från investeringsplanen för budgetåret 1945/46. — [2] Företagets omfattning och kostnad ändrad från investeringsplanen för budgetåret 1945/46.

Nr	Företag		Totalkostnad	Anslag för budgetåret 1946/47 till		
				Ordinarie arbeten	Investeringsreserven	Grovarbetsreserven
			Kronor	Kronor	Kronor	Kronor
1	2		3	4	5	6
80	Rinkaby	*A 3 vatten och avlopp	15 000	15 000		
81		*A 3 iordningställande av skolskjutningsbanan	30 000			30 000
82	Hässleholm	P 2 nya etablissement	12 300 000	4 000 000		
83		*P 2 och P 4 tygverkstad	1 950 000	500 000		
84		P 2 gymnastikhus	412 000		412 000	
85		P 2 idrottsplats	[1] 91 000			91 000
86		T 4 ombyggnad av matinrättningen	380 000	150 000		
87		T 4 garage	169 000	169 000		
88		T 4 idrottsplats	75 000			75 000
89		T 4 baracker, iståndsättning	2 000	2 000		
90		*T 4 kasern	358 000	358 000		
91	Ravlunda	P 2 vägarbeten	[1] 82 000	4 000		
92	Malmö	Lv 4 tillbyggnad av kaserner, etapp III	1 000 000	300 000		
93		*Lv 4 nyanläggning av skolskjutningsbana	[2] 100 000	100 000		
94		Lv 4 idrottsplats	86 000			86 000
95		Lv 4 gymnastikhus	332 000	332 000		
96	Ystad	I 7 ombyggnad av matinrättningen	294 000		294 000	
97		I 7 garage	40 000	40 000		
98		I 7 vägarbeten	[1] 86 000			86 000
99	Revingehed	I 7 idrottsplats	46 000			46 000
100		I 7 vägarbeten och stensättning	[1] 375 000			175 000
101	Halmstad	I 16 baracker, nybyggnad och iståndsättning	[1] 17 000	17 000		
102		I 16 ombyggnad av matinrättningen	336 000	150 000		
103		I 16 idrottsplats	[1] 98 000			98 000
104		I 16 avloppsarbeten	60 000			60 000
105	Göteborg	A 2 ombyggnad av matinrättningen	225 000		225 000	
106		*A 2 förråd	490 000	490 000		
107		A 2 vägarbeten och stensättning	[1] 183 000			100 000
108		Lv 6 nya etablissement	5 675 000	231 000		
109		Lv 6 central tygverkstad	1 690 000	1 000 000		
110		Lv 6 gymnastikbyggnad	378 000		378 000	
111		Lv 6 idrottsplats	[1] 83 000			83 000
112	Algutstorp	A 2 skolskjutningsbana	37 000			37 000
113	Uddevalla	I 17 flyttning och iståndsättning av baracker	161 000	161 000		
114		I 17 garage	48 000	48 000		
115		I 17 truppförbandssjukhus	[1] 380 000	200 000		
116		I 17 vägarbeten och stensättning	[1] 123 000			123 000
117	Borås	*I 15 tygverkstad	317 000	50 000		
118		I 15 vägarbeten och stensättning	[1] 148 000			148 000
119		I 15 dräneringsarbeten	20 000			20 000
120	Kråk	P 4 vägarbeten	60 000			60 000
121	Skövde	K 3 ombyggnad av matinrättningen	284 000		284 000	
122		K 3 idrottsplats	75 000			75 000

[1] Företagets omfattning och kostnad ändrad från investeringsplanen för budgetåret 1945/46. — [2] Exklusive kostnader för markförvärv.

Nr	Företag		Totalkostnad	Anslag för budgetåret 1946/47 till		
				Ordinarie arbeten	Investeringsreserven	Grovarbetsreserven
			Kronor	Kronor	Kronor	Kronor
1	2		3	4	5	6
123		*K 3 iordningställande av korthållsbanan	40 000			40 000
124		*K 3 och S 1 Sk förråd	78 000	78 000		
125		T 2 iståndsättning av barack	[1] 1 000	1 000		
126		T 2 garage m. m.	410 000	410 000		
127		*T 2 förråd	68 000	68 000		
128		T 2 idrottsplats	[2] 77 000			77 000
129		*P 4 signalförråd och signalverkstad	115 000	50 000		
130		P 4 vägarbeten och stensättning	[1] 311 000			200 000
131		*P 4 iordningställande av korthållsbanan	15 000			15 000
132		Tyg 2 skolverkstad, kansli, m. m.	817 000	600 000		
133	Karlsborg	Lv 1 garage	27 000	27 000		
134		Lv 1 brandstation	80 000		80 000	
135		Lv 1 idrottsplats	[1] 57 000			57 000
136		Fästningsområdet, vägarbete och stensättning	[1] 390 000			200 000
137		Omläggning av avloppsledningar III. etappen	335 000	148 000		
138		*Saneringsarbeten i våta graven	60 000			60 000
139	Kristinehamn	A 9 nya etablissement	11 557 000	500 000		
140		A 9 gymnastikbyggnad	436 000		436 000	
141		A 9 idrottsplats	[2] 105 000			105 000
142	Karlstad	I 2 baracker	[1] 20 000	20 000		
143		I 2 dräneringsarbeten	[1] 167 000			167 000
144		*I 2 iordningställande av korthållsbanan	40 000			40 000
145	Örebro	I 3 ny- och ombyggnad av baracker	69 000	69 000		
146	Nora	*T 2 N utvidgning av Nora skyttegilles skjutbana	15 000		15 000	
147		T 2 N gymnastikbyggnad	332 000		332 000	
148	Villingsberg	Artilleriskjutskolan	2 990 000	1 000 000		
149	Falun	I 13 baracker	14 000	14 000		
150		*I 13 planering av skjutbanan	20 000		20 000	
151		I 13 vägarbeten	[2] 72 000			72 000
152	Gävle	I 14 ombyggnad av matinrättningen	337 000		337 000	
153		I 14 baracker, nybyggnad och flyttning	297 000	297 000		
154		I 14 skolskjutningsbana	55 000			55 000
155		I 14 vägarbeten och stensättning	[1] 94 000			94 000
156		I 14 dräneringsarbeten	[2] 47 000			47 000
157	Sundsvall	Lv 5 nya etablissement, etapp III	917 000	250 000		
158		Lv 5 gymnastikhus	360 000	360 000		
159	Torpshammar	Förråd, kompletteringsarbeten	70 000		70 000	
160	Sollefteå	I 21 baracker	207 000	207 000		
161		I 21 ombyggnad av matinrättningen	332 000		332 000	
162		I 21 utbyggnad av kulsprute-skjutbanan från 6 till 9 tavelställ	38 000			38 000

[1] Företagets omfattning och kostnad ändrad från investeringsplanen för budgetåret 1945/46. — [2] Kostnaden omräknad från investeringsplanen för budgetåret 1945/46.

Nr	Företag		Totalkostnad	Anslag för budgetåret 1946/47 till		
				Ordinarie arbeten	Investeringsreserven	Grovarbetsreserven
			Kronor	Kronor	Kronor	Kronor
1	2		3	4	5	6
163		I 21 vägarbeten	[1] 86 000			86 000
164		*I 21 signalförråd och signalverkstad	91 000	40 000		
165		I 21 och T 3 tygverkstad	912 000	912 000		
166		T 3 matinrättning	655 000	300 000		
167		T 3 iståndsättning av baracker	12 000	12 000		
168		T 3 garage	20 000	20 000		
169		T 3 vatten- och avloppsarbeten	[1] 100 000			100 000
170	Östersund	I 5 flyttning och nybyggnad av baracker	207 000	207 000		
171		I 5 ombyggnad av matinrättning	353 000		353 000	
172		I 5 dräneringsarbeten	[1] 32 000			32 000
173		I 5 och A 4 tygverkstad	823 000	200 000		
174		*A 4 signalverkstad	200 000	200 000		
175		*A 4 iordningställande av skolskjutningsbanan	18 000			18 000
176		A 4 iståndsättning av baracker	[1] 4 000	4 000		
177		A 4 Artillerioffi cersaspirantskolan	[2] 641 000	400 000		
178		A 4 vägarbeten	[1] 60 000			60 000
179	Brunflo	A 4 tjänstebostad vid Grytans skjutfält	35 000	35 000		
180		A 4 väg- och röjningsarbeten på skjutfältet	[1] 115 000			115 000
181	Umeå	I 20 nybyggnad och iståndsättning av baracker	85 000	85 000		
182		I 20 garage	20 000	20 000		
183	Umeå	I 20 vägarbeten	[1] 47 000			47 000
184		K 4 tygverkstad	[2] 417 000	300 000		
185		K 4 ombyggnad av matinrättningen	86 000		86 000	
186		K 4 vägarbeten	[1] 25 000			25 000
187	Boden	I 19 flyttning och iståndsättning av baracker	324 000	324 000		
188		I 19 garage	84 000	84 000		
189		Ing 3 ombyggnad av matinrättningen	304 000	200 000		
190		Ing 3 tygverkstad	389 000	200 000		
191		*Ing 3 nyanläggning av korthållsbana	40 000		40 000	
192		Ing 3 vatten- och avloppsarbeten	[1] 57 000			57 000
193		Tyg 3 garage	77 000	77 000		
194		Tyg 3 och S 1 B förläggning	1 375 000	1 375 000		
195		S 1 B garage	126 000	126 000		
196		A 5 korthållsskjutbana	42 000			42 000
197		A 8 iståndsättning av baracker	16 000	16 000		
198		*FB vatten- och avloppsarbeten	400 000			400 000
199		Garnisonssjukhus	[1] [3] 4 250 000	2 000 000		
200		Garnisonssjukhus, personalbostäder	[2] 1 691 000	1 000 000		
201	Kiruna	AJS nya etablissement	3 852 000	200 000		
202	Luleå	Lv 7 nya etablissement	6 210 000	200 000		

[1] Företagets omfattning och kostnad ändrad från investeringsplanen för budgetåret 1945/46. — [2] Kostnaden omräknad från investeringsplanen för budgetåret 1945/46. — [3] Statsverkets andel 1 685 000 kronor.

Nr	Företag	Total-kostnad	Anslag för budgetåret 1946/47 till		
			Ordinarie arbeten	Investeringsreserven	Grovarbetsreserven
		Kronor	Kronor	Kronor	Kronor
1	2	3	4	5	6
203	Lv 7 gymnastikbyggnad	410 000		410 000	
204	Lv 7 idrottsplats	[1] 71 000			71 000
205	Lv 7 dräneringsarbeten	[2] 29 000			29 000
206	Hundgårdar vid arméns truppförband	290 000	290 000		
207	Förrådsbyggnader för territoriella förband	13 553 000	2 900 000		
208	Förråd vid arméns truppförband	4 600 000	3 000 000		
209	*Centralförråd för tyg- och intendenturmateriel	3 619 000		3 619 000	
210	*Garagebyggnader	756 000		756 000	
211	*Fasta drivmedelsförråd	160 000		160 000	
212	Smärre nybyggnads- och förändringsarbeten ...	150 000	150 000		
213	Om- eller nybyggnad av sjukhus vid diverse förband	2 000 000		2 000 000	
214	Bergskyddsrum	11 940 000			4 000 000
215	Fullträffsäkra förråd	18 153 000			8 000 000
	Summa	**222 357 000**	**49 376 000**	**14 190 000**	**18 335 000**
	Summa för hela investeringsplanen för budgetåret 1946/47		**63 566 000**		

[1] Företagets omfattning och kostnad ändrad från investeringsplanen för budgetåret 1945/46. — [2] Kostnaden omräknad från investeringsplanen för budgetåret 1945/46.

c. *Marinförvaltningens ämbetsområde.*

Anm. Med * utmärkes företag, som icke redovisats i förut framlagda förslag till investeringsplaner.

Nr	Företag	Totalkostnad Kronor	Anslag för budgetåret 1946/47 till: Ordinarie arbeten Kronor	Investeringsreserven Kronor	Grovarbetsreserven Kronor
1	2	3	4	5	6
	Allmänt.				
1	*Kallförråd i Norberg	[1] 214 000	191 000		
2	*Förråd för ekoradiomateriel	45 000		45 000	
3	Kompletterings- och förbättringsarbeten i vissa oljecisternanläggningar	[2] 101 000		101 000	
4	*Militära skyddstjänstanordningar	46 000	46 000		
	Sjökrigsskolan vid Näsby.				
5	Simhall	253 000	253 000		
6	Varmboning av pjäsexercishallen	64 000		64 000	
7	*Betonggolv i pjäsexercishallen	22 000	22 000		
	Marinens underofficersskola vid Berga.				
8	Sjukhus	598 000	336 000	262 000	
9	Gymnastikbyggnad	341 000		341 000	
10	Idrottsplats	144 000		144 000	
	Norrlandskustens marindistrikt.				
	För marindistriktet gemensamma anläggningar.				
11	Krigscentral för chefen för Norrlandskustens marindistrikt	275 000			275 000
	Gustafsviks örlogsdepå.				
12	Förlängning av Gustafsviks torrdocka	1 630 000			1 000 000
	Hemsö kustartilleriförsvar och Härnösands kustartilleridetachement.				
13	*Brygga vid viss försvarsanläggning	228 000			228 000
14	*Gymnastikbyggnad	370 000		370 000	
15	Frontreparationsverkstäder	59 000		59 000	
16	Fullträffsäkra sjukvårds- och avgasningslokaler	40 000			40 000
17	*Artillerimaterielförråd	59 000	59 000		
	Ostkustens marindistrikt.				
	För marindistriktet gemensamma anläggningar.				
18	Bostäder vid viss brännoljecistern å Ostkusten	53 000	53 000		
19	*Förbättrande av vissa ventilationsanläggningar	9 000	9 000		
20	Ubåtstunnlar	2 735 000			2 735 000

[1] Härav disponeras 23 000 på tidigare anslag. — [2] Företagets omfattning och kostnad ändrad från investeringsplanen för budgetåret 1945/46.

Nr	Företag	Totalkostnad	Anslag för budgetåret 1946/47 till		
			Ordinarie arbeten	Investeringsreserven	Grovarbetsreserven
		Kronor	Kronor	Kronor	Kronor
1	2	3	4	5	6
	Stockholms örlogsstation.				
21	*Ombyggnad av intendenturförrådet på Skeppsholmen	160 000	160 000		
22	*Utbyte av varmvattenberedare i kokhuset	10 000	10 000		
23	Avloppsanordningar på Skeppsholmen	314 000	314 000		
	Stockholms örlogsvarv.				
24	*Vissa sanitära anläggningar vid örlogsvarvet och örlogsstationen i Stockholm	8 000	8 000		
25	Förlängning av Gustaf V:s docka på Beckholmen	1 210 000	181 000		
26	*Vissa saneringsarbeten i de båda fundamentshusen vid Gustaf V:s docka	125 000	125 000		
27	*Lödlokal i minverkstäderna	3 000	3 000		
28	*Garage å Skeppsholmen	47 000	47 000		
29	*Omändring av råseglarhuset på Skeppsholmen till förråd för sjukvårdsmateriel	72 000	72 000		
30	Ombyggnad och utökning av arbetarköket på Galärvarvet	[1] 96 000	96 000		
31	*Anordningar på grund av den nya varvsorganisationen	360 000	360 000		
32	*Ombyggnad av värmecentralen	640 000	400 000	240 000	
33	*Ekonomiser i norra värmecentralen på Galärvarvet	24 000		24 000	
	Hårsfjärdens örlogsdepå.				
34	Krigscentral för chefen för kustflottan	370 000		370 000	
	Stockholms kustartilleriförsvar och Vaxholms kustartilleriregemente.				
35	*Varmgarage (förråd) för kustartilleriets rörliga batterier	80 000	80 000		
36	*Bostäder för regionala uppbördsmän m. fl.	87 000		87 000	
37	*Arbeten på skjutbanor	42 000		42 000	
38	*Vissa utvändiga ledningar, planering och vägar å Östra delen av Rindö	120 000	120 000		
39	*Anordnande av skollokaler i kasern IV vid Oscar-Fredriksborg	175 000	175 000		
40	*Renovering av matinrättningen vid Oscar-Fredriksborg	228 000	228 000		
41	*Materialförråd på Rindö för Stockholms kustartilleriförsvar	57 000	57 000		
42	Vattenledning för militära anläggningar på Stenslätten, Rindö, Vaxholms kastell samt Vaxholms stad	1 100 000	1 100 000		
43	Artillerimaterielförråd	126 000	126 000		
44	*Omläggning och utökning av delar av vattenlednings- och brandpostnätet m. m. vid Oscar-Fredriksborg samt på Vaxön och västra delen av Rindö	63 000		63 000	
45	Frontreparationsverkstäder	170 000		170 000	
46	Fullträffsäkra sjukvårds- och avgasningslokaler	125 000			125 000

[1] Företagets omfattning och kostnad ändrad från investeringsplanen för budgetåret 1945/46.

Nr	Företag	Totalkostnad Kronor	Anslag för budgetåret 1946/47 till: Ordinarie arbeten Kronor	Investeringsreserven Kronor	Grovarbetsreserven Kronor
1	2	3	4	5	6
	Gotlands marindistrikt.				
	Gotlands kustartilleriförsvar och Gotlands kustartillerikår samt Fårösunds förrådsdepå.				
47	*Bostäder för regionala uppbördsmän m. fl.	85 000		85 000	
48	*Skolbyggnad	60 000		60 000	
49	Ytterligare en kasern	431 000		431 000	
50	*Ändringsarbeten i vissa baracker	9 000	9 000		
51	Fullträffsäker sjukvårdslokal	58 000		58 000	
52	*Förbättringsarbeten i matinrättningen	15 000		15 000	
	Sydkustens marindistrikt.				
	För marindistriktet gemensamma anläggningar.				
53	Ubåtstunnlar	3 200 000			3 200 000
54	Idrottshall på Stumholmen	[1] 600 000	600 000		
	Sjömanskåren samt radioskola och övriga skolor jämte chefens för Karlskrona örlogsstations kansli m. m.				
55	*Vissa arbeten i tvättrummen i etablissementet Ankarstierna	105 000	105 000		
56	Ombyggnad av matinrättning vid kasern Ankarstierna	[2] 200 000		135 000	
57	Båthamn	201 000	201 000		
58	*Renovering av matinrättningen vid flottans sjömansskola	250 000		250 000	
	Blekinge kustartilleriförsvar och Karlskrona kustartilleriregemente.				
59	*Varmgarage (förråd) för kustartilleriets rörliga batterier	250 000	250 000		
60	*Bostäder för regionala uppbördsmän m. fl.	134 000		134 000	
61	*Inhägnad av korthållsbanan vid V. Mark	1 500	1 500		
62	*Ny värmeanläggning för marketenteriet och östra befälsbyggnaden å Kungsholms fort	38 000	38 000		
63	Frontreparationsverkstad	45 000		45 000	
64	Fullträffsäkra sjukvårds- och avgasningslokaler	165 000			165 000
	Karlskrona örlogsvarv.				
65	*Vissa sanitära anläggningar vid örlogsvarvet och örlogsstationen i Karlskrona.	12 000	12 000		
66	*Kaj på Lindholmen	296 000	296 000		
67	*Marketenteri för örlogsvarvets personal	155 000	155 000		
68	*Anordningar på grund av den nya varvsorganisationen	354 000	354 000		
69	Broförbindelse till Lindholmen	300 000		300 000	

[1] Kostnaden omräknad från investeringsplanen för budgetåret 1945/46. — [2] Härav 65 000 kronor anvisade av riksdagen; disponeras av Kungl. Maj:t.

Nr	Företag	Totalkostnad	Anslag för budgetåret 1946/47 till		
			Ordinarie arbeten	Investeringsreserven	Grovarbetsreserven
		Kronor	Kronor	Kronor	Kronor
1	2	3	4	5	6
70	*Fullträffsäker apteringsverkstad	980 000			980 000
71	*Båtbrygga på Kalsholmen	89 000		89 000	
72	Fullträffsäkert teletekniskt förråd	63 000	63 000		
73	*Bortsprängning av grund	116 000			116 000
74	*Fullträffsäker optisk verkstad jämte utrymme för vissa sjöinstrument	500 000			500 000
75	Fullträffsäker kraftcentral jämte utbyggnad av skyddsrum A 1	[1] 300 000			300 000
76	*Förstärkningsarbeten i vissa tunnlar	150 000			150 000
	Västkustens marindistrikt.				
	För marindistriktet gemensamma anläggningar.				
77	*Fullträffsäkert proviantförråd	25 000		25 000	
	Göteborgs örlogsvarv och örlogsstation.				
78	*Fullträffsäkert teletekniskt förråd vid Göteborgs örlogsvarv	57 000	57 000		
79	Gymnastik- och exercisbyggnad samt bastubad vid Göteborgs örlogsstation	335 000		335 000	
80	*Ombyggnad av underofficersmäss	61 000	61 000		
81	*Musikövningslokal	11 000		11 000	
82	*Ytterligare förtöjningsplatser för fartyg	69 000		69 000	
83	*Reservkraftaggregat vid fullträffsäker signal- och optisk verkstad	75 000	75 000		
84	*Båtskjul	28 000		28 000	
85	*Renovering av matinrättningen vid Göteborgs örlogsstation	80 000		80 000	
86	Smörjoljefabrik jämte buffertförråd	2 325 000			1 000 000
	Göteborgs kustartilleriförsvar och Älvsborgs kustartilleriregemente.				
87	*Fullträffsäkra kökslokaler	108 000			108 000
88	*Varmgarage (förråd) för kustartilleriets rörliga batterier	178 000	178 000		
89	*Bostäder för regionala uppbördsmän m. fl.	134 000		134 000	
90	Gymnastikbyggnad vid Älvsborgs kustartilleriregemente	[2] 400 000		400 000	
91	*Arbeten på vissa idrottsplatser	130 000			130 000
92	*Arbeten på vissa skjutbanor	36 000		36 000	
93	*Korthållsbana inom KA 4 kasernområde.	39 300	39 300		
94	*Förbättringsarbeten vid vissa förråd	29 000	29 000		
95	Frontreparationsverkstäder	58 000			58 000
96	Fullträffsäkra sjukvårds- och avgasningslokaler	80 000			80 000
	Summa	**26 518 800**	**7 154 800**	**5 102 000**	**11 190 000**
	Summa kostnad för investeringsplanen för budgetåret 1946/47		**12 256 800**		

[1] Företagets omfattning och kostnad ändrad från investeringsplanen för budgetåret 1945/46.
— [2] Kostnaden omräknad från investeringsplanen för budgetåret 1945/46.

d. Flygförvaltningens ämbetsområde.

Anm. Med * utmärkes företag, som icke redovisats i förut framlagda förslag till investeringsplaner.

Nr	Företag	Totalkostnad	Anslag för budgetåret 1946/47 till		
			Ordinarie arbeten	Investeringsreserven	Grovarbetsreserven
		Kronor	Kronor	Kronor	Kronor
1	2	3	4	5	6
1	Diverse arbeten enligt ordinarie arbetsprogram för flygförvaltningens byggnadsavdelning	4 000 000	4 000 000		
	Västmanlands flygflottilj (F 1), Västerås.				
2	Musikbyggnad	49 000		49 000	
3	Gymnastikbyggnad med bastuavdelning	372 000		372 000	
4	Idrottsplats	70 000			70 000
5	Skjutbana för handvapen	[1] 88 000	88 000		
6	*Ny kommandocentral	61 000		61 000	
7	*Utökning av tygverkstaden	12 000		12 000	
8	Flygfältet: *Iordningställande av norra delen av fältet	91 000	91 000		
9	*Invallning mot Mälaren	66 000	66 000		
10	Fältförbättring	100 000			100 000
11	Utvidgning av ett stråk till 2 000 m	301 000		301 000	
12	18 st. uppställningsplatser	108 000			108 000
13	Permanent bana på utvidgningsområdet	186 000		186 000	
	Roslagens flygflottilj (F 2), Hägersnäs.				
14	*Båthus	18 000	18 000		
15	*Vattenverk, kompletteringsarbeten	43 000	43 000		
	Östgöta flygflottilj (F 3), Malmen.				
16	Gymnastikbyggnad	232 000		232 000	
17	*Utökning av tygverkstaden	134 000		134 000	
18	*Förrådshangar	187 000	187 000		
	Jämtlands flygflottilj (F 4), Frösön.				
19	Gymnastikbyggnad	[2] 254 000		254 000	
20	Inomhusskjutbana	41 000		41 000	
21	*Sprutmålningsverkstad	49 000	49 000		
22	*Utökning av kommandocentralen	31 000	31 000		
23	*Garage för snöröjningsmateriel	17 000		17 000	
24	Flygfältet: Utvidgning av ett stråk till 1 800 m	[1] 1 770 000	770 000	1 000 000	
25	Permanenta banor	[1] 1 754 000	450 000	1 304 000	
	Krigsflygskolan (F 5), Ljungbyhed.				
26	Gymnastikbyggnad	220 000		220 000	
	Västgöta flygflottilj (F 6), Karlsborg.				
27	*Utökning av kommandocentralen	31 000	31 000		
28	*Utökning av tygverkstaden	14 000		14 000	

[1] Företagets omfattning och kostnad ändrad från investeringsplanen för budgetåret 1945/46. — [2] Kostnaden omräknad från investeringsplanen för budgetåret 1945/46.

Nr	Företag	Totalkostnad Kronor	Anslag för budgetåret 1946/47 till: Ordinarie arbeten Kronor	Investeringsreserven Kronor	Grovarbetsreserven Kronor
1	2	3	4	5	6
29	Flygfältet: *Fältförbättringsarbeten	90 000	90 000		
30	Utvidgning av ett stråk till 2 000 m	535 000			535 000
	Skaraborgs flygflottilj (F 7), Såtenäs.				
31	*Utökning av kommandocentralen	25 000	25 000		
32	Flygfältet: Utvidgning av ett stråk till 2 000 m	410 000			410 000
	Svea flygflottilj (F 8), Barkarby.				
33	Gymnastikbyggnad, nybyggnad	[1] 183 000		183 000	
34	Ändring av gymnastikbyggnad till fritidslokal	58 000		58 000	
35	Reningsverk för avloppsvatten	86 000		86 000	
36	*Utökning av kommandocentralen	31 000	31 000		
37	*Förrådshangar	212 000	212 000		
38	*Utökning av tygverkstaden	116 000		116 000	
39	Flygfältet: *Utvidgning av ett stråk till 2 000 m samt förbättringsarbeten på gamla fältet	3 056 000			1 200 000
	Göta flygflottilj (F 9), Säve.				
40	*Utökning av skolbyggnad	43 000	43 000		
41	*Ombyggnad av furirförläggningen	37 000	37 000		
42	*Utökning av tygverkstaden	194 000	158 000	36 000	
43	*Utökning av sjukstugan	43 000	43 000		
44	*Utbyggnad av kommandocentralen	12 000	12 000		
45	Ny utfartsväg	43 000		43 000	
46	*Värmepannor och yttre värmeledningar m. m.	480 000		480 000	
47	Flygfältet: Utvidgning av tre stråk till 1 500 m, ett stråk till 2 000 m	1 480 000		1 480 000	
48	Permanenta banor, förlängning till 1 500 m och 2 000 m	985 000		985 000	
	Skånska flygflottiljen (F 10), Barkåkra.				
49	Gymnastikbyggnad med bastuavdelning	258 000		258 000	
50	Idrottsplats	70 000			70 000
51	*Utökning av tygverkstaden	20 000		20 000	
52	Flygfältet: Utvidgning av tre stråk till 1 700, 1 500 resp. 1 400 m	[2] 768 000	768 000		
53	Permanent bana 1 700 m	[2] 1 350 000		1 350 000	
	Södermanlands flygflottilj (F 11), Skavsta.				
54	Musikbyggnad	49 000		49 000	
55	*Utökning av tygverkstaden	17 000		17 000	
56	Flygfältet: *Fältförbättringsarbeten	138 000		138 000	
57	Utvidgning av ett stråk till 1 500 m, ett stråk till 2 000 m	547 000		547 000	

[1] Kostnaden omräknad från investeringsplanen för budgetåret 1945/46. — [2] Företagets omfattning och kostnad ändrad från investeringsplanen för budgetåret1945/46.

Nr	Företag	Totalkostnad Kronor	Anslag för budgetåret 1946/47 till: Ordinarie arbeten Kronor	Investeringsreserven Kronor	Grovarbetsreserven Kronor
1	2	3	4	5	6
58	15 st. uppställningsplatser..	90 000			90 000
59	Permanent bana, förlängning till 1 500 m	[1] 720 000		720 000	
	Kalmar flygflottilj (F 12), Kalmar.				
60	*Utökning av tygverkstaden	17 000		17 000	
61	Flygfältet: Utvidgning av två stråk till 1 500 m, ett stråk till 2 000 m	1 370 000		450 000	920 000
62	Permanent bana på utvidgningsområdet	335 000		335 000	
	Bråvalla flygflottilj (F 13), Norrköping.				
63	Musikbyggnad	49 000		49 000	
64	*Utökning av tygverkstaden	17 000		17 000	
65	Flygfältet: Utvidgning av ett stråk till 1 500 m, ett stråk till 2 000 m	[1] 1 040 000		765 000	275 000
66	Permanent bana på utvidgningsområdet	[1] 584 000		584 000	
	Hallands flygflottilj (F 14), Mickedala.				
67	Gymnastikbyggnad med bastuavdelning	[2] 278 000		278 000	
68	Idrottsplats	70 000			70 000
69	*Utökning av tygverkstaden	17 000		17 000	
70	Flygfältet: Utvidgning av ett stråk till 1 500 m, ett stråk till 2 000 m	2 145 000			2 145 000
	Hälsinge flygflottilj (F 15), Östansjö.				
71	Gymnastikbyggnad med bastuavdelning.	350 000		350 000	
72	Inomhusskjutbana	41 000		41 000	
73	Idrottsplats	70 000			70 000
74	*Garage för snöröjningsmateriel.....	17 000		17 000	
75	*Utökning av tygverkstaden	20 000		20 000	
76	Flygfältet: 30 st. uppställningsplatser...	180 000			180 000
	Upplands flygflottilj (F 16), Gamla Uppsala.				
77	*Utökning av tygverkstaden	18 000		18 000	
78	Flygfältet: 30 st. uppställningsplatser...	180 000			180 000
	Blekinge flygflottilj (F 17), Kallinge.				
79	Gymnastikbyggnad med bastuavdelning.	[2] 255 000		255 000	
80	Idrottsplats	70 000			70 000
81	Musikbyggnad	49 000		49 000	
82	*Utökning av tygverkstaden	17 000		17 000	
83	Flygfältet: *Förstärkningsarbeten	350 000			350 000

[1] Företagets omfattning och kostnad ändrad från investeringsplanen för budgetåret 1945/46. — [2] Kostnaden omräknad från investeringsplanen för budgetåret 1945/46.

Nr	Företag	Totalkostnad Kronor	Anslag för budgetåret 1946/47 till: Ordinarie arbeten Kronor	Investeringsreserven Kronor	Grovarbetsreserven Kronor
1	2	3	4	5	6
	Södertörns flygflottilj (F 18), Tullinge.				
84	*Tjänstebostäder	726 000	121 000	605 000	
85	*Byggnadsarbeten enligt ordinarie byggnadsprogram	4 000 000	4 000 000		
86	Gymnastikbyggnad med bastuavdelning	394 000		394 000	
87	Flygfältet: *Utvidgning av fältet	700 000	700 000		
88	Permanent bana 2 000 m	1 590 000		1 590 000	
	Flygkadettskolan (F 20), Gamla Uppsala.				
89	*Byggnad för linktrainer	43 000		43 000	
90	*Byggnad för arrester och vaktmästarebostad	43 000		43 000	
	Norrbottens flygbaskår (F 21), Kallax.				
91	*Hangar med uppställningsplan	205 000	205 000		
92	Skyddsplantering, vägar, planering	134 000	134 000		
93	*Garage för snöröjningsmateriel	17 000		17 000	
94	*Utökning av tygverkstaden	30 000		30 000	
95	Flygfältet: Utvidgning av ett stråk till 2 000 m	300 000			300 000
	Centrala flygverkstaden i Arboga (CVA).				
96	*Vägarbeten	50 000			50 000
97	*Flygplanförråd	230 000	230 000		
98	Flygfältet: Utvidgning av ett stråk till 1 800 m, ett stråk till 2 000 m	1 000 000			1 000 000
	Flygvapnets försökscentral å Malmen (CVM), Malmslätt.				
99	*Drivmedelsförråd	46 000	46 000		
100	*Förrådslokaler för försökscentralen	27 000	27 000		
101	*Komplettering av stängsel vid försökscentralen	22 000		22 000	
102	Flygfältet: *Uppställningsplaner och förbindelsebana	134 000	134 000		
	Centrala flygverkstaden i Västerås (CVV).				
103	*Stängsel utmed stranden	37 000		37 000	
104	*Vägarbeten	58 000			58 000
105	*Motorverkstad	234 000		234 000	
106	*Värmeisolering av yttertak till verkstadsbyggnader	170 000		170 000	
	Centralförråd för flyg- och vapenmateriel (CFA), Arboga.				
107	*Administrationsbyggnad	387 000		387 000	
	Flygvapnets övningsplatser.				
	Nederkalix:				
108	Vägarbeten	17 000			17 000

Nr	Företag	Totalkostnad Kronor	Anslag för budgetåret 1946/47 till Ordinarie arbeten Kronor	Investeringsreserven Kronor	Grovarbetsreserven Kronor
1	2	3	4	5	6
109	Flygfältet: Utvidgning av ett stråk till 1 700 m och ett till 1 500 m	[1] 917 000			917 000
	Kiruna:				
110	*Sjukstuga	25 000		25 000	
111	*Officersbarack	25 000		25 000	
	Rinkaby:				
112	Flygfältet: Utvidgning av två stråk till 1 500 m och ett stråk till 1 800 m	1 050 000			1 050 000
	Sövdeborg:				
113	Flygfältet: Fältförbättringsarbeten	35 000			35 000
114	Vissa flygfältsarbeten	4 365 000		414 000	3 951 000
115	Smärre nybyggnads- och förändringsarbeten	50 000	50 000		
	Summa	**47 045 000**	**12 890 000**	**18 078 000**	**14 221 000**
	Sammanlagd kostnad för hela investeringsplanen för budgetåret 1946/47		**30 968 000**		

[1] Företagets omfattning och kostnad ändrad från investeringsplanen för budgetåret 1945/46.

Investeringsplan för statliga och statsunderstödda vägar och gator m. m.

Företagsgrupp	Ordinarie arbetsprogram milj. kronor	Allmän investeringsreserv			Särskild grovarbetsreserv			Totalkostnad inv.-plan+grovarb.reserv (2+5+8) milj. kronor
		Byggnadskostnad milj. kronor	Uppskattad marklösenkostnad milj. kronor	Total kostnad (3+4) milj. kronor	Byggnadskostnad milj. kronor	Uppskattad marklösenkostnad milj. kronor	Totalkostnad (6+7) milj. kronor	
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Väghållningen på landet samt i städer och stadsliknande samhällen, där kronan är väghållare.								
Barmarksunderhåll	73·7	40·5	—	40·5	—	—	—	114·2
Nyanläggning av bygdevägar	11·0	22·0	2·0	24·0	11·5	0·9	12·4	47·4
Nyanläggning av ödebygdsvägar	4·5	6·0	0·5	6·5	1·5	0·1	1·6	12·6
Byggande av huvudvägar	15·0	54·0	10·0	64·0	77·0	8·0	85·0	164·0
Ombyggnad av bygdevägar och ödebygdsvägar	6·0	26·5	3·0	29·5	25·0	2·5	27·5	63·0
Förstärkning och förbättring av vägar	8·0	—	—	—	—	—	—	8·0
Vägbeläggningar	4·8	10·0	—	10·0	—	—	—	14·8
Väghållning i städer och stadsliknande samhällen, som äro väghållare.								
Byggande av vägar och gator	7·0	58·2	—	58·2	18·8	—	18·8	84·0
Enskild väghållning.								
Byggande av enskilda vägar	5·3	6·8	—	6·8	—	—	—	12·1
Diverse ändamål.								
Stensättning av vägar och gator	1·0	8·5	—	8·5	—	—	—	9·5
Byggande av broar	21·7	2·9	—	2·9	—	—	—	24·6
Byggande och förbättring av vissa för riksförsvaret betydelsefulla vägar	7·9	—	—	—	—	—	—	7·9
Förrådsbyggnader m. m.								
Uppförande av garage- och förrådsbyggnader m. m.	2·5	2·3	—	2·3	—	—	—	4·8
Summa	**168·4**	**237·7**	**15·5**	**253·2**	**133·8**	**11·5**	**145·3**	**566·9**

Investeringsreserv för barmarksunderhåll på landsbygden.

Sammanställning länsvis på grundval av vägförvaltningarnas uppgifter av år 1944.

Län	Anslagstilldelning för budgetåret 1945/46 för barmarksunderhåll — kontona 110, 140, 150, 160 och 170 —	Uppskastad total arbetskvantitet utöver regelmässigt underhåll		Arbetskvantitet, som beräknas kunna utföras under budgetåret 1946/47		Största antal arbetare, som samtidigt kunna sysselsättas		Vid det ordinarie barmarksunderhållet vanligen förekommande antal arbetare	Säsonganställda vägarbetare
		Kostnad	Antal dagsverken	Kostnad	Antal dagsverken	Sommartid	Vintertid		
	Kronor	kronor		kronor					
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Stockholms ... B	1 980 000	2 620 000	94 300	1 915 000	69 100	1 237	159	270	59
Uppsala ... C	1 165 000	1 300 000	45 400	860 000	30 500	252	—	130	—
Södermanlands ... D	1 400 000	663 000	27 200	595 000	24 800	208	14	160	22
Östergötlands ... E	1 985 000	2 183 000	83 400	1 905 000	72 400	676	125	300	37
Jönköpings ... F	2 180 000	5 825 000	335 900	2 147 000	123 100	627	167	220	60
Kronobergs ... G	1 635 000	3 076 000	142 900	1 697 000	80 100	503	168	200	55
Kalmar ... H	1 605 000	3 153 000	164 100	1 387 000	71 000	388	93	240	32
Gotlands ... I	670 000	301 000	15 200	165 000	8 200	49	120	75	—
Blekinge ... K	755 000	1 062 000	72 200	666 000	45 400	250	136	100	68
Kristianstads ... L	2 240 000	1 439 000	55 700	1 255 000	48 500	456	65	440	17
Malmöhus ... M	2 400 000	1 834 000	74 200	697 000	28 100	164	—	430	21
Hallands ... N	1 345 000	1 310 000	65 500	920 000	46 300	221	66	250	5
Göteborgs och Bohus ... O	1 855 000	2 585 000	90 500	2 225 000	80 300	415	83	170	77
Älvsborgs ... P	2 520 000	3 540 000	163 300	2 776 000	125 800	522	232	340	60
Skaraborgs ... R	1 880 000	1 697 000	74 200	1 630 000	71 100	479	124	260	23
Värmlands ... S	2 485 000	2 650 000	70 400	1 893 000	47 500	405	—	300	214
Örebro ... T	1 485 000	1 030 000	36 600	784 000	29 800	388	32	250	92
Västmanlands ... U	1 150 000	1 095 000	44 300	620 000	24 900	310	33	170	75
Kopparbergs ... W	2 290 000	4 077 000	152 100	2 873 000	106 300	912	16	250	229
Gävleborgs ... X	1 840 000	2 437 000	77 800	1 133 000	34 300	314	—	200	241
Västernorrlands ... Y	3 140 000	3 496 000	141 300	2 420 000	97 900	1 029	239	400	644
Jämtlands ... Z	2 420 000	3 530 000	169 300	1 945 000	94 400	824	139	400	586
Västerbottens ... AC	3 439 000	7 247 000	346 400	4 039 000	191 200	1 895	123	800	1 240
Norrbottens ... BD	3 640 000	10 123 000	389 300	3 968 000	157 000	1 740	186	600	678
Summa	**47 504 000**	**68 273 000**	**2 931 500**	**40 515 000**	**1 708 000**	**14 264**	**2 320**	**6 955**	**4 535**

Bilaga 13.

Investeringsreserv för barmarksunderhåll på landsbygden.

Sammanställning över reservens fördelning på olika slag av arbeten.

Arbetets art	Uppskattad total arbetskvantitet utöver regelmässigt underhåll		Arbetskvantitet, som beräknas kunna utföras under budgetåret 1945/46	
	Beräknad kostnad kronor	Beräknat antal dagsverken	Beräknad kostnad kronor	Beräknat antal dagsverken
Arbeten å konto 110, grusvägbana (avser utförande av nytt slitlager å särskilda mera trafikerade sträckor där slitlagret är helt utnött; alltså icke vanlig grusning)	26 864 000	798 000	14 905 000	439 000
Arbeten å konto 140, vägkropp	11 328 000	527 100	6 538 000	304 000
Arbeten å konto 150, diken, slänter, frisiktsområde	19 137 000	1 200 300	11 193 000	687 000
Arbeten å konto 160, skyddsräcken, vägmärken	7 450 000	287 600	5 414 000	197 500
Arbeten å konto 170, broar (bryggor, färjor)	3 494 000	118 500	2 465 000	80 500
Summa	**68 273 000**	**2 931 500**	**40 515 000**	**1 708 000**

Investeringsplan för byggande av

Län	Ordinarie arbetsprogram + allmän investeringsreserv					
	Nyanläggning av bygdevägar kronor	Nyanläggning av ödebygdsvägar kronor	Byggande av huvudvägar kronor	Ombyggnad av bygdevägar och ödebygdsvägar kronor	Summa (2—5) kronor	Antal dagsverken
1	2	3	4	5	6	7
Stockholms	1 000 000	—	2 000 000	1 400 000	4 400 000	150 000
Uppsala	200 000	—	3 200 000	300 000	3 700 000	130 000
Södermanlands	1 100 000	—	2 700 000	2 000 000	5 800 000	210 000
Östergötlands	700 000	—	4 800 000	1 000 000	6 500 000	240 000
Jönköpings	1 300 000	—	1 500 000	2 600 000	5 400 000	200 000
Kronobergs	1 600 000	—	1 800 000	900 000	4 300 000	160 000
Kalmar	1 000 000	—	2 800 000	2 700 000	6 500 000	240 000
Gotlands	—	—	600 000	500 000	1 100 000	40 000
Blekinge	500 000	—	600 000	600 000	1 700 000	60 000
Kristianstads	800 000	—	3 400 000	1 200 000	5 400 000	200 000
Malmöhus	—	—	3 900 000	1 800 000	5 700 000	200 000
Hallands	600 000	—	1 600 000	600 000	2 800 000	100 000
Göteborgs och Bohus	2 000 000	—	4 100 000	2 000 000	8 100 000	300 000
Älvsborgs	1 200 000	—	4 700 000	1 400 000	7 300 000	270 000
Skaraborgs	700 000	—	1 700 000	600 000	3 000 000	110 000
Värmlands	2 600 000	100 000	4 000 000	2 800 000	9 500 000	350 000
Örebro	900 000	—	1 700 000	1 600 000	4 200 000	150 000
Västmanlands	200 000	—	2 300 000	700 000	3 200 000	120 000
Kopparbergs	2 700 000	500 000	4 500 000	1 200 000	8 900 000	330 000
Gävleborgs	1 600 000	200 000	3 800 000	1 100 000	6 700 000	250 000
Västernorrlands	5 500 000	2 200 000	4 500 000	2 100 000	14 300 000	520 000
Jämtlands	1 300 000	1 500 000	2 800 000	600 000	6 200 000	230 000
Västerbottens	3 800 000	2 300 000	3 000 000	600 000	9 700 000	360 000
Norrbottens	1 700 000	3 700 000	3 000 000	2 200 000	10 600 000	380 000
Summa	**33 000 000**	**10 500 000**	**69 000 000**	**32 500 000**	**145 000 000**	**5 300 000**

Bilaga 14.

allmänna vägar på landsbygden.

Särskild grovarbetsreserv					
Nyanläggning av bygdevägar kronor	Nyanläggning av ödebygdsvägar kronor	Byggande av huvudvägar kronor	Ombyggnad av bygdevägar och ödebygdsvägar kronor	Summa (8—11) kronor	Antal dagsverken
8	9	10	11	12	13
1 600 000	—	5 900 000	1 100 000	8 600 000	290 000
—	—	800 000	200 000	1 000 000	36 000
600 000	—	6 100 000	—	6 700 000	245 000
—	—	4 900 000	1 200 000	6 100 000	225 000
700 000	—	600 000	1 500 000	2 800 000	100 000
500 000	—	4 000 000	1 900 000	6 400 000	235 000
—	—	1 200 000	400 000	1 600 000	60 000
—	—	200 000	—	200 000	7 000
200 000	—	400 000	1 500 000	2 100 000	75 000
200 000	—	3 000 000	1 100 000	4 300 000	160 000
200 000	—	3 500 000	800 000	4 500 000	165 000
200 000	—	2 300 000	300 000	2 800 000	100 000
1 800 000	—	500 000	2 000 000	4 300 000	160 000
300 000	—	9 800 000	2 200 000	12 300 000	450 000
—	—	100 000	100 000	200 000	7 000
200 000	—	5 100 000	7 200 000	12 500 000	460 000
—	—	5 500 000	700 000	6 200 000	230 000
—	—	4 100 000	—	4 100 000	155 000
1 000 000	—	3 600 000	1 000 000	5 600 000	205 000
—	—	3 900 000	300 000	4 200 000	155 000
1 800 000	600 000	2 900 000	1 200 000	6 500 000	240 000
800 000	500 000	800 000	200 000	2 300 000	85 000
1 000 000	200 000	2 000 000	100 000	3 300 000	120 000
400 000	200 000	5 800 000	—	6 400 000	235 000
11 500 000	**1 500 000**	**77 000 000**	**25 000 000**	**115 000 000**	**4 200 000**

Bilaga 15.

Utredning angående vägbeläggningar på landsbygden.

Län	Befintliga vägbeläggningar			Väglängd med antal fordon per dygn enl. 1936 års trafikräkning			Av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen uppskattat aktuellt behov av nya beläggningar
	Enkla	Högklassiga	Summa (2 + 3)	>200 fordon	Härav		
					200—500 fordon	>500 fordon	
	km	km	km	km	km	km	km
1	2	3	4	5	6	7	8
Stockholms	605	116	721	602	337	265	50
Uppsala	72	45	117	353	252	101	50
Södermanlands	30	106	136	536	406	130	70
Östergötlands	91	84	175	584	420	164	50
Jönköpings	33	43	76	609	519	90	100
Kronobergs	15	41	56	327	321	6	50
Kalmar	63	48	111	418	397	21	50
Gotlands	8	14	22	66	66	0	5
Blekinge	30	110	140	195	143	52	10
Kristianstads	111	288	399	754	601	153	20
Malmöhus	385	392	777	886	536	350	40
Hallands	64	156	220	341	157	184	20
Göteborgs och Bohus	37	146	183	288	194	94	10
Älvsborgs	47	72	119	632	478	154	100
Skaraborgs	39	33	72	567	553	14	100
Värmlands	35	104	139	344	318	26	50
Örebro	54	45	99	503	398	105	100
Västmanlands	45	87	132	331	294	37	10
Kopparbergs	154	90	244	644	561	83	30
Gävleborgs	22	33	55	513	442	71	100
Västernorrlands	75	46	121	410	359	51	50
Jämtlands	7	7	14	90	81	9	50
Västerbottens	23	0	23	247	227	20	20
Norrbottens	22	10	32	136	136	0	20
Summa	**2 067**	**2 116**	**4 183**	**10 376**	**8 196**	**2 180**	**1 155**

Bilaga 16.

Investeringsplan för väg- och gatuarbeten å allmänna vägar och för biltrafiken viktiga gator i städer och samhällen, som äro väghållare.

Stad eller samhälle	Ordinarie arbetsprogram + allm. inv.reserv		Särskild grovarbetsreserv		Stensättningar	
	Budgetåret 1946/47 Kronor	Återstående kostnad den 1/7 1947 Kronor	Budgetåret 1946/47 Kronor	Återstående kostnad den 1/7 1947 Kronor	Budgetåret 1946/47 Kronor	Återstående kostnad den 1/7 1947 Kronor
1	2	3	4	5	6	7
Alingsås	500 000	1 325 000	—	—	—	—
Arboga	486 600	370 000	100 000	—	43 700	—
Arvika	569 600	1 128 000	—	—	—	—
Avesta	340 000	200 000	155 000	70 000	—	—
Boden	596 600	868 400	—	—	—	—
Borlänge	909 000	840 000	90 000	—	—	—
Borås	973 900	1 200 000	252 000	—	280 000	—
Degerfors	523 900	631 100	200 000	635 100	—	—
Djursholm	250 000	242 500	—	—	—	—
Eksjö	391 700	245 000	46 300	—	143 000	15 400
Enköping	450 000	1 050 000	—	—	456 800	—
Eskilstuna	1 405 000	6 920 000	300 000	1 270 000	117 000	145 000
Eslöv	—	—	162 000	41 000	196 300	—
Fagersta	448 000	125 000	750 000	950 000	—	—
Falkenberg	558 200	—	—	—	20 000	192 600
Falköping	320 700	160 000	39 800	—	—	184 000
Falun	936 800	320 000	—	—	52 000	—
Filipstad	905 000	2 250 000	—	—	20 500	—
Gävle	883 600	—	202 000	—	196 000	475 000
Göteborg	3 133 000	4 201 500	1 600 000	3 565 300	230 100	117 000
Halmstad	980 000	2 206 700	66 600	72 200	—	—
Hedemora	60 500	—	91 300	371 900	—	—
Hudiksvall	35 000	—	—	—	60 000	—
Huskvarna	350 000	462 000	189 000	—	—	165 500
Hälsingborg	540 000	580 000	—	—	—	—
Härnösand	200 300	—	200 000	400 000	19 700	—
Hässleholm	486 200	—	—	—	129 700	70 100
Höganäs	560 000	1 305 000	—	—	—	—
Jönköping	918 300	1 894 000	—	—	214 000	—
Kalmar	47 000	—	—	—	—	—
Karlshamn	167 300	—	67 000	—	—	178 000
Karlskoga	2 104 000	3 315 500	1 006 600	1 327 100	—	—
Karlskrona	388 000	160 000	—	—	510 000	290 800
Karlstad	336 800	193 400	461 000	300 000	121 700	—
Katrineholm	105 700	—	50 000	130 000	40 000	—
Kiruna	61 100	—	14 500	—	—	—
Klippan	165 000	—	—	—	—	—
Kristianstad	850 000	5 400 000	—	—	15 200	—
Kristinehamn	491 300	1 190 000	65 000	100 000	60 000	—
Kumla	450 600	450 000	—	—	108 800	—
Kungälv	225 000	56 700	175 000	100 000	68 500	186 300
Köping	646 800	3 673 400	—	—	178 000	—
Landskrona	274 600	226 500	—	—	—	51 400
Lidingö	126 600	—	365 300	265 000	75 000	—
Lidköping	180 600	500 000	—	—	33 600	30 000
Lindesberg	147 000	—	32 200	—	160 000	160 000
Linköping	697 000	1 826 000	—	—	—	318 000
Ljungby	576 000	482 500	—	—	183 000	470 000
Ludvika	241 000	57 000	200 000	277 000	77 000	50 000
Luleå	1 080 900	1 432 000	200 000	167 000	—	—

Stad eller samhälle	Ordinarie arbetsprogram + allm. inv.reserv		Särskild grovarbetsreserv		Stensättningar	
	Budgetåret 1946/47 Kronor	Återstående kostnad den 1/7 1947 Kronor	Budgetåret 1946/47 Kronor	Återstående kostnad den 1/7 1947 Kronor	Budgetåret 1946/47 Kronor	Återstående kostnad den 1/7 1947 Kronor
1	2	3	4	5	6	7
Lund	516 800	1 300 000	158 200	—	—	—
Lysekil	—	—	41 400	—	246 000	—
Malmö	2 419 200	3 145 900	150 000	249 000	296 000	100 000
Mariestad	418 700	232 200	—	—	—	33 000
Mjölby	424 400	—	195 900	—	—	124 500
Motala	420 000	1 646 000	253 000	100 000	—	110 800
Mölndal	634 000	423 300	109 700	200 000	—	215 000
Norrköping	796 000	200 000	373 000	—	40 000	550 000
Norrtälje	—	—	—	—	—	—
Nybro	41 900	—	—	—	61 000	—
Nyköping	535 500	90 000	—	—	—	105 000
Nynäshamn	134 000	—	261 800	—	—	—
Nässjö	97 200	—	—	—	109 100	—
Oskarshamn	—	—	61 400	—	—	—
Piteå	200 000	400 000	—	—	—	—
Ronneby	253 500	193 000	88 000	137 300	79 100	123 400
Sala	702 200	440 000	—	—	—	—
Saltsjöbaden	106 800	4 100	—	—	—	—
Sandviken	1 243 000	—	—	—	—	—
Simrishamn	14 600	—	—	—	28 000	—
Skara	484 000	1 088 900	135 700	—	9 300	—
Skellefteå	865 800	147 800	—	—	147 400	—
Skövde	865 000	483 800	—	—	—	26 500
Solna	918 000	515 000	345 000	—	—	160 000
Stockholm	6 667 000	6 862 000	5 615 000	5 705 000	200 000	795 000
Stocksund	143 500	—	40 000	—	—	—
Strängnäs	404 300	307 200	—	—	—	33 000
Strömstad	60 000	—	—	—	25 000	—
Sundbyberg	573 800	680 000	—	—	192 300	—
Sundsvall	961 600	1 296 700	358 700	230 000	—	56 500
Söderhamn	262 000	264 000	—	—	—	—
Södertälje	271 000	35 000	266 000	100 000	60 000	113 000
Sölvesborg	345 000	140 000	—	—	—	68 000
Tidaholm	190 000	75 000	195 000	—	—	35 000
Tomelilla	25 000	—	—	—	108 000	—
Tranås	122 000	—	300 000	360 000	—	75 000
Trelleborg	—	—	—	—	210 500	—
Trollhättan	300 000	390 000	392 200	300 000	—	211 000
Uddevalla	1 088 000	995 000	429 000	359 700	468 400	619 500
Ulricehamn	55 000	—	60 000	—	65 000	56 000
Umeå	246 400	50 000	—	—	—	—
Uppsala	379 500	875 000	—	—	79 000	77 500
Varberg	297 000	800 000	96 000	—	246 000	154 000
Vetlanda	40 900	—	46 400	—	—	102 800
Vimmerby	—	—	—	—	—	—
Visby	264 000	510 000	—	—	—	390 000
Vänersborg	353 900	361 000	450 000	617 000	—	321 500
Värnamo	53 000	—	—	—	70 000	—
Västervik	375 700	—	143 000	—	55 000	—
Västerås	695 000	5 700 000	600 000	403 000	27 800	214 200
Växjö	—	—	—	—	70 000	—
Ystad	205 000	42 000	—	—	29 000	128 000
Åmål	477 200	67 700	65 000	—	—	—
Ängelholm	39 000	—	—	—	—	30 000
Örebro	1 489 800	4 630 000	500 000	1 050 000	—	—
Örnsköldsvik	—	—	—	—	—	—
Östersund	665 000	361 000	—	—	—	100 000
Summa	**57 214 400**	**82 238 800**	**18 813 000**	**19 752 600**	**6 731 500**	**8 227 300**

Förberedelsearbetenas omfattning för investeringsplanen för väg- och gatuarbeten å allmänna vägar och för biltrafiken viktiga gator i städer och samhällen, som äro väghållare.

	Allmän investeringsreserv + särskild grovarbetsreserv				Stensättningar				Totalt			
	Den 1/1 1945		Den 1/1 1946		Den 1/1 1945		Den 1/1 1946		Den 1/1 1945		Den 1/1 1946	
	Antal	Beräknad kostnad under ett första år milj. kr.	Antal	Beräknad kostnad under ett första år milj. kr.	Antal	Beräknad kostnad under ett första år milj. kr.	Antal	Beräknad kostnad under ett första år milj. kr.	Antal	Beräknad kostnad under ett första år milj. kr.	Antal	Beräknad kostnad under ett första år milj. kr.
Företag, klara att påbörja	64	9·4	105	15·5	10	1·0	22	1·85	74	10·4	127	17·35
Företag för vilka arbetsplaner förberedande granskats i väg- och vattenbyggnadsstyrelsen.....	55	8·0	81	12·5	5	0·7	19	1·75	60	8·7	100	14·25
Företag för vilka arbetsplaner äro föremål för granskning i väg- och vattenbyggnadsstyrelsen eller komplettering hos vederbörande stad	25	3·9	36	5·2	2	0·1	1	0·2	27	4·0	37	5·4
Företag för vilka arbetsplaner äro under utarbetande.....	128	16·0	200	35·8	23	1·8	36	2·9	151	17·8	236	38·7
Företag för vilka inga förberedelsearbeten ha vidtagits.....	134	18·0	—	—	30	2·4	—	—	164	20·4	—	—
Summa	**406**	**55·3**	**422**	**69·0**	**70**	**6·0**	**78**	**6·7**	**476**	**61·3**	**500**	**75·7**

Bilaga 18.

Investeringsobjekt avseende stensättningar på landsbygden.

Län	Totalkostnad för i planen ingående företag Kronor	Kostnad för arbeten under budgetåret 1946/47 Kronor	Antal arbetare, som samtidigt kunna sysselsättas
1	2	3	4
Stockholms	35 000	35 000	15
Uppsala	934 000	934 000	150
Södermanlands	561 000	561 000	100
Östergötlands	258 600	258 600	50
Jönköpings	499 000	499 000	100
Kronobergs	650 000	650 000	125
Kalmar	376 000	376 000	75
Blekinge	129 000	129 000	20
Kristianstads	315 000	315 000	60
Malmöhus	260 000	260 000	50
Hallands	153 000	153 000	25
Göteborgs och Bohus	1 293 000	1 293 000	200
Älvsborgs	960 000	110 000	15
Skaraborgs	234 000	234 000	40
Värmlands	207 000	22 000	10
Örebro	248 000	248 000	45
Västmanlands	60 000	60 000	15
Kopparbergs	685 000	255 000	50
Gävleborgs	225 000	225 000	35
Västernorrlands	110 000	110 000	15
	8 192 600	**6 727 600**	**1 195**

Bilaga 19.

Investeringsplan för garage- och förrådsbyggnader för väg- och vattenbyggnadsväsendet.

Nr	Företag	Totalkostnad Kronor	Anslag för budgetåret 1946/47 till Ordinarie arbeten Kronor	Anslag för budgetåret 1946/47 till Investeringsreserven Kronor
1	2	3	4	5
1	Smärre byggnadsarbeten, tillbyggnader m. m.	1 100 000	1 100 000	
2	Huvudgarage i vägmästareområde nr 8, Stockholms län	190 000	190 000	
3	» » » » 1, Södermanlands län	140 000	140 000	
4	Filialgarage » » » 3, Östergötlands län	138 000	138 000	
5	Huvudgarage » » » 7, Kalmar län	142 000	142 000	
6	» » » » 1, Älvsborgs län	160 000	160 000	
7	» » » » 10, Värmlands län	167 000	167 000	
8	» » » » 7, Västmanlands län	154 000	154 000	
9	» » » » 15, Västernorrlands län	122 000	122 000	
10	» » » » 19, Västerbottens län	187 000	187 000	
11	Garage » » » 4, vid Björklinge, Uppsala län	190 000	—	190 000
12	» » » » 3, vid Vagnhärad, Södermanlands län	145 000	—	145 000
13	» » » » 4, vid Bodafors, Jönköpings län	145 000	—	145 000
14	» » » » 9, vid Kvarnarp, Jönköpings län	45 000	—	45 000
15	» » » » 5 vid Urshult, Kronobergs län	70 000	—	70 000
16	» » » » 13, vid Brålanda, Älvsborgs län	100 000	—	100 000
17	» » » » 5, vid Timmele, Älvsborgs län	175 000	—	175 000
18	» » » » 10, vid Säffle, Värmlands län	175 000	—	175 000
19	» » » » 4, vid Edebäck, Värmlands län	75 000	—	75 000
20	» » » » 5, vid Vintrosa, Örebro län	165 000	—	165 000
21	» » » » 5, vid Åselby, Kopparbergs län	125 000	—	125 000
22	» » » » 6, vid Forsa, Gävleborgs län	50 000	—	50 000
23	» » » » 10, vid Arnäsvall, Västernorrlands län	170 000	—	170 000
24	» » » » 18, vid Vilhelmina, Västerbottens län	120 000	—	120 000
25	» » » » 8, vid Burträsk, Västerbottens län	40 000	—	40 000
26	» » » » 6, vid Bygdeå, Västerbottens län	75 000	—	75 000
27	» » » » 18, vid Moskosel, Norrbottens län	135 000	—	135 000
28	10 st. förrådsbyggnader	300 000	—	300 000
	Summa	4 800 000	2 500 000	2 300 000
	Summa kostnad för hela investeringsplanen för budgetåret 1946/47		4 800 000	

Bilaga 20.

Investeringsplan för civila flygplatser.

Nr	Flygplats och arbetsobjekt	Beräknad eller återstående kostnad kronor	Anslag för budgetåret 1946/47 för		
			Ordinarie arbeten kronor	Investeringsreserv kronor	Grovarbetsreserv kronor
1	2	3	4	5	6
	1. *Mark till landningsfält för flygplan*	**100 000**	**100 000**		
	2. *Belysningsanläggningar för luftfartsleder* ..	**850 000**	**850 000**		
	3. *Radiofyrar för luftfarten*	**1 150 000**	**1 150 000**		
	4. *Byggande och förbättring av flygplatser.*				
1	Göteborg—Torslanda flygplats.				
	Stationsbyggnad.....	300 000	300 000		
	Hangarbyggnad	800 000	800 000		
	Stationsplatta, hangarplatta m. m.	250 000	250 000		
2	Norrköping—Kungsängens flygplats.				
	Hangarbyggnad	450 000	450 000		
	Hangarplatta m. m.....	140 000	140 000		
3	Visby flygplats.				
	Fältutvidgning och huvudrullbana	2 600 000	350 000	500 000	
4	Karlstads flygplats.				
	Stationsbyggnad.....	200 000	200 000		
	Hangarbyggnad	400 000	400 000		
	Huvudrullbana	1 000 000	1 000 000		
	Hangarplatta m. m.....	125 000	125 000		
5	Sundsvall—Härnösands flygplats.				
	Hangarbyggnad	400 000	400 000		
	Hangarplatta	75 000	75 000		
	Huvudrullbana	1 100 000	1 100 000		
6	Luleå flygplats.				
	Stationsplatta, hangarplatta, hangarområde.....	145 000	145 000		
	Förbindelsebana och förlängning av huvudrullbana	485 000	485 000		
7	Umeå flygplats.				
	Fältarbeten.....	3 000 000	900 000		
8	Jönköpings flygplats.				
	Fältutvidgning	500 000		200 000	
9	Stockholm—Bromma flygplats.				
	Vissa utbyggnadsarbeten.....	10 540 000		4 000 000	
10	Örebro flygplats.				
	Förbättring av gamla fältet	200 000		200 000	
	Administrationsbyggnad	80 000		80 000	
	Tillfartsväg m. m.....	70 000		70 000	
	Bäckomgrävning m. m.	300 000		300 000	

Nr	Flygplats och arbetsobjekt	Beräknad eller återstående kostnad kronor	Anslag för budgetåret 1946/47 för		
			Ordinarie arbete kronor	Investeringsreserv kronor	Grovarbetsreserv kronor
1	2	3	4	5	6
11	Skellefteå flygplats.				
	Fältarbeten	3 000 000		800 000	
12	Östersund—Ope flygplats.				
	Fältarbeten	2 000 000		600 000	
13	Kristianstads flygplats.				
	Fältarbeten	2 000 000			500 000
14	Hälsingborgs flygplats.				
	Fältarbeten	3 000 000			500 000
15	Gällivare flygplats.				
	Fältarbeten	2 500 000			200 000
16	Ållebergs flygplats.				
	Fältutvidgning m. m.	1 400 000			400 000
17	Göteborgs och Kiruna flygplatser.				
	Vissa arbeten enligt närmare utredningar	2 500 000		2 500 000	
18	Ej specificerade arbeten	3 400 000			3 400 000
		42 960 000	**[1] 7 120 000**	**9 250 000**	**5 000 000**
	5. *Ersättningsanskaffningar och ersättningsarbeten*	**200 000**	**200 000**		
	Summa kronor	**42 260 000**	**9 420 000**	**9 250 000**	**5 000 000**

[1] I 1946 års statsverksproposition har det efter avdrag av beräknade reservationer den 1 juli 1946, ca 950 000 kronor, erforderliga anslagsbeloppet avrundats till 6 000 000 kronor.

Investeringsplan för handelshamnar och farleder.

Ort	Arbete	Totalkostnad (eller återstående kostnad) Kronor	Kostnad för budgetåret 1946/47 för: Ordinarie arbeten [2] Kronor	Kostnad för budgetåret 1946/47 för: Investeringsreserv Kronor	Kostnad för vid budgetårets utgång återstående arbete [3] Kronor
1	2	3	4	5	6
	A. Kommunala hamnar.				
Gävle	Brosvängkran med remtransportör	500 000	—	500 000	—
»	Bortmuddring av Skansgrundet	350 000	—	200 000	150 000
Göteborg	Varv och snickeriverkstad m. m.	5 500 000	1 500 000	1 500 000	2 500 000
»	Södra kajen, bassäng II i frihamnen [1]	6 500 000	—	2 000 000	4 500 000
»	Kajskjul 183 [1]	3 110 000	3 110 000	—	—
»	» 184	3 590 000	2 400 000	—	1 190 000
»	» 34—35—36	1 800 000	—	1 800 000	—
»	Magasin XVI i frihamnen	515 000	515 000	—	—
»	Hamnanläggning vid Arendal	2 265 000	—	1 000 000	1 265 000
»	Järnväg till d:o	699 000	—	699 000	—
»	18 kranar till frihamnen	3 600 000	1 800 000	—	1 800 000
»	16 kranar, ombyggnad	800 000	—	800 000	—
»	Magasin XII i frihamnen [1]	200 000	200 000	—	—
»	Utbyggnad av Saltholmshamnen [1]	150 000	150 000		—
»	Tulltaxeringsbyggnad vid Lindholmshamnen	600 000	—	600 000	—
Halmstad	Muddring i hamnens inre del	164 000	—	164 000	—
Hjo	Vågbrytare m. m., ombyggnad	210 200	—	210 200	—
Hälsingborg	Massgods- och industrihamn s. om Gränsgatan	28 000 000	—	2 000 000	26 000 000
Jönköping	45 m träkaj, ombyggnad	30 000	—	30 000	—
Kalmar	120 m kaj på Tjärhovets insida, ombyggnad	170 000	—	170 000	—
»	120 m kaj vid Finngrundet	198 000	—	198 000	—
»	Muddring och utfyllning å Tjärhovets sjösida	1 000 000	—	500 000	500 000
Karlstad	Muddring för ny hamnbassäng	100 000	—	100 000	—
»	Kaj i yttre hamnen	680 000	—	680 000	—
Kristinehamn	Träkaj, ombyggnad	25 000	—	25 000	—
»	60 m kaj, förlängning	120 000	—	120 000	—
»	Kran och bandtransportör	500 000	500 000	—	—
Köping	Brokran, spår m. m.	1 500 000	—	400 000	1 100 000
»	Djuphamnskaj, förlängning	381 000	—	381 000	—
»	Oljehamnskaj, »	500 000	—	500 000	—
»	Träkaj i gamla hamnen	28 000	—	28 000	—
»	» » » »	32 000	—	32 000	—
Landskrona	12 dykdalber vid ön Gråen	80 000	—	80 000	—
»	Kajer m. m. i norra hamnbassängen	2 800 000	—	1 650 000	1 150 000

[1] Avser färdigställande av pågående företag. — [2] Såsom ordinarie arbeten hava angivits företag eller delar därav, till vilka vederbörande myndighet anvisat erforderliga medel, dock ej företag, vilka utföras såsom beredskapsarbeten. — [3] Beräknad under förutsättning att reserven under budgetåret utnyttjas i sin helhet.

Ort	Arbete	Totalkostnad (eller återstående kostnad) Kronor	Kostnad för budgetåret 1946/47 för Ordinarie arbeten [2] Kronor	Kostnad för budgetåret 1946/47 för Investeringsreserv Kronor	Kostnad för vid budgetårets utgång återstående arbete [3] Kronor
1	2	3	4	5	6
Malmö	Utvidgning av industrihamnen, 1:a etappen	1 000 000	1 000 000	—	—
»	2 kranar för bassäng I i industrihamnen	450 000	—	450 000	—
»	Siloanläggning i frihamnen	650 000	—	650 000	—
»	Kontors- och lagerbyggnad, Hjälmarekajen	500 000	—	500 000	—
»	Kylanläggning i mag. M2, frihamnen	200 000	—	200 000	—
»	Stockholmskajen, ombyggnad	1 950 000	—	600 000	1 350 000
»	Magasin vid Stockholmskajen	1 590 000	—	800 000	790 000
»	Stationsbyggnad för ångfärjetrafiken	283 000	—	283 000	—
»	Kaj m. m. vid järnvägsbron	220 000	—	220 000	—
»	Kranutrustning vid Stockholmskajen	1 260 000	—	500 000	760 000
»	Tullpackhus vid Jörgen Kocksgatan	396 000	—	396 000	—
»	Hägnads-, spår- och gatuarbeten i frihamnen	200 000	—	200 000	—
»	Varvskanalens södra kaj, ombyggnad	360 000	—	360 000	—
Mariefred	Kaj, ombyggnad	75 000	—	75 000	—
Norrköping	Muddring m. m. för ny hamnbassäng	3 500 000	—	700 000	2 800 000
Nyköping	Kaj, förstärkning	110 000	—	110 000	—
Oskarshamn	450 m av södra kajen, ombyggnad	1 420 000	—	1 000 000	420 000
Stockholm	Stadsgårdshamnen, utbyggnad [1]	4 910 000	500 000	500 000	3 910 000
»	233 m kaj i Värtahamnen, ombyggnad [1]	100 000	100 000	—	—
»	190 m kaj m. m. i S. Hammarbyhamnen [1]	250 000	250 000	—	—
»	S. bassängkajen i frihamnen, förlängning (kaj V) [1]	600 000	400 000	—	200 000
»	Kajer m. m. i Sicklakanalen [1]	890 000	320 000	200 000	370 000
»	Utbyggnad av kaj III i frihamnen, 1:a etappen	1 000 000	—	500 000	500 000
»	Hamnanläggning i Bällstaviken [1]	600 000	600 000	—	—
»	Tillbyggnad av magasin 5 i frihamnen [1]	1 100 000	1 100 000	—	—
»	Magasin i stadsgårdshamnen	3 000 000	—	1 500 000	1 500 000
»	» vid kaj III i frihamnen	4 500 000	—	1 500 000	3 000 000
»	6 kranar till tullhamnen [1]	1 400 000	450 000	—	950 000
Strängnäs	Visholmskajen, ombyggnad	78 000	—	78 000	—
Sundsvall	Finnkajen, ombyggnad	400 000	—	400 000	—
»	Tullhus med varuskjul	800 000	—	400 000	400 000
»	Strandskoning och kajer i Selångersån	75 000	—	75 000	—
Södertälje	Utbyggnad av uthamnen	850 000	—	850 000	—
»	Kaj i uthamnen, ombyggnad	51 000	—	51 000	—
Sölvesborg	130 m kaj, muddring m. m.	474 000	—	474 000	—
Trosa	Muddring i ränna och hamn	150 000	—	150 000	—

[1] Avser färdigställande av pågående företag. — [2] och [3] Se motsvarande noter å föregående sida.

Ort	Arbete	Totalkostnad (eller återstående kostnad) Kronor	Kostnad för budgetåret 1946/47 för: Ordinarie arbeten [2] Kronor	Kostnad för budgetåret 1946/47 för: Investeringsreserv Kronor	Kostnad vid budgetårets utgång återstående arbete [3] Kronor
1	2	3	4	5	6
Uddevalla	Badökajen, 198 m förlängning m. m.	1 064 000	—	700 000	364 000
»	Hamnbangård	1 386 000	—	700 000	686 000
»	95 m kaj vid Värmestugan	240 000	—	240 000	—
»	Ångbåtskajen, 120 m förlängning	218 000	—	218 000	—
»	Kolkajen, förlängning	431 000	—	431 000	—
Umeå	420 m kaj, ombyggnad	400 000	—	400 000	—
Valdemarsvik	Kaj, ombyggnad	53 000	—	53 000	—
Varberg	Kajförstärkning och muddring	485 000	—	485 000	—
Västervik	Blockholmssundet, breddning	341 000	—	341 000	—
»	2 kranar för Skeppsbrokajen	400 000	—	400 000	—
Västerås	280 m kaj v. om djuphamnen	2 600 000	—	800 000	1 800 000
»	400 m kaj ö. om oljekajen	1 700 000	—	1 000 000	700 000
»	Magasin	300 000	300 000	—	—
Örnsköldsvik	Kajer å Framnäsudden, ombyggnad	1 275 000	—	500 000	775 000
	Summa kronor	**112 982 200**	**15 195 000**	**36 357 200**	**61 430 000**
	B. Enskilda hamnar.				
Degerhamn	Kaj, muddring [1]	120 000	120 000	—	—
Oxelösund	75 m förlängning av kaj 10	450 000	—	450 000	—
»	165 m ombyggnad av kaj 5 o. 6	650 000	—	650 000	—
»	80 m » » » 7	300 000	—	300 000	—
	Summa kronor	**1 520 000**	**120 000**	**1 400 000**	—
	Sammanställning.				
	A. Kommunala hamnar	112 982 200	15 195 000	36 357 200	61 430 000
	B. Enskilda hamnar	1 520 000	120 000	1 400 000	—
	Summa kronor	**114 502 200**	**15 315 000**	**37 757 200**	**61 430 000**
	Summa kostnad för hela investeringsplanen för budgetåret 1946/47		**53 072 200**		

[1] Avser färdigställande av pågående företag. — [2] och [3] Se motsvarande noter å sid. 66.

Bilaga 22.

Investeringsplan för statliga och statsunderstödda fiskehamnar.

Anm. Med * utmärkes företag, som icke redovisats i förut framlagda förslag till investeringsplaner.

Län	Fiskehamn Siffrorna avse angelägenhetsordning inom resp. län	Totalkostnad (eller återstående kostnad) kronor	Kostnad för arbete under budgetåret 1946/47 kronor	Förslag till anslag av statsmedel kronor	Därest i kol. 4 angivet belopp helt utnyttjas under budgetåret 1946/47 beräknas vid årets utgång återstå arbete för kronor	anslagsbehov av kronor
1	2	3	4	5	6	7
Stockholms	1 Krokskär	56 000	56 000	50 400		
»	2 Svartlöga	72 000	72 000	64 800		
»	3 *Grisslehamn	117 000	117 000	105 300		
Uppsala	1 Gårdskär[1]	121 000	121 000	121 000		
»	2 Upplandsbodarna	80 000	80 000	72 000		
»	3 Fågelsundet[1]	191 000	70 000	70 000	121 000	121 000
Södermanlands	1 *Studsvik	55 000	55 000	49 500		
»	2 *St. Uttervik	51 000	51 000	45 900		
»	3 *Källskären	48 300	48 300	43 400		
Östergötlands	1 *Fyrudden	90 000	90 000	81 000		
Kalmar	1 *Revsudden	166 000	166 000	149 400		
»	2 *Grönhögen[1]	219 000	219 000	219 000		
»	3 Händelöp	100 000	100 000	90 000		
»	4 *Djupvik	192 000	192 000	172 800		
»	5 Kårehamn	204 000	204 000	183 600		
»	6 *Vållö	77 000	77 000	69 300		
Gotlands	1 Ronehamn[2]	150 000	150 000	135 000		
»	2 *Lauters	148 000	148 000	133 200		
»	3 *Sysne	214 000	214 000	192 600		
»	4 Skälsö	90 000	90 000	81 000		
»	5 *Lickershamn	31 000	31 000	27 900		
»	6 Hallshuk	235 000	120 000	108 000	115 000	103 500
Blekinge	1 Nogersund[1 3]	405 000	405 000	405 000		
»	2 Krokås	156 000	156 000	140 400		
»	3 Hällevik[1]	155 000	155 000	155 000		
»	4 Garpaviken	91 000	91 000	81 900		
»	5 *Tärnö	260 000	70 000	63 000	190 000	171 000
Kristianstads	1 *Torekov[1]	213 000	213 000	213 000		
»	2 Vik	270 000	270 000	243 000		
Malmöhus	1 Vikhög	88 000	88 000	79 200		
»	2 *Arild	135 000	135 000	121 500		

[1] Statens fiskehamn.
[2] Arbetet påbörjat, total kostnad 250 000 kronor.
[3] » » » » 630 000 »

Län	Fiskehamn Siffrorna avse angelägenhetsordning inom resp. län	Totalkostnad (eller återstående kostnad) kronor	Kostnad för arbete under budgetåret 1946/47 kronor	Förslag till anslag av statsmedel kronor	Därest i kol. 4 angivet belopp helt utnyttjas under budgetåret 1946/47 beräknas vid årets utgång återstå arbete för kronor	anslagsbehov av kronor
1	2	3	4	5	6	7
Hallands	1 Träslöv[1] [4]	637 000	200 000	200 000	437 000	437 000
»	2 Lerkil	62 000	62 000	55 800		
Gbgs o. Bohus	1 Öckerö	1 523 000	600 000	540 000	923 000	830 700
»	2 Hönö-Klåva[1]	2 540 000	650 000	650 000	1 890 000	1 890 000
»	3 Grundsund[1]	500 000	500 000	500 000		
»	4 Hönö-Röd	769 000	350 000	315 000	419 000	377 100
»	5 Källö-Knipplan....	210 000	210 000	189 000		
»	6 Styrsö-Tången	51 000	51 000	45 900		
»	7 *Strömsundet	20 000	20 000	18 000		
»	8 *Fotö.....	305 000	305 000	274 500		
»	9 Marstrand (Marstrandsöns kaj)..	333 000	333 000	299 700		
»	10 *Hovenäset	110 000	110 000	99 000		
»	11 Gravarne[5]	600 000	600 000	540 000		
»	12 *Klädesholmen	120 000	120 000	108 000		
Gävleborgs	1 Hårte	146 000	146 000	131 400		
»	2 Norrfjärden	130 000	30 000	27 000	100 000	90 000
Västernorrlands	1 *Marviksgrunnan[1]..	35 000	35 000	35 000		
»	2 *Spikarna.....	40 000	40 000	36 000		
»	3 *Junibosand	159 000	100 000	90 000	59 000	53 100
Västerbottens	1 Täfteå.....	134 000	134 000	120 600		
»	2 Burvik	132 000	50 000	45 000	82 000	73 800
Norrbottens	1 Renön[6]	25 000	25 000	22 500		
»	2 Nikkala	163 000	163 000	146 700		
»	3 *Seskarö	58 000	58 000	52 200		
»	4 Pålängeviken	160 000	160 000	144 000		
»	5 Hindersön	140 000	140 000	126 000		
	Summa	**13 582 300**	**9 246 300**	**8 578 400**	**4 336 000**	**4 147 200**
Fördelning:						
Statens fiskehamnar		5 016 000	2 568 000	2 568 000	2 448 000	2 448 000
Statsunderstödda fiskehamnar.....		8 566 300	6 678 300	6 010 400	1 888 000	1 699 200
	Summa	**13 582 300**	**9 246 300**	**8 578 400**	**4 336 000**	**4 147 200**

[1] Statens fiskehamn.
[4] Arbetet påbörjat, total kostnad 802 000 kronor.
[5] » » » » 1 400 000 »
[6] » » » » 100 000 »

Bilaga 23.

Investeringsplan för lotsverket.

Anm. Med * utmärkes företag, som icke redovisats i förut framlagda förslag till investeringsplaner.

Nr	Företag eller anskaffning	Totalkostnad (eller återstående kostnad) Kronor	Anslag för budgetåret 1946/47 till	
			Ordinarie arbeten Kronor	Investeringsreserven Kronor
1	2	3	4	5
	Fyrskepp och bojar.			
1	*Ny radiofyranläggning för fyrskeppet **Falsterborev** m. m.	40 000	40 000	
2	*Lys- och ljudboj vid **Ölands norra grund**	17 000	17 000	
3	*Tre lys- och ljudbojar vid resp. **Östra Finngrundsbanken, Västra Finngrundsbanken och Argos grund**	50 000		50 000
		107 000	**57 000**	**50 000**
	Fyrar.			
4	Elektrifiering samt anordnande av radiofyr vid **Utklippans fyrplats** och elektrifiering av fyren **Utlängan**	150 000	150 000	
5	Anordnande av två nya fyrar, elektrifiering samt anläggande av radiofyr vid **Nidingens fyrplats** m. m.	175 000	175 000	
6	Elektrifiering av **Vinga fyr- och lotsplats**	140 000	110 000	30 000
7	*Förbättring av uppassningsförhållandena vid **Bjurö klubbs lotsplats** samt elektrifiering av fyren **Bjurö klubb** med mistsignalstation	[1] 165 000	90 000	75 000
8	Modernisering av den elektriska utrustningen vid **Understens fyrplats** samt förbättring av mistsignaleringen vid **Rödkallens fyrplats**	67 000	67 000	
9	Ny fyr på **Kurön** i Mälaren	16 000	16 000	
10	Ny fyr på ön **Jungfrun** i Vättern	20 000	20 000	
11	Förbättring av fyrbelysningen i farleden mellan **Skalkorgarna** och **Lilla Varholmen** i Göteborgs norra skärgård	[2] 13 000	13 000	
12	Ny fyr på **Brämö kalv**	20 000	20 000	
13	Ny fyr mellan **Furusund** och fyrarna **Växlet**	20 000	20 000	
14	Ombyggnad av fyrarna **Fjärdhällan** och **Hummelkläpp** vid farleden Stockholm—Dalarö	20 000	20 000	
15	Nya fyrar på **Fagerö** och **Ridö** samt flyttning av fyren **Kalven** i farleden Stockholm—Västerås	20 000	20 000	
16	*Ombyggnad av fyren **Idö Stångskär** och ny fyr på **Hamnklabbshällan** vid södra inloppet till Västervik	25 000	25 000	
17	*Anordnande av fyrbelysning för angöring av **Kråkelunds nya lotshamn** m. m.	8 000	8 000	
18	*Ny fyr på **Sälöknapp** i Göteborgs norra skärgård	15 000	15 000	
19	Ny fyr vid **Björns fyrplats**	40 000		40 000
20	Ny fyr på **Grepensgrund** i Öregrundsgrepen samt elektrifiering av fyrarna **Örskär** och **Djursten**	730 000		290 000
21	Ny fyr på **Slätö** vid Singöfjärden	10 000		10 000
22	Ny fyr på **Selaön** i Mälaren	10 000		10 000

[1] Företaget upptaget under rubriken Hamnar och vägar i förslaget till investeringsplan för budgetåret 1945/46 — [2] Företagets omfattning och kostnad ändrad från förslaget till investeringsplan för budgetåret 1945/46.

Nr	Företag eller anskaffning	Total kostnad (eller återstående kostnad) Kronor	Anslag för budgetåret 1946/47 till Ordinarie arbeten Kronor	Anslag för budgetåret 1946/47 till Investeringsreserven Kronor
1	2	3	4	5
23	Nya fyrar på **Bryggholmen** i farleden Stockholm—Västerås	20 000		20 000
24	Elektrifiering av fyren **Hoburg** jämte mistsignalstation	145 000		75 000
25	Förbättring av fyrbelysning och mistsignalering för angöring av **Oxelösund**	200 000		200 000
26	Elektrifiering av fyren **Ölands södra udde** jämte mistsignalstation	140 000		70 000
27	Förbättring av mistsignaleringen och anordnande av nytt fyrtorn vid **Vens fyrplats**	65 000		65 000
28	Elektrifiering och halvautomatisering av **Hållö fyr** jämte mistsignalstation	95 000		95 000
		2 329 000	**769 000**	**980 000**
	Hamnar och vägar.			
29	Förbättring av hamn- och vägförhållandena vid **Järnäs lotsplats**	100 000	50 000	50 000
30	Förbättring av hamnförhållandena samt reparation av fyrhus vid **Dämmans fyrplats**	200 000	50 000	
31	Förbättring av hamnförhållandena vid **Nordkosters lotsplats**	35 000	35 000	
32	Förbättring av hamnförhållandena vid **Rödkallens lotsuppassningsställe** under Luleå lotsplats	200 000		100 000
33	Förbättring av hamnförhållandena vid **Rönnskärs lotsplats**	150 000		100 000
34	Förbättring av hamnförhållandena vid **Skags lotsuppassningsställe** under Örnsköldsviks lotsplats	40 000		40 000
35	Förbättring av hamn- och vägförhållandena vid **Björns fyrplats**	50 000		50 000
36	Förbättring av hamnförhållandena vid **Svartklubbens lotsplats** samt anläggande av väg och brygga å Singö	60 000		60 000
37	Förbättring av hamnförhållandena vid **Furusunds lotsplats**	25 000		25 000
38	Förbättring av hamnförhållandena vid **Grönskärs fyrplats**	30 000		30 000
39	Förbättring av hamnförhållandena vid **Dalarö lotsplats**	25 000		25 000
40	Förbättring av väg vid **Landsorts lotsplats**	15 000		15 000
41	Förbättring av hamnförhållandena vid **Östergarns fyrplats**	60 000		60 000
42	Anläggning av väg till **Ölands södra uddes fyrplats**	85 000		85 000
43	Anordnande av ny båtbrygga m. m. vid **Aspö lotsplats**	35 000		35 000
44	Reparation av strandskydden vid **Vens fyrplats**	50 000		50 000
45	Förbättring av hamnförhållandena vid **Falkenbergs lotsplats**	20 000		20 000
		1 180 000	**135 000**	**745 000**
	Lotsuppassningshus			
46	Om- och tillbyggnad av lotsuppassningslokalerna vid **Ratans lotsplats** m. m.	[1] 30 000	30 000	

[1] Företagets omfattning och kostnad ändrad från förslaget till investeringsplan för budgetåret 1945/46.

Nr	Företag eller anskaffning	Totalkostnad (eller återstående kostnad) Kronor	Anslag för budgetåret 1946/47 till Ordinarie arbeten Kronor	Anslag för budgetåret 1946/47 till Investeringsreserven Kronor
1	2	3	4	5
47	Nytt lotsuppassningshus vid **Stugsunds lotsuppassningsställe** under Lilljungfruns lotsplats m. m.	[1] 30 000	30 000	
48	Om- och tillbyggnad av uppassningshuset samt förbättring av hamnförhållandena vid **Bönans lotsuppassning** under Gävle lotsplats m. m.	[1] 70 000	70 000	
49	Om- och tillbyggnad av uppassningshuset vid **Idö lotsplats** m. m.	40 000	40 000	
50	Nytt lotsuppassningshus vid **Falkenbergs lotsplats** m. m.	[1] 30 000	30 000	
51	Om- och tillbyggnad av uppassningshuset vid **Rödkallens lotsuppassning** under Luleå lotsplats	55 000		55 000
52	Om- och tillbyggnad av uppassningshuset vid **Rönnskärs lotsplats**	40 000		40 000
53	Om- och tillbyggnad av uppassningshuset vid **Söderarms lotsplats**	20 000		20 000
54	Om- och tillbyggnad av uppassningshuset vid **Furusunds lotsplats**	50 000		50 000
55	Om- och tillbyggnad av uppassningshuset vid **Ystads lotplats**	25 000		25 000
56	Om- och tillbyggnad av uppassningshuset vid **Halmstads lotsplats**	25 000		25 000
		415 000	**200 000**	**215 000**
	Bostäder.			
57	Förbättring av bostadsförhållandena vid **Bergguddens fyrplats**	[1] 40 000	40 000	
58	Förbättring av bostadsförhållandena vid **Understens fyrplats**	65 000	65 000	
59	Förbättring av bostadsförhållandena vid **Fårö fyrplats**	[1] 50 000	50 000	
60	Förbättring av bostadsförhållandena vid **Vinga fyrplats** m. m.	[1] 75 000	75 000	
61	Förbättring av bostadsförhållandena vid **Rönnskärs fyrplats**	30 000		30 000
62	Förbättring av bostadsförhållandena vid **Stora Fjäderäggs fyrplats**	20 000		20 000
63	Förbättring av bostadsförhållandena vid **Agö fyrplats**	40 000		40 000
64	Förbättring av bostadsförhållandena m. m. vid **Örskärs fyrplats**	50 000		50 000
65	Förbättring av bostadsförhållandena m. m. vid **Häradskärs lotsplats**	85 000		85 000
66	Förbättring av bostadsförhållandena vid **Häradskärs fyrplats**	30 000		30 000
67	Förbättring av bostadsförhållandena vid **Högby fyrplats**	15 000		15 000
68	Förbättring av bostadsförhållandena för personalen vid **Dämmans fyrplats**	40 000		40 000
69	Förbättring av bostadsförhållandena vid **Smygehuks fyrplats**	40 000		40 000
70	Förbättring av bostadsförhållandena vid **Kullens fyrplats**	40 000		40 000

[1] Kostnaden omräknad från förslaget till investeringsplan för budgetåret 1945/46.

Nr	Företag eller anskaffning	Totalkostnad (eller återstående kostnad) Kronor	Anslag för budgetåret 1946/47 till Ordinarie arbeten Kronor	Anslag för budgetåret 1946/47 till Investeringsreserven Kronor
1	2	3	4	5
71	Förbättring av bostadsförhållandena m. m. vid **Väderöbods fyrplats**	50 000		50 000
		670 000	**230 000**	**440 000**
72	*Livräddningsanstalter å norrlandskusten m. m.*	**210 000**	**210 000**	
	Gasbehållare.			
73	*Anskaffning av gasbehållare för obevakade fyrar	**30 000**		**30 000**
	Markförvärv.			
74	Inköp av mark för lotsverkets behov	**10 000**	**10 000**	
75	Täckning av ett belopp av 29 000 kronor, som erfordras för färdigställande av säkerhetsanstalter för sjöfarten, varom beslut meddelats av 1945 års riksdag, men som innehållits vid medelsanvisningen för budgetåret 1945/46	29 000	29 000	
	Sammanställning.			
	Fyrskepp och bojar	107 000	57 000	50 000
	Fyrar	2 329 000	769 000	980 000
	Hamnar och vägar	1 180 000	135 000	745 000
	Lotsuppassningshus	415 000	200 000	215 000
	Bostäder	670 000	230 000	440 000
	Livräddningsanstalter å norrlandskusten m. m.	210 000	210 000	
	Gasbehållare	30 000		30 000
	Markförvärv	10 000	10 000	
	Täckning av beloppet 29 000 kronor	29 000	29 000	
	Summa	**4 980 000**	**1 640 000**	**2 460 000**
	Av kostnaden, 2 460 000 kronor, för de för investeringsreserven avsedda företagen avgår ett belopp av 860 000 kronor på grund av att under ett år reservföretag för sammanlagt högst 1 600 000 kronor beräknas kunna utföras utöver ordinarie arbeten			-860 000
	Återstår		**1 640 000**	**1 600 000**
	Summa kostnad för hela investeringsplanen för budgetåret 1946/47		3 040 000	

Bilaga 24.

Specifikation av anslagen till lotsverket.

(Uppgjord enligt av lotsstyrelsen lämnade uppgifter.)

Nr	Ändamål	Anslag å driftbudgeten	Anslag å kapitalbudgeten		Summa anslag å drift- och kapitalbudgeterna	Avskrivningsanslag
			till bostads- o. uppassningshus	till övriga anläggningar		
		Kronor	Kronor	Kronor	Kronor	Kronor
1	2	3	4	5	6	7
	Bojar.					
1	Tre lys- och ljudbojar vid resp. **Östra Finngrundsbanken, Västra Finngrundsbanken** och **Argos grund**..	50 000	—	—	50 000	—
	Fyrar.					
2	Förbättring av uppassningsförhållandena vid **Bjuröklubbs lotsplats** samt elektrifiering av fyren Bjuröklubb med mistsignalstation	75 000	—	—	75 000	—
3	Ny fyr vid **Björns fyrplats**.....	10 000	—	30 000	40 000	30 000
4	Ny fyr på **Grepensgrund** i Öregrundsgrepen samt elektrifiering av fyrarna **Örskär** och **Djursten**.....	250 000	—	40 000	290 000	40 000
5	Ny fyr på **Slätö** vid Singöfjärden.....	10 000	—	—	10 000	—
6	Ny fyr på **Selaön** i Mälaren.....	10 000	—	—	10 000	—
7	Nya fyrar på **Bryggholmen** i farleden Stockholm—Västerås	20 000	—	—	20 000	—
8	Elektrifiering av fyren **Hoburg** jämte mistsignalstation	55 000	—	20 000	75 000	20 000
9	Förbättring av fyrbelysning och mistsignalering för angöring av **Oxelösund**	200 000	—	—	200 000	—
10	Elektrifiering av fyren **Ölands södra udde** jämte mistsignalstation	50 000	—	20 000	70 000	20 000
11	Förbättring av mistsignalering och anordnande av nytt fyrtorn vid **Vens fyrplats**	45 000	—	20 000	65 000	20 000
12	Elektrifiering av **Vinga fyr- och lotsplats**	30 000	—	—	30 000	—
13	Elektrifiering av **Hållö fyr** jämte mistsignalstation	95 000	—	—	95 000	—
	Hamnar och vägar.					
14	Förbättring av hamnförhållandena vid **Rödkallens lotsuppassningsställe** under Luleå lotsplats.....	—	—	100 000	100 000	100 000
15	Förbättring av hamnförhållandena vid **Rönnskärs lotsplats**.....	—	—	100 000	100 000	100 000
16	Förbättring av hamn- och vägförhållandena vid **Järnäs lotsplats**	27 000	—	23 000	50 000	23 000
17	Förbättring av hamnförhållandena vid **Skags lotsuppassningsställe** under Örnsköldsviks lotsplats	—	—	40 000	40 000	40 000
18	Förbättring av hamn- och vägförhållandena vid **Björns fyrplats**.....	2 000	—	48 000	50 000	48 000

Nr	Ändamål	Anslag å driftbudgeten Kronor	Anslag å kapitalbudgeten: till bostads- o. uppassningshus Kronor	Anslag å kapitalbudgeten: till övriga anläggningar Kronor	Summa anslag å drift- och kapitalbudgeterna Kronor	Avskrivningsanslag Kronor
1	2	3	4	5	6	7
19	Förbättring av hamnförhållandena vid **Svartklubbens lotsplats** samt anläggande av väg och brygga å Singö	25 000	—	35 000	60 000	35 000
20	Förbättring av hamnförhållandena vid **Furusunds lotsplats**	—	—	25 000	25 000	25 000
21	Förbättring av hamnförhållandena vid **Grönskärs fyrplats**	—	—	30 000	30 000	30 000
22	Förbättring av hamnförhållandena vid **Dalarö lotsplats**	—	—	25 000	25 000	25 000
23	Förbättring av väg vid **Landsorts lotsplats**	15 000	—	—	15 000	—
24	Förbättring av hamnförhållandena vid **Östergarns fyrplats**	6 000	—	54 000	60 000	54 000
25	Anläggning av väg till **Ölands södra uddes fyrplats**	85 000	—	—	85 000	—
26	Anordnande av ny båtbrygga m. m. vid **Aspö lotsplats**	—	—	35 000	35 000	35 000
27	Reparation av strandskydden vid **Vens fyrplats**	50 000	—	—	50 000	—
28	Förbättring av hamnförhållandena vid **Falkenbergs lotsplats**	17 000	—	3 000	20 000	3 000
	Lotsuppassningshus.					
29	Om- och tillbyggnad av uppassningshuset vid **Rödkallens lotsuppassning** under Luleå lotsplats	4 000	51 000	—	55 000	25 500
30	Om- och tillbyggnad av uppassningshuset vid **Rönnskärs lotsplats**	3 000	37 000	—	40 000	18 500
31	Om- och tillbyggnad av uppassningshuset vid **Söderarms lotsplats**	1 500	18 500	—	20 000	9 250
32	Om- och tillbyggnad av uppassningshuset vid **Furusunds lotsplats**	4 000	46 000	—	50 000	23 000
33	Om- och tillbyggnad av uppassningshuset vid **Ystads lotsplats**	2 000	23 000	—	25 000	11 500
34	Om- och tillbyggnad av uppassningshuset vid **Halmstads lotsplats**	2 000	23 000	—	25 000	11 500
	Bostäder.					
35	Förbättring av bostadsförhållandena vid **Rönnskärs fyrplats**	—	30 000	—	30 000	15 000
36	Förbättring av bostadsförhållandena vid **Stora Fjäderäggs fyrplats**	—	20 000	—	20 000	10 000
37	Förbättring av bostadsförhållandena vid **Agö fyrplats**	—	40 000	—	40 000	20 000
38	Förbättring av bostadsförhållandena m. m. vid **Örskärs fyrplats**	5 000	45 000	—	50 000	22 500
39	Förbättring av bostadsförhållandena vid **Häradskärs lotsplats**	—	85 000	—	85 000	42 500
40	Förbättring av bostadsförhållandena vid **Häradskärs fyrplats**	—	30 000	—	30 000	15 000
41	Förbättring av bostadsförhållandena vid **Högby fyrplats**	—	15 000	—	15 000	7 500
42	Förbättring av bostadsförhållandena för personalen vid **Dämmans fyrplats**	—	40 000	—	40 000	20 000

Nr	Ändamål	Anslag å driftbudgeten Kronor	Anslag å kapitalbudgeten: till bostads- o. uppassningshus Kronor	Anslag å kapitalbudgeten: till övriga anläggningar Kronor	Summa anslag å drift- och kapitalbudgeterna Kronor	Avskrivningsanslag Kronor
1	2	3	4	5	6	7
43	Förbättring av bostadsförhållandena vid **Smygehuks fyrplats**	—	40 000	—	40 000	20 000
44	Förbättring av bostadsförhållandena vid **Kullens fyrplats**	—	40 000	—	40 000	20 000
45	Förbättring av bostadsförhållandena m. m. vid **Väderöbods fyrplats**.....	—	45 000	5 000	50 000	27 500
	Gasbehållare.					
46	Anskaffning av gasbehållare för obevakade fyrar.....	30 000	—	—	30 000	—
	Summa kronor	**1 178 500**	**628 500**	**653 000**	**2 460 000**	**967 250**
			1 281 500			

Bilaga 25.

Investeringsplan för statliga husbyggnadsföretag för verk och myndigheter m. m.

Anm. Med * utmärkas företag, som icke redovisats i förut framlagda investeringsplaner.

Nr	Företag	Totalkostnad Kronor	Anslag för budgetåret 1946/47 till	
			Ordinarie arbeten Kronor	Investeringsreserven Kronor
1	2	3	4	5
	Justitiedepartementet.			
	Sinnessjukavdelningen å Håga			
1	*Bostadshus	130 000	130 000	
2	*Bostadshus	120 000		120 000
3	*Utökning av sinnessjukavdelningen vid centralfängelset i Härnösand	31 000	31 000	
	Centralfängelset å Härlanda			
4	*Sinnessjukavdelning	190 000	190 000	
5	*Omläggning av värmeledningen	20 000	20 000	
6	Värmeledningsanläggning vid rannsakningshäktet i Visby	45 000	45 000	
7	*Värmeledningsanläggning m. m. vid rannsakningshäktet i Halmstad	63 000	63 000	
	Ungdomsanstalten å Skenäs			
8	*Vattenanläggning	48 000	48 000	
9	Gymnastik- och skolbyggnad	[1] 120 000		120 000
10	Verkstadslokal vid kronohäktet i Ystad	32 000		32 000
11	*Fångvårdsanstalt invid Jönköping	1 000 000		1 000 000
12	*Fångvårdsanstalt invid Örebro	1 000 000		1 000 000
13	*Gymnastikbyggnader vid fångvårdsanstalterna i i Uppsala, Ystad och Nyköping	240 000		240 000
14	*Diverse byggnadsarbeten vid fångvårdens jordbruksegendomar	10 000	10 000	
	Säger för justitiedepartementet kronor	**3 049 000**	**537 000**	**2 512 000**
	Socialdepartementet.			
1	Hem för blinda i förskolåldern	[2] 175 000		117 000
2	Statens alkoholistanstalt å Venngarn	295 000	95 000	200 000
	Ombyggnad av den s. k. gula flygeln.. 50 000			
	Centraltvättstuga för personal m. m... 45 000			
	*Ett personalbostadshus 35 000			
	*Tre personalbostadshus 115 000			
	*Inredning av gymnastikbyggnadens vind till bostadsrum 50 000			
	Statens skyddshem:			
	Lövsta skolhem och yrkesskola			
3	Bostäder för lärare och två andra befattningshavare samt ombyggnad och renovering av flygelbyggnad	133 800	133 800	

[1] Kostnaden omräknad från investeringsplanen för budgetåret 1945/46. — [2] Kostnaden täckes delvis av andra medel än anslag.

Nr	Företag	Totalkostnad Kronor	Anslag för budgetåret 1946/47 till	
			Ordinarie arbeten Kronor	Investeringsreserven Kronor
1	2	3	4	5
	Folåsa skolhem			
4	Två bostadshus för rektor och lärare	104 500	104 500	
5	Nybyggnad av gymnastikhus samt renovering och ombyggnad av elevhems- och skolbyggnaderna	223 000		223 000
	Ljungaskogs yrkeshem			
6	Gymnastikhus	[1] 130 000		45 300
7	Två personalbostadshus	54 000		54 000
8	Tre personalbostadshus	75 000		75 000
	Sundbo yrkeshem			
9	Gymnastikhus	[1] 125 000		50 900
10	Personalbostadshus	25 000		25 000
	Gräskärrs skolhem			
11	Tre personalbostadshus	118 000	118 000	
	Brättegårdens yrkesskola			
12	Svinhus	7 000	7 000	
	Forsane yrkesskola			
13	Svinhus	16 000	16 000	
	Johannisbergs skolhem och yrkesskola			
14	Rektorsbostad och två bostadshus för annan personal	124 500	124 500	
	Byggnadsarbeten vid statens sinnessjukhus	22 468 900	5 800 000	3 800 000
	Psykiatriska kliniken vid akademiska sjukhuset i Uppsala			
15	Nybyggnad 2 420 000			
	Ulleråkers sjukhus			
16	Ny- och ombyggnadsarbeten 3 335 000			
17	*Kylanläggning 30 000			
	Sundby sjukhus			
18	Ändringsarbeten, uppförande av bostäder för uppsyningsman och maskinmästare 120 000			
19	*Pumpanläggning 22 600			
20	*Elektriska arbeten 20 300			
	Birgittas sjukhus			
21	Nybyggnader (etapp I) 4 150 000			
	Ryhovs sjukhus			
22	*Nattvaktsrum m. m. 27 000			
	S:ta Gertruds sjukhus			
23	Utvidgning och förbättring av vattenverket 63 000			
	Vipeholms sjukhus			
24	Paviljong för kvinnor 895 000			
25	Personalbostäder 75 000			
	S:t Lars sjukhus			
26	*Elektriska arbeten 115 000			
27	Nya ekonomibyggnader å arrendegården Hunnerup 108 000			
28	Utvidgning av centralvärmeledning 135 000			
	S:ta Marias sjukhus			
29	*Elektriska arbeten 47 300			

[1] Kostnaden täckes delvis av tidigare å riksstat anvisade medel.

Nr	Företag	Totalkostnad Kronor	Anslag för budgetåret 1946/47 till	
			Ordinarie arbeten Kronor	Investeringsreserven Kronor
1	2	3	4	5
	S:t Jörgens sjukhus			
30	*Ändrings- och tillbyggnadsarbeten m. m. 683 000			
	Restads sjukhus			
31	Ombyggnad av administrationsbyggnaden 290 000			
32	Svinhus m. m. 118 000			
	Källshagens sjukhus			
33	Växthus 95 000			
	Mariebergs sjukhus			
34	Om- och nybyggnadsarbeten (etapp I) .. 2 597 200			
35	Om- och nybyggnadsarbeten (etapp II) .. 1 235 000			
36	*Paviljong 600 000			
	V:a Marks sjukhus			
37	Fest- och samlingssal 90 000			
	Hammars sjukhus			
38	Ombyggnadsarbeten 330 000			
	Salberga sjukhus			
39	Fest- och samlingssal 85 000			
40	*Omändring av flyktinglägret Olofsfors 625 000			
	Grangärde sjukhus			
41	Ombyggnadsarbeten 500 000			
	Frösö sjukhus			
42	*Elektriska arbeten 50 000			
43	*Upptagningspaviljong 500 000			
	Umedalens sjukhus			
44	*Uthusbyggnader 27 500			
	Furunäsets sjukhus			
45	Ombyggnads- och utvidgningsarbeten .. 1 723 000			
46	*Elektriska arbeten 81 000			
47	Tvättstuga m. m. 50 000			
48	*Ombyggnad och renovering av personalbostäder 185 000			
49	*Upptagningspaviljong 500 000			
50	Läkarbostäder vid elva sjukhus 520 000			
	Säger för socialdepartementet kronor	**24 053 700**	**6 698 800**	[3] **4 590 000**
	Kommunikationsdepartementet.			
1	Om- och tillbyggnadsarbeten å Haga slott	[1] 170 000	170 000	
2	*Ombyggnad av det s. k. värdshuset vid Strömsholms slott	105 000	105 000	
3	Annexbyggnad till kanslihuset	[2] 5 065 000	1 661 000	
4	Ämbetsbyggnad för väg- och vattenbyggnadsstyrelsen och luftfartsstyrelsen	[2] 3 600 000	1 200 000	
5	Anordnande av lokaler för högsta domstolen	[2] 1 750 000	400 000	
6	Anordnande av lokaler för Svea hovrätt	[1] [2] 550 000	240 000	
7	Ökade lokaler för Göta hovrätt	[1] 400 000	400 000	
8	Nybyggnad för hovrätten för Västra Sverige	925 000	925 000	
9	Nybyggnad för hovrätten för Nedre Norrland....	650 000	650 000	
10	*Ökade lokaler för hovrätten för Övre Norrland ..	400 000		400 000

[1] Kostnaden omräknad från investeringsplanen för budgetåret 1945/46. — [2] Medel tidigare beviljade. — [3] Avrundat belopp.

Nr	Företag	Totalkostnad Kronor	Anslag för budgetåret 1946/47 till Ordinarie arbeten Kronor	Anslag för budgetåret 1946/47 till Investeringsreserven Kronor
1	2	3	4	5
11	Ökade lokaler för hovrätten över Skåne och Blekinge	[1] 600 000		600 000
12	Byggnadsarbeten för länsstyrelserna	[2] 9 150 000	9 150 000	
13	*Tillbyggnad av landsstatshuset i Halmstad	850 000		850 000
14	Grovlaboratorium m. m. vid statens väginstitut	60 000		60 000
15	Vissa byggnadsarbeten vid Gripsholms slott	99 000		99 000
16	Nybyggnad för geotekniska institutet	[1] 1 700 000		1 700 000
	Säger för kommunikationsdepartementet kronor	**26 074 000**	**14 901 000**	**3 709 000**
	Finansdepartementet.			
1	Vissa byggnadsarbeten vid tullverkets gränsbevakning	1 572 000	500 000	1 000 000
	Tjänstebostadshus vid gränsposteringen i Matarengi 102 000			
	Tjänstebostadshus vid gränsposteringen i Kukkolaskog 95 000			
	Tjänstebostadshus vid gränsposteringen i Huuki 95 000			
	Tjänstebostadshus vid gränsposteringen i Neistenkangas 95 000			
	*Tjänstebostadshus vid gränsposteringen i Kuttainen 95 000			
	*Tjänstebostadshus vid gränsposteringen i Kolari 95 000			
	*Tjänstebostadshus vid gränsposteringen i Södra Koivukylä 88 000			
	*Tjänstebostadshus vid gränsposteringen i Norra Vitsaniemi 88 000			
	*Tjänstebostadshus vid gränsposteringen i Nedre Kuivakangas 95 000			
	*Tjänstebostadshus vid gränsposteringen i Frankilantörmä 88 000			
	*Ombyggnader av tjänstebostadshus vid gränsposteringarna i Pajala och Karesuando 25 000			
	*Tjänstebostadshus vid gränsposteringen i Melen 40 000			
	*Tullstationsbyggnad m. m. vid gränsposteringen i Gäddede 19 000			
	*Tjänstebostadshus vid gränsposteringen vid Blåsjön 40 000			
	Tjänstebostadshus och tullstationsbyggnad vid gränsposteringen i Hovilsrud 92 000			
	Tjänstebostadshus och tullstationsbyggnad vid gränsposteringen i Posåsen 92 000			
	*Tjänstebostadshus vid gränsposteringen i Jakobsrud 85 000			
	*Tjänstebostadshus och tullstationsbyggnad vid gränsposteringen i Långflon 54 000			

[1] Kostnaden omräknad från investeringsplanen för budgetåret 1945/46. — [2] Från det i 1946 års statsverksproposition beräknade beloppet 10 000 000 kronor har dragits den beräknade kostnaden för tillbyggnad av landsstatshuset i Halmstad, 850 000 kronor.

Nr	Företag	Totalkostnad Kronor	Anslag för budgetåret 1946/47 till Ordinarie arbeten Kronor	Anslag för budgetåret 1946/47 till Investeringsreserven Kronor
1	2	3	4	5
	*Tjänstebostadshus och tullstationsbyggnad vid gränsposteringen i Flötningen 99 000			
	*Ombyggnader av tjänstebostadshus vid gränsposteringarna i Gördalen och Kroksätra 25 000			
	Inköp av tomtmark m. m. 65 000			
2	Byggnader m. m. vid tullstationen i Svinesund	100 000	100 000	
	Säger för finansdepartementet kronor	**1 672 000**	**600 000**	**1 000 000**
	Ecklesiastikdepartementet.			
1	Om- och tillbyggnad av landsarkivet i Göteborg	245 000	245 000	
2	Ombyggnadsarbeten vid Kungl. biblioteket	[1] 520 000	520 000	
3	Iordningställande av arkivlokaler m. m. för Skara domkapitel	[2] 58 600		54 000
4	Domkapitelshus i Växjö	[2] 212 000		120 000
5	Magasinsbyggnad vid statens etnografiska museum	300 000		300 000
6	Iordningställande av undervisnings- och konserveringslokaler i vitterhets-, historie- och antikvitetsakademiens ämbetsbyggnad	32 000		32 000
7	Vård och underhåll av fornlämningar och byggnadsminnesmärken	33 000	33 000	
	Uppsala universitet			
8	*Ombyggnad av gamla kemiska institutionsbyggnaden	562 000	562 000	
9	*Ombyggnad av seminariehuset S:t Larsgatan 2 i Uppsala	105 000	105 000	
10	Om- och tillbyggnad av meteorologiska institutionen	135 000		135 000
	Akademiska sjukhuset i Uppsala			
11	*Ombyggnad av paviljong I	[2] 145 500	73 000	
12	Nybyggnad för en reumatisk oeh en ortopedisk avdelning	2 180 000		1 000 000
	Lunds universitet			
13	Nybyggnad för fysiologiska institutionen	[1] [2] 850 000	600 000	
14	Nybyggnad för bakteriologiska institutionen	525 000		525 000
15	Nybyggnad för institutionen för ärftlighetsforskning	[1] 490 000		490 000
16	Nybyggnad för Karolinska mediko-kirurgiska institutet	[1] [3] 3 545 000	2 000 000	
17	Utbyggnad av Karolinska sjukhuset	[2] [3] 8 300 000	2 000 000	
18	*Utbyggnad av tekniska högskolan i Stockholm	20 600 000	3 000 000	
	Chalmers tekniska högskola			
19	Vissa nybyggnader	[3] 7 258 000	2 600 000	
20	*Utökade lokaler för institutionen för silikatkemisk forskning	1 065 000		683 400
21	Ändrings- och reparationsarbeten i byggnaden för kemiska institutionen	63 000		63 000
22	Nybyggnad för bibliotek m. m.	1 000 000		1 000 000
23	Utbyggnad av folkskoleseminarierna	2 000 000	2 000 000	
24	Utbyggnad av småskoleseminarierna	1 300 000	1 300 000	

[1] Kostnaden omräknad från investeringsplanen för budgetåret 1945/46. — [2] Kostnaden täckes delvis med andra medel än anslag. — [3] Medel tidigare anvisade.

Nr	Företag	Totalkostnad Kronor	Anslag för budgetåret 1946/47 till	
			Ordinarie arbeten Kronor	Investeringsreserven Kronor
1	2	3	4	5
25	Nybyggnader för nomadskolorna	[1] 333 500	20 000	
26	Om- och nybyggnadsarbeten vid dövstumskolorna	1 000 000	1 000 000	
27	Simhallsanläggning vid gymnastiska centralinstitutet	594 000		594 000
	Säger för ecklesiastikdepartementet kronor	**53 451 600**	**16 058 000**	**4 996 400**
	Jordbruksdepartementet.			
1	Byggnadsarbeten vid statens växtskyddsanstalt	15 000	15 000	
	Lantbrukshögskolan			
2	*Institutionsbyggnad för mikrobiologiska institutionen med baljväxtlaboratoriet	1 190 000	1 190 000	
3	*Fyra bostadshus för eldare och vaktmästare	92 000	92 000	
4	Nybyggnad för lärosal, elevrum m. m.	183 500	183 500	
5	*Inredning av bibliotekets övervåning	21 000	21 000	
6	*Arbetarbostäder vid Kungsängen	183 000	183 000	
7	Ekonomibyggnad och förmansbostad vid Brännbergs försöksgård	130 000	130 000	
8	Kärlförsöksgård	175 000		175 000
9	Varmväxthus och lagringsrum för potatis	50 000		50 000
10	Lada vid botanisk-genetiska trädgården	24 000	24 000	
11	Institutionsbyggnad m. m. vid botanisk-genetiska trädgården	674 000		674 000
12	Nybyggnad för restaurang m. m.	1 030 000		700 000
13	Bostäder för assistenter	105 000		105 000
14	Vaktmästarbostad vid husdjursförsöksanstalten	23 000		23 000
15	Utbyggnad av husdjursförsöksanstaltens lokaler för fjäderfäförsök	50 000		50 000
16	Häststall vid Kungsängen	85 000		85 000
17	Ombyggnad av ladugård vid Kungsängen	32 000		32 000
18	*Djurstallar m. m. vid Öjebyns försöksgård	175 000		175 000
	Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut			
19	Elevbostäder	295 000		295 000
20	Bostad för lärare	35 000		35 000
21	Lagerkällare	60 000		60 000
22	Växthusanläggning	95 000		95 000
23	Institutionsbyggnad för husdjurslära m. m.	[2] 370 000	320 000	
24	*Reparation av unghäststall m. m. vid Flyinge hingstdepå och stuteri	58 000	58 000	
25	Kombinerat luftskyddsrum och garage vid veterinärhögskolan	50 000		50 000
26	*Nybyggnad för statens maskin- och redskapsprovningsanstalter	[1] 810 000	410 000	
	Skogshögskolan			
27	*Reparationer å äldre byggnader vid skogshögskolans fasta förläggning i Malingsbo	25 000	25 000	
28	*Byggnadsarbeten vid skogshögskolans förläggning i Garpenberg	15 000	15 000	
29	*Byggnadsarbeten vid statens skogsmästarskola	9 000	9 000	
	Statens skogsforskningsinstitut			
30	*Bostadshus m. m.	92 000	92 000	
31	*Byggnadsarbeten å vissa försöksparker	5 000	5 000	
32	*Växthus och insektarium	24 000		24 000
33	Tjänstebostäder för domänverket	400 000	400 000	

[1] Medel tidigare anvisade. — [2] Kostnaden täckes delvis med andra medel än anslag.

Nr	Företag	Totalkostnad Kronor	Anslag för budgetåret 1946/47 till	
			Ordinarie arbeten Kronor	Investeringsreserven Kronor
1	2	3	4	5
34	Anordnande av hiss i lantmäteristyrelsens ämbetsbyggnad	11 000	11 000	
	Statens veterinärmedicinska anstalt			
35	*Kolgård m. m.	44 000	44 000	
36	Två personalbostäder	55 000		55 000
37	Två laboratorsbostäder	90 000		90 000
	Säger för jordbruksdepartementet kronor	**6 780 000**	**3 227 500**	**2 773 000**
	Handelsdepartementet.			
1	*Ökade lokaler för Sveriges geologiska undersökning	2 000 000		1 000 000
2	*Nybyggnad vid statens provningsanstalt	1 200 000		1 200 000
3	Nybyggnader vid ingenjörsvetenskapsakademiens försöksstation	2 300 000		2 300 000
4	*Ökade lokaler för statens hantverksinstitut	300 000		300 000
5	*Nybyggnader för institutet för konserveringsforskning	1 250 000	500 000	
6	Om- och tillbyggnadsarbeten vid statens skeppsprovningsanstalt	450 000	450 000	
7	Om- och tillbyggnad av flygtekniska försöksanstaltens verkstadsavdelning	[1] 161 000	18 000	
8	Nybyggnad för svenska träforskningsinstitutet	[1] 4 245 000	880 000	
	Säger för handelsdepartementet kronor	**11 906 000**	**2 010 000**	**4 800 000**
	Säger för samtliga departement kronor	**126 986 300**	**44 032 300**	**24 380 400**
	Summa kostnad för hela investeringsplanen för budgetåret 1946/47		**68 412 700**	

[1] Medel tidigare anvisade.

Bilaga 26.

Investeringsplan för reparations- och underhållsarbeten å byggnader och anläggningar tillhörande statens fastighetsfonder.

Nr	Reparations- och underhållsarbeten å fastigheter tillhörande	Beräknad totalkostnad Kronor	Å riksstaten för budgetåret 1946/47 föreslaget belopp Kronor	Investeringsreserv Kronor
1	2	3	4	5
	Statens allmänna fastighetsfond.			
1	Slottsbyggnadernas delfond	1 401 000	701 000	700 000
2	Fångvårdsstyrelsens delfond	350 000	260 000	90 000
3	Medicinalstyrelsens delfond	1 950 000	1 450 000	500 000
4	Byggnadsstyrelsens delfond	3 200 000	2 700 000	500 000
5	Generaltullstyrelsens delfond	60 000	60 000	—
6	Uppsala universitets delfond	710 000	530 000	180 000
7	Lunds universitets delfond	285 000	185 000	100 000
8	Karolinska sjukhusets delfond	255 000	255 000	—
9	Lotsstyrelsens delfond	325 000	240 000	85 000
		8 536 000	**6 381 000**	**2 155 000**
	Försvarets fastighetsfond.			
10	Arméns delfond	9 398 000	8 398 000	1 000 000
11	Marinens delfond	3 371 000	2 871 000	500 000
19	Flygvapnets delfond	2 553 000	2 453 000	100 000
		15 322 000	**13 722 000**	**1 600 000**
		23 858 000	**20 103 000**	**3 755 000**
	Summa kostnad för hela investeringsplanen för budgetåret 1946/47		**23 858 000**	

Uppgifter länsvis angående statlig

	Län		Post-verket	Telegraf-verket	Statens järnvägar	Statens vatten-fallsverk	Försvars-väsendet	Allmän väg- statlig
1	2		3	4	5	6	7	8
A	Stockholms stad.....		1 500 000	4 000 000	1 100 000		720 000	
B	Stockholms	Städer		375 000	135 000		1 001 000	
		Landsk.		270 000	3 422 000		4 213 000	4 715 000
C	Uppsala	Städer	1 500 000		109 000			
		Landsk.			1 628 000		124 000	3 900 000
D	Södermanlands	Städer	2 700 000	625 000	500 000		285 000	
		Landsk.			8 564 000		1 471 000	5 695 000
E	Östergötlands	Städer		525 000	431 000		2 910 000	
		Landsk.		225 000	2 029 000		388 000	7 245 000
F	Jönköpings	Städer		1 425 000	587 000		808 000	
		Landsk.			1 826 000			6 712 000
G	Kronobergs	Städer		300 000	135 000		500 000	
		Landsk.			8 162 000		40 000	5 097 000
H	Kalmar.....	Städer		275 000	85 000		802 000	
		Landsk.		250 000	1 790 000			6 367 000
I	Gotlands	Städer		425 000			110 000	
		Landsk.					649 000	955 000
K	Blekinge	Städer		100 000	300 000		953 000	
		Landsk.			2 865 000		321 000	1 781 000
L	Kristianstads	Städer		950 000	45 000		687 000	
		Landsk.		475 000	4 971 000		2 429 000	5 325 000
M	Malmöhus	Städer		250 000	502 000		294 000	
		Landsk.		5 670 000	702 000		414 000	5 227 000
N	Hallands	Städer		600 000	124 000			
		Landsk.			1 680 000		295 000	2 825 000
O	Göteborgs o. Bohus	Städer		250 000	1 445 000		1 764 000	
		Landsk.			9 350 000		3 049 000	8 950 000
P	Älvsborgs.....	Städer		250 000				
		Landsk.			4 395 000	700 000		8 151 000
R	Skaraborgs	Städer			115 000		284 000	
		Landsk.		370 000	7 186 000		114 000	3 560 000
S	Värmlands	Städer	1 000 000	900 000	90 000		1 435 000	
		Landsk.		300 000	614 000		20 000	10 043 000
T	Örebro	Städer		1 075 000	608 000		347 000	
		Landsk.			4 364 000	2 000 000		4 149 000
U	Västmanlands.....	Städer	1 260 000	1 450 000	86 000		2 434 000	
		Landsk.		250 000	2 458 000		10 000	2 810 000
W	Kopparbergs	Städer		450 000	75 000		20 000	
		Landsk.		300 000	1 181 000		10 000	9 278 000
X	Gävleborgs	Städer		1 125 000	240 000		337 000	
		Landsk.		100 000	18 577 000		428 000	6 058 000
Y	Västernorrlands	Städer			265 000		332 000	
		Landsk.		300 000	5 216 000		499 000	14 390 000
Z	Jämtlands	Städer			120 000	2 000 000	353 000	
		Landsk.			3 315 000		2 626 000	5 405 000
AC	Västerbottens	Städer	875 000		290 000		86 000	
		Landsk.	500 000		1 660 000		10 000	10 474 000
BD	Norrbottens.....	Städer			210 000		460 000	
		Landsk.		175 000	4 649 000	2 000 000	97 000	11 903 000
	Allmänt i riket		500 000	6 500 000	32 384 000	4 500 000	4 421 000	33 000 000
	Investeringsreserv S:a kronor		**9 835 000**	**30 535 000**	**140 585 000**	**11 200 000**	**37 550 000**	**184 015 000**
	Ordinarie arbeten S:a kronor		**6 593 000**	**122 650 000**	**124 895 000**	**90 960 000**	**69 420 800**	**156 100 000**

[1] Avser statsbidragsberättigad väghållning i städer och stadsliknande samhällen, som äro väganslag motsvara ett ordinarie arbetsprogram av 1 055 000 kronor. Anslagen torde dock delvis få rade reservens storlek. Härav beräknas arbeten för 1 600 000 kronor kunna utföras under bud-

och viss statsunderstödd investering.

hållning			Hamnar						
kommunal[1]	Enskild väghållning	Civila flygplatser	Handelshamnar och farleder	Fiskehamnar	Lotsverket	Undersöknings- och förberedande gruvarbeten	Statliga husbyggnader samt reparationer å statens byggnader	Summa kronor	
9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
6 117 000		4 000 000	4 200 000				7 822 000	29 459 000	A
2 103 700			901 000					4 515 700	B
	172 000			245 000	625 000		320 000	13 982 000	
554 500							1 215 000	3 378 500	C
	41 000			271 000	110 000		1 894 000	7 968 000	
2 150 500			413 000				179 000	6 852 500	D
	24 000		1 400 000	154 300	210 000			17 518 300	
1 438 000			753 000					6 057 000	E
	60 000			90 000	115 000		343 000	10 495 000	
2 022 500		200 000	30 000					5 072 500	F
	10 000						1 000 000	9 548 000	
526 000							120 000	1 581 000	G
	118 000							13 417 000	
264 600			2 609 000					4 035 600	H
	10 000			958 000	210 000			9 585 000	
224 000		250 000						1 009 000	I
		250 000		753 000	135 000			2 742 000	
828 800			474 000					2 655 800	K
	1 122 000			877 000	35 000			7 001 000	
1 379 800								3 061 800	L
	223 000			483 000			174 300	14 080 300	
4 040 600			8 889 000		25 000		1 727 000	15 727 600	M
	119 000			223 000	195 000		485 000	13 035 000	
1 715 200			649 000		45 000		850 000	3 983 200	N
	52 000			262 000				5 114 000	
4 615 000			10 688 000				1 746 400	20 508 400	O
	1 090 000	1 000 000		3 849 000	175 000			27 463 000	
2 160 000								2 410 000	P
								13 246 000	
2 109 000			210 200				54 000	2 772 200	R
								11 230 000	
2 182 700			925 000					6 532 700	S
	998 000							11 975 000	
4 065 300		650 000						6 745 300	T
	75 000						1 000 000	11 588 000	
2 603 600			3 141 000					10 974 600	U
	32 000							5 560 000	
2 337 300								2 882 300	W
	764 000						75 900	11 608 900	
2 238 600			700 000					4 640 600	X
	173 000			176 000	40 000			25 552 000	
1 121 900			1 375 000					3 093 900	Y
	691 000			175 000	40 000			21 311 000	
615 000								3 088 000	Z
	546 000	600 000						12 492 000	
1 012 200			400 000				400 000	3 063 200	AC
		800 000		184 000	315 000	740 000		14 683 000	
1 788 600								2 458 600	BD
	480 000	1 500 000		546 000	155 000		175 000	21 680 000	
12 200 000					30 000		8 555 000	101 090 000	
62 414 400	**6 800 000**	**9 250 000**	**87 757 200**	**[2] 9 246 300**	**[3] 2 460 000**	**740 000**	**28 135 600**	**570 523 500**	
7 000 000	**5 300 000**	**9 420 000**	**15 315 000**		**1 640 000**	**500 000**	**64 135 300**	**673 929 100**	

hållare. — [2] Detta belopp avser hela investeringsplanen. I årets statsverksproposition upptagna disponeras för oförutsedda och brådskande reparationsarbeten. — [3] Detta belopp anger den planegetåret.

Investeringsplan för vissa

Län		Vatten- och avloppsanläggningar	Allmänna läroverk, kommunala mellanskolor m. m.	Byggnader för folkskoleväsendet		Högre folkskolor o. praktiska mellanskolor	Byggnader för yrkesutbildning[1] samt folkhögskolor	Sjukhus
				Nybyggnader	Underhåll			
		Kronor	Kronor	Kronor	Kronor	Kronor	Kronor	Kronor
B Stockholms....	Städer	4 788 000	550 000	2 814 000		—	—	863 000
	Landsk.	8 012 000	1 622 000	2 310 000		—	2 230 000	3 530 000
C Uppsala	Städer	1 535 000	—	3 000 000		—	525 000	850 000
	Landsk.	4 145 000	—	2 090 000		—	1 468 000	1 150 000
D Södermanlands	Städer	5 042 000	—	866 000		—	1 070 000	1 050 000
	Landsk.	270 000	580 000	1 190 000		—	515 000	65 000
E Östergötlands..	Städer	3 827 000	650 000	1 380 000		—	2 935 000	1 305 000
	Landsk.	2 332 000	—	1 264 000		450 000	146 000	—
F Jönköpings....	Städer	3 582 000	—	1 463 000		—	600 000	5 939 000
	Landsk.	4 564 000	290 000	2 585 000		400 000	711 000	—
G Kronobergs....	Städer	171 000	100 000	150 000		—	—	675 000
	Landsk.	3 440 000	770 000	1 335 000		250 000	300 000	272 000
H Kalmar	Städer	2 320 000	—	—		—	609 000	1 760 000
	Landsk.	4 342 000	—	2 131 000		—	135 000	575 000
I Gotlands.....	Städer	450 000	—	1 500 000		—	—	950 000
	Landsk.	346 000	—	735 000		—	779 000	—
K Blekinge.....	Städer	1 080 000	—	2 220 000		—	—	—
	Landsk.	2 249 000	—	3 123 000		—	1 649 000	200 000
L Kristianstads ..	Städer	3 153 000	300 000	750 000		—	500 000	5 635 000
	Landsk.	1 685 000	—	3 809 000		—	1 663 000	897 000
M Malmöhus	Städer	7 441 000	3 256 000	8 560 000		2 200 000	1 000 000	2 975 000
	Landsk.	2 358 000	—	755 000		—	1 325 000	2 743 000
N Hallands.....	Städer	2 136 000	275 000	—		—	—	—
	Landsk.	212 000	—	493 000		—	2 040 000	—
O Göteb. o. Boh.	Städer	11 483 000	4 300 000	2 689 000		2 000 000	135 000	1 771 000
	Landsk.	5 764 000	—	2 665 000		—	460 000	—
P Älvsborgs.....	Städer	2 577 000	1 750 000	1 300 000		—	2 900 000	5 911 000
	Landsk.	3 292 000	—	2 170 000		—	1 794 000	415 000
R Skaraborgs....	Städer	3 066 000	233 000	1 926 000		—	298 000	1 085 000
	Landsk.	4 805 000	630 000	1 447 000		—	570 000	183 000
S Värmlands....	Städer	1 187 000	450 000	1 710 000		—	225 000	2 314 000
	Landsk.	3 586 000	480 000	2 094 000		240 000	1 000 000	545 000
T Örebro.....	Städer	8 306 000	150 000	1 221 000		463 000	800 000	4 440 000
	Landsk.	4 427 000	340 000	766 000		—	150 000	124 000
U Västmanlands	Städer	4 475 000	2 500 000	180 000		—	145 000	3 593 000
	Landsk.	3 917 000	—	1 590 000		—	—	—
W Kopparbergs ..	Städer	1 779 000	2 150 000	—		—	—	1 703 000
	Landsk.	4 046 000	1 025 000	3 065 000		—	2 887 000	2 236 000
X Gävleborgs....	Städer	776 000	486 000	1 734 000		—	—	3 790 000
	Landsk.	8 112 000	1 120 000	3 990 000		960 000	502 000	—
Y Västernorrlands	Städer	1 359 000	—	750 000		—	1 575 000	2 907 000
	Landsk.	16 301 000	—	4 867 000		—	1 245 000	1 944 000
Z Jämtlands	Städer	570 000	320 000	—		—	1 150 000	464 000
	Landsk.	6 928 000	—	2 420 000		—	473 000	840 000
AC Västerbottens..	Städer	362 000	—	1 800 000		—	176 000	2 245 000
	Landsk.	13 392 000	—	5 366 000		400 000	1 780 000	3 742 000
BD Norrbottens...	Städer	612 000	1 572 000	325 000		—	—	2 565 000
	Landsk.	14 093 000	—	7 934 000		—	85 000	5 936 000
Allmänt i riket		—	—	—	1 800 000	—	—	—
Summa för landet utom Stockholms stad		**194 695 000**	**25 899 000**	**96 532 000**	**1 800 000**	**7 363 000**	**38 548 000**	**78 187 000**
Stockholms stad		13 032 000	3 000 000	19 370 000	—	—	4 000 000	16 020 000
Totalsumma för hela landet		**207 727 000**	**28 899 000**	**115 902 000**	**1 800 000**	**7 363 000**	**42 548 000**	**94 207 000**
Årskostnad vid beräknat största ianspråkstagande av investeringsplanen (ord. arb. + inv.-res.)....		**83 000 000**	**11 600 000**	**46 000 000**	**1 800 000**	**3 000 000**	**25 200 000**	**70 000 000**

[1] Inklusive vissa lantbruksundervisningsanstalter.

kommunala och enskilda arbeten. *Bilaga 28.*

Diverse kommunala husbyggnader	Branddammar o. diverse kommunala anläggningsarbeten	Fritidsanläggningar och skjutbanor	Torrläggningsföretag[2]	Flottledsarbeten	Arbeten vid enskilda järnvägar	Elektrifieringsarbeten	Diverse enskilda arbeten	Summa	
Kronor	Kronor	Kronor	Kronor	Kronor	Kronor	Kronor	Kronor	Kronor	
1 863 000	2 448 000	1 075 000	—	—	1 214 000		750 000	16 365 000	B
2 393 000	280 000	1 890 000	799 000	—	5 979 000		—	29 045 000	
4 280 000	1 304 000	—	—	—	—		—	11 494 000	C
1 121 000	74 000	63 000	1 458 000	—	—		140 000	11 709 000	
2 227 000	944 000	1 039 000	—	—	80 000		64 000	12 382 000	D
485 000	90 000	175 000	660 000	—	230 000		120 000	4 380 000	
1 630 000	1 968 000	575 000	—	—	15 000		—	14 285 000	E
1 901 000	181 000	573 000	187 000	—	50 000		—	7 084 000	
1 871 000	3 441 000	1 286 000	85 000	—	—		—	18 267 000	F
2 617 000	1 116 000	460 000	935 000	—	—		138 000	13 816 000	
—	367 000	32 000	—	—	—		—	1 495 000	G
776 000	330 000	876 000	608 000	—	—		—	8 957 000	
849 000	865 000	814 000	—	—	—		—	7 217 000	H
1 399 000	1 391 000	325 000	1 361 000	—	561 000		140 000	12 360 000	
—	250 000	400 000	—	—	—		—	3 550 000	I
575 000	75 000	57 000	714 000	—	95 000		—	3 376 000	
620 000	1 548 000	37 000	—	—	—		—	5 505 000	K
694 000	686 000	89 000	251 000	—	—		20 000	8 961 000	
500 000	521 000	1 120 000	—	—	—		—	12 479 000	L
1 292 000	401 000	1 078 000	1 892 000	—	—		—	12 717 000	
11 853 000	2 582 000	1 843 000	—	—	—		—	41 710 000	M
560 000	1 386 000	401 000	1 841 000	—	—		55 000	11 424 000	
2 913 000	546 000	436 000	15 000	—	—		—	6 321 000	N
860 000	158 000	1 649 000	392 000	—	—		120 000	5 924 000	
6 720 000	8 386 000	681 000	—	—	120 000		—	38 285 000	O
993 000	494 000	144 000	18 000	—	—		—	10 538 000	
1 850 000	1 817 000	56 000	—	—	93 000		—	16 254 000	P
640 000	439 000	929 000	625 000	—	821 000		76 000	11 201 000	
1 592 000	1 009 000	105 000	—	—	—		—	9 314 000	R
1 714 000	321 000	483 000	1 170 000	—	160 000		—	11 483 000	
1 550 000	958 000	192 000	—	—	—		—	8 586 000	S
1 818 000	996 000	270 000	269 000	20 000	983 000		—	12 301 000	
2 982 000	2 552 000	—	—	—	445 000		—	21 359 000	T
1 912 000	411 000	572 000	331 000	—	285 000		35 000	9 353 000	
1 480 000	2 683 000	154 000	—	—	20 000		—	15 228 000	U
409 000	125 000	122 000	2 842 000	—	245 000		—	9 250 000	
1 809 000	945 000	127 000	—	—	270 000		—	8 783 000	W
3 257 000	1 270 000	1 221 000	1 300 000	689 000	800 000		65 000	21 861 000	
2 511 000	556 000	28 000	—	—	46 000		—	9 927 000	X
2 150 000	100 000	793 000	341 000	1 217 000	500 000		—	19 785 000	
402 000	315 000	—	—	—	—		—	7 308 000	Y
3 048 000	1 643 000	561 000	841 000	—	—		—	30 450 000	
438 000	—	—	—	—	—		—	2 942 000	Z
3 015 000	400 000	482 000	996 000	272 000	—		—	15 826 000	
3 250 000	384 000	—	—	—	—		—	8 217 000	AC
2 171 000	5 297 000	350 000	3 160 000	948 000	—		—	36 606 000	
1 903 000	841 000	23 000	—	—	—		—	7 841 000	BD
5 073 000	2 871 000	673 000	3 012 000	5 152 000	—		238 000	45 067 000	
—	3 221 000	530 000	—	—	—	20 000 000	—	25 551 000	
95 966 000	**60 986 000**	**24 789 000**	**26 103 000**	**8 298 000**	**13 012 000**	**20 000 000**	**1 961 000**	**694 139 000**	
16 540 000	47 652 000	7 387 000	—	—	—	—	—	127 001 000	
112 506 000	**108 638 000**	**32 176 000**	**26 103 000**	**8 298 000**	**13 012 000**	**20 000 000**	**1 961 000**	**821 140 000**	
52 300 000	**87 000 000**	**21 500 000**	**21 000 000**	**8 200 000**	**13 000 000**	**20 000 000**	**1 900 000**	**465 500 000**	

[2] Beloppen avse företag vilkas anläggningskostnad överstiger 10 000 kronor.

Bilaga 29.

Uppgifter länsvis angående kommunal och enskild investering.[1]

Län	Tillgängliga och angelägenhetsprövade investeringsobjekt[2] Kronor	Härav normalinvestering (uppskattad) Kronor
Stockholms stad	127 000 000	90 000 000
Stockholms	46 700 000	5 100 000
Uppsala	23 800 000	1 600 000
Södermanlands	17 600 000	3 800 000
Östergötlands	22 800 000	4 200 000
Jönköpings	33 200 000	4 200 000
Kronobergs	11 100 000	1 700 000
Kalmar	20 600 000	3 300 000
Gotlands	7 200 000	700 000
Blekinge	15 100 000	3 000 000
Kristianstads	26 300 000	3 000 000
Malmöhus	55 540 000	11 000 000
Hallands	12 900 000	2 500 000
Göteborgs och Bohus	50 900 000	15 900 000
Älvsborgs	28 900 000	5 600 000
Skaraborgs	21 900 000	3 400 000
Värmlands	22 000 000	5 000 000
Örebro	31 700 000	4 000 000
Västmanlands	25 200 000	3 100 000
Kopparbergs	31 700 000	4 400 000
Gävleborgs	30 900 000	4 200 000
Västernorrlands	39 000 000	5 300 000
Jämtlands	19 400 000	1 700 000
Västerbottens	45 800 000	3 900 000
Norrbottens	53 900 000	4 900 000
Summa	**821 140 000**	**195 500 000**

[1] Härvid har icke medräknats byggande av allmänna vägar och för biltrafiken viktiga gator i städer, som äro väghållare, enskilda vägar, handelshamnar och farleder, fiskehamnar samt civila flygplatser, vilka företag redovisats under statlig och viss statsunderstödd investering (bilaga 27). — [2] Sådana objekt, som i bilaga 28 hänförts till Allmänt i riket, hava fördelats på de särskilda länen.

Bilaga 30.

Översikt över investeringsobjekt för Stockholms stad.

	Totalkostnad Kronor
Sjukhusdirektionen	16 020 000
Fastighetsnämnden	2 352 000
Gatunämnden	45 869 000
Kyrkogårdsnämnden	1 020 000
Vattenledningsverket	6 170 000
Gasverket	1 900 000
Elektricitetsverket	5 050 000
Hamnstyrelsen	1 690 000
Slakthus- och Saluhallsstyrelsen	2 500 000
Fattigvårdsnämnden	3 873 000
Barnavårdsnämnden	750 000
Folkskoledirektionen	24 070 000
Lärlings- och Yrkesskolestyrelsen	2 300 000
Idrottsstyrelsen	7 387 000
Liljevalchs konsthall	300 000
Aktiebolaget Stockholms Spårvägar	5 750 000
Summa	**127 001 000**

Kostnad, anslagsbehov, antal dagsverken och

	Investeringsplan Nummer avser motsvarande bilagas nummer	Kostnad för investeringsreserven 1946/47 Kronor	Beräknat behov av statsmedel för investeringsreserven 1946/47 Kronor	Beräknat eller antal dags-	
				I egentligt anläggningsarbete	
				Grovarbetare	Yrkesarbetare
	1	2	3	4	5
	Allmän reserv				
	4. Postverket	**9 835 000**	**9 835 000**	**50 000**	**100 000**
1	Byggnadsarbeten	9 335 000	9 335 000	50 000	100 000
2	Anskaffning av motorfordon	500 000	500 000	—	—
	5. Telegrafverket	**30 535 000**	**30 535 000**	**175 000**	**300 000**
3	Byggnadsarbeten	15 565 000	15 565 000	75 000	200 000
4	Övriga arbeten	14 970 000	14 970 000	100 000	100 000
	6. Statens järnvägar	**140 585 000**	**134 210 000**	**3 035 000**	**536 000**
	Företag att bestridas med kapitalmedel.				
5	Bangårdar	12 360 000	12 360 000	306 000	35 000
6	Tegelbackens reglering	1 000 000	1 000 000	15 000	25 000
7	Dubbelspårsbyggnader och linjeomläggningar	47 120 000	47 120 000	1 870 000	20 000
8	Fortlöpande förstärkning av spåröverbyggnaden	1 000 000	1 000 000	13 000	—
9	Skenfria vägkorsningar	200 000	200 000	1 400	1 500
10	Husbyggnader	9 260 000	9 260 000	50 000	135 000
11	Telefonanläggningar m. m.	5 340 000	5 340 000	12 000	13 000
12	Anläggningar för elektrisk tågdrift	5 735 000	5 735 000	23 000	10 000
13	Elektrifiering	25 000 000	25 000 000	430 000	280 000
14	Lokstations- och driftverkstadsanläggningar	390 000	390 000	2 000	5 500
15	Anläggningar vid huvudverkstäder	875 000	875 000	5 500	1 500
16	Rullande materiel	25 000 000	25 000 000	—	—
17	Garagebyggnader m. m.	430 000	430 000	2 500	7 400
18	Statens järnvägars dispositionsanslag	500 000	500 000	600	600
19	Företag att bestridas med driftmedel	6 145 000	—	290 000	1 500
20	Företag att bestridas med rörelsemedel	230 000	—	14 000	—
21	9. Statens vattenfallsverk	**11 200 000**	**11 200 000**	**95 000**	**80 000**
	10. Försvarsväsendet	**37 550 000**	**37 470 000**	**360 000**	**260 000**
22	Arméns fortifikationsförvaltning	14 190 000	14 190 000	100 000	120 000
23	Marinförvaltningen	5 102 000	5 100 000	60 000	45 000
24	Flygförvaltningen	18 078 000	18 000 000	200 000	95 000
25	Sjökarteverket	180 000	180 000	—	—
	11. Vägbyggnader m. m.	[1] **253 200 000**	[1] **247 500 000**	**6 980 000**	**1 010 000**
26	Barmarksunderhåll	40 500 000	40 500 000	1 400 000	300 000
27	Nyanläggning av bygdevägar	24 000 000	24 000 000		
28	Nyanläggning av ödebygdsvägar	6 500 000	6 500 000		
29	Byggande av huvudvägar	64 000 000	64 000 000	3 600 000	400 000
30	Ombyggnad av bygdevägar och ödebygdsvägar	29 500 000	29 500 000		
31	Vägbeläggningar	10 000 000	10 000 000	60 000	20 000
32	Byggande av vägar och gator i städer och samhällen, som äro väghållare	58 200 000	55 000 000	1 400 000	200 000
33	Byggande av enskilda vägar	6 800 000	4 500 000	270 000	30 000
34	Stensättning av vägar och gator	8 500 000	8 300 000	190 000	20 000

[1] Härav kostnader för marklösen 15 500 000 kronor.

Bilaga 31.

materialåtgång för investeringsreserven.

uppskattat verken	Beräknat eller uppskattat materialbehov									
Industri-arbetare	Cement Ton	Armerings-järn Ton	Annat valsat järn inkl. smide Ton	Radiatorer Ton	Smidda rör Ton	Gjutjärnsrör		Koppar Ton	Bly Ton	
						normal-rör Ton	hel-tjocka rör Ton			
7	7	8	9	10	11	12	13	14	15	
6 000	**4 200**	**670**	**170**	**135**	**85**	**88**	—	**8**	—	
	4 200	670	60	135	85	88	—	8	—	1
6 000	—	—	110	—	—	—	—	—	—	2
115 000	**5 470**	**1 050**	**2 410**	**130**	**135**	**115**	**4**	**295**	**625**	
—	5 400	890	260	120	125	105	—	10	5	3
115 000	70	160	2 150	10	10	10	4	285	620	4
663 000	**14 800**	**1 383**	**31 280**	**207**	**700**	**350**	**230**	**475**	**1 330**	
—	2 600	450	565	—	—	—	—	60	—	5
—	1 000	200	—	—	—	—	—	—	—	6
—	170	50	—	—	—	—	—	—	—	7
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8
—	15	5	160	—	—	—	—	—	—	9
—	8 100	250	690	190	660	330	220	48	30	10
70 000	40	7	880	—	—	—	—	180	1 080	11
82 000	1 800	320	350	—	—	—	—	60	24	12
9 000	70	25	21 000	—	—	—	—	40	170	13
—	340	10	30	8	30	17	10	20	15	14
1 250	65	20	40	—	—	—	—	5	—	15
500 000	—	—	7 500	—	—	—	—	50	1	16
—	300	33	10	—	—	—	—	—	—	17
500	200	7	38	6	7	2	—	8	7	18
250	100	6	17	3	3	1	—	4	3	19
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	20
12 000	**1 500**	**500**	**400**	—	—	—	—	**100**	**5**	21
2 000	**15 000**	**1 730**	**395**	**140**	**200**	**195**	**185**	**20**	**2**	
—	6 000	700	200	117	124	150	15	14	1	22
—	6 000	280	85	17	26	23	5	3	—	23
—	3 000	750	110	6	50	22	165	3	1	24
2 000	—	—	—	—	—	—	—	—	—	25
—	**18 000**	**6 500**	**3 500**	**2**	**2**	**2**	—	—	—	
										26
										27
										28
										29
										30
										31
										32
										33
										34

		Investeringsplan Nummer avser motsvarande bilagas nummer	Kostnad för investeringsreserven 1946/47 Kronor	Beräknat behov av statsmedel för investeringsreserven 1946/47 Kronor	Beräknat eller antal dagsverken I egentligt anläggningsarbete Grovarbetare	 Yrkesarberare
		1	2	3	4	5
35		Byggande av broar	2 900 000	2 900 000	50 000	10 000
36		Uppförande av garage- och förrådsbyggnader m. m.	2 300 000	2 300 000	10 000	30 000
37	20.	Civila flygplatser	**9 250 000**	**9 250 000**	**220 000**	**40 000**
38	21.	Handelshamnar och farleder	**37 757 200**	**10 000 000**	**530 000**	**170 000**
39	22.	Fiskehamnar	**9 246 300**	**8 000 000**	**225 000**	**75 000**
40	—	Undersöknings och förberedande gruvarbeten	**740 000**	**740 000**	**13 000**	**2 000**
41	23.	Lotsverket	**1 600 000**	**1 600 000**	**7 000**	**25 000**
42	25.	Statliga husbyggnader	**24 380 600**	**24 380 400**	**100 000**	**290 000**
43	26.	Reparationsarbeten å statens byggnader.	**3 755 000**	**3 755 000**	**10 000**	**70 000**
		Summa för statliga och vissa statsunderstödda arbeten	**569 634 100**	**528 475 400**	**11 800 000**	**2 958 000**
	28.	Vissa kommunala och enskilda arbeten				
44		Vatten- och avloppsanläggningar	83 000 000	22 000 000	2 400 000	200 000
45		Skolor	87 600 000	22 300 000	310 000	1 000 000
46		Sjukhus	70 000 000	3 300 000	280 000	780 000
47		Branddammar och diverse kommunala anläggningsarbeten	87 000 000	2 400 000	2 800 000	170 000
48		Diverse kommunala husbyggnader	52 300 000	3 075 000	200 000	550 000
49		Fritidsanläggningar och skjutbanor	21 500 000	6 500 000	480 000	120 000
50		Torrläggningsföretag	21 000 000	9 400 000	1 100 000	15 000
51		Elektrifieringsarbeten	20 000 000	3 000 000	120 000	120 000
52		Flottledsarbeten	8 200 000	5 500 000	300 000	15 000
53		Arbeten vid enskilda järnvägar	13 000 000	3 000 000	550 000	10 000
54		Diverse enskilda arbeten	1 900 000	231 000	10 000	20 000
		Säger för kommunala och enskilda arbeten totalt	**465 500 000**	**80 706 000**	**8 550 000**	**3 000 000**
		Avgår för kommunala och enskilda arbeten, som utgöra ordinarie företag	**195 500 000**		**3 050 000**	**1 400 000**
		Summa för vissa kommunala och enskilda arbeten	**270 000 000**	**80 706 000**	**5 500 000**	**1 600 000**
		Summa för den allmänna reserven	**839 634 100**	**609 181 400**	**17 300 000**	**4 558 000**
		Särskild grovarbetsreserv.				
55	8.	Dubbelspårsbyggnader	**15 000 000**	**15 000 000**	**600 000**	**20 000**
	10.	Försvarsväsendet	**55 746 000**	**55 746 000**	**1 020 000**	**110 000**
56		Försvarsstaben	12 000 000	12 000 000	180 000	20 000
57		Arméns fortifikationsförvaltning	18 335 000	18 335 000	400 000	30 000
58		Marinförvaltningen	11 190 000	11 190 000	140 000	20 000
59		Flygförvaltningen	14 221 000	14 221 000	300 000	40 000
60	11.	Vägbyggnader	[1] **145 300 000**	**144 300 000**	**4 400 000**	**450 000**
61	20.	Civila flygplatser	**5 000 000**	**5 000 000**	**100 000**	**15 000**
		Summa för grovarbetsreserven	**221 046 000**	**220 046 000**	**6 120 000**	**595 000**

[1] Härav kostnader för marklösen 11 500 000 kronor.

uppskattat verken	Beräknat eller uppskattat materialbehov									
Industri-arbetare	Cement	Armerings-järn	Annat valsat järn inkl. smide	Radiatorer	Smidda rör	Gjutjärnsrör		Koppar	Bly	
						normal-rör	hel-tjocka rör			
	Ton	Ton	Ton	Ton	Ton	Ton	Ton	Ton	Ton	
6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	
										35
										36
—	300	—	—	—	—	—	—	—	—	37
50 000	35 000	10 000	5 000	—	—	—	—	—	—	38
—	3 500	600	40	—	—	—	—	—	—	39
—	10	4	15	—	18	—	—	4	1	40
7 000	310	60	40	8	13	10	2	10	25	41
—	11 000	1 300	400	200	200	300	—	18	—	42
—	400	60	20	10	10	10	—	—	—	43
855 000	**109 490**	**23 857**	**43 670**	**832**	**1 363**	**1 070**	**421**	**930**	**1 988**	
130 000	5 000	600	60	—	3 500	—	29 000	—	230	44
—	35 000	4 200	1 300	700	700	900	—	50	—	45
—	31 000	3 400	1 000	550	550	800	—	70	—	46
—	2 700	900	—	—	500	—	3 000	450	—	47
—	21 000	2 500	750	400	400	550	—	50	—	48
—	4 000	500	90	50	50	60	—	—	—	49
—	900	300	50	—	—	—	—	—	—	50
100 000	—	—	—	—	—	—	—	1 000	—	51
—	1 300	400	30	—	—	—	—	—	—	52
2 000	1 000	400	400	10	10	10	—	—	—	53
—	800	100	20	20	20	20	—	—	—	54
232 000	**102 700**	**13 300**	**3 700**	**1 730**	**5 730**	**2 340**	**32 000**	**1 620**	**230**	
132 000	**47 700**	**5 800**	**1 700**	**730**	**2 430**	**1 040**	**17 000**	**1 010**	**100**	
100 000	**55 000**	**7 500**	**2 000**	**1 000**	**3 300**	**1 300**	**15 000**	**610**	**130**	
955 000	**164 490**	**31 357**	**45 670**	**1 832**	**4 663**	**2 370**	**15 421**	**1 540**	**2 118**	

Anm. Utan kännedom om ett flertal faktorer såsom terrängförhållandena, användningen av arbetsmaskiner av olika slag, arbetarnas yrkesvana etc. kan dagsverksantalet för ett arbete icke beräknas med någon större noggrannhet. Tabellens dagsverkssiffror avse därför endast att ange storleksordningen av antalet dagsverken.

Angivna dagsverken för industriarbetare hänföra sig endast till företag, som helt och hållet eller till väsentlig del utgöras av direkta industribeställningar av t. ex. telefonapparater, rullande järnvägsmateriel, maskinaggregat för kraftverk etc. Den allmänna reserven medför därutöver sysselsättning inom industrien för framställning av material m. m. för anläggnings- och husbyggnadsföretag samt sysselsättning i transportarbete. Denna sysselsättning har uppskattats till ca 2 700 000 dagsverken.

För en del av de i investeringsplanen ingående företagen föreligga endast preliminära förslag och skisser. Med hänsyn härtill har det i tabellen angivna materialbehovet endast kunnat uppskattas med ledning av från vederbörande verk och myndigheter erhållna preliminära uppgiftar. Beträffande heltjocka gjutna vattenledningsrör har vid tabellens uppställande räknats med att sådana komma till användning vid samtliga i planen ingående vattenledningsarbeten. Något avdrag med hänsyn till användning av andra material som ersättning har alltså icke verkställts för dessa företag.